Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας
Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών

Έργο

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000
(Έργο ΕΠΜ)

Μελέτη

Μελέτη 9: Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

Παραδοτέο Γ3.5
Τελικό Προσχέδιο ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών

Κεφάλαιο 2: Περιγραφή Προστατευτέου Αντικειμένου

Ομάδα περιοχών Natura Περιφερειακών Ενοτήτων Χανίων και Ρεθύμνου (μέρους)

Ανάδοχος:

OIKOM

Αθήνα, Φεβρουάριος, 2023

Το παρόν εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Μελέτης 9 «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης», με Αναθέτουσα Αρχή το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας

Το έργο είναι ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ)" και συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΕΤΠΑ).

Η πλήρης αναφορά στο παρόν τεύχος είναι:

Παππάς Ε., Αλεξανδροπούλου Ε., Γιάννη Α., Ζαχαράκη Τ., 2023. Παραδοτέο Γ3.5: Τελικό Προσχέδιο ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών. Κεφάλαιο 2: Περιγραφή Προστατευτέου Αντικειμένου. Μελέτη 9: Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης. Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ, Αθήνα, 316 σελ.

This document may be cited as follows:

Pappas E., Alexandropoulou E., Gianni A., Zacharaki T., 2023. Deliverable C3.5: Final Draft of the Special Environmental Study of the 2nd group of areas. Chapter 2: Description of the protected objectives. Study 9: Special Environmental Studies and Management Plans for the Natura 2000 areas of the Crete Region. Ministry of Environment & Energy, OIKOM Ltd, Athens, 316 p.

Μελέτη 9: Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΕΠΜ 2ΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ανάδοχος:
ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ

Αριθμός Πρωτοκόλλου Ανάδοχου: 544/05-09-2023		
Σύνταξη	Έλεγχος	Έγκριση
Ονόματα υπεύθυνων σύνταξης	Ονόματα υπεύθυνων ελέγχου	Ονόματα υπεύθυνων έγκρισης
Παππάς Ευάγγελος Αλεξανδροπούλου Ευανθία Γιάννη Αρετή Ζαχαράκη Τριανταφυλλιά	Παππάς Ευάγγελος Ιατρού Αλέξανδρος	Μασίκα Κωνσταντίνα Αμαλία Μητσόπουλος Ιωάννης Δρακουλάκος Ιωάννης Μαθιουδάκης Χρήστος Κουντουραδάκη Καλλιόπη Μπαδιεριτάκης Ευάγγελος
Κωδικός παραδοτέου	Παρατηρήσεις	Ημερομηνία:
EPM09_PC3.5_EPM2_Prosxedio EPM2_v3_r2 Έκδοση 3η		05/09/2023

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όνομα	Φορέας	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Εξειδικευμένο Προσωπικό			
Παππάς Ευάγγελος	ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ	Βιολόγος, MSc	Συντονιστής
Ιατρού Αλέξανδρος		Περιβαλλοντολόγος, MSc	Βοηθός Συντονιστή
Αλεξανδροπούλου Ευανθία		Περιβαλλοντολόγος	Ειδικός σε θέματα τύπων οικοτόπων και ειδών χλωρίδας
Κατσιμάνης Νικόλαος		Περιβαλλοντολόγος, MSc	Ειδικός σε θέματα ορνιθοπανίδας
Γεωργιακάκης Παναγιώτης	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, PhD	Ειδικός σε θέματα πανίδας
Λοιπά Μέλη Ομάδας Μελέτης			
Δημόπουλος Παναγιώτης	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Βιολόγος, PhD	Τύποι οικοτόπων
Κοντοπάνου Άννα	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Βιολόγος, MSc	Τύποι οικοτόπων
Κόκκορης Ιωάννης	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Δασολόγος, MSc, PhD	Τύποι οικοτόπων και GIS
Μπαζός Ιωάννης	ΕΚΠΑ	Βιολόγος, PhD	Τύποι οικοτόπων, είδη χλωρίδας
Raus Thomas	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Βιολόγος, PhD	Τύποι οικοτόπων, είδη χλωρίδας
Πανίτσα Μαρία	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Βιολόγος, PhD	Είδη χλωρίδας
Strid Arne	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Βοτανικός, Χημικός και Γενετιστής, PhD	Είδη χλωρίδας
Ζωγραφίδης Αριστείδης	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Γεωπονία, PhD	Είδη χλωρίδας
Φάσσου Γεωργία	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Βιολόγος, MSc	Είδη χλωρίδας
Ηλιάδου Ελένη	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Τεχνολόγος Γεωπόνος, PhD	Είδη χλωρίδας και δασική διαχείριση
Δημητρέλλος Γεώργιος	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Δασολόγος, PhD	Δασική διαχείριση
Λυμπεράκης Πέτρος	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, PhD	Πανίδα
Πουλακάκης Νίκος	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, MSc, PhD	Αμφίβια, ερπετά
Σπανέλη Βάσια	ΜΦΙΚ	Χημικός Μηχανικός, MSc	Αμφίβια, ερπετά, χερσαία θηλαστικά (πλην χειροπτέρων)
Σωμαράκης Στυλιανός	ΕΛΚΕΘΕ ΚΡΗΤΗΣ	Βιολόγος, PhD	Ιχθυοπανίδα, αλιεία-υδατοκαλλιέργειες
Τριχάς Απόστολος	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, MSc, PhD	Ασπόνδυλα
Βαρδινογιάννη Κατερίνα	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, PhD	Ασπόνδυλα
Μπολανάκης Ιωάννης	ΜΦΙΚ	Βιολόγος	Ασπόνδυλα, αρθρόποδα
Καρακάση Δανάη	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, MSc	Ασπόνδυλα, μαλάκια
Προμπονάς Μιχάλης	ΜΦΙΚ	Φυσικός-Περιβαλλοντολόγος, PhD	Περιβαλλοντική πολιτική
Δρετάκης Μιχάλης	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, MSc	Ορνιθοπανίδα
Γεωργοπούλου Ελισάβετ	ΜΦΙΚ	Βιολόγος, MSc, PhD	GIS
Αδαμαντοπούλου Στέλλα	ΒΙΟΤΟΠΙΑ	Βιολόγος	Θαλάσσια θηλαστικά

Όνομα	Φορέας	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Βαλαής Γιώργος	-	Πτυχίο Θαλάσσιων Επιστημών, MSc, MBA	Θαλάσσια ερπετά
Στεφανάκης Αλέξανδρος	-	Πτυχίο Τμήματος Κτηνιατρικής, Post doc	Ζωική παραγωγή
Φασουλάς Χαράλαμπος	ΜΦΙΚ	Γεωλόγος, PhD	Γεωλογία, υδρογεωλογία
Σοφιός Αναστάσιος	ΣΟΦΙΟΣ ΑΕ	Διπλωματούχος Αγρονόμος & Τοπογράφος Μηχανικός, MSc	Υδραυλική μηχανική, διαχείριση υδατικών πόρων
Μαυρογιάννη Άννα	MADE Consultants	Πτυχίο Επικοινωνίας & Μεσων Μαζικής Ενημέρωσης	Ιστορικά, πολιτιστικά, δημοσιότητα, προβολή, οργάνωση συναντήσεων
Μαυρογιάννης Δημήτρης	MADE	Οικονομολόγος- Σύμβουλος Marketing	Οικονομικά περιβάλλοντος
Δατσέρη Μαρία	ΑΝΕΛΙΞΙΣ ΑΕ	Μηχανικός Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης	Χωροταξικός σχεδιασμός
Παναγουλοπούλου Μαρία	ΑΝΕΛΙΞΙΣ ΑΕ	Πτυχίο Τμήματος Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικά περιβάλλοντος
Μαυρογιάννης Ιωάννης	ΑΝΕΛΙΞΙΣ ΑΕ	Πτυχίο Τμήματος Οικονομικών Επιστημών	Τοπικός/ περιφερειακός σχεδιασμός, προγραμματισμός χρηματοδοτήσεων
Γεωργουδή Αικατερίνη	ΑΝΕΛΙΞΙΣ ΑΕ	Γεωπόνος	Τουρισμός
Βρετζάκη Ελένη	TETRAGON ΑΕ	Αρχιτέκτονας	Ερμηνεία περιβάλλοντος
Ζαχαράκη Τριανταφυλλιά	ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ	Περιβαλλοντολόγος, MSc	Πρόγραμμα ποιότητας μελέτης, βάσεις δεδομένων
Γιάννη Αρετή	ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ	Γεωλόγος - Ωκεανογράφος, MSc, PhD	GIS, Φωτοερμηνεία
Βαρότσου Αλεξία	-	Νομικός	Νομικά περιβάλλοντος, δικαίου και πολιτικής περιβάλλοντος
Αντωνίου Βασιλική	ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ	Πτυχίο Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Γραμματειακή υποστήριξη
Κατραβά Παρασκευή	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	Φιλόλογος	Διοικητική υποστήριξη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ Α: ΑΝΑΛΥΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ 1
2.1 Αβιοτικό Περιβάλλον 1
2.1.1 Γεωμορφολογία, τοπίο 1
2.1.1.1 Γενικά στοιχεία γεωμορφολογίας 1
2.1.1.2 Σημαντικά στοιχεία τοπίου στην περιοχή μελέτης 7
2.1.2 Γεωλογία, ορυκτοί πόροι/ κοιτάσματα και τύποι εδαφών 8
2.1.3 Υδρολογία και ποιότητα νερών 15
2.1.3.1 Επιφανειακά εσωτερικά νερά 15
2.1.3.2 Υπόγεια νερά 18
2.1.4 Ωκεανογραφικά χαρακτηριστικά 20
2.1.5 Μετεωρολογικά στοιχεία-ποιότητα ατμόσφαιρας 24
2.2 Βιοτικό Περιβάλλον 27
2.2.1 Τύποι φυσικών οικοτόπων 29
2.2.1.1 Πολύ σημαντικοί Τύποι Οικοτόπων 30
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) 30
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) 32
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) 33
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) 34
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και παράκτια ζώνη (GR4340005) 35
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) 36
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 38
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008) 39
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 40
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 42
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) 43
ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) 45
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 46
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 47
2.2.1.2 Άλλοι σημαντικοί Τύποι Οικοτόπων 48
2.2.2 Είδη χλωρίδας 49
2.2.2.1 Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας 50
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) 50
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) 51

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) 52
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) 52
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) 53
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς – Πλατανιάς - Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλάδα Φασά (GR4340006) 54
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 55
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) 55
ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 60
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 61
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) 61
ΕΖΔ Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) 63
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 64
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 65
2.2.2.2 Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας 65
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) 65
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) 65
ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) 65
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) 66
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) 66
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς - Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλάδα Φασά (GR4340006) 66
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 66
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) 66
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 67
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 67
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012) 67
ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) 67
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 67
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 67
2.2.3 Είδη πανίδας 67
2.2.3.1 ΕΖΔ/Πολύ σημαντικά είδη πανίδας 68
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) 68
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) 70
ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) 70
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) 72
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) 73

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006).....75
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 76
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) 77
ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 80
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 82
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012).....83
ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013).....84
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 86
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 86
2.2.3.2 ΕΖΔ/Άλλα σημαντικά είδη πανίδας 87
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001).....87
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002).....88
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003).....88
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004).....88
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) 88
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς - Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλάδα Φασά (GR4340006)..88
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 89
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) 89
ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 89
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 89
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012).....90
ΕΖΔ Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013).....90
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 90
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 90
2.2.3.3 ΖΕΠ/Είδη Ορνιθοπανίδας 91
ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής – Ψιλάφι - Κουστογέρακο (GR4340014) 91
ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα - Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) 95
ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) 99
ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) 102
ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019)..... 103
ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020) 107
ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) 114
ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022) 116
ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023) 123
2.2.4 Συσχέτιση οικοσυστημικών ενοτήτων με τα ενδιαιτήματα σημαντικών ειδών 128

2.2.4.2 Σημαντικές περιοχές ειδών πανίδας 131
Ασπόνδυλα 131
Αμφίβια 136
Θαλάσσια ερπετά 136
Θηλαστικά (Χειρόπτερα) 139
Θαλάσσια Θηλαστικά 143
2.2.4.3 Σημαντικές περιοχές ειδών ορνιθοπανίδας 146
2.3 Κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία 152
2.3.1 Χαρακτηριστικά-Επιπτώσεις χρήσεων και δραστηριοτήτων 152
2.3.1.1 Κοινωνικοοικονομικά Χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης 152
2.3.1.2 Χωροταξική οργάνωση, χρήσεις γης και διαχείριση του χώρου 164
Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ) 164
Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) 185
Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ) 188
Ειδική Χωροταξική Μελέτη – Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου Γαύδου 189
Χρήσεις γής 191
Οριοθέτηση και Καθορισμός Μέτρων Προστασίας Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους 192
2.3.1.3 Τεχνικές Υποδομές 192
Υποδομές μεταφορών 192
Υποδομές ενέργειας 193
Τουρισμός και Υποδομές 195
Βιομηχανική-Βιοτεχνική Δραστηριότητα 199
2.3.1.4 Εγκρίσεις περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, των κατηγοριών Α1 και Α2 της Υ.Α. 1958/2012 200
2.3.1.5 Πιέσεις ανά τύπο οικοτόπου και είδος στις περιοχές Natura 2000 202
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) 223
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) 225
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) 226
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) 229
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και παράκτια ζώνη (GR4340005) 230
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φάσα (GR4340006) 231
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 234
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008) 235
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 237
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 240
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) 240
ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) 242

ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς - Φαράγγι Τρυπητής – Ψιλάφι - Κουστογέρακο (GR4340014) 244
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 245
ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) 246
ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) 247
ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) 248
ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) 249
ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020) 250
ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) 251
ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022) 252
ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023) 253
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 254
2.3.2 Επιπτώσεις σχεδίων ανάπτυξης 255
2.3.2.1 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης αστικών δραστηριοτήτων 255
2.3.2.2 Δίκτυα μεταφορικής υποδομής 256
2.3.2.3 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα 257
2.3.2.4 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης βιομηχανίας 258
2.3.2.5 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης του τριτογενούς τομέα 259
2.3.2.6 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης ενέργειας από ΑΠΕ 261
2.3.2.7 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών 264
2.3.2.8 Υδατικοί Πόροι 264
2.3.2.9 Υγρά Απόβλητα και Στερεά Απορρίμματα 265
2.3.2.10 Δυνατότητες υποδοχής μεγάλων/στρατηγικών επενδύσεων 265
2.3.3 Σχέση με στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς 265
2.4 Σύντομη περιγραφή των περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης 268
ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) 268
ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) 270
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) 271
ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) 272
ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και παράκτια ζώνη (GR4340005) 273
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φάσα (GR4340006) 274
ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) 276
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008) 277
ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) 281
ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) 282
ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) 283
ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) 284

ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς - Φαράγγι Τρυπητής – Ψιλάφι - Κουστογέρακο (GR4340014) 286
ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) 286
ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) 287
ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) 288
ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) 288
ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) 288
ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020) 289
ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) 289
ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022) 290
ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023) 290
ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) 290

Βιβλιογραφία 292

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ 292

ΕΛΛΗΝΙΚΗ 296

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ 296

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.2-1. Προστατευόμενες Περιοχές Natura 2000 στην περιοχή μελέτης. 27

Πίνακας 2.2-2. Τύποι οικοτόπων της περιοχής μελέτης. 28

Πίνακας 2.2.1-1. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών. 30

Πίνακας 2.2.1-2. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών. 32

Πίνακας 2.2.1-3. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....33

Πίνακας 2.2.1-4. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....34

Πίνακας 2.2.1-5. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....35

Πίνακας 2.2.1-6. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....37

Πίνακας 2.2.1-7. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών. 38

Πίνακας 2.2.1-8. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ--Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....39

Πίνακας 2.2.1-9. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών. 41

Πίνακας 2.2.1-10. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....42

Πίνακας 2.2.1-11. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών. 44

Πίνακας 2.2.1-12. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....45

Πίνακας 2.2.1-13. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.....46

Πίνακας 2.2.1-14. Πολύ σημαντικοί Τύποι Οικοτόπων της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών. 48

Πίνακας 2.2.1-15. Άλλοι σημαντικοί (Ελληνικοί) χερσαίοι τύποι οικοτόπων που απαντούν στις επιμέρους περιοχές NATURA 2000 της περιοχής μελέτης.....48

Πίνακας 2.2.1-16. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και χαρακτηριστικά αυτών. ..50

Πίνακας 2.2.1-17. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και χαρακτηριστικά αυτών. 51

Πίνακας 2.2.1-18. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και χαρακτηριστικά αυτών. 52

Πίνακας 2.2.1-19. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και χαρακτηριστικά αυτών. 53

Πίνακας 2.2.1-20. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και χαρακτηριστικά αυτών. 53

Πίνακας 2.2.1-21. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και χαρακτηριστικά αυτών 54

Πίνακας 2.2.1-22. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και χαρακτηριστικά αυτών..... 55

Πίνακας 2.2.1-23. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και χαρακτηριστικά αυτών. 55

Πίνακας 2.2.1-24. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και χαρακτηριστικά αυτών. 60

Πίνακας 2.2.1-25. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και χαρακτηριστικά αυτών..... 61

Πίνακας 2.2.1-26. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και χαρακτηριστικά αυτών. 62

Πίνακας 2.2.1-27. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και χαρακτηριστικά αυτών. 63

Πίνακας 2.2.1-28. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) και χαρακτηριστικά αυτών. 64

Πίνακας 2.2.1-29. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και χαρακτηριστικά αυτών..... 68

Πίνακας 2.2.1-30. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και χαρακτηριστικά αυτών..... 70

Πίνακας 2.2.1-31. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και χαρακτηριστικά αυτών. 71

Πίνακας 2.2.1-32. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και χαρακτηριστικά αυτών..... 72

Πίνακας 2.2.1-33. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και χαρακτηριστικά αυτών..... 74

Πίνακας 2.2.1-34. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και χαρακτηριστικά αυτών. 75

Πίνακας 2.2.1-35. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και χαρακτηριστικά αυτών. 76

Πίνακας 2.2.1-36. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008) και χαρακτηριστικά αυτών. 77

Πίνακας 2.2.1-37. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (βορειοανατολικές ακτές)-παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και χαρακτηριστικά αυτών. 81

Πίνακας 2.2.1-38. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και χαρακτηριστικά αυτών. 82

Πίνακας 2.2.1-39. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012) και χαρακτηριστικά αυτών. 83

Πίνακας 2.2.1-40. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και χαρακτηριστικά αυτών. 84

Πίνακας 2.2.1-41. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)και χαρακτηριστικά αυτών.....86

Πίνακας 2.2.1-42. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) και χαρακτηριστικά αυτών. 87

Πίνακας 2.2.1-43. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) και κύρια χαρακτηριστικά τους.....91

Πίνακας 2.2.1-44. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) και κύρια χαρακτηριστικά τους. 95

Πίνακας 2.2.1-45. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) και κύρια χαρακτηριστικά τους..... 100

Πίνακας 2.2.1-46. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) και κύρια χαρακτηριστικά τους. 102

Πίνακας 2.2.1-47. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) και κύρια χαρακτηριστικά τους..... 104

Πίνακας 2.2.1-48. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020) και κύρια χαρακτηριστικά τους..... 107

Πίνακας 2.2.1-49. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) και κύρια χαρακτηριστικά τους. 115

Πίνακας 2.2.1-50. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022)και κύρια χαρακτηριστικά τους. 117

Πίνακας 2.2.1-51. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023) και κύρια χαρακτηριστικά τους. 124

Πίνακας 2.2.4-1. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) ειδών χλωρίδας. 129

Πίνακας 2.2.4-2. Σημαντικές περιοχές (ενδιαιτήματα) πολύ σημαντικών ειδών ασπονδύλων..... 131

Πίνακας 2.2.4-3. Σημαντικές περιοχές (ενδιαιτήματα) της θαλάσσιων χελωνών. 138

Πίνακας 2.2.4-4. Σημαντικές περιοχές των πολύ σημαντικών χειροπτέρων της περιοχής μελέτης. .. 140

Πίνακας 2.2.4-5. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) Μεσογειακής φώκιας (*Monachus monachus*)..... 144

Πίνακας 2.2.4-6. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) Ρινοδέλφινου *(Tursiops truncatus)*. 145

Πίνακας 2.2.4-7. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) Φυσητήρα *(Physeter macrocephalus)*. 146

Πίνακας 2.2.4-8. Σημαντικές περιοχές (ενδιαιτήματα φωλεοποίησης) των αρπακτικών ειδών (ορνιθοπανίδα). 147

Πίνακας 2.2.4-9. Ενδιαιτήματα λοιπών ειδών ορνιθοπανίδας (πλην των αρπακτικών) στις ΖΕΠ της Δυτικής Κρήτης. 149

Πίνακας 2.2.4-10. Είδη χαρακτηρισμού και κρίσιμα ενδιαιτήματα ειδών ορνιθοπανίδας στις ΖΕΠ της Δυτικής Κρήτης. 151

Πίνακας 2.3.1-1. Πιέσεις- Απειλές στους τύπους οικοτόπων, στην περιοχή μελέτης. 203

Πίνακας 2.3.1-2. Πιέσεις- Απειλές ανά είδος χλωρίδας και πανίδας, στην περιοχή μελέτης. 207

Πίνακας 2.3.1-3. Πιέσεις- Απειλές ανά είδος ορνιθοπανίδας, στην περιοχή μελέτης. 219

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.1.1-1. Γεωμορφολογικός-βαθυμετρικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (ΕΚΧΑ 2019, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης 2006, επεξεργασία)....7

Εικόνα 2.1.2-1. Γεωλογικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια 2006, επεξεργασία).....10

Εικόνα 2.1.2-2. Γεώτοποι της Δυτικής Κρήτης (Fassoulas et al., 2007; Παυλάκη κ.α., 2015). 11

Εικόνα 2.1.2-3. Εδαφολογικός χάρτης της περιοχής μελέτης (GAO/UNESCO, επεξεργασία)....12

Εικόνα 2.1.2-4. Χάρτης κινδύνου διάβρωσης της περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια 2006, επεξεργασία).....13

Εικόνα 2.1.2-5. Χάρτης κινδύνου κατολισθήσεων της περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια 2006, επεξεργασία). 14

Εικόνα 2.1.2-6. Επάνω: Χάρτης ευαισθησίας στην ερημοποίηση της Κρήτης. Κάτω: Περιοχές κρίσιμα ευαίσθητες στην ερημοποίηση και οι οκτώ κύριες γεωργικές περιοχές στην Κρήτη (Morianou et al., 2018, επεξεργασία). 15

Εικόνα 2.1.3-1. Χάρτης επιφανειακών υδάτινων σωμάτων στην ευρύτερη περιοχής μελέτης (ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης 2017, επεξεργασία). 16

Εικόνα 2.1.3-2. (α) Λιθολογικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO - Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια, 2006, επεξεργασία), (β)Χάρτης υδροφόρων σωμάτων στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης 2017, επεξεργασία). 20

Εικόνα 2.1.4-1. Μεταβατικά, παράκτια υδάτινα σώματα και ακτές κολύμβησης στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης 2017, επεξεργασία).....22

Εικόνα 2.3.1-1. Ομάδες Περιοχών Natura της Δυτικής Κρήτης..... 153

Εικόνα 2.3.1-2. Χάρτης χρήσεων γης της ευρύτερη περιοχή μελέτης (CLC, 2018)..... 191

ΠΙΚΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Συντομογραφία	Επεξήγηση
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΕΠΟ	Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
Β.Ο.Α.Κ	Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης
ΒΕΠΕ	Βιομηχανικής και Επιχειρηματικής Περιοχής
ΒΙ.ΠΑ	Βιομηχανικό Πάρκο
ΒΙΟ.ΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΓΠΣ	Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια
Δ.Δ.	Δημοτικό Διαμέρισμα
Ε.Τ.Α.	Έρευνα, Τεχνολογία και Ανάπτυξη
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΛ	Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων
ΕΖΔ	Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
ΕΚΠΑ	Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΕΚΧΑ	Εθνικό Κτηματολόγιο & Χαρτογράφηση
ΕΛ.ΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠΜ	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΕΣΧΑΣΕ	Ειδικού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικής Επένδυσης
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΖΟΑ	Ζώνες Οικιστικής Ανάπτυξης
ΖΟΕ	Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου
ΙΓΜΕ	Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν.Ο.Α.Κ	Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Ε.	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕΠ	Περιοχές Ειδικής Προστασίας
ΠΕΡΠΟ	Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης
ΠΠ	Προστατευόμενη Περιοχή
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
Ρ.Σ	Ρυθμιστικού Σχεδίου
Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε	Σχεδίου Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης
ΣΔ	Σχέδιο Διαχείρισης
ΣΜΠΕ	Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης
Τ.Κ	Τοπική Κοινότητα
Τ.Ο.	Τύποι Οικοτόπων
ΤΕΔ	Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων περιοχής Natura 2000

Συντομογραφία	Επεξήγηση
Τεύχος ΜΑ	Τεύχος μελέτης
Τεύχος ΤΤΑ	Τεύχος παράθεσης στοιχείων τεκμηρίωσης του τεύχους ΜΑ της μελέτης
ΤΙΦΚ	Τοπία Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους
ΤΚΣ	Τόποι Κοινοτικής Σημασίας
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΔ	Υδατικό Διαμέρισμα
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
CLC	Corine Land Cover
GR	Περιοχή Natura 2000
IUCN	International Union for Conservation of Nature

ΤΕΥΧΟΣ Α: ΑΝΑΛΥΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

2.1 Αβιοτικό Περιβάλλον

2.1.1 Γεωμορφολογία, τοπίο

2.1.1.1 Γενικά στοιχεία γεωμορφολογίας

Η Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας, βρίσκεται 160 km νότια της Ελληνικής ηπειρωτικής χώρας. Η συνολική έκταση του νησιού είναι 8.335 km^2, το μήκος του είναι 260 km, ενώ το πλάτος του ποικίλλει από το μέγιστο περίπου των 60 km από το ακρωτήριο Δίον έως το ακρωτήριο Λίθινο, στο ελάχιστο των 12 km, στον Ισθμό της Ιεράπετρας. Η ακτογραμμή του νησιού παρουσιάζει βαθύ γεωγραφικό διαμελισμό προσδίδοντας έτσι στην Κρήτη ακτογραμμή 1.306 km (συμπεριλαμβανομένων των νησίδων). Το νησί χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο και τέσσερα μεγάλα ορεινά συγκροτήματα το διασχίζουν από την δύση ως την ανατολή.

Όπως ήδη αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, στην ευρύτερη περιοχή μελέτης ανήκουν η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και μικρό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου, ενώ η περιοχή μελέτης αποτελείται από τις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης.

Το ανάγλυφο της ευρύτερης περιοχής μελέτης έχει τα χαρακτηριστικά του ανάγλυφου ολόκληρης της Κρήτης. Τέμνεται από δυτικά προς ανατολικά από μια συνεχόμενη οροσειρά, η οποία διακόπτεται από κοιλάδες και φαράγγια. Οι ορεινοί όγκοι καλύπτουν ολόκληρο σχεδόν το κεντρικό και νότιο τμήμα της φθάνοντας έως τη θάλασσα, ενώ το πεδινό τμήμα εκτείνεται στη βόρεια παράκτια περιοχή. Στο δυτικότερο τμήμα της ευρύτερης περιοχής μελέτης (και της Κρήτης) υψώνονται, από βορρά προς νότο, οι κορυφές Μάννα (890 m), Κουτρούλης (1.071 m), Άγιος Δίκαιος (1.182 m) και ανατολικότερα το Αποπηγάδι (1.331 m) και η Πλατανιανή (1.849 m), τμήματα όλες της κεντρικής οροσειράς, που συνεχίζεται προς τα ανατολικά με τον εκτεταμένο όγκο των Λευκών Ορέων, του οποίου 6 κορυφές υπερβαίνουν τα 2.000 m: Πάχνες (2.453 m), Τροχάρης (2.401 m), Γριάς Σωρός (2.331 m), Κάστρο (2.218 m), Ζαρανοκεφάλα (2.140 m), Μαύρη (2.089 m).

Χαμηλότερες κορυφές υψώνονται στα 3 ακρωτήρια που υπάρχουν στη βόρεια ακτή της ευρύτερης περιοχής μελέτης: Γεροσκίνος (762 m), Όνυχας (748 m), Μούρι (747 m) και Σκλόπα (528 m). Οι χαμηλές περιοχές βρίσκονται στο βόρειο τμήμα της ευρύτερης περιοχής μελέτης, με τις πεδιάδες του Καστελίου στα δυτικά, των Χανίων στο κέντρο και του Αποκορώνου στα ανατολικά. Υπάρχουν επίσης μικρά οροπέδια και κοιλάδες στις ψηλότερες περιοχές της, μεταξύ των οποίων το οροπέδιο του Ομαλού (υψόμετρο 1.000 m) βορειοδυτικά των Λευκών Ορέων, το λεκανοειδές οροπέδιο του Ασκύφου στα ανατολικά, η κοιλάδα του Καντάνου και το παράκτιο υψίπεδο της Χώρας Σφακίων.

Όπως παρουσιάζεται και στον γεωμορφολογικό χάρτη της εικόνας 2.1.1-1 στην περιοχή μελέτης εντάσσεται ο ορεινός όγκος, των Λευκών Ορέων, του Άγιου Δίκαιου στα δυτικά, το οροπέδιο του Καλλικράτη στα ανατολικά και του Ομαλού στα βορειοδυτικά, η χερσόνησος της Γραμβούσας και η

χερσόνησος Ροδωπού. Από τις πεδινές περιοχές εκείνες της περιοχής της Γεωργιούπολης, αλλά και εκείνη της παραλίας της Χρυσοσκαλίτισσας βρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης.

Τόσο η τεκτονική όσο και η σύσταση των πετρωμάτων έχει ως αποτέλεσμα τη μεγάλη ποικιλία των γεωλογικών/ γεωμορφολογικών σχηματισμών του κρητικού περιβάλλοντος και ειδικότερα των ορεινών όγκων. Σπήλαια, φαράγγια τάφροι, κοιλάδες και οροπέδια αποτελούν βασικά στοιχεία του κρητικού τοπίου. Τέτοια περιβάλλοντα ευνοούν ιδιαίτερα την ειδογένεση και μεγάλο μέρος των ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας ενδιαιτούν σε αυτά. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε ολόκληρη την Κρήτη έχουν καταγραφεί 5.200 σπήλαια και καρστικοί σχηματισμοί, εκ των οποίων τα 3.100 έχουν δικό τους τοπωνύμιο. Η Κρήτη, αποτελεί επίσης το νησί των 100 φαραγγιών, που τα στενά και κατακόρυφα τοιχώματα τους τέμνουν το κρητικό τοπίο, ξεκινώντας από τους ορεινούς όγκους και καταλήγοντας στη θάλασσα.

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης είναι ένας τόπος ο οποίος φιλοξενεί ασύγκριτα σε ομορφιά φαράγγια σε όλη την Ευρώπη. Στην περιφερειακή ενότητα των Χανίων βρίσκονται, περισσότερα από εξήντα φαράγγια, μικρά ή μεγάλα, ευκολοδιάβατα ή δυσπρόσιτα, γι' αυτό πολλοί ονομάζουν την περιοχή "Τόπο των Φαραγγιών".

Στο κείμενο που ακολουθεί παρέχονται συνοπτικά πληροφορίες για 8 φαράγγια τα οποία εντοπίζονται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης, και έχουν ιδιαίτερη αξία τόσο από αισθητική και γεωμορφολογική άποψη, όσο και για τα είδη χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενούν:

- Το **Φαράγγι της Σαμαριάς** εντοπίζεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014). Είναι το μεγαλύτερο, επιβλητικότερο και ομορφότερο φαράγγι, όχι μόνο στην περιοχή των Χανίων αλλά σε ολόκληρη την Ευρώπη. Είναι ένα θαυμαστό τοπίο, με σπάνιους γεωμορφολογικούς σχηματισμούς. Δημιουργήθηκε από το ποτάμι που ρέει ανάμεσα στον κύριο όγκο των Λευκών Ορέων και το όρος Βολακιάς. Μοναδικός βιότοπος με ξεχωριστή σε πλούτο χλωρίδα και πανίδα και μια πλούσια μυθολογία που φθάνει ως τα προϊστορικά χρόνια και ιστορία πολυτάραχη στα δύσκολα για την Κρήτη χρόνια.

  Αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού μονοπατιού Ε4 και έχει βραβευθεί:

  - Το 1971 με το Εθνικό δίπλωμα προστασία της φύσης.
  - Το 1973 ανακηρύχθηκε ως τόπος ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους.
  - Το 1979 του απονεμήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα, Α' κατηγορίας, προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, που ανανεώνεται κάθε πέντε χρόνια.

  Το μήκος του αγγίζει τα 15 km από τον Ομαλό (υψόμετρο 1250 m) ως την Αγία Ρουμέλη. Το μήκος της διαδρομής του, στα όρια του Εθνικού Δρυμού Λευκών Ορέων είναι 12,8 km και στη συνέχεια η απόσταση ως την παραλιακή Αγία Ρουμέλη, είναι ακόμα 3,2 km. Χαρακτηρίζεται από πολλά στενώματα που ονομάζονται «πόρτες» αλλά το στενότερο αυτών, η «Σιδερόπορτα» έχει πλάτος μόνο τρία μέτρα ενώ το κατακόρυφο ύψος στις εκατέρωθεν πλευρές φθάνει από τα 300 μέχρι τα 700 μέτρα.

  Στο φαράγγι ζει ελεύθερο το Κρητικό Αγρίμι (*Capra aegagrus cretica*), ενώ από τη χλωρίδα του, ονομαστά είναι τα αιωνόβια τεράστια κυπαρίσσια. Συνολικά υπάρχουν στο φαράγγι 450 είδη της Κρητικής χλωρίδας, από τα οποία 70 περίπου είναι ενδημικά.

- Το **Φαράγγι της Αγίας Ειρήνης** βρίσκεται στη δυτική πλευρά των Λευκών Ορέων, στην επαρχία Σελίνου και εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014). Έχει πάρει το όνομα του από το χωριό που βρίσκεται κοντά στην είσοδο του. Το μήκος του είναι 7.50 km, ενώ το ρέμα που διέρχεται από το φαράγγι καταλήγει στη θάλασσα, 5 km από το χωριό Σούγια. Αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού μονοπατιού Ε4 και έχει χαρακτηριστεί ως Καταφύγιο Άγριας Ζωής. Το φαράγγι αποτελεί τμήμα του βιοτόπου του Κρητικού Αίγαγρου (*Capra aegagrus cretica*), και χαρακτηρίζεται από ποικίλα μικροπεριβάλλοντα που αποτελούν καταφύγιο και ενδιαίτημα για πολλά είδη πανίδας. Χαρακτηριστικός είναι και ο πλούτος της δασικής βλάστησης τόσο από άποψη δένδρων (κυπαρίσσι, τραχεία πεύκη, σφένδαμο, πλάτανος, πουρνάρι) αλλά και των θάμνων, φρυγάνων καθώς και των αρωματικών φυτών με κυριότερο το δίκταμο (*Origanum Dictamnus*).
- Το **Φαράγγι του Ίμπρου** βρίσκεται κοντά στη Χώρα Σφακίων, εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και είναι το τρίτο δημοφιλέστερο φαράγγι της Κρήτης μετά από τα φαράγγια της Σαμαριάς και της Αγίας Ειρήνης, όντας κι αυτό τμήμα του Ευρωπαϊκού μονοπατιού Ε4. Το μήκος του φαραγγιού είναι 11 km ξεκινώντας από το ορεινό χωριό των Σφακίων, Ίμβρος, σε υψόμετρο 780 m. Έχει επιβλητικές πόρτες, δηλαδή στενώματα κατακόρυφων βράχων, που στη μέση περίπου της διαδρομής κλείνουν σχεδόν τη θέα προς τον ουρανό σαν τούνελ με το πιο στενό σημείο να είναι μόλις δύο μέτρα. Χαρακτηριστικά της βλάστησης του είναι τα γέρικα κυπαρίσσια, οι πρίνοι και οι σφένδαμοι που ξεπετάγονται από τους βράχους.
- Το **Φαράγγι της Τρυπητής** βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014). Είναι ένα από τα μεγάλα και δύσβατα φαράγγια της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, η διάβαση του οποίου απαιτεί δύο ημέρες. Η πρόσβαση στην είσοδό του γίνεται από τον Ομαλό, σε υψόμετρο 1200 m μέσω του μονοπατιού που οδηγεί στην κορυφή του Γκίγκιλου (2080 m) και περνάει από την πηγή Λινοσέλι (1400 m). Από το διάσελο του Όρους Γκίγκιλο σε υψόμετρο 1700 m αρχίζει η κατάβαση του φαραγγιού, στα 700 m απαντάται η κοίτη του φαραγγιού, το οποίο συνεχίζει κατά μήκος του ρέματος μέχρι την έξοδο του στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος και την παραλία της Τρυπητής. Το φαράγγι της Τρυπητής είναι πραγματικά εντυπωσιακό με τα υψηλά κάθετα τοιχώματα με τις σπηλιές, οι οποίες και του δίνουν το όνομα Τρυπητή. Εκτός από την πλούσια χλωρίδα, ανάμεσα στα πολλά πεύκα και κυπαρίσσια συναντάται και το Κρητικό Αγρίμι (*Capra aegagrus cretica*).
- Το **Φαράγγι Ασφένδου** ξεκινάει από το ερειπωμένο πλέον χωριό Ασφένδου, σε υψόμετρο 770 m στα Σφακιά των Χανίων και καταλήγει κοντά στον παλαιό οικισμό Άγιος Γεώργιος (πρώην Κολοκάσια), που είναι και αυτός ένας εγκαταλελειμμένος οικισμός στα νότια της Κρήτης, σε υψόμετρο 260 m. Το φαράγγι βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019). Εκτείνεται παράλληλα και 50 μέτρα ψηλότερα από την κοίτη του ποταμού, ενώ από πολλά σημεία του εμφανίζεται το Λιβυκό Πέλαγος. Η βλάστηση στο φαράγγι είναι αραιή και περιορίζεται κυρίως σε φυτά όπως οι πρίνοι, ενώ στις βραχώδεις πλαγιές του ανθεί ο Κρητικός Έβενος (*Ebenus Cretica*) καθώς και πολλά αρωματικά βότανα όπως θυμάρι, ρίγανη, δίκταμο, φασκομηλιές κ.ά.
- Το **Φαράγγι του Καλλικράτη** είναι ένα σχετικά μικρό φαράγγι, ανατολικά του προηγούμενου (Φαράγγι Ασφένδου), στην νοτιοανατολική περιοχή των Λευκών Ορέων και αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού μονοπατιού Ε4. Βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης

και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) και συνδέει τα ορεινά βοσκοτόπια της περιοχής με τα χωριά της πεδιάδας του Φραγκοκάστελου. Η είσοδος του βρίσκεται στο ορεινό χωριό Καλλικράτης Σφακίων, σε υψόμετρο 750 m και καταλήγει στο χωριό Καψοδάσος, σε υψόμετρο 120 m.

- Το **Φαράγγι του Θερίσου** ή Ελευθερίου Βενιζέλου βρίσκεται περίπου 6 km νότια της πόλης των Χανίων, μεταξύ των χωριών Περιβόλια και Θέρισο και εντός των ορίων της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007). Είναι το μόνο φαράγγι της περιοχής μελέτης το οποίο διασχίζεται από καλά ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Το πλάτος του κυμαίνεται από 15 έως 250 m και το μήκος του είναι περίπου 9 km. Κοντά στην είσοδο του σχηματίζεται μια μικρή κοιλάδα στην οποία συναντάμε οπωρώνες και αμπέλια. Οι κατακόρυφες επιβλητικές βραχοπλαγίες του και η πραγματικά πλούσια του βλάστηση το καθιστούν αισθητικά ισάξιο με τα μεγάλα φαράγγια της περιοχής μελέτης.
- Το **Φαράγγι της Λισσού** βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005). Μέσα από το φαράγγι διέρχεται το μονοπάτι Ε4 που ενώνει τη Σούγια με την Αρχαία Λισσό. Είναι μεγάλο φαράγγι με ψηλά επιβλητικά τοιχώματα, αλλά το μονοπάτι που οδηγεί στην αρχαία Λισσό καλύπτει μικρό μόνο τμήμα του. Το αρχικό του τμήμα έχει το όνομα *Σκευρωτό* (=γερτό) λόγω της αρνητικής κλίσης των πανύψηλων τοιχωμάτων του. Το Φαράγγι της Λισσού εντυπωσιάζει με τις επιβλητικές βραχώδεις πλαγιές του, τα στενά περάσματά του και την πανέμορφη θέα προς το Λιβυκό πέλαγος. Από κάποια σημεία του φαίνεται ακόμα και η Γαύδος και η γειτονική της Γαυδοπούλα. Στα τοιχώματα του φαραγγιού φυτρώνει μεταξύ άλλων και το αρωματικό φυτό Δίκταμο (*Origanum dictamus*). Το τοπίο διαρκώς εναλλάσσεται, καθώς την πλούσια βλάστηση διαδέχονται τα γυμνά βράχια.

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης είναι ένας τόπος ο οποίος φιλοξενεί μεγάλο αριθμό σπηλαίων. Σύμφωνα με καταγραφές του Αντώνιου Πλυμάκη και εξερευνήσεις πολλών Ελληνικών και ξένων αποστολών τα σπήλαια της Δυτικής Κρήτης υπολογίζονται σε άνω των 2000. Αξίζει να σημειωθεί πως ένα τμήμα του πολυπληθούς αρχείου δεν μπορεί να δημοσιευτεί λόγω της αρχαιολογικής σημαντικότητας των σπηλαίων (Υπάρχει απαγόρευση δημοσίευσης από την Εφορία Παλαιοανθρωπολογίας της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στην οποία και υπάγονται τα σπήλαια της Ελλάδος).

Στο κείμενο που ακολουθεί παρέχονται συνοπτικά πληροφορίες για 8 σπήλαια τα οποία εντοπίζονται εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών της περιοχής μελέτης, και έχουν ιδιαίτερη οικολογική αξία κατά κύριο λόγο για τα είδη χειρόπτερων και ασπόνδυλων που φιλοξενούν:

- Το **Σπήλαιο Ψιμάκι** βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010). Είναι ένα σπήλαιο διανοιγμένο σε νεογενή ασβεστόλιθο και ήταν στο παρελθόν κοίτη υπόγειου ποταμού. Η είσοδος του έχει διαστάσεις 3x1,5 m και ακολουθεί μια γαλαρία η οποία αναπτύσσεται προς νότια-νοτιοανατολικά σε συνολικό μήκος 140 m, μέσο πλάτος 3 m και μέσο ύψος 1,8 m. Δύο μικρότερες και αρκετά στενότερες γαλαρίες υπάρχουν στα ανατολικά τοιχώματα της κεντρικής γαλαρίας σε απόσταση 23 και 56 m από την είσοδο. Αυτές έχουν μήκος 12 και 20 m αντίστοιχα. Ο σταλαγμιτικός διάκοσμος είναι λίγο ανεπτυγμένος. Το δάπεδο είναι αργιλοαμμώδες. Οι κύριες παλαιότερες ανθρώπινες επεμβάσεις περιλαμβάνουν την ταπείνωση του δαπέδου στο πρώτο τμήμα του σπηλαίου και λαθρανασκαφές αρκετά βαθύτερα. Πρόκειται για ένα σπήλαιο που βρίσκεται μεταξύ των σημαντικότερων αποικιών χειροπτέρων της Ελλάδας. Εκτός των νυχτερίδων, η πανίδα του σπηλαίου περιλαμβάνει πολύ σημαντικά είδη ασπονδύλων, στη μεγάλη πλειονότητά τους ενδημικά της Κρήτης.

- Το **Σπήλαιο Κουρνά** εντοπίζεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), και είναι ιδιαίτερα σημαντικό για αρκετά είδη ενδημικών ασπονδύλων της Κρήτης. Είναι ένα σχετικά μικρό σπήλαιο με περίπου 35 m βάθος, με δύσκολη κατάβαση και πλούσιο σπηλαιοδιάκοσμο με σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Το σπήλαιο αποτελεί σημαντικό ενδιαίτημα για πολλά είδη ασπονδύλων και έχει υποστεί πολύ μεγάλες φθορές από ανθρώπινη παρέμβαση.
- Το **Σπήλαιο Αγιασμάτσι** βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ - Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012). Το σπήλαιο είναι σχετικά μικρό, αλλά ιδιαίτερα πλούσιο σε σπηλαιοδιάκοσμο από σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Η είσοδος είναι μικρή και αμέσως ανοίγεται μια μικρή αίθουσα με διάκοσμο στα αριστερά. Στα δεξιά υπάρχει στενό πέρασμα σε μεγαλύτερη αίθουσα με εντυπωσιακότερους σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Πρόκειται για ένα σπήλαιο με ιδιαίτερη οικολογική αξία εξαιτίας των αποικιών χειροπτέρων που φιλοξενεί.
- Το επιβλητικό **Σπηλαιοβάραθρο του Τζανή** βρίσκεται στη βόρεια είσοδο του οροπεδίου του Ομαλού Χανίων και εντός των ορίων της ΕΖΔ - Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008). Είναι ένα φυσικό σπήλαιο, ένα από τα μεγαλύτερα βάραθρα της Ελλάδας με συνολικό μήκος διαδρομών περίπου 3000 m στο εσωτερικό της γης ενώ ακόμα δεν έχει τελειώσει η πλήρης εξερεύνηση και χαρτογράφησή του. Στη διαδρομή του δημιουργεί υπόγειους καταρράκτες, λίμνες και σιφόνια με νερό αλλά και υπόγειο φαράγγι. Σε πολλά του σημεία έχει και αρκετά πλούσιο διάκοσμο από σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Η σημερινή μορφή του σπηλαίου έχει εξωτερικά ένα μεγάλο άνοιγμα πλάτους 40 m και ύψους 5 περίπου μέτρα. Εσωτερικά υπάρχει εναλλασσόμενη ποικιλία στο ύψος και πλάτος των τοιχωμάτων, στη μορφή του δαπέδου και στην κλίση, όπου αλλού υπάρχουν απότομες κατηφόρες ενώ αλλού η κλίση είναι μικρότερη. Το ύψος και πλάτος ποικίλει από 15 και 20 m έως 1,50 m. Το μεγαλύτερο τμήμα του σπηλαίου δεν είναι προσβάσιμο χωρίς σπηλαιολογικό εξοπλισμό και γνώσεις σπηλαιολογίας, καθώς χαρακτηρίζεται από την εναλλαγή κατακόρυφων καταβάσεων και υπόγειων λιμνών. Το σπήλαιο του Τζανή έχει ιδιαίτερη οικολογική σημασία καθώς φιλοξενεί σημαντικό αριθμό σπηλαιόβιας πανίδας, μεταξύ των οποίων χειρόπτερα, αρθρόποδα και μαλάκια.
- Το **Σπήλαιο της Αγίας Σοφίας** βρίσκεται στην επαρχία Κισάμου στη Δυτική Κρήτη, στο δρόμο για το Ελαφονήσι, λίγο μετά το χωριό Τοπόλια και εντός των ορίων της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004). Πρόκειται για ένα πραγματικά μεγάλο σπήλαιο το οποίο βρίσκεται σε υψόμετρο 285 m και περιλαμβάνει θόλο ύψους 20 m και διαμέτρου 70 m με ποικιλόμορφους σταλακτίτες και σταλαγμίτες που φτάνουν έως και τα 5-6 μέτρα μήκος. Το σπήλαιο του της Αγίας Σοφίας έχει ιδιαίτερη οικολογική σημασία καθώς φιλοξενεί σημαντικό αριθμό τρωγλόβιων ασπονδύλων.
- Το **Σπήλαιο Ελληνοσπηλιός** βρίσκεται βόρεια από τα Αφράτα Κισάμου στη *θέση* Ποτιστήρια και εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003). Με ένα εύκολο πέρασμα 15 περίπου μέτρων από την είσοδο του σπηλαίου, η διαδρομή διακλαδίζεται και οδηγεί και από τις δύο διαδρομές δεξιά και αριστερά στην ίδια αίθουσα, διαστάσεων 7Χ10 m και ύψους 4 m. Η διαδρομή συνεχίζεται δυτικά από μια γαλαρία μήκους 25 m με λεκάνες νερού και ωραίο φυσικό διάκοσμο. Το συνολικό μήκος του είναι 90 m ενώ το μήκος διαδρομών 170 m. Ο φυσικός διάκοσμος του σπηλαίου είναι υπέροχος και οι σταλακτίτες, σταλαγμίτες και κολώνες του προσδίδουν ιδιαίτερη αισθητική αξία, ενώ έχει και λιθωματικά μαργαριτάρια. Η οικολογική του αξία έγκειται στο ότι αποτελεί ενδιαίτημα για σημαντικά είδη ασπονδύλων.
- Το **Σπήλαιο της Κρυονερίδας** βρίσκεται στη χαράδρα Λαγγός, νοτιοδυτικά από το χωριό Βαφές, σε υψόμετρο 230 m. Το σπήλαιο που βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος

(GR4340011) δεν έχει ιδιαίτερη σπηλαιολογική αξία, αλλά έχει τεράστια ιστορική σημασία, καθώς εδώ βρήκαν τραγικό θάνατο οι κάτοικοι του χωριού Βαφές το 1821. Η είσοδος του σπηλαίου έχει πλάτος 1,8 m και ύψος 1,5m. Αποτελείται από τέσσερις αίθουσες, εκ των οποίων μεγαλύτερη είναι η πρώτη. Στην τελευταία αίθουσα υπάρχει πηγή με νερό, από το οποίο πήρε και το όνομά του το σπήλαιο. Πρόκειται για ένα σπήλαιο με ιδιαίτερη οικολογική αξία εξαιτίας των χειροπτέρων που φιλοξενεί.

- Το **Σπήλαιο Δαιμονοσπηλιός**, βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4240008), κοντά στην είσοδο του Φαραγγιού της Σαμαριάς. Στην αρχαιότητα λειτούργησε πιθανώς ως μαντείο και σύμφωνα με το μύθο ήταν ένα κρησφύγετο νεράιδων. Το σπήλαιο έχει ιδιαίτερη οικολογική σημασία καθώς φιλοξενεί σημαντικά τρωγλόβια ασπόνδυλα.

Το νησί της Κρήτης και κατά συνέπεια και η ευρύτερη περιοχή μελέτης περιβάλλεται από πλήθος, κατά κύριο λόγο μικρών ακατοίκητων νησίδων. Στις προστατευόμενες περιοχές της περιοχής μελέτης ανήκουν οι μικρές νησίδες, Άγιοι Θεόδωροι, Άγρια Γραμβούσα, Ήμερη Γραμβούσα, Ποντικονήσι, Ποντικάκι, Πεταλίδα, Κουρσάροι, Πράσο, Ελαφονήσι και Γαυδοπούλα αλλά και η μεγαλύτερη νήσος Γαύδος. Οι νησίδες αυτές αποτελούν οικοσυστήματα με ιδιαίτερη αξία για την ορνιθοπανίδα της περιοχής μελέτης, τα θαλάσσια θηλαστικά καθώς και τα ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας.

Αναφορικά με την μορφολογία των ακτών, της ευρύτερης περιοχής μελέτης αξίζει να σημειωθεί ότι κυρίως στο νότιο και νοτιοδυτικό τμήμα της, είναι βραχώδεις, απόκρημνες και δύσκολα προσπελάσιμες, σε αντίθεση με τις ήπιες ακτές του κόλπου των Χανίων και της περιοχής της Γεωργιούπολης, στο βόρειο τμήμα του νησιού.

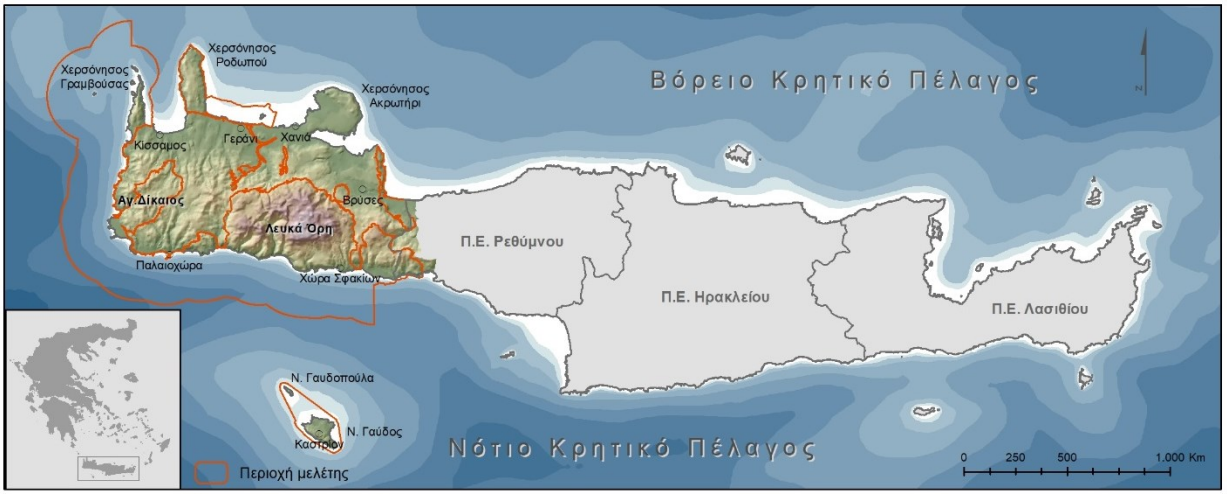
Η ίδια μορφολογική διαφοροποίηση αποτυπώνεται στις κλίσεις και τη βαθυμετρία του πυθμένα των παράκτιων περιοχών που περιβάλλουν την ευρύτερη περιοχή μελέτης, με μεγάλα βάθη και απότομες κλίσεις να χαρακτηρίζουν τα νότια και νοτιοδυτικά υποθαλάσσια τμήματα και μικρά βάθη και ήπιες κλίσεις τα βόρεια.

Τρεις είναι οι κύριες θαλάσσιες περιοχές που εντάσσονται στην περιοχή μελέτης οι οποίες φιλοξενούν πολύ σημαντικά είδη θαλάσσιων θηλαστικών και ερπετών:

- η θαλάσσια περιοχή της δυτικής και νοτιοδυτικής Κρήτης η οποία χαρακτηρίζεται από μεγάλα βάθη, που φτάνουν έως και τα 2900 m και ιδιαίτερα απότομες κλίσεις,
- το θαλάσσιο τμήμα του κόλπου των Χανίων το οποίο χαρακτηρίζεται από μικρά βάθη τα οποία ελάχιστα ξεπερνούν τα 50 μέτρα και ήπιες κλίσεις, και
- η θαλάσσια περιοχή που περιβάλει τη νήσο Γαύδο και τη νησίδα Γαυδοπούλα, η οποία χαρακτηρίζεται από βάθη μικρότερα των 100 m και ήπιες κλίσεις.

Με βάση τη διαθέσιμη υψομετρική χωρική πληροφορία (ΕΚΧΑ, 2019), πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική εκτίμηση της ποσοστιαίας κατανομής των υψομετρικών ζωνών σε επίπεδο, ευρύτερης περιοχής μελέτης, περιοχής μελέτης και προστατευόμενης περιοχής. Διακρίθηκαν 4 υψομετρικές ζώνες, 0-200 m, 200-500 m, 500-1500 m και >1500 m (Γενική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας, 1938). Όπως προέκυψε περίπου το 36% της χερσαίας έκτασης της ευρύτερης περιοχής μελέτης χαρακτηρίζεται από υψόμετρο με εύρος 500-1500 m, το 31% περίπου από υψόμετρο με εύρος 0-200, το 26% από υψόμετρο με εύρος 200-500 m, και περίπου το 7% από υψόμετρο >1500 m. Σε επίπεδο περιοχής μελέτης περίπου το 49% της χερσαίας έκτασης χαρακτηρίζεται από υψόμετρο με εύρος 500-1500 m, το 25% από υψόμετρο με εύρος 0-200, το 24% από υψόμετρο με εύρος 200-500 m, και το 2% από υψόμετρο >1500 m (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.1-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Κατά αντιστοιχία, με βάση τη διαθέσιμη βαθυμετρική χωρική πληροφορία(Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια, 2006), πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική εκτίμηση της ποσοστιαίας κατανομής των βαθυμετρικών ζωνών στην περιοχή μελέτης. Διακρίθηκαν 3 βαθυμετρικές ζώνες, 0-200 m (επιπελαγική ζώνη), 200-1000 m (μεσοπελαγική ζώνη) και 1000-4000m (βαθυπελαγική ζώνη). Όπως προέκυψε περίπου το 19,5% της θαλάσσιας έκτασης της περιοχής μελέτης χαρακτηρίζεται από βάθη στο εύρος της επιπελαγικής ζώνης, το 45,5% από βάθη στο εύρος της μεσοπελαγικής ζώνης και το 35% από βάθη στο εύρος της βαθυπελαγικής ζώνης. Θα πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι το μέγιστο βάθος της περιοχής μελέτης δεν ξεπερνά τα 2900 m (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.1-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Εικόνα 2.1.1-1. Γεωμορφολογικός-βαθυμετρικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (ΕΚΧΑ 2019, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης 2006, επεξεργασία).

2.1.1.2 Σημαντικά στοιχεία τοπίου στην περιοχή μελέτης

Στην περιοχή μελέτης και εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών, ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) βρίσκεται το προστατευτικό δάσος του **Ορεινού Όγκου Λευκών Ορέων** της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων (ΦΕΚ: ΚΥΑ 8022/65Δ/03.2.2006), ενώ εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) βρίσκεται το προστατευτικό δάσος της περιοχής των **Κορυφών Ασφένδου Καλλικράτη** της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων (ΦΕΚ: ΚΥΑ 8022/65Δ/03.2.2006).

Όσον αφορά στα Τοπία Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ), στα πλαίσια της παρούσας μελέτης εξετάστηκαν:

- τα ΤΙΦΚ που προέκυψαν από τον Ν.1465/1950, ο οποίος συμπληρώνει τον Ν.5351/1932 «Περί αρχαιοτήτων». Πρόκειται για εκτάσεις που περιλαμβάνουν σημαντικό τμήμα φυσικού περιβάλλοντος με αξιόλογη αισθητική αξία, η οποία χρήζει προστασίας και διατήρησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και όπου επιβάλλονται διάφοροι περιορισμοί και απαγορεύσεις στις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων ο έλεγχος και ο περιορισμός της δόμησης, η θέσπιση ειδικών μορφολογικών στοιχείων στα κτίρια και στις διάφορες κατασκευές κ.λπ. Η αρμοδιότητα για τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) περιήλθε από το Υπουργείο Πολιτισμού, στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ (νυν ΥΠΕΚΑ), βάσει του ΠΔ 161/1984 (ΦΕΚ 54 Α'). Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης

υπάρχουν συνολικά 19 τέτοιες περιοχές εκ των οποίων οι 10 βρίσκονται εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών (Πίνακας ΤΑ 2.1.1-3 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Σύμφωνα με τον Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011), για τα ήδη κηρυγμένα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, με απόφαση Υπουργού ΠΕΚΑ, ρυθμίζονται οι όροι ένταξής τους στην κατηγορία «Προστατευόμενα τοπία και Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί», του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών. Έως σήμερα δεν έχει εκδοθεί σχετική απόφαση Υπουργού ΠΕΚΑ.

Τέλος στην περιοχή μελέτης έχει αναγνωριστεί από το 1962 ο Εθνικός Δρυμός Λευκών Ορέων-Σαμαριάς (ΒΔ 731/1962-ΦΕΚ: 200/Α/1962, ΒΔ 74/1964-ΦΕΚ: 33/Α/1964) ο οποίος το 1976 εντάχθηκε στις Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης [Ν. 855/78 (ΦΕΚ235/Α/1978) και τον Ν. 1634/86 (ΦΕΚ 104/Α/1986)] και χαρακτηρίστηκε ως Βιογενετικό Αποθέματα. Το 1979 απονεμήθηκε στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς το Ευρωδίπλωμα (Α΄ Κατηγορίας) ενώ το 1981 χαρακτηρίστηκε από την UNESCO ως Απόθεμα Βιόσφαιρας.

2.1.2 Γεωλογία, ορυκτοί πόροι/ κοιτάσματα και τύποι εδαφών

Η Κρήτη χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη αλπικών και προ-αλπικών πετρωμάτων τα οποία συνθέτουν ένα πολύπλοκο οικοδόμημα τεκτονικών καλυμμάτων και την εμφάνιση μετά-αλπικών ιζημάτων τα οποία καλύπτουν τις λεκάνες που χωρίζουν τους ορεινούς όγκους. Οι τεκτονικές ενότητες που δομούν το οικοδόμημα αυτό διακρίνονται σε δύο μεγάλες ομάδες, τα ανώτερα και τα κατώτερα καλύμματα (Μουντράκης, 1985, Φασουλάς, 2001). Τα κατώτερα καλύμματα, τα οποία έχουν υποστεί μεταμόρφωση σε συνθήκες υψηλής πίεσης/χαμηλής θερμοκρασίας, περιλαμβάνουν με την ακόλουθη σειρά, από το κατώτερο προς το ανώτερο (Μουντράκης, 1985, Φασουλάς, 2001):

- Τους **πλακώδεις ασβεστόλιθους**, οι οποίοι περιλαμβάνουν κυρίως τυπικούς πλακώδεις ασβεστόλιθους με πυριτικές ενστρώσεις και κερατολίθους καθώς και μαζώδεις ασβεστόλιθους, δολομίτες, ασβεστολιθικά κροκαλοπαγή και φυλλιτικές-χαλαζιτικές παρεμβολές. Αποτελεί το σχετικά αυτόχθονο υπόβαθρο της Κρήτης και δομεί μεγάλες μάζες των ορεινών όγκων των Λευκών Ορέων και της Ίδης, ενώ σημαντικές είναι και οι εμφανίσεις τους στον ορεινό όγκο της Δίκτης.
- Το **ανθρακικό κάλυμμα Ομαλού-Τρυπαλίου**, το οποίο αποτελείται από κροκαλοπαγείς/ λατυποπαγείς ασβεστόλιθους και δολομίτες και εμφανίζεται μόνο στη Δυτική Κρήτη.
- Τη **σειρά φυλλιτών-χαλαζιτών**, που αποτελείται από φυλλίτες, χαλαζίτες, μετα-κροκαλοπαγή, μετα-ψαμμίτες, σχιστόλιθους, φακοειδείς ανακρυσταλλομένους ασβεστόλιθους, μεταβασίτες και μετα-ανδεσίτες.

Τα ανώτερα καλύμματα αποτελούνται από τεκτονικές ενότητες οι οποίες σχετίζονται με εκείνες της κεντρικής Ελλάδας και των Κυκλάδων. Εντοπίζονται πάνω από το φυλλιτικό κάλυμμα με την ακόλουθη σειρά, από το κατώτερο προς το ανώτερο κάλυμμα (Μουντράκης, 1985, Φασουλάς, 2001):

- Η **ζώνη Γαβρόβου-Τριπόλεως** με: α) την ανθρακική σειρά η οποία αποτελείται από τους γνωστούς νηριτικούς ασβεστολίθους/δολομίτες, και τους μαύρους ασβεστόλιθους πλούσιους σε απολιθώματα και β) την ενότητα του φλύσχη η οποία αποτελείται κατά κύριο λόγο από ψαμμίτες, κροκαλοπαγή, λεπτοπλακώδεις ασβεστόλιθους και πηλίτες.
- Το **τεκτονικό κάλυμμα της ζώνης Πίνδου** με παρουσία των ανθρακικών πετρωμάτων και της ενότητας του φλύσχη με ψαμμιτικά και πηλιτικά ιζήματα.

- Τις ενότητες του **Βάτου, Μιαμούς, Άρβης, Σπηλίου και Πρέβελη,** οι οποίες εντοπίζονται τεκνονικά τοποθετημένες και ανακατεμένες μεταξύ τους σχηματίζοντας ένα χαρακτηριστικό "mélange".
- Στην κορυφή των τεκτονικών καλυμμάτων της Κρήτης βρίσκονται τα πετρώματα των **Αστερούσιων** και των **Οφιολίθων**. Στην ενότητα των Αστερουσίων περιλαμβάνονται πετρώματα υψηλής μεταμόρφωσης όπως γνεύσιοι, χαλαζίτες, σχιστόλιθοι και αμφιβολίτες με κατά θέσεις μικρές γρανιτικές διεισδύσεις και μάρμαρα και εμφανίζονται κατά κύριο λόγο στην νότιο ανατολική Κρήτη. Η ενότητα των Οφιολίθων αποτελείται κατά κύριο λόγο από σερπεντινίτες, περιδοτίτες και γαύρους, και αποτελεί τμήμα του ωκεανού της Τηθύος που καταστράφηκε κατά τη διάρκεια της αλπικής ορογένεσης, και εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στην Ανατολική Κρήτη.

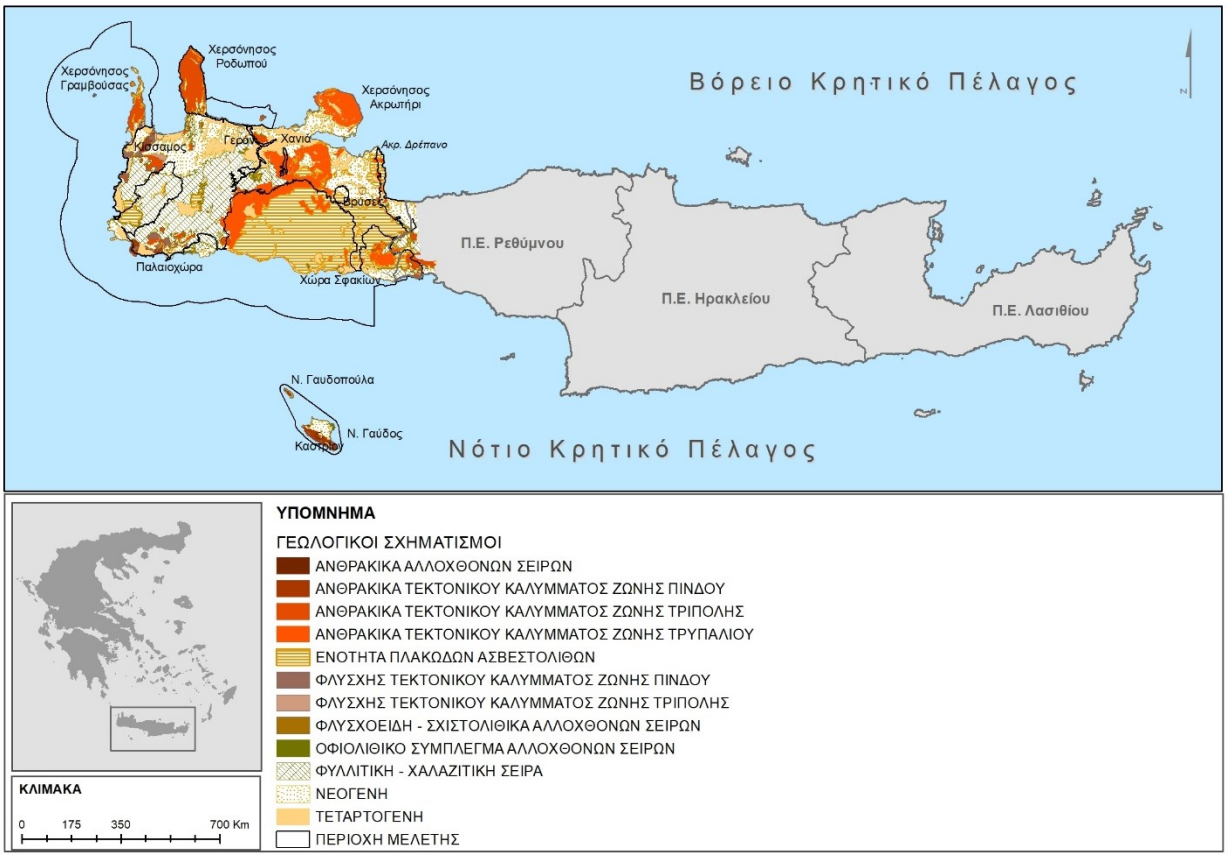
Πάνω σε αυτούς τους αλπικούς σχηματισμούς κάθονται με στρωματογραφική ασυμφωνία ιζήματα του Νεογενούς. Στα Νεογενή ιζήματα της Κρήτης έχουν καταγραφεί δεκάδες λιθοστρωματογραφικές ενότητες, από τις οποίες άλλες έχουν τοπική εξάπλωση ενώ άλλες εμφανίζονται σε όλο το νησί (Μουντράκης, 1985, Φασουλάς, 2001), οι οποίες μπορούν να διακριθούν στους ακόλουθους τρεις σχηματισμούς (ΙΓΜΕ, 1984):

- Τις Μειοκαινικές αποθέσεις οι οποίες αποτελούνται στη βάση από λιμναία και ποταμοχειμάρια ιζήματα, ακολούθως θαλάσσιες και υφάλμυρες αποθέσεις κροκαλοπαγών, ψαμμιτών και άμμων, με πλήθος απολιθωμάτων. Τα πετρώματα αυτά επικάθονται ασύμφωνα πάνω στα αλπικά πετρώματα του υποβάθρου. Ακολουθούν στη συνέχεια υφαλογενείς ασβεστόλιθοι, κατά θέσεις κροκαλοπαγείς ή λατυποπαγείς, μέσα στις οποίες συναντώνται απολιθώματα κοραλλιών και βρυοζώων.
- Τις Πλειοκαινικές αποθέσεις οι οποίες αποτελούνται από λευκές μάργες και λευκούς μαργαϊκούς ασβεστόλιθους, οι οποίοι περιέχουν βρυόζωα, κοράλλια και φύκη.
- Τις Τεταρτογενείς αποθέσεις οι οποίες περιλαμβάνουν παράκτιες και πλευρικές αποθέσεις με χαλίκια, λατύπες και άμμους, λιμναίες ή παραποτάμιες αποθέσεις και θαλάσσιες αναβαθμίδες.

Με βάση την διαθέσιμη χωρική γεωλογική πληροφορία (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια, 2006) πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική εκτίμηση κάλυψης της περιοχής μελέτης από τους διαφορετικούς γεωλογικούς σχηματισμούς που αναγνωρίζονται σε αυτή. Όπως προκύπτει περίπου το 70% της χερσαίας έκτασης της περιοχής καταλαμβάνεται από ανθρακικά πετρώματα διαφορετικής προέλευσης (δηλ. πλακώδεις ασβεστόλιθοι, ανθρακικά πετρώματα των ζωνών Πίνδου και Τριπόλεως και ανθρακικά πετρώματα του τεκτονικού καλύμματος Ομαλού-Τρυπαλίου), το 15% και 14% από σύγχρονες αποθέσεις και πετρώματα της σειράς φυλλιτών-χαλαζιτών αντίστοιχα, ενώ μόλις το 0,5% από σχηματισμούς του φλύσχη (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.2-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.2-1).

Το βασικότερο χαρακτηριστικό της γενικής τεκτονικής της Κρήτης αποτελούν οι επωθήσεις και πιο συγκεκριμένα η επώθηση των αλλόχθων καλυμάτων πάνω στο σχετικά αυτόχθονο γεωλογικό σύστημα της περιοχής κατά το Άνω Ολιγόκαινο/Κάτω Μειόκαινο γεγονός που συντέλεσε στην αλλοίωση των προγενέστερων τεκτονικών γεγονότων και στα δύο συστήματα. Οι πτυχογόνες δυνάμεις έδρασαν από τον βορρά προς τον νότο, ενώ ακολούθησε η ανάπτυξη, παράλληλα με τον επιμήκη άξονα του νησιού, ενός μεγάλου αντικλίνου με επιμέρους μικρότερα αντίκλινα, τα οποία αντιστοιχούν στις σημερινές οροσειρές των Λευκών Ορέων, της Ίδης, της Δίκτης και του Ορνού. Τη φάση πτυχώσεων, ακολούθησε η δράση ρηγμάτων Β-Ν και Α-Δ διεύθυνσης, η οποία είχε σαν αποτέλεσμα τον τεμαχισμό της Κρήτης και την τελική ανύψωση των οροσειρών. Η ανύψωση των μεγάλων τεκτονικών τεμαχών συνεχίστηκε έως και το Πλειστόκαινο. Πρόκειται για μια σημαντική φάση η οποία συνεχίζεται και στις νεότερες περιόδους και σε αυτή οφείλεται η σημερινή μορφολογία της

Κρήτης. Αποτέλεσμα της η δημιουργία μεγάλων ρηξιγενών ζωνών και βυθισμάτων, διαφορετικών υψομέτρων στα οποία έχουν αποτεθεί ιζήματα του Νεογενούς διαφορετικών φάσεων.

Εικόνα 2.1.2-1. Γεωλογικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια 2006, επεξεργασία).

Μνημεία της γης και γεώτοποι είναι διάσπαρτα σε όλη την έκταση της Κρήτης. Μοναδικοί σχηματισμοί πετρωμάτων, εντυπωσιακές μορφές ανάγλυφου, απολιθωματοφόρες θέσεις, σπήλαια και άλλες καρστικές μορφές, πτυχώσεις και ρήγματα, ιδιαίτερα σημαντικές για το φυσικό περιβάλλον εμφανίσεις νερού, στοιχεία αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με την φύση, συνθέτουν την ιστορία της κάθε περιοχής. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία (Fassoulas et al., 2007; Παυλάκη κ.α., 2015) στην περιοχή μελέτης υπάρχουν συνολικά 130 καταγεγραμμένοι γεώτοποι. Από αυτούς οι 100 βρίσκονται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), εκ των οποίων οι 41 ανήκουν και στη ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014). Επτά γεώτοποι βρίσκονται εντός των ορίων της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) εκ των οποίων οι πέντε ανήκουν και στην ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340017). Έντεκα γεώτοποι βρίσκονται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) εκ των οποίων ένας ανήκει και στη ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021). Τρείς γεώτοποι βρίσκονται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι εκ των οποίων ένας ανήκει και στη ΖΕΠ- Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού. Δύο γεώτοποι υπάρχουν εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη εκ των οποίων ο ένας ανήκει και στην ΖΕΠ- Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019). Από ένας γεώτοπος εντοπίζεται στα ζεύγη των προστατευόμενων περιοχών, ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και

Γαυδοπούλα (GR4340013), ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023) και ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020), ενώ στις ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007), ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) έχει καταγραφεί από ένας γεώτοπος στην κάθε μία (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.2-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.2-2).

Εικόνα 2.1.2-2. Γεώτοποι της Δυτικής Κρήτης (Fassoulas et al., 2007; Παυλάκη κ.α., 2015).

Η Κρήτη είναι σχετικά φτωχή σε **ορυκτούς πόρους**. Μεταξύ των σημαντικότερων ορυκτών που συναντώνται στο υπέδαφος της είναι η γύψος, και σε πολύ μικρότερες-μη οικονομικά εκμεταλλεύσιμες προς το παρόν ο σίδηρος, το μαγνήσιο, το θείο, ο μόλυβδος, ο λιγνίτης, ο στεατίτης, ο ψευδάργυρος και ο χαλκός. Στα περισσότερα ενεργά λατομεία του νησιού γίνεται εξόρυξη αδρανών υλικών, με την πλειονότητα αυτών να εντοπίζονται εντός λατομικών περιοχών. Μεταξύ των αδρανών υλικών που εξορύσσονται περιλαμβάνονται μαρμαρόσκονη, μαρμαροψηφίδα, δομικοί λίθοι κ.α. Στα λατομεία βιομηχανικών ορυκτών γίνεται κυρίως εξόρυξη γύψου, αργίλου κεραμοποιίας και τσιμεντοβιομηχανίας, πυριτόλιθου κλπ. Στην περιφερειακή ενότητα Χανίων υπάρχουν 19 καταγεγραμμένες περιοχές εξορυκτικής δραστηριότητας. Πρόκειται κατά κύριο λόγο για λατομεία αδρανών υλικών, ορισμένα εκ των οποίων βρίσκονται εντός λατομικών περιοχών.

Σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Διεύθυνσης Ορυκτών Πρώτων Υλών και του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων η εξορυκτική δραστηριότητα εντός της περιοχής μελέτης είναι ιδιαίτερα περιορισμένη. Συγκεκριμένα:

- Στη ΖΕΠ- Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσίλια Λευκών Ορέων (GR4340016) εντοπίζεται λατομείο γύψου (θέση Όρμος Στομίου) με άδεια εκμετάλλευσης έκτασης 3,8 εκταρίων.
- Στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) εντοπίζεται λατομική περιοχή αδρανών (Θέση Ροδωπού) με συνολική έκταση περίπου ίση με 41 εκτάρια.
- Στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) εντοπίζεται λατομική περιοχή αδρανών (Θέση Σφακίων) με συνολική έκταση περίπου ίση με 6 εκτάρια.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει αναφορά στα προγράμματα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο δυτικά, νοτιοδυτικά και νότια της Κρήτης που βρίσκονται σε εξέλιξη. Οι περιοχές ενδιαφέροντος, για τις οποίες έχουν εκπονηθεί Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, βρίσκονται εκτός των ορίων της περιοχής μελέτης. Παρόλα αυτά, τόσο οι ερευνητικές δραστηριότητες, όσο και οι δραστηριότητες εκμετάλλευσης δύνανται να

επηρεάσουν το προστατευτέο αντικείμενο της περιοχής μελέτης και συγκεκριμένα τα θαλάσσια θηλαστικά που δραστηριοποιούνται σε αυτή. Τα «οικόπεδα» «Νοτιοδυτικά Κρήτης» και «Δυτικά Κρήτης», έχουν ήδη παραχωρηθεί (Ιούνιος 2019) για έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, ενώ τον Ιούλιο του 2020 εγκρίθηκε και το περιβαλλοντικό σχέδιο για το πρόγραμμα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή νότια της Κρήτης.

Τα **εδάφη** που παρατηρούνται τόσο στην Κρήτη όσο και στην περιοχή μελέτης σχετίζονται άμεσα με το γεωλογικό σχηματισμό πάνω στον οποίο αναπτύσσονται. Έτσι:

- Τα εδάφη που απαντώνται στα μετά-αλπικά ιζήματα (τεταρτογενείς αποθέσεις, Πλειοκαινικά και Μειοκανικά, εκτός των ασβεστολίθων) είναι συνήθως πολύ λεπτόκοκκα, αμμούχα, με μεγάλη περιεκτικότητα σε ασβέστιο, αργίλιο και οργανικά υλικά. Έχουν συνήθως μεγάλο πάχος και προέρχονται από τις διαδικασίες της αποσάθρωσης και τη δράση των έμβιων οργανισμών. Στις Πλειστοκαινικές θαλάσσιες αναβαθμίδες που απαντώνται στις νότιες ακτές τα εδάφη είναι περισσότερο χονδρόκοκκα με κροκάλες και χαλίκια και μεγάλη περιεκτικότητα σε διοξείδιο του πυριτίου. Στα εδάφη αυτά παρατηρείται η μεγαλύτερη γεωργική δραστηριότητα. Το pH των εδαφών είναι από όξινο έως βασικό, ανάλογα το γεωλογικό σχηματισμό στον οποίο αναπτύσσονται.
- Πάνω στα ανθρακικά πετρώματα (ασβεστόλιθους και δολομίτες) τα εδάφη σχηματίζονται ως αλλουβιακοί μανδύες αποσάθρωσης που αποτελούνται συνήθως από χαλίκια και λεπτόκοκκα υλικά (άμμοι) που προέρχονται από τη διάβρωση και αποσάθρωση των απότομων πλαγιών. Επιπλέον πάνω στα ασβεστολιθικά πετρώματα αναπτύσσονται εξαιτίας της καρστικής αποσάθρωσης εδάφη απόπλυσης, που ονομάζονται κοινώς "terra rosa" ή ερυθρογή. Τα εδάφη αυτά είναι πολύ πλούσια σε οξείδια του σιδήρου και άλλων μετάλλων και για αυτό πολύ εύφορα. Η έκταση τους όμως είναι πολύ μικρή και περιορίζεται σε μικρά οροπέδια και ρεματιές. Το pH των εδαφών κυμαίνεται από ουδέτερο έως βασικό.
- Τα εδάφη που σχηματίζονται πάνω στα πετρώματα φλύσχη και των χαλαζιτικών και σχιστολιθικών πετρωμάτων είναι πολύ πλούσια σε άργιλο, διοξείδιο του πυριτίου και αποτελούνται από λεπτόκοκκα (ιλύ και άμμους) υλικά, καθώς και από χαλίκια και λατύπες. Το πάχος των εδαφών αυτών είναι πολύ μικρό και στις περισσότερες περιπτώσεις της τάξης μερικών εκατοστών. Το pH των εδαφών είναι όξινο.

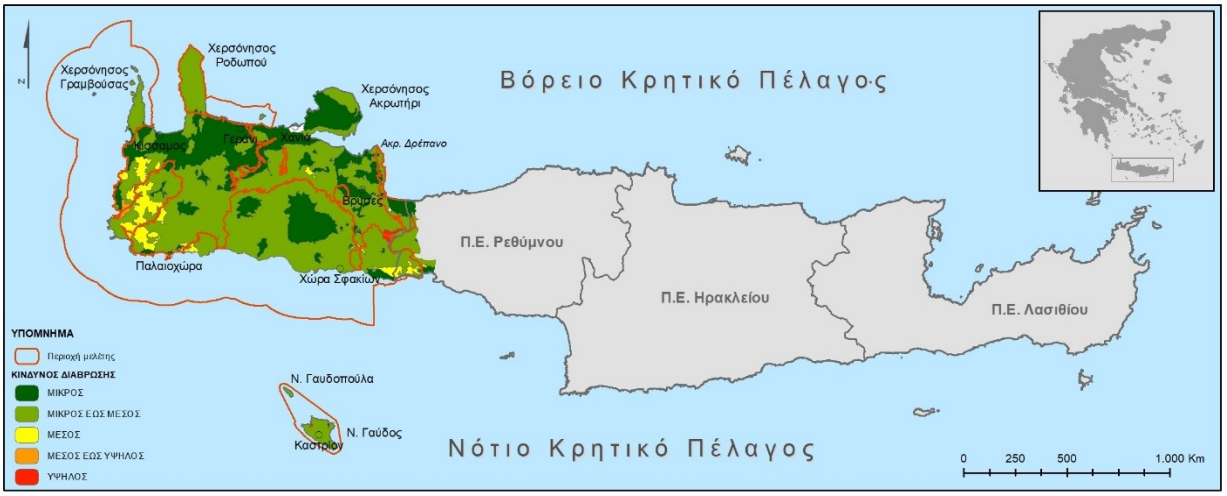
Εικόνα 2.1.2-3. Εδαφολογικός χάρτης της περιοχής μελέτης (GAO/UNESCO, επεξεργασία).

- Ιδιαίτερη περίπτωση είναι τα εδάφη που σχηματίζονται στα οφιολιθικά πετρώματα. Αν και δεν έχουν μεγάλη εμφάνιση είναι σημαντικά λόγω της σύστασής τους. Πρόκειται για εδάφη

λεπτόκοκκα, πλούσια σε αργίλιο, ασβέστιο, μαγνήσιο και άλλα μέταλλα τα οποία προέρχονται από την αποσάθρωση των ηφαιστειακών πετρωμάτων. Το pH είναι βασικό έως αρκετά βασικό.

Με βάση τη διαθέσιμη χωρική πληροφορία, του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ταξινόμησης Εδαφών (GAO/UNESCO), πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική εκτίμηση κάλυψης της περιοχής μελέτης από τους διαφορετικούς εδαφολογικούς τύπους που αναγνωρίζονται σε αυτή. Όπως προκύπτει περίπου το 68% της χερσαίας έκτασης της περιοχής μελέτης καταλαμβάνεται από τον εδαφικό τύπο calcaric lithosol και το 20% από τον εδαφικό τύπο eutric lithosol, εξαιρετικά ρηχά και κατακερματισμένα εδάφη τα οποία σχετίζονται κατά κύριο λόγο με ορεινές και βραχώδεις περιοχές. Το 10% καταλαμβάνεται από τον εδαφικό τύπο calcaric regosol και σχετίζεται με την παρουσία της φυλλιτικής σειράς πετρωμάτων και με Νεογενείς και Τεταρτογενείς αποθέσεις στην περιοχή μελέτης. Τέλος, με ποσοστά κάλυψης μικρότερα του 2% εμφανίζονται στην περιοχή οι εδαφικοί τύποι και calcaric fluvisol και chromic luvisol (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.2-3 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.2-3).

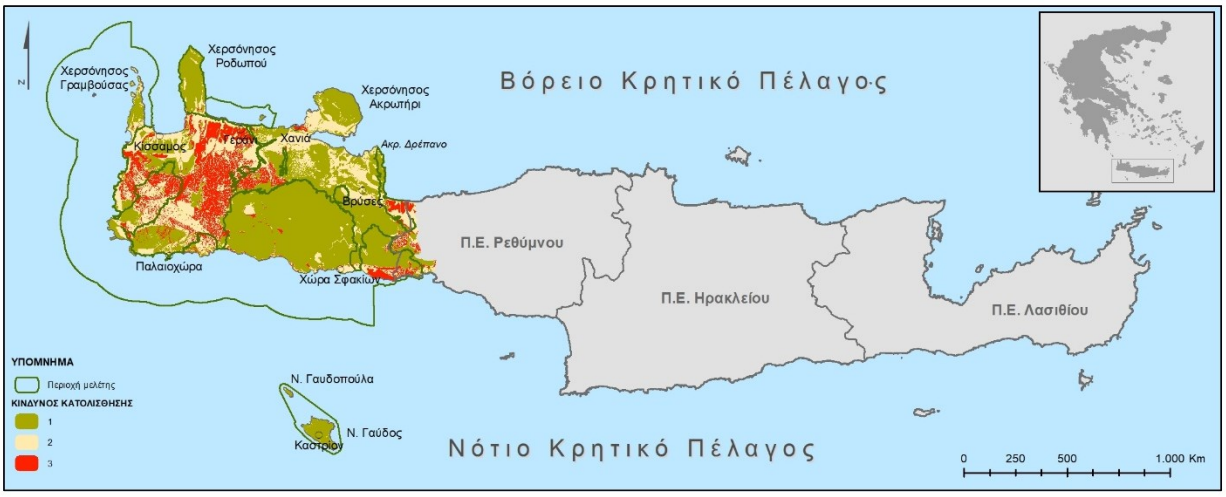
Η διάβρωση των πετρωμάτων και των εδαφών, εξαρτάται άμεσα από τα ποσοστά βροχόπτωσης αλλά και από το επίπεδα φυτοκάλυψης της κάθε περιοχής. Τα ανθρακικά πετρώματα υφίστανται τις διαδικασίες της καρστικής αποσάθρωσης, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλές καρστικές δομές, μικρής και μεγάλης έκτασης, όπως σπήλαια, οροπέδια και φαράγγια. Στα υπόλοιπα πετρώματα τα οποία είναι κυρίως αδιαπέρατα, το νερό της βροχής ρέει επιφανειακά παρασύροντας λόγω των μεγάλων κλίσεων τα εδάφη και τα μαλακά πετρώματα της περιοχής, δημιουργώντας χαραδρώσεις τύπου V με απότομες κλιτείς και μεγάλο βάθος. Θέσεις/ περιοχές έντονης απόπλυσης απουσία φυτοκάλυψης-αποτέλεσμα υπερβόσκησης και λίγων βροχοπτώσεων-παρουσιάζουν φαινόμενα ερημοποίησης.

Εικόνα 2.1.2-4. Χάρτης κινδύνου διάβρωσης της περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια 2006, επεξεργασία).

Έχοντας ως βάση χωρική πληροφορία σχετική με την διάβρωση του εδάφους όπως αυτή προέκυψε από το υποέργο Emeric του έργου CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια (2006), πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική εκτίμηση του κινδύνου εδαφικής διάβρωσης της περιοχής μελέτης. Όπως προκύπτει περίπου το 16% της χερσαίας έκτασης της περιοχής δεν παρουσιάζει κανέναν κίνδυνο ως προς τη διάβρωση του ενώ το υπόλοιπο 84% παρουσιάζει μικρό έως μέτριο κίνδυνο διάβρωσης. Στον πίνακα ΤΤΑ 2.1.2-4 του Τεύχους Τεκμηρίωσης δίνονται αναλυτικά στοιχεία για τον κίνδυνο διάβρωσης σε κάθε μία από τις προστατευόμενες περιοχές τις περιοχής μελέτης (Εικόνα 2.1.2-4).

Από δεδομένα του ίδιου προγράμματος εκτιμήθηκε και ο κίνδυνος κατολισθήσεων στην περιοχή μελέτης. Όπως προκύπτει περίπου το 77% της χερσαίας έκτασης της περιοχής παρουσιάζει μικρό, το15% μέτριο ενώ μόλις το 8% παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο κατολισθήσεων. Στον πίνακα ΤΤΑ 2.1.2-5 του Τεύχους Τεκμηρίωσης δίνονται αναλυτικά στοιχεία για τον κίνδυνο κατολισθήσεων σε κάθε μία από τις προστατευόμενες περιοχές τις περιοχής μελέτης (Εικόνα 2.1.2-5).

Εικόνα 2.1.2-5. Χάρτης κινδύνου κατολισθήσεων της περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια 2006, επεξεργασία).

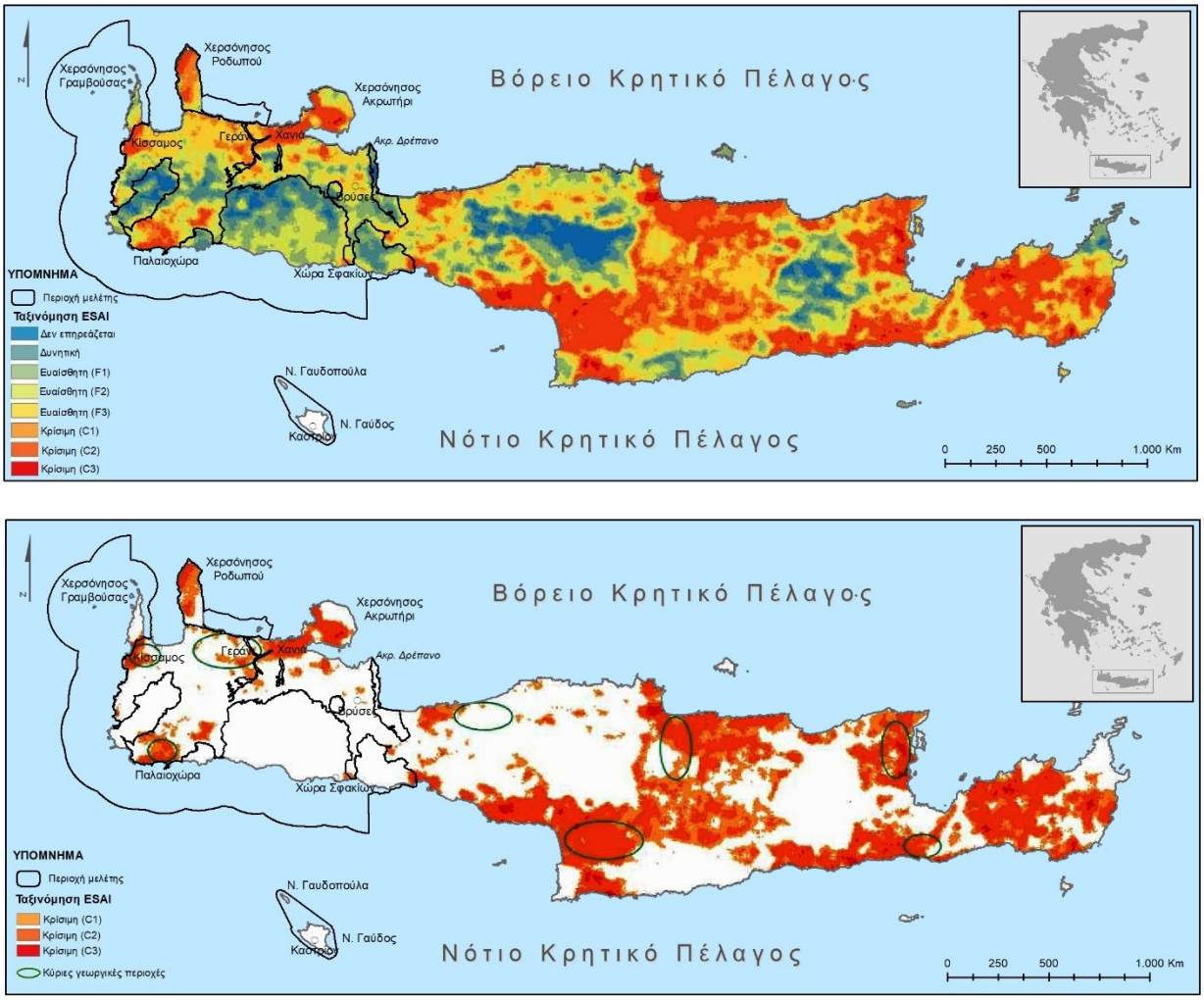
Η ερημοποίηση είναι ένας από τους σημαντικότερους κινδύνους που απειλούν τις ξηρές και ημι-ξηρές περιοχές και θεωρείται ως ένα από τα πιο σημαντικά παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα του 21ου αιώνα. Ως εκ τούτου, η χωρική κατανομή των περιοχών ευαίσθητων στην ερημοποίηση έχει καταστεί κρίσιμος στόχος προκειμένου να μετριαστούν οι πιθανές ανθρωπογενείς και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Σε μελέτη της Μαριανού και της ερευνητικής της ομάδας (2018) επιχειρήθηκε η ταξινόμηση και η χαρτογράφηση των ευαίσθητων στην ερημοποίηση περιοχών της Κρήτης. Η εκτίμηση της ευαισθησίας της κάθε περιοχής βασίστηκε στην χρήση τεσσάρων κύριων δεικτών ποιότητας και πιο συγκεκριμένα του κλίματος, της βλάστησης, του εδάφους και της ποιότητας διαχείρισης.

Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή η μεγάλη πλειοψηφία του νησιού θεωρείται εύθραυστη ή κρίσιμη αναφορικά με την ευαισθησία της στην ερημοποίηση. Οι πιο ευαίσθητες περιοχές (κρίσιμες περιοχές, C1, C2, C3) εντοπίζονται στο νότιο και ανατολικό τμήμα του νησιού. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από ιδιαιτέρως υποβαθμισμένα εδάφη, πολύ ρηχά (0-15cm) έως ρηχά (15-30cm) με φτωχή βλάστηση και ιδιαιτέρως ευαίσθητα σε χαμηλά επίπεδα βροχοπτώσεων και υψηλές θερμοκρασίες.

Οι εύθραυστες περιοχές (F1, F2 και F3) παρουσιάζονται πιο διεσπαρμένες σε όλη την έκταση του νησιού και αντιπροσωπεύονται από ζώνες στις οποίες οι παράγοντες διαχείρισης, η ποιότητα του εδάφους και του κλίματος δεν είναι πολύ κρίσιμα. Εξαιτίας της σχετικά καλής κάλυψης βλάστησης, τα εδάφη αυτής της ζώνης είναι μετρίως ρηχά (30-50 cm) έως μετρίως βαθιά (50-100 cm). Οι πιθανά ευαίσθητες και οι περιοχές οι οποίες δεν επηρεάζονται από την ερημοποίηση καταλαμβάνουν το δυτικό και το κεντρικό τμήμα του νησιού, και είναι περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται από ευνοϊκό κλίμα (υψηλές ετήσιες βροχοπτώσεις) και αποτελεσματική διαχείριση της γης (Εικόνα 2.1.2-7).

Από τη συνολική έκταση της Κρήτης (8.264 km^2), 3.050 km^2 χαρακτηρίζονται ως περιοχές κρίσιμα ευαίσθητες στην ερημοποίηση, έκταση που αντιστοιχεί στο 37% της συνολικής. Είναι χαρακτηριστικό

ότι οι επτά από τις οκτώ περιοχές εντατικής καλλιέργειας της Κρήτης χαρακτηρίζονται ως κρίσιμα ευαίσθητες στην ερημοποίηση. Εξαιρείται η περιοχή που ανήκει στην περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου καθώς ο κίνδυνος ερημοποίησης της είναι μικρός (Εικόνα 2.1.2-6).

Εικόνα 2.1.2-6. Επάνω: Χάρτης ευαισθησίας στην ερημοποίηση της Κρήτης. Κάτω: Περιοχές κρίσιμα ευαίσθητες στην ερημοποίηση και οι οκτώ κύριες γεωργικές περιοχές στην Κρήτη (Morianou et al., 2018, επεξεργασία).

2.1.3 Υδρολογία και ποιότητα νερών

2.1.3.1 Επιφανειακά εσωτερικά νερά

Καθοριστικά στοιχεία για τη διαμόρφωση των επιφανειακών νερών στο νησί της Κρήτης αποτελούν το ανάγλυφο, το ποσοστό βροχόπτωσης αλλά κυρίως η σύσταση των πετρωμάτων της. Είναι χαρακτηριστικό, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην προηγούμενη ενότητα, ότι η Κρήτη καλύπτεται σε ένα ποσοστό της τάξης του 45-50% από ανθρακικά πετρώματα. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο70% περίπου για την περιοχή μελέτης.

Στα ανθρακικά πετρώματα, αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο χείμαρροι, ποταμοί δηλαδή με περιοδική ροή, η οποία ταυτίζεται με την περιοδικότητα των βροχοπτώσεων. Ένα άλλο χαρακτηριστικό των ποταμών είναι το μικρό τους μήκος, γεγονός που οφείλεται στο επίμηκες σχήμα της Κρήτης και την παρουσία των κύριων ορεινών όγκων κατά μήκος της μεγάλης του διάστασης. Σε συνδυασμό με τις

απότομες πλαγιές των υψηλών οροσειρών της τα ποτάμια συστήματα που αναπτύσσονται είναι ιδιαίτερα ορμητικά με αποτέλεσμα αρκετά μεγάλες ποσότητες φερτών υλικών να αποτίθενται στις ακτές και σε ορισμένες περιπτώσεις να σχηματίζουν μικρά δέλτα.

Τα επιφανειακά νερά της Κρήτης επηρεάζονται επίσης από την συχνή επιφανειακή εναλλαγή διαφορετικών γεωλογικών σχηματισμών ακόμη και στα όρια πολύ μικρών περιοχών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα για παράδειγμα τη διακοπή της επιφανειακής ροής ενός ποταμού η οποία μπορεί να ακολουθεί υπόγεια διαδρομή για μία συγκεκριμένη απόσταση και να επανέρχεται στην επιφάνεια.

Τα υδάτινα οικοσυστήματα χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα υψηλή οικολογική σημασία, κατά κύριο λόγο εξαιτίας της σύνδεσης τους με σημαντικούς τύπους οικοτόπων παρυδάτιας βλάστησης, αλλά και γιατί αποτελούν ενδιαίτημα σημαντικών αμφιβίων αλλά και ειδών ορνιθοπανίδας.

Στην περιοχή μελέτης αναγνωρίζονται 15 ποτάμια υδάτινα συστήματα εκ των οποίων τα 8 διατρέχουν καθ' όλο το μήκος τους κάποια/ες προστατευόμενη/ες περιοχή/ες. Μόνο τμήματα των άλλων 7 βρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης και πιο συγκεκριμένα το εκβολικό τμήμα 2 (Ταυρωνίτης και Αλμυρός Χανίων), το ενδιάμεσο τμήμα 1 (Κερίτης) και το ορεινό τμήμα/πηγές 4 (2 κλάδοι του ποταμού Γλιφού, ο Ταυρωνίτης και ο Πελεκανιώτης), ποτάμιων συστημάτων εντοπίζονται σε κάποια προστατευόμενη περιοχή. Το σύνολο των 15 ποτάμιων συστημάτων παρουσιάζει καλή χημική ποιότητα, ενώ αναφορικά με την οικολογική τους ποιότητα, 1 παρουσιάζει υψηλή, 12 καλή, 1 ελλιπή και 1 άγνωστη (Πίνακας ΤΠΑ 2.1.3-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Εικόνα 2.1.3-1. Χάρτης επιφανειακών υδάτινων σωμάτων στην ευρύτερη περιοχής μελέτης (ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης 2017, επεξεργασία).

Σε ολόκληρη την Κρήτη υπάρχει μόνο μία φυσική λίμνη, η λίμνη Κουρνά. Μία σχετικά μικρή λίμνη με μέγιστο μήκος 1087 m και μέγιστο πλάτος 880 m. Καλύπτει έκταση 700 περίπου στρεμμάτων και είναι γενικά ρηχή με μέγιστο βάθος 22,5 m. Η επιφάνεια της λίμνης βρίσκεται σε υψόμετρο 20 μέτρων από το επίπεδο της θάλασσας. Η λίμνη θα λέγαμε ότι έχει σχήμα αχλαδιού με την απόφυσή του να καταλήγει σε τεχνητό φράγμα ελέγχου της ροής του ύδατος, που κατασκευάστηκε το 1962 από την Υπηρεσία Εγγείων Βελτιώσεων του Υπουργείου Γεωργίας.

Η λίμνη βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και της ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) και παρουσιάζει καλή χημική και μέτρια οικολογική ποιότητα (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.3-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης), και αποτελεί σημαντικό ενδιαίτημα σημαντικών ειδών πανίδας της περιοχής μελέτης αλλά και για μεγάλο αριθμό ειδών ορνιθοπανίδας.

Στο νησί υπάρχουν επίσης και αρκετοί υγρότοποι κυρίως ελώδεις εκτάσεις που απαντούν συνήθως κοντά σε ρεματιές, γύρω από παραθαλάσσιες πηγές είτε στις εκβολές ποταμών κοντά στις ακτές, με αρκετούς από αυτούς να έχουν πλέον εξαφανιστεί λόγω αποστραγγιστικών έργων. Τα περιβάλλοντα αυτά αποτελούν σημαντικά οικοσυστήματα για πολλά είδη αμφιβίων αλλά και πολυάριθμα είδη ορνιθοπανίδας. Από τους συνολικά 106 καταγεγραμμένους φυσικούς υγροτόπους, οι 69 καθορίζονται και προστατεύονται αυστηρά σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα «Έγκριση καταλόγου μικρών νησιωτικών υγροτόπων και καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία και ανάδειξη των μικρών παράκτιων υγροτόπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν» (ΦΕΚ 229/19-06-2012). Το διάταγμα έχει ιδιαίτερη αξία για την Κρήτη καθώς οι φυσικοί υγρότοποι είναι τα περισσότερο απειλούμενα οικοσυστήματα του νησιού ενώ η κατάστασή τους είναι μακράν η χειρότερη από οποιοδήποτε άλλο νησί της Ελλάδας. Εξ' αυτών 20 βρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.3-3 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.3-1). Η μεγαλύτερη συγκέντρωση υγροτόπων παρατηρείται στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) (7 υγρότοποι), και στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) (5 υγρότοποι).

Στην Κρήτη έχουν προσδιοριστεί 10 περιοχές οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας. Εξ αυτών, μία ζώνη καταλαμβάνει τμήματα της περιοχής μελέτης και δυνητικά μπορεί να την επηρεάσει (Εικόνα 2.1.3-1).

Πρόκειται για τη «Χαμηλή ζώνη λεκανών ρεμάτων Χανίων» έκτασης 48,76km^2 τμήματα της οποία βρίσκονται εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών, ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR340020) και ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007).

Στην περιοχή και συγκεκριμένα στους καλλικρατικούς δήμους Χανίων και Πλατανιά έχουν καταγραφεί πλημμυρικά γεγονότα κατά την περίοδο 2000-2006 αλλά και πιο πρόσφατα με χαρακτηριστικότερα εκείνα των 31/12/2014 και 01/01/2015 τα οποία είχαν πολύ σοβαρές συνέπειες. Οι επιπτώσεις στα κατά καιρούς γεγονότα ήταν ζημιές σε οικίες, καταστήματα, αγροτικές καλλιέργειες και υποδομές (τοπικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο ύδρευσης, αρδευτικό δίκτυο κλπ.)

Τα πλημμυρικά γεγονότα στην περιοχή των Χανίων συνδέονται κατά κύριο λόγο με υπερχειλίσεις των ρεμάτων Κλαδισού, ενώ στο δήμο Πλατανιά με τους ποταμούς Ταυρωνίτη και Κερίτη καθώς και με τους χειμάρρους Γεράνι, Παλαιό Γεράνι, Σπηλιανό και Σφακορύακο. Τα προβλήματα στην περιοχή του Πλατανιά προέρχονται από υπερχειλίσεις της φυσικής κοίτης των ρεμάτων ή και θραύσης αυτής λόγω αδυναμίας της να παραλάβει την πλημμυρική παροχή ή λόγω ανεπάρκειας της διατομής των τεχνικών έργων τους σε διασταυρώσεις με το οδικό δίκτυο να διοχετεύσουν την παροχή προς τα κατάντη.

Για τις περιοχές αυτές, όπως και για όλες τις ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας έχει γίνει αποτίμηση πλημμυρικής επικινδυνότητας και αξιολόγηση του πλημμυρικού κινδύνου για: α) πλημμύρες χαμηλής πιθανότητας υπέρβασης ή σενάρια ακραίων φαινόμενων (περίοδος

επαναφοράς 1000 χρόνια), β) πλημμύρες μέσης πιθανότητας υπέρβασης (περίοδος επαναφοράς 100 χρόνια), και γ) πλημμύρες υψηλής πιθανότητας υπέρβασης δηλαδή συχνά φαινόμενα (περίοδος επαναφοράς 50 χρόνια). Επιπλέον, έχει γίνει αποτίμηση των επιπτώσεων και αξιολόγηση της τρωτότητας για τη μέγιστη έκταση κατάκλισης που αντιστοιχεί σε πλημμύρα περιόδου επαναφοράς 1000 χρόνων.

Η «Χαμηλή ζώνη λεκανών ρεμάτων Χανίων» παρουσιάζει πολύ χαμηλό έως πολύ υψηλό κίνδυνο δυνητικών επιπτώσεων πλημμύρας. Ένα ποσοστό 4.6% της κατακλυζόμενης περιοχής χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλή τρωτότητα. Αντίστοιχα, το 45,7% χαρακτηρίζεται από χαμηλή, το 24,6% από μέτρια, το 17,1% από υψηλή και το 8% από πολύ υψηλή τρωτότητα. Το μεγαλύτερο κίνδυνο δυνητικών επιπτώσεων εμφανίζει η περιοχή της πόλης των Χανίων, εξαιτίας της μεγάλης συγκέντρωσης δραστηριοτήτων. Η περιοχή αυτή βρίσκεται εκτός των ορίων της περιοχής μελέτης.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό η αποτίμηση έντασης πλημμύρας είναι χαμηλή και μέτρια ενώ βορειοδυτικά της κλειστής λεκάνης του οροπεδίου εμφανίζεται μέτρια έως πολύ υψηλή. Σε ότι αφορά στην συνολική αξιολόγηση των επιπτώσεων πλημμύρας και για φαινόμενα μέσης πιθανότητας υπέρβασης, στην περιοχή κατάκλισης το 78,3% αυτής χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλό κίνδυνο, το 15,4% από χαμηλό κίνδυνο, το 5,1% από μέτριο κίνδυνο, το 0,6% από υψηλό και το 0.6% από πολύ υψηλό κίνδυνο. Μικρές μόνο είναι οι διαφοροποιήσεις των πιο πάνω ποσοστών για τα φαινόμενα υψηλής πιθανότητας υπέρβασης (50 έτη) και χαμηλής πιθανότητας υπέρβασης (1000 έτη).

Οι σημαντικότερες επιπτώσεις, κυρίως λόγω των αστικών, εξωαστικών και τουριστικών δραστηριοτήτων, εντοπίζονται στο δυτικό τμήμα της πόλης των Χανίων και συγκεκριμένα στην ευρύτερη περιοχή της Νέας Χώρας, όπου εντοπίζεται ο ποταμός Κλαδισός. Σημαντικές επιπτώσεις εντοπίζονται επίσης στην περιοχή πλησίον των οικισμών Πλατανιά και Γεράνι τόσο στο παραλιακό μέτωπο, όσο και νοτιότερα στην ευρύτερη περιοχή της Αγιάς, λόγω εξωαστικών, τουριστικών και αγροτικών δραστηριοτήτων. Μικρότερες επιπτώσεις προκύπτουν στην περιοχή του Ταυρωνίτη και δυτικότερα πλησίον του οικισμού του Κολυμβαρίου, λόγω αστικών τουριστικών και αγροτικών δραστηριοτήτων.

2.1.3.2 Υπόγεια νερά

Οι υδρογεωλογικές συνθήκες της Κρήτης εξαρτώνται άμεσα από τις γεωλογικές, τεκτονικές και μορφολογικές συνθήκες που συναντώνται σε αυτή. Η ανάπτυξη των υπόγειων υδροφοριών στους διάφορους σχηματισμούς που δομούν το νησί, παρουσιάζει διαφοροποιήσεις από περιοχή σε περιοχή και καθορίζεται από τις επιμέρους συνθήκες.

Έχοντας ως βάση χωρική πληροφορία σχετική με τη λιθολογία της Κρήτης όπως αυτή προέκυψε από το υποέργο Emeric του έργου CRINNO-Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια (2006), πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική εκτίμηση της υδροπερατότητας της περιοχής μελέτης. Όπως προκύπτει περίπου το 50% της χερσαίας έκτασης της περιοχής μελέτης καλύπτεται από καρστικούς σχηματισμούς υψηλής έως μέτριας υδροπερατότητας, το 20% περίπου από καρστικούς σχηματισμούς μέτριας έως μικρής υδροπερατότητας, ενώ το 15% από πρόσφατες αποθέσεις μέτριας έως πολύ μικρής υδροπερατότητας. Το υπόλοιπο 15% της χερσαίας έκτασης της περιοχής μελέτης καλύπτεται από διαφορετικούς σχηματισμούς οι οποίοι είτε είναι αδιαπέρατοι είτε παρουσιάζουν πολύ μικρή υδροπερατότητα (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.3-4 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.3-2. (α)).

Πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη των υπόγειων υδροφοριών παίζουν τα ανθρακικά πετρώματα τα οποία συγκροτούν σημαντικά υδρογεωλογικά συστήματα και διακινούν υπογείως μεγάλες ποσότητες νερού. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην περιοχή μελέτης από υδρογεωλογική άποψη,

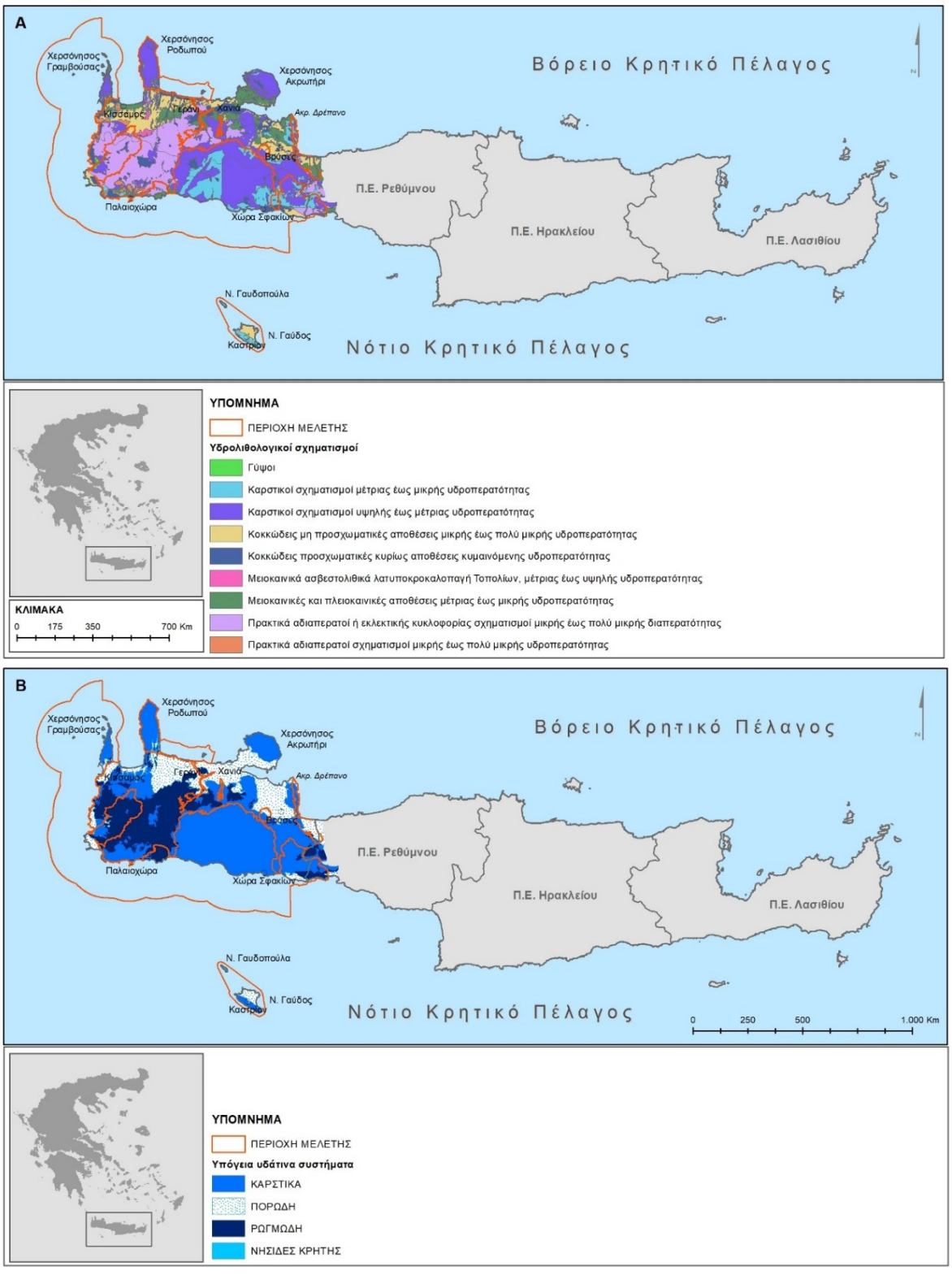
παρουσιάζουν οι μεγάλες σε έκταση ανθρακικές ενότητες που αναπτύσσονται στον ορεινό όγκο των Λευκών Ορέων και δευτερευόντως οι καρστικές ενότητες του Ροδωπού και Γραμβούσας.

Ο έντονος κατακερματισμός λόγω τεκτονισμού των διαφόρων καρστικών ενοτήτων έχει ως αποτέλεσμα τον διαχωρισμό αυτών σε επιμέρους υδρογεωλογικές λεκάνες μικρότερες ή μεγαλύτερες που διακινούν τα νερά τους στις περισσότερες των περιπτώσεων προς διακριτές μεγάλες ή μικρότερες καρστικές πηγές. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι η ύπαρξη μεγάλων παράκτιων και υποθαλάσσιων υφάλμυρων καρστικών πηγών, μαζί με τις αντίστοιχα μεγάλες καρστικές πηγές με καλής ποιότητας υπόγειο νερό. Η ανυπαρξία γεωλογικών φραγμών στις εκτεταμένες ανθρακικές εμφανίσεις προς τη θάλασσα οδηγεί στην εκτεταμένη υφαλμύριση των υπόγειων υδροφορέων με μηχανισμούς που ποικίλουν από υδροφορέα σε υδροφορέα. Αντίθετα οι πηγές που εμφανίζονται προς το εσωτερικό του νησιού, όπου τοποθετούνται γεωλογικοί φραγμοί στην κίνηση του υπόγειου νερού προς τη θάλασσα, προσφέρουν δυνατότητες πλήρους αξιοποίησης των εκρεόντων ποσοτήτων.

Υδρογεωλογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι νεογενείς και οι τεταρτογενείς αποθέσεις, ιδιαίτερα όταν σε αυτές συμμετέχουν αδρομερή στοιχεία στα τεταρτογενή (κροκάλες, άμμοι) και κροκαλοπαγή, ψαμμίτες και μαργαϊκοί ασβεστόλιθοι στα νεογενή. Στα υδροπερατά τμήματα των ανωτέρω αποθέσεων αναπτύσσονται αξιόλογες κατά θέσεις αβαθείς υδροφορίες που κατά κανόνα τυγχάνουν εντατικής εκμετάλλευσης. Σε αρκετές περιπτώσεις μέσα στα νεογενή συναντώνται αξιόλογες πηγές η κύρια τροφοδοσία των οποίων όμως συνδέεται με τις ανθρακικές εμφανίσεις.

Τέλος μικρότερης έκτασης υδροφορία που αναπτύσσεται σε ρωγμώδη πετρώματα (φυλλίτες, σχιστόλιθοι, οφιόλιθοι κλπ) η οποία όμως είναι σημαντική από πλευράς ζήτησης επειδή καλύπτει είτε υδρευτικές ανάγκες των οικισμών που βρίσκονται σε μεγάλα υψόμετρα είτε προμηθεύει ποιμνιοστάσια.

Στην περιοχή μελέτης αναγνωρίζονται 27 υπόγεια υδροφόρα συστήματα τα οποία βρίσκονται όλα σε καλή ποιοτική και ποσοτική κατάσταση. Δεκαπέντε (15) εξ' αυτών είναι καρστικά συστήματα, επτά (8) είναι πορώδη, τρία (3) είναι ρωγμώδη ενώ ένα (1) σύστημα είναι εκείνο που χαρακτηρίζει τα υδροφόρα στρώματα των νησίδων της Κρήτης. 796 km^2 (75%) της χερσαίας έκτασης της περιοχής μελέτης καταλαμβάνεται από τα καρστικά συστήματα, ενώ τα πορώδη, ρωγμώδη και το σύστημα των νησίδων της Κρήτης καταλαμβάνουν εκτάσεις ίσες με 96 km^2 (9%), 165 km^2 (15.5%) και 4,7 km^2 (0.5%) (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.3-5 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.3-2. (β)).

Εικόνα 2.1.3-2. (α) Λιθολογικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, Πρόγραμμα CRINNO - Κρήτη Καινοτόμος Περιφέρεια, 2006, επεξεργασία), (β)Χάρτης υδροφόρων σωμάτων στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης 2017, επεξεργασία).

2.1.4 Ωκεανογραφικά χαρακτηριστικά

Σε ολόκληρο το νησί της Κρήτης αναγνωρίζονται μόλις τέσσερα (4) μεταβατικά υδάτινα συστήματα (λιμνοθάλασσες και εκβολές ποταμών ή δέλτα) και όλα βρίσκονται στη Δυτική Κρήτη. Τρία εξ' αυτών,

οι εκβολές των ποταμών Ταυρωνίτη, Κερίτη και Μουσελά, εντοπίζονται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.4-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.4-1). Πιο συγκεκριμένα:

- το υδάτινο σύστημα «Ταυρωνίτης» το οποίο χαρακτηρίζεται από καλή χημική και άγνωστη οικολογική ποιότητα, ανήκει στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003),
- το υδάτινο σύστημα «Κερίτης» το οποίο χαρακτηρίζεται από καλή χημική και άγνωστη οικολογική ποιότητα, ανήκει στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), και
- το υδάτινο σύστημα «Μουσελάς» το οποίο χαρακτηρίζεται από καλή χημική και άγνωστη οικολογική ποιότητα, ανήκει στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010).

Αναφορικά με την παράκτια ζώνη της Κρήτης, χαρακτηριστική είναι η ιδιαίτερη γεωμορφολογία της, αποτέλεσμα της τροφοδοσίας των ακτών με φερτά υλικά από τις υδρολογικές λεκάνες και των υδροδυναμικών συνθηκών. Σε γενικές γραμμές η παράκτια διαμόρφωση των βορείων ακτών χαρακτηρίζονται από ήπιες κλίσεις και επικράτηση μαλακών επιφανειακών υποστρωμάτων ενώ αντίθετα στις νότιες ακτές η κλίση του βυθού αυξάνει απότομα κοντά στην ακτή και το υπόστρωμα είναι κυρίως βραχώδες σκληρό.

Στην περιοχή μελέτης αναγνωρίζονται 3 παράκτια συστήματα, εκ των οποίων το σύστημα «Νήσος Γραμβούσα», ανήκει στην προστατευόμενη περιοχή ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), ενώ τα συστήματα «Νήσος Γαύδος» και «Νήσος Γαυδοπούλα» ανήκουν στις προστατευόμενες περιοχές ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023). Και τα τρία παράκτια συστήματα χαρακτηρίζονται από υψηλή χημική και οικολογική ποιότητα (Πίνακας ΤΤΑ 2.1.4-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.4-1).

Επιπλέον:

- Τμήμα του παράκτιου συστήματος «Ακτές Κόλπου Κισσάμου» ανήκει στην προστατευόμενη περιοχή ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), ενώ ταυτόχρονα γειτνιάζει με τις προστατευόμενες περιοχές ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4320001) και ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4320017). Το παράκτιο σύστημα «Ακτές Κόλπου Κισσάμου» χαρακτηρίζεται από καλή χημική και υψηλή οικολογική ποιότητα.
- Τμήμα του παράκτιου συστήματος «Ακτές Κόλπου Χανίων» ανήκει στην προστατευόμενη περιοχή ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), ενώ ταυτόχρονα γειτνιάζει με την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010). Τόσο η χημική του όσο και η οικολογική του ποιότητα χαρακτηρίζεται ως καλή.
- Τμήμα του παράκτιου συστήματος «Ακτές στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος-ΒΔΔ Κρήτη» ανήκει στην προστατευόμενη περιοχή ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), ενώ ταυτόχρονα γειτνιάζει με τις προστατευόμενες περιοχές, ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4320001) και ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4320017) και την ΕΖΔ- Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο

Κριός (GR4340015). Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός. Τόσο η χημική του όσο και η οικολογική του ποιότητα χαρακτηρίζεται ως καλή.

- Τμήμα του παράκτιου συστήματος «Ακτές στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος-Χανιά/Ρέθυμνο» ανήκει στην προστατευόμενη περιοχή ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), ενώ ταυτόχρονα γειτνιάζει με τις προστατευόμενες περιοχές, ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005), ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), ΖΕΠ- Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) και ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012). Τόσο η χημική του όσο και η οικολογική του ποιότητα χαρακτηρίζεται ως καλή.
- Το παράκτιο σύστημα «Όρμος Αλμυρού» γειτνιάζει με την ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι. Τόσο η χημική του όσο και η οικολογική του ποιότητα χαρακτηρίζεται ως καλή (Πίνακας ΤΠΑ 2.1.4-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.4-1).

Εικόνα 2.1.4-1. Μεταβατικά, παράκτια υδάτινα σώματα και ακτές κολύμβησης στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης 2017, επεξεργασία).

Στην περιοχή μελέτης αναγνωρίζονται συνολικά 23 ακτές κολύμβησης (Πίνακας ΤΠΑ 2.1.4-3 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.1.4-1), εκ των οποίων:

- 1 (Φαλάσαρνα) ανήκει στην ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001),
- 2 (Βουλισμένη και Ελαφονήσι) στην ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002),
- 8 (Κολυμπάρια - Ραπανιανά, Μάλεμε, Γεράνι-Πλατανιάς, Λιμανάκι Πλατανιά, Αγία Μαρίνα-Στάλος, Αγία Μαρίνα 1, Αγία Μαρίνα 2 και Αγία Μαρίνα 3) στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003),
- 2 (Ομπρός Γιαλός και Ίλιγγας) στην ΕΖΔ/ΤΚΣ- Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008),
- 2 (Γεωργιούπολη και Καβρός) στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4310010),
- 1 (Κόρακας-Ροδάκινο) στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012),
- 7 (Χαλίκια, Σούγια, Παχειά Άμμος, Γραμμένο, Γραμβούσα-Παχειά Άμμος, Γραμβούσα – Βίγλα, Σφηνάρι) στον ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024).

Το σύνολο των ακτών κολύμβησης της περιοχής μελέτης χαρακτηρίζονται από εξαιρετική ποιότητα για το σύνολο των ετών της περιόδου 2016-2019.

Σύμφωνα με την τεχνική έκθεση «Έκθεση 1ου εξαετούς κύκλου Οδηγία Πλαίσιο για την Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/ΕΚ). Πρώτος εξαετής κύκλος εφαρμογής (2012-2018) και προσαρμογή στις απαιτήσεις της νέας Οδηγίας (2017/845/ΕΚ)»:

- Τμήμα της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και ένα μικρό τμήμα της ΤΚΣ- Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), εντάσσονται στη θαλάσσια υπο-περιοχή του Νοτίου Αιγαίου Πελάγους, περιοχή η οποία χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα στενή ηπειρωτική κρηπίδα, η οποία καταλήγει απότομα σε πολύ μεγάλα βάθη.
- Τμήμα της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), εντάσσεται στη θαλάσσια περιοχή του Ιονίου Πελάγους και Κεντρικής Μεσογείου. Στην περιοχή αυτή βρίσκεται η Τάφρος της Γαύδου (βάθος: 3.400 m), που οριοθετεί το κεντρικό τμήμα της Ελληνικής Τάφρου και αποτελεί το φυσικό όριο μεταξύ του Ιονίου Πελάγους και της Λεβαντινής Θάλασσας.
- Τμήμα της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), εντάσσεται στη θαλάσσια υπο-περιοχή της Θάλασσας της Λεβαντίνης. Το κύριο μορφολογικό χαρακτηριστικό της περιοχής είναι το Κεντρικό και το Ανατολικό τμήμα του συστήματος της Ελληνικής Τάφρου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα διαθέσιμα ποιοτικά στοιχεία για τις θαλάσσιες περιοχές της χώρας και κατ' επέκταση και για την περιοχή ενδιαφέροντος είναι ιδιαίτερα περιορισμένα. Σύμφωνα με στοιχεία της ίδιας τεχνικής έκθεσης στο Νότιο Αιγαίο (Κρητικό) Πέλαγος οι συγκεντρώσεις των θρεπτικών αλάτων στην εύφωτη ζώνη είναι πολύ χαμηλές (μέση τιμή φωσφορικών: 0.01-0.02 μmol L-1, μέση τιμή νιτρικών: 0.1-0.2μmol L-1, μη δημοσιευμένα στοιχεία ΕΛΚΕΘΕ, Pavlidou et al. 2014). Στη θαλάσσια περιοχή νότια της Κρήτης οι μέσες τιμές των θρεπτικών αλάτων και του διαλυτού οργανικού αζώτου (DON) στην εύφωτη ζώνη είναι επίσης χαμηλές: φωσφορικά άλατα 0.009 ± 0.005 μmol L-1 , νιτρικά 0.49 ± 0.26 μmol L-1 , DON 3.25 ± 0.23 μmol L-1 (αδημοσίευτα δεδομένα ΕΛΚΕΘΕ, πρόγραμμα LEVECO). Οι συγκεντρώσεις των αρωματικών πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων στο Κρητικό Πέλαγος κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα και συγκεκριμένα για τις διαλυτές και κολλοειδείς μορφές από 0.4 έως 1.4ng/L και για τις σωματιδιακές μορφές από 0.3 έως 1.4 ng/L (Gogou and Stephanou, 1997), ενώ οι συγκεντρώσεις των σωματιδιακών πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων στα θαλάσσια ιζήματα είναι της τάξης των 14.6-161.5 ng/g (Χατζηανέστης κ.α 2016).

Μια ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος για τα θαλάσσια οικοσυστήματα των προστατευόμενων περιοχών νότια της Κρήτης αποτελεί ο υποθαλάσσιος θόρυβος, η εισαγωγή δηλαδή παλμικού ή/και συνεχούς ανθρωπογενούς ήχου στα περιβάλλοντα αυτά. Σύμφωνα με στην SSW (2016), δεν υπάρχει καθιερωμένο δίκτυο ή δράση για την παρακολούθηση ή/και την εκτίμηση παλμικών ήχων χαμηλής και μεσαίας συχνότητας στα Ελληνικά θαλάσσια ύδατα. Οι κύριες δραστηριότητες που προκαλούν ανθρωπογενή θόρυβο στα Ελληνικά ύδατα γενικά, αλλά και στην περιοχή ενδιαφέροντος πιο ειδικά, είναι οι σεισμικές έρευνες, η κυκλοφορία των πλοίων και κάποιες ναυτικές ασκήσεις, με σημαντικές επιδράσεις κατά κύριο λόγο στα κητώδη που ενδιαιτούν στις περιοχές αυτές. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τα «οικόπεδα» «Νοτιοδυτικά Κρήτης» και «Δυτικά Κρήτης», έχουν ήδη παραχωρηθεί (Ιούνιος 2019) για έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, ενώ τον Ιούλιο του 2020 εγκρίθηκε

και το περιβαλλοντικό σχέδιο για το πρόγραμμα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή νότια της Κρήτης.

2.1.5 Μετεωρολογικά στοιχεία-ποιότητα ατμόσφαιρας

Ο τύπος κλίματος της Κρήτης, είναι ένας μεταβατικός ενδιάμεσος τύπος μεταξύ του χερσαίου Μεσογειακού και του ερημοειδούς Μεσογειακού, στο οποίο υπάγεται κυρίως η νοτιοανατολική Κρήτη. Το κύριο χαρακτηριστικό του κλίματος είναι η γλυκύτητα και η ηπιότητα. Η ψυχρή εποχή είναι ήπια και σε αυτό συντελεί η συχνή άφιξη στην περιοχή των θερμών και υγρών ΝΔ αερίων μαζών. Ο χειμώνας αρχίζει συνήθως κατά τα μέσα Δεκεμβρίου και είναι ήπιος. Ο ψυχρότερος μήνας του έτους είναι ο Φεβρουάριος που διαφέρει ελάχιστα θερμομετρικά από τον Ιανουάριο. Η διαφορά τους όμως τόσο με το Δεκέμβριο όσο και με το Μάρτιο είναι αισθητή. Η μέση θερμοκρασία εμφανίζεται μεγαλύτερη στα ανατολικά από ότι στα δυτικά και μεγαλύτερη στα νότια από ότι στα βόρεια. Η εικόνα διαφοροποιείται σημαντικά στα ορεινά, στα οποία οι μέσες θερμοκρασίες είναι χαμηλότερες, οι θερμοκρασιακές αποκλίσεις εντονότερες και οι θερμοκρασίες ιδιαίτερα των χειμερινών μηνών σημαντικά χαμηλότερες.

Σύμφωνα με τα συνοπτικά για τον Ελληνικό χώρο κλιματολογικά χαρακτηριστικά η περιοχή της Κρήτης καλύπτει ένα ευρύ φάσμα βιοκλιματικών ορόφων με σημαντικές διακυμάνσεις από τα ανατολικά προς τα δυτικά και από τα πεδινά προς τα ορεινά. Εστιάζοντας στην περιοχή μελέτης:

- Η Π.Ε. Χανίων ανήκει στις πεδινές και ημιορεινές περιοχές της στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα θερμό ήπιο ή ψυχρό. Οι ορεινές περιοχές της ανήκουν στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα ήπιο ή ψυχρό. Ένα πολύ μικρό μέρος των πολύ ορεινών περιοχών της Π.Ε. ανήκει στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα δριμύ.
- Π.Ε. Ρεθύμνου ανήκει στις πεδινές και ημιορεινές περιοχές της στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα ήπιο ή θερμό. Οι ορεινές περιοχές της ανήκουν στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα ήπιο ή ψυχρό. Ένα πολύ μικρό μέρος των πολύ ορεινών περιοχών της Π.Ε. ανήκει στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα δριμύ.

Από πλευράς χαρακτήρων μεσογειακού βιοκλίματος ολόκληρη η βόρεια παραλιακή ζώνη της ευρύτερης περιοχής μελέτης έχει έντονο θερμομεσοαγειακό χαρακτήρα. Στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές ο χαρακτήρας μετατρέπεται σε έντονο μεσο-μεσογειακό, ασθενή μεσο-μεσογειακό, υπομεσογειακό, ενώ μόνο η κορυφή των Λευκών Ορέων υπάγεται στον υπο-ξηρικό ψυχρό με περίοδο υπόξηρη χαρακτήρα.

Από πλευράς βλαστήσεως ολόκληρη η παραλιακή ζώνη της ευρύτερης περιοχής μελέτης και σε απόσταση μερικά χιλιόμετρα από την ακτή, περιλαμβάνει θερμομεσογειακές διαπλάσεις (*Oleo Ceratonion*) Ανατολικής Μεσογείου. Το εσωτερικό της περιλαμβάνει μεσομεσογειακές διαπλάσεις Ceratonia Αριάς (Quercionilicis) τύπος βαλκανικός και Ανατολικής Μεσογείου. Στις ορεινές περιοχές εμφανίζεται η ορομεσογειακή διάπλαση του Κυπαρισσίου.

Στο νησί της Κρήτης είναι εγκατεστημένοι 33 μετεωρολογικοί σταθμοί εκ των οποίων οι 9, στην ευρύτερη περιοχή μελέτης και οι οποίοι παρουσιάζονται στον πίνακα ΠΑ 2.1.5-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης. Τόσο τα στοιχεία των σταθμών όσο και η περίοδος καταγραφής μετεωρολογικών δεδομένων ποικίλουν.

Με βάση τα θερμοκρασιακά δεδομένα των σταθμών αυτών προκύπτει ότι:

- Η πεδινή ζώνη της Κρήτης αποτελεί κλιματικά μια μετάβαση από το μεσογειακό προς το ημιερημικό κλίμα. Χαρακτηρίζεται από μικρό ύψος βροχοπτώσεων, ήπιο χειμώνα και ξηρή περίοδο μεγάλης διάρκειας. Το θέρος, λόγω της θαλάσσιας αύρας και των ετησίων ανέμων είναι σχετικά δροσερό και διαρκεί από τον Ιούνιο μέχρι τον Σεπτέμβριο. Θερμότεροι μήνες είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος. Στην περιοχή αυτή, δεν παρατηρείται ποτέ παγετός και η θερμοκρασία σπάνια πέφτει κάτω από 0°C. Οι θερμοκρασιακές αποκλίσεις είναι ήπιες.
- Η ορεινή ζώνη εμφανίζει μεγαλύτερες θερμοκρασιακές αποκλίσεις, μέση ετήσια θερμοκρασία 2-3°C χαμηλότερη από την πεδινή ζώνη. Η μέση θερμοκρασία του θερμότερου μήνα (Ιούλιος) είναι στα επίπεδα της μέσης θερμοκρασίας του θερμότερου μήνα των πεδινών σταθμών, η μέση όμως θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα (Φεβρουάριος) είναι περί τους 3°C χαμηλότερη.

Αναφορικά με τις τιμές της σχετικής υγρασίας παρουσιάζεται διαφοροποίηση στη βόρεια και νότια Κρήτη. Έτσι:

- Η μέση ατμοσφαιρική σχετική υγρασία είναι σε ολόκληρη την βόρεια Κρήτη, ελάχιστη τον Ιούνιο και μέγιστη το Δεκέμβριο. Μεταξύ των βορείων σταθμών η μέση ελάχιστη σχετική υγρασία μειώνεται από τα ανατολικά προς τα δυτικά, ενώ η μέγιστη σχετική υγρασία είναι παρόμοια στη Σητεία και τη Σούδα (περίπου 72%).
- Στη νότια Κρήτη η ελάχιστη μέση μηνιαία σχετική υγρασία εμφανίζεται τον Ιούλιο.
- Τη μεγαλύτερη διακύμανση παρουσιάζει η σχετική υγρασία των νοτίων σταθμών (27%). Οι χαμηλές μέσες σχετικές υγρασίες του καλοκαιρινούς μήνες, (ιδιαίτερα στη νότια Κρήτη), σε μια περίοδο όπου οι θερμοκρασίες είναι ιδιαίτερα υψηλές, καθιστούν το θέρος ευχάριστο και δεν δημιουργούν συνθήκες δυσφορίας γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό ιδιαιτέρως στις τουριστικές ζώνες.

Σύμφωνα με τα βροχομετρικά δεδομένα:

- Η μέση ετήσια βροχόπτωση παρουσιάζει αύξηση από τα ανατολικά προς τα δυτικά και από νότια προς βόρεια. Στους σταθμούς των Χανίων και της Σούδας οι μέσες ετήσιες βροχοπτώσεις ανέρχονται σε 824 και 600mm αντίστοιχα.
- Στους ορεινούς σταθμούς οι τιμές της βροχόπτωσης διαφοροποιούνται σημαντικά.
- Η Κρήτη γενικώς παρουσιάζει σημαντική ανισοκατανομή του ετήσιου όγκου βροχόπτωσης τόσο γεωγραφικά (από ανατολικά προς δυτικά), όσο και φυσιογραφικά (πεδινές προ ορεινές περιοχές), εμφανίζοντας βροχοβαθμίδα (αύξηση της βροχόπτωσης με το υψόμετρο) από τις μεγαλύτερες της Ελλάδας.
- Η μέση μηνιαία βροχόπτωση είναι μέγιστη το Δεκέμβριο ή τον Ιανουάριο και ελάχιστη τον Ιούλιο και τον Αύγουστο οι οποίοι είναι σχεδόν άνομβροι στις πεδινές περιοχές. Ο μηνιαίος αριθμός ημερών βροχής κυμαίνεται μεταξύ 15 ημερών περίπου κατά τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο και 0,3 ημέρες τον Ιούλιο και τον Αύγουστο.
- Ο αριθμός των ημερών βροχής δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ των ορεινών και των πεδινών σταθμών. Ο μέσος αριθμός ημερών βροχής σε ολόκληρη την Κρήτη ανέρχεται σε 90 περίπου ημέρες (25% του έτους).

Από τα ανεμολογικά δεδομένα των σταθμών της ΕΜΥ προκύπτει ότι:

- Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους επικρατούν κυρίως οι βόρειοι και οι βορειοδυτικοί άνεμοι.

- Η νηνεμία καλύπτει ετήσιο ποσοστό της τάξης του 20% στους πεδινούς σταθμούς, ενώ στους ορεινούς σταθμούς το ποσοστό είναι μεγαλύτερο και ανέρχεται σε 30% περίπου.
- Η μέγιστη μηνιαία ένταση στους σταθμούς της δυτικής Κρήτης καταγράφεται κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο, είναι δε της τάξης των σε 4m/s περίπου.
- Ο συνολικός αριθμός ημερών με ένταση μεγαλύτερη από 6Β (ισχυρός άνεμος) κυμαίνεται από 30 έως 80 ημέρες είναι δε μεγαλύτερος στους ορεινούς από ότι στους παραλιακούς σταθμούς.
- Αντίστοιχα, ο μέσος αριθμός ημερών με ένταση μεγαλύτερη από 8Β (ορμητικός άνεμος) είναι πολύ μικρός κυμαίνεται δε από λίγες ημέρες στις πεδινές περιοχές μέχρι λιγότερο από 1 ημέρα στις ορεινές.

Η ποιότητα της ατμόσφαιρας δεν παρακολουθείται συστηματικά γενικά σε ολόκληρη την Κρήτη. Από σποραδικές μετρήσεις που υπάρχουν προκύπτει ότι οι βασικές παράμετροι που επηρεάζουν έμμεσα ή άμεσα την περιοχή είναι το όζον (O_3) και τα σωματίδια PM10. Για το τελευταίο ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η επιρροή των μεταφερόμενων μαζών σκόνης από τη Βόρειο Αφρική, που είναι πλέον συχνό φαινόμενο την άνοιξη και το φθινόπωρο.

2.2 Βιοτικό Περιβάλλον

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά στα στοιχεία του βιοτικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης που αποτελούν το προστατευτέο αντικείμενο και σχετίζονται άμεσα με τη διατήρησή του και συνεπώς αποτελούν το βασικότερο κριτήριο για τον χαρακτηρισμό της.

Τα στοιχεία ανάλυσης του βιοτικού περιβάλλοντος έχουν αντληθεί από τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων όπως διαμορφώθηκαν από τα Προγράμματα Εποπτείας (SDF, 2019) αλλά και από δεδομένα πρόσφατων μελετών και θεσμικών κειμένων λαμβάνοντας, ταυτόχρονα, υπόψη και την εξειδικευμένη γνώση των ειδικών επιστημόνων της ομάδας μελέτης.

Αναλυτικά στοιχεία και πίνακες παρουσίασης των τύπων οικοτόπων καθώς και των ειδών χλωρίδας, πανίδας και ορνιθοπανίδας δίνονται στο **Τεύχος Τεκμηρίωσης ΤΤΑ** (Πίνακες ΤΤΑ 2.2-1 έως 2.2-5). Με σκοπό την καλύτερη ανάγνωση των πινάκων της ενότητας αυτής, στον πίνακα 2.2-1 δίνεται λίστα με τους κωδικούς και την περιγραφή των προστατευόμενων περιοχών που αποτελούν την περιοχή μελέτης, ενώ στον πίνακα 2.2-2 δίνεται λίστα του συνόλου των τύπων οικοτόπων που απαντούν σε αυτή.

Πίνακας 2.2-1. Προστατευόμενες Περιοχές Natura 2000 στην περιοχή μελέτης.

Κωδικός περιοχής Natura 2000	Τύπος περιοχής Natura 2000	Ονομασία περιοχής Natura 2000
GR4340001	ΕΖΔ	ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ - ΤΗΓΑΝΙ ΚΑΙ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ - ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ, ΟΡΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙ - ΒΙΓΛΑ
GR4340002	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ
GR4340003	ΕΖΔ/ ΤΚΣ	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ - ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
GR4340004	ΕΖΔ	ΕΛΟΣ - ΤΟΠΟΛΙΑ - ΣΑΣΑΛΟΣ - ΑΓΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ
GR4340005	ΕΖΔ	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ
GR4340006	ΕΖΔ/ ΤΚΣ	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ - ΡΕΜΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΚΕΡΙΤΗ - ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΑΣΑ
GR4340007	ΕΖΔ	ΦΑΡΑΓΓΙ ΘΕΡΙΣΣΟΥ
GR4340008	ΕΖΔ/ ΤΚΣ	ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ
GR4340010	ΕΖΔ/ ΤΚΣ	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ) - ΠΑΡΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ - ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ - ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ
GR4340011	ΕΖΔ	ΦΡΕ - ΤΖΙΤΖΙΦΕΣ - ΝΙΠΟΣ
GR4340012	ΕΖΔ/ ΤΚΣ	ΑΣΦΕΝΔΟΥ - ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ
GR4340013	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ
GR4340014	ΖΕΠ	ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΣΑΜΑΡΙΑΣ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΡΥΠΗΤΗΣ - ΨΙΛΑΦΙ - ΚΟΥΣΤΟΓΕΡΑΚΟ
GR4340015	ΕΖΔ	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΠΟ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ ΜΕΧΡΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΡΙΟΣ
GR4340016	ΖΕΠ	ΜΕΤΕΡΙΖΙΑ ΑΓΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ - ΤΣΟΥΝΑΡΑ - ΒΙΤΣΙΛΙΑ ΛΕΥΚΩΝ ΟΡΕΩΝ
GR4340017	ΖΕΠ	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ, ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ
GR4340018	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΑ ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ
GR4340019	ΖΕΠ	ΦΑΡΑΓΓΙ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ - ΑΡΓΟΥΛΙΑΝΟ ΦΑΡΑΓΓΙ - ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΜΑΝΙΚΑ
GR4340020	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ (ΧΑΝΙΑ)
GR4340021	ΖΕΠ	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ
GR4340022	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΑΛΜΥΡΟΥ
GR4340023	ΖΕΠ	ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ
GR4340024	ΤΚΣ	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Πίνακας 2.2-2. Τύποι οικοτόπων της περιοχής μελέτης.

Κωδικός Τ.Ο	**Όνομα Τ.Ο.**	**Καθεστώς Προστασίας**
1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους	Παρ. I, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ
1120*	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia (Posidonion oceanicae)*	
1130	Εκβολές ποταμών	
1150*	Παράκτιες Λιμνοθάλασσες	
1160	Αβαθείς κολπίσκοι και κόλποι	
1170	Ύφαλοι	
1210	Μονοετής βλάστηση μεταξύ των ορίων πλημμυρίδας & αμπώτιδας	
1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	
1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	
1410	Μεσογειακά αλίπεδα *(Juncetalia maritimi)*	
1430	Αλο-νιτρόφιλες λόχμες *(Pegano-Salsoletea)*	
2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	
2120	Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με *Ammophila arenaria* (λευκές θίνες)	
2220	Θίνες με *Euphorbia terracina*	
2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	
2250*	Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.	
2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων *(Cisto-Lavanduletalia)*	
3170*	Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	
3250	Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή με *Glaucium flavum*	
3280	Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή του *Paspalo-Agrostidion* και πυκνή βλάστηση με μορφή παραπετάσματος από *Salix* spp. και *Populus alba* στις όχθες τους	
3290	Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή από *Paspalo-Agrostidion*	
4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους	
5210	Δενδρώδη *matorrals* με *Juniperus* spp.	
5230*	Δενδρώδη *matorrals* με *Laurus nobilis*	
5310	Συστάδες από *Laurus nobilis*	
5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	
5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	
5430	Ενδημικά φρύγανα από *Euphorbio-Verbascion*	
6220*	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	
6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της *Molinio – Holoschoenion*	
8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου	
8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	
8220	Πυριτικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	
8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση	
8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας	
9260	Δάση με *Castanea sativa*	
9290	Δάση με *Cupressus (Acero-Cupression)*	
92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*	
92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio - Tamaricetea και Securinegion tinctoriae)*	
9310	Δάση δρυός του Αιγαίου με *Quercus brachyphylla*	
9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	
9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*	
9370*	Φοινικοδάση του *Phoenix*	
9540	Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου	

Κωδικός Τ.Ο	Όνομα Τ.Ο.	Καθεστώς Προστασίας
1430	Μεσογειακές αλο-νιτρόφιλες λόχμες	Ελληνικοί τ.ο.
72A0	Καλαμώνες	
934A	Ελληνικά δάση Πρίνου	
1011	Χωριά και οικισμοί	Ανθρωπογενείς τ.ο.
1012	Χώροι εξυπηρετήσεων	
1013	Δευτερεύοντες οικισμοί	
1021	Ανθρωποεπηρεαζόμενες κοινότητες: πλούσιες σε ετήσια ποώδη είδη των *Stellarietea mediae* και ξηρόφιλες, πλούσιες σε πολυετή και ακανθώδη είδη των *Artemisetea vulgaris*	
1022	Αυτοκινητόδρομοι	
1023	Δρόμοι εθνικοί	
1024	Δρόμοι επαρχιακοί	
1025	Δρόμοι επαρχιακοί	
1029	Ζώνες λιμένων	
1030	Χώροι εξόρυξης/επεξεργασίας ορυκτών, αδρανών, κλπ.	
1032	Χώροι οικοδόμησης	
1040	Περιοχές αστικού πρασίνου	
1041	Εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής	
1050	Μη αρδεύσιμη-αρόσιμη γη αμιγής	
1051	Μη αρδεύσιμη-αρόσιμη γη μεικτή	
1056	Μόνιμα αρδευόμενη γη αμιγής	
1060	Αμπελώνες αμιγείς	
1062	Εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	
1063	Ποταμοί μόνιμης ροής χωρίς βλάστηση	
1064	Ποταμοί περιοδικής ροής χωρίς βλάστηση	
1065	Φυτείες δασικών ειδών (αναδασώσεις)	
1066	Οπωροφόρα δέντρα & φυτείες (αμιγή)	
1068	Ελαιώνες αμιγείς	
1069	Ελαιώνες μεικτοί	

Σημείωση: *Με * επισημαίνονται οι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας.*

2.2.1 Τύποι φυσικών οικοτόπων

Το σύνολο των φυσικών τύπων οικοτόπων της περιοχής μελέτης καθώς και τα χαρακτηριστικά τους, καταγράφονται αναλυτικά στους πίνακες 2.2-1 (πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων) και 2.2-2 (άλλοι σημαντικοί τύποι οικοτόπων) του **Τεύχους Τεκμηρίωσης ΤΤΑ**. Τα δεδομένα προέρχονται από το έργο της εποπτείας (SDF, 2019) και έχουν επικαιροποιηθεί με τη συμβολή των ειδικών επιστημόνων της ομάδας μελέτης στο πλαίσιο του παρόντος έργου.

Στην ενότητα 2.2.1.1 που ακολουθεί περιγράφονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων και δίνονται δεδομένα σχετικά με την έκταση, τη σχετική επιφάνεια, τον βαθμό διατήρησης και την κατάσταση διατήρησης τους. Επιπλέον επισημαίνονται οι οικότοποι προτεραιότητας για κάθε μια από τις περιοχές ΕΖΔ ή ΕΖΔ/ ΤΚΣ της περιοχής μελέτης. Στην ενότητα 2.2.1.2 δίνονται στοιχεία για τους άλλους σημαντικούς τ.ο. (ελληνικοί τύποι οικοτόπων).

Σχετικά με την ευθύνη διατήρησης των τύπων οικοτόπων υιοθετήθηκε η προσέγγιση του προγράμματος της εποπτείας και συγκεκριμένα της Μελέτης 2 «*Εποπτεία και Αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα*» (Δημόπουλος Π., Καλλιμάνης Α., Ξυστράκης Φ., Πανίτσα Μ., Ι. Τσιριπίδης & Ε. Παππάς 2015. Παραδοτέο Γ13. Επικαιροποιημένη έκδοση του παραδοτέου Β8 «*Πρόταση Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) για κάθε τύπο οικοτόπου του Παραρτήματος Ι, για κάθε ΤΚΣ ή ομάδα ΤΚΣ*». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ-Ε. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ-Α. ΓΛΑΒΑΣ, Αθήνα, 51 σελ.).

Σύμφωνα με το προαναφερόμενο παραδοτέο ισχύουν τα κάτωθι κριτήρια τα οποία προσδιορίζουν το βαθμό ευθύνης διατήρησης:

T: Σημαντικός τύπος οικοτόπου για ενδημικά/σπάνια/απειλούμενα είδη,

R: Σπάνιος τύπος οικοτόπου,

E: Ενδημικός τύπος οικοτόπου,

L: Το χωρικό πρότυπο εξάπλωσης καθορίζεται από εκτεταμένες συστάδες ευρέως εξαπλωμένων τύπων οικοτόπων,

C: Η εξάπλωση του τύπου οικοτόπου στην Ελλάδα συμπίπτει με το κέντρο της ευρωπαϊκής εξάπλωσής του,

D: Ο τύπος οικοτόπου στην Ελλάδα εμφανίζεται σε ακραίες θέσεις σε σχέση με το ευρωπαϊκό πρότυπο εξάπλωσής του (marginal habitat),

S: Ο τύπος αποτελεί ή θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως ενδιάμεσος-συνδετικός σταθμός (steppingstone) κατά την έννοια της διατήρησης ενός συνεκτικού δικτύου Natura 2000.

Σημείωση: *Ο βαθμός ευθύνης διατήρησης για κάθε τύπο οικοτόπου ανά περιοχή του δικτύου Natura 2000 δίνεται στο Τεύχος Τεκμηρίωσης (Πίνακας ΤΤΑ 2.2.-6. Οικότοποι και Ευθύνη Διατήρησης).*

2.2.1.1 Πολύ σημαντικοί Τύποι Οικοτόπων

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Η ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) βρίσκεται στο βορειοδυτικότερο άκρο της Κρήτης και περιλαμβάνει τη χερσόνησο Γραμβούσα, τα νησιά Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, καθώς και τη νησίδα Ποντικονήσι. Σχεδόν ολόκληρη η χερσόνησος αποτελείται από ασβεστολιθικούς βραχώδεις σχηματισμούς με απότομες πλαγιές και θαλάσσια σπήλαια που σχηματίζουν απόκρημνες ακτές.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η σχετικά υψηλή θαμνώδης σκληρόφυλλη βλάστηση, οι αλοφυτικές διαπλάσεις καθώς και η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με Ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας. Αξίζει να σημειωθεί η παρουσία της λιμνοθάλασσας του Μπάλου που σχηματίζεται από την χερσαία περιοχή ως τη μικρή χερσόνησο Τηγάνι, η οποία αποτελεί τύπο οικοτόπου προτεραιότητας (1150*).

Στον πίνακα 2.2.1-1 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-1. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους	0	107.53		A	U1
2	1120	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia (Posidonion oceanicae)*	1	113.31		A	U1

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
3	1150	Παράκτιες Λιμνοθάλασσες	1	0.09	C	C	U2
4	1170	Ύφαλοι	0	755.62		B	U2
5	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	172.41	B	B	FV
6	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	0.94	C	A	U1
7	1410	Μεσογειακά αλίπεδα (*Juncetalia maritimi*)	0	0.13	C	B	U1
8	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	20.90	C	B	U1
9	2120	Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με *Ammophila arenaria* (λευκές θίνες)	0	10.75	C	B	U1
10	2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	0	2.75	B	A	U1
11	2250	Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.	1	3.54	C	B	U1
12	3170	Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	1	0.06	C	C	FV
13	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	59.60	C	A	FV
14	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	2,389.88	C	B	FV
15	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	2.28	C	A	FV
16	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της *Molinio-Holoschoenion*	0	2.41	C	C	U1
17	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	168.48	C	A	FV
18	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea* και *Securinegion tinctoriae*)	0	2.13	C	B	FV
19	9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	0	318.00	C	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-1, στην περιοχή απαντούν συνολικά 19 τύποι οικοτόπων, του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων οι πέντε είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (1120*: Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia (*Posidonion oceanicae*), 1150*: Παράκτιες Λιμνοθάλασσες, 2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., 3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα και 6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea). Ως προς το βαθμό διατήρησης, εφτά Τ.Ο. (1110, 1120*, 1310, 2230, 2330, 6220*, 8210) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, εννέα Τ.Ο. (1170, 1240, 1410, 2110, 2120, 2250*, 5420, 92D0, 9320) με Β και τρεις Τ.Ο. (1150*, 3170* & 6420) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο. 2120, 2230, 2250*, 3170*, 5330, 5420, 6220*, 6420, 8210 και 92C0 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 1410, 2110 και 9320 είναι μέση.

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Η ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002) βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Κρήτης και περιλαμβάνει το Ελαφονήσι, το οποίο χωρίζεται από την απέναντι ακτή με μια σχετικά στενή ζώνη ρηχών υδάτων (αβαθής αμμώδης βυθός). Οι σχηματισμοί αυτοί σε συνδυασμό με τα αμμοθινικά οικοσυστήματα του νησιού συνιστούν έναν πολύ σημαντικό και μοναδικό γεωλογικό σχηματισμό.

Η εκτεταμένη παραλία του Ελαφονησίου χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία αμμοθινικών οικοσυστημάτων. Στο νότιο τμήμα του νησιού εντοπίζεται ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 2250* (θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp), στο δυτικό βραχώδες τμήμα του νησιού κυριαρχούν οι θερμο-μεσογειακές λόχμες ενώ οι βραχώδεις ακτές του νησιού χαρακτηρίζονται από την παρουσία αλοφυτικών κοινοτήτων.

Στον πίνακα 2.2.1-2 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-2. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους	0	15.05		A	U1
2	1170	Ύφαλοι	0	47.26		B	U2
3	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	6.74	C	A	FV
4	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	2.70	C	A	U1
5	2120	Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με *Ammophila arenaria* (λευκές θίνες)	0	15.90	C	A	U1
6	2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	0	3.88	B	A	U1
7	2250	Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.	1	3.40	C	A	U1
8	2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων (*Cisto-Lavanduletalia*)	0	3.06	C	A	U1
9	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	6.12	C	A	FV
10	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	0.55	C	A	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-2, στην περιοχή απαντούν συνολικά 10 τύποι οικοτόπων, εκ των οποίων ένας είναι τύπος οικοτόπου προτεραιότητας (2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, εννέα Τ.Ο. (1110, 1240, 2110, 2120, 2230, 2250*, 2260, 5330, 5420) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α και ένας Τ.Ο. (1170) με Β. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο. 2120, 2230, 2250*, 2260, 5330 και 5420 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240 και 2110 είναι μέση.

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) βρίσκεται στο ΒΔ τμήμα της Κρήτης και περιλαμβάνει τη χερσόνησο Ροδωπού και την παράκτια περιοχή από το Κολυμπάρι έως τον Πλατανιά, μεταξύ των κόλπων Κισσάμου και Χανίων, τους οποίους και διαχωρίζει.

Στην περιοχή κυριαρχεί η σκληρόφυλλη βλάστηση οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με Ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, οι αλοφυτικές κοινότητες στη βραχώδη παράκτια ζώνη, οι αμμοθινικοί σχηματισμοί και οι Θερμο-μεσογειακές λόχμες.

Στον πίνακα 2.2.1-3 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-3. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	62.45	C	B	FV
2	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	0.10	C	A	U1
3	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	38.12	B	C	U1
4	2120	Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με *Ammophila arenaria* (λευκές θίνες)	0	1.43	C	C	U1
5	2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	0	0.73	B	B	U1
6	5210	Δενδρώδη matorrals με *Juniperus* spp.	0	12.84	C	A	FV
7	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	57.78	C	A	FV
8	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	3,353.08	C	C	FV
9	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	2.66	C	A	FV
10	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	53.23	C	A	FV
11	8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση	0				FV
12	9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	0	3,783.96	B	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-3, στην περιοχή απαντούν συνολικά 12 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ εκ των οποίων ένας είναι τύπος οικοτόπου προτεραιότητας (6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea). Ως προς το

βαθμό διατήρησης τους, πέντε Τ.Ο. (1310, 5210, 5330, 6220*, 8210) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, τρεις Τ.Ο. (1240, 2230, 9320) με Β και τρεις Τ.Ο. (2110, 2120, 5420) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 2120, 2230, 5210, 5330, 5420, 6220* και 8210 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 2110, 8310 και 9320 είναι μέση.

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Η περιοχή ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) είναι ορεινή και περιλαμβάνει το φαράγγι των Τοπολίων, τον ποταμό Τυφλό, ο οποίος πηγάζει από το όρος Άγιος Δίκαιος (1008 m) και ρέει μέσα από το φαράγγι, το ανατολικό τμήμα και την κορυφή του όρους Κουτρούλη (1.071 m), τα χαμηλότερα σε υψόμετρο όρη Κεφάλι (905 m), Όξω Κοπρούλα (695 m), Βιτσίλαγκος (683 m) και Σελάκια (573 m), καθώς και το πολύ εντυπωσιακό σπήλαιο της Αγίας Σοφίας στα Τοπόλια.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, τα δάση αριάς, η παρόχθια βλάστηση, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας και τα δάση καστανιάς τα οποία εξαπλώνονται στην περιοχή του Έλους και των Τοπολίων.

Στον πίνακα 2.2.1-4 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-4. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός ΤΟ	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	3250	Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή με *Glaucium flavum*	0	0.24	B	A	FV
2	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	3,515.20	C	B	FV
3	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	29.38	C	A	FV
4	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της *Molinio-Holoschoenion*	0	6.44	C	C	U1
5	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	69.91	C	A	FV
6	8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση	0				FV
7	9260	Δάση με *Castanea sativa*	0	59.43	C	B	FV
8	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*	0	219.62	C	A	FV
9	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea* και *Securinegion tinctoriae*)	0	4.67	C	A	FV
10	9310	Δάση δρυός του Αιγαίου με *Quercus brachyphylla*	0	2.87	C	A	U1
11	9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*	0	1,368.36	B	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-4, στην ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) εντοπίζονται συνολικά 11 τύποι οικοτόπων, εκ των οποίων ένας είναι τύπος οικοτόπου προτεραιότητας (6220*: Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, έξι Τ.Ο. (3250, 6220*, 8210, 92C0, 92D0, 9310) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, τρεις Τ.Ο. (5420, 9260, 9340) με Β και ένας Τ.Ο. (6420) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 3250, 5420, 6220*, 6420, 8210, 8310, 9260, 92C0, 92D0 και 9310 είναι υψηλή, ενώ για τον 9340 είναι μέση.

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και παράκτια ζώνη (GR4340005)

Η ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) βρίσκεται στις νότιες ακτές της Δυτικής Κρήτης και εξαπλώνεται προς την ενδοχώρα του νησιού. Περιλαμβάνει τα ρέματα Διχαλώματα και Καμαριανό, καθώς και το φαράγγι Λισσού, όπου αποτελεί μια στενή κοιλάδα με εποχιακό ρέμα που ρέει από βορρά προς νότο και στην είσοδο της κοιλάδας έχει σχηματίσει φαράγγι με σχεδόν κάθετες πλευρές.

Η ακτογραμμή στο μεγαλύτερο τμήμα της είναι βραχώδης και απόκρημνη με μεγάλο αριθμό σπηλαίων. Εξαίρεση αποτελούν μόνο δύο μικρές περιοχές στο ανατολικό και δυτικό τμήμα της περιοχής, όπου οι παραλίες είναι αμμώδεις. Επιπλέον, η περιοχή περιλαμβάνει αρκετές πηγές, ρέματα, φαράγγια, κάθετα εσωτερικά βράχια, κινούμενους λιθώνες και ασβεστολιθικές πλάκες, τα οποία αποτελούν ένα σημαντικό στοιχείο του τοπίου και φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ενδημικών ειδών.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, τα πευκοδάση, η αείφυλλη δενδρώδης σκληρόφυλλη βλάστηση, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, η παρόχθια βλάστηση καθώς και οι αλοφυτικές κοινότητες. Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία εκτεταμένων θαλάσσιων λιβαδιών με *Posidonia oceanica*.

Στον πίνακα 2.2.1-5 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-5. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1120	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (*Posidonion oceanicae*)	1	5.17		A	U1
2	1170	Ύφαλοι	0	59.89		C	U2
3	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	30.82	C	A	FV
4	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	1.78	C	B	U1

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
5	5210	Δενδρώδη *matorrals* με *Juniperus* spp.	0	106.98	C	A	FV
6	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	1,608.22	C	A	FV
7	5430	Ενδημικά φρύγανα από *Euphorbio-Verbascion*	0	13.30	C	A	FV
8	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	13.44	C	A	FV
9	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	8.04	C	A	FV
10	8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας	0	3.04		A	U1
11	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea και Securinegion tinctoriae*)	0	14.28	C	A	FV
12	9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	0	525.13	C	C	FV
13	9340	Δάση με *Quercus ilex και Quercus rotundifolia*	0	67.15	C	A	FV
14	9540	Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου	0	248.17	C	A	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-5, στην περιοχή απαντούν συνολικά 14 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. εκ των οποίων δύο είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (1120*: Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (*Posidonion oceanicae*) και 6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*)). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, έντεκα Τ.Ο. (1120*, 1240, 5210, 5420, 5430, 6220*, 8210, 8330, 92D0, 9340, 9540) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, ένας Τ.Ο. (1310) με Β και δύο Τ.Ο. (1170, 9320) με C.

Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 5210, 5420, 5430, 6220*, 8210 και 92D0 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 9320, 9340 και 9540 είναι μέση.

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006)

Η ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) βρίσκεται στο ΒΔ τμήμα της Κρήτης, δυτικά της πόλης των Χανίων. Το παράκτιο τμήμα της περιοχής είναι πολύ μικρό και περιλαμβάνει την αμμώδη παραλία του Πλατανιά και τις εκβολές του ποταμού Κερίτη. Στην ενδοχώρα, τα όρια της περιοχής ακολουθούν τον ποταμό και περιλαμβάνουν επίσης την τεχνητή λίμνη της Αγιάς, η οποία υποστηρίζει μεγάλη ποικιλία από υγροτοπικά οικοσυστήματα. Στα νότια, η περιοχή συνορεύει με την κοιλάδα του Φασά, η οποία αποτελεί μία από τις πιο υγρές κοιλάδες της Κρήτης.

Η κοιλάδα Φασά χαρακτηρίζεται από καλά αναπτυγμένα γραμμικά υγροτοπικά οικοσυστήματα. Στο επάνω τμήμα της κοιλάδας, κατά μήκος του ποταμού Κερίτη αλλά και σε σημεία γύρω από τη λίμνη, υπάρχουν υγροί μεσογειακοί λειμώνες, καλαμιώνες, παρόχθια βλάστηση με πλατάνια. Στην μικρή παραλία υπάρχουν αμμοθινικά οικοσυστήματα, ενώ στο Λαγγό κυριαρχούν οι αριές, οι κουμαριές και τα φυλλίκια.

Στον πίνακα 2.2.1-6 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-6. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1130	Εκβολές ποταμών	0	0.02	C	B	U1
2	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	5.83	C	C	U1
3	3250	Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή με *Glaucium flavum*	0	1.65	A	B	FV
4	3280	Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή του Paspalo-Agrostidion και πυκνή βλάστηση με μορφή παραπετάσματος από *Salix* spp. και *Populus alba* στις όχθες τους	0	6.15	C	C	FV
5	3290	Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή από Paspalo-Agrostidion	0	0.55	C	C	U1
6	5310	Συστάδες από *Laurus nobilis*	0	0.60	B	A	FV
7	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	0.16	C	C	FV
8	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της Molinio-Holoschoenion	0	0.76	C	C	U1
9	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και Liquidambar *orientalis (Platanion orientalis)*	0	36.97	C	B	FV
10	9340	Δάση με *Quercus ilex και Quercus rotundifolia*	0	316.89	C	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-6, στην περιοχή απαντούν συνολικά 10 τύποι οικοτόπων (Τ.Ο.), του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, ένας Τ.Ο. (5310) αξιολογήθηκε με βαθμό διατήρησης Α, τέσσερις (4) Τ.Ο. (1130, 3250, 92C0 & 9340) με Β και πέντε (5) Τ.Ο. (2110, 3280, 3290, 5420 & 6420) με C.

Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 3250, 3280, 5310, 5420, 6420 και 92C0 στο συγκεκριμένο τόπο είναι υψηλή, ενώ για τους 2110, 3290 και 9340 είναι μέση.

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Το φαράγγι του Θερίσου ή Ελευθερίου Βενιζέλου βρίσκεται περίπου 6km νότια της πόλης των Χανίων, μεταξύ των χωριών Περιβόλια και Θέρισο. Το πλάτος του φαραγγιού κυμαίνεται από 15 έως 250 m και το μήκος του είναι περίπου 9 km. Κοντά στην είσοδο του φαραγγιού σχηματίζεται μια μικρή κοιλάδα στην οποία συναντάμε οπωρώνες και αμπέλια.

Γύρω από το φαράγγι κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η αείφυλλη σκληρόφυλλη βλάστηση καθώς συστάδες με βελανιδιές. Κατά μήκος του φαραγγιού κυριαρχεί χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας. Τέλος κατά μήκος ενός μικρού ποταμού που υπάρχει στην περιοχή απαντούν συστάδες με πλατάνια, πικροδάφνη και λυγαριά.

Στον πίνακα 2.2.1-7 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-7. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	9.14	C	A	FV
2	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	285.48	C	C	FV
3	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea	1	0.50	C	A	FV
4	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	29.98	C	A	FV
5	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*	0	19.53	C	B	FV
6	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (Nerio-Tamaricetea και Securinegion tinctoriae)	0	7.58	C	B	FV
7	9320	Δάση με Olea και Ceratonia	0	48.07	C	B	FV
8	9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*	0	39.58	C	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-7, στην περιοχή απαντούν συνολικά 8 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων ένας είναι τύπος οικοτόπου προτεραιότητας (6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, τρεις Τ.Ο. (5330, 6220*, 8210) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, τέσσερις Τ.Ο. (92C0, 92D0, 9320, 9340) με Β και ένας Τ.Ο. (5420) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 5330, 5420, 6220*, 8210, 92C0 και 92D0 είναι υψηλή, ενώ για τους 9320 και 9340 είναι μέση.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008)

Τα Λευκά Όρη αποτελούν τη μεγαλύτερη οροσειρά της Κρήτης με μέγιστο υψόμετρο 2453 m στην κορυφή Πάνες. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από ένα πολύ ιδιαίτερο γεωμορφολογικό ανάγλυφο με πολυάριθμες κορυφές, φαράγγια, γκρεμούς, οροπέδια χαράδρες, σπήλαια δολίνες κ.α., τα οποία συνθέτουν μια σειρά από διαφορετικούς οικοτόπους που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ενδημικών και στενο-ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας, καθώς και ένα τοπίο ιδιαίτερης αισθητικής αξίας με συνεχείς εναλλαγές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 1962 η περιοχή κηρύχθηκε ως Εθνικός Δρυμός Λευκών Ορέων Κρήτης, ενώ έχει επίσης ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και ανήκει στο δίκτυο Αποθεμάτων της Βιόσφαιρας (UNESCO).

Στην περιοχή υπάρχει το μεγαλύτερο δάσος με μεσογειακά κυπαρίσσια στην Κρήτη και ένα από τα τελευταία που έχουν απομείνει στο νησί, καθώς και εκτεταμένα δάση τραχείας πεύκης. Επιπλέον, στην περιοχή κυριαρχούν οι ακανθώδεις ερεικώνες, οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η βλάστηση των λιθώνων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, η παρόχθια βλάστηση με πλατάνια, πικροδάφνες και λυγαριές και τα ελληνικά δάση πρίνου. Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία εκτεταμένων θαλάσσιων λιβαδιών με *Posidonia oceanica* και από υφάλους.

Στον πίνακα 2.2.1-8 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-8. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ--Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1120	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia (*Posidonion oceanicae*)	1			B	U1
2	1150	Παράκτιες Λιμνοθάλασσες	1	0.77	C	B	U2
3	1170	Ύφαλοι	0			B	U2
4	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	0.61	C	A	FV
5	1310	Πρωτογενής βλάστηση με Salicornia και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	0.04	C	A	U1
6	2230	Θίνες με λειμώνες με Malcolmietalia	0	1.89	B	A	U1
7	3170	Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	1	0.62	C	B	FV
8	4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους	0	17793.75	A	A	FV
9	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	5996.42	B	B	FV
10	5430	Ενδημικά φρύγανα από Euphorbio-Verbascion	0	2301.96	B	A	FV
11	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea	1	0.59	C	A	FV
12	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου	0	188.92	B	A	FV
13	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	0.26	C	A	FV

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
14	8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση	0				FV
15	8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας	0			A	U1
16	9290	Δάση με Cupressus (Acero-Cupression)	0	14303.48	A	A	FV
17	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*	0	43.23	C	A	FV
18	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (Nerio-Tamaricetea και Securinegion tinctoriae)	0	28.85	C	B	FV
19	9320	Δάση με Olea και Ceratonia	0	29.96	C	A	FV
20	9540	Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου	0	8972.58	B	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 20 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, οι τέσσερις είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (1120*: Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (*Posidonion oceanicae*), 1150*: Παράκτιες Λιμνοθάλασσες, 3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα και 6220*: Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, δώδεκα Τ.Ο. (1240, 1310, 2230, 4090, 5430, 6220*, 8140, 8210, 8330, 9290, 9320, 92C0) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α και επτά Τ.Ο. (1120*, 1150*, 1170, 3170*, 5420, 9540, 92D0) με βαθμό διατήρησης Β. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 2230, 3170*, 4090, 5420, 5430, 6220*, 8210, 9290, 92C0 και 92D0 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 8140, 8310, 9320 και 9540 είναι μέση.

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα του ακρωτηρίου Δράπανο, το δυτικό τμήμα της ακτογραμμής του κόλπου του Αλμυρού με τις εκβολές του, την παραλία της Γεωργιούπολης και τη λίμνη Κουρνά, η οποία είναι η μόνη φυσική λίμνη της Κρήτης. Τόσο η λίμνη Κουρνά, όσο και τα υγροτοπικά ενδιαιτήματα γύρω από τη Γεωργιούπολη και συγκεκριμένα το τελευταίο τμήμα του ρέματος του Αλμυρού (κοντά στις εκβολές του ποταμού), το δέλτα του ρέματος και οι εκβολές του ποταμού τροφοδοτούνται με νερό από πολλές υπόγειες πηγές.

Τα υγροτοπικά συστήματα της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της λίμνης, των ελών, του ρέματος Αλμυρού και των εκβολών, συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Επιπλέον, τόσο η λίμνη όσο και η εκβολή του Αλμυρού και η παραλία της Γεωργιούπολης θεωρούνται σημαντικές περιοχές για τα μεταναστευτικά είδη πουλιών, τα ενδημικά ασπόνδυλα, τα ερπετά και τα αμφίβια, καθώς και για τα θηλαστικά είδη που φιλοξενούν.

Η περιοχή συνδυάζει μεγάλη ποικιλία διαφορετικών οικοτόπων και τύπων βλάστησης, περιλαμβανομένης της λίμνης, των πηγών, των υγρών λιβαδιών, όπως επίσης παράκτια έλη, γκρεμούς και βραχώδεις εκτάσεις. Κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, οι θερμο-μεσογειακές λόχμες, τα δάση δρυός με βελανιδιές, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων, οι αλοφυτικές κοινότητες, η παρόχθια βλάστηση με πλατάνια, πικροδάφνες και λυγαριές. Στην εκτεταμένη αμμώδη παραλία στο παράκτιο τμήμα Β και ΒΑ της Γεωργιούπολης επικρατούν τα αμμοθινικά οικοσυστήματα. Οι εκβολές του Αλμυρού χαρακτηρίζονται από την παρουσία καλαμιώνων καθώς και συστάδων από φοίνικες του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*).

Στον πίνακα 2.2.1-9 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-9. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1130	Εκβολές ποταμών	0	0.04	C	B	U1
2	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	33.55	C	A	FV
3	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	0.31	C	B	U1
4	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	27.66	B	C	U1
5	2120	Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με *Ammophila arenaria* (λευκές θίνες)	0	0.50	C	C	U1
6	2220	Θίνες με *Euphorbia terracina*	0	1.22	C	C	FV
7	2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	0	0.08	C	B	U1
8	3170	Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	0	4.51	B	B	FV
9	3250	Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή με *Glaucium flavum*	0	2.85	A	B	FV
10	5230	Δενδρώδη *matorrals* με *Laurus nobilis*	1	0.95	A	A	FV
11	5310	Συστάδες από *Laurus nobilis*	0	7.48	A	A	FV
12	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	506.82	B	B	FV
13	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	855.88	C	B	FV
14	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	4.43	C	B	FV
15	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της *Molinio-Holoschoenion*	0	9.70	C	C	U1
16	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	45.48	C	A	FV
17	8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση	0				FV
18	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis* (*Platanion orientalis*)	0	29.99	C	A	FV
19	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea* και *Securinegion tinctoriae*)	0	14.41	C	C	FV

A/A	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
20	9310	Δάση δρυός του Αιγαίου με *Quercus brachyphylla*	0	78.04	A	B	U1
21	9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	0	35.93	C	B	FV
22	9340	Δάση με *Quercus ilex και Quercus rotundifolia*	0	50.73	C	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-9, στην ΕΖΔ/ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) απαντούν συνολικά 22 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων οι τρεις είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα, 5230*: Δενδρώδη *matorrals* με *Laurus nobilis* και 6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, πέντε Τ.Ο. (1240, 5230*, 5310, 8210, 92C0) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, έντεκα Τ.Ο. (1130, 1310, 2230, 3170*, 3250, 5330, 5420, 6220*, 9310, 9320, 9340) με Β και ένας Τ.Ο. (2110, 2120, 2220, 6420, 92D0) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 2120, 2220, 2230, 3170, 3250, 5230, 5310, 5330*, 5420, 6220*, 6420, 8210, 92C0, 92D0 και 9310 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 2110, 8310, 9320 και 9340 είναι μέση.

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Η ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του νομού Χανίων. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από βραχώδη εδάφη και απότομες πλαγιές. Σε αυτή κυριαρχούν οι θερμο-μεσογειακές λόχμες, τα δάση με μεσογειακά κυπαρίσσια, οι φρυγανικοί σχηματισμοί, οι συστάδες με πρίνων, καθώς και οι θαμνώνες με δάφνες.

Στον πίνακα 2.2.1-10 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-102. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

A/A	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	628.86	B	A	FV
2	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	11.88	C	A	FV

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
3	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	1.41	C	A	FV
4	9290	Δάση με *Cupressus* (*Acero-Cupression*)	0	111.02	C		FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-10, στην ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) απαντούν συνολικά 4 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων ένας είναι τύπος οικοτόπου προτεραιότητας (6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, τρεις Τ.Ο. (5330, 5420, 6220*) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, ενώ για έναν Τ.Ο. (9290) δεν υπάρχει διαθέσιμη πληροφορία για το βαθμό διατήρησής του στην περιοχή. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 5330, 5420, 6220* και 9290 είναι υψηλή.

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012)

Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) περιλαμβάνει ποικιλία γεωμορφολογικών σχηματισμών όπως φαράγγια, χαράδρες, δολίνες, βάραθρα, πόλγες και οροπέδια, κυρίως σε μεγαλύτερα υψόμετρα, όπου σε συνδυασμό με την χαμηλής έντασης ανθρωπογενή δραστηριότητα, συμβάλουν στη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων της περιοχής. Το πεδινό τμήμα της περιοχής αποτελείται από το οροπέδιο όπου κυριαρχούν κυρίως τα φρύγανα, οι καλλιέργειες και από την παράκτια ζώνη.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων, η παρόχθια βλάστηση με πλατάνια, πικροδάφνες και λυγαριές, η αείφυλλη σκληρόφυλλη βλάστηση με *χαρουπιές*, καθώς και η παρουσία εκτεταμένου δάσους βελανιδιάς στην περιοχή του οροπεδίου.

Στον πίνακα 2.2.1-11 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-11. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

A/A	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1210	Μονοετής βλάστηση μεταξύ των ορίων πλημμυρίδας & αμπώτιδας	0	0.57	C	C	U1
2	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	5.58	C	A	FV
3	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	0.53	C	A	U1
4	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	7.51	C	B	U1
5	2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	0	0.78	B	A	U1
6	2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων (*Cisto-Lavanduletalia*)	0	2.50	C	A	U1
7	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	5288.92	B	A	FV
8	5430	Ενδημικά φρύγανα από *Euphorbio-Verbascion*	0	2534.21	B	B	FV
9	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	17.82	C	A	FV
10	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της *Molinio-Holoschoenion*	0	6.49	C	B	U1
11	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου	0	11.29	C	B	FV
12	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	226.09	C	A	FV
13	92C0	Δάση *Platanus orientalis και Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*	0	33.25	C	C	FV
14	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea και Securinegion tinctoriae*)	0	74.69	C	B	FV
15	9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	0	443.03	C	B	FV
16	9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*	0	4.31	C	B	FV
17	9370	Φοινικοδάση του Phoenix	1	53.74		C	U1

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-11, στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) απαντούν συνολικά 17 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων οι δύο είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea* και 9370*: Φοινικοδάση του *Phoenix*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, εφτά Τ.Ο. (1240, 1310, 2230, 2260, 5420, 6220*, 8210) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, εφτά Τ.Ο. (2110, 5430, 6420, 8140, 92D0, 9320, 9340) με Β και τρεις Τ.Ο. (1210, 92C0, 9370*) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 2230, 2260, 5420, 5430, 6220*, 6420, 8210 ,92C0, 92D0 και 9370* είναι υψηλή, ενώ για τους 1210, 1240 ,1310, 2110, 8140, 9320 και 9340 είναι μέση.

ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Η ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) περιλαμβάνει τα νησιά Γαύδο και Γαυδοπούλα, τα οποία βρίσκονται 21 μίλια νότια της ΝΔ ακτογραμμής της Κρήτης. Η Γαύδος είναι μεγαλύτερη σε έκταση (29,58 km^2) και υψόμετρο (362 m) από τη Γαυδοπούλα (2,62 km^2 και 113 m, αντίστοιχα) και δομούνται κυρίως από ασβεστολίθους του Άνω Κρητιδικού (Ζώνη Πίνδου). Επιπλέον, στη Γαύδο υπάρχουν μεταμορφωμένα πετρώματα, νεογενή στρώματα με θαλάσσια απολιθώματα, καθώς και ψαμμιτικές αποθέσεις του Πλειστοκαίνου.

Και στα δύο νησιά κυριαρχούν οι λόχμες με σκληρόφυλλα είδη όπως το θαμνοκυπάρισσο και το μαστιχόδεντρο, οι φρυγανικοί σχηματισμοί και οι αλοφυτικές κοινότητες. Επιπλέον, στη Γαύδο μεγάλες εκτάσεις καταλαμβάνουν το πευκόδασος με τραχεία πεύκη, οι θίνες των παραλίων με αρκεύθους και τα Μεσογειακά Εποχιακά Τέλματα. Τέλος, το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία εκτεταμένων θαλάσσιων λιβαδιών με *Posidonia oceanica*.

Στον πίνακα 2.2.1-12 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-12. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1120	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia (Posidonion oceanicae)*	1			A	U1
2	1170	Ύφαλοι	0			B	U2
3	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	165.62	B	A	FV
4	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	3.35	C	B	U1
5	1430	Αλο-νιτρόφιλες λόχμες (*Pegano-Salsoletea*)	0	1.08	C	A	U1
6	2110	Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0	9.74	C	B	U1
7	2250	Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.	1	110.43	B	A	U1
8	3170	Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	1	4.44	B	A	FV
9	5210	Δενδρώδη matorrals με *Juniperus* spp.	0	1525.88	B	A	FV
10	5330	Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες	0	0.78	C	A	FV
11	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	424.49	C	B	FV
12	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	0.53	C	B	FV
13	8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας	0	6.29		B	U1
14	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea* και *Securinegion tinctoriae*)	0	0.19	C	B	FV
15	9540	Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου	0	933.56	C	A	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).

Βαθμός διατήρησης: Α (εξαίρετη διατήρηση), Β (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-12, στην ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) απαντούν συνολικά 15 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων τέσσερις είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (1120*: Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (*Posidonion oceanicae*), 2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., 3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα και 6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, οκτώ Τ.Ο. (1120*, 1240, 1430, 2250*, 3170*, 5210, 5330, 9540) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α και εφτά Τ.Ο. (1170, 1310, 2110, 5420, 6220*, 8330, 92D0) με Β.

Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 2250*, 3170* 5210 5330 5420 6220* και 92D0 είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 2110 και 9540 είναι μέση.

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Η ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR43400015) περιλαμβάνει την παραλιακή ζώνη από τη Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας έως και το ακρωτήριο Κριός, λίγο πριν την Παλαιόχωρα, στο ΝΔ άκρο της Κρήτης. Η περιοχή χωρίζεται από το Ελαφονήσι, με μια σχετικά στενή ζώνη ρηχών υδάτων, δηλαδή έναν αβαθή, αμμώδη βυθό. Οι σχηματισμοί αυτοί σε συνδυασμό με τα αμμοθινικά οικοσυστήματα της περιοχής συνιστούν έναν πολύ σημαντικό και μοναδικό γεωλογικό σχηματισμό.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των φρυγανικών σχηματισμών, των λοχμών με σκληρόφυλλα είδη όπως το θαμνοκυπάρισσο και το μαστιχόδεντρο, την παρουσία αλοφυτικών κοινοτήτων, των αμμοθινικών οικοσυστημάτων και την σκληρόφυλλη βλάστηση.

Στον πίνακα 2.2.1-13 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-13. Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους	0	3.74		B	U1
2	1170	Ύφαλοι	0	136.12		B	U2
3	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp.	0	65.02	C	B	FV
4	1310	Πρωτογενής βλάστηση με *Salicornia* και άλλα μονοετή είδη των λασπωδών και αμμωδών ζωνών	0	3.06	C	A	U1
5	2120	Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με *Ammophila arenaria* (λευκές θίνες)	0	4.21	C	A	U1
6	2230	Θίνες με λειμώνες με *Malcolmietalia*	0	3.68	B	A	U1

Α/Α	Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
7	2250	Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.	1	26.30	B	A	U1
8	2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων (*Cisto-Lavanduletalia*)	0	2.19	C	A	U1
9	3170	Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	0	4.85	B	B	FV
10	5210	Δενδρώδη matorrals με *Juniperus* spp.	0	92.97	C	A	FV
11	5420	Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*	0	892.54	C	A	FV
12	6220	Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea*	1	3.76	C	A	FV
13	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της *Molinio-Holoschoenion*	0	0.20	C	C	U1
14	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0	0.45	C	A	FV
15	92D0	Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (*Nerio-Tamaricetea και Securinegion tinctoriae*)	0	1.22	C	C	FV
16	9320	Δάση με *Olea* και *Ceratonia*	0	52.57	C	B	FV
17	9370	Φοινικοδάση του *Phoenix*	1	0.26	C	B	U1
18	9540	Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου	0	4.38	C	B	FV

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-13, στην ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) απαντούν συνολικά 18 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων τέσσερις είναι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας (3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα, 2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., 6220*: Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της *Thero-Brachypodietea* και 9370*: Φοινικοδάση του *Phoenix*). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, εννέα Τ.Ο. (1310, 2120, 2230, 2250*, 2260, 5210, 5420, 6220*, 8210) έχουν αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α, εφτά Τ.Ο. (1110, 1170, 1240, 3170*, 9320, 9370*, 9540) με Β και δύο Τ.Ο. (6420 & 92D0) με C. Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των Τ.Ο 2120, 2230, 2250*, 2260, 3170, 5210, 5420, 6220*, 6420, 8210, 92D0 και 9370* είναι υψηλή, ενώ για τους 1240, 1310, 9320 και 9540 είναι μέση.

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Ο ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) είναι θαλάσσια περιοχή και περιλαμβάνει τα χωρικά ύδατα της Δ και ΝΔ Κρήτης. Εκτείνεται από το βόρειο άκρο του νησιού Άγρια Γραμβούσα και καταλαμβάνει όλο το μήκος της δυτικής και νοτιοδυτικής ακτής της Κρήτης μέχρι το ακρωτήριο Φραγκοκάστελο, το οποίο αποτελεί και το νοτιοανατολικό όριο της περιοχής. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μια στενή ζώνη ρηχών παράκτιων υδάτων και μια πολύ απότομη πλαγιά της υφαλοκρηπίδας που φτάνει σε βάθος πάνω από 2000 m στο δυτικό και νοτιοδυτικό τμήμα αυτής.

Η περιοχή, χαρακτηρίζεται από την παρουσία αμμοσύρσεων που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους, ύφαλους και από εκτεταμένα θαλάσσια λιβάδια με *Posidonia oceanica*.

Στον πίνακα 2.2.1-14 παρουσιάζονται οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή.

Πίνακας 2.2.1-14. Πολύ σημαντικοί Τύποι Οικοτόπων της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) και κύρια χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Κωδικός ΤΟ	Όνομα Τ.Ο.	Τ.Ο. Προτεραιότητας	Έκταση Τ.Ο. (ha)	Σχετική Επιφάνεια στις Περιοχές Natura	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους		7307.00		A	U1
2	1120	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia (*Posidonion oceanicae*)	1	109.00		B	U1
3	1170	Ύφαλοι		722.00		B	U2

Τ.Ο. Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1:Οικότοπος προτεραιότητας.
Σχετική επιφάνεια στις περιοχές Natura: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-14, στον ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) απαντούν συνολικά 3 θαλάσσιοι τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων ένας είναι τύπος οικοτόπου προτεραιότητας (1120*: Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia (*Posidonion oceanicae*)). Ως προς το βαθμό διατήρησης τους, ένας Τ.Ο. (1110) έχει αξιολογηθεί με βαθμό διατήρησης Α και δύο Τ.Ο. (1120*, 1170) με Β.

Για τον ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) δεν έχει προσδιοριστεί η ευθύνη της Ελλάδας ως προς τη διατήρηση των Τ.Ο.

2.2.1.2 Άλλοι σημαντικοί Τύποι Οικοτόπων

Στον πίνακα 2.2.1-15 παρουσιάζονται οι ελληνικοί χερσαίοι τύποι οικοτόπων που απαντούν στην περιοχής μελέτης, σύμφωνα με το έργο «Ανάπτυξη υποδομής χωρικών έργων μεγάλης κλίμακας 1:5.000 για τις χερσαίες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου «Natura 2000» (ΕΚΧΑ, 2015).

Πίνακας 2.2.1-15. Άλλοι σημαντικοί (Ελληνικοί) χερσαίοι τύποι οικοτόπων που απαντούν στις επιμέρους περιοχές NATURA 2000 της περιοχής μελέτης.

Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Κωδικός Περιοχής Natura 2000	Όνομα περιοχής Natura 2000
1430	Μεσογειακές αλο-νιτρόφιλες λόχμες	GR4340013	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ
72A0	Καλαμώνες	GR4340001	ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ-ΤΗΓΑΝΙ ΚΑΙ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ-ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ, ΟΡΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙ-ΒΙΓΛΑ

Κωδικός Τ.Ο.	Όνομα Τ.Ο.	Κωδικός Περιοχής Natura 2000	Όνομα περιοχής Natura 2000
		GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ-ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ-ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
		GR4340006	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ-ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ-ΡΕΜΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΚΕΡΙΤΗ-ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΑΣΑ
		GR4340010	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ)-ΠΑΡΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ-ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ-ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ
		GR4340012	ΑΣΦΕΝΔΟΥ-ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ
934A	Ελληνικά δάση Πρίνου	GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ-ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ-ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
		GR4340005	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ-ΒΑΡΔΙΑ-ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ
		GR4340007	ΦΑΡΑΓΓΙ ΘΕΡΙΣΣΣΟΥ
		GR4340008	ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ
		GR4340010	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ)-ΠΑΡΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ-ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ-ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ
		GR4340011	ΦΡΕ-ΤΖΙΤΖΙΦΕΣ-ΝΙΠΟΣ
		GR4340012	ΑΣΦΕΝΔΟΥ-ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-15 τρεις χερσαίοι ελληνικοί τύποι οικοτόπων εμφανίζονται στην περιοχή μελέτης. Πρόκειται για τον 1340: Μεσογειακές αλο-νιτρόφιλες λόχμες, τον 72A0: Καλαμώνες και τον 934A: Ελληνικά δάση Πρίνου. Ο τύπος οικοτόπου 1430 εμφανίζεται σε μία, ο 72A0 σε πέντε ενώ ο 934A σε επτά εκ των δεκατεσσάρων περιοχών ΕΖΔ, ΕΖΔ/ΤΚΣ ή ΤΚΣ της περιοχής μελέτης.

Βάσει των κριτηρίων που προσδιορίζουν τον βαθμό ευθύνης διατήρησης, η ευθύνη της Ελλάδας για τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων 1430 και 934A είναι υψηλή, ενώ για τον 72A0 είναι μέση.

2.2.2 Είδη χλωρίδας

Το σύνολο των ειδών χλωρίδας της περιοχής μελέτης καθώς και τα χαρακτηριστικά τους, καταγράφονται αναλυτικά στους πίνακες 2.2-3 (πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας) και 2.2-4 (άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας) του **Τεύχους Τεκμηρίωσης ΤΠΑ**. Τα δεδομένα σχετικά με τα είδη, και την εξάπλωση αυτών προέρχονται από το έργο της εποπτείας (SDF, 2019) και έχουν επικαιροποιηθεί με τη συμβολή των ειδικών επιστημόνων της ομάδας μελέτης στο πλαίσιο του παρόντος έργου.

Στους πίνακες των ενοτήτων που ακολουθούν με πράσινη σκίαση σημειώνονται τα είδη χλωρίδας που σύμφωνα με τους ειδικούς επιστήμονες της ομάδας μελέτης προστέθηκαν στο προστατευτέο αντικείμενο.

Στο πλαίσιο του παρόντος έργου, στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας για την περιοχή μελέτης συγκαταλέγονται είδη του παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, είδη των παραρτημάτων IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, είδη του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου, ενδημικά είδη, είδη που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις κ.α., ανάλογα με την σημαντικότητα τους για την εκάστοτε περιοχή Natura 2000. Στα άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας για την περιοχή μελέτης συγκαταλέγονται είδη των παραρτημάτων IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, είδη του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου, ενδημικά είδη, είδη που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις κ.α..

Στο κεφάλαιο 2.2.2.1 που ακολουθεί περιγράφονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας και δίνονται στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό, το βαθμό διατήρησης και την κατάσταση διατήρησης τους. Επιπλέον επισημαίνονται τα είδη προτεραιότητας για κάθε μια από τις περιοχές ΕΖΔ ή ΕΖΔ- ΤΚΣ της περιοχής μελέτης. Στην ενότητα 2.2.2.2 δίνονται στοιχεία για τα άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας.

2.2.2.1 Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Στον πίνακα 2.2.2-1 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001).

Πίνακας 2.2.1-1. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Origanum dictamnus*	*Δίκταμος*	0	C		FV
2	*Anthemis glaberrima*		1	A	A	FV
3	*Androcymbium rechingeri*		1	A	B	U1
4	*Centaurea pumilio*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-1 στην περιοχή απαντούν τρία είδη χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ:

- *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών (Γεωργίου κ.ά. 2014). Στην περιοχή επιβεβαιώνεται η παρουσία του στην περιοχή της Αγίας Ειρήνης και μεταξύ Αζώγυρα και Φαλάσαρνα με άγνωστο βαθμό διατήρησης, σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou & Bazos 2011) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει καταγραφεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα εκτίμηση του μεγέθους πληθυσμού του είδους.
- *Anthemis glaberrima*, τοπικό ενδημικό είδος των νησίδων της Ήμερης και Άγριας Γραμβούσας (ΒΔ. άκρο Κρήτης), το οποίο φύεται σε κοιλότητες μεταξύ ασβεστολιθικών παράκτιων βράχων και ενδιάμεσες αποθέσεις, σε υψόμετρο 0-30 m (Φοίτος κ.α. 2009α). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) είδος σύμφωνα με την IUCN (Fournaraki & Thanos, 2011) και τους Φοίτος κ.α. (2009α) καθώς έχει πολύ περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση και εντοπίζεται σε μικρό αριθμό θέσεων. Ο

πληθυσμός του είδους στην Ήμερη Γραμβούσα απαντά σε σχετικά απομονωμένη θέση και δεν δέχεται πιέσεις, ενώ στην Άγρια Γραμβούσα παρατηρείται βόσκηση (Γεωργίου κ.α. 2014). Ο βαθμός διατήρησης του είδους στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019), είναι Α.

- *Androcymbium rechingeri*, είδος της Ανατολικής Μεσογείου, το οποίο είναι γνωστό μόνο από τις ακτές της Δυτικής Κρήτης καθώς και από την Κυρηναϊκή (Λιβύη) και φύεται αποκλειστικά σε οικοτόπους που βρίσκονται στη μεταβατική ζώνη μεταξύ των φρυγάνων και της αμμοθινικής βλάστησης (Γεωργίου κ.α. 2014). Εξαιτίας της συνεχούς μείωσης της έκτασης και υποβάθμισης του ενδιαιτήματος του είδους (λόγω της έντονης τουριστικής δραστηριότητας που ασκείται στην παραλία Φαλάσαρνα και στην παραλία απέναντι από το Ελαφονήσι) έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou 2011) και Phitos et al. (1995). Επιπλέον, το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και ο βαθμός διατήρησης του στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019), είναι Β.

Πολύ σημαντικό χλωριδικό είδος για την ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) είναι επίσης το *Centaurea pumilio*. Πρόκειται για μεσογειακό είδος των παραλιών, το οποίο στη χώρα μας απαντά μόνο στις ακτές της Ν. και Δ. Πελοποννήσου, Κεφαλονιάς και Δ. Κρήτης (Strid 2016). Στην περιοχή απαντά στην παραλία Φαλάσαρνα και γενικότερα δέχεται έντονες πιέσεις λόγω της τουριστικής δραστηριότητας. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Στον πίνακα 2.2.2-2 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002).

Πίνακας 2.2.2-2. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Androcymbium rechingeri*		1	A	A	U1
2	*Campanula saxatilis ssp. saxatilis*		0			
3	*Centaurea pumilio*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-2, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Androcymbium rechingeri*, είδος της Ανατολικής Μεσογείου, γνωστό μόνο από τις ακτές της Δυτικής Κρήτης στην Ελλάδα και από την Κυρηναϊκή (Λιβύη) το οποίο φύεται αποκλειστικά σε οικοτόπους που βρίσκονται στη μεταβατική ζώνη μεταξύ φρυγάνων και αμμοθινικής βλάστησης (Γεωργίου κ.α. 2014). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και εξαιτίας της συνεχούς μείωσης της έκτασης και υποβάθμισης του βιότοπου του είδους (λόγω της έντονης τουριστικής δραστηριότητας που ασκείται στην παραλία

Φαλάσαρνα και στην παραλία απέναντι από το Ελαφονήσι) έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou, 2011) και Phitos et al. (1995). Ο βαθμός διατήρησης του είδους στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α.

Πολύ σημαντικά χλωριδικά είδη για την ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) είναι επίσης:

- το *Campanula saxatilis ssp. saxatilis,* ενδημικό είδος των Κυθήρων και της Δ. Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων, συνήθως κοντά σε ακτές (Strid 2016). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).
- *το Centaurea pumilio,* μεσογειακό είδος των παραλιών, το οποίο στη χώρα μας απαντά μόνο στις ακτές της Ν. και Δ. Πελοποννήσου, Κεφαλονιάς και Δ. Κρήτης (Strid 2016). Στην περιοχή απαντά στην Ελαφόνησο και δέχεται σχετικά μικρότερες πιέσεις συγκριτικά με την παραλία Φαλάσαρνα. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Στον πίνακα 2.2.2-3 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003).

Πίνακας 2.2.2-3. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Crepis pusilla*		0	A	A	U1

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-3, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων, καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων (Γεωργίου κ.ά. 2014). Στην περιοχή εμφανίζεται σε εσωτερικές θέσεις ανάμεσα στα φρύγανα και στη θαμνώδη σκληρόφυλλη βλάστηση της Χερσονήσου Ροδωπού και ο βαθμός διατήρησης του είδους στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019), είναι Α.

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Στον πίνακα 2.2.2-4 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004).

Πίνακας 2.2.2-4. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Lathyrus neurolobus*		0			
2	*Ruscus aculeatus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) δεν καταγράφονται είδη χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εντοπίζονται όμως:

- το *Lathyrus neurolobus*, ενδημικό είδος της Δυτικής Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε σχιστολιθικές περιοχές Δ και ΒΔ των Λευκών Ορέων. Είναι υγρόφιλο είδος των παρόχθιων οικοσυστημάτων, το οποίο κινδυνεύει κυρίως από την αποξήρανση των υγροτόπων. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009β).
- το *Ruscus aculeatus*, Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005)

Στον πίνακα 2.2.2-5 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ- Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005).

Πίνακας 2.2.2-5. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Origanum dictamnus*	*Δίκταμος*	0	C	A	FV
2	*Campanula saxatilis ssp. saxatilis*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-5, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της

Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών (Γεωργίου κ.ά. 2014). Στην περιοχή επιβεβαιώνεται η παρουσία του στο Φαράγγι Λισσού και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou & Bazos 2011) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση του πληθυσμού του είδους.

Πολύ σημαντικό χλωριδικό είδος για την ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) είναι επίσης το *Campanula saxatilis ssp.* saxatilis. Πρόκειται για ενδημικό είδος των Κυθήρων και της Δυτικής Κρήτης, που απαντά κυρίως σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων, συνήθως κοντά σε ακτές (Strid 2016). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς – Πλατανιάς - Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλάδα Φασά (GR4340006)

Στον πίνακα 2.2.2-6 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006).

Πίνακας 2.2.2-6. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και χαρακτηριστικά αυτών

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Woodwardia radicans*		0	A	C	U2

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-6, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Woodwardia radicans*, παλαιοτροπικό είδος με εξάπλωση που ξεκινάει από τη Δ. Ευρώπη και φτάνει μέχρι τις Αζόρες. Στην Ελλάδα είναι γνωστό μόνο από το νησί της Κρήτης, όπου εντοπίζεται σε διάφορες θέσεις στην ευρύτερη περιοχή της κοιλάδας Φασά (από το Λαγγό μέχρι τον Πρασέ). Απαντά κυρίως σε υγρά, ανοικτά δάση φυλλοβόλων, κοιλάδες, υγρές όχθες, κοντά σε καταρράκτες και σε μη ασβεστολιθικό υπόστρωμα, σε υψόμετρο από 200 έως 500m. Οι κυριότερες απειλές που αντιμετωπίζει το είδος αφορούν τις αλλαγές στο υδατικό καθεστώς, οι άστοχες αγροτικές πρακτικές, καθώς και οι διανοίξεις δρόμων στην περιοχή (Γεωργίου κ.ά. 2014). Το είδος περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της Σύμβασης της Βέρνης και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι C.

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Στον πίνακα 2.2.2-7 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007).

Πίνακας 2.2.2-7. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και χαρακτηριστικά αυτών.

A/A	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Origanum dictamnus*	*Δίκταμος*	0	A	A	FV
2	*Ruscus aculeatus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-7, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών (Γεωργίου κ.ά. 2014). Στην περιοχή επιβεβαιώνεται η παρουσία του κατά μήκος του φαραγγιού Θερίσου και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou & Bazos 2011) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση για το μέγεθος του πληθυσμού του είδους.

Πολύ σημαντικό χλωριδικό είδος για την ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) είναι επίσης το *Ruscus aculeatus*, Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008)

Στον πίνακα 2.2.2-8 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008).

Πίνακας 2.2.2-8. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και χαρακτηριστικά αυτών.

A/A	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Hypericum aciferum*		1	A	B	FV
2	*Zelkova abelicea*		0	A	B	U1
3	*Bupleurum kakiskalae*		1	A	B	U1

A/A	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
4	*Nepeta sphaciotica*		1	A	A	U1
5	*Origanum dictamnus*	*Δίκταμος*	0	A	A	FV
6	*Cephalanthera cucullata*		1	A	B	U1
7	*Crepis pusilla*		0			
8	*Woodwardia radicans*		0			
9	*Alyssum fragillimum*		0			
10	*Alyssum lassiticum*		0			
11	*Anthemis samariensis*		0			
12	*Arum purpureospathum*		0			
13	*Asplenium creticum*		0			
14	*Biarum davisii*		0			
15	*Bolanthus creutzburgii*		0			
16	*Campanula aizoides*		0			
17	*Centaurea baldaccii*		0			
18	*Centaurea lancifolia*		0			U1
19	*Centranthus sieberi*		0			
20	*Cephalaria squamiflora*		0			
21	*Chaerophyllum creticum*		0			
22	*Clematis elisabethae-carolae*		0			
23	*Crepis auriculifolia*		0			
24	*Crepis sibthorpiana*		0			
25	*Cuscuta atrans*		0			
26	*Cynoglossum sphacioticum*		0			
27	*Datisca cannabina*		0			
28	*Draba nuda*		0			
29	*Elatine alsinastrum*		0			
30	*Epipactis cretica*		0			
31	*Euphorbia rechingeri*		0			
32	*Euphorbia sultan-hassei*		0			
33	*Gagea omalensis*		0			
34	*Helichrysum heldreichii*		0			
35	*Hypericum kelleri*		0			
36	*Lactuca alpestris*		0			
37	*Lathyrus neurolobus*		0			
38	*Myosotis solange*		0			
39	*Noccaea cretica*		0			
40	*Noccaea zaffranii*		0			
41	*Onobrychis sphaciotica*		0			
42	*Paracaryum lithospermifolium ssp. cariense*		0			
43	*Prospero depressum*		0			
44	*Prospero minimum*		0			
45	*Ranunculus radinotrichus*		0			

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
46	*Ruscus aculeatus*		0			
47	*Sesleria doerfleri*		0			
48	*Teucrium cuneifolium*		0			
49	*Vincetoxicum creticum*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-8, στην περιοχή απαντούν οκτώ (8) είδη χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ:

- *Cephalanthera cucullata*, τοπικό ενδημικό είδος της Κρήτης, το οποίο απαντά στους 3 κύριους ορεινούς όγκους του νησιού (Λευκά Όρη, Ψηλορείτη και Δίκτη). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) είδος σύμφωνα με την IUCN (Véla, 2018) και ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.ά. (2009α) και Phitos et al. (1995). Στην περιοχή το είδος αναφέρεται από τις θέσεις Ξυλόσκαλο και Αγ. Νικόλαος στη Σαμαριά, τους Καλούς Λάκκους, πάνω από την Ανώπολη Σφακίων, το Κουστογέρακο και πάνω από την Ίμπρο. Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Β.
- *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών (Γεωργίου κ.ά. 2014). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou & Bazos, 2011) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση του πληθυσμού του είδους. Στην περιοχή εντοπίζεται κυρίως μεταξύ των φαραγγιών Ίμπρου και Σφακιανού, της Τρυπητής και του φαραγγιού της Αγίας Ειρήνης. Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α.
- *Zelkova abelicea*, τοπικό ενδημικό είδος της Κρήτης, με εμφάνιση και στους τέσσερις κύριους ορεινούς όγκους του νησιού (Λευκά Όρη, Ψηλορείτης-Κέδρος, Δίκτη και Θρυπτή). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με την IUCN (Kozlowski et al. 2012) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Οι περισσότερες θέσεις εμφάνισης του είδους εντοπίζονται στο οροπέδιο του Ομαλού και στις βόρειες πλαγιές των Λευκών Ορέων πάνω από το Θέρισο. Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Β.
- *Bupleurum kakiskalae*, στενο-ενδημικό είδος του ορεινού όγκου των Λευκών Ορέων της Κρήτης, γνωστό μόνο από τις θέσεις Κακισκάλα και στην περιοχή ανάμεσα στις κορυφές Μελινταού και Αυλιμονάκου. Απαντά κυρίως σε ρωγμές βράχων κατακόρυφων ασβεστολιθικών βράχων (Γεωργίου κ.α. 2014). Οι κυριότερες απειλές του είδους είναι ο κίνδυνος του γενετικού εκφυλισμού λόγω του μικρού μεγέθους των υπο-πληθυσμών του, η αστάθεια του

γεωλογικού υποστρώματος, η οποία επιδεινώνεται από τις δραστηριότητες αναρρίχησης και σε ορισμένες περιπτώσεις η βόσκηση. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) σύμφωνα με την IUCN (Fournaraki & Thanos 2013, Φοίτος κ.ά. (2009α)). Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Β.

- *Hypericum aciferum*, τοπικό ενδημικό της Κρήτης, γνωστό από δύο μόνο υπο-πληθυσμούς μεταξύ Σούγιας και Αγ. Ρουμέλης, στο νότιο μέρος του Νομού Χανίων. Είναι υποχρεωτικό χασμοφυτικό είδος που απαντά σε σκιερές θέσεις ασβεστολιθικών πλαγιών κοντά στη θάλασσα. Η μικρή εξάπλωση των υπο-πληθυσμών του το καθιστούν ευάλωτο σε διαταράξεις, φυσικές ή μη, αλλά δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα μέχρι σήμερα (Γεωργίου κ.α. 2014). Το είδος έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009β) και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Β.
- *Nepeta sphaciotica*, στενο-ενδημικό της περιοχής Λευκών Ορέων, γνωστό μόνο από έναν πληθυσμό στη βόρεια πλαγιά της κορυφής Σβουριχτή. Η μικρή εξάπλωση του μοναδικού πληθυσμού καθιστούν το είδος ευάλωτο σε διαταράξεις, φυσικές ή μη. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009β). Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α.
- *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων (Γεωργίου κ.ά. 2014). Ο βαθμός διατήρησης του είδους στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι άγνωστος.
- *Woodwardia radicans*, παλαιοτροπικό είδος με εξάπλωση που ξεκινάει από τη Δ. Ευρώπη και φτάνει μέχρι τις Αζόρες. Στην Ελλάδα είναι γνωστό μόνο από το νησί της Κρήτης, όπου εντοπίζεται σε διάφορες θέσεις στην ευρύτερη περιοχή της κοιλάδας Φασά (από το Λαγγό μέχρι τον Πρασέ). Απαντά κυρίως σε υγρά, ανοικτά δάση φυλλοβόλων, κοιλάδες, υγρές όχθες, κοντά σε καταρράκτες και σε μη ασβεστολιθικό υπόστρωμα, σε υψόμετρο από 200 έως 500m. Οι κυριότερες απειλές που αντιμετωπίζει το είδος αφορούν τις αλλαγές στο υδατικό καθεστώς, οι άστοχες αγροτικές πρακτικές, καθώς και οι διανοίξεις δρόμων στην περιοχή (Γεωργίου κ.ά. 2014). Το είδος περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της Σύμβασης της Βέρνης και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι C.

Πολύ σημαντικά χλωριδικά είδη για την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) είναι επίσης:

- το *Centaurea lancifolia*, ενδημικό υποχρεωτικό χασμόφυτο των Λευκών Ορέων και της Δίκτης. Στα Λευκά Όρη το είδος είναι γνωστό μόνο από λίγες κορυφές στο βόρειο τμήμα του ορεινού όγκου. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με τους IUCN (Turland, 2013) και Φοίτος κ.α. (2009α).
- το *Clematis elisabethae-carolae*, υπολειμματικό τοπικό ενδημικό είδος γνωστό μόνο από δύο θέσεις στο ανατολικό τμήμα του ορεινού όγκου των Λευκών Ορέων, το οποίο φύεται κυρίως σε σχισμές βράχων. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).

- το *Crepis auriculifolia*, υπολειμματικό ενδημικό είδος της Κρήτης, γνωστό από όλους τους ορεινούς όγκους του νησιού. Το είδος είναι χασμόφυτο και αναπτύσσεται κυρίως σε σχισμές και προεξοχές ασβεστολιθικών βράχων (Φοίτος κ.α. 2009α). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).
- το *Lathyrus neurolobus*, ενδημικό είδος της Δυτικής Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε σχιστολιθικές περιοχές Δ και ΒΔ των Λευκών Ορέων. Είναι υγρόφιλο είδος των παρόχθιων οικοσυστημάτων, το οποίο κινδυνεύει κυρίως από την αποξήρανση υγροτόπων. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009β).
- το *Ruscus aculeatus*, Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.
- τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων, *Alyssum fragillimum, Anthemis samariensis, Arum purpureospathum, Centranthus sieberi, Cynoglossum sphacioticum, Euphorbia rechingeri, Myosotis solange, Noccaea zaffranii, Onobrychis sphaciotica* και *Ranunculus radinotrichus*, τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως Τρωτά (VU) είδη, σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α, β).
- τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων, *Centaurea baldaccii, Chaerophyllum creticum* και *Teucrium cuneifolium* τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως Τρωτά (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Phitos et al., 1995; Φοίτος κ.α., 2009).
- τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων, *Gagea omalensis, Prospero depressum* και *Prospero minimum* τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως Τρωτά (VU) σύμφωνα με την IUCN (Tison, 2016; Bazos & Delipetrou, 2018; Fournaraki, 2018).
- τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων *Euphorbia sultan-hassei, Helichrysum heldreichii* και *Hypericum kelleri*, τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενα (NT) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009β).
- το ενδημικό είδος της Δ. Κρήτης, *Sesleria doerfleri* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- τα ενδημικά είδη της Κρήτης *Alyssum lassiticum*, *Asplenium creticum, Bolanthus creutzburgii, Crepis sibthorpiana, Cuscuta atrans* και *Noccaea cretica* τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως Τρωτά (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το ενδημικό είδος της Κρήτης *Biarum davisii*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με την IUCN (Bazos & Delipetrou, 2011).
- το ενδημικό είδος της Κρήτης, *Epipactis cretica* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το ενδημικό είδος της Κρήτης *Lactuca alpestris*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα την IUCN (Economou & Maxted, 2011).

- το ενδημικό είδος της Κρήτης, *Vincetoxicum creticum* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το Ελληνικό ενδημικό είδος *Campanula aizoides*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το είδος με πολύ στενή εξάπλωση στην Ελλάδα, *Datisca cannabina*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το *Draba nuda,* είδος του οποίου η εξάπλωση στην Ελλάδα, περιορίζεται μόνο στον ορεινό όγκο των Λευκών Ορέων. Το είδος έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το *Elatine alsinastrum* το οποίο αποτελεί είδος με περιορισμένη εξάπλωση στην Ελλάδα και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με την IUCN (Lansdown, R.V. 2011).
- το *Cephalaria squamiflora* είδος το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το *Paracaryum lithospermifolium ssp. Cariense* το οποίο αποτελεί ανατολικο-μεσογειακό είδος με περιορισμένη εξάπλωση στην Ελλάδα και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).

ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Στον πίνακα 2.2.2-9 παρουσιάζονται τα πιο σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ - Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010).

Πίνακας 2.2.2-9. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Phoenix theophrasti*	*Φοίνικας του Θεόφραστου*	0	C	B	U1
2	*Ruscus aculeatus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-9, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Phoenix theophrasti*, Ανατολικο -

Μεσογειακό είδος το οποίο εξαπλώνεται κυρίως στην Κρήτη και στη ΝΔ Τουρκία και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος, σύμφωνα με την IUCN (Johnson, 1998) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995) και Φοίτος κ.ά. (2009β). Στην περιοχή έχουν καταγραφεί λίγα μεμονωμένα άτομα (<20) βόρεια της Γεωργιούπολης, σε σημείο που είναι προσπελάσιμο μόνο μέσω θαλάσσης και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι B.

Πολύ σημαντικό χλωριδικό είδος για την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) είναι επίσης το *Ruscus aculeatus*, Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Στον πίνακα 2.2.2-10 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011).

Πίνακας 2.2.2-10. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Origanum dictamnus*	*Δίκταμος*	0	B	A	FV

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-10, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών (Γεωργίου κ.ά., 2014). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou & Bazos, 2011) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση του πληθυσμού του είδους. Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι A.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012)

Στον πίνακα 2.2.2-11 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012).

Πίνακας 2.2.2-11. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Origanum dictamnus*	*Δίκταμος*	0	C	A	FV
2	*Phoenix theophrasti*	*Φοίνικας του Θεόφραστου*	0	C	C	U1
3	*Centaurea poculatoris*		0			
4	*Crepis auriculifolia*		0			
5	*Hypericum kelleri*		0			
6	*Ruscus aculeatus*		0			
7	*Vincetoxicum creticum*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-11, στην περιοχή απαντούν δύο είδη χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για:

- *το Phoenix theophrasti*, Ανατολικο - Μεσογειακό είδος το οποίο εξαπλώνεται κυρίως στην Κρήτη και στη Ν.Δ. Τουρκία και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος, σύμφωνα με την IUCN (Johnson 1998) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Φοίτος κ.ά. (2009β) και Phitos et al. (1995). Στην ευρύτερη περιοχή της Σούδας έχουν καταγραφεί 78 μεμονωμένα άτομα και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι C.
- *το Origanum dictamnus,* ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών (Γεωργίου κ.ά. 2014). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou & Bazos 2011) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Phitos et al. (1995). Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, όπου παρατηρείται σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού του είδους. Ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α.

Πολύ σημαντικά χλωριδικά είδη για την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) είναι επίσης:

- *το Centaurea poculatoris,* τοπικό ενδημικό είδος της ΝΔ. Κρήτης, το οποίο είναι υποχρεωτικό χασμόφυτο και αναπτύσσεται κυρίως σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων. Ο υποπληθυσμός του είδους στο φαράγγι Ασφένδου είναι ο υποπληθυσμός από τον οποίο περιεγράφηκε αρχικά το είδος. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) είδος σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).
- *το Crepis auriculifolia,* υπολειμματικό ενδημικό είδος της Κρήτης, γνωστό από όλους τους ορεινούς όγκους του νησιού. Το είδος είναι χασμόφυτο και αναπτύσσεται κυρίως σε σχισμές και προεξοχές ασβεστολιθικών βράχων (Φοίτος κ.α. 2009α). Το είδος προστατεύεται από την

Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009α).

- *το Hypericum kelleri,* τοπικό ενδημικό είδος των Λευκών Ορέων, που έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με τους Φοίτος κ.α. (2009β).
- *το Ruscus aculeatus,* Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.
- Το ενδημικό είδος της Κρήτης, *Vincetoxicum creticum* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).

ΕΖΔ Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Στον πίνακα 2.2.2-12 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013).

Πίνακας 2.2.2-12. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Crepis pusilla*		0	B	A	U1
2	*Bupleurum gaudianum*		0			
3	*Callitriche pulchra*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.2-12, στην περιοχή απαντά ένα είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για το *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων (Γεωργίου κ.ά., 2014). Στη Γαύδο αναφέρεται ως σποραδικό και σε θέσεις που αντιστοιχούν στον οικότοπο προτεραιότητας 3170* (Μεσογειακά εποχιακά τέλματα) και ο βαθμός διατήρησης του είδους στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι Α.

Πολύ σημαντικά χλωριδικά είδη για την ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) είναι επίσης:

- *το Bupleurum gaudianum*, τοπικό ενδημικό είδος της Γαύδου, το οποίο αναπτύσσεται κυρίως σε φρυγανικές εκτάσεις (Strid 2016).
- *το* Callitriche *pulchra,* Ανατολικο-μεσογειακό υδρόβιο είδος, γνωστό μόνο από 3 θέσεις σε εκτάσεις του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 3170* στο ΝΔ τμήμα της Γαύδου και από 5 θέσεις στην Κυρηναϊκή της Λιβύης. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ

67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) σύμφωνα με την IUCN (Lansdown 2012) και το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Στον πίνακα 2.2.2-13 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015).

Πίνακας 2.2.2-13. Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	*Androcymbium rechingeri*		1	C	B	U1
2	*Phoenix theophrasti*	*Φοίνικας του Θεόφραστου*	0	C	C	U1
3	*Crepis pusilla*		0	C		U1
4	*Campanula saxatilis ssp. saxatilis*		0			
5	*Centaurea pumilio*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-3, στην περιοχή απαντούν τρία είδη χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ:

- *Androcymbium rechingeri*, είδος της Ανατολικής Μεσογείου, το οποίο είναι γνωστό μόνο από τις ακτές της Δυτικής Κρήτης, καθώς και από την Κυρηναϊκή (Λιβύη) και φύεται αποκλειστικά σε οικοτόπους που βρίσκονται στη μεταβατική ζώνη μεταξύ των φρυγάνων και της αμμοθινικής βλάστησης (Γεωργίου κ.α., 2014). Εξαιτίας της συνεχόμενης μείωσης της έκτασης και υποβάθμισης του βιότοπου του είδους (λόγω της έντονης τουριστικής δραστηριότητας που ασκείται στην παραλία της Φαλάσσαρνας και στην παραλία απέναντι από το Ελαφονήσι) έχει χαρακτηρισθεί ως Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με την IUCN (Delipetrou 2011) και Phitos et al. (1995). Επιπλέον, το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και ο βαθμός διατήρησης του στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι B.
- *Phoenix theophrasti,* Ανατολικο-Μεσογειακό είδος το οποίο εξαπλώνεται κυρίως στην Κρήτη και στη ΝΔ. Τουρκία και έχει χαρακτηρισθεί ως Σχεδόν Απειλούμενο (NT) είδος, σύμφωνα με την IUCN (Johnson 1998) και ως Τρωτό (VU), σύμφωνα με τους Φοίτος κ.ά. (2009β) και Phitos et al. (1995). Στην περιοχή και συγκεκριμένα στην Άσπρη Λίμνη Χρυσοσκαλίτισσας έχουν καταγραφεί 16 μεμονωμένα άτομα και ο βαθμός διατήρησης του είδους σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι C.
- *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες

αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων (Γεωργίου κ.ά. 2014). Ο βαθμός διατήρησης του είδους στην περιοχή σύμφωνα με τα στοιχεία των SDF (2019) είναι άγνωστος.

Πολύ σημαντικά χλωριδικά είδη για την ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) είναι επίσης:

- *το Campanula saxatilis ssp. saxatilis,* ενδημικό είδος των Κυθήρων και της Δ. Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε ρωγμές ασβεστολιθικών βράχων, συνήθως κοντά σε ακτές (Strid 2016). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).
- το Centaurea pumilio, μεσογειακό είδος των παραλιών, το οποίο στη χώρα μας απαντά μόνο στις ακτές της Ν και Δ Πελοποννήσου, Κεφαλονιάς και Δ Κρήτης (Strid 2016). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας (Φοίτος κ.α. 2009).

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης περιοχή δεν απαντά κάποιο είδος χλωρίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

2.2.2.2 *Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας*

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη αισθητική αξία και ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη χλωρίδα που φιλοξενεί γενικά καθώς εδώ απαντούν πολλά ενδημικά είδη της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης & Καρπάθου, αλλά και πολλά ελληνικά ενδημικά είδη. Έτσι, στην ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) εντοπίζονται συνολικά 25 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας: *Allium rubrovittatum, Anthemis ammanthus, Asperula rigida, Asperula taygetea, Campanula creutzburgii, Centaurea argentea, Crepis tybakiensis, Cynara cornigera, Ebenus cretica, Filago aegaea ssp. Aristate, Filago cretensis ssp. Cretensis, Inula candida ssp. Candida, Limonium frederici, Malcolmia flexuosa ssp. Naxensis Petromarula pinnata, Ranunculus asiaticus, Scutellaria sieberi, Sedum praesidis, Silene fabaria, Stachys spinosa, Trigonella corniculata subsp. Rechingeri, Tulipa goulimyi, Tulipa saxatilis, Valeriana asarifolia, Verbascum arcturus*).

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Η περιοχή φιλοξενεί 7 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πρόκειται για τα: *Allium rubrovittatum, Ipomoea imperati, Lygeum spartum, Nigella stricta, Petromarula pinnata, Verbascum Arcturus και Viola scorpiuroides.*

ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Η περιοχή φιλοξενεί 12 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πολλά από αυτά είναι ενδημικά είδη της Κρήτης (*Ebenus cretica, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi*) με ευρεία εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί, καθώς και ελληνικά ενδημικά είδη (*Centaurea argentea, Nepeta melissifolia, Valeriana asarifolia*) με

περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση στη χώρα μας (Dimopoulos et al. 2013, 2016, http://portal.cybertaxonomy.org/flora-greece/intro). Στα σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν επίσης τα *Fritillaria graeca, Helichrysum orientale, Malcolmia flexuosa ssp. naxensis, Ophrys bombyliflora, Ophrys holoserica subsp. Candica* και *Orchis italica*.

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Η περιοχή φιλοξενεί 20 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ενδημικά είδη της Κρήτης, καθώς και ελληνικά ενδημικά είδη. Τα είδη αυτά είναι: *Anacamptis collina, Anacamptis laxiflora, Anthemis chia, Campanula cretica, Centaurea argentea, Centaurea raphanina ssp. Raphanina, Cyclamen creticum, Filago aegaea ssp. Aristate, Himantoglossum robertianum, Limodorum abortivum, Neottia ovata, Ophrys holoserica subsp. Candica, Orchis italica, Orchis pauciflora, Petromarula pinnata, Polygala venulose, Scutellaria sieberi, Stachys arvensis, Tulipa cretica, Verbascum arcturus.*

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005)

Η περιοχή φιλοξενεί 18 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πολλά από αυτά είναι ενδημικά της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης και Καρπάθου (*Asperula rigida, Campanula creutzburgii, Centaurea idaea, Cyclamen creticum, Ebenus cretica, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi, Verbascum arcturus*), καθώς και ελληνικά ενδημικά με περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση στην Ελλάδα (Allium rubrovittatum, *Campanula laciniata, Centaurea argentea, Filago cretensis ssp. Cretensis, Inula candida subsp. candida, Ranunculus creticus, Staehelina fruticose, Valeriana asarifolia Sedum creticum, Sedum praesidis)*.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς - Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλάδα Φασά (GR4340006)

Η περιοχή φιλοξενεί 4 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Σε αυτά ανήκει το τροπικό πτεριδόφυτο *Cyclosorus dentatus*, το οποίο στη χώρα μας είναι γνωστό μόνο από μερικές περιοχές της Δυτικής Κρήτης και απαντά σε βάλτους, ρυάκια και κανάλια καθώς και τα είδη *Anacamptis palustris, Neottia ovata* και *Serapias lingua*.

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Η σημασία του φαραγγιού συνίσταται στην υψηλή αισθητική του αξία, στη μεγάλη ποικιλία ενδιαιτημάτων συγκριτικά με τη μικρή του έκταση, καθώς και στο μεγάλο αριθμό ελληνικών και ενδημικών ειδών της Κρήτης. Η περιοχή φιλοξενεί 12 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας: *Allium dilatatum, Centaurea argentea, Ebenus cretica, Inula candida subsp. candida, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi, Verbascum Arcturus, Erysimum raulinii* κ.α. Τα είδη αυτά βρίσκουν καταφύγιο στα κάθετα βράχια και τις σάρες της περιοχής (SDF, 2019).

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008)

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη αισθητική αξία και ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη χλωρίδα που φιλοξενεί, καθώς στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) απαντά ένας πολύ μεγάλος αριθμός ενδημικών και στενοενδημικών ειδών. Η περιοχή φιλοξενεί 162 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας στοιχεία για τα οποία δίνονται στον πίνακα ΠΑ 2.2-4 του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Η περιοχή φιλοξενεί συνολικά 8 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα ενδημικά: *Centaurea idaea, Dianthus juniperinus subsp. Heldreichii, Filago cretensis ssp. Cretensis, Petromarula pinnata, Verbascum spinosum, Sedum praesidis*, καθώς και τα είδη *Colchicum macrophyllum* και *Lactuca acanthifolia*. Τα παραπάνω είδη παρουσιάζουν ευρεία εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί της Κρήτης.

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Από τα άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας των SDF (2019) η περιοχή φιλοξενεί 2 ενδημικά χασμόφυτα είδη της Κρήτης τα: *Petromarula pinnata* και *Scutellaria sieberi*.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012)

Η περιοχή φιλοξενεί 12 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Σε αυτά ανήκουν είδη ενδημικά της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης και Καρπάθου (*Centaurea idaea, Cyclamen creticum, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi, Verbascum arcturus*), ελληνικά ενδημικά είδη με περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση στην Ελλάδα (*Allium rubrovittatum, Alyssoides cretica, Valeriana asarifolia*), ενδημικά υποείδη της Κρήτης (*Dianthus juniperinus subsp. Heldreichii, Dianthus juniperinus subsp. Pulviniformis*), καθώς τα είδη *Ranunculus asiaticus και Serapias lingua*.

ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Η περιοχή φιλοξενεί 9 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πρόκειται για τα είδη: *Artemisia inculta, Asperula rigida, Centaurea idaea, Filago aegaea ssp. Aristate, Hymenolobus procumbens, Periploca angustifolia, Ranunculus asiaticus, Teucrium brevifolium,* και *Tulipa saxatilis.*

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Η περιοχή φιλοξενεί 7 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας τα οποία είναι ενδημικά είδη της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης & Καρπάθου καθώς και ελληνικά ενδημικά είδη. Πρόκειται για τα είδη: *Allium rubrovittatum, Ipomoea imperati, Lygeum spartum, Nigella stricta, Petromarula pinnata, Verbascum Arcturus* και *Viola scorpiuroides.*

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης από τα άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας απαντούν κατά κύριο λόγο είδη καφέ φυκιών του γένους *Cystoseira*. Πρόκειται για τα πιο διαδεδομένα γένη της τάξης των *Fucales* τα οποία αποτελούν σημαντικό βιότοπο για πολλά επίφυτα, ασπόνδυλα και ψάρια.

2.2.3 Είδη πανίδας

Το σύνολο των ειδών πανίδας (πλην ορνιθοπανίδας) της περιοχής μελέτης καθώς και τα χαρακτηριστικά τους, καταγράφονται αναλυτικά στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-3 (πολύ σημαντικά είδη πανίδας) και στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-4 (άλλα σημαντικά είδη πανίδας) του Τεύχους Τεκμηρίωσης. Το σύνολο των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής μελέτης καθώς και τα χαρακτηριστικά τους, καταγράφονται αναλυτικά στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-5 (σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας) του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

Τα δεδομένα σχετικά με τα είδη, και την εξάπλωση αυτών προέρχονται από το έργο της εποπτείας (SDF, 2019) και έχουν επικαιροποιηθεί με τη συμβολή των ειδικών επιστημόνων της ομάδας μελέτης στο πλαίσιο του παρόντος έργου.

Στο πλαίσιο του παρόντος έργου, στα πολύ σημαντικά είδη πανίδας (πλην ορνιθοπανίδας) για την περιοχή μελέτης συγκαταλέγονται είδη του παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, είδη των παραρτημάτων IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, είδη του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου, ενδημικά είδη, είδη που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις κ.α., ανάλογα με την σημαντικότητα τους για την εκάστοτε περιοχή Natura 2000. Στα άλλα σημαντικά είδη πανίδας (πλην ορνιθοπανίδας) για την περιοχή μελέτης συγκαταλέγονται είδη των παραρτημάτων IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, είδη του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου, ενδημικά είδη, είδη που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις κ.α..

Στα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας για την περιοχή μελέτης συγκαταλέγονται είδη του παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.

Στους πίνακες των ενοτήτων που ακολουθούν με πράσινη σκίαση σημειώνονται τα είδη που σύμφωνα με τους ειδικούς επιστήμονες της ομάδας μελέτης προστέθηκαν στο προστατευτέο αντικείμενο.

Στην ενότητα 2.2.3.1 που περιγράφονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας (πλην ορνιθοπανίδας) και δίνονται στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό, το βαθμό διατήρησης και την κατάσταση διατήρησης τους. Επιπλέον επισημαίνονται τα είδη προτεραιότητας για κάθε μια από τις περιοχές ΕΖΔ ή ΕΖΔ- ΤΚΣ της περιοχής μελέτης. Στην ενότητα 2.2.3.2 δίνονται στοιχεία για τα άλλα σημαντικά είδη πανίδας (πλην ορνιθοπανίδας). Στην ενότητα 2.2.3.3 περιγράφονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας και δίνονται στοιχεία σχετικά με τον τύπο του είδους, τον πληθυσμό και το βαθμό διατήρησης. Επιπλέον επισημαίνονται τα είδη χαρακτηρισμού για κάθε μια από τις περιοχές ΖΕΠ της περιοχής μελέτης.

2.2.3.1 ΕΖΔ/Πολύ σημαντικά είδη πανίδας

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Στον πίνακα 2.2.1-29 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001).

Πίνακας 2.2.1-29. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
2	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
3	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2
4	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
5	R	*Mauremys rivulata*	Ποταμοχελώνα	0	C	B	U1

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
6	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
7	A	*Pelophylax cretensis*	Κρητικός Βάτραχος	0			U1
8	I	*Albinaria pondika*		0			
9	I	*Albinaria tenuicostata*		0			
10	I	*Albinaria xanthostoma*		0			
11	I	*Chaetopelma lymberakisi*		0			
12	I	*Dendarus falassarnensis*		0			
13	I	*Dendarus grampusanus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 5 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (2 θαλάσσια θηλαστικά και 3 ερπετά εκ των οποίων 1 είναι θαλάσσιο). Πρόκειται για:

- το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla* με βαθμό διατήρησης Β και εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή
- την Ποταμοχελώνα, *Mauremys rivulata* η οποία στην περιοχή εντοπίζεται κυρίως στον υγρότοπο της παραλίας Φαλάσαρνα και χαρακτηρίζεται από βαθμό διατήρησης Β
- την θαλάσσια χελώνα, *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα), με άγνωστο βαθμό διατήρησης
- τη Μεσογειακή φώκια *Monachus monachus* και το Ρινοδέλφινο, *Tursiops truncatus*, και τα δύο με βαθμό διατήρησης C

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) ανήκουν επίσης:

- το αμφίβιο, *Pelophylax cretens*is (Κρητικός Βάτραχος, Παρ. V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό για την Κρήτη και Κινδυνεύον (EN) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- το ερπετό *Podarcis cretensis* (Τοιχόσαυρα της Κρήτης) (Παρ. IV, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες και Τρωτό (VU)
- το χερσαίο μαλάκιο *Albinaria pondika* το οποίο είναι στενοενδημικό και εντοπίζεται μόνο στη νησίδα Ποντικονήσι
- το ασπόνδυλο *Dendarus grampusanus,* στενοενδημικό είδος της Άγριας και Ήμερης Γραμβούσας
- τα ασπόνδυλα *Albinaria xanthostoma* και *Albinaria tenuicostata* τα οποία είναι ενδημικά της περιοχής και σύμφωνα με την IUCN (2019) χαρακτηρίζονται ως Τρωτά (VU)
- το πολύ σπάνιο ασπόνδυλο *Chaetopelma lymberakisi*, γνωστό μόνο από ελάχιστες τοποθεσίες στη Δυτική Κρήτη

- το πολύ σπάνιο *Dendarus falassarnensis* και στενοενδημικό είδος των βραχονησίδων στον κόλπο των Φαλασσάρνων

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Στον πίνακα 2.2.1-30 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002).

Πίνακας 2.2.1-30. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
2	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
3	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2
4	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
5	I	*Bolbelasmus keithi*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 3 είδη του Παρ. II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, στο σύνολο τους θαλάσσια είδη (2 θηλαστικά και 1 ερπετό). Πρόκειται για:

- τη θαλάσσια χελώνα, *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) με βαθμό διατήρησης C
- τη Μεσογειακή φώκια, *Monachus monachus* και το Ρινοδέλφινο, *Tursiops truncatus* με βαθμό διατήρησης C έκαστο

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) ανήκει επίσης το ερπετό Podarcis cretensis (Τοιχόσαυρα της Κρήτης), ενδημικό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, αλλά και Τρωτό (VU), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο καθώς και το ασπόνδυλο *Bolbelasmus keithi,* είδος που κατανέμεται σε όλη την επιφάνεια του νησιού (μέσα και χαμηλά υψόμετρα, συμπεριλαμβανομένης της Γαύδου), πετάει για μικρό διάστημα κατά τους χειμερινούς μόνο μήνες και η απόλυτη τροφική εξειδίκευσή του (ζει αποκλειστικά σε υπόγειους μύκητες-"τρούφες") το καθιστούν ιδιαίτερα δυσεύρετο και πολύ τοπικό.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Στον πίνακα 2.2.1-31 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003).

Πίνακας 2.2.1-31. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C		U1
2	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
3	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
4	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1	B	C	U2
5	R	*Mauremys rivulata*	Ποταμοχελώνα	0	C	B	U1
6	R	*Chelonia mydas*	Πράσινη χελώνα ή χελώνα Μίδας	1			U2
7	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
8	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
9	I	*Albinaria xanthostoma*		0			
10	I	*Elaphoidella minos*		0			
11	I	*Lindbergia pageti*		0			
12	I	*Metafruticicola crassicosta*		0			
13	I	*Segestria sbordonii*		0			
14	I	*Speocyclops creticus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-31, στην περιοχή απαντούν 7 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (4 ερπετά εκ των οποίων τα 2 είναι θαλάσσια και 3 θηλαστικά εκ των οποίων τα 2 είναι θαλάσσια). Πρόκειται για:

- το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla* με βαθμό διατήρησης Β και που έχει εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή
- τη Ποταμοχελώνα, *Mauremys rivulata* με βαθμό διατήρησης Β η οποία εντοπίζεται σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια
- τις θαλάσσιες χελώνες, *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) *και Chelonia mydas* (Πράσινη χελώνα ή χελώνα Μίδας) που φέρουν βαθμό διατήρησης C και άγνωστο αντίστοιχα
- το χειρόπτερο *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος) με άγνωστο βαθμό διατήρησης
- τα θαλάσσια θηλαστικά, *Monachus monachus (*Μεσογειακή φώκια*)* και *Tursiops truncates (*Ρινοδέλφινο*)*, με βαθμό διατήρησης C

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) ανήκουν επίσης:

- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis,* Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό της Κρήτης και των γύρω νησίδων, το οποίο χαρακτηρίζεται ως και Τρωτό (VU)

- το ασπόνδυλο *Albinaria xanthostoma* που σύμφωνα με την IUCN (2019) έχει χαρακτηριστεί ως Τρωτό (VU)
- το ασπόνδυλο *Metafruticicola crassicosta*, ενδημικό είδος της νησίδας Άγιοι Θεόδωροι το οποίο συναντάται σε όλο το νησί και έχει καταχωρηθεί στην κατηγορία VU του καταλόγου της IUCN το 2019,
- Τα σπηλαιόβια *Elaphoidella minos, Lindbergia pageti, Segestria sbordonii, Speocyclops creticus*, είδη ασπονδύλων γνωστά από τα σπήλαια Κρομήρι και Ελληνοσπηλιός τα οποία βρίσκονται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Στον πίνακα 2.2.1-32 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004).

Πίνακας 2.2.1-32. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus hipposideros*	Μικρορινόλοφος	0	C		FV
2	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C		U1
3	M	*Miniopterus schreibersii*	Πτεριγονυχτερίδα	0	C		U1
4	M	*Pipistrellus hanaki*	Νανονυχτερίδα του Hanak	0			U1
5	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
6	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
7	A	*Pelophylax cretensis*	Κρητικός Βάτραχος	0			
8	I	*Allotyphlus foedatus*		0			
9	I	*Amauronyx occidens*		0			
10	I	*Boyeria cretensis*		0			
11	I	*Bryaxis meybohmianus*		0			
12	I	*Cephennium chanianum*		0			
13	I	*Dysderocrates marani*		0			
14	I	*Histopona isolata*		0			
15	I	*Isotomus jarmilae*		0			
16	I	*Kenotyphlus virgatus*		0			
17	I	*Macrothele cretica*		0			
18	I	*Pedostrangali ariadne*		0			
19	I	*Pholcus creticus*		0			
20	I	*Pseudosphegesthes bergeri*		0			
21	I	*Rhyacophila gudrunae*		0			
22	I	*Tinodes aligi*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 4 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (3 θηλαστικά και 1 ερπετό). Πρόκειται για:

- το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla* με βαθμό διατήρησης Β και εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή
- τα χειρόπτερα, *Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros* και *Miniopterus schreibersii*, με άγνωστο βαθμό διατήρησης

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) ανήκουν επίσης:

- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης, *Podarcis cretensis* (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες και Τρωτό (VU), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- ο Κρητικός Βάτραχος, *Pelophylax cretensis* (Παρ. V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο *Pipistrellus hanaki* το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του *Pipistrellus hanaki creticus*
- τα στενοενδημικά ασπόνδυλα της Δυτικής Κρήτης *Allotyphlus foedatus, Bryaxis meybohmianus* και *Cephennium* chanianum καθώς και τα *Boyeria cretensis* και *Tinodes aligi* τα οποία έχουν εντοπιστεί σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης
- τα σπάνια ασπόνδυλα *Rhyacophila gudrunae* (εξαιρετικά εντοπισμένο σε 3-4 ρυάκια της Δυτικής Κρήτης) και *Macrothele cretica* (γνωστό από ελάχιστες τοποθεσίες της Δυτικής Κρήτης, χαρακτηρισμένο ως Τρωτό (VU) στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο
- τα εξαιρετικά σπάνια ασπόνδυλα *Kenotyphlus virgatus* (γνωστό μόνο από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική Κρήτη), *Amauronyx occidens* (γνωστό μόνο από την Τυπική Τοποθεσία), *Isotomus jarmilae* (γνωστό από ελάχιστα δείγματα στα Λευκά Όρη, Τοπόλια και Ψηλορείτη και χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον (EN) στον διεθνή κατάλογο της IUCN), *Pedostrangalia ariadne* (εντοπισμένο σε ελάχιστες τοποθεσίες των ορεινών όγκων της Κρήτης και χαρακτηρισμένο ως Τρωτό (VU), στο Διεθνή κατάλογο της IUCN) και *Pseudosphegesthes bergeri* (γνωστό από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική Κρήτη και χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον (EN) στον Διεθνή κατάλογο της IUCN)
- τα σπηλαιόβια *Dysderocrates marani* (γνωστό από 6 σπήλαια της Κρήτης), *Histopona isolata και Pholcus creticus* είδη ασπονδύλων τα οποία στην περιοχή μελέτης απαντούν στο σπήλαιο Αγίας Σοφίας.

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005)

Στον πίνακα 2.2.1-33 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005).

Πίνακας 2.2.1-33. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus hipposideros*	Μικρορινόλοφος	0	C		FV
2	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C		U1
3	M	*Rhinolophus blasii*	Ρινόλοφος του Blasius	0	C	B	U1
4	M	*Myotis blythii*	Μικρομυωτίδα	0	C		U1
5	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
6	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
7	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
8	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2
9	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
10	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 8 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (2 ερπετά εκ των οποίων 1 είναι θαλάσσιο και 6 θηλαστικά εκ των οποίων 2 θαλάσσια). Πρόκειται για:

- το Σπιτόφιδο *Zamenis situla* με βαθμό διατήρησης Β και εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή
- τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) με βαθμό διατήρησης C
- τα θαλάσσια θηλαστικά *Monachus monachus* (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncatus* (Ρινοδέλφινο) με βαθμό διατήρησης C
- τα χειρόπτερα, *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος), *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius) και *Myotis blythii* (Μικρομυωτίδα)

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) ανήκουν επίσης:

- η Αγριόγατα (*Felis silvestris*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*)
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006)

Στον πίνακα 2.2.1-34 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006).

Πίνακας 2.2.1-34. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus hipposideros*	Μικρορινόλοφος	0	C		FV
2	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C		U1
3	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
4	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
5	M	*Pipistrellus hanaki*	Νανονυχτερίδα του Hanak	0			U1
6	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1	C	C	U2
7	R	*Mauremys rivulata*	Ποταμοχελώνα	0	C	B	U1
8	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
9	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
10	A	*Pelophylax cretensis*	Κρητικός Βάτραχος	0			U1
11	I	*Allotyphlus foedatus*		0			
12	I	*Boyeria cretensis*		0			
13	I	*Bryaxis meybohmianus*		0			
14	I	*Tinodes aligi*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 6 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (3 θηλαστικά και 3 ερπετά, εκ των οποίων 1 θαλάσσιο ανά κατηγορία). Πρόκειται για:

- τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) με βαθμό διατήρησης C
- τα χειρόπτερα *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος) και *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος)
- το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με βαθμό διατήρησης B και που έχει εξάπλωση σε όλη την ΠΠ
- την Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*) με βαθμό διατήρησης B, ενδιαιτήματα τη οποίας αποτελούν τα ποτάμια οι υγρότοποι και τα ρυάκια της προστατευόμενης περιοχής, ενώ στη λίμνη της Αγιάς εντοπίζεται ένας από τους πυκνότερους πληθυσμούς του είδους στην Κρήτη
- τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) με βαθμό διατήρησης C

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) ανήκουν επίσης:

- η Αγριόγατα (*Felis silvestris*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*)
- το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο Pipistrellus hanaki το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του Pipistrellus hanaki creticus
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- ο Κρητικός Βάτραχος, Pelophylax cretensis (Παρ. V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- τα ασπόνδυλα *Boyeria cretensis* και *Tinodes aligi* που έχουν εντοπιστεί σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης καθώς και τα στενοενδημικά ασπόνδυλα της Δυτικής Κρήτης *Bryaxis meybohmianus* και *Allotyphlus foedatus*

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Στον πίνακα 2.2.1-35 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007).

Πίνακας 2.2.1-35. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus hipposideros*	Μικρορινόλοφος	0			FV
2	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C		U1
3	M	*Rhinolophus blasii*	Ρινόλοφος του Blasius	0	B		U1
4	M	*Myotis emarginatus*	Πυρομυωτίδα	0	B	B	U1
5	M	*Crocidura zimmermanni*	Κρητική μυγαλή	0			
6	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
7	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
8	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
9	I	*Allotyphlus foedatus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 4 είδη του Παρ. II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (3 θηλαστικά και 1 ερπετό). Πρόκειται για:

- τα χειρόπτερα *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος) και *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius)

- το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με βαθμό διατήρησης Β και εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) ανήκουν επίσης:

- το θηλαστικό *Crocidura zimmermanni* (Κρητική μυγαλή), ενδημικό για την Κρήτη, αλλά και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο, καθώς και το θηλαστικό *Felis silvestris* (Αγριόγατα, Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*).
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (Podarcis cretensis) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- το *Allotyphlus foedatus*, κοινό, στενοενδημικό ασπόνδυλο της Δυτικής Κρήτης.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008)

Στον πίνακα 2.2.1-36 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008).

Πίνακας 2.2.1-36. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus hipposideros*	Μικρορινόλοφος	0	C	B	FV
2	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C	B	U1
3	M	*Rhinolophus blasii*	Ρινόλοφος του Blasius	0	C	B	U1
4	M	*Myotis blythii*	Μικρομυωτίδα	0	C	B	U1
5	M	*Miniopterus schreibersii*	Πτεριγονυχτερίδα	0	C	B	U1
6	M	*Myotis capaccinii*	Ποδαρομυωτίδα	0	C	B	U1
7	M	*Myotis emarginatus*	Πυρομυωτίδα	0	C	B	U1
8	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
9	M	*Capra aegagrus*	Αίγαγρος	0	A	A	FV
10	M	*Crocidura zimmermanni*	Κρητική μυγαλή	0			
11	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
12	M	*Pipistrellus hanaki*	Νανονυχτερίδα του Hanak	0			U1
13	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	A	FV
14	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
15	I	*Afropselaphus assingi*		0			
16	I	*Afropselaphus doernfeldae*		0			
17	I	*Agapanthia probsti*		0			
18	I	*Albinaria sphakiota*		0			
19	I	*Albinaria sublamellosa*		0			
20	I	*Anaglyptus praecellens*		0			

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
21	I	*Anthaxia margotana*		0			
22	I	*Anthaxia brodskyi*		0			
23	I	*Astenus minos*		0			
24	I	*Bryaxis meybohmianus*		0			
25		*Bolbelasmus keithi*		0			
26	I	*Bucculatrix kaptarae*		0			
27	I	*Chaetopelma lymberakisi*		0			
28	I	*Cryphia omalosi*		0			
29	I	*Dendarus wettsteini*		0			
30	I	*Dichrooscytus impros*		0			
31	I	*Duvalius sbordonii*		0			
32	I	*Dysderocrates marani*		0			
33	I	*Elachista antonia*		0			
34	I	*Elachista sebastella*		0			
35	I	*Eudarcia creticola*		0			
36	I	*Eupholidoptera cretica*		0			
37	I	*Eupholidoptera pallipes*		0			
38	I	*Exniphargus tzanisi*		0			
39	I	*Faronus albimontium*		0			
40	I	*Faronus lefkamontium*		0			
41	I	*Faronus meybohmi*		0			
42	I	*Geostiba albimontis*		0			
43	I	*Herrichia vilhelmseniella*		0			
44	I	*Heterarthrus imbrosensis*		0			
45	I	*Isotomus jarmilae*		0			
46	I	*Lepthyphantes beshkovi*		0			
47	I	*Lindbergia pageti*		0			
48	I	*Macrothele cretica*		0			
49	I	*Messor concolor*		0			
50	I	*Niphargobatoides lefkodemonaki*		0			
51	I	*Orchamus raulinii*		0			
52	I	*Pedostrangalia ariadne*		0			
53	I	*Peribatodes omalensis*		0			
54	I	*Phlegra theseusi*		0			
55	I	*Phyllobrostis minoica*		0			
56	I	*Pseudobankesia hauseriella*		0			
57	I	*Pseudosphegesthes bergeri*		0			
58	I	*Purpuricenus schurmanni*		0			
59	I	*Rhyacophila gudrunae*		0			
60	I	*Tectusa callicera*		0			
61	I	*Teleiodes albiluculella*		0			

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
62	I	*Temnothorax minotaurosi*		0			
63	I	*Trichoferus bergeri*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 10 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (9 θηλαστικά και 1 ερπετό). Πρόκειται για:

- τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) με βαθμό διατήρησης C
- τον Κρητικό αίγαγρο (*Capra aegagrus*) με βαθμό διατήρησης A
- τα χειρόπτερα *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος), *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius), *Myotis blythii* (Μικρομυωτίδα), *Miniopterus schreibersii* (Πτεριγονυχτερίδα), *Myotis capaccinii* (Ποδαρομυωτίδα) και *Myotis emarginatus* (Πυρομυωτίδα)
- το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla)* με βαθμό διατήρησης B και το οποίο παρουσιάζει εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) ανήκουν επίσης:

- το θηλαστικό *Crocidura zimmermanni* (Κρητική μυγαλή), ενδημικό για την Κρήτη, αλλά και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο, καθώς και το θηλαστικό *Felis silvestris* (Αγριόγατα, Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*)
- το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο *Pipistrellus hanaki* το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του Pipistrellus hanaki creticus
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- το ασπόνδυλο *Albinaria sphakiota*, είδος ενδημικό της νοτιοδυτικής Κρήτης, με πολύ εντοπισμένη παρουσία, μόνο σε τρία φαράγγια των Λευκών Ορέων (Αράδαινας, Σαμαριάς, Ίμπρου). Στο Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο (2009) και στον κατάλογο της IUCN 2019 χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU)
- το ασπόνδυλο *Albinaria sublamellosa* είδος ενδημικό της νοτιοδυτικής Κρήτης, με πολύ εντοπισμένη παρουσία, μόνο σε ελάχιστα φαράγγια των Λευκών Ορέων (Κλάδου, Σαμαριάς, Αράδαινας, Ίλιγκα) Στο Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο (2009) και στον κατάλογο της IUCN 2019 χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU)

- τα εξαιρετικά σπάνια ασπόνδυλα, γνωστά είτε μόνο από την Τυπική Τοποθεσία τους ή/ και από ελάχιστες άλλες θέσεις της περιοχής μελέτης: *Afropselaphus assingi*, *Afropselaphus doernfeldae*, *Anthaxia margotana, Astenus minos* (μυρμηκόφιλο είδος), *Bucculatrix kaptarae* (Καταφύγιο Καλλέργη, Λευκά Όρη), *Cryphia omalosi* (Καταφύγιο Καλλέργη, Λευκά Όρη), *Dichrooscytus impros* (Φαράγγι Ίμβρου), *Faronus albimontium, Faronus lefkamontium, Faronus meybohmi, Geostiba albimontis, Herrichia vilhelmseniella* (Ομαλός, Λευκά Όρη), *Heterarthrus imbrosensis* (Φαράγγι του Ίμβρου και το Οροπέδιο του Ομαλού), *Tectusa callicera, Isotomus jarmilae* (κινδυνεύον (EN) στον διεθνή κατάλογο της IUCN), *Teleiodes albiluculella* (Ομαλός - Λευκά Όρη και Καταφύγιο Καλλέργη), *Temnothorax minotaurosi* (Φαράγγι Ίμβρου και Αγ. Ειρήνη Χανίων), *Trichoferus bergeri* (κρισίμως κινδυνεύον (CR) στον Διεθνή Κατάλογο της IUCN), *Pseudobankesia hauseriella, Phyllobrostis minoica* (Ομαλός, Λευκά Όρη), *Peribatodes omalensis* (Ομαλός, Λευκά Όρη), *Pedostrangalia Ariadne* (Τρωτό (VU) στον Διεθνή κατάλογο της IUCN), *Pseudosphegesthes bergeri* (κινδυνεύον (EN) στον Διεθνή κατάλογο της IUCN), *Purpuricenus schurmanni*
- τα πολύ σπάνια ασπόνδυλα *Agapanthia probsti* (στενοενδημικό της Δυτικής Κρήτης), *Anaglyptus praecellens* (κινδυνεύον (EN) στον Διεθνή Κατάλογο της IUCN), *Chaetopelma lymberakisi*, *Eupholidoptera cretica* (Τρωτό (VU) στον Διεθνή Κατάλογο της IUCN), *Eupholidoptera pallipes* (Τρωτό (VU) στον Διεθνή Κατάλογο της IUCN), *Lindbergia pageti* (Τρωτό στον Διεθνή Κατάλογο της IUCN)
- τα σπάνια ασπόνδυλα *Elachista Antonia, Elachista sebastella* και *Eudarcia creticola,* γνωστά από την Τυπική τους Τοποθεσία στον Ομαλό των Λευκών Ορέων
- τα σπάνια ασπόνδυλα *Orchamus raulinii, Phlegra theseusi* και Messor concolor, γνωστά από την Τυπική τους Τοποθεσία, το Φαράγγι του Ίμβρου
- το ασπόνδυλο *Dendarus wettsteinii*, γνωστό μόνο από μεγάλα υψόμετρα (>1700μ) των Λευκών Ορέων
- το ασπόνδυλο *Macrothele cretica*, γνωστό μόνο από ελάχιστες τοποθεσίες της Δυτικής Κρήτης και χαρακτηρισμένο ως Τρωτό (VU) Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο
- το ασπόνδυλο *Rhyacophila gudrunae* εξαιρετικά εντοπισμένο σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης, καθώς και το στενοενδημικό της δυτικής Κρήτης *Bryaxis meybohmianus καθώς και τα ασπόνδυλα Anthaxia brodskyi και Bolbelasmus keithi*
- τα τρωγλόβια ασπόνδυλα *Duvalius sbordonii* (Βάραθρο Τρύπα Βρούλας), Dysderocrates marani (Βάραθρο Τρύπα Βρούλας), *Exniphargus tzanisi* (Βάραθρο Τρύπα Βρούλας), *Lepthyphantes beshkovi* (Σπήλαιο Τζανή – Δυτική Κρήτη), *Niphargobatoides lefkodemonaki* (Σπήλαιο Δαιμονοσπηλιός)

ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Στον πίνακα 2.2.1-37 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010).

Πίνακας 2.2.1-37. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (βορειοανατολικές ακτές)-παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus hipposideros*	Μικρορινόλοφος	0	C	B	FV
2	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C	B	U1
3	M	*Rhinolophus blasii*	Ρινόλοφος του Blasius	0	B	B	U1
4	M	*Myotis blythii*	Μικρομυωτίδα	0	B	B	U1
5	M	*Miniopterus schreibersii*	Πτεριγονυχτερίδα	0	B	B	U1
6	M	*Myotis capaccinii*	Ποδαρομυωτίδα	0	B	B	U1
7	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
8	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
9	M	*Pipistrellus hanaki*	Νανονυχτερίδα του Hanak	0			U1
10	R	*Mauremys rivulata*	Ποταμοχελώνα	0	C	B	U1
11	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
12	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
13	A	*Pelophylax cretensis*	Κρητικός Βάτραχος	0			U1
14	I	*Anthaxia margotana*		0			
15	I	*Boyeria cretensis*		0			
16	I	*Chaetopelma lymberakisi*		0			
17	I	*Chthonius minotaurus*		0			
18	I	*Graeconiscus kournasensis*		0			
19	I	*Harpactea persephone*		0			
20	I	*Kryptonesticus henderickxi*		0			
21	I	*Platanosphaera kournasensis*		0			
22	I	*Trichoferus bergeri*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 10 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (2 ερπετά και 7 θηλαστικά, εκ των οποίων ένα είναι θαλάσσιο). Πρόκειται για:

- το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla)* με βαθμό διατήρησης Β και το οποίο παρουσιάζει εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή
- την Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*) με βαθμό διατήρησης Β, η οποία εντοπίζεται σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια στην προστατευόμενη περιοχή. Στη λίμνη του Κουρνά, στη λίμνη Γεωργιούπολης και στον Αλμυρό Ποταμό εντοπίζονται μερικοί από τους πυκνότερους πληθυσμούς του είδους στην Κρήτη
- τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) με βαθμό διατήρησης C και

- τα χειρόπτερα *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος), *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius), *Myotis blythii* (Μικρομυωτίδα), *Miniopterus schreibersii* (Πτεριγονυχτερίδα) και *Myotis capaccinii* (Ποδαρομυωτίδα), όλα με βαθμό διατήρησης Β

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) ανήκουν επίσης:

- η Αγριόγατα (*Felis silvestris*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*)
- το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο Pipistrellus hanaki το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του Pipistrellus hanaki creticus
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (Podarcis cretensis) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- ο Κρητικός Βάτραχος, Pelophylax cretensis (Παρ. V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- τα στενοενδημικά της Δυτικής Κρήτης ασπόνδυλα *Anthaxia margotana* και *Chaetopelma lymberakisi*
- τα ενδημικά της Κρήτης ασπόνδυλα *Boyeria cretensis* και *Chthonius minotaurus*,
- το εξαιρετικά σπάνιο ασπόνδυλο *Trichoferus bergeri*, γνωστό από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική και Κεντρική Κρήτη και χαρακτηρισμένο ως κρισίμως κινδυνεύον (CR) στον διεθνή Κατάλογο της IUCN.
- τα εξαιρετικά σπάνια τρωγλόβια ασπόνδυλα *Graeconiscus kournasensis (Σπήλαιο Κουρνά), Harpactea persephone (Σπήλαιο Κουρνά), Platanosphaera kournasensis (Σπήλαιο Κουρνά)* και *Kryptonesticus henderickxi.*

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Στον πίνακα 2.2.1-38 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011).

Πίνακας 2.2.1-38. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Rhinolophus ferrumequinum*	Τρανορινόλοφος	0	C	B	U1
2	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
3	R	*Zamenis situla*	*Σπιτόφιδο*	0	C	B	FV
4	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).

Βαθμός διατήρησης: Α (εξαίρετη διατήρηση), Β (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 2 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (1 θηλαστικό και 1 ερπετό). Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με βαθμό διατήρησης Β και το χειρόπτερο *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος) με βαθμό διατήρησης Β.

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) ανήκουν επίσης:

- η Αγριόγατα (*Felis silvestris*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*)
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (Podarcis cretensis) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012)

Στον πίνακα 2.2.1-39 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012).

Πίνακας 2.2.1-39. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
2	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
3	M	*Crocidura zimmermanni*	Κρητική μυγαλή	0			
4	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
5	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2
6	R	*Mauremys rivulata*	Ποταμοχελώνα	0	C	C	U1
7	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
8	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
9	A	*Pelophylax cretensis*	Κρητικός Βάτραχος	0			U1
10	I	*Allotyphlus foedatus*		0			
11	I	*Amauronyx askifouicus*		0			
12	I	*Boyeria cretensis*		0			
13	I	*Geostiba albimontis*		0			
14	I	*Kenotyphlus virgatus*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: Α (100% ≥p> 15%), Β (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: Α (εξαίρετη διατήρηση), Β (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 5 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (2 θαλάσσια θηλαστικά και 3 ερπετά, εκ των οποίων 1 είναι θαλάσσιο). Πρόκειται για:

- τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) και το (*Tursiops truncates*) με βαθμό διατήρησης C έκαστο
- το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla)* με βαθμό διατήρησης Β και το οποίο παρουσιάζει εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή
- την Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*) με βαθμό διατήρησης Β και εξάπλωση σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια της προστατευόμενης περιοχής
- τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) με άγνωστο βαθμό διατήρησης

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και παράκτια ζώνη (GR4340012) ανήκουν επίσης:

- το θηλαστικό *Crocidura zimmermanni* (Κρητική μυγαλή), ενδημικό για την Κρήτη, αλλά και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο, καθώς και το θηλαστικό *Felis silvestris* (Αγριόγατα, Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*)
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- ο Κρητικός Βάτραχος, Pelophylax cretensis (Παρ. V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και Κινδυνεύον (EN), σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- τα ασπόνδυλα *Boyeria cretensis* (έχει εντοπιστεί σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης), *Allotyphlus foedatus* (στενοενδημικό της Δυτικής Κρήτης), *Amauronyx askifouicus* (γνωστό μόνο από την Τυπική Τοποθεσία), *Geostiba albimontis* (γνωστό μόνο από σε ελάχιστες τοποθεσίες των Λευκών Ορέων, *Kenotyphlus virgatus* (γνωστό ΜΟΝΟ από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική Κρήτη)

ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Στον πίνακα 2.2.1-40 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013).

Πίνακας 2.2.1-40. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
2	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
3	M	*Physeter macrocephalus*	Φάλαινα φυσητήρας	0			
4	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2
5	R	*Mauremys rivulata*	Ποταμοχελώνα	0	C	B	U1

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
6	I	*Dendarus maximus*		0			
7	I	*Deroceras gavdosensis*		0			
8	I	*Eupholidoptera jacquelinae*		0			
9	I	*Mastus amenazada*		0			
10	I	*Mastus claudia*		0			
11	I	*Mediterranea pieperi*		0			
12	I	*Tentyria sporadica gavdosana*		0			
13	I	*Bolbelasmus keithi*		0			X

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 4 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (2 θαλάσσια θηλαστικά και 2 ερπετά, εκ των οποίων 1 είναι θαλάσσιο). Πρόκειται για:

- τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus)* και το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncates)* με βαθμό διατήρησης C έκαστο
- την Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*) με βαθμό διατήρησης B η οποία εντοπίζεται σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια της προστατευόμενης περιοχής
- τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) με άγνωστο βαθμό διατήρησης

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) ανήκουν επίσης:

- το θαλάσσιο θηλαστικό *Physeter macrocephalus* (Φάλαινα φυσητήρας). Ο φυσητήρας αποτελεί είδος υπό αυστηρό καθεστώς προστασίας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την προστασία των Οικοτόπων (Παράρτημα IV) και το Πρωτόκολλο για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές και τη βιολογική ποικιλότητα στη Μεσόγειο (Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II). Επίσης, προστατεύεται από τη Συμφωνία για τη διατήρηση των κητωδών στην Μαύρη Θάλασσα, τη Μεσόγειο και την Συγκείμενη Ζώνη του Ατλαντικού (ACCOBAMS) και τη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας (IWC), ενώ το εμπόριο του είδους είναι παράνομο σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο σε Είδη Απειλούμενα με εξαφάνιση (CITES). Σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας ο πληθυσμός του φυσητήρα έχει χαρακτηριστεί ως κινδυνεύων.
- τα στενοενδημικά ασπόνδυλα των νήσων Γαύδου και Γαυδοπούλας, *Deroceras gavdosensis*, *Mastus amenazada* (μόνο στη Γαυδοπούλα), *Mastus claudia* (μόνο στη Γαύδο) και *Mediterranea pieperi* (το 90% του πληθυσμού του απαντάται στη Γαύδο), *Dendarus maximus, Eupholidoptera jacquelinae* (Τρωτό σύμφωνα με τον διεθνή Κατάλογο της IUCN), *Tentyria sporadica gavdosana* (μόνο στη Γαύδο) καθώς και το ασπόνδυλο Bolbelasmus keithi

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Στον πίνακα 2.2.1-41 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015).

Πίνακας 2.2.1-41. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
2	M	*Felis silvestris*	Αγριόγατα	0			XX
3	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2
4	R	*Zamenis situla*	Σπιτόφιδο	0	C	B	FV
5	R	*Podarcis cretensis*	Τοιχόσαυρα της Κρήτης	0			FV
6	I	*Chaetopelma lymberakisi*		0			
7	I	*Bolbelasmus keithi*		0			

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 3 είδη του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, 1 θαλάσσιο θηλαστικό και 2 ερπετά, εκ των οποίων 1 είναι θαλάσσιο. Πρόκειται για:

- τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) με βαθμό διατήρησης C
- τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα)με άγνωστο βαθμό διατήρησης
- το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla)* με βαθμό διατήρησης B και το οποίο παρουσιάζει εξάπλωση σε όλη την προστατευόμενη περιοχή

Στα πολύ σημαντικά είδη της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) ανήκουν επίσης:

- το θηλαστικό *Felis silvestris* (Αγριόγατα, Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*)
- η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*) (Παρ. IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και Τρωτό (VU) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο
- τα ασπόνδυλα Bolbelasmus keithi και *Chaetopelma lymberakisi*

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Στον πίνακα 2.2.1-42 παρουσιάζονται τα πολύ σημαντικά είδη πανίδας της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024).

Πίνακας 2.2.1-42. Πολύ σημαντικά είδη πανίδας(πλην ορνιθοπανίδας) της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) και χαρακτηριστικά αυτών.

Α/Α	Ομάδα είδους	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Προτεραιότητας	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης	Κατάσταση Διατήρησης
1	M	*Tursiops truncatus*	Ρινοδέλφινο	0	C	C	U1
2	M	*Monachus monachus*	Μεσογειακή φώκια	1	C	C	U1
3	M	*Physeter macrocephalus*	Φάλαινα φυσητήρας	0			
4	R	*Caretta caretta*	Χελώνα Καρέττα	1			U2

Είδος Προτεραιότητας: Τιμή 0 ή 1: Είδος προτεραιότητας.
Πληθυσμός: A (100% ≥p> 15%), B (15% ≥p> 2%), C (2% ≥p> 0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).
Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

Στην περιοχή απαντούν 4 είδη του Παρ. II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, (2 θαλάσσια θηλαστικά και 1 θαλάσσιο ερπετό). Πρόκειται για τα θηλαστικά *Monachus monachus* (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncatus* (Ρινοδέλφινο) και τα δύο με βαθμό διατήρησης C και τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (*Χελώνα Καρέττα*) με άγνωστο βαθμό διατήρησης

Στα πολύ σημαντικά είδη της περιοχής ανήκει επίσης το θαλάσσιο θηλαστικό *Physeter macrocephalus* (Φάλαινα φυσητήρας). Ο φυσητήρας αποτελεί είδος υπό αυστηρό καθεστώς προστασίας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την προστασία των Οικοτόπων (Παράρτημα IV) και το Πρωτόκολλο για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές και τη βιολογική ποικιλότητα στη Μεσόγειο (Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II). Επίσης, προστατεύεται από τη Συμφωνία για τη διατήρηση των κητωδών στην Μαύρη Θάλασσα, τη Μεσόγειο και την Συγκείμενη Ζώνη του Ατλαντικού (ACCOBAMS) και τη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας (IWC), ενώ το εμπόριο του είδους είναι παράνομο σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο σε Είδη Απειλούμενα με εξαφάνιση (CITES). Σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας ο πληθυσμός του φυσητήρα έχει χαρακτηριστεί ως κινδυνεύων.

2.2.3.2 ΕΖΔ/Άλλα σημαντικά είδη πανίδας

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Η περιοχή φιλοξενεί 9 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax*
- το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) από την IUCN καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016.

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Στην περιοχή δεν καταγράφονται άλλα σημαντικά είδη πανίδας.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Η περιοχή φιλοξενεί 11 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τα χειρόπτερα *Pipistrellus kuhlii, Tadarida teniotis, Hypsugo savii* και *Eptesicus serotinus*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Η περιοχή φιλοξενεί 11 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τα χειρόπτερα *Pipistrellus kuhlii, Tadarida teniotis, Hypsugo savii* και *Eptesicus serotinus*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005)

Η περιοχή φιλοξενεί 8 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- το αμφίβιο *Bufotes viridis*
- το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως Κρισίμως Κινδυνεύον (Critically Endangered), σύμφωνα με την IUCN καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016
- το χειρόπτερο *Tadarida teniotis*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς - Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλάδα Φασά (GR4340006)

Η περιοχή φιλοξενεί 11 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τα χειρόπτερα *Pipistrellus kuhlii, Tadarida teniotis* και *Eptesicus serotinus*

- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Natrix tessellata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Η περιοχή φιλοξενεί 9 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τα χειρόπτερα *Tadarida teniotis* και *Hypsugo savii*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008)

Η περιοχή φιλοξενεί 19 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τον ιχθύ *Epinephelus marginatus*
- τα ασπόνδυλα *Lithophaga lithophaga* και *Pinna nobilis*
- τα χειρόπτερα *Eptesicus serotinus, Hypsugo savii, Myotis aurascens, Nyctalus leisleri, Pipistrellus kuhlii, Plecotus kolombatovici, Plecotus macrobullaris* και *Tadarida teniotis*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά - Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Η περιοχή φιλοξενεί 19 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- τα χειρόπτερα *Eptesicus serotinus, Hypsugo savii, Myotis aurascens, Pipistrellus kuhlii, Pipistrellus nathusiii* και *Tadarida teniotis*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Από τα άλλα σημαντικά είδη πανίδας(Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, Εθνικός Κόκκινος Κατάλογος, ενδημικά είδη) η περιοχή φιλοξενεί τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012)

Η περιοχή φιλοξενεί 9 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως Κρισίμως Κινδυνεύον (Critically Endangered), σύμφωνα με την IUCN καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016
- το χειρόπτερο *Pipistrellus kuhlii*
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Η περιοχή φιλοξενεί 5 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- το ασπόνδυλο *Yllenus gavdos*
- το κητώδες θηλαστικό *Balaenoptera physalus*
- τα ερπετά *Hemidactylus turcicus, Mediodactylus danilewskii* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Η περιοχή φιλοξενεί 6 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- το αμφίβιο *Bufotes viridis*
- το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως Κρισίμως Κινδυνεύον (Critically Endangered), σύμφωνα με την IUCN καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax*

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Η περιοχή φιλοξενεί 6 άλλα σημαντικά είδη πανίδας που περιλαμβάνονται στα Παρ. IV, V της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο ή χαρακτηρίζονται ως ενδημικά είδη. Πρόκειται για:

- τον ιχθύ *Epinephelus marginatus*
- τα ασπόνδυλα *Alcyonium* spp, *Antipathes sp, Axinella* spp, *Eunicella cavolini, Eunicella sp, Palinurus elephas, Paramuricea clavate* και *Pinna nobilis*
- τα θαλάσσια θηλαστικά *Grampus griseus, Stenella coeruleoalba, και Ziphius cavirostris*.

2.2.3.3 ΖΕΠ/Είδη Ορνιθοπανίδας

ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής – Ψιλάφι - Κουστογέρακο (GR4340014)

Η ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), είναι πολύ σημαντική περιοχή για τα αναπαραγόμενα και μεταναστευτικά αρπακτικά, αλλά και για τα χαρακτηριστικά είδη των θαμνώνων και των ορεινών οικοτόπων. Στα σημαντικότερα είδη που φιλοξενεί περιλαμβάνονται: ο Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), ο Χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*) και η Κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*). Αξίζει να σημειωθούν τα στρουθιόμορφα είδη που αναπαράγονται στα Λευκά όρη όπως ο Πυρροβασιλίσκος (*Regulus ignicapilla*) και ο Σταυρομύτης (*Loxia curvirostra*) (μοναδικοί γνωστοί αναπαραγωγικοί πληθυσμοί της Κρήτης).

Είδη χαρακτηρισμού της περιοχής είναι τα: *Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Pyrrhocorax pyrrhocorax.*

Στον πίνακα 2.2.1-43 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014).

Πίνακας 2.2.1-43. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter brevipes*	(Κοινό) Σαΐνι	0	c	D	B
2	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0	w		
3	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0	c		
4	*Actitis hypoleucos*	Ακτίτης	0	c		
5	*Alcedo atthis*	(Ευρωπαϊκή) Αλκυόνη	0	c		
6	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	r	C	B
				c		
7	*Anthus cervinus*	Κοκκινοκελάδα	0	c		
8	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0	c		
				w		
9	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0	c		
10	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	c		
				r		
11	*Apus pallidus*	Ωχροσταχτάρα	0	c		
				r		
12	*Aquila chrysaetos*	Χρυσαετός	1	p	C	B
13	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	c		
14	*Ardea purpurea*	Πορφυροτσικνιάς	0	c		
15	*Ardeola ralloides*	(Ξανθός) Κρυπτοτσικνιάς	0	c		
16	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	c		
17	*Buteo rufinus*	Αετογερακίνα	0	c	D	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
18	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c		
19	*Calidris pugnax*	Μαχητής	0	c		
20	*Calonectris diomedea s. str.*	Αρτέμης	0	c	D	B
21	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	r	D	B
				p		
22	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0	c		
23	*Ciconia ciconia*	Λευκός Πελαργός	0	c	D	B
24	*Circaetus gallicus*	Φιδαετός	0	c		
25	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	c	C	B
26	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	w	C	B
27	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c		
28	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0	c	C	B
29	*Clanga clanga*	Στικταετός	0	c		
30	*Clanga pomarina*	Κραυγαετός	0	c		
31	*Delichon urbicum*	Λευκοχελίδονο	0	c		
				r		
32	*Egretta garzetta*	(Κοινός) Λευκοτσικνιάς	0	c	C	B
33	*Emberiza caesia*	Φρυγανοτσίχλονο	0	c		
34	*Emberiza hortulana*	Βλαχοτσίχλονο	0	c	C	B
				r		
35	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	c	C	B
36	*Falco naumanni*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκινέζι	0	c		
37	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	1	r	C	B
				p	C	B
38	*Falco subbuteo*	Δεντρογέρακο	0	c		
39	*Falco vespertinus*	(Ευρωπαϊκό) Μαυροκιρκίνεζο	0	c		
40	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c	C	B
41	*Ficedula hypoleuca*	Μαυρομυγοχάφτης	0	c		
42	*Ficedula semitorquata*	Δρυομυγοχάφτης	0	c		
43	*Grus grus*	(Ευρωπαϊκός) Γερανός	0	c		
44	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	0	r	A	B
				p	A	B
45	*Gyps fulvus*	Όρνιο	0	r	B	B
				p	B	B
46	*Hieraaetus fasciatus*	Σπιζαετός	0	p	C	B
47	*Hieraaetus pennatus*	Γερακαετός	0	w		
				c		
48	*Hippolais icterina*	Κιτρινοστριτσίδα	0	c	D	B
49	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c		
				r		
50	*Ixobrychus minutus*	(Ευρωπαϊκός) Μικροτσικνιάς	0	c		
51	*Jynx torquila*	Στραβολαίμης	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
				r		
52	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	D	B
53	*Lanius minor*	Σταχτοκεφαλάς	0	c		
54	*Lanius senator*	Κοκκινοκεφαλάς	0	c		
				r		
55	*Larus audounii*	Αιγαιόγλαρος	0	c		
56	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	p	B	B
57	*Luscinia megarynchos*	(Κοινό) Αηδόνι	0	c		
58	*Merops apiaster*	(Ευρωπαϊκός) Μελισσοφάγος	0	c		
59	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	c		
60	*Milvus milvus*	Ψαλιδιάρης	0	c	D	B
61	*Monticola saxatilis*	Πυροκότσυφας	0	c		
62	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c		
63	*Muscicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0	c		
				r		
64	*Neophron percnopterus*	Ασπροπάρης	0	c		
65	*Nycticorax nycticorax*	(Κοινός) Νυχτοκόρακας	0	c		
66	*Oenanthe hispanica melanoleuca*	Ασπροκωλίνα	0	r		
				c		
67	*Oenanthe oenanthe*	Σταχτοπετρόκλης	0	r		
				c		
68	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c		
69	*Pandion haliaetus*	Ψαραετός	0	c		
70	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c		
71	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0	p	D	B
72	*Phoenicurus ochruros*	Καρβουνιάρης	0	c		
				w		
73	*Phoenicurus phoenicurus*	(Κοινός) Φοινίκουρος	0	c		
74	*Phylloscopus collybita*	Δεντροφυλλοσκόπος	0	c		
75	*Phylloscopus sibilatrix*	Δασοφυλλοσκόπος	0	c		
76	*Phylloscopus trochilus*	Θαμνοφυλλοσκόπος	0	c		
77	*Prunella collaris*	Χιονοψάλτης	0	p		
78	*Puffinus yelkouan*	Μύχος (της Μεσογείου)	0	c		
79	*Pyrrhocorax pyrrhocorax*	Κοκκινοκαλιακούδα	1	p		
80	*Regulus ignicapilla*	Πυρροβασιλίσκος	0	p		
81	*Saxicola rubetra*	Καστανολαίμης	0	c		
82	*Scolopax rusticola*	(Ευρασιατική) Μπεκάτσα	0	w		
83	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	r		
				c		
84	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0	p		
				c		
85	*Sylvia cantillans*	Κοκκινοτσιροβάκος	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
86	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0	c		
87	*Sylvia crassirostris*	Μελωδοτσιροβάκος	0	r		
88	*Sylvia rueppelli*	Αιγαιοτσιροβάκος	0	r	D	B
89	*Tachyparptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c		
				r		
90	*Tringa glareola*	Λασπότρυγγας	0	c		
91	*Tringa ochropus*	Δασότρυγγας	0	c		
92	*Troglodytes troglodytes*	(Ευρωπαϊκός) Τρυποφράχτης	0	p		
93	*Turdus iliacus*	Κοκκινότσιχλα	0	w		
94	*Turdus philomelos*	(Κοινή) Τσίχλα	0	c		
				w		
95	*Turdus pilaris*	Κεδρότσιχλα	0	w		
96	*Turdus viscivorus*	Γερακότσιχλα	0	w		
97	*Upupa epops*	Τσαλαπετεινός	0	c		
				r		
98	*Certhia brachydactyla*	Καμποδεντροβάτης	0			
99	*Columba palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
100	*Cuculus canorus*	(Ευρωπαϊκός) Κούκος	0			
101	*Cyanistes caeruleus*	Γαλαζοπαπαδίτσα	0			
102	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0			
103	*Garrulus glandarius*	(Ευρωπαϊκή) Κίσσα	0			
104	*Loxia curvirostra*	(Κοινός) Σταυρομύτης	0			
105	*Monticola solitarius*	Γαλαζοκότσυφας	0			
106	*Motacilla alba*	Λευκοσουσουράδα	0			
107	*Motacilla cinerea*	Σταχτοσουσουράδα	0			
108	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0			
109	*Parus major*	Καλόγερος	0			
110	*Passer italiae*	Σπουργίτι (Ιταλίας)	0			
111	*Ptyonoprogne rupestris*	(Ευρωπαϊκό) Βραχοχελίδονο	0			
112	*Pyrrhocorax graculus*	Κιτρινοκαλιακούδα	0			
113	*Saxicola rubicola*	(Ευρωπαϊκός) Μαυρολαίμης	0			
114	*Serinus serinus*	Σκαρθάκι	0			
115	*Sylvia melanocephala*	Μαυροτσιροβάκος	0			
116	*Turdus merula*	(Κοινός) Κότσυφας	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.

Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.

Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).

Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-4 στην περιοχή απαντούν 116 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Παρατηρούμε ότι ο βαθμός διατήρησης για την πλειονότητα των ειδών είναι άγνωστος ενώ για όσα είδη ο βαθμός διατήρησης είναι γνωστός (27) αυτός χαρακτηρίζεται ως καλή διατήρηση (B). Τα

περισσότερα είδη (77) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 20 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 10 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 13 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα - Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016)

Η ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) είναι κατά κύριο λόγο ορεινή περιοχή, η οποία ξεκινάει από το Έλος στα βόρεια και περιλαμβάνει με νότια διεύθυνση τον Άγιο Δίκαιο (1.181 m), την Τσουνάρα (1.102 m) και το Καλυβάκι (1.010 m). Η ορεινή βλάστηση είναι κυρίως φρυγανική και κυριαρχείται από τα θαμνώδεις διαπλάσεις. Οι ελαιώνες καταλαμβάνουν ένα μικρό μέρος του δυτικού τμήματος της περιοχής.

Η περιοχή είναι σημαντική για τα χαρακτηριστικά είδη πουλιών των θαμνώνων της Μεσογείου. Περικλείει σημαντικές θέσεις για τα πουλιά όπως το βουνό Κουτρούλης. Οι θηρευτές όπως ο Χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*) και οι γύπες όπως το Όρνιο (*Gyps fulvus*) και ο Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*) αναπαράγονται στον Κουτρούλη, ενώ ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*), ο Σφηκιάρης (*Pernis apivorus*) και ο Μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*) διαβιούν ή διέρχονται από δω.

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι ο *Gypaetus barbatus*.

Στον πίνακα 2.2.1-44 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016).

Πίνακας 2.2.1-44. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0	c		
2	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	
				w	C	
3	*Alcedo atthis*	(Ευρωπαϊκή) Αλκυόνη	0	c	D	
4	*Anas crecca*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκίρι	0	c		
5	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	c	C	A
				r	C	A
6	*Anthus cervinus*	Κοκκινοκελάδα	0	c		
7	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0	w		
				c		
8	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0	c		
9	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	c	C	B
				r	C	B
10	*Aquila chrysaetos*	Χρυσαετός	0	p	C	B
11	*Aquila heliaca*	(Ανατολικός) Βασιλαετός	0	c	B	B
				w	B	B
12	*Burhinus oedicnemus*	(Ευρωπαϊκή) Πετροτουρλίδα	0	r		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
				c		
13	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	c	C	B
				w	C	B
				p	C	B
14	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c	C	B
15	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	r	C	A
16	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0	r		
				c		
17	*Circaetus gallicus*	Φιδαετός	0	w	C	A
				c	C	A
18	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	c	C	B
19	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	c	C	A
20	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c	C	B
21	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0			
22	*Clanga pomarina*	Κραυγαετός	0	c	C	B
23	*Coracias garrulus*	(Ευρωπαϊκή) Χαλκοκουρούνα	0	c	C	B
24	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	c	C	B
25	*Egretta garzetta*	(Κοινός) Λευκοτσικνιάς	0	c	C	B
26	*Emberiza hortulana*	Βλαχοτσίχλονο	0	c	C	B
				r	C	B
27	*Erithacus rubecola*	Κοκκινολαίμης	0	c		
				w		
28	*Falco biarmicus*	Χρυσογέρακο	0	p	C	B
29	*Falco columbarius*	Νανογέρακο	0	w	C	B
30	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	c	C	A
31	*Falco naumanni*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκινέζι	0	c	C	B
32	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	A
33	*Falco vespertinus*	(Ευρωπαϊκό) Μαυροκιρκίνεζο	0	c	C	B
34	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c	C	
35	*Ficedula hypoleuca*	Μαυρομυγοχάφτης	0	c		
36	*Ficedula parva*	Νανομυγοχάφτης	0	c	C	B
37	*Ficedula semitorquata*	Δρυομυγοχάφτης	0	c		
38	*Fulica atra*	(Κοινή) Φαλαρίδα	0	w		
39	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	1	r	A	B
				p	A	B
40	*Gyps fulvus*	Όρνιο	0	p	B	B
				c	B	B
41	*Hieraaetus fasciatus*	Σπιζαετός	0	p	C	B
42	*Hieraaetus pennatus*	Γερακαετός	0	c	C	B
				w	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
43	*Himantopus himantopus*	Καλαμοκανάς	0	c	C	B
44	*Hippolais icterina*	Κιτρινοστριτσίδα	0	c		
45	*Hippolais olivetorum*	Λιοστριτσίδα	0	c	C	B
46	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c	C	B
				r	C	B
47	*Iduna pallida*	Ωχροστριτσίδα	0	r		
48	*Jynx torquilla*	Στραβολαίμης	0	c	C	B
				r		
49	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
50	*Lanius minor*	Σταχτοκεφαλάς	0	c	C	B
51	*Lanius senator*	Κοκκινοκεφαλάς	0	c		
				r		
52	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	w	C	A
				p	C	A
53	*Luscinia megarhynchos*	(Κοινό) Αηδόνι	0	c		
				r		
54	*Merops apiaster*	(Ευρωπαϊκός) Μελισσοφάγος	0	c	C	B
55	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	c		
				w		
56	*Monticola saxatilis*	Πυροκότσυφας	0	c		
57	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	B
58	*Mucsicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0	c		
				r		
59	*Oenanthe hispanica melanoleuca*	Ασπροκωλίνα	0	r		
				c		
60	*Oenanthe isabelina*	Αμμοπετρόκλης	0	c		
61	*Oenanthe oenanthe*	Σταχτοπετρόκλης	0	r		
				c		
62	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c	C	B
63	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0	r		
				c		
64	*Pandion haliaetus*	Ψαραετός	0	c		
65	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	w	C	
				c	C	
66	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c	C	B
67	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0	p		
68	*Phoenicurus ochruros*	(Κοινός) Φοινίκουρος	0	w		
				c		
69	*Phylloscopus collybita*	Δεντροφυλλοσκόπος	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
				w		
70	*Phylloscopus sibilatrix*	Δασοφυλλοσκόπος	0	c		
71	*Phylloscopus trochilus*	Θαμνοφυλλοσκόπος	0	c		
72	*Podiceps nigricollis*	Μαυροβουτηχτάρι	0	w		
73	*Ptyonoprogne rupestris*	(Ευρωπαϊκό) Βραχοχελίδονο	0	p		
				c		
74	*Riparia riparia*	Οχθοχελίδονο	0	c	C	B
75	*Saxicola rubetra*	Καστανολαίμης	0	c		
76	*Saxicola rubicola*	(Ευρωπαϊκός) Μαυρολαίμης	0	p		
				c		
77	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	c	C	B
				r	C	B
78	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0	r		
				c		
79	*Sylvia borin*	Κηποτσιροβάκος	0	c		
80	*Sylvia cantillans*	Κοκκινοτσιροβάκος	0	c		
81	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0	r		
				c		
82	*Sylvia crassirostris*	Μελωδοτσιροβάκος	0	r		
83	*Sylvia curruca*	Βουνοτσιροβάκος	0	c		
84	*Sylvia rueppelli*	Αιγαιοτσιροβάκος	0	c	D	
				r		
85	*Tachybaptus ruficollis*	(Κοκκινόλαιμο) Νανοβουτηχτάρι	0	w		
86	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c	C	A
				r	C	A
87	*Tringa glareola*	Λασπότρυγγας	0	c	C	B
88	*Tringa totanus*	Κοκκινοσκέλης	0	w	C	B
89	*Turdus philomelos*	(Κοινή) Τσίχλα	0	w		
				c		
90	*Turdus pilaris*	Κεδρότσιχλα	0	w		
91	*Turdus viscivorus*	Γερακότσιχλα	0	w		
92	*Upupa epos*	Τσαλαπετεινός	0	r		
				c		
93	*Athene noctua*	(Ευρωπαϊκή) Κουκουβάγια	0			
94	*Certhia brachydactyla*	Καμποδεντροβάτης	0			
95	*Cettia cetti*	(Ευρωπαϊκό) Ψευταηδόνι	0			
96	*Columba palumbus palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
97	*Cyanistes caeruleus*	Γαλαζοπαπαδίτσα	0			
98	*Emberiza calandra*	Τσιφτάς	0			
99	*Emberiza cirlus*	Σιρλοτσίχλονο	0			

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
100	*Garrulus glandarius cretorum*	(Ευρωπαϊκή) Κίσσα	0			
101	*Monticola solitarius*	Γαλαζοκότσυφας	0			
102	*Motacilla alba*	Λευκοσουσουράδα	0			
103	*Motacilla cinerea*	Σταχτοσουσουράδα	0			
104	*Parus major niethammeri*	Καλόγερος	0			
105	*Sylvia melanocephala*	Μαυροτσιροβάκος	0			
106	*Troglodytes troglodytes*	(Ευρωπαϊκός) Τρυποφράχτης	0			
107	*Turdus merula*	(Κοινός) Κότσυφας	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.
Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.
Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-44 στην περιοχή απαντούν 107 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 12 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 46 με Β (καλή διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Τα περισσότερα είδη (74) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 23 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 20 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 11 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017)

Η ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Κρήτης, περιλαμβάνει τη χερσόνησο Γραμβούσα, τα νησιά Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα στα ανοιχτά του βόρειου άκρου του ακρωτηρίου και τη νησίδα Ποντικονήσι, 10 km δυτικά από το κέντρο της χερσονήσου. Σχεδόν σε όλο της το μήκος, η χερσόνησος αποτελείται από ανθρακικά πετρώματα με απότομες πλαγιές που δημιουργούν απόκρημνες ακτές, απροσπέλαστες από τη θάλασσα. Τα ενάλια σπήλαια είναι αρκετά συχνοί σχηματισμοί της ακτογραμμής. Η περιοχή είναι γνωστή για τις λιμνοθάλασσες που σχηματίζονται από το ηπειρωτικό κομμάτι της χερσονήσου και τη χερσόνησο Τηγάνι. Τα νησιά της Άγριας και Ήμερης Γραμβούσας εμφανίζουν σχεδόν τον ίδιο χαρακτήρα βλάστησης, με μεγαλύτερο το ποσοστό αλοφυτικών ειδών των βράχων και της άμμου.

Είναι σημαντικό μέρος για τους θηρευτές, στενά συνδεδεμένους με τους θαλάσσιους γκρεμούς και τα θαλασσοπούλια αλλά και για τα μεταναστευτικά είδη. Σπάνια και κινδυνεύοντα αρπακτικά όπως ο Ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*) παρατηρούνται στην περιοχή κατά τη μετανάστευση, καθώς η περιοχή είναι από τα σημαντικότερα περάσματα μεταναστευτικών πουλιών στην Ελλάδα. Στα είδη που αναπαράγονται στην περιοχή περιλαμβάνονται ο Μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*) και ο Θαλασσοκόρακας (Phalacrocorax aristotelis desmarestii). Επίσης φωλιάζουν ο Αρτέμης, ο Μύχος και ο Πετρίτης.

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι το *Falco eleonorae*.

Στον πίνακα 2.2.1-45 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017).

Πίνακας 2.2.1-45. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter brevipes*	(Κοινό) Σαΐνι	0	c	D	B
2	*Accipiter gentilis*	Διπλοσάϊνο	0	w		
3	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0	c		
				w		
4	*Acrocephalus arundinaceus*	Τσιχλοποταμίδα	0	c		
5	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0	c		
6	*Actitis hypoleucos*	Ακτίτης	0	c		
7	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	B
				w	C	B
8	*Alcedo atthis*	(Ευρωπαϊκή) Αλκυόνη	0	c		
9	*Anas acuta*	Ψαλίδα (του Βορά)	0	c	C	B
10	*Anas crecca*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκίρι	0	c	C	A
11	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	r	C	B
				c		
12	*Anthus cervinus*	Κοκκινοκελάδα	0	c		
13	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0	c		
				w		
14	*Anthus spinoletta*	(Ευρωπαϊκή) Νεροκελάδα	0	w		
15	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0	c		
16	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	r	C	A
				c		
17	*Apus pallidus*	Ωχροσταχτάρα	0	c		
18	*Aquila chrysaetos*	Χρυσαετός	0	c	C	B
19	*Aquila heliaca*	(Ανατολικός) Βασιλαετός	0	c		
20	*Aquila nipalensis*	Στεπαετός	0	c		
21	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	c		
22	*Ardea purpurea*	Πορφυροτσικνιάς	0	c		
23	*Ardeola ralloides*	(Ξανθός) Κρυπτοτσικνιάς	0	c		
24	*Asio flammeus*	Βαλτόμπουφος	0		C	B
25	*Asio otus*	Νανόμπουφος	0	p		
26	*Athene noctua*	(Ευρωπαϊκή) Κουκουβάγια	0	p		
27	*Aythya nyroca*	(Ευρωπαϊκη) Βαλτόπαπια	0	c	A	B
28	*Burhinus oedicnemus*	(Ευρωπαϊκή) Πετροτουρλίδα	0	c	C	B
				r	C	B
29	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	r	C	A

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
30	*Buteo rufinus*	Αετογερακίνα	0	c		
31	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c		
32	*Calidris alba*	Λευκοσκαλίδρα	0	c	C	B
33	*Calidris alpina*	Λασποσκαλίδρα	0	c	C	B
34	*Calidris ferruginea*	Δρεπανοσκαλίδρα	0	c	C	B
35	*Calidris minuta*	(Κοινή) Νανοσκαλίδρα	0	w	C	
				c	C	
36	*Calidris pugnax*	Μαχητής	0	c	C	B
37	*Calonectris diomedea s. str.*	Αρτέμης	0	c	C	A
				r	B	A
38	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	c	C	B
				r	C	A
39	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0	c		
40	*Cercotrichas galactotes*	Κουφαηδόνι	0	c		
41	*Charadrius alexandrinus*	Θαλασσοσφυριχτής	0	c	C	
42	*Charadrius dubius*	Ποταμοσφυριχτής	0	c		
				r		
43	*Charadrius hiaticula*	Αμμοσφυριχτής	0	c	C	B
44	*Crex crex*	Ορτυκομάνα	0	c	C	B
45	*Egretta garzetta*	(Κοινός) Λευκοτσικνιάς	0	c	C	B
46	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	1	r	B	B
47	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	A
48	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	0	c	A	B
49	*Hieraaetus fasciatus*	Σπιζαετός	0	c	C	B
50	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c	C	B
				r	C	B
51	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
52	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	B
53	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0	p	C	B
54	*Plegadis falcinellus*	(Ευρασιατική) Χαλκόκοτα	0	c	C	B
55	*Podiceps nigricollis*	Μαυροβουτηχτάρι	0	w	C	B
56	*Puffinus yelkouan*	Μύχος (της Μεσογείου)	0	c	C	B
57	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	r	C	B
58	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c	C	A
				r	C	A
59	*Columba livia*	Αγριοπερίστερο	0			
60	*Columba palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
61	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0			
62	*Galerida cristata*	Κατσουλιέρης	0			
63	*Monticola solitarius*	Γαλαζοκότσυφας	0			
64	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.

Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.
Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-45 στην περιοχή απαντούν 64 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 9 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης A (εξαιρετική διατήρηση), τα 31 με B (καλή διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Τα περισσότερα είδη (47) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 11 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 8 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 4 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018)

Το νησί Άγιοι Θεόδωροι βρίσκεται βορειοδυτικά της πόλης των Χανίων και είναι ακατοίκητο. Καλύπτεται κυρίως με φρύγανα και από μια μικρή συστάδα πεύκων, τα οποία έχουν φυτευτεί. Θεωρείται σημαντικό μέρος για είδη πτηνών που σχετίζονται με τους θαλάσσιους γκρεμούς και τους χαμηλούς θαμνώνες.

Είδος χαρακτηρισμού είναι το *Falco eleonorae*.

Στον πίνακα 2.2.1-46 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018).

Πίνακας 2.2.1-46. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Aquila fasciata*	Σπιζαετός	0	p		
2	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	c	C	B
3	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	p	C	B
4	*Calonectris diomedea s. str.*	Αρτέμης	0	c	C	B
				r		
5	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	c	C	A
6	*Coturnix coturnix*	(Κοινό) Ορτύκι	0	c	C	B
7	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	c	C	B
8	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	1	r	B	B
9	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	A
10	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
11	*Larus fuscus all others*	Μελανόγλαρος	0	c		
12	*Larus fuscus fuscus*	Μελανόγλαρος	0	c		
13	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	B
14	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c	C	B
15	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	c	C	B
16	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0	p	C	B
17	*Phalacrocorax carbo*	(Ευρωπαϊκός) Κορμοράνος	0	p		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
18	*Puffinus yelkouan*	Μύχος (της Μεσογείου)	0	r		
19	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	r		
20	*Tachybaptus ruficollis*	(Κοκκινόλαιμο) Νανοβουτηχτάρι	0	w		
21	*Alectoris chukar*	Νησιώτικη Πέρδικα	0			
22	*Columba livia*	Αγριοπερίστερο	0			
23	*Corvus corax*	(Κοινός) Κόρακας	0			
24	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0			
25	*Larus michahellis*	Ασημόγλαρος της Μεσογείου	0			
26	*Monticola solitarius*	Γαλαζοκότσυφας	0			
27	*Motacilla alba*	Λευκοσουσουράδα	0			
28	*Ptyonoprogne rupestris*	(Ευρωπαϊκό) Βραχοχελίδονο	0			
29	*Sylvia melanocephala*	Μαυροτσιροβάκος	0			
30	*Tyto alba*	Τυτώ	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.
Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.
Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-46 στην περιοχή απαντούν 30 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 2 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 11 με Β (καλή διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Συνολικά 11 είδη χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 1 είδος ως τόπο διαχείμασης, 4 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, ενώ η παρουσία 5 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019)

Η ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Κρήτης στα νοτιοανατολικά σύνορα της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων με το Ρέθυμνο. Περικλείει τα φαράγγια Καλλικράτης και Αργουλιανό και το Οροπέδιο Μανικά. Φαράγγια, χαράδρες και οροπέδια, κυρίως στα μεγαλύτερα υψόμετρα, συνδυασμένα με ελάχιστη ανθρώπινη δραστηριότητα έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία και συντήρηση φυσικών οικοτόπων.

Η περιοχή είναι σημαντικός τόπος για τα αρπακτικά πουλιά με χαρακτηριστικότερο τον Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*) και το Όρνιο (*Gyps fulvus*) αλλά και τα είδη της ορνιθοπανίδας που εμφανίζονται στους θαμνώνες, όπως το Βλαχοτσίχλονο (*Emberiza hortulana*) και ο Αιγαιοτσιροβάκος (*Sylvia rueppelli*).

Το είδος *Sylvia rueppelli* είναι το είδος χαρακτηρισμού της περιοχής.

Στον πίνακα 2.2.1-47 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019).

Πίνακας 2.2.1-47. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0			
2	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0			
3	*Actitis hypoleucos*	Ακτίτης	0			
4	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	B
				w	C	B
5	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	c	C	A
				r	C	A
6	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0			
7	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0			
8	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	c	C	B
9	*Apus pallidus*	Ωχροσταχτάρα	0			
10	*Aquila chrysaetos*	Χρυσαετός	0	p	C	B
11	*Aquila heliaca*	(Ανατολικός) Βασιλαετός	0	c	C	B
12	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	c	C	A
				w	C	A
				p	C	A
13	*Buteo rufinus*	Αετογερακίνα	0	c	C	B
14	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c	C	B
				r	C	B
15	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	c	C	B
16	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0			
17	*Ciconia ciconia*	Λευκός Πελαργός	0			
18	*Ciconia nigra*	Μαύρος Πελαργός	0			
19	*Circaetus gallicus*	Φιδαετός	0	w	C	A
				c	C	A
20	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	w	C	B
				c	C	B
21	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	c	C	A
				w	C	A
22	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c	C	B
23	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0	c	C	B
24	*Coracias garrulus*	(Ευρωπαϊκή) Χαλκοκουρούνα	0	c	C	B
				c	C	B
25	*Coturnix coturnix*	(Κοινό) Ορτύκι	0	c	C	B
26	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	c	C	C
27	*Emberiza hortulana*	Βλαχοτσίχλονο	0	c	C	B
				r	C	B
28	*Falco biarmicus*	Χρυσογέρακο	0	p	C	B
29	*Falco columbarius*	Νανογέρακο	0	c	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
				w	C	B
30	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	c	C	A
31	*Falco naumanni*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκινέζι	0	c	C	A
32	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	A
33	*Falco subbuteo*	Δεντρογέρακο	0			
34	*Falco vespertinus*	(Ευρωπαϊκό) Μαυροκιρκίνεζο	0	c	C	B
35	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c	C	B
36	*Ficedula hypoleuca*	Μαυρομυγοχάφτης	0			
37	*Ficedula parva*	Νανομυγοχάφτης	0	c	C	B
38	*Ficedula semitorquata*	Δρυομυγοχάφτης	0	c	C	B
39	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	0	p	A	B
40	*Gyps fulvus*	Όρνιο	0	r	A	B
				p	A	B
41	*Hieraaetus fasciatus*	Σπιζαετός	0	p	C	B
42	*Hieraaetus pennatus*	Γερακαετός	0	c	C	B
				w	C	B
				c	C	B
43	*Hippolais icterina*	Κιτρινοστριτσίδα	0			
44	*Hippolais olivetorum*	Λιοστριτσίδα	0	c	C	B
45	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c	C	C
				r	C	C
46	*Jynx torquilla*	Στραβολαίμης	0	c	C	B
47	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
48	*Lanius minor*	Σταχτοκεφαλάς	0	c	C	B
49	*Lanius senator*	Κοκκινοκεφαλάς	0			
50	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	c	C	A
				w	C	A
				p	C	A
51	*Luscinia megarynchos*	(Κοινό) Αηδόνι	0			
52	*Melanocorypha calandra*	(Κοινή) Γαλιάντρα	0	c	C	B
53	*Merops apiaster*	(Ευρωπαϊκός) Μελισσοφάγος	0	c	C	A
54	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	c	C	B
55	*Milvus milvus*	Ψαλιδιάρης	0	c	C	B
56	*Monticola saxatilis*	Πυροκότσυφας	0			
57	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	B
58	*Muscicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0			
59	*Neophron percnopterus*	Ασπροπάρης	0	c	C	B
60	*Oenanthe (hispanica) melanoleuca*	Ασπροκωλίνα	0			
61	*Oenanthe oenanthe*	Σταχτοπετρόκλης	0			
62	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c	C	B
63	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	c	C	

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
64	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c	C	B
65	*Phoenicurus ochruros*	Καρβουνιάρης	0			
66	*Phoenicurus phoenicurus*	(Κοινός) Φοινίκουρος	0			
67	*Phylloscopus collybita*	Δεντροφυλλοσκόπος	0			
68	*Phylloscopus sibilatrix*	Δασοφυλλοσκόπος	0			
69	*Phylloscopus trochilus*	Θαμνοφυλλοσκόπος	0			
70	*Prunella collaris*	Χιονοψάλτης	0			
71	*Pyrrhocorax pyrrhocorax*	Κοκκινοκαλιακούδα	0	w	C	B
72	*Riparia riparia*	Οχθοχελίδονο	0	c	C	B
73	*Saxicola rubetra*	Καστανολαίμης	0			
74	*Saxicola rubicola*	(Ευρωπαϊκός) Μαυρολαίμης	0			
75	*Scolopax rusticola*	(Ευρασιατική) Μπεκάτσα	0			
76	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	r	C	
				c	C	
77	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0			
78	*Sylvia borin*	Κηποτσιροβάκος	0			
79	*Sylvia cantillans*	Κοκκινοτσιροβάκος	0			
80	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0			
81	*Sylvia crassirostris*	Μελωδοτσιροβάκος	0			
82	*Sylvia nisoria*	Γερακοτσιροβάκος	0	c	C	B
83	*Sylvia rueppelli*	Αιγαιοτσιροβάκος	1	c	C	B
				r	C	B
84	*Tachybaptus ruficollis*	(Κοκκινόλαιμο) Νανοβουτηχτάρι	0	p		
85	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c	C	A
				r	C	A
86	*Tringa glareola*	Λασπότρυγγας	0			
87	*Tringa ochropus*	Δασότρυγγας	0			
88	*Turdus iliacus*	Κοκκινότσιχλα	0			
89	*Turdus philomelos*	(Κοινή) Τσίχλα	0			
90	*Turdus pilaris*	Κεδρότσιχλα	0			
91	*Turdus viscivorus*	Γερακότσιχλα	0			
92	*Upupa epops*	Τσαλαπετεινός	0			
93	*Certhia brachydactyla*	Καμποδεντροβάτης	0			
94	*Clamator glandarius*	Κισσόκουκος	0			
95	*Columba oenas*	Φασσοπερίστερο	0			
96	*Columba palumbus palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
97	*Cyanistes caeruleus*	Γαλαζοπαπαδίτσα	0			
98	*Emberiza calandra*	Τσιφτάς	0			
99	*Emberiza cirlus*	Σιρλοτσίχλονο	0			
100	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0			
101	*Garrulus glandarius*	(Ευρωπαϊκή) Κίσσα	0			
102	*Monticola solitarius*	Γαλαζοκότσυφας	0			

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
103	*Oenanthe isabellina*	Αμμοπετρόκλης	0			
104	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0			
105	*Parus major*	Καλόγερος	0			
106	*Troglodytes troglodytes*	(Ευρωπαϊκός) Τρυποφράχτης	0			
107	*Tyto alba*	Τυτώ	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.
Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.
Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-47 στην περιοχή απαντούν 107 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 18 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 48 με Β (καλή διατήρηση), τα 2 με C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Συνολικά 47 είδη χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 8 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 9 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 10 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020)

Παρόλο που δεν είναι φυσική λίμνη, η Αγιά υποστηρίζει μεγάλη ποικιλία από υγροτοπικές κοινότητες, αποτελώντας ίσως την πλουσιότερη στην Κρήτη. Η λίμνη της Αγιάς ήταν βάλτος προτού η ΔΕΗ τη μετατρέψει σε τεχνητή λίμνη για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας. Πλέον, το εργοστάσιο της ΔΕΗ δεν λειτουργεί, ενώ στη δυτική της πλευρά η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Χανίων (Δ.Ε.Υ.Α.Χ.) έχει κτιριακές και τεχνολογικές υποδομές.

Η περιοχή της λίμνης της Αγιάς είναι σημαντικός τόπος για τα μεταναστευτικά και διαχειμάζοντα υδρόβια και παρυδάτια πουλιά. Σημαντικά είδη είναι ο Λευκοτσικνιάς (*Egretta garzetta*) και η Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*).

Είδη χαρακτηρισμού της περιοχής είναι τα: *Aythya nyroca* και *Ergetta garzetta*.

Στον πίνακα 2.2.1-48 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020).

Πίνακας 2.2.1-48. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter gentilis*	Διπλοσάϊνο	0	w		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
2	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0	w		
3	*Acrocephalus arundinaceus*	Τσιχλοποταμίδα	0	r		
4	*Acrocephalus melanopogon*	Μουστακοποταμίδα	0	w		
5	*Acrocephalus paludicola*	Καρηκοποταμίδα	0	c		
6	*Acrocephalus palustris*	Ψαθοποταμίδα	0	c		
7	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0	c		
8	*Acrocephalus scirpaceus*	Καλαμοποταμίδα	0	r		
9	*Actitis hypoleucos*	Ακτίτης	0	w	C	B
				c	C	B
10	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	B
				w	C	B
11	*Alcedo atthis*	(Ευρωπαϊκή) Αλκυόνη	0	c	C	
				w	C	
12	*Anas acuta*	Ψαλίδα (του Βορά)	0	c	C	B
				w	C	B
13	*Anas crecca*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκίρι	0	c	C	
				w	C	
14	*Anas platyrhynchos*	Πρασινοκέφαλη Πάπια	0	p	C	
				c	C	
				r	C	
				w	C	
15	*Anser albifrons albifrons*	Ασπρομέτωπη Χήνα	0	w	C	B
16	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	c		
17	*Anthus cervinus*	Κοκκινοκελάδα	0	c		
18	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0	w		
19	*Anthus spinoletta*	(Ευρωπαϊκή) Νεροκελάδα	0	w		
20	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0	c		
				w		
21	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	c	C	B
22	*Apus pallidus*	Ωχροσταχτάρα	0			C
23	*Ardea alba*	Αργυροτσικνιάς	0	c	C	
				w	C	
24	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	w	C	B
				c	C	B
25	*Ardea purpurea*	Πορφυροτσικνιάς	0	c	C	B
26	*Ardeola ralloides*	(Ξανθός) Κρυπτοτσικνιάς	0	c	C	B
27	*Asio flammeus*	Βαλτόμπουφος	0	c	C	B
28	*Asio otus*	Νανόμπουφος	0			C
29	*Aythya fuligula*	Μαυροκέφαλη Πάπια		w	C	
30	*Aythya nyroca*	(Ευρωπαϊκη) Βαλτόπαπια	1	w	A	B
				r	A	B
				c	A	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
31	*Botaurus stellaris*	(Ευρασιατικός) Ήταυρος	0	c	C	B
				w		
32	*Bubulcus ibis*	Γελαδάρης	0	c		
				w		
33	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	c	C	B
				w	C	B
				p	C	B
				r	C	B
34	*Buteo rufinus*	Αετογερακίνα	0	c	C	B
35	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c		
36	*Calidris alba*	Λευκοσκαλίδρα	0	c	C	B
37	*Calidris alpina*	Λασποσκαλίδρα		w	C	B
				c	C	B
38	*Calidris ferruginea*	Δρεπανοσκαλίδρα		c	C	B
39	*Calidris minuta*	(Κοινή) Νανοσκαλίδρα	0	w	C	
				c	C	
40	*Calidris pugnax*	Μαχητής	0	w	C	B
				c	C	B
41	*Calidris temminckii*	Σταχτιά Νανοσκαλίδρα	0	c	C	B
42	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	c	C	B
				r	C	B
43	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0	r		
44	*Cercotrichas galactotes*	Κουφαηδόνι	0	c		
45	*Charadrius alexandrinus*	Θαλασσοσφυριχτής	0	c	C	B
46	*Charadrius dubius*	Ποταμοσφυριχτής	0	c		
47	*Charadrius hiaticula*	Αμμοσφυριχτής	0	c	C	B
48	*Chlidonias hybrida*	Μουστακογλάρονο	0	c	C	B
49	*Chlidonias leucopterus*	Αργυρογλάρονο	0	c	C	B
50	*Chlidonias niger*	Μαυρογλάρονο	0	c	C	B
51	*Ciconia ciconia*	Λευκός Πελαργός	0	c	C	B
				w		
52	*Ciconia nigra*	Μαύρος Πελαργός	0	c	C	B
53	*Circaetus gallicus*	Φιδαετός	0	w	C	B
				c	C	B
54	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	w	C	B
				c	C	B
55	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	c	C	B
				w	C	B
56	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c		
57	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0	c	C	B
58	*Clanga clanga*	Στικταετός	0	c	C	B
				w	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
59	*Clanga pomarina*	Κραυγαετός	0	c	C	B
60	*Coccothraustes coccothraustes*	(Ευρωπαϊκός) Κοκκοθραύστης	0	c		
61	*Coracias garrulus*	(Ευρωπαϊκή) Χαλκοκουρούνα	0	c		
62	*Coturnix coturnix*	(Κοινό) Ορτύκι	0	c	C	B
63	*Crex*	Ορτυκομάνα	0	c	B	B
64	*Cuculus canorus*	(Ευρωπαϊκός) Κούκος	0	c		
65	*Cyanecula svecica*	Γαλαζολαίμης	0	w		
66	*Cygnus cygnus*	Αγριόκυκνος	0	w		
67	*Cygnus olor*	(Βουβός) Κύκνος	0	w		
				r		
68	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	r	C	B
69	*Egretta garzetta*	(Κοινός) Λευκοτσικνιάς	1	w	B	
				c	B	
70	*Emberiza calandra*	Τσιφτάς	0	w		
71	*Emberiza melanocephala*	Αμπελουργός	0	c		
72	*Emberiza schoeniclus*	(Μεγάλο) Καλαμοτσίχλονο	0	w		
73	*Erithacus rubecula*	Κοκκινολαίμης	0	w		
74	*Falco biarmicus*	Χρυσογέρακο	0	c	C	B
75	*Falco cherrug*	Στεπογέρακο	0	c		
76	*Falco columbarius*	Νανογέρακο	0	c	C	B
				w	C	B
77	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	r	C	
78	*Falco naumanni*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκινέζι	0	c	C	B
79	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	w	C	B
				c	C	B
80	*Falco subbuteo*	Δεντρογέρακο	0	c		
81	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0	c		
				r		
82	*Falco vespertinus*	(Ευρωπαϊκό) Μαυροκιρκίνεζο	0	c	C	B
83	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c		
84	*Ficedula hypoleuca*	Μαυρομυγοχάφτης	0	c		
85	*Ficedula parva*	Νανομυγοχάφτης	0	c		
86	*Ficedula semitorquata*	Δρυομυγοχάφτης	0	c		
87	*Fulica atra*	(Κοινή) Φαλαρίδα	0	p	C	
				c	C	
				r	C	
				w	C	
88	*Gallinago gallinago*	(Κοινό) Μπεκατσίνι	0	c	C	B
				w		B
89	*Gelochelidon nilotica*	Γελογλάρονο	0	c	C	B
90	*Glareola pratincola*	(Κοινό) Νεροχελίδονο	0	c	C	B
91	*Haematopus ostralegus*	(Ευρωπαϊκός) Στρειδοφάγος	0	c	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
92	*Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)*	Σπιζαετός	0	c	C	B
93	*Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)*	Γερακαετός	0	w	C	B
				c	C	B
94	*Himantopus himantopus*	Καλαμοκανάς	0	c	C	B
95	*Hippolais icterina*	Κιτρινοστριτσίδα	0	c		
96	*Hippolais olivetorum*	Λιοστριτσίδα	0	c		
97	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c	C	B
				r	C	B
98	*Hydrocoloeus minutus*	Νανόγλαρος	0	w	C	B
				c	C	B
99	*Iduna pallida*	Ωχροστριτσίδα	0	r	C	
100	*Ixobrychus minutus*	(Ευρωπαϊκός) Μικροτσικνιάς	0	c		
101	*Jynx torquilla*	Στραβολαίμης	0	w	C	B
				c	C	B
				r		
102	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c		
103	*Lanius minor*	Σταχτοκεφαλάς	0	c		
104	*Lanius senator*	Κοκκινοκεφαλάς	0	r		
105	*Larus armenicus*	Ασημόγλαρος της Αρμενίας	0	w		
106	*Larus cachinnans*	Ασημόγλαρος της Κασπίας	0	w		
107	*Larus fuscus fuscus*	Μελανόγλαρος	0	w		
108	*Larus michahellis*	Ασημόγλαρος της Μεσογείου	0	p		
109	*Larus ridibundus*	Καστανοκέφαλος Γλάρος	0	c	C	
				w	C	
110	*Limosa limosa*	(Ευρωπαϊκή) Λιμόζα	0	c	C	C
111	*Locustella luscinioides*	Καλαμοτριλιστής	0	c		
112	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	r	C	B
113	*Luscinia luscinia*	Τσιχλαηδόνι	0	c		
114	*Luscinia megarhynchos*	(Κοινό) Αηδόνι	0	c		
				r		
115	*Lymnocryptes minimus*	Κουφομπεκάτσινο	0	w		
116	*Mareca penelope*	(Ευρωπαϊκό) Σφυριχτάρι	0	w	C	B
117	*Mareca strepera*	Καπακλής	0	w	C	B
118	*Merops apiaster*	(Ευρωπαϊκός) Μελισσοφάγος	0	c	C	B
119	*Microcarbo pygmaeus*	Λαγγόνα	0	w		
120	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	w	C	B
				c	C	B
121	*Motacilla alba*	Λευκοσουσουράδα	0	w		
122	*Motacilla cinerea*	Σταχτοσουσουράδα	0	w		
123	*Motacilla citreola*	Σταχτοσουσουράδα	0	c		
124	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	A
125	*Muscicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
				r		
126	*Neophron percnopterus*	Ασπροπάρης	0	c	C	C
127	*Netta rufina*	(Ευρασιατικό) Φερεντίνι	0	w		
128	*Numenius arquata*	(Ευρασιατική) Τουρλίδα	0	c		
129	*Nycticorax nycticorax*	(Κοινός) Νυχτοκόρακας	0	w	C	B
				c	C	B
130	*Oenanthe hispanica*	Ασπροκωλίνα	0	c		
131	*Oenanthe oenanthe*	Σταχτοπετρόκλης	0	c		
132	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c	C	B
133	*Pandion haliaetus*	Ψαραετός	0	c	C	A
134	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	w	C	
				c	C	
135	*Pelecanus crispus*	Αργυροπελεκάνος	0	c	C	B
136	*Pelecanus onocrotalus*	Ροδοπελεκάνος	0	c	C	B
137	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c	C	B
138	*Phalacrocorax carbo sinensis*	(Ευρωπαϊκός) Κορμοράνος	0	w		
139	*Phalaropus lobatus*	Ερυθρόλαιμος Φαλαρόποδας	0	c		
140	*Phoenicopterus roseus*	(Ευρωπαϊκό) Φοινικόπτερο	0	c		
141	*Phoenicurus ochruros*	Καρβουνιάρης	0	w		
142	*Phoenicurus phoenicurus*	(Κοινός) Φοινίκουρος	0	c		
143	*Phylloscopus collybita*	Δεντροφυλλοσκόπος	0	w		
144	*Phylloscopus orientalis*	Βουνοφυλλοσκόπος	0	c		
145	*Phylloscopus sibilatrix*	Δασοφυλλοσκόπος	0	c		
146	*Phylloscopus trochilus*	Θαμνοφυλλοσκόπος	0	c		
147	*Platalea leucorodia*	(Ευρασιατική) Χουλιαρομύτα	0	c	C	B
148	*Plegadis falcinellus*	(Ευρασιατική) Χαλκόκοτα	0	c	C	A
149	*Pluvialis apricaria*	(Ευρωπαϊκό) Βροχοπούλι	0	c		
150	*Podiceps cristatus*	Σκουφοβουτηχτάρι	0	w	C	B
151	*Podiceps nigricollis*	Μαυροβουτηχτάρι	0	w	C	B
152	*Porzana porzana*	Μικροπουλάδα	0	c	C	B
153	*Ptyonoprogne rupestris*	(Ευρωπαϊκό) Βραχοχελίδονο	0	w		
154	*Rallus aquaticus*	Ευρωπαϊκή) Νεροκοτσέλα	0	w		
155	*Recurvirostra avosetta*	(Ευρωπαϊκή) Αβοκέτα	0	c	C	B
156	*Regulus regulus*	Χρυσοβασιλίσκος	0	w		
157	*Remiz pendulinus*	Υφάντρα	0	w		
158	*Riparia riparia*	Οχθοχελίδονο	0	c	C	B
159	*Saxicola rubetra*	Καστανολαίμης	0	c		
160	*Saxicola rubicola*	(Ευρωπαϊκός) Μαυρολαίμης	0	p		
161	*Scolopax rusticola*	(Ευρασιατική) Μπεκάτσα	0	w		
162	*Spatula clypeata*	(Ευρασιατική) Χουλιαρόπαπια	0	c	C	B
				w	C	B
163	*Sternula albifrons*	(Ευρωπαϊκό) Νανογλάρονο	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
164	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	c	C	B
				r	C	B
165	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0	c		
166	*Sylvia borin*	Κηποτσιροβάκος	0	c		
167	*Sylvia cantillans*	Κοκκινοτσιροβάκος	0	c		
168	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0	c		
169	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c	C	
170	*Tadorna ferruginea*	Βαρβάρα	0	c		
171	*Tadorna tadorna*	Βαρβάρα	0	w	C	B
172	*Thalasseus sandvicensis*	Χειμωνογλάρονο	0	c		
173	*Tringa erythropus*	Μαυρότρυγγας	0	c	C	B
174	*Tringa glareola*	Λασπότρυγγας	0	w	C	A
				c	C	A
175	*Tringa nebularia*	Λασπότρυγγας	0	c	C	A
176	*Tringa ochropus*	Δασότρυγγας	0	c	C	A
177	*Tringa stagnatilis*	Βαλτότρυγγας	0	c	C	B
178	*Tringa totanus*	Κοκκινοσκέλης	0	w	C	B
				c	C	B
179	*Turdus iliacus*	Κοκκινότσιχλα	0	w		
180	*Turdus philomelos*	(Κοινή) Τσίχλα	0	w		
181	*Turdus pilaris*	Κεδρότσιχλα	0	w		
182	*Turdus viscivorus*	Γερακότσιχλα	0	w		
183	*Upupa epops*	Τσαλαπετεινός	0	r		
184	*Vanellus (Hoplopterus) spinosus*	Αγκαθοκαλημάνα	0	c	C	B
185	*Vanellus vanellus*	(Ευρωπαϊκή) Καλημάνα	0	c	C	B
				w	C	B
186	*Zapornia parva*	Μικροπουλάδα	0	c	C	B
187	*Zapornia pusilla*	Νανοπουλάδα	0	w	C	B
				c	C	B
188	*Aythya marila*	Σταχτόπαπια	0			
189	*Bartramia longicauda*	Μπαρτράμια	0			
190	*Carduelis carduelis*	(Κοινή) Καρδερίνα	0			
191	*Cettia cetti*	(Ευρωπαϊκό) Ψευταηδόνι	0			
192	*Carduelis chloris*	(Ευρωπαϊκός) Φλώρος	0			
193	*Cisticola juncidis*	(Ευρωπαϊκή) Κιστικόλη	0			
194	*Columba palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
195	*Cyanistes caeruleus*	Γαλαζοπαπαδίτσα	0			
196	*Fringilla coelebs*	(Κοινός) Σπίνος	0			
197	*Galerida cristata*	Κατσουλιέρης	0			
198	*Halcyon smyrnensis*	Σμυρναλκυόνη	0			
199	*Carduelis cannabina*	(Κοινό) Φανέτο	0			
200	*Lymnocryptes minimus*	Κουφομπεκάτσινο	0			

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
201	*Netta rufina*	(Ευρασιατικό) Φερεντίνι	0			
202	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0			
203	*Parus major*	Καλόγερος	0			
204	*Passer montanus*	Δεντροσπουργίτης	0			
205	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0			
206	*Serinus serinus*	Σκαρθάκι	0			
207	*Spinus spinus*	(Κοινό) Λούγαρο	0			
208	*Sylvia melanocephala*	Μαυροτσιροβάκος	0			
209	*Tachybaptus ruficollis*	(Κοκκινόλαιμο) Νανοβουτηχτάρι	0			
210	*Troglodytes troglodytes*	(Ευρωπαϊκός) Τρυποφράχτης	0			
211	*Turdus merula*	(Κοινός) Κότσυφας	0			
212	*Tyto alba*	Τυτώ	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.

Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.

Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).

Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-48 στην περιοχή απαντούν 212 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 8 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 106 με Β (καλή διατήρηση), τα 4 με C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Τα περισσότερα είδη (136) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 21 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 77 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 4 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021)

Η περιοχή βρίσκεται στο βορειοδυτικό μέρος της Κρήτης (γύρω στα 20 km από τα Χανιά) και καταλαμβάνει το βόρειο τμήμα της χερσονήσου Ροδωπού. Χαρακτηρίζεται από: 1) καλυμμένους με βλάστηση θαλάσσιους γκρεμούς, αιγιαλικούς γκρεμούς, χάσματα, σάρες και βάραθρα, 2) φρύγανα επηρεασμένα από τη βόσκηση και 3) συστάδες από σκίνους.

Αποτελεί σημαντικό μέρος για τα αποδημητικά πτηνά και τους αναπαραγόμενους θηρευτές. Στα σημαντικά είδη για την περιοχή περιλαμβάνονται ο Θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis desmaresti*) και τα Χρυσογέρακα (*Falco biarmicus*), ενώ στη χερσόνησο φωλιάζει σποραδικά μικρός πληθυσμός από Όρνια (*Gyps fulvus*). Μεγάλα μεταναστευτικά αρπακτικά έχουν παρατηρηθεί κατά καιρούς κατά τη διάρκεια των μεταναστευτικών περιόδων.

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι το *Falco biarmicus*.

Στον πίνακα 2.2.1-49 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021).

Πίνακας 2.2.1-49. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0	c		
2	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	B
3	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	r	D	
				c	C	B
4	*Aquila chrysaetos*	Χρυσαετός	0	r	C	B
5	*Aquila heliaca*	(Ανατολικός) Βασιλαετός	0	c		
6	*Aquila nipalensis*	Στεπαετός	0	c		
7	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	c	C	B
8	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	c	C	B
				r	C	A
9	*Buteo rufinus*	Αετογερακίνα	0	c		
10	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c	C	B
11	*Calonectris diomedea s. str.*	Αρτέμης	0	c	C	B
12	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	r	C	A
13	*Circaetus galicus*	Φιδαετός	0	c		
14	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	c	C	B
15	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	c		
16	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c		
17	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0	c	C	B
18	*Clanga clanga*	Στικταετός	0	c		
19	*Clanga pomarina*	Κραυγαετός	0	c		
20	*Coturnix coturnix*	(Κοινό) Ορτύκι	0	c	C	B
21	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	c	C	B
22	*Falco biarmicus*	Χρυσογέρακο	1	p	A	B
23	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	c	C	B
24	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	A
25	*Falco subbuteo*	Δεντρογέρακο	0	c		
26	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c	C	B
27	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	0	c	A	B
28	*Gyps fulvus*	Όρνιο	0	p	C	B
				c	C	B
29	*Haliaeetus albicilla*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσαετός	0	w	B	B
30	*Hieraaetus fasciatus*	Σπιζαετός	0	p	B	B
31	*Hieraaetus pennatus*	Γερακαετός	0	c		
32	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c	C	B
33	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
34	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	p	C	B
35	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
36	*Muscicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0	c		
37	*Neophron percnopterus*	Ασπροπάρης	0	c	C	B
38	*Oenathe hispanica melanoleuca*	Ασπροκωλίνα	0	r		
39	*Pandion haliaetus*	Ψαραετός	0	c		
40	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	c	C	
41	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c	C	B
42	*Phalacrocorax aristotelis*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0	r		
43	*Podiceps cristatus*	Σκουφοβουτηχτάρι	0	c	C	B
44	*Puffinus yelkouan*	Μύχος (της Μεσογείου)	0	r		
45	*Spatula querquedula*	(Ευρωπαϊκή) Σαρσέλα	0	c		
46	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0	w		
				r		
47	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	c	C	B
				r		
48	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0	r		
49	*Sylvia rueppelli*	Αιγαιοτσιροβάκος	0	r		
				c	C	B
50	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c	C	B
				r	C	B
51	*Columba livia*	Αγριοπερίστερο	0			
52	*Columba palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
53	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0			
54	*Monticola solitarius*	Γαλαζοκότσυφας	0			
55	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.

Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.

Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).

Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-49 στην περιοχή απαντούν 55 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 3 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 27 με Β (καλή διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Τα περισσότερα είδη (37) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 12 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 2 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 5 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022)

Η Λίμνη Κουρνά είναι η μόνη φυσική λίμνη γλυκού νερού στην Κρήτη. Όλο το υδρολογικό σύστημα, περιλαμβανομένης της λίμνης, των ελών και του ρέματος και της εκβολής του Αλμυρού στη Γεωργιούπολη, είναι από τα σπουδαιότερα στη λεκάνη της Μεσογείου

Τόσο η λίμνη Κουρνά όσο και η εκβολή του Αλμυρού και η παραλία της Γεωργιούπολης θεωρούνται σημαντικότατες θέσεις για μεταναστευτικά είδη πτηνών, που τις χρησιμοποιούν είτε για ξεκούραση κατά τη μετανάστευση είτε και για διαχείμαση, με πιο χαρακτηριστικό είδος τη Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*).

Τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής είναι τα *Egretta garzetta* και *Aythya nyroca*.

Στον πίνακα 2.2.1-50 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022).

Πίνακας 2.2.1-50. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022)και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter gentilis*	Διπλοσάϊνο	0	w		
2	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0	w		
3	*Acrocephalus arundinaceus*	Τσιχλοποταμίδα	0	r		
4	*Acrocephalus melanopogon*	Ψαθοποταμίδα	0	w		
				c	C	A
5	*Acrocephalus paludicola*	Ψαθοποταμίδα	0	c		
6	*Acrocephalus palustris*	Ψαθοποταμίδα	0	c		
7	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0	c		
8	*Acrocephalus scirpaceus*	Καλαμοποταμίδα	0	r		
9	*Actitis hypoleucos*	Ακτίτης	0	w	C	B
				c	C	B
10	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	B
				w	C	B
11	*Alcedo atthis*	(Ευρωπαϊκή) Αλκυόνη	0	c	C	B
				w	C	B
12	*Anas acuta*	Ψαλίδα (του Βορά)	0	c	C	B
				w	C	B
13	*Anas crecca*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκίρι	0	w	C	A
14	*Anas platyrhynchos*	Πρασινοκέφαλη Πάπια	0	p	C	
				c	C	
				w	C	B
15	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	c		
16	*Anthus cervinus*	Κοκκινοκελάδα	0	c		
17	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0	w		
18	*Anthus spinoletta*	(Ευρωπαϊκή) Νεροκελάδα	0	w		
19	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0	c		
20	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	c	C	B
				r	C	
21	*Apus pallidus*	Ωχροσταχτάρα	0	c		
22	*Aquila chrysaetos*	Χρυσαετός	0	c	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
23	*Ardea alba*	Αργυροτσικνιάς	0	w	C	
				c	C	B
24	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	w	C	B
				c	C	B
25	*Ardea purpurea*	Πορφυροτσικνιάς	0	c	B	B
26	*Ardeola ralloides*	(Ξανθός) Κρυπτοτσικνιάς	0	c	C	B
27	*Asio flammeus*	Βαλτόμπουφος	0	c	C	B
28	*Asio otus*	Νανόμπουφος	0	p		
29	*Aythya ferina*	Γκισάρι	0	w	C	A
30	*Aythya fuligula*	Μαυροκέφαλη Πάπια	0	w	C	B
31	*Aythya nyroca*	(Ευρωπαϊκη) Βαλτόπαπια	1	p		
				c	A	B
32	*Botaurus stellaris*	(Ευρασιατικός) Ήταυρος	0	c	C	B
				w		
33	*Bubo bubo*	(Κοινός) Μπούφος	0	c	C	B
34	*Bubulcus ibis*	Γελαδάρης	0	c		
				w		
35	*Burhinus oedicnemus*	(Ευρωπαϊκή) Πετροτουρλίδα	0	c	C	B
36	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	r	C	B
37	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c		
38	*Calidris alba*	Λευκοσκαλίδρα	0	c	C	B
39	*Calidris alpina*	Λασποσκαλίδρα	0	w	C	B
				c	C	B
40	*Calidris ferruginea*	Δρεπανοσκαλίδρα	0	c	C	B
41	*Calidris minuta*	(Κοινή) Νανοσκαλίδρα	0	w	C	
				c	C	
42	*Calidris pugnax*	Μαχητής	0	w	C	B
				c	C	B
43	*Calidris temminckii*	Σταχτιά Νανοσκαλίδρα	0	c	C	B
44	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	c	C	B
				r	C	B
45	*Carduelis carduelis*	(Κοινή) Καρδερίνα	0	r		
46	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0	r		
47	*Cercotrichas galactotes*	Κουφαηδόνι	0	c		
48	*Cettia cetti*	(Ευρωπαϊκό) Ψευταηδόνι	0	r		
49	*Charadrius alexandrinus*	Θαλασσοσφυριχτής	0	c	C	B
50	*Charadrius dubius*	Ποταμοσφυριχτής	0	c		
				r		
51	*Charadrius hiaticula*	Αμμοσφυριχτής	0	c	C	B
52	*Chlidonias hybrida*	Μουστακογλάρονο	0	c	C	B
53	*Chlidonias leucopterus*	Αργυρογλάρονο	0	c	C	B
54	*Chlidonias niger*	Μαυρογλάρονο	0	c	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
55	*Chloris chloris*	(Ευρωπαϊκός) Φλώρος	0	r		
56	*Ciconia ciconia*	Λευκός Πελαργός	0	c	C	B
				w	C	
57	*Ciconia nigra*	Μαύρος Πελαργός	0	w		B
				c	C	B
58	*Circaetus gallicus*	Φιδαετός	0	c	C	B
59	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	w	C	B
				c	C	B
60	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	c	C	B
				w	C	B
61	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c	C	
62	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0	c	C	B
63	*Cisticola juncidis*	(Ευρωπαϊκή) Κιστικόλη	0	r		
64	*Clanga clanga*	Στικταετός	0	c	C	B
				w	C	B
65	*Clanga pomarina*	Κραυγαετός	0	c	C	B
66	*Columba palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0	r		
67	*Coracias garrulus*	(Ευρωπαϊκή) Χαλκοκουρούνα	0	c		
68	*Coturnix coturnix*	(Κοινό) Ορτύκι	0	c	C	B
69	*Crex crex*	Ορτυκομάνα	0	c	B	B
70	*Cuculus canorus*	(Ευρωπαϊκός) Κούκος	0	c		
71	*Cyanistes caeruleus*	Γαλαζοπαπαδίτσα	0	r		
72	*Cygnus cygnus*	Αγριόκυκνος	0	w		
73	*Cygnus olor*	(Βουβός) Κύκνος	0	w	C	C
74	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	r	C	B
				c	C	A
75	*Egretta garzetta*	(Κοινός) Λευκοτσικνιάς	1	c	B	
				w	B	A
76	*Emberiza calandra*	Τσιφτάς	0	w		
77	*Emberiza hortulana*	Βλαχοτσίχλονο	0	r	C	A
78	*Emberiza schoeniclus*	(Μεγάλο) Καλαμοτσίχλονο	0	w		
79	*Erithacus rubecula*	Κοκκινολαίμης	0	w		
80	*Falco cherrug*	Στεπογέρακο	0	c	B	B
81	*Falco columbarius*	Νανογέρακο	0	w	C	B
82	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	r	C	
83	*Falco naumanni*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκινέζι	0	c	C	B
84	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	B
85	*Falco subbuteo*	Δεντρογέρακο	0	c		
86	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0	c		
				r		
87	*Falco vespertinus*	(Ευρωπαϊκό) Μαυροκιρκίνεζο	0	c	C	B
88	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
89	*Ficedula hypoleuca*	Μαυρομυγοχάφτης	0	c		
90	*Ficedula parva*	Νανομυγοχάφτης	0	c		
				w		
91	*Ficedula semitorquata*	Δρυομυγοχάφτης	0	c		
92	*Fringilla coelebs*	(Κοινός) Σπίνος	0	r		
93	*Fulica atra*	(Κοινή) Φαλαρίδα	0	w	C	
				r	C	
94	*Galerida cristata*	Κατσουλιέρης	0	r		
95	*Gallinago gallinago*	(Κοινό) Μπεκατσίνι	0	c	C	B
				w	C	B
96	*Gallinago media*	Διπλομπεκάτσινο	0	c		
97	*Gelochelidon nilotica*	Γελογλάρονο	0	c	C	B
98	*Glareola pratincola*	(Κοινό) Νεροχελίδονο	0	c	C	B
99	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	0	c	C	B
100	*Gyps fulvus*	Όρνιο	0	c	C	B
101	*Haematopus ostralegus*	(Ευρωπαϊκός) Στρειδοφάγος	0	c	C	B
102	*Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)*	Σπιζαετός	0	c	C	B
103	*Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)*	Γερακαετός	0	w	C	B
				c	C	B
104	*Himantopus himantopus*	Καλαμοκανάς	0	c	C	B
105	*Hippolais icterina*	Κιτρινοστριτσίδα	0	c		
106	*Hippolais olivetorum*	Λιοστριτσίδα	0	c		
107	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	c	C	B
				r	C	B
108	*Hydrocoloeus minutus*	Νανόγλαρος	0	w	C	B
				c	C	B
109	*Iduna pallida*	Ωχροστριτσίδα	0	r		
110	*Ixobrychus minutus*	(Ευρωπαϊκός) Μικροτσικνιάς	0	c	C	B
111	*Jynx torquilla*	Στραβολαίμης	0	r		
				w	C	B
				c	C	B
112	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
113	*Lanius minor*	Σταχτοκεφαλάς	0	c		
114	*Lanius senator*	Κοκκινοκεφαλάς	0	r		
115	*Larus audouinii*	Αιγαιόγλαρος	0	c	C	B
				w	C	B
116	*Larus cachinnans*	Ασημόγλαρος της Κασπίας	0	w		
117	*Larus fuscus*	Μελανόγλαρος	0	w		
118	*Larus melanocephalus*	Μαυροκέφαλος Γλάρος	0	w	C	B
119	*Larus michahellis*	Ασημόγλαρος της Μεσογείου	0	p		
120	*Larus ridibundus*	Καστανοκέφαλος Γλάρος	0	c	C	

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
				w	C	
121	*Limosa limosa*	(Ευρωπαϊκή) Λιμόζα	0	c	C	C
123	*Linaria cannabina*	(Κοινό) Φανέτο	0	r		
124	*Locustella luscinioides*	Καλαμοτριλιστής	0	c		
125	*Locustella naevia*	Θαμνοτριλιστής	0	c		
126	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	p	C	B
127	*Luscinia luscinia*	Τσιχλαηδόνι	0	c		
128	*Luscinia megarhynchos*	(Κοινό) Αηδόνι	0	c		
				r		
129	*Mareca penelope*	(Ευρωπαϊκό) Σφυριχτάρι	0	w	C	B
130	*Mareca strepera*	Καπακλής	0	c	C	B
131	*Merops apiaster*	(Ευρωπαϊκός) Μελισσοφάγος	0	r	C	B
				c	C	B
132	*Microcarbo pygmaeus*	Λαγγόνα	0	p	C	B
				w	C	B
133	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	w	C	B
				c	C	B
134	*Motacilla alba*	Λευκοσουσουράδα	0	w		
				r		
135	*Motacilla cinerea*	Σταχτοσουσουράδα	0	w		
				c		
136	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	A
				r		
137	*Muscicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0	c		
				r		
138	*Neophron percnopterus*	Ασπροπάρης	0	c	C	C
139	*Netta rufina*	(Ευρασιατικό) Φερεντίνι	0	w		
140	*Numenius arquata*	(Ευρασιατική) Τουρλίδα	0	c		
141	*Numenius phaeopus*	Σιγλίγουρος	0	c	A	B
142	*Nycticorax nycticorax*	(Κοινός) Νυχτοκόρακας	0	w	C	B
				c	C	B
143	*Oenanthe hispanica*	Ασπροκωλίνα	0	c		
				r		
144	*Oenanthe oenanthe*	Σταχτοπετρόκλης	0	c		
145	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c	C	B
146	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0	p		
147	*Pandion haliaetus*	Ψαραετός	0	c	C	A
148	*Parus major*	Καλόγερος	0	p		
149	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	c	C	
				w	C	
150	*Passer montanus*	Δεντροσπουργίτης	0	p		
151	*Pelecanus onocrotalus*	Ροδοπελεκάνος	0	c	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
152	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c	C	B
153	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	0	c	C	A
154	*Phalacrocorax carbo sinensis*	(Ευρωπαϊκός) Κορμοράνος	0	w		
155	*Phoenicopterus roseus*	(Ευρωπαϊκό) Φοινικόπτερο	0	c		
156	*Phoenicurus ochruros*	Καρβουνιάρης	0	w		
157	*Phoenicurus phoenicurus*	(Κοινός) Φοινίκουρος	0	c		
158	*Phylloscopus collybita*	Δεντροφυλλοσκόπος	0	w		
159	*Phylloscopus sibilatrix*	Δασοφυλλοσκόπος	0	c		
160	*Phylloscopus trochilus*	Θαμνοφυλλοσκόπος	0	c		
161	*Platalea leucorodia*	(Ευρασιατική) Χουλιαρομύτα	0	c	C	B
162	*Plegadis falcinellus*	(Ευρασιατική) Χαλκόκοτα	0	c	C	A
163	*Pluvialis apricaria*	(Ευρωπαϊκό) Βροχοπούλι	0	c		
164	*Pluvialis squatarola*	Αργυροπούλι	0	c		
165	*Podiceps cristatus*	Σκουφοβουτηχτάρι	0	w	C	B
166	*Podiceps nigricollis*	Μαυροβουτηχτάρι	0	w	C	B
167	*Porzana porzana*	Μικροπουλάδα	0	c	C	B
168	*Ptyonoprogne rupestris*	(Ευρωπαϊκό) Βραχοχελίδονο	0	w		
169	*Rallus aquaticus*	(Ευρωπαϊκή) Νεροκοτσέλα	0	w		
170	*Remiz pendulinus*	Υφάντρα	0	w		
171	*Riparia riparia*	Οχθοχελίδονο	0	c	C	B
172	*Saxicola rubetra*	Καστανολαίμης	0	c		
173	*Saxicola rubicola*	(Ευρωπαϊκός) Μαυρολαίμης	0	p		
174	*Scolopax rusticola*	(Ευρασιατική) Μπεκάτσα	0	w		
175	*Serinus serinus*	Σκαρθάκι	0	p		
176	*Spatula clypeata*	(Ευρασιατική) Χουλιαρόπαπια	0	w	C	B
177	*Spatula querquedula*	(Ευρωπαϊκή) Σαρσέλα	0	c	C	B
178	*Spinus spinus*	(Κοινό) Λούγαρο	0	w		
179	*Sternula albifrons*	(Ευρωπαϊκό) Νανογλάρονο	0	c		
180	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	c	C	B
				r	C	B
181	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0	c		
				w		
				r		
182	*Sylvia borin*	Κηποτσιροβάκος	0	c		
183	*Sylvia cantillans*	Κοκκινοτσιροβάκος	0	c		
184	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0	c		
				r		
				p		
185	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	c	C	
				r	C	B
186	*Thalasseus sandvicensis*	Χειμωνογλάρονο	0	w	C	B

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
187	*Tringa erythropus*	Μαυρότρυγγας	0	c	C	B
188	*Tringa glareola*	Λασπότρυγγας	0	c	C	A
189	*Tringa ochropus*	Δασότρυγγας	0	w	C	A
				c	C	A
190	*Tringa stagnatilis*	Βαλτότρυγγας	0	c	C	B
191	*Tringa totanus*	Κοκκινοσκέλης	0	w	C	B
				c	C	B
192	*Troglodytes troglodytes*	(Ευρωπαϊκός) Τρυποφράχτης	0	p		
193	*Turdus iliacus*	Κοκκινότσιχλα	0	w		
194	*Turdus merula*	(Κοινός) Κότσυφας	0	p		
195	*Turdus philomelos*	(Κοινή) Τσίχλα	0	w		
196	*Turdus pilaris*	Κεδρότσιχλα	0	w		
197	*Turdus viscivorus*	Γερακότσιχλα	0	w		
198	*Tyto alba*	Τυτώ	0	p		
199	*Upupa epops*	Τσαλαπετεινός	0	r		
200	*Vanellus vanellus*	(Ευρωπαϊκή) Καλημάνα	0	c	C	B
				w	C	B
201	*Zapornia parva*	Μικροπουλάδα	0	c	C	B
202	*Zapornia pusilla*	Νανοπουλάδα	0	c	C	B
203	*Charadrius dubius*	Ποταμοσφυριχτής	0			
204	*Columba palumbus palumbus*	(Κοινή) Φάσσα	0			
205	*Lymnocryptes minimus*	Κουφομπεκάτσινο	0			
206	*Oenanthe isabellina*	Αμμοπετρόκλης	0			
207	*Tachybaptus ruficollis*	(Κοκκινόλαιμο) Νανοβουτηχτάρι	0			

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.
Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.
Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).
Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-50 στην περιοχή απαντούν 207 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 14 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 114 με Β (καλή διατήρηση), το 3 με C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Τα περισσότερα είδη (135) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 36 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 71 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 16 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023)

Η περιοχή περιλαμβάνει δύο δορυφορικά νησιά της Κρήτης, τη Γαύδο και τη Γαυδοπούλα. Βρίσκονται 21 μίλια νότια της νοτιοδυτικής ακτογραμμής της Κρήτης. Το νησί της Γαύδου είναι το μεγαλύτερο από τα δύο, με μια έκταση 29,58 km^2 και μεγαλύτερο υψόμετρο τα 362 m. Η Γαυδοπούλα απλώνεται 3 μίλια βορειοδυτικά της Γαύδου με έκταση 2,62 km^2 και μεγαλύτερο υψόμετρο τα 113 m. Η ΖΕΠ-Νοτιοδυτική

Γαύδος και Γαυδοπούλα και θαλάσσια ζώνη (GR4340023) είναι περιοχή μεγάλης σημασίας για τα αποδημητικά μεταναστευτικά πουλιά.

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι ο Θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis*).

Στον πίνακα 2.2.1-5 παρουσιάζονται τα σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023).

Πίνακας 2.2.1-51. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023) και κύρια χαρακτηριστικά τους.

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
1	*Accipiter nisus*	(Κοινό) Ξεφτέρι	0	w		
2	*Acrocephalus arundinaceus*	Τσιχλοποταμίδα	0	r		
3	*Acrocephalus schoenobaenus*	Σχοινοποταμίδα	0	c		
4	*Actitis hypoleucos*	Ακτίτης	0	c	C	B
5	*Alauda arvensis*	(Κοινή) Σιταρήθρα	0	c	C	B
6	*Alcedo atthis*	(Ευρωπαϊκή) Αλκυόνη	0	c	C	B
7	*Anas acuta*	Ψαλίδα (του Βορά)	0	c	C	B
8	*Anas crecca*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκίρι	0	w	C	A
9	*Anthus campestris*	Ωχροκελάδα	0	c		
10	*Anthus cervinus*	Κοκκινοκελάδα	0	c		
11	*Anthus pratensis*	Λιβαδοκελάδα	0	w		
12	*Anthus trivialis*	Δεντροκελάδα	0	c		
13	*Apus apus*	(Κοινή) Σταχτάρα	0	r	C	B
14	*Apus pallidus*	Ωχροσταχτάρα	0	r		
15	*Ardea cinerea*	Σταχτοτσικνιάς	0	c	C	B
16	*Ardea purpurea*	Πορφυροτσικνιάς	0	c	B	B
17	*Ardeola ralloides*	(Ξανθός) Κρυπτοτσικνιάς	0	c	C	B
18	*Burhinus oedicnemus*	(Ευρωπαϊκή) Πετροτουρλίδα	0	c	C	B
19	*Buteo buteo*	(Κοινή) Γερακίνα	0	c	C	B
20	*Calandrella brachydactyla*	(Ευρωπαϊκή) Μικρογαλιάντρα	0	c		
21	*Calidris alba*	Λευκοσκαλίδρα	0	c	C	B
22	*Calidris alpina*	Λασποσκαλίδρα	0	c	C	B
23	*Calidris ferruginea*	Δρεπανοσκαλίδρα	0	c	C	B
24	*Calidris minuta*	(Κοινή) Νανοσκαλίδρα	0	c	C	
25	*Calidris pugnax*	Μαχητής	0	c	C	B
26	*Calidris temminckii*	Σταχτιά Νανοσκαλίδρα	0	c	C	B
27	*Calonectris diomedea s. str.*	Αρτέμης	0	r	C	A
28	*Caprimulgus europaeus*	Γιδοβύζι	0	r	C	A
29	*Cecropis daurica*	Μιλτοχελίδονο	0	c		
30	*Charadrius dubius*	Ποταμοσφυριχτής	0	c		
31	*Charadrius hiaticula*	Αμμοσφυριχτής	0	c	C	B
32	*Chloris chloris*	(Ευρωπαϊκός) Φλώρος	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
33	*Ciconia ciconia*	Λευκός Πελαργός	0	c	C	B
34	*Circaetus gallicus*	Φιδαετός	0	c	C	B
35	*Circus aeruginosus*	Καλαμόκιρκος	0	c	C	B
36	*Circus cyaneus*	Χειμωνόκιρκος	0	c	C	B
37	*Circus macrourus*	Στεπόκιρκος	0	c	C	
38	*Circus pygargus*	Λιβαδόκιρκος	0	c	C	B
39	*Clanga clanga*	Στικταετός	0	c	C	B
40	*Clanga pomarina*	Κραυγαετός	0	c	C	B
41	*Coturnix coturnix*	(Κοινό) Ορτύκι	0	c	C	B
42	*Cuculus canorus*	(Ευρωπαϊκός) Κούκος	0	c		
43	*Delichon urbicum (urbica)*	Λευκοχελίδονο	0	r	C	B
				c	C	A
44	*Egretta garzetta*	(Κοινός) Λευκοτσικνιάς	0	c	C	B
				w	B	A
45	*Emberiza calandra*	Τσιφτάς	0	r		
46	*Emberiza hortulana*	Βλαχοτσίχλονο	0	p	C	A
47	*Erithacus rubecula*	Κοκκινολαίμης	0	r		
48	*Falco columbarius*	Νανογέρακο	0	w	C	B
49	*Falco eleonorae*	Μαυροπετρίτης	0	r	C	A
50	*Falco naumanni*	(Ευρωπαϊκό) Κιρκινέζι	0	c	C	B
51	*Falco peregrinus*	Πετρίτης	0	p	C	A
52	*Falco subbuteo*	Δεντρογέρακο	0	c		
53	*Falco tinnunculus*	Βραχοκιρκίνεζο	0	c		
				r		
54	*Falco vespertinus*	(Ευρωπαϊκό) Μαυροκιρκίνεζο	0	c	C	B
55	*Ficedula albicollis*	Κρικομυγοχάφτης	0	c	C	B
56	*Ficedula hypoleuca*	Μαυρομυγοχάφτης	0	c		
57	*Ficedula parva*	Νανομυγοχάφτης	0	c		
58	*Ficedula semitorquata*	Δρυομυγοχάφτης	0	c		
59	*Fringilla coelebs*	(Κοινός) Σπίνος	0	c		
60	*Fringilla montifringilla*	Χειμωνόσπινος	0	c		
61	*Gallinago gallinago*	(Κοινό) Μπεκατσίνι	0	c	C	B
62	*Gelochelidon nilotica*	Γελογλάρονο	0	c	C	B
63	*Gypaetus barbatus*	Γυπαετός	0	c	C	B
64	*Gyps fulvus*	Όρνιο	0	c	C	B
65	*Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)*	Γερακαετός	0	c	C	B
66	*Himantopus himantopus*	Καλαμοκανάς	0	c	C	B
67	*Hippolais icterina*	Κιτρινοστριτσίδα	0	c		
68	*Hirundo rustica*	Σταυλοχελίδονο	0	r	C	
			0	c	C	B
69	*Hydrobates pelagicus*	Υδροβάτης	0	p		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
70	*Hydrocoloeus minutus*	Νανόγλαρος	0	w	C	B
				c	C	B
71	*Iduna pallida*	Ωχροστριτσίδα	0	c		
72	*Jynx torquilla*	Στραβολαίμης	0	c	C	B
73	*Lanius collurio*	Αετομάχος	0	c	C	B
74	*Lanius minor*	Σταχτοκεφαλάς	0	c	C	B
75	*Lanius senator*	Κοκκινοκεφαλάς	0	c	C	B
				r	C	B
76	*Larus audouinii*	Αιγαιόγλαρος	0	c	C	B
				w	C	B
77	*Larus fuscus*	Μελανόγλαρος	0	w		
78	*Larus melanocephalus*	Μαυροκέφαλος Γλάρος	0	w	C	B
79	*Linaria cannabina*	(Κοινό) Φανέτο	0	c		
80	*Lullula arborea*	Δεντροσταρήθρα	0	c	C	B
81	*Luscinia luscinia*	Τσιχλαηδόνι	0	c		
82	*Luscinia megarhynchos*	(Κοινό) Αηδόνι	0	c		
83	*Merops apiaster*	(Ευρωπαϊκός) Μελισσοφάγος	0	c	C	B
84	*Milvus migrans*	Τσίφτης	0	c	C	B
85	*Monticola saxatilis*	Πυροκότσυφας	0	c		
86	*Motacilla alba*	Λευκοσουσουράδα	0	r		
				w		
87	*Motacilla flava*	Κιτρινοσουσουράδα	0	c	C	A
88	*Muscicapa striata*	Σταχτομυγοχάφτης	0	c		
89	*Neophron percnopterus*	Ασπροπάρης	0	c	C	C
90	*Nycticorax nycticorax*	(Κοινός) Νυχτοκόρακας	0	c	C	B
91	*Oenanthe (hispanica) melanoleuca*	Ασπροκωλίνα	0	r		
				c		
92	*Oenanthe oenanthe*	Σταχτοπετρόκλης	0	r		
				c		
93	*Oriolus oriolus*	(Ευρωπαϊκός) Συκοφάγος	0	c	C	B
94	*Otus scops*	(Ευρωπαϊκός) Γκιώνης	0	p		
95	*Pandion haliaetus*	Ψαραετός	0	c	C	A
96	*Passer hispaniolensis*	Χωραφοσπουργίτης	0	p		
				c	C	
97	*Pernis apivorus*	(Ευρωπαϊκός) Σφηκιάρης	0	c	C	B
98	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	(Ευρωπαϊκός) Θαλασσοκόρακας	1	p	A	B
99	*Phalacrocorax carbo sinensis*	(Ευρωπαϊκός) Κορμοράνος	0	w		
100	*Phoenicurus ochruros*	Καρβουνιάρης	0	w		
101	*Phoenicurus phoenicurus*	(Κοινός) Φοινίκουρος	0	c		
102	*Phylloscopus collybita*	Δεντροφυλλοσκόπος	0	w		
103	*Phylloscopus sibilatrix*	Δασοφυλλοσκόπος	0	c		

Α/Α	Λατινική Ονομασία	Ελληνική Ονομασία	Είδος Χαρακτηρισμού	Τύπος	Πληθυσμός	Βαθμός Διατήρησης
104	*Phylloscopus trochilus*	Θαμνοφυλλοσκόπος	0	c		
105	*Plegadis falcinellus*	(Ευρασιατική) Χαλκόκοτα	0	c	C	B
106	*Ptyonoprogne rupestris*	(Ευρωπαϊκό) Βραχοχελίδονο	0	w		
107	*Puffinus yelkouan*	Μύχος (της Μεσογείου)	0	r	C	B
108	*Riparia riparia*	Οχθοχελίδονο	0	c	C	B
109	*Saxicola rubetra*	Καστανολαίμης	0	c		
110	*Saxicola rubicola*	(Ευρωπαϊκός) Μαυρολαίμης	0	c		
111	*Serinus serinus*	Σκαρθάκι	0	c		
112	*Spatula querquedula*	(Ευρωπαϊκή) Σαρσέλα	0	c	C	B
113	*Streptopelia turtur*	(Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι	0	c	C	B
				r	C	B
114	*Sylvia atricapilla*	Μαυροσκούφης	0	c		
115	*Sylvia borin*	Κηποτσιροβάκος	0	c		
116	*Sylvia cantillans*	Κοκκινοτσιροβάκος	0	c		
117	*Sylvia communis*	Θαμνοτσιροβάκος	0	c		
118	*Sylvia melanocephala*	Μαυροτσιροβάκος	0	p		
119	*Sylvia rueppelli*	Αιγαιοτσιροβάκος	0	r	C	B
120	*Tachymarptis melba*	Βουνοσταχτάρα	0	r	C	A
				c	C	
121	*Thalasseus sandvicensis*	Χειμωνογλάρονο	0	w	C	B
122	*Tringa glareola*	Λασπότρυγγας	0	c	C	A
123	*Tringa ochropus*	Δασότρυγγας	0	c	C	A
124	*Tringa stagnatilis*	Βαλτότρυγγας	0	c	C	B
125	*Turdus merula*	(Κοινός) Κότσυφας	0	p		
126	*Turdus philomelos*	(Κοινή) Τσίχλα	0	w		
127	*Turdus pilaris*	Κεδρότσιχλα	0	w		
128	*Turdus torquatus*	Χιονοκότσυφας	0	c		
129	*Turdus viscivorus*	Γερακότσιχλα	0	w		
130	*Upupa epops*	Τσαλαπετεινός	0	c		
131	*Athene noctua*	(Ευρωπαϊκή) Κουκουβάγια				
132	*Carduelis carduelis*	(Κοινή) Καρδερίνα				
133	*Larus michahellis*	Ασημόγλαρος της Μεσογείου				

Είδος Χαρακτηρισμού: Τιμή 0 ή 1: Είδος χαρακτηρισμού.

Τύπος: p: μόνιμο, r: αναπαραγωγή, c: συγκέντρωση. w: διαχείμαση.

Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).

Βαθμός διατήρησης: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.2.1-51 στην περιοχή απαντούν 133 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, από τα είδη αυτά τα 12 χαρακτηρίζονται με βαθμό διατήρησης Α (εξαιρετική διατήρηση), τα 62 με Β (καλή διατήρηση), το 1 με C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση) ενώ τα υπόλοιπα έχουν άγνωστο βαθμό διατήρησης. Τα περισσότερα είδη

(97) χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 19 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 18 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 8 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

2.2.4 Συσχέτιση οικοσυστημικών ενοτήτων με τα ενδιαιτήματα σημαντικών ειδών

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η σύνδεση των ειδών με συγκεκριμένες χωρικές ενότητες (ενδιαιτήματα ή σημαντικές περιοχές). Η χωρική συσχέτιση εκτιμάται ως ένα χρήσιμο εργαλείο διαμόρφωσης μιας πρώτης εικόνας της συστηματικής παρουσίας των σημαντικών ειδών στις ίδιες ή σε διαφορετικές Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες (ΟΧΕ) μιας περιοχής Natura 2000. Η προσέγγιση αυτή είναι ουσιαστικά η οριοθέτηση των ενδιαιτημάτων των ειδών και αποτελεί ακριβή σύνδεση χώρου με το είδος. Η σύνδεση αυτή πραγματοποιήθηκε αξιοποιώντας τη θεωρητική γνώση της οικολογίας του κάθε είδους, τη συσσωρευμένη πείρα των ειδικών επιστημόνων στο συγκεκριμένο είδος ή στη συγκεκριμένη ομάδα ειδών, καθώς και τα αποτελέσματα καταγραφών εργασιών πεδίου.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι η προσέγγιση αυτή αποτελεί εργασία αποτύπωσης των χωρικά σημαντικών περιοχών (ενδιαιτημάτων) των πολύ σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας και των σημαντικών ειδών ορνιθοπανίδας.

Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές περιοχές/ ενδιαιτήματα των ειδών χλωρίδας και πανίδας δίνονται στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-7 του **Τεύχους Τεκμηρίωσης**, ενώ για τα είδη ορνιθοπανίδας στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-8 του ίδιου τεύχους.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο τα δεδομένα των πινάκων του Τεύχους Τεκμηρίωσης (Πίνακας ΤΤΑ 2.2-7, 2.2-8) όσο και οι πληροφορίες των ενοτήτων που ακολουθούν, αλλά και τα γεωχωρικά δεδομένα που συνοδεύουν την παρούσα μελέτη, αφορούν πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας πανίδας και ορνιθοπανίδας για τα οποία υπήρχαν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με την κατανομή τους, ικανές να οδηγήσουν σε ασφαλή προσδιορισμό των ενδιαιτημάτων/ σημαντικών περιοχών τους, στην περιοχή μελέτης

2.2.4.1 Σημαντικές περιοχές ειδών Χλωρίδας

Για τον χωρικό προσδιορισμό των ενδιαιτημάτων στα οποία απαντώνται τα είδη χλωρίδας ενδιαφέροντος, χρησιμοποιήθηκαν οι θέσεις των καταγραφών των ειδών αυτών εντός των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης στην περιοχή μελέτης. Για τις οικολογικές προτιμήσεις του κάθε είδους σε ενδιαιτήματα, χρησιμοποιήθηκε η σχετική πληροφορία από τον διαδικτυακό τόπο Flora of Greece Web και σε κάθε είδος αντιστοιχήθηκε ένας ή περισσότεροι τύποι ενδιαιτημάτων (Dimopoulos P., Raus Th. & Strid A. (ed.) 2019).

Επειδή οι θέσεις καταγραφής των χλωριδικών ειδών πιθανά δεν αποτελούν την αποκλειστική θέση εμφάνισής τους (σχετίζεται με την ένταση της δειγματοληπτικής προσπάθειας), επιλέχθηκε να αποδοθεί χωρικά η εξάπλωσή τους σε κελιά 1x1 km, χρησιμοποιώντας το αντίστοιχο πλέγμα αναφοράς του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (1km EEA reference grid). Με τον τρόπο αυτόν αποδόθηκε χωρικά για κάθε είδος τόσο η εμφάνισή του, όσο και οι τύποι ενδιαιτημάτων του σε κάθε κελί. Δηλαδή, αν κάποιο από τα είδη έχει ως ενδιαίτημα π.χ. μόνο τα απόκρημνα βράχια, τότε στο κελί όπου καταγράφεται η παρουσία του, η χωρική του εξάπλωση περιορίζεται στις αντίστοιχες εκτάσεις των απόκρημνων βράχων του κελιού, οι οποίες και θα αποτελούν το προς διαχείριση ενδιαίτημα για το συγκεκριμένο είδος.

Η μεθοδολογία αυτή συμβάλλει στην επισκόπηση περιοχών (κελιών) όπου εμφανίζονται περισσότερα από ένα είδη, τα οποία πιθανόν να έχουν ως ενδιαίτημα περισσότερους από έναν τύπους ενδιαιτημάτων. Έτσι αναγνωρίζονται περιοχές όπου υπάρχει μεγαλύτερη συγκέντρωση ειδών και των σχετικών ενδιαιτημάτων τους, συμβάλλοντας στην από κοινού στρατηγική διαχείρισης για τις θέσεις αυτές.

Στον πίνακα 2.2.4-1 παρουσιάζονται συνοπτικά κάποιες πληροφορίες σχετικές με τα είδη χλωρίδας και την κατανομή τους στα διαφορετικά είδη ενδιαιτημάτων όπως αυτά καθορίστηκαν και περιγράφηκαν από την ομάδα έργου, σε επίπεδο περιοχής μελέτης.

Πίνακας 2.2.4-1. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) ειδών χλωρίδας.

ΟΧΕ	Αριθμός ειδών	Είδη	Κωδικός Περιοχής Natura 2000
Ασβεστολιθικοί βράχοι	3	*Clematis elisabethae-carolae, Onobrychis sphaciotica, Ranunculus radinotrichus*	GR4340008
Ασβεστολιθικοί βράχοι, Βραχώδη εδάφη	2	*Centaurea poculatoris, Draba nuda*	GR4340008, GR4340012
Ασβεστολιθικοί βράχοι, Πετρώδεις πλαγιές	3	*Campanula aizoides, Centaurea baldaccii, Euphorbia rechingeri*	GR4340008
Ασβεστολιθικοί βράχοι, Πετρώδεις πλαγιές, Βραχώδη εδάφη, Σάρες	1	*Paracaryum lithospermifolium cariense*	GR4340008
Ασβεστολιθικοί βράχοι, Πετρώδεις πλαγιές, Βραχώδη εδάφη, Σάρες, Σχισμές βράχων – κρημνοί	2	*Centranthus sieberi, Alyssum fragillimum*	GR4340008
Ασβεστολιθικοί βράχοι, Πετρώδεις πλαγιές, Φρύγανα, Σχισμές βράχων – κρημνοί	1	*Helichrysum heldreichii*	GR4340008
Ασβεστολιθικοί βράχοι, Σχισμές βράχων – κρημνοί	3	*Campanula saxatilis ssp. saxatilis, Euphorbia sultan-hassei, Teucrium cuneifolium*	GR4340002, GR4340005, GR4340008, GR4340015
Βραχώδη εδάφη	1	*Biarum davisii*	GR4340008
Γεωργικά και αγροτικά οικοσυστήματα	1	*Chaerophyllum creticum*	GR4340008
Δασικές εκτάσεις και θαμνώνες	4	*Cephalanthera cucullata, Zelkova abelicea, Epipactis cretica, Ruscus aculeatus*	GR4340004, GR4340007, GR4340008, GR4340010, GR4340012
Δασικές εκτάσεις και θαμνώνες & Οικότοποι γλυκέων υδάτων	1	*Phoenix theophrasti*	GR4340010, GR4340012, GR4340015
Εποχικά λιμνία	1	*Callitriche pulchra*	GR4340013
Θάλασσα και παράλια	1	*Centaurea pumilio*	GR4340001, GR4340002, GR4340015
Κρημνοί, βραχώδεις επιφάνειες, χαράδρες, ογκόλιθοι	6	*Bupleurum kakiskalae, Hypericum aciferum, Origanum dictamnus, Anthemis samariensis, Centaurea lancifolia, Sesleria doerfleri*	GR4340001, GR4340005, GR4340007, GR4340008, GR4340011, GR4340012
Ξηρά χλοώδη και βραχώδη μέρη, θαμνώδεις εκτάσεις, αγροί, παρυφές δρόμων	1	*Prospero depressum*	GR4340008

ΟΧΕ	Αριθμός ειδών	Είδη	Κωδικός Περιοχής Natura 2000
Ξηροφυτικά Μεσογειακά φρύγανα και λειμώνες	1	*Androcymbium rechingeri*	GR4340001, GR4340002, GR4340015
Ξηροφυτικά Μεσογειακά φρύγανα και λειμώνες, Ορεινή βλάστηση	1	*Hypericum kelleri*	GR4340008, GR4340012
Οικότοποι γλυκέων υδάτων	1	*Woodwardia radicans*	GR4340006, GR4340008
Οικότοποι γλυκέων υδάτων & αγροτικοί και διαταραχόφιλοι οικότοποι	1	*Crepis pusilla*	GR4340003, GR4340008, GR4340013, GR4340015
Ορεινή βλάστηση	7	*Alyssum lassiticum, Bolanthus creutzburgii, Crepis sibthorpiana, Cuscuta atrans, Nepeta sphaciotica, Noccaea cretica, Vincetoxicum creticum*	GR4340008, GR4340012
Ορεινή βλάστηση, Κρημνοί, βραχώδεις επιφάνειες, χαράδρες, ογκόλιθοι	2	*Asplenium creticum, Crepis auriculifolia*	GR4340008, GR4340012
Παράκτιοι οικότοποι	1	*Anthemis glaberrima*	GR4340001
Πετρώδεις πλαγιές, Βραχώδη εδάφη, Σάρες	1	*Cynoglossum sphacioticum*	GR4340008
Πετρώδεις πλαγιές, Ξηρά λιβάδια, Φρύγανα	1	*Gagea omalensis*	GR4340008
Πετρώδεις πλαγιές, Πετρώδεις θαμνότοποι, Βραχώδη εδάφη, Φρύγανα, Κορφές	1	*Prospero minimum*	GR4340008
Πετρώδεις πλαγιές, Πετρώδεις θαμνότοποι, Ξέφωτα Δασών, Φρύγανα, Οφιόλιθοι, Υποαλπικά λιβάδια	1	*Bupleurum gaudianum*	GR4340013
Πετρώδεις πλαγιές, Υποαλπικά λιβάδια, Ξηρά λιβάδια	1	*Lactuca alpestris*	GR4340008
Ρεματιές, Υγρές τοποθεσίες	1	*Datisca cannabina*	GR4340008
Ρηχά νερά, εποχιακών τελμάτων και ελώδεις ακτές τους	1	*Elatine alsinastrum*	GR4340008
Φρύγανα, Ασβεστολιθικοί βράχοι, Θαμνώνες, Ελαιώνες	1	*Arum purpureospathum*	GR4340008
Απαντάται αποκλειστικά σε ένα μικρό τμήμα των Λευκών Ορέων	1	*Noccaea zaffranii*	GR4340008
Η εξάπλωση του στην Κρήτη περιορίζεται σε δύο μόνο θέσεις πάνω από το Φαράγγι της Σαμαριάς	1	*Cephalaria squamiflora*	GR4340008
Ημισκιερούς παραποτάμιους υγροτόπους, σε σχιστολιθικό υπόβαθρο και υψόμετρο από 150 μέχρι 950 m	1	*Lathyrus neurolobus*	GR4340004, GR4340008
Το είδος απαντάται αποκλειστικά σε μία μόνο τοποθεσία των Λευκών Ορέων σε υψόμετρο λίγο πάνω από τα 2000 μέτρα	1	*Myosotis solange*	GR4340008

2.2.4.2 Σημαντικές περιοχές ειδών πανίδας

Ασπόνδυλα

Για όλα τα πολύ σημαντικά είδη ασπόνδυλων της παρούσας μελέτης, η προσέγγιση των ενδιαιτημάτων (σημαντικών περιοχών) τους αφορά κατά κύριο λόγο την παρουσία τους σε σημαντικούς για την οικολογία τους τύπους οικοτόπων. Στον πίνακα 2.2.4-2 παρουσιάζονται συνοπτικά κάποιες πληροφορίες σχετικές με τα είδη ασπονδύλων και την κατανομή τους σε διαφορετικούς τύπους οικοτόπων, σε επίπεδο περιοχής Natura 2000.

Πίνακας 2.2.4-2. Σημαντικές περιοχές (ενδιαιτήματα) πολύ σημαντικών ειδών ασπονδύλων.

Κωδικός Περιοχής Natura 2000	**Όνομα περιοχής Natura 2000**	***Είδος***	**ΟΧΕ**	**Σημαντικότητα ΟΧΕ**
GR4340001	ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ - ΤΗΓΑΝΙ ΚΑΙ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ - ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ, ΟΡΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙ - ΒΙΓΛΑ	*Chaetopelma lymberakisi*	5420	Χαμηλή
		Dendarus falassarnensis		Χαμηλή
		Dendarus grampusanus		Μέση
		Albinaria xanthostoma	8210	Υψηλή
		Albinaria tenuicostata		Υψηλή
		Albinaria pondika	8210- Νησίδα Ποντικονήσι	Μέση
GR4340002	ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	*Bolbelasmus keithi*	5420	Χαμηλή
GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ - ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	*Albinaria xanthostoma*	8210	Μέση
		Elaphoidella minos	8310	Χαμηλή
		Lindbergia pageti		Υψηλή
		Segestria sbordonii		Χαμηλή
		Speocyclops creticus		
		Metafruticicola crassicosta	Νησί Αγίων Θεοδώρων	Υψηλή
GR4340004	ΕΛΟΣ - ΤΟΠΟΛΙΑ - ΣΑΣΑΛΟΣ - ΑΓΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ	*Rhyacophila gudrunae*	3250	Χαμηλή
		Tinodes aligi		
		Boyeria cretensis	3290	Χαμηλή
		Bryaxis meybohmianus	5420	Μέση
		Macrothele cretica		Χαμηλή
		Dysderocrates marani	8310	Χαμηλή
		Histopona isolata		
		Pholcus creticus		
		Amauronyx occidens	9260	Χαμηλή
		Bryaxis meybohmianus		Μέση
		Cephennium chanianum		Χαμηλή
		Pedostrangalia ariadne		
		Allotyphlus foedatus	92C0	Μέση
		Bryaxis meybohmianus		
		Kenotyphlus virgatus		Χαμηλή
		Pedostrangalia ariadne		
		Isotomus jarmilae	9310	Χαμηλή
		Pseudosphegesthes bergeri		
		Isotomus jarmilae	9340	Χαμηλή
		Pseudosphegesthes bergeri		
GR4340006		*Boyeria cretensis*	3250	Χαμηλή

Κωδικός Περιοχής Natura 2000	**Όνομα περιοχής Natura 2000**	***Είδος***	**ΟΧΕ**	**Σημαντικότητα ΟΧΕ**
	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ - ΡΕΜΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΚΕΡΙΤΗ - ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΑΣΑ	*Tinodes aligi*		
		Boyeria cretensis	3280	Χαμηλή
		Tinodes aligi		
		Boyeria cretensis	3290	Χαμηλή
		Tinodes aligi		
		Bryaxis meybohmianus	5420	Χαμηλή
		Allotyphlus foedatus	92C0	Μέση
		Bryaxis meybohmianus		Χαμηλή
		Allotyphlus foedatus	9620	Μέση
GR4340007	ΦΑΡΑΓΓΙ ΘΕΡΙΣΣΟΥ	*Allotyphlus foedatus*	92C0	Μέση
GR4340008	ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	*Rhyacophila gudrunae*	3170*	Χαμηλή
		Rhyacophila gudrunae	3290	Χαμηλή
		Afropselaphus assingi	4090	Χαμηλή
		Afropselaphus doernfeldae		
		Agapanthia probsti		
		Anaglyptus praecellens		
		Anthaxia brodskyi		
		Anthaxia margotana		
		Bucculatrix kaptarae		
		Chaetopelma lymberakisi		
		Cryphia omalosi		
		Dendarus wettsteini		Μέση
		Elachista antonia		Χαμηλή
		Elachista sebastella		
		Eudarcia creticola		
		Eupholidoptera cretica		
		Eupholidoptera pallipes		
		Faronus albimontium		
		Faronus lefkamontium		
		Faronus meybohmi		
		Geostiba albimontis		
		Herrichia vilhelmseniella		
		Macrothele cretica		
		Pseudobankesia hauseriella		
		Purpuricenus schurmanni		
		Tectusa callicera		
		Teleiodes albiluculella		
		Temnothorax minotaurosi		
		Afropselaphus assingi	5420	Χαμηλή
		Agapanthia probsti		
		Astenus minos		
		Bolbelasmus keithi		
		Bryaxis meybohmianus		
		Bucculatrix kaptarae		
		Chaetopelma lymberakisi		
		Dichrooscytus impros		
		Geostiba albimontis		
		Heterarthrus imbrosensis		
		Macrothele cretica		
		Messor concolor		
		Peribatodes omalensis		

Κωδικός Περιοχής Natura 2000	**Όνομα περιοχής Natura 2000**	***Είδος***	**ΟΧΕ**	**Σημαντικότητα ΟΧΕ**
		Phyllobrostis minoica		
		Agapanthia probsti	5430	Χαμηλή
		Bolbelasmus keithi	6220*	Χαμηλή
		Chaetopelma lymberakisi		
		Albinaria sphakiota	8210	Υψηλή
		Albinaria sublamellosa		
		Dendarus wettsteini	8250	Μέση
		Faronus meybohmi		Χαμηλή
		Duvalius sbordonii	8310	Χαμηλή
		Dysderocrates marani		
		Exniphargus tzanisi		
		Lepthyphantes beshkovi		
		Niphargobatoides lefkodemonaki		
		Chaetopelma lymberakisi	9290	Χαμηλή
		Lindbergia pageti		Μέση
		Phlegra theseusi		Χαμηλή
		Pseudobankesia hauseriella		
		Purpuricenus schurmanni		
		Teleiodes albiluculella		
		Bryaxis meybohmianus	92C0	Χαμηλή
		Chaetopelma lymberakisi		
		Pedostrangalia ariadne		
		Phlegra theseusi	9320	Χαμηλή
		Trichoferus bergeri		
		Anaglyptus praecellens	934A	Χαμηλή
		Anthaxia brodskyi		
		Anthaxia margotana		
		Isotomus jarmilae		
		Orchamus raulinii		
		Phlegra theseusi		
		Pseudosphegesthes bergeri		
		Purpuricenus schurmanni		
		Teleiodes albiluculella		
		Trichoferus bergeri		
		Orchamus raulinii	9540	Χαμηλή
		Phlegra theseusi		
		Faronus meybohmi	9620	Χαμηλή
GR4340010	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ) - ΠΑΡΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ - ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ - ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ	*Boyeria cretensis*	3250	Χαμηλή
		Anthaxia margotana	5420	Χαμηλή
		Chaetopelma lymberakisi		
		Chthonius minotaurus	8310	Χαμηλή
		Graeconiscus kournasensis		
		Harpactea persephone		
		Kryptonesticus henderickxi		
		Platanosphaera kournasensis		
		Trichoferus bergeri	9320	Χαμηλή
			9310	
			9340	
			934A	
GR4340012		*Amauronyx askifouicus*	5420	Χαμηλή

Κωδικός Περιοχής Natura 2000	**Όνομα περιοχής Natura 2000**	***Είδος***	**ΟΧΕ**	**Σημαντικότητα ΟΧΕ**
	ΑΣΦΕΝΔΟΥ - ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	*Geostiba albimontis*		
		Boyeria cretensis	72A0	Χαμηλή
		Allotyphlus foedatus	92C0	Μέση
		Kenotyphlus virgatus	92C0	Χαμηλή
			934A	
			9340	
		Amauronyx askifouicus	9620	Χαμηλή
GR4340013	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ	*Dendarus maximus*	5210	Μέση
		Eupholidoptera jacquelinae	5210	Χαμηλή
			5330	
		Bolbelasmus keithi	5420	Μέση
		Dendarus maximus		
		Eupholidoptera jacquelinae		Χαμηλή
		Bolbelasmus keithi	6220*	Μέση
		Dendarus maximus	9540	Μέση
		Mastus claudia	Νήσος Γαύδος	Υψηλή
		Mediterranea pieperi		
		Tentyria sporadica gavdosana		
		Mastus amenazada	Νήσος Γαυδοπούλα	Υψηλή
		Deroceras gavdosensis	Νήσος Γαύδος και Γαυδοπούλα, (όχι στις παραθαλάσσιες περιοχές)	Υψηλή
GR4340015	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΠΟ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ ΜΕΧΡΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΡΙΟΣ	*Bolbelasmus keithi*	5420	Χαμηλή
		Chaetopelma lymberakisi		

Όπως προκύπτει σημαντικές περιοχές για την εξάπλωση των περισσότερων ασπονδύλων αποτελούν τα σπήλαια, και οι φρυγανικές εκτάσεις. Λιγότερα είδη εντοπίζονται σε ποταμούς με περιοδική ροή ή/και ποτάμιες εκβολές, καθώς και σε εκτάσεις που καταλαμβάνονται από τύπους οικοτόπων δασών πλατάνων, βελανιδιάς, δρυός, πρίνου, πεύκων, αγριελιάς και χαρουπιάς.

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι λόγω του μικρού μεγέθους των ειδών δεν είναι εφικτή η ακριβής χωρική αποτύπωσή της εξάπλωσης τους. Παρόλα αυτά στο Τεύχος τεκμηρίωσης παρέχονται στοιχεία σχετικά με πιο συγκεκριμένες θέσεις καταγραφής πολλών ασπόνδυλων με ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή μελέτης, κατά κύριο λόγο εξαιτίας του στενοενδημικού τους χαρακτήρα.

Χερσαία ερπετά

Zamenis situla: Πρόκειται για είδος με ευρεία εξάπλωση το οποίο εντοπίζεται σχεδόν στο σύνολο της έκτασης των περισσότερων προστατευόμενων περιοχών της περιοχής μελέτης. Από τις περιοχές εξάπλωσης του εξαιρούνται εκείνες που βρίσκονται σε υψόμετρα μεγαλύτερα των 1600m, αλλά και εκείνες των υδάτινων σωμάτων.

Mauremys rivulata: Απουσία, γνώσης σχετικής με τα ακριβή ενδιαιτήματα του είδους, για τη χωρική αποτύπωση των πιθανών ενδιαιτημάτων/ σημαντικών περιοχών της Ποταμοχελώνας (*Mauremys rivulata*), η προσέγγιση που ακολουθήθηκε, αφορούσε τη συσχέτιση των οικολογικών απαιτήσεων του είδους με συγκεκριμένους, αντιπροσωπευτικούς, κωδικούς τύπων οικοτόπων. Απαραίτητη προϋπόθεση για το σκοπό αυτό αποτελεί η χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων στην περιοχή μελέτης.

Η κλίμακα όμως της χαρτογράφησης των τύπων οικοτόπων στο έργο «Ανάπτυξη υποδομής χωρικών έργων μεγάλης κλίμακας 1:5.000 για τις χερσαίες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου «Natura 2000» (ΕΚΧΑ, 2015), έχει οδηγήσει στην απουσία χωρικής αποτύπωσης τύπων οικοτόπων που αποτελούν πιθανά ενδιαιτήματα του είδους. Για παράδειγμα, έχουν αποτυπωθεί ρέοντα και στάσιμα γλυκά ύδατα με συγκεκριμένους τύπους βλάστησης, τύποι οικοτόπων οι οποίοι δεν σχετίζονται με την παρουσία του είδους, ενώ δεν υπάρχουν δεδομένα ποτάμια/ρυάκια με μόνιμη ή περιοδική ροή χωρίς κάποιο ιδιαίτερο τύπο βλάστησης τα οποία αποτελούν και το βασικό ενδιαίτημα της *Mauremys rivulata*.

Επιπλέον, για τις περιοχές των χαρτογραφημένων τύπων οικοτόπων δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικές με παραμέτρους που μπορεί να καθιστούν κάποιο ενδιαίτημα ακατάλληλο για το είδος, όπως οι κλίσεις στις όχθες ποταμών ή καναλιών, η ταχύτητα ροής κ.α.. Τέλος, καθώς το είδος μεταφέρεται εύκολα από τον άνθρωπο, είναι πιθανό να βρεθεί σε διάφορα ανθρωπογενή περιβάλλοντα, όπως φράγματα, αρδευτικά κανάλια, τεχνητά λιμνία/ταμιευτήρες νερού κ.α. τα οποία δεν είναι χαρτογραφημένα.

Λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω περιορισμούς, μπορεί να ειπωθεί ότι το προτιμητέο ενδιαίτημα της *Mauremys rivulata* αντιστοιχεί στον τύπο οικοτόπου 1130 (εκβολές ποταμών). Επιπλέον, υπό προϋποθέσεις και εστιάζοντας στο λειτουργικό χαρακτήρα του συστήματος και όχι στη χλωρίδα, πιθανά ενδιαιτήματά του είδους αποτελούν οι περισσότεροι τύποι οικοτόπων γλυκών υδάτων, ρεόντων (3250, 3280, 3290, 9620, 1063, 1064) και στάσιμων (3130, 3140, 3150, 3190, 1080). Τονίζεται ότι οι παραπάνω τύποι οικοτόπων αντιπροσωπεύουν μέρος των πιθανών ενδιαιτημάτων του είδους και δεν αρκούν για την πλήρη χαρτογράφηση τους.

Συμπερασματικά, οποιαδήποτε απόπειρα χωρικής αποτύπωσης των πιθανών ενδιαιτημάτων του είδους με τις διαθέσιμα δεδομένα είναι παρακινδυνευμένη, ενώ το πρόβλημα θα μπορούσε να ξεπεραστεί με την υλοποίηση ξεχωριστού προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης του είδους και των ενδιαιτημάτων του.

Podarcis cretensis: Η Κρητική Τοιχόσαυρα, *Podarcis cretensis*, είναι ενδημικό είδος της Κρήτης, Είναι μια μεσαίου μεγέθους σαύρα, που φτάνει τα 20 cm σε μήκος. Μεταξύ των πληθυσμών υπάρχουν διαφορές τόσο στο μέγεθος όσο και στους χρωματισμούς. Ζει σε θαμνώδεις περιοχές, προτιμώντας κατά κανόνα τα βράχια και τις ξερολιθιές. Τρέφεται με ποικιλία μικρών αρθροπόδων, σαλιγκάρια, αλλά και με μικρά σαμιαμίθια. Έχουν επίσης παρατηρηθεί πληθυσμοί που τρέφονται με νέκταρ. Η απουσία επαρκών διαθέσιμων γεωχωρικών δεδομένων δεν επιτρέπει τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Με την μεθοδολογία και το σκεπτικό που ακολουθήθηκε και στην περίπτωση της *Mauremys rivulata* δίνονται στην ενότητα αυτοί οι τύποι οικοτόπων που δυνητικά φιλοξενούν τα ενδιαιτήματα του είδους. Πρόκειται για τύπους οικοτόπων αμμοθινικούς (2110, 2120, 2230, 2250*, 2260), φρυγικούς (5420, 6220*), δενδρώδεις (5210, 9320) αλλά και παράκτιους βραχώδεις (1240).

Αμφίβια

Στα πολύ σημαντικά είδη αμφιβίων της περιοχής μελέτης ανήκει ο Κρητικός βάτραχος, *Pelophylax cretensis* ο οποίος συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών ενδημικών είδη αμφιβίων της Ελλάδας. Το είδος ζει κατά κανόνα σε μόνιμα ή εποχικά έλη, λίμνες γλυκού νερού, υγροβιότοπους και γενικά όπου υπάρχει γλυκό νερό (κανάλια αποστράγγισης, δεξαμενές, ρυάκια, φράγματα κλπ.), τα οποία βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο. Ένας από τους βασικούς λόγους της μείωσης του πληθυσμού του είναι η μείωση των ενδιαιτημάτων του και η υποβάθμιση των υδάτινων πόρων από τον άνθρωπο. Η απουσία επαρκών διαθέσιμων γεωχωρικών δεδομένων δεν επιτρέπει τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Με την μεθοδολογία και το σκεπτικό που ακολουθήθηκε και στην περίπτωση των χερσαίων ερπετών δίνονται στην ενότητα αυτοί οι τύποι οικοτόπων που δυνητικά φιλοξενούν τα ενδιαιτήματα του είδους. Πρόκειται για τύπους οικοτόπων γλυκών υδάτων (3280, 3290), για ασβεστούχα έλη (7210) και για δασικούς τύπους οικοτόπων (92C0, 92D0, 9620).

Θαλάσσια ερπετά

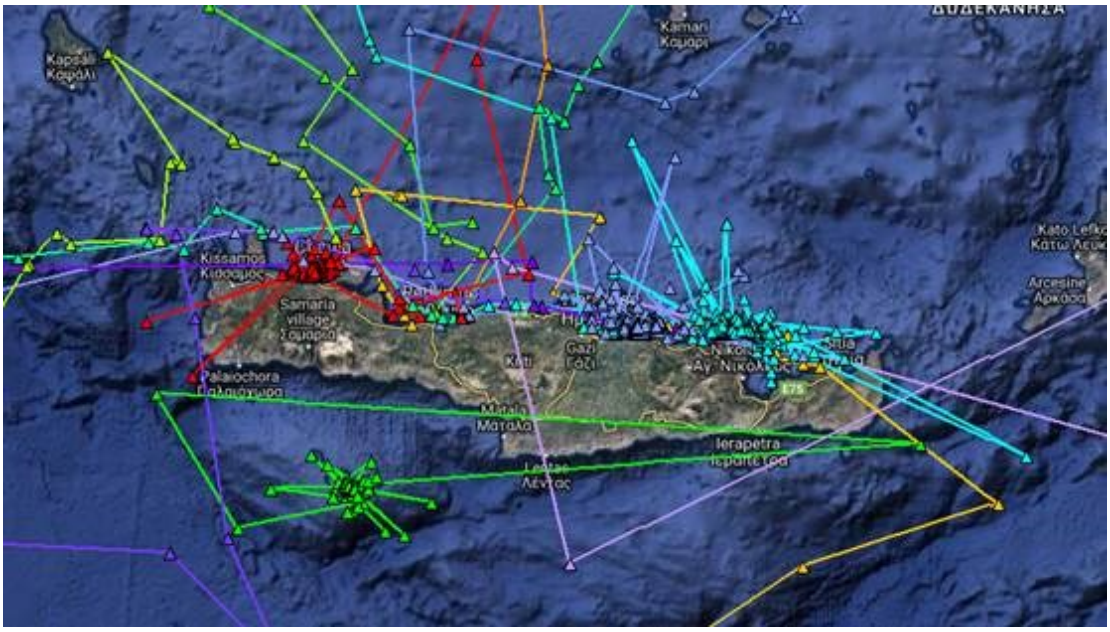
Caretta caretta: Αναφορικά με το χερσαίο χώρο, στην περιοχή μελέτης εντοπίζεται μια περιοχή ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*. Πρόκειται για τον κόλπο των Χανίων, δυτικά της πόλης των Χανίων, με τις παραλίες ωοτοκίας να καταλαμβάνουν μια έκταση περίπου 13,1 χιλιομέτρων από το Κάτω Στάλο έως το Κολυμπάρι. Το ανατολικότερο τμήμα του κόλπου χαρακτηρίζεται από έντονη ανάπτυξη κυρίως με τουριστικές εγκαταστάσεις ενώ το δυτικότερο τμήμα αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς κυρίως με την κατασκευή μικρότερων ή/και μεγαλύτερων τουριστικών επιχειρήσεων.

Η περιοχή αυτή παρακολουθείται συστηματικά από τον ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογο για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας από το 1992. Από τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα η περιοχή φιλοξενεί κατά μέσο όρο 94 φωλιές κάθε χρόνο (MARGARITOULIS & CASALE, 2010), ωστόσο ως το 2005 είχε μέσο όρο πάνω από 100 φωλιές, κατατάσσοντας τον Κόλπο των Χανίων στην κυριότερες παραλίες ωοτοκίας στην Ελλάδα με πάνω από 100 φωλιές και μέση πυκνότητα άνω των έξι φωλιών ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (Margaritoulis D., 2000). Ειδικότερα, από τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα της καταγραφής της αναπαραγωγικής διαδικασίας της *Caretta caretta*, η περιοχή εμφανίζει έντονη πτωτική τάση (34,9%) από έναν μέσο όρο στις 114,9 ανά έτος ως το 1999 στις 74,8 φωλιές ανά έτος από το 2000 και μετά (Casale, et al., 2018).

Αναφορικά με το θαλάσσιο χώρο, οι θαλάσσιες χελώνες *Caretta caretta* βρίσκονται σχεδόν παντού στις ελληνικές θάλασσες. Οι περιοχές συγκέντρωσης που οδηγούν σε πιθανούς θαλάσσιους βιότοπους μπορούν να εκτιμηθούν είτε με βάση τη συχνότητα των συστοιχιών, την ανάκτηση ετικετών ή/και τυχαίων αλιευμάτων στην αλιεία. Η συλλογή και ανάλυση των παραπάνω δεδομένων έδωσε συγκέντρωση χελωνών στις ακόλουθες θαλάσσιες περιοχές: Ιόνιο Πέλαγος (βόρεια της Ζακύνθου), Ζάκυνθος και δυτική Πελοπόννησος, κόλπος Αμβρακικού, κόλπος Μεσσηνίας, κόλπος Αργολικός, κόλπος Λακωνικού, κόλπος Σαρωνικού, την Κρήτη, το νοτιοανατολικό Αιγαίο (συμπεριλαμβανομένης της Κω και της Ρόδου), το βόρειο Αιγαίο (συμπεριλαμβανομένου του Θρακικού Πελάγους). Στις παραπάνω θαλάσσιες περιοχές εντοπίζονται θαλάσσιες χελώνες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κατά συνέπεια είναι πιθανό να είναι περιοχές διατροφής ή/και διαχείμασης (Margaritoulis, Dretakis, & Kotitsas, 1992).

Στον χάρτη που ακολουθεί αποτυπώνεται άτομα *Caretta caretta* στο θαλάσσιο παράκτιο χώρο της Κρήτης από δορυφορικά δεδομένα που συλλέχθηκαν από δορυφορικούς πομπούς που τοποθετήθηκαν σε είκοσι (20) θαλάσσιες χελώνες *Caretta caretta* κατά τη διάρκεια του 2010 – 2011.

Κάθε έγχρωμη γραμμή αντιπροσωπεύει μια διαφορετική χελώνα και κάθε τρίγωνο αντιπροσωπεύει μια ημερήσια εκτίμηση θέσης από το SSSM.

Εικόνα 2.2.4-1. Δεδομένα δορυφορικού εντοπισμού ατόμων *Caretta caretta* στο θαλάσσιο παράκτιο χώρο της Κρήτης.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο πληθυσμός της *Caretta caretta* που αναπαράγεται στην Κρήτη εμφανίζεται διαφοροποιημένος γενετικά από τους άλλους πληθυσμούς που ωοτοκούν στην Ελλάδα, όπως της Ζακύνθου, του Κυπαρισσιακού κόλπου και του Λακωνικού κόλπου (Degree of isolation of the mediterranean nesting populations of the loggerhead sea turtle using nuclear markers, 2006).

Chelonia mydas: Η χωρική αποτύπωση των σημαντικών περιοχών για την Πράσινη χελώνα (*Chelonia mydas*) εξετάζεται σύμφωνα με α) τη σχετική βιβλιογραφία που βασίζεται σε καταγραφές από αλιείς που τις συλλαμβάνουν ως παρεμπίπτοντα αλιεύματα και β) από μη δημοσιευμένα δεδομένα που προκύπτουν από τις εκθαλασσώσεις σε εθνικό επίπεδο τόσο των τραυματισμένων όσο και των προσφάτως νεκρών θαλασσίων χελωνών, όπως καταγράφονται σε ειδικά έντυπα (Δελτίο Εκθαλάσσωσης) του Πανελλήνιου Δικτύου Διάσωσης Θαλάσσιας Χελώνας. Ειδικότερα, καθώς στα Δελτία Εκθαλάσσωσης δεν καταγράφονται συντεταγμένες, οι τραυματισμένες και προσφάτως νεκρές θαλάσσιες χελώνες (μήκος καβουκιού >25cm) θεωρείται ότι προέρχονται από το θαλάσσιο χώρο πλησίον της περιοχής εκθαλάσσωσης, που αποτελεί τον αντίστοιχο Καποδιστριακό Δήμο (Δημοτική Ενότητα).

Στον πίνακα 2.2.4-3 παρουσιάζονται συνοπτικά κάποιες πληροφορίες σχετικές με τα ενδιαιτήματα των θαλάσσιων χελωνών στο σύνολο των περιοχών του δικτύου Natura 2000 της περιοχής μελέτης στις οποίες απαντώνται, ενώ το σύνολο των δεδομένων δίνεται στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-7 του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

Πίνακας 2.2.4-3. Σημαντικές περιοχές (ενδιαιτήματα) της θαλάσσιων χελωνών.

Κωδικός περιοχής Natura 2000	Ονομασία περιοχής Natura 2000	Είδος	ΟΧΕ	Κατηγορία ΟΧΕ	Σημαντικότητα ΟΧΕ
GR4340001	ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ - ΤΗΓΑΝΙ ΚΑΙ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ - ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ, ΟΡΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙ - ΒΙΓΛΑ	*Caretta caretta*	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia	Όλες οι φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
GR4340002	ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	*Caretta caretta*	Παράκτιο οικοσύστημα	Όλες οι άλλες φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ - ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	*Caretta caretta*	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia	Όλες οι φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
			Παράκτιο οικοσύστημα		
			Παραλίες, αμμοθίνες, αμμώδεις εκτάσεις	Ωοτοκία	Χαμηλή
		Chelonia mydas	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia	Όλες οι φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
			Παράκτιο οικοσύστημα		
GR4340005	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	*Caretta caretta*	Παράκτιο οικοσύστημα	Όλες οι άλλες φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
GR4340006	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ - ΡΕΜΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΚΕΡΙΤΗ - ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΑΣΑ	*Caretta caretta*	Παραλίες, αμμοθίνες, αμμώδεις εκτάσεις	Ωοτοκία	Χαμηλή
GR4340012	ΑΣΦΕΝΔΟΥ - ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	*Caretta caretta*	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia	Όλες οι φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
			Παράκτιο οικοσύστημα		
GR4340013	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ	*Caretta caretta*	Παράκτιο οικοσύστημα	Όλες οι άλλες φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
GR4340015	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΠΟ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ ΜΕΧΡΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΡΙΟΣ	*Caretta caretta*	Παράκτιο οικοσύστημα	Όλες οι άλλες φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
GR4340024	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	*Caretta caretta*	Παράκτιο οικοσύστημα	Όλες οι φάσεις του κύκλου ζωής της χελώνας πλην της ωοτοκίας	Μέση
			Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Posidonia		

Θηλαστικά

Crocidura zimmermanni: Η Κρητική μυγαλή αποτελεί το μοναδικό ενδημικό είδος θηλαστικού στην Ελλάδα και ζει μόνο στην Κρήτη. Έχει εντοπιστεί στους τρεις μεγάλους ορεινούς όγκους της Κρήτης (Λευκά Όρη, Ίδη, Δίκτη) σε υψόμετρο μεγαλύτερο των 1200m Η μυγαλή περνάει το χρόνο της μοναχικά, κυνηγώντας έντομα, προνύμφες, σκουλήκια και ασπόνδυλα, αλλά και κρυμμένη μέσα σε υπόγειες στοές, μικρά οροπέδια και πόλγες. Το είδος ζει σε υψόμετρο πάνω των 1200μ, επειδή στα χαμηλότερα υψόμετρα έχει εκτοπιστεί από το εισηγμένο είδος της κοινής κηπομυγαλής (*Crocidura suaveolens*). Μάλιστα λόγω αυτού του εκτοπισμού σε μικρά οροπέδια και πόλγες των ψηλών βουνών, το είδος απειλείται με εξαφάνιση. Τα διαθέσιμα γεωχωρικά δεδομένα δεν επιτρέπουν τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Η απουσία επαρκών διαθέσιμων γεωχωρικών δεδομένων δεν επιτρέπει τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Με την μεθοδολογία και το σκεπτικό που ακολουθήθηκε και στην περίπτωση των χερσαίων ερπετών των αμφιβίων δίνονται στην ενότητα αυτοί οι τύποι οικοτόπων που δυνητικά φιλοξενούν τα ενδιαιτήματα του είδους. Πρόκειται για τύπους φρυγανικούς (4090, 5430) και για δασικούς τύπους οικοτόπων (9290, 934A).

Felis silvestris: Η ευρωπαϊκή αγριόγατα (*Felis silvestris silvestris*) που απαντάται στην περιοχή μελέτης έχει άγρια ένστικτα και δεν εξημερώνεται. Το είδος ανήκει στα νυκτόβια ζώα τα οποία χαρακτηρίζονται από οξύτατες αισθήσεις οράσεως και ακοής. Μπορούν να αναρριχώνται με μεγάλη ευκολία στα δέντρα. Στην περιοχή μελέτης απαντώνται σε δάση με πουρνάρι και μεσογειακούς θαμνώνες σε μείξη με αραιά δέντρα σε υψόμετρο 900-1.200 μέτρων. Τα διαθέσιμα γεωχωρικά δεδομένα δεν επιτρέπουν τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Τα διαθέσιμα γεωχωρικά δεδομένα δεν επιτρέπουν τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Η απουσία επαρκών διαθέσιμων γεωχωρικών δεδομένων δεν επιτρέπει τη χωρική αποτύπωση της εξάπλωσης του είδους στην περιοχή μελέτης. Με την μεθοδολογία και το σκεπτικό που ακολουθήθηκε και στην περίπτωση του Crocidura zimmermanni δίνονται στην ενότητα αυτοί οι τύποι οικοτόπων που δυνητικά φιλοξενούν τα ενδιαιτήματα του είδους. Πρόκειται για τύπους φρυγανικούς (4090, 5430) και για δασικούς τύπους οικοτόπων (9290, 92C0, 92D0, 934A, 9310, 9320, 9340, 9540).

Capra aegagrus: Ο Κρητικός αίγαγρος (*Capra aegagrus),* αποτελεί είδος το οποίο δεν εμφανίζει στενή συσχέτιση με συγκεκριμένους τύπους οικοτόπων. Αξιοποιεί τους διαθέσιμους πόρους σε κάθε προσιτό ενδιαίτημα. Σημαντική παράμετρος που φαίνεται να σχετίζεται με την παρουσία του είναι η απουσία δρόμων και το έντονο ανάγλυφο. Πιθανότατα αυτό να σχετίζεται με τον ανταγωνισμό του είδους με τις αίγες και την προστασία από τη λαθροθηρία.

Θηλαστικά (Χειρόπτερα)

Για τον καθορισμό των σημαντικών περιοχών για την τροφοληψία καθώς και την αναπαραγωγή/ διαχείμαση/ ανάπαυση των πολύ σημαντικών της περιοχής μελέτης, χρησιμοποιήθηκε τόσο η γνώση των ειδικών επιστημόνων της ομάδας μελέτης όσο και τα αποτελέσματα του προγράμματος LIFE GRECABAT το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη.

Προέκυψε λοιπόν ότι στην Κρήτη, το ενδιαφέρον των χειροπτέρων κατά τη φάση αναζήτησης τροφής εστιάζεται στις θέσεις με γλυκό νερό (ποτάμια, ρέματα, εκβολές, λίμνες και τεχνητές υδατοσυλλογές δηλαδή οικότοποι: 3190, 3250, 3280, 9620) και τις δασικές εκτάσεις (92C0, 92D0, 9310, 9320, 9340, 9370, 934A, 9540). Στις περιοχές αυτές συγκεντρώνονται για τροφοληψία τα περισσότερα είδη καθώς και η μεγαλύτερη αφθονία αυτών. Αναφορικά με την αναπαραγωγή/ διαχείμαση/ ανάπαυση τους, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα περισσότερα είδη χειροπτέρων σχηματίζουν αναπαραγωγικές αποικίες

σε σπήλαια και άλλα υπόγεια καταφύγια (ορυχεία, πολυβολεία κτλ.). Η ορθή διαχείριση των καταφυγίων αυτών είναι ιδιαιτέρως σημαντική για την διατήρηση των πληθυσμών των χειροπτέρων. Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης ξεχωρίζουν 13 σπήλαια, πέντε εκ των οποίων βρίσκονται εντός των ορίων των περιοχών Natura 2000 και οκτώ εκτός της περιοχής μελέτης, για τον υψηλό αριθμό νυχτερίδων που φιλοξενούν (από ένα ή και περισσότερα είδη), μία η περισσότερες εποχές του έτους.

Στον πίνακα 2.2.4-4 παρουσιάζονται συνοπτικά οι σημαντικότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές περιοχές των πολύ σημαντικών χειροπτέρων της περιοχής μελέτης σε επίπεδο περιοχής Natura, ενώ το σύνολο των δεδομένων δίνεται στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-7 του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

Πίνακας 2.2.4-4. Σημαντικές περιοχές των πολύ σημαντικών χειροπτέρων της περιοχής μελέτης.

Κωδικός περιοχής Natura 2000	**Ονομασία περιοχής Natura 2000**	**ΟΧΕ (σημαντικές περιοχές/ενδιαιτήματα)**	**Αριθμός ειδών**	**Είδη**	**Κατηγορία ΟΧΕ**
GR4340004	ΕΛΟΣ - ΤΟΠΟΛΙΑ - ΣΑΣΑΛΟΣ - ΑΓΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ	3250, 9260, 92C0, 92D0, 9310, 9340	4	*Miniopterus schreibersii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Pipistrellus hanaki*	*Τροφοληψία*
GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ - ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	9260, 9310, 9320, 934A	1	*Rhinolophus ferrumequinum*	
GR4340005	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	92D0, 9340, 934A, 9540, 9620	4	*Myotis blythii, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
GR4340006	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ - ΡΕΜΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΚΕΡΙΤΗ - ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΑΣΑ	1130, 3250, 3280, 3290, 92C0, 9340, 9620	3	*Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Pipistrellus hanaki*	
GR4340007	ΦΑΡΑΓΓΙ ΘΕΡΙΣΣΟΥ	92C0, 92D0, 9320, 9340, 934A	3	*Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
GR4340008	ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	1150, 3170, 9290, 92C0, 92D0, 9320, 934A, 9540, 9620	8	*Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Pipistrellus hanaki*	
GR4340010	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ) - ΠΑΡΑΛΙΑ	1130, 3250, 92C0, 92D0, 9310, 9320, 9340, 934A	7	*Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis*	

Κωδικός περιοχής Natura 2000	Ονομασία περιοχής Natura 2000	ΟΧΕ (σημαντικές περιοχές/ενδιαιτήματα)	Αριθμός ειδών	Είδη	Κατηγορία ΟΧΕ
	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ - ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ - ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ			*capaccinii, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Pipistrellus hanaki*	
GR4340011	ΦΡΕ - ΤΖΙΤΖΙΦΕΣ - ΝΙΠΟΣ	9290, 934Α	1	*Rhinolophus ferrumequinum*	
GR4340005	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	Ορυχείο Γύψου	4	*Rhinolophus blasii, Myotis blythii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	αναπαραγωγή/ διαχείμαση/ ανάπαυση
GR4340008	ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	Σπήλαιο Τζανή	5	*Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Rhinolophus hipposideros, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum*	
		Εγκαταλελειμμένα κτίρια	2	*Rhinolophus hipposideros, Rhinolophus ferrumequinum*	
		Σπήλαιο Λύκος	4	*Myotis blythii, Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Miniopterus schreibersii*	
GR4340010	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ) - ΠΑΡΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ - ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ - ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ	Σπήλαιο Ψιμάκι	3	*Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Rhinolophus blasii, Myotis capaccinii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
GR4340019	ΦΑΡΑΓΓΙ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ - ΑΡΓΟΥΛΙΑΝΟ ΦΑΡΑΓΓΙ - ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΜΑΝΙΚΑ	Σπήλαιο Αγιασμάτσι		*Chiroptera sp.*	
Εκτός των ορίων της περιοχής μελέτης		Γερμανικό τούνελ (Παλαιόχωρα)	2	*Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
		Σπήλαια Κρυονερίδα και Καλαμάτο	2	*Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	

Κωδικός περιοχής Natura 2000	Ονομασία περιοχής Natura 2000	ΟΧΕ (σημαντικές περιοχές/ενδιαιτήματα)	Αριθμός ειδών	Είδη	Κατηγορία ΟΧΕ
		Σπήλαιο Κουλιέρη	1	*Rhinolophus ferrumequinum, Myotis capaccinii, Rhinolophus blasii, Rhinolophus hipposideros*	
		Ενάλιο σπήλαιο	1	*Miniopterus schreibersii*	
		Σπήλαιο Άγιος Ιωάννης (Ακρωτήρι)	2	*Miniopterus schreibersii, Rhinolophus blasii, Myotis blythii, Myotis emarginatus, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
		Σπήλαιο Μαμαλούκου	2	*Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, , Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
		Σπήλαιο Νεραϊδοσπηλιά	1	*Rhinolophus blasii, Rhinolophus hipposideros*	
		Σπήλαιο Βέννηδων	3	*Myotis blythii, Myotis capaccinii, Rhinolophus ferrumequinum, Miniopterus schreibersii, Myotis emarginatus, Rhinolophus hipposideros*	
		Τούνελ (Νωπήγεια)	1	*Rhinolophus ferrumequinum, Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Rhinolophus hipposideros*	

Τα περισσότερα είδη χειροπτέρων του Παρ. ΙΙ της Οδηγίας των Οικοτόπων (όλα της Κρήτης) σχηματίζουν αναπαραγωγικές αποικίες σε σπήλαια και άλλα υπόγεια καταφύγια (ορυχεία, πολυβολεία κτλ). Η ορθή διαχείριση των καταφυγίων αυτών είναι ιδιαιτέρως σημαντική για την διατήρηση των πληθυσμών των χειροπτέρων και προϋποθέτει την ένταξή τους στον Δίκτυο Natura2000 ή σε κάποιο εθνικό κατάλογο προστατευόμενων φυσικών περιοχών.

Στο νομό Χανίων ξεχωρίζουν 16 καταφύγια χειροπτέρων (Σπήλαιο Αγίου Ιωάννη, Σπήλαιο Αγιασμάτσι, Εγκαταλελειμμένα κτήρια στο φαράγγι της Σαμαριάς, Σπήλαιο Ψιμάκι, Σπήλαια Κρυονερίδα και Καλαμάτο, Γερμανικό τούνελ στην Παλαιόχωρα, Ορυχείο γύψου στην περιοχή της Σούγιας, Σπήλαιο Κουλιέρη, Σπήλαιο Λύκου, Σπήλαιο Μαμαλούκου, Σπήλαιο Νεραϊδοσπηλιά, Ενάλιο

σπήλαιο, Σπήλαιο Τζανή, Τούνελ στα Νωπήγεια, Σπήλαιο Βέννηδων στα Χάμπαθα) για τον υψηλό αριθμό νυχτερίδων που φιλοξενούν (από ένα ή και περισσότερα είδη), μία η περισσότερες εποχές του έτους.

Εννέα από τα καταφύγια αυτά (τα οποία φαίνονται και στον πίνακα 2.2.4-4) βρίσκονται εκτός του Δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβάνονται στην ενότητα αυτή εξαιτίας της ιδιαίτερα υψηλής οικολογικής τους αξίας:

1. Σπήλαιο του Αγίου Ιωάννη στο Ακρωτήρι: φιλοξενεί (ιδίως την άνοιξη και το καλοκαίρι) μερικές δεκάδες νυχτερίδες από τα είδη *Miniopterus schreibersii* και *Rhinolophus blasii* αλλά και *Myotis blythii*, *Plecotus macrobullaris*, *Rhinolophus ferrumequinum* και *R. hipposideros.*
2. Τούνελ στην Παλαιόχωρα: αποτελεί καταφύγιο για πολλές δεκάδες άτομα των ειδών *Rhinolophus blasii* και *Myotis emarginatus.*
3. Σπήλαιο Κουλιέρη στα Μυλωνιανά: φιλοξενεί όλο το χρόνο μερικές δεκάδες νυχτερίδες από το είδος *Rhinolophus ferrumequinum* αλλά και τα *Rhinolophus blasii*, *R. hipposideros* και *Myotis capaccinii*.
4. Ενάλιο σπήλαιο στον Καλαθά: έχει εντοπιστεί μία από τις μεγαλύτερες αποικίες νυχτερίδων στην Κρήτη με πάνω από 700 *Miniopterus schreibersii.*
5. Πολυβολείο στα Νωπήγεια: φιλοξενεί, ιδίως το χειμώνα, μερικές δεκάδες νυχτερίδες από το είδος *Rhinolophus ferrumequinum* αλλά και το *Myotis blythii*.
6. Σπήλαιο Βέννηδων στα Χάμπαθα: φιλοξενεί (ιδίως την άνοιξη και το καλοκαίρι) μερικές δεκάδες νυχτερίδες από τα είδη *Myotis capaccinii, Myotis blythii, Rhinolophus ferrumequinum,* αλλά και *Miniopterus schreibersii*, *Myotis emarginatus*, και *Rhinolophus hipposideros*.
7. Σπήλαιο Νεραϊδοσπηλιά: φιλοξενεί νυχτερίδες από τα είδη *Rhinolophus blasii, Rhinolophus hipposideros*
8. Σπήλαιο Μαμαλούκου: φιλοξενεί νυχτερίδες από τα είδη *Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*
9. Σπήλαια Κρυονερίδα και Καλαμάτο: φιλοξενούν νυχτερίδες από τα είδη *Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*

Θαλάσσια Θηλαστικά

Στην περιοχή μελέτης καταγράφονται 3 είδη θαλάσσιων θηλαστικών. Πρόκειται για το είδος προτεραιότητας Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) καθώς και το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*), τα οποία ανήκουν στο Παρ. ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και για τη Φάλαινα φυσητήρα,

Monachus monachus: Η Μεσογειακή φώκια ζει στο θαλάσσιο περιβάλλον πολύ περισσότερο από ότι το χερσαίο. Οι δυνατότητες μετακίνησης, κατάδυσης, προσανατολισμού και σύλληψης τροφής είναι πολύ μεγάλες. Η οριοθέτηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος που χρησιμοποιεί η Μεσογειακή φώκια ως ενδιαίτημα καθορίζεται κυρίως από τις τροφικές της προτιμήσεις και κατ' επέκταση την εξάπλωση των ειδών με τα οποία τρέφεται, καθώς και από τις καταδυτικές της δυνατότητες.

Οι μεσογειακές φώκιες, όπως εξάλλου και το σύνολο των πτερυγιοπόδων, αν και περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους στο νερό ψάχνοντας κυρίως για τροφή, χρησιμοποιούν απαραίτητα και χερσαία ενδιαιτήματα για ανάπαυση, αλλά κυρίως για να γεννήσουν και να γαλουχήσουν τα μικρά τους. Οι Μεσογειακές φώκιες σε αντίθεση με τα συγγενικά τους είδη, χρησιμοποιούν ως χερσαία ενδιαιτήματα καλά προφυλαγμένες παράκτιες θαλασσινές σπηλιές/

καταφύγια, που βρίσκονται σε απομακρυσμένες είτε δυσπρόσιτες παράκτιες ή νησιωτικές τοποθεσίες. Οι σπηλιές αυτές, που μπορεί να έχουν μία ή και περισσότερες εισόδους πάνω ή και κάτω από την επιφάνεια του νερού, έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό, ότι καταλήγουν σε παραλία.

Ο συνδυασμός δεδομένων σχετικών με τα είδη τροφικής προτίμησης (Pierce et al. 2011), με δεδομένα προερχόμενα από καταγραφές αλληλεπιδράσεων με αλιευτικά εργαλεία (δίχτυα, παραγάδια) και μιας προσπάθειας δορυφορικής παρακολούθησης του είδους (Dendrinos et al. 2007a), οδηγούν στην εκτίμηση ότι πολύ πιθανό όριο για το θαλάσσιο ενδιαίτημα της Μεσογειακής φώκιας είναι η ισοβαθής των 200 μέτρων. Αυτή η εκτίμηση βρίσκεται σε συμφωνία και με τα μέχρι τώρα αντίστοιχα δεδομένα από άλλες μελέτες σε άλλες περιοχές εξάπλωσης του είδους (Gazo et al. 2005, 2006).

Με βάση τα ως άνω έγινε καταγραφή των σημαντικών ενδιαιτημάτων της μεσογειακής φώκιας στην περιοχή μελέτης και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 2.2.4-5. Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τα ενδιαιτήματα του είδους δίνονται στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-7 του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

Πίνακας 2.2.4-5. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) Μεσογειακής φώκιας (*Monachus monachus*).

Κωδικός περιοχής Natura 2000	Ονομασία περιοχής Natura 2000	Είδος	ΟΧΕ (σημαντικές περιοχές/ενδιαιτήματα)	Κατηγορία ΟΧΕ	Σημαντικότητα ΟΧΕ
GR4340001	ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ - ΤΗΓΑΝΙ ΚΑΙ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ - ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ, ΟΡΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙ - ΒΙΓΛΑ	*Monachus monachus*	Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
			Θαλάσσια σπήλαια (CRE1 & CRE2)	ανάπαυση	
GR4340002	ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ - ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
			Θαλάσσια σπήλαια (CRE6 & CRE7)	ανάπαυση	
GR4340005	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
GR4340006	ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ - ΡΕΜΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΚΕΡΙΤΗ - ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΑΣΑ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
GR4340008	ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ		Παράκτια περιοχή	ανάπαυση/ τροφοληψία	Μέση
			Θαλάσσια σπήλαια (CRE46)	ανάπαυση	
			Θαλάσσια σπήλαια (CRE45)	αναπαραγωγή	Υψηλή
GR4340010	ΔΡΑΠΑΝΟ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ) - ΠΑΡΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ - ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ - ΣΠΗΛΑΙΟ ΨΙΜΑΚΙ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
			Θαλάσσια σπήλαια (CRE9)	ανάπαυση	
GR4340012	ΑΣΦΕΝΔΟΥ - ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ		Θαλάσσια σπήλαια (CRE44)	ανάπαυση	Μέση
			Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	
GR4340013			Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Υψηλή

Κωδικός περιοχής Natura 2000	Ονομασία περιοχής Natura 2000	Είδος	ΟΧΕ (σημαντικές περιοχές/ενδιαιτήματα)	Κατηγορία ΟΧΕ	Σημαντικότητα ΟΧΕ
	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ		Θαλάσσια σπήλαια (CRE47)	αναπαραγωγή	
GR4340015	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΠΟ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ ΜΕΧΡΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΡΙΟΣ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση
GR4340024	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ		Παράκτια περιοχή	τροφοληψία	Μέση

Παρατηρούμε ότι η Μεσογειακή φώκια χρησιμοποιεί το θαλάσσιο τμήμα των προστατευόμενων περιοχών ως πεδίο διατροφής, ενώ τα θαλάσσια σπήλαια/ καταφύγια που έχουν χαρτογραφηθεί ως περιοχές ανάπαυσης ή/ και αναπαραγωγής.

Tursiops truncatus: Το Ρινοδέλφινο κινείται στην ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα των Ελληνικών θαλασσών, μέχρι την ισοβαθή των 200 μέτρων. Μπορεί να βρεθεί μακριά από την ακτή στο Αιγαίο αφού τα βάθη είναι μικρά. Έχει παρατηρηθεί μερικές φορές και πέρα από το ηπειρωτικό υφαλοπρανές. Κινείται κατά κύριο λόγο σε μέσο βάθος 121 μέτρων και σε απόσταση από την ακτή τα 3 χιλιόμετρα καθώς σε αυτό το εύρος τρέφεται.

Πίνακας 2.2.4-6. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) Ρινοδέλφινου *(Tursiops truncatus).*

Κωδικός Natura 2000	Περιγραφή Natura 2000	Είδος	ΟΧΕ	Κατηγορία ΟΧΕ	Σημαντικότητα ΟΧΕ
GR4340001	ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ - ΤΗΓΑΝΙ ΚΑΙ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ - ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ, ΟΡΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙ - ΒΙΓΛΑ	*Tursiops truncatus*	Παράκτια περιοχή	τροφοληψία/ αναπαραγωγή	Υψηλή
GR4340002	ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ				Μέση
GR4340003	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΩΠΟΥ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΑΛΕΜΕ - ΚΟΛΠΟΣ ΧΑΝΙΩΝ				Μέση
GR4340005	ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ				Μέση
GR4340012	ΑΣΦΕΝΔΟΥ - ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ				Υψηλή
GR4340013	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ				Υψηλή
GR4340024	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ				Υψηλή

Physeter macrocephalus: Ο φυσητήρας αποτελεί είδος το οποίο απαντάται στην περιοχή της Δ-ΝΔ Κρήτης όλο το χρόνο, ενώ το σύνολο της Ελληνικής Τάφρου (που εκτείνεται από τα νησιά του Ιονίου μέχρι την Ρόδο) είναι το σημαντικότερο ενδιαίτημα των φυσητήρων σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο. Η προτίμηση των φυσητήρων για την Ελληνική Τάφρο συνδέεται με την ύπαρξη υποβρυχίων γκρεμών πολύ κοντά στις ακτές ενώ είναι πολύ πιθανό ότι εκεί αφθονούν τα μεσο- και βαθύ-πελαγικά καλαμάρια, που αποτελούν την αποκλειστική τροφή των μεσογειακών φυσητήρων.

Η θαλάσσια ζώνη Δ-ΝΔ της Κρήτης βάθους από 500 m έως 3000 m χρησιμοποιείται από το είδος είτε σε επίπεδο ατόμων είτε κοινωνικών ομάδων, για μόνιμη διαβίωσή, τροφοληψία, αναπαραγωγή, γαλουχία και μετακίνηση του.

Η γεωμορφολογία και η βαθυμετρία της ευρύτερης Ελληνικής Τάφρου είναι υψηλής οικολογικής σημασίας, ειδικά λόγω της σημασίας της για τα κητώδη και ειδικά για τους φυσητήρες. Για το λόγο αυτό η ευρύτερη περιοχή της Ελληνικής Τάφρου συμπεριλαμβανομένης της συγκεκριμένης περιοχής έχει χαρακτηριστεί από τη Συμφωνία ACCOBAMS ως Κρίσιμος Οικότοπος για τα Κητώδη (Critical Cetacean Habitat), ενώ έχει αναγνωριστεί ως Σημαντική για τα Θαλάσσια Θηλαστικά (Important Marine Mammal Area) σε παγκόσμιο επίπεδο Επιπρόσθετα, η Συμφωνία ACCOBAMS έχει προτείνει στην ελληνική πολιτεία να ανακηρύξει την περιοχή ως Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή.

Πίνακας 2.2.4-7. Σημαντικές περιοχές (ΟΧΕ- ενδιαιτήματα) Φυσητήρα *(Physeter macrocephalus)*.

Κωδικός Natura 2000	**Περιγραφή Natura 2000**	**Είδος**	**ΟΧΕ**	**Κατηγορία ΟΧΕ**	**Σημαντικότητα ΟΧΕ**
GR4340013	ΝΗΣΟΙ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ	*Physeter macrocephalus*	Θαλάσσια ζώνη βάθους από 500 m έως 3000 m	τροφοληψία/ αναπαραγωγή	Υψηλή
GR4340024	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ				

2.2.4.3 Σημαντικές περιοχές ειδών ορνιθοπανίδας

Για τον χωρικό προσδιορισμό των σημαντικών περιοχών/ενδιαιτημάτων των ειδών ορνιθοπανίδας προσεγγίστηκαν τρεις διαφορετικές ομάδες, τα αρπακτικά είδη, τα είδη χαρακτηρισμού και τα λοιπά είδη ορνιθοπανίδας της περιοχής μελέτης.

Αρπακτικά είδη ορνιθοπανίδας: Αναφορικά με τα είδη αρπακτικών η μελέτη επικεντρώνεται στην κατανομή των σημαντικών θέσεων τεσσάρων μεγάλων αρπακτικών ειδών δηλαδή τον Γυπαετό (Gypaetus barbatus), το Όρνιο (Gyps fulvus), το Χρυσαετό (Aquila chrysaetos) και τον Σπιζαετό (Hieraaetus fasciatus) και δύο είδη γερακιών δηλαδή τον Πετρίτη (Falco peregrinus) και τον Μαυροπετρίτη (Falco eleonorae). Τα είδη αυτά επιλέχθηκαν με βάση το καθεστώς σπανιότητας και προστασίας τους αφού έχουν συμπεριληφθεί στο Παράρτημα Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τα πουλιά 2009/147/ΕΕ και έχουν επιπλέον καταχωρηθεί στο επικαιροποιημένο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Σπονδυλοζώων της Ελλάδας (Λεγάκις και Μαραγκού, 2009). Επίσης ορισμένα αποτελούν είδη χαρακτηρισμού, δηλαδή είδη για τις ανάγκες διατήρησης των οποίων θεσπίστηκαν και οριοθετήθηκαν Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) ενώ η διατήρηση τους αποτελεί κύρια διαχειριστική προτεραιότητα των κρατών μελών της ΕΕ. Επιπλέον για τον Γυπαετό, τον Σπιζαετό και τον Μαυροπετρίτη που αποτελούν είδη προτεραιότητας έχουν εκπονηθεί ευρωπαϊκά σχέδια δράσης διατήρησης (Action plans Annex I Bird species considered as "Priority for funding under LIFE").

Για κάθε είδος, ορίστηκε δακτύλιος (buffer zone) με τη μορφή πολυγώνου γύρω από τα γεωγραφικά στίγματα των φωλιών τους σύμφωνα με τις αποστάσεις ασφαλείας που δίδονται στη διεθνή βιβλιογραφία. Οι αποστάσεις ασφαλείας για τις ανθρώπινες δραστηριότητες ορίστηκαν στα 5 km για το Γυπαετό και 3 km για το Όρνιο και τα δύο είδη αετών και 1 km για τον Πετρίτη (Desholm and Kahlert, 2005; Drewitt and Langston, 2006; Meyburg et al., 2006; 2008; Bright et al., 2009; Lapointe et al., 2011; Ahlen, 2010; Pagel et al., 2013). Στη συνέχεια οι δακτύλιοι των ειδών ενώθηκαν σε

μεγαλύτερους δακτυλίους-πολύγωνα και πραγματοποιήθηκε η αντιστοίχιση τους με τις ΖΕΠ στις οποίες με οποιοδήποτε τρόπο έρχονται σε επαφή. Οι δακτύλιοι-πολύγωνα των ειδών που επιλέχθηκαν για περαιτέρω επεξεργασία είτε περιέχονται μέσα στις ΖΕΠ, είτε τις καλύπτουν ολοκληρωτικά ή τμηματικά.

Έτσι για κάθε είδος που αναφέρθηκε πιο πάνω, δημιουργήθηκαν πολύγωνα που αντιπροσωπεύουν τα κρίσιμα ενδιαιτήματα για το φώλιασμα και την τροφοληψία των αρπακτικών. Τα πολύγωνα αυτά περιλαμβάνουν ενεργές και εναλλακτικές φωλιές καθότι τα αρπακτικά πολύ συχνά χρησιμοποιούν διαφορετικές φωλιές από χρονιά σε χρονιά. Τα κρίσιμα ενδιαιτήματα που αφορούν στα πολύγωνα αυτά περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο γκρεμνά και απότομες πλαγιές (π.χ. φαραγγιών) καθώς και ποικιλία άλλων οικοσυστημάτων.

Στον πίνακα 2.2.4-8 δίνονται πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές περιοχές των αρπακτικών ειδών της περιοχής μελέτης σε επίπεδο περιοχής Natura, ενώ το σύνολο των δεδομένων δίνεται στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-8 του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

Πίνακας 2.2.4-8. Σημαντικές περιοχές (ενδιαιτήματα φωλεοποίησης) των αρπακτικών ειδών (ορνιθοπανίδα).

Σημαντικές Περιοχές (Ενδιαιτήματα φωλεοποίησης)	**Είδη**	**Περιοχές Natura 2000**
Γκρεμνά, Απότομες πλαγιές	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)*	GR4340014
	Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus	GR4340016
	Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)	GR4340017
	Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)	GR4340019, GR4340021
	Falco peregrinus	GR4340023

Παρατηρούμε όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε ήδη πιο πάνω, ότι όλα τα αρπακτικά πτηνά έχουν ενεργές και εναλλακτικές φωλιές σε τοπία με γκρεμνά και με απότομες πλαγιές.. Στις περιοχές μελέτης μας παρατηρούνται τέτοιου είδους τοπία σε 6 από τις 9 ΖΕΠ.

Λοιπά είδη ορνιθοπανίδας: Για τα υπόλοιπα είδη ορνιθοπανίδας, καθορίστηκαν πολύγωνα σημαντικών περιοχών βάση της γνώσης των ειδικών επιστημόνων της ομάδας μελέτης. Σημαντικές περιοχές/ ενδιαιτήματα καθορίστηκαν μόνο για τα είδη που υπήρχε επαρκής γνώση, για την χάραξη των αντίστοιχων πολυγώνων. Τα πολύγωνα αυτά είτε περιέχονταν ολοκληρωτικά μέσα σε κάποια ΖΕΠ ή κάποιο τμήμα του πολυγώνου βρίσκεται εντός ΖΕΠ. Επιπλέον, καθορίστηκαν πολύγωνα σημαντικών περιοχών τα οποία βρίσκονται εκτός των ορίων των Ζωνών Ειδικής Διατήρησης αλλά έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ορνιθοπανίδα της περιοχής. Για κάθε ένα από τα πολύγωνα δίνεται σύντομη περιγραφή των κύριων οικοσυστημάτων που περιλαμβάνει. Στον πίνακα ΤΤΑ 2.2-8 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, δίνονται αναλυτικές πληροφορίες για τα ενδιαιτήματα των ειδών ορνιθοπανίδας

Κρίσιμα ενδιαιτήματα ειδών χαρακτηρισμού των ΖΕΠ: Στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας της περιοχής μελέτης προσδιορίστηκαν επιπλέον τα κρίσιμα ενδιαιτήματα των ειδών χαρακτηρισμού τους. Στις ΖΕΠ της Κρήτης, τα περισσότερα είδη χαρακτηρισμού είναι αρπακτικά με μεγάλες επικράτειες ή αποικιακά είδη, για τα οποία ο προσδιορισμός του κρίσιμου ενδιαιτήματος, στο πλαίσιο της παρούσας

προσέγγισης, αφορά κατά κύριο λόγο τις θέσεις δυνητικής αναπαραγωγής. Τα αποτελέσματα της προσέγγισης παρουσιάζονται στον πίνακα 2.2.4-10.

Πίνακας 2.2.4-9. Ενδιαιτήματα λοιπών ειδών ορνιθοπανίδας (πλην των αρπακτικών) στις ΖΕΠ της Δυτικής Κρήτης.

Ενδιαιτήματα αναπαραγωγής	Είδος	Κωδικός Natura
Ακτογραμμή	*Motacilla alba, Alcedo atthis, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Falco eleonorae*	GR4340014, GR4340017, GR4340022, GR4340023
Αμμόλοφοι	*Burhinus oedicnemus*	GR4340017
Ανοικτές περιοχές	*Emberiza hortulana, Lullula arborea*	GR4340016
Αραιά μακκί	*Lanius collurio, Streptopelia turtur, Sylvia rueppelli*	GR4340014, GR4340016, GR4340019, GR4340021, GR4340023
Βραχονησίδα	*Apus apus, Calonectris diomedea s. str., Columba livia, Falco eleonorae, Falco peregrinus, Falco tinnunculus, Galerida cristata, Monticola solitarius, Motacilla alba, Oenanthe oenanthe, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Puffinus yelkouan, Sylvia melanocephala, Sylvia rueppelli, Tachymarptis melba*	GR4340017, GR4340018, GR4340023
Δάση Κυπαρισσιού	*Loxia curvirostra*	GR4340014
Δασώδη μακκί και βελανιδιές	*Streptopelia turtur, Jynx torquilla*	GR4340016
Δασώδη μακκί με είδη Quercus	*Otus scops, Streptopelia turtur, Jynx torquilla*	GR4340019
Δομημένες περιοχές	*Athene noctua, Otus scops, Passer hispaniolensis*	GR4340016, GR4340023
Εποχικές καλλιέργειες	*Athene noctua, Carduelis carduelis, Circus aeruginosus, Falco naumanni, Falco vespertinus, Merops apiaster, Passer hispaniolensis, Puffinus yelkouan*	GR4340023
Κάθετα Γκρεμνά	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340021, GR4340023
Κάθετες πλαγιές ακτών	*Monticola solitarius*	GR4340017
Κάθετη ακρή/ ακτή	*Apus pallidus, Falco eleonorae, Falco peregrinus, Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	GR4340014, GR4340017
Καλαμιώνες	*Acrocephalus arundinaceus, Acrocephalus melanopogon, Acrocephalus schoenobaenus, Acrocephalus scirpaceus, Ardea purpurea, Ardeola ralloides, Botaurus stellaris, Crex crex, Emberiza schoeniclus, Iduna pallida, Nycticorax nycticorax, Phylloscopus collybita, Plegadis falcinellus, Porzana porzana, Remiz pendulinus*	GR4340020, GR4340022
Καλλιέργειες	*Athene noctua*	GR4340016
Καλλιέργειες καστανιάς	*Streptopelia turtur, Jynx torquilla, Sylvia communis*	GR4340016
Λιβάδια	*Anthus campestris, Anthus cervinus, Anthus pratensis, Anthus trivialis, Bubulcus ibis, Calidris pugnax, Ciconia ciconia, Cisticola juncidis, Plegadis falcinellus*	GR4340020

Ενδιαιτήματα αναπαραγωγής	Είδος	Κωδικός Natura
Ορεινά φρύγανα	*Anthus campestris, Emberiza hortulana, Lullula arborea, Prunella collaris, Pyrrhocorax pyrrhocorax*	GR4340014
Οροπέδια	*Anthus campestris, Emberiza hortulana, Otus scops, Lullula arborea, Prunella collaris, Streptopelia turtur, Pyrrhocorax pyrrhocorax*	GR4340014, GR4340017, GR4340019
Παλαιοί Ελαιώνες	*Streptopelia turtur, Jynx torquilla, Otus scops*	GR4340016
Παράκτια ζώνη	*Alcedo atthis, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Aythya nyroca*	GR4340017, GR4340022
Παραλίες, αμμόλοφοι	*Charadrius dubius*	GR4340022
Παραποτάμια δάση	*Caprimulgus europaeus, Falco subbuteo, Jynx torquilla, Luscinia megarhynchos, Muscicapa striata, Streptopelia turtur, Sylvia communis, Upupa epops, Serinus serinus*	GR4340020
Πευκοδάση	*Caprimulgus europaeus, Loxia curvirostra, Otus scops, Streptopelia turtur*	GR4340014, GR4340016, GR4340023
Ρέματα	*Streptopelia turtur*	GR4340016
Σπηλίες, βάραθρα	*Prunella collaris, Pyrrhocorax pyrrhocorax*	GR4340014
Υγρότοποι	*Alcedo atthis, Anas crecca, Anthus campestris, Ardea purpurea, Ardeola ralloides, Aythya ferina, Botaurus stellaris, Calidris ferruginea, Calidris minuta, Cecropis daurica, Charadrius dubius, Chlidonias hybrida, Ciconia nigra, Circus aeruginosus, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus pygargus, Clanga clanga, Clanga pomarina, Coracias garrulus, Delichon urbicum, Emberiza cirlus, Emberiza hortulana, Falco eleonorae, Falco peregrinus, Hieraaetus pennatus (Aquila pennata), Hirundo rustica, Hydrocoloeus minutus, Ixobrychus minutus, Jynx torquilla, Larus armenicus, Larus fuscus fuscus, Lullula arborea, Mareca strepera, Merops apiaster, Milvus migrans, Motacilla cinerea, Motacilla citreola, Nycticorax nycticorax, Pandion haliaetus, Pelecanus onocrotalus, Plegadis falcinellus, Pluvialis apricaria, Ptyonoprogne rupestris, Riparia riparia, Spatula querquedula, Streptopelia turtur, Tachymarptis melba, Tringa glareola, Tringa glareola, Tringa ochropus, Tringa stagnatilis*	GR4340014, GR4340020, GR4340022
Φαράγγια	*Pyrrhocorax pyrrhocorax*	GR4340014
Φρύγανα	*Anthus campestris, Circus aeruginosus, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus pygargus, Clanga clanga, Clanga pomarina, Emberiza hortulana, Lanius collurio, Lanius senator, Lullula arborea, Prunella collaris, Sylvia rueppelli*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340021, GR4340023

Πίνακας 2.2.4-10. Είδη χαρακτηρισμού και κρίσιμα ενδιαιτήματα ειδών ορνιθοπανίδας στις ΖΕΠ της Δυτικής Κρήτης.

Κωδικός Natura 2000	Είδη χαρακτηρισμού	Κρίσιμο Ενδιαίτημα
GR4340014	*Aquila chrysaetos*	Σημαντικό ενδιαίτημα φωλεοποίησης τα κάθετα γκρεμνά
	Falco peregrinus	Σημαντικό ενδιαίτημα φωλεοποίησης τα κάθετα γκρεμνά
	Pyrrhocorax pyrrhocorax	Τα ορεινά φρύγανα και τα οροπέδια αποτελούν ενδιαίτημα τροφοληψίας. Οι σπηλιές και τα βάραθρα της περιοχής είναι ενδιαιτήματα αναπαραγωγής, ενώ τα φαράγγια της περιοχής αποτελούν τόσο ενδιαίτημα αναπαραγωγής όσο και ενδιαίτημα τροφοληψίας
GR4340016	*Gypaetus barbatus*	Σημαντικό ενδιαίτημα φωλεοποίησης τα κάθετα γκρεμνά
GR4340017	Falco eleonorae	Η ακτογραμμή, είναι ενδιαίτημα τροφοληψίας ενώ η βραχονησίδα (-ες) αποτελούν τόσο ενδιαίτημα αναπαραγωγής όσο και τροφοληψίας. Οι κάθετες ακτές είναι τόπος στάσης και ενδιαίτημα τροφοληψίας
GR4340018	*Falco eleonorae*	Η βραχονησίδα (-ες) είναι ενδιαίτημα αναπαραγωγής και τροφοληψίας
GR4340019	*Sylvia rueppelli*	Αραιά μακκί και φρύγανα: Ενδιαιτήματα αναπαραγωγής και τροφοληψίας, τόπος στάσης κατά τη μετανάστευση
GR4340020	*Aythya nyroca*	Υγρότοποι: τόπος στάσης κατά τη μετανάστευση, τροφοληψία, τόπος διαχείμασης
	Egretta garzetta	Υγρότοποι: τόπος στάσης κατά τη μετανάστευση, τροφοληψία, τόπος διαχείμασης
GR4340022	*Aythya nyroca*	Παράκτια ζώνη: Τόπος στάσης κατά τη μετανάστευση. Υγρότοποι: τόπος στάσης κατά τη μετανάστευση ενδιαίτημα τροφοληψίας και τόπος διαχείμασης
	Egretta garzetta	Υγρότοποι: τόπος στάσης κατά τη μετανάστευση, ενδιαίτημα τροφοληψίας και τόπος διαχείμασης
GR4340023	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	Βραχονησίδα (-ες), ενδιαίτημα αναπαραγωγής και τροφοληψίας

2.3 Κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία

2.3.1 Χαρακτηριστικά-Επιπτώσεις χρήσεων και δραστηριοτήτων

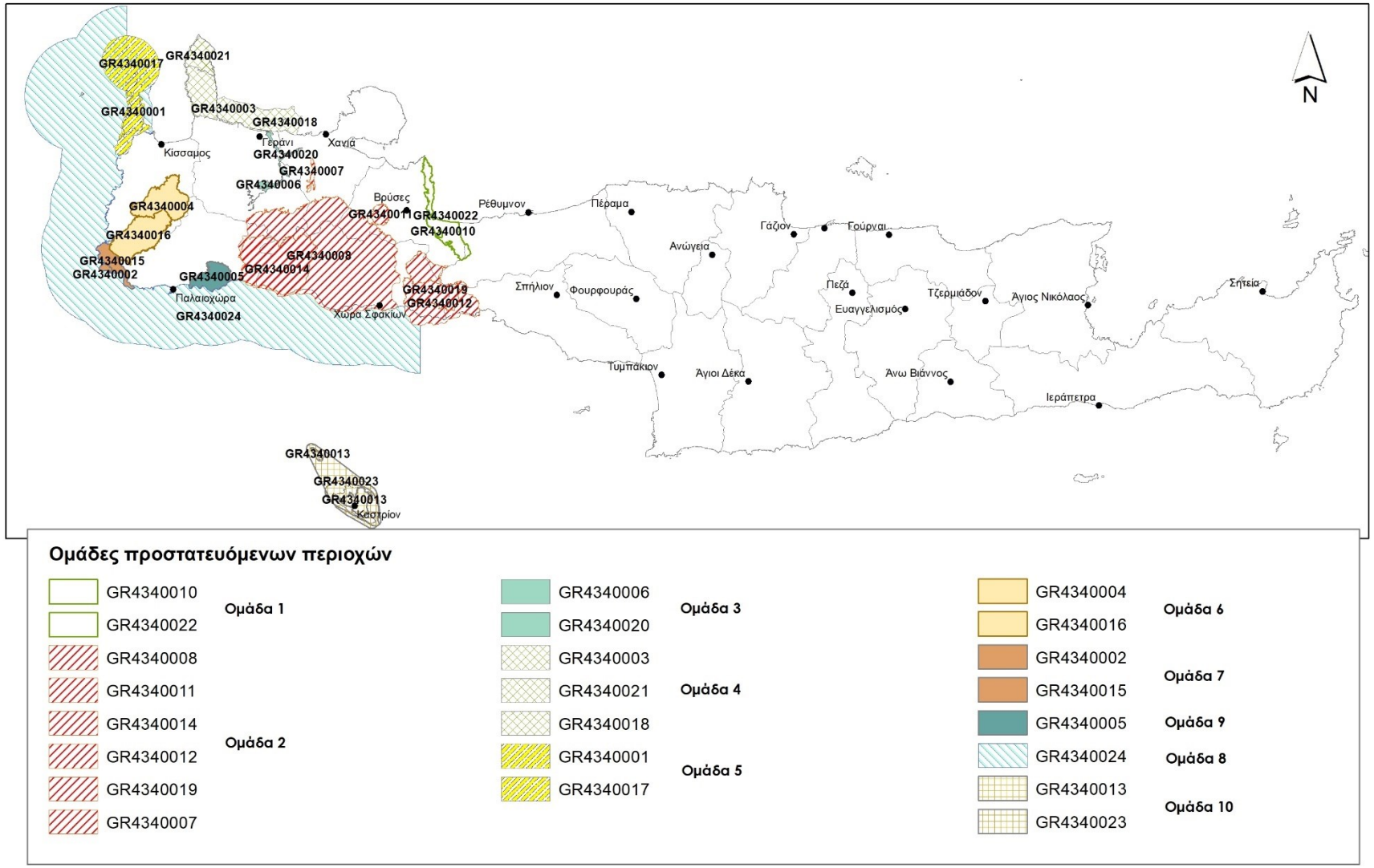
2.3.1.1 Κοινωνικοοικονομικά Χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης

Η Περιφέρεια Κρήτης, διαθέτει έναν αυτόνομο χαρακτήρα με ικανό μέγεθος ενδοχώρας και πληθυσμού. Χαρακτηριστικοί ήταν οι ταχείς ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας της, οι οποίοι ξεπερνούσαν τον εθνικό μέσο όρο έως και το 2009, καταλαμβάνοντας τη 5η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της Χώρας. Η οικονομική δραστηριότητα και η απασχόληση κορυφώθηκαν το 2008, με την ενίσχυση των κλάδων του τουρισμού και του εμπορίου, ενώ υποχώρησε σημαντικά ο πρωτογενής τομέας κυρίως ως προς την απασχόληση και όχι τόσο ως προς την παραγωγή προϊόντων. Μετά το 2009 καταγράφηκε σημαντική συρρίκνωση της οικονομίας στην Περιφέρεια, εντονότερη από το μέσο όρο της χώρας και η ανεργία για πρώτη φορά εμφάνισε τάσεις σύγκλισης με τον εθνικό μέσο όρο. Οι διαρθρωτικές αλλαγές που κληροδότησε η κρίση στις δομές της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα σημαντικές, λαμβάνοντας υπόψη μάλιστα ότι οι η κρητική κοινωνία υπήρξε από τις λιγότερο εξαρτημένες από την υποστήριξη του δημόσιου τομέα, σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες της χώρας.

Η Κρήτη χαρακτηρίζεται σαφώς ως μια εξωστρεφής περιφέρεια στο διεθνή, τον Ευρωπαϊκό και τον Μεσογειακό χώρο, ακόμη και σήμερα. Τόσο ο τουρισμός, που συγκεντρώνει το 31% της απασχόλησης, όσο και σημαντικό τμήμα της αγροτικής παραγωγής, η οποία συγκεντρώνει το 49% της απασχόλησης, εξακολουθεί να απευθύνεται στις διεθνείς αγορές.

Για την κοινωνικοοικονική προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης, κρίθηκε απαραίτητος ο διαχωρισμός τους σε επιμέρους ομάδες, με βάση τόσο τη γεωγραφική τους θέση, όσο και τα κοινά κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά τους.

Διακρίθηκαν με τον τρόπο αυτό δέκα (10) συνολικά ομάδες, όπως παρουσιάζονται στο χάρτη της εικόνας 2.3.1-1. Αναλυτικά κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία σε επίπεδο Δήμων και Τοπικών Κοινοτήτων (Τ.Κ) δίνονται στον πίνακα ΤΤΑ 2.3.1-1 του **Τεύχους Τεκμηρίωσης**.

Εικόνα 2.3.1-1. Ομάδες Περιοχών Natura της Δυτικής Κρήτης.

Πιο συγκεκριμένα:

- **1η ομάδα:** ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010), ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022)

Οι δύο περιοχές, βρίσκονται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Χανίων στα όρια με την Π.Ε Ρεθύμνης και καταλαμβάνουν εκτάσεις κυρίως της Δημοτικής Ενότητας (Δ.Ε.) Γεωργιουπόλεως και της Δ.Ε Βάμου του Δήμου Αποκορώνου. Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010) αναπτύσσεται σε όλο το ανατολικό παράκτιο μέτωπο του ακρωτηρίου Δρέπανο, φτάνει μέχρι και το εσωτερικό των Τοπικών Κοινοτήτων (Τ.Κ.) Φυλακής, Καστέλου, Γεωργιουπόλεως και Κεφάλα, ενώ μόλις το 0,66% της συνολικής έκτασης της περιοχής βρίσκεται στο Δήμο Ρεθύμνης κυρίως στις Τ.Κ. Αργυρουπόλεως και Αρχοντικής. Η ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) βρίσκεται εντός του Δήμου Αποκορώνου, και εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010).

Πληθυσμιακή μεταβολή με θετικό πρόσημο χαρακτηρίζει την πλειοψηφία των Τ.Κ της περιοχής για την περίοδο 1991-2001. Η εικόνα αυτή διαφοροποιείται την περίοδο 2001-2011 όπου εντοπίζονται αρκετές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Τ.Κ. Σε κάποιες Τ.Κ μεταξύ εκείνων οι Τ.Κ Γεωργιουπόλεως, Κουρνά και Κεφάλα παρατηρείται πληθυσμιακή αύξηση 20-30% ενώ στην Τ.Κ Κόκκινου Χωριού η αύξηση φτάνει το 73,25%. Αντίθετα σε άλλες όπως στην Τ.Κ. Καστέλλου και Τ.Κ Φυλακής υπάρχει μια σχετική μείωση που όμως δεν ξεπερνά το 5%.

Σε ότι αφορά τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό η γενική εικόνα πλησιάζει την αντίστοιχη της Περιφέρειας Κρήτης, ήτοι 40-50%, με κάποιες μικρές αποκλίσεις, ενώ σε ότι αφορά την μεταβολή του (2001-2011) εμφανίζεται μείωση ή μικρή αύξηση που δεν ξεπερνά το 15%, με εξαίρεση εκείνη τις Τ.Κ Κεφάλας και Τ.Κ Κουρνά, όπου καταγράφεται αύξηση 42% και 28,22% αντίστοιχα. Παρόμοια είναι και η εικόνα στον απασχολούμενο πληθυσμό τόσο στο ποσοστά προς τον ενεργό πληθυσμό όσο και σε σχέση με την μεταβολή μεταξύ των δυο απογραφών.

Ο τριτογενής τομέας και συγκεκριμένα ο τουρισμός αποτελεί ξεκάθαρα τον οικονομικό προσανατολισμό της περιοχής, γεγονός που αποδεικνύεται και από τα ποσοστά των απασχολούμενων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας καθώς και από τις μεταβολές τους. Πιο αναλυτικά η μεταβολή των απασχολούμενων στο πρωτογενή κλάδο παρουσιάζει σε όλες τις Τ.Κ αρνητικό πρόσημο ενώ στην πλειοψηφία τους τα ποσοστά βρίσκονται ακόμα υψηλότερα από το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο Περιφέρειας (38,60%).

Ο δευτερογενής τομέας από την άλλη παρουσιάζει έντονες διαφοροποιήσεις στη μεταβολή του απασχολούμενου πληθυσμού, τα χαμηλά όμως ποσοστά των απασχολούμενων φανερώνουν τη μικρή σημασία που έχει στη διαμόρφωση του οικονομικού προφίλ της περιοχής.

Η ραγδαία ανάπτυξη και ίδρυση τουριστικών καταλυμάτων όπως βίλες, ενοικιαζόμενα δωμάτια αλλά και μεγάλα τουριστικά καταλύματα, καθώς και επιχειρήσεων (εστίασης, αναψυχής και εμπορίου) άμεσα συνδεδεμένων με τον τουρισμό, αποτελούν τον βασικό παράγοντα της ραγδαίας μεταβολής στον αριθμό των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα που ξεπερνάει το 80% ενώ σε κάποιες περιπτώσεις όπως εκείνη της Τ.Κ Σελλίου φτάνει μέχρι και το 171%. Η ανάπτυξη αυτή αν και ξεκίνησε στο παράκτιο τμήμα πλέον έχει εξαπλωθεί και στο εσωτερικό των Τ.Κ.

Η ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα και η στροφή του εργατικού δυναμικού προς την παροχή υπηρεσιών επηρέασε, εμφανώς τον πρωτογενή τομέα, με τον αριθμό των απασχολούμενων του

κλάδου να μειώνεται δραματικά την δεκαετία 2001-2011. Με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Ελληνικής Στατιστικής Αρχής) καταγράφεται σημαντική μείωση σε όλες τις Τ.Κ που φτάνει και το 70%, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα στις Τ.Κ. Φυλακής, Καστέλλου, Γεωργιούπολης, Κεφαλά και Κόκκινου Πύργου δεν ξεπερνά το 17%.

- **2η ομάδα:** ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011), ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο(GR4340014), ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019), ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007).

Η ομάδα περιλαμβάνει 6 προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000, οι οποίες καταλαμβάνουν σημαντικό τμήμα της συνολικής επιφάνειας της Π.Ε Χανίων. Εντοπίζονται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Π.Ε ενώ φτάνουν μέχρι το νοτιοδυτικό τμήμα της Π.Ε. Ρεθύμνης. Συνολικά καταλαμβάνουν εκτάσεις από πέντε (5) Δήμους της Π.Ε Χανίων (Αποκορώνου, Καντάνου-Σελίνου, Πλατανιά, Σφακίων, Χανίων) και 2 από την Π.Ε Ρεθύμνης (Ρεθύμνης και Αγίου Βασιλείου).

Αν και δεν εντοπίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στα κοινωνικοοικονομικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά μεταξύ των επιμέρους προστατευόμενων περιοχών, εντούτοις χαρακτηριστικά όπως το ανάγλυφο και η τοποθεσία καθώς και η έκτασή τους συνέβαλαν στη διάκριση τριών ομάδων ως εξής: i) ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), ii) ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) iii) ΕΖΔ-GR4340007 Φαράγγι Θερίσου.

Τα όρια των περιοχών Natura που σχηματίζουν την πρώτη υποομάδα ταυτίζονται σχεδόν με τα αντίστοιχα όρια του Εθνικού Δρυμού της Σαμαριάς. Η περιοχή οριοθετείται στα δυτικά από το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης και στα ανατολικά από το φαράγγι της Ίμπρου και βρίσκεται εντός Τοπικών Κοινοτήτων των Δήμων Αποκορώνου (12%), Καντάνου-Σελίνου (14,5%), Πλατανιά (12%), Χανίων (12,2%) και Σφακιών (74%). Χαρακτηριστικό για την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της είναι το γεγονός ότι όλες οι Τ.Κ χαρακτηρίζονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ ως ορεινές και αγροτικές.

Οι τοπικές κοινότητες, στις οποίες εντάσσεται η πρώτη υποομάδα παρουσιάζουν σημαντική πληθυσμιακή συρρίκνωση τόσο την δεκαετία 1991-2001 όσο και την επόμενη. Η εικόνα αυτή διαφέρει αρκετά από την γενικευμένη εικόνα σε επίπεδο Περιφέρειας όπου σημειώθηκε αύξηση και στις δύο αυτές περιόδους της τάξης του 16,07% και 4,83%, αντίστοιχα. Μοναδική εξαίρεση στην περιοχή αποτελεί η Τ.Κ Βαφέ στην οποία παρατηρήθηκε αύξηση 24,61% και 17,82% τις περιόδους 1991-2001 και 2001-2011, αντίστοιχα. Αντίστοιχη είναι και η εικόνα που παρουσιάζεται στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό με ποσοστά επίσης κάτω από τα αντίστοιχα της Περιφέρειας της Κρήτης (43,31%) με εξαίρεση τις Τ.Κ Σουγιάς, Χώρας Σφακίων, και Αγίας Ρούμελη. Αρνητική είναι και η μεταβολή του ενεργού πληθυσμού για τις δυο απογραφές σε αντίθεση με το 4,18% που καταγράφεται στην Περιφέρεια.

Σε ότι αφορά τη διάρθρωση των οικονομικών, ο πρωτογενής τομέας απασχολεί σε αρκετές από τις Τ.Κ της περιοχής, την πλειοψηφία των απασχολούμενων με ποσοστά που ξεπερνούν κατά πολύ το αντίστοιχο της Περιφέρεια της Κρήτης (14,73%), φτάνοντας σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και πάνω από το 70%. Τα υψηλά αυτά ποσοστά βέβαια συνοδεύονται με αντίστοιχα υψηλά ποσοστά με αρνητικό πρόσημο στη μεταβολή του απασχολούμενου πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα μεταξύ

των δυο τελευταίων απογραφών, που σε κάποιες περιπτώσεις ξεπερνά ακόμα και το 70%. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Τ.Κ Επανωχωρίου με μείωση της τάξης του 76,7%.

Ο αγροτικός τομέας στην ευρύτερη περιοχή επικεντρώνεται, κατά βάση, στην κτηνοτροφία και την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, παράλληλα αναπτύσσεται η μελισσουργία, δραστηριότητες που ευνοούνται από το έντονο ανάγλυφο αλλά και το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Επιπρόσθετα δεν εκλείπουν και οι παραδοσιακές καλλιέργειες της ελιάς, του αμπελιού καθώς και τα πρώιμα οπωροκηπευτικά και τα εσπεριδοειδή.

Η παραπάνω όμως μείωση στα ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα δείχνει αφενός την τάση εγκατάλειψης ολοένα και περισσότερο της υπαίθρου, αφετέρου την ανάγκη για άμεση εύρεση κινήτρων για παραμονή και επιστροφή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην ενασχόλησή του με την παραγωγική διαδικασία. Είναι γεγονός ότι ο αγροτοκτηνοτροφικός τομέας στην περιοχή αντιμετωπίζει διαρθρωτικά προβλήματα, τα οποία συνοψίζονται στην μη ορθολογική δομή και στα οργανωτικά προβλήματα των γεωργικών δραστηριοτήτων. Σε ότι αφορά την κτηνοτροφία στα ορεινά κυρίως, τα προβλήματα εντοπίζονται στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξή της, στη μείωση της βοσκοϊκανότητας της περιοχής και στην απροθυμία ατόμων νεαρής ηλικίας να ασχοληθούν με αυτήν.

Παρόλα αυτά υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες ανασυγκρότησης, εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης, έτσι ώστε ο πρωτογενής τομέας να μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα στη διαδικασία της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και της παραγωγικής βάσης της περιοχής. Επίσης, καθοριστικός μπορεί να είναι ο ρόλος της επιχειρηματικότητας στην πρωτογενή παραγωγή, εφόσον αξιοποιηθεί και αναδειχθεί η συμπληρωματικότητα της αγροτικής παραγωγής με άλλους τομείς της οικονομίας, όπως ο τουρισμός και η μεταποίηση πρωτογενών προϊόντων.

Ο δευτερογενής τομέας ανέκαθεν κατείχε, συγκριτικά με τους λοιπούς παραγωγικούς τομείς, περιορισμένη βαρύτητα στην παραγωγική δομή της περιοχής. Η απασχόληση στον τομέα αυτό κατά κύριο λόγο περιορίζεται σε ποσοστά μεταξύ 10-14%, χαμηλότερα δηλαδή από το 16,18% της Περιφέρειας. Βέβαια πρέπει να τονιστεί και εδώ η αρνητική μεταβολή των απασχολούμενων στον κλάδου μεταξύ των δυο τελευταίων απογραφών.

Σε ότι φορά τους απασχολούμενους στον τριτογενή τομέα παρατηρούνται αρκετές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Τ.Κ της περιοχής. Σε αρκετές Τ.Κ παρατηρείται μείωση των εργαζομένων του κλάδου η οποία φτάνει και το 70% ενώ σε άλλες όπως οι Τ.Κ Καρών Αποκορώνου, Βαφέ, Επανωχωρίου εμφανίζεται σημαντική αύξηση. Πριν την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την συρρίκνωση ή όχι του κλάδου πρέπει να ληφθεί υπόψιν ότι η περιοχή όπως προαναφέρθηκε παρουσιάζει σημαντική μείωση στον συνολικό πληθυσμό επομένως κατ' επέκταση μειώνεται και ο αριθμός των εργαζομένων ανά κλάδο. Σημειώνεται ότι τα ποσοστά των απασχολούμενων ως προς τον αριθμό του ενεργού πληθυσμού είναι σαφώς υψηλότερα στην τελευταία απογραφή σε όλες σχεδόν τις Τ.Κ, ακολουθώντας τα αντίστοιχα της Περιφέρειας Κρήτης και επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη αρκετών τουριστικών πόλων εντός της περιοχής.

Σημειώνεται ότι ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς αποτελεί τοπόσημο φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος διεθνούς σημασίας, καθιστώντας τον ως ένα από το πιο επισκέψιμα σημεία της Κρήτης. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν βέβαια και άλλα σημεία υψηλού τουριστικού ενδιαφέροντος όπως είναι το Λουτρό, η περιοχή της Αράδαινας αλλά και η Χώρα Σφακίων.

Η δεύτερη υποομάδα που αφορά την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και την ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019), βρίσκεται μεταξύ των ορίων Π.Ε Χανίων και Ρεθύμνης, αναπτύσσεται κυρίως εντός του Δήμου Σφακίων καταλαμβάνοντας έκταση κοντά στο 17% της συνολικής έκτασης του Δήμου (Τ.Κ Σκαλωτής, Τ.Κ Πατσιανού, Τ.Κ Ασφένδου) και λιγότερο εντός των Δήμων Αποκορώνου, Αγίου Βασιλείου και Ρεθύμνης.

Τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής δεν διαφοροποιούνται ιδιαίτερα από εκείνα της πρώτης υπό-περιοχής. Έτσι και εδώ εμφανίζεται μείωση του πληθυσμού η οποία όμως φαίνεται να είναι σε μικρότερη ένταση, ενώ το ίδιο συμβαίνει και στον ενεργό και απασχολούμενο πληθυσμό με παράλληλη αύξηση του ποσοστού των ανέργων, μεταξύ των απογραφών 2001-2011. Σχετικά με τους κλάδους απασχόλησης ο πρωτογενής τομέας υπερτερεί των υπολοίπων, όπου η γεωργία και συγκεκριμένα η καλλιέργεια ελιών είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη συγκριτικά με την κτηνοτροφία. Ο τριτογενής τομέας παρ' όλη την μείωση των απασχολούμενών του συγκριτικά με την προηγούμενη απογραφή, φαίνεται να αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια. Η ανάπτυξή του σχετίζεται με την ανάπτυξη του τουρισμού στο παραθαλάσσιο τμήμα της περιοχής και συγκεκριμένα στο Φραγκοκάστελλο και την ευρύτερη περιοχή του Ροδάκινου.

Τέλος η τρίτη υποομάδα η οποία αφορά την ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) η οποία αναπτύσσεται όπως λέει και το όνομά της εντός του Φαραγγιού της Θερίσου, καταλαμβάνει εκτάσεις από την Τ.Κ Θερίσου(7,4%), την Τ.Κ Περιβολίων Κυδωνίας (7,2%)και την Τ.Κ Παππαδιανών (4,8%). Η περιοχή βρίσκεται σε απόσταση 5,5 km από τα Χανιά που αποτελούν και το πλησιέστερο αστικό κέντρο (km) ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι δεν περιλαμβάνει οικισμούς.

- **3η ομάδα:** ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020).

Οι δύο περιοχές της ομάδας αυτής βρίσκονται στο βόρειο τμήμα της Π.Ε Χανίων και εντάσσονται διοικητικά στους Δήμους Χανίων και Πλατανιά. Σε αυτές περιλαμβάνονται το ρέμα και η εκβολή του ποταμού Κερίτη όπως επίσης η Λίμνη Αγιά και η Κοιλάδα Φασά.

Η έκταση τους είναι ιδιαίτερα περιορισμένη αφού καλύπτουν μόλις το 21,16 % της Τ.Κ Πλατανιά και το 26,66% της Τ.Κ Αγιάς. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απουσία οικισμών εντός των ορίων τους (περιλαμβάνονται μόνο μικρά τμήμα των οικισμών Αγιά, Κυρτώμαδος, Νέα Ρούματα), καθιστά την ανάλυση των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών σε επίπεδο Τ.Κ μη αντιπροσωπευτική για τις προστατευόμενες περιοχές.

Παρ' όλα αυτά αξίζει να σημειωθεί ότι οι περιοχές αυτές βρίσκονται εντός μιας ευρύτερης περιοχής όπου παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού, έντονη τουριστική ανάπτυξη κυρίως στον οικισμό Πλατανιά και παρόδια αστική ανάπτυξη όσο πλησιάζουμε στο βόρειο παραθαλάσσιο μέτωπο, ενώ εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) βρίσκεται και τμήμα του Β.Ο.Α.Κ και του κόμβου Πλατανιά.

Η περιοχή εντός της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), εκατέρωθεν της εκβολής του Κερίτη στον Πλατανιά, κυρίως βόρεια του Β.Ο.Α.Κ αποτελεί μια εξ ολοκλήρου τουριστική περιοχή, με έντονη αστική ανάπτυξη. Το μεγαλύτερο μέρος της καλύπτεται από τουριστικές εγκαταστάσεις, μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, μεμονωμένα τουριστικά διαμερίσματα καθώς και από επιχειρήσεις εστίασης και αναψυχής, που σε πολλές περιπτώσεις φτάνουν μέχρι την ακτή, η οποία σε αρκετά σημεία αποτελεί οργανωμένη παραλία των ξενοδοχείων της περιοχής.

- **4η ομάδα:** ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε (GR4340003), ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021), ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018).

Οι προστατευόμενες περιοχές της ομάδας αυτής διαχωρίζονται σε δύο υποομάδες. Η πρώτη διαμορφώνεται από την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε (GR4340003) και τη ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021), ενώ οι δεύτερη υποομάδα από την ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018), οι οποίες και αναλύονται ξεχωριστά κυρίως λόγω του διαφορετικού γεωγραφικού και αναπτυξιακού τους προφίλ.

Η πρώτη υποομάδα περιοχών καταλαμβάνει τη χερσόνησο Ροδωπού από το ακρωτήρι Σπαθά μέχρι και τον οικισμό Άσπρα Νερά, 1.7 km βόρεια του Β.Ο.Α.Κ (τμήμα Χανίων-Κισσάμου), τμήμα του κόλπου των Χανιών καθώς και τμήματα του παράκτιου μετώπου του Δήμου Πλατανιά. Διοικητικά η περιοχή ανήκει στον Δήμο Πλατανιά καταλαμβάνοντας περίπου το 16,7% της έκτασης του.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται ως πεδινή και παρουσιάζει πληθυσμιακή αύξηση η οποία ξεπερνά την αντίστοιχη της Περιφέρειας. Θετική αύξηση παρουσιάζεται και στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό πλην μερικών εξαιρέσεων που όμως δεν χαρακτηρίζουν την περιοχή, καθώς το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού για το 2011 ξεπερνάει ή βρίσκεται αρκετά κοντά στο 43,3% της Περιφέρειας Κρήτης.

Εξετάζοντας τους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας διαπιστώνεται ότι οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα μειώθηκαν σημαντικά μεταξύ των δυο απογραφών. Οι βασικές καλλιέργειες στην περιοχή αφορούν κυρίως ελαιώνες και υπαίθριες καλλιέργειες και εντοπίζονται στο νότιο τμήμα της Χερσονήσου Ροδωπού. Ελάχιστη είναι όμως και η συνεισφορά του δευτερογενούς κλάδου ο οποίος πέρα από την μείωση που καταγράφει στο πέρασμα των ετών απασχολεί πλέον (2011) στις περισσότερες Τ.Κ μονοψήφιο ποσοστό του ενεργού πληθυσμού.

Αντίστροφη είναι η εικόνα στον τριτογενή τομέα, καθώς τα τελευταία χρόνια γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη η οποία οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη που τουρισμού, ακολουθώντας την ραγδαία τουριστική ανάπτυξη που εμφανίζεται σε ολόκληρο το βόρειο παραθαλάσσιο τμήμα της Κρήτης. Τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά απασχολούμενων ξεπερνούν σε κάποιες περιπτώσεις και το 70%, ενώ η μεταβολή μεταξύ 2001 και 2011 ξεπερνάει το 60% φτάνοντας και σε κάποιες περιπτώσεις και το 100% (Τ.Κ Ταυρωνίτου).

Η τουριστική ανάπτυξη που εμφανίζεται στην περιοχή συνδυάζεται με αυξημένες πιέσεις στο περιβάλλον καθώς σε όλο το παράκτιο τμήμα του Δήμου Πλατάνια αναπτύσσονται τουριστικές υποδομές (ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικά καταλύματα, βίλες, εγκαταστάσεις εστίασης και αναψυχής κλπ).

Η δεύτερη υποομάδα αφορά τη νησίδα Άγιοι Θεόδωροι και την μικρότερη νησίδα βορειότερα που ονομάζεται Μικροί Άγιοι Θεόδωροι. Το σύμπλεγμα των νησίδων βρίσκεται απέναντι από τον οικισμό της Αγίας Μαρίνας του Δήμου Πλατανιά και απέχει μόλις μισό μίλι από την ακτή. Σύμφωνα με τα στοιχεία των τελευταίων απογραφών η νησίδα είναι ακατοίκητη και καταλαμβάνεται κυρίως από σκληροφυλλική βλάστηση. Λίγο βορειότερα από την παραλία Θεοδωρού (νότιο τμήμα της νησίδας), εντοπίζεται η εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων, που αποτελεί την μοναδική οικιστική παρέμβαση, πλην των προσωρινών κατασκευών πρόσδεσης των σκαφών, που προσεγγίζουν τη νησίδα. Η ανθρώπινη δραστηριότητα περιορίζεται στις επισκέψεις τουριστών που πραγματοποιούνται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες με αφετηρία τις κοντινές μαρίνες, το λιμάνι των Χανιών και τις κοντινές, στο νησί, μαρίνες, ενώ οργανωμένες επισκέψεις πραγματοποιούνται και μια φορά το χρόνο την ημέρα των Αγίων Θεοδώρων.

- **5η ομάδα:** ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001), ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι (GR4340017).

Η ομάδα περιλαμβάνει δυο περιοχές Natura οι οποίες αναπτύσσονται στην Χερσόνησο Γραμβούσας και στην θαλάσσια περιοχή αυτής. Βρίσκονται στο δυτικότερο άκρο της Κρήτης και εντάσσονται διοικητικά στο Δήμο Κισσάμου και συγκεκριμένα στις Τ.Κ Γραμβούσης και Τ.Κ Πλατάνου στους και καταλαμβάνουν το 20,40% και 67,77% της έκτασης αυτών αντίστοιχα.

Το μεγαλύτερο τμήμα των προστατευόμενων περιοχών αναπτύσσεται στη Χερσόνησο Γραμβούσας συμπεριλαμβανομένων και των νησίδων Άγρια και Ήμερη Γραμβούσα καθώς και Ποντικονήσι. Η περιοχή που παρουσιάζει έντονο ανάγλυφο με απότομες πλαγιές και ενάλια σπήλαια, οι οποίες σχηματίζουν απόκρημνες ακτές, απρόσιτες από τη θάλασσα, καλύπτεται κυρίως από σκληροφυλλική βλάστηση, φυσικούς βοσκότοπους. Στο δυτικό τμήμα της χερσονήσου αναπτύσσονται απογυμνωμένοι βράχοι, το υψόμετρο των οποίων σε πολλά σημεία φτάνει μέχρι και τα 700 m. Οι νησίδες είναι ακατοίκητες αλλά και στην υπόλοιπη περιοχή δεν εμφανίζεται οικιστικό δίκτυο. Το οδικό δίκτυο της περιοχής που οδηγεί στην παραλία του Μπάλου και τη Λιμνοθάλασσα αναπτύσσεται κυρίως στο ανατολικό τμήμα της χερσονήσου και αφορά ένα στενό χωμάτινο δρόμο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η περιοχή δέχεται χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο, που επισκέπτονται την περιοχή τόσο μέσω του οδικού δικτύου όσο και με καραβάκια και άλλα πλωτά μέσα που φτάνουν στην παραλία του Μπάλου. Για την κάλυψη των αναγκών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες έχει διαμορφωθεί χωμάτινο υπαίθριο παρκινγκ αλλά και σκαλοπάτια που οδηγούν στην παραλία, ενώ λειτουργεί και αναψυκτήριο.

Το νότιο τμήμα της ΕΖΔ Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001), καταλαμβάνει τις δυτικές ακτές της Τ.Κ Πλατάνου, περιλαμβάνοντας την παραλία Φαλάσαρνα και το παράκτιο τμήμα του οικισμού Λιμανίσκο. Η παραλία των Φαλασσάρνων αποτελεί και εκείνη σημαντικό τουριστικό πόλο έλξης για χιλιάδες τουρίστες που την επισκέπτονται κάθε χρόνο.

Ο μόνιμος πληθυσμός της περιοχής παρουσιάζει μια μικρή μείωση χωρίς όμως να έχει σημαντική μεταβολή. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ευρύτερη περιοχή αποτελεί κυρίως τουριστικό προορισμό με σημαντικό αριθμό διάσπαρτων τουριστικών καταλυμάτων μικρού μεγέθους γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του εποχικού πληθυσμού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Κύριες οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής πλην του τουρισμού αποτελεί ο πρωτογενής τομέας και συγκεκριμένα οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες που αναπτύσσονται στα δυτικά φτάνοντας μέχρι και τις ακτές (παραλία Φαλάσαρνων) αλλά και η κτηνοτροφία που αναπτύσσεται κυρίως στην χερσόνησο Γραμβούσας, όπου όμως δεν εντοπίζονται μόνιμες κτηνοτροφικές μονάδες.

- **6η ομάδα:** ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016).

Οι προστατευόμενες περιοχές, της ομάδας αυτής, βρίσκονται στο δυτικό τμήμα της Κρήτης και αναπτύσσονται εντός των Δήμων Κισσάμου και Καντάνου Σελίνου καλύπτοντας από τα εδάφη τους το 22% και το 10% αντίστοιχα. Η περιοχή είναι κατά κύριο λόγο ορεινή και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το φαράγγι των Τοπολίων, τον ποταμό Τυφλό, που πηγάζει από το όρος Άγιος Δίκαιος (1.008 m) και ρέει προς τα κάτω μέσα από το φαράγγι, την ανατολική πλευρά και την κορυφή του βουνού

Κουτρούλη (1.071 m), τα χαμηλότερα βουνά Ψηλό Κεφάλι (905 m), Όξω Κοπρούλα (695 m), Βιτσίλαγκος (683 m) και Σελάκια (573 m).

Η ανάλυση των πληθυσμιακών χαρακτηριστικών φανερώνει συρρίκνωση του μόνιμου πληθυσμού τόσο την δεκαετία 1999-2001 με ποσοστά που φτάνουν και το 60%, όσο και την επόμενη δεκαετία με σαφώς μικρότερο ρυθμό. Οι περιορισμένες ευκαιρίες σε επίπεδο απασχόλησης αλλά και οι ελλείψεις σε δημόσιες, κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες είναι οι λόγοι που οι κάτοικοι της περιοχής μετακινούνται και συγκεντρώνονται στα αστικά κέντρα (Κίσσαμος, Καστέλι και Χανιά) της Π.Ε όπου παρέχονται περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και καλύτερη ποιότητα ζωής.

Διαπιστώνεται λοιπόν ένα πολικό φαινόμενο στην εξέλιξη του πληθυσμού της περιοχής, το οποίο εμφανίζεται και στην ανάλυση του ενεργού αλλά και απασχολούμενου πληθυσμού. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός βρίσκεται σε ποσοστά αρκετά χαμηλότερα του αντίστοιχου της Περιφέρειας Κρήτης (43,31%) φτάνοντας ακόμα και σε μονοψήφιους αριθμούς. Εξαίρεση αποτελούν οι Τ.Κ Περιβολίων Κισσάμου (48,72%) και Σκλαβοπούλας (46,13%). Τα χαμηλά αυτά ποσοστά του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής, ακολουθεί το αρνητικό πρόσημο στη μεταβολή του αλλά και του ποσοστού των απασχολούμενων.

Σε ότι αφορά τη διάρθρωση των οικονομικών κλάδων, ο πρωτογενής τομέας απασχολεί σε όλες σχεδόν τις Τ.Κ της περιοχής, την πλειοψηφία των απασχολούμενων με ποσοστά που ξεπερνούν, όχι μόνο το 38% που συγκεντρώνει η Περιφέρεια της Κρήτης, αλλά ακόμα και το 50%. Τα υψηλά αυτά ποσοστά βέβαια συνοδεύονται με αντίστοιχα υψηλά ποσοστά με αρνητικό πρόσημο στη μεταβολή του απασχολούμενου πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα μεταξύ των δυο τελευταίων απογραφών, που σε κάποιες περιπτώσεις ξεπερνά ακόμα και το 60%. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η Τ.Κ Τοπολιών (-81%) και η Τ.Κ Βοβλιών (-70%).

Ο αγροτικός τομέας στην ευρύτερη περιοχή επικεντρώνεται, κατά βάση, στις παραδοσιακές καλλιέργειες της ελιάς και εν μέρει του αμπελιού, καθώς και στην κτηνοτροφία (κύρια αιγοπροβατοτροφία), της οποίας η συμμετοχή στο γεωργικό εισόδημα είναι πολύ περιορισμένη, με βασικούς περιοριστικούς παράγοντες για την ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξή της, τη χαμηλή βοσκοϊκανότητα και την απροθυμία ατόμων νεαρής ηλικίας να ασχοληθούν με αυτήν.

Ο δευτερογενής τομέας κατέχει, συγκριτικά με τους λοιπούς παραγωγικούς τομείς, περιορισμένη βαρύτητα στην παραγωγική δομή της περιοχής γεγονός που οφείλεται, κυρίως, στη ραγδαία ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών. Παρόλα αυτά η απασχόληση στον τομέα αυτό εμφανίζεται σε αρκετές Τ.Κ κοντά ή ακόμα και παραπάνω από το επίπεδο της Περιφέρειας (14,5%).

Τέλος ο τριτογενής τομέας σε αντίθεση με την γενικευμένη τάση που επικρατεί τόσο σε επίπεδο Π.Ε όσο και την Περιφέρεια Κρήτης, δεν βρίσκεται στην οικονομική βάση της περιοχής. Αντιθέτως το ποσοστό των απασχολούμενων στον κλάδο βρίσκεται μερικές δεκάδες κάτω από το 70% της περιφέρειας, με τις Τ.Κ Έλους (35%), Τ.Κ Τοπολίων (40%), Τ.Κ Βοθιανών (67%) να καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων στον τριτογενή κλάδο.

Το έντονο ανάγλυφο και το υψόμετρο σε συνδυασμό με την έλλειψη των αναγκαίων υποδομών στην υπόλοιπη περιοχή αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα ανάπτυξης μεταξύ άλλων, των εναλλακτικών μορφών του τουρισμού, αν και η περιοχή διαθέτει σχετικά επαρκή φυσικό, ιστορικό, μνημειακό πλούτο και άριστο ήπιο μεσογειακό μικροκλίμα. Ιδιαίτερα εμφανής είναι η έλλειψη διασύνδεσης μεταξύ του κλάδου του τουρισμού, της οικιστικής ανάπτυξης της περιοχής και του πρωτογενούς τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία). Είναι σημαντικό ότι στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας ισόρροπης και

ολοκληρωμένης ανάπτυξης της περιοχής στο σύνολό της, οι τρεις αυτοί παραγωγικοί τομείς θα μπορούσαν να λειτουργούν ως αλληλένδετοι, παρέχοντας ένα ολοκληρωμένο και υψηλής προστιθέμενης αξίας τουριστικό προϊόν στους επισκέπτες και εξασφαλίζοντας την αειφορία και την οικονομική και κοινωνική ευημερία σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

- **7η ομάδα:** ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και παράκτια θαλάσσια ζώνη (GR4340002), ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι ακρωτήριο Κριός (GR4340015).

Βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Κρήτης μεταξύ των Τ.Κ Βάθης και Σκλαβοπούλας των Δήμων Κισσάμου και Καντάνου Σελινίου αντίστοιχα. Η περιοχή περιλαμβάνει την παραλιακή ζώνη από τη Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας έως και το ακρωτήριο Κριός, λίγο πριν την Παλαιόχωρα καθώς και την Νήσο Ελαφονήσι.

Η νήσος Ελαφόνησος η οποία είναι ακατοίκητη χωρίς αστικές οικιστικές επεμβάσεις, χωρίζεται από την απέναντι ακτή από μια σχετικά στενή ζώνη ρηχών νερών πάνω από περιοδικά υποθαλάσσια στρώματα άμμου στον βυθό. Έχει μακρόστενο σχήμα, και το μέγιστο υψόμετρο του νησιού είναι 39 m. Το μεγαλύτερο τμήμα του είναι αμμώδες, ενώ βράχια και γκρεμοί υπάρχουν μόνο περιφερειακά, κατά μήκος της ακτής της δυτικής πλευράς. Αυτός ο συνδυασμός, μαζί με τις αμμοθίνες που υπάρχουν στο νησί, συνιστούν έναν πολύ σημαντικό και μοναδικό γεωλογικό σχηματισμό.

Τα στοιχεία των Τ.Κ Βάθης και Σκλαβοπούλας φανερώνουν αρνητικό πρόσημο στην πληθυσμιακή μεταβολή κατά την απογραφή 2001-2011. Ομοίως αρνητική είναι και η μεταβολή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού την ίδια δεκαετία καθώς και του αριθμού των απασχολούμενων. Τα ποσοστά όμως των απασχολούμενων στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού φαίνεται να παραμένει σταθερό ενώ στην Τ.Κ Σκλαβοπούλας το ποσοστό αυτό ξεπερνάει την περιφέρεια Κρήτης φτάνοντας το 46% του ενεργού πληθυσμού. Σχετικά χαμηλά είναι και τα ποσοστά των ανέργων καθώς και οι μεταβολές τους συγκριτικά με εκείνα που εμφανίζονται σε μεγαλύτερα αστικά κέντρο αλλά και στο επίπεδο περιφερειακής ενότητας και περιφέρειας.

Ο πρωτογενής τομέας εμφανίζεται με διαφορά ο κυρίαρχος τομέας στην οικονομία της περιοχής, καθώς και στις δυο Τ.Κ συγκεντρώνει τους περισσότερους εργαζόμενους συγκριτικά με τους άλλους δυο τομείς, ήτοι στην Τ.Κ Σκλαβοπούλας 79,56% και στην Τ.Κ Βάθης 53,13%, τα αντίστοιχα ποσοστά για τον δευτερογενή τομέα δεν ξεπερνούν το 6% ενώ για τον τριτογενή είναι 17,79% και 40,63%. Πρέπει βέβαια να τονιστεί ότι αναφερόμαστε σε ένα πολύ μικρό αριθμό μόνιμου πληθυσμού και επομένως αν και τα ποσοστά φαίνονται υψηλά και οι διαφορές μεταξύ των κλάδων έντονες δεν πρέπει να λησμονείται ότι σε κάποιες περιπτώσεις αντιστοιχούν σε μονοψήφιους αριθμούς κατοίκων. Κύρια δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα είναι η γεωργία και συγκεκριμένα η καλλιέργεια πρώιμων κηπευτικών γεγονός που φαίνεται και από το πλήθος των θερμοκηπιακών μονάδων της περιοχής ακόμα και σε μικρή απόσταση από τις ακτές.

Η περιοχή η οποία περιλαμβάνει κάποιους από τους σημαντικότερους τουριστικούς πόρους της Π.Ε Χανίων και εν γένει της Κρήτης, δέχεται κάθε χρόνο πλήθος επισκεπτών που συγκεντρώνονται κυρίως στην παραλιακή ζώνη, στο Ελαφονήσι και στην παραλία του Κεδρόδασους. Παρ' όλες τις προσπάθειες που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία και την σημαντική βελτίωση που έχει καταγραφεί, οι πιέσεις που δέχεται η ευρύτερη περιοχή κατά τους καλοκαιρινούς μήνες εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα υψηλές και δεν περιορίζονται μόνο στην ημερήσια παραμονή των επισκεπτών στις παραλίες αλλά προέρχεται από δραστηριότητες όμως η ελεύθερη κατασκήνωση στις παραλίες, ο κυκλοφοριακός φόρτος από τους επισκέπτες, οι εναποθέσεις απορριμμάτων αλλά και η συλλογή φυτών.

- **8η ομάδα:** ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005).

Η περιοχή βρίσκεται στη νότια ακτή της δυτικής Κρήτης, από την οποία εξαπλώνεται προς το εσωτερικό του νησιού για περίπου 6 km, διοικητικά εντάσσεται στο Δήμο Καντάνου-Σελίνου και συγκεκριμένα καταλαμβάνει εκτάσεις από τις Τ.Κ Σούγιας (18,5%), Παλαιόχωρας (26,7%) και Τ.Κ Ροδοβανίου (23,81%)που χαρακτηρίζονται ως ορεινές και ημιορεινές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ οι Τ.Κ στις οποίες γίνεται αναφορά είναι αγροτικές και χαρακτηρίζονται ως ορεινές (Τ.Κ Παλαιόχωρας και Τ.Κ Ροδοβανίου) και ημιορεινές (Τ.Κ Σούγιας).

Η ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) περιλαμβάνει το ρέμα Διχαλώματα, το χωριό Άνυδροι, το ρέμα Καμαριανό, τον παράλιο οικισμό της Σούγιας και την αρχαιολογική τοποθεσία της Λισσού. Με εξαίρεση δύο μικρές περιοχές στο ανατολικό και δυτικό άκρο αντίστοιχα, όπου η παραλία είναι αμμώδης, η υπόλοιπη ακτή είναι βραχώδης και απόκρημνη, με πλήθος ενάλιων σπηλαίων.

Ο οικισμός της Σούγιας αποτελεί τον μεγαλύτερο οικισμό εντός της περιοχής. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 ο μόνιμος πληθυσμός της Σούγιας είναι 136 κάτοικοι, οι οποίοι αυξάνονται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ο πληθυσμός τις περιοχής καταγράφει μια μικρή αύξηση του 6% την τελευταία δεκαετία, ενώ σε σχέση με την απογραφή του 1999 δεν φαίνεται να έχει διαφοροποιηθεί ιδιαίτερα, έχει όμως σημειωθεί σχετική αύξηση του ενεργού και απασχολούμενου πληθυσμού. Μάλιστα τα ποσοστά του ενεργού πληθυσμού στην περιοχή φαίνονται να πλησιάζουν το 50% του συνολικού πληθυσμού, ενώ το ποσοστό των ανέργων κυμαίνεται σε πάρα πολύ χαμηλά ποσοστό 2-3% (2011) του ενεργού πληθυσμού.

Ο τριτογενής τομέας και συγκεκριμένα ο τουρισμός είναι ο κλάδος που απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού κοντά στο 60% (2001 και 2011) παρουσιάζοντας παράλληλα μια σχετική αύξηση (24%) την τελευταία δεκαετία. Χαμηλότερα ποσοστά στην απασχόληση καταγράφει ο πρωτογενής τομέας ο οποίος επίσης φαίνεται να αυξήθηκε υποτυπωδώς τα τελευταία χρόνια, γεγονός που εξηγείται και από τη μικρή αύξηση του πληθυσμού της περιοχής.

Η ευρύτερη περιοχή που περιβάλλει της Σούγια, περιλαμβάνει την τοπική παραλία και το αλιευτικό καταφύγιο το οποίο αποτελεί ορμητήριο της Νοτιοδυτικής Κρήτης για αρκετά μικρά σκάφη τους καλοκαιρινούς μήνες. Τους καλοκαιρινούς μήνες η Σούγια συνδέεται ακτοπλοϊκώς με την Παλαιόχωρα στα δυτικά και την Αγία Ρουμέλη, το Λουτρό και τη Χώρα Σφακίων στα ανατολικά. Σε ότι αφορά τις τουριστικές υποδομές στην περιοχή, περιορίζονται σε μικρά τουριστικά καταλύματα οικογενειακού χαρακτήρα και σε λίγες επιχειρήσεις εστίασης.

Το γεγονός ότι η απόσταση της περιοχής από το αστικό κέντρο των Χανίων είναι 70 km σε συνδυασμό με το κακής ποιότητας οδικό δίκτυο έχουν περιορίσει σημαντικά την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή, σε αντίθεση με το βόρειο τμήμα του νησιού. Παράλληλα ο χαρακτηρισμός της περιοχής ως αρχαιολογικού χώρου στη Λισσό έχει συμβάλει σημαντικά ώστε να περιοριστεί η ανέγερση τουριστικών εγκαταστάσεων.

- **9η ομάδα:** ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Πρόκειται για θαλάσσια περιοχή η οποία εκτείνεται βόρεια μέχρι τη Χερσόνησο Γραμβούσας, ενώ στο νότιο τμήμα φτάνει μέχρι την θαλάσσια περιοχή του Φραγκοκάστελου, δηλαδή λίγο πριν το όριο μεταξύ των περιφερειακών ενοτήτων Χανίων και Ρεθύμνης.

- **10η ομάδα:** ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013), ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340023).

Η περιοχή περιλαμβάνει τις νήσους Γαύδο και Γαυδοπούλα καθώς και τη θαλάσσια περιοχή γύρω από αυτές. Τα δυο νησιά που βρίσκονται 21 μίλια νότια της νοτιοδυτικής ακτογραμμής της Κρήτης, αποτελούν τον Δήμο Γαύδου. Το νησί της Γαύδου είναι το μεγαλύτερο από τα δύο, με μια έκταση 29,58 km^2 και μεγαλύτερο υψόμετρο τα 362 m. Η Γαυδοπούλα βρίσκεται 3 μίλια βορειοδυτικά της Γαύδου με έκταση 2,62 km^2 και μεγαλύτερο υψόμετρο τα 113 m.

Η Γαυδοπούλα είναι ακατοίκητη σε αντίθεση με την Γαύδο η οποία κατά την τελευταία απογραφή κατέγραψε 152 κατοίκους. Αξιοσημείωτη είναι η αυξητική τάση του πληθυσμού τόσο κατά το διάστημα 2001-2011 όσο και κατά την περίοδο 1999-2001, ενώ αύξηση παρουσιάζει και ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός, που υπολογίζεται στο 52,63% του συνολικού πληθυσμού σχεδόν 10 μονάδες πάνω από το αντίστοιχο ποσοστό της Περιφέρειας Κρήτης. Τους καλοκαιρινούς μήνες ο αριθμός των κάτοικων μαζί με τους επισκέπτες πολλαπλασιάζεται.

Σε ότι αφορά τα οικονομικά χαρακτηριστικά, το ποσοστό των εργαζομένων στον πρωτογενή κλάδο έχει μειωθεί σημαντικά, καθώς από το 51,35% που ήταν το 2001 έφτασε στο 29,4% το 2011, γεγονός που σημαίνει ότι έπαψε να αποτελεί τον βασικό κλάδο απασχόλησης των κατοίκων του νησιού. Βασικότερη δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα αποτελεί η κτηνοτροφία, ενώ οι καλλιέργειες είναι ελάχιστες και αφορούν κυρίως υπαίθρια κηπευτικά.

Ο δευτερογενής κλάδος της οικονομίας παρόλο που καταγράφει αύξηση συγκριτικά με τον αριθμό των απασχολούμενων παραμένει σταθερός στο 16% ως ποσοστό του ενεργού πληθυσμού.

Η μεταβολή στην απασχόληση του πρωτογενούς τομέα ήρθε ως απόρροια της αύξησης του τριτογενούς τομέα, και συγκεκριμένα του τουριστικού κλάδου, η οποία μεταφράζεται σε τριπλασιασμό των εργαζομένων του κλάδου ενώ και το ποσοστό απασχολούμενων στον κλάδο σε σχέση με τον ενεργό πληθυσμό διπλασιάστηκε (24,32% το 2001 και 54,41% το 2011).

Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και η στροφή από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού, που για δεκαετίες χαρακτηρίζει τον τουριστικό προϊόν της Κρήτης, είναι σίγουρα παράγοντες που επηρέασαν την τουριστική ανάπτυξη στο νησί και αύξησαν τον αριθμό των τουριστών που το επισκέπτονται. Τα τελευταία χρόνια λειτουργούν αρκετά τουριστικά καταλύματα στην περιοχή καθώς και επιχειρήσεις εστίασης, παρόλα αυτά η ελεύθερη κατασκήνωση σε αρκετά σημεία του νησιού δεν έχει περιοριστεί. Η Γαύδος θεωρείται ιδιαίτερα δημοφιλής εναλλακτικός τουριστικός προορισμός.

Το νησί συνδέεται ακτοπλοϊκά με την χώρα Σφακιών και την Παλαιόχωρα απ' όπου κατά την καλοκαιρινή σεζόν αναχωρούν καραβάκια 2-3 φορές την εβδομάδα, αντιθέτως τους χειμερινούς μήνες τα δρομολόγια μειώνονται σημαντικά ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που η σύνθεση μπορεί να διακοπεί για εβδομάδες λόγω κακοκαιρίας.

Ο υπολογιζόμενος πληθυσμός της Περιφέρειας Κρήτης με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ έως και το έτος 2018, εξακολουθεί να παρουσιάζει αυξητική τάση όπως ακριβώς και κατά την περίοδο 2001-2011, αν και με μικρότερη ένταση. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2011-2018 ο πληθυσμός της Κρήτης αυξήθηκε κατά 6.362 κατοίκους δηλαδή κατά 1,01%.

Ακολουθώντας την τάση της περιφέρειας, η Π.Ε Χανίων παρουσίασε αύξηση του πληθυσμού της την περίοδο 2011-2018 κατά 1,25%, ήτοι 1.972 κατοίκους. Η συνολική εικόνα της Περιφέρειας Κρήτης ως

προς τον πληθυσμό είναι θετική, ειδικότερα αν λάβει κανείς υπόψιν του ότι σε εθνικό επίπεδο κατά την περίοδο 2011-2018 σημειώθηκε μείωση της τάξεως του 3,44%.

Βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι η αύξηση αυτή εντοπίζεται κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα και όχι στους ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς, όπου οι ευκαιρίες απασχόλησής και οι κοινωνικές υποδομές εξακολουθούν να παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ από το 2011 και μετά παρατηρήθηκε μια γενικευμένη μείωση του ποσοστού ανεργίας γεγονός που συνδέεται με την προσπάθεια οικονομικής ανάκαμψης της χώρας και κατ' επέκταση της Περιφέρειας Κρήτης. Ο αριθμός των ανέργων σε επίπεδο περιφέρειας ανέρχεται στους 38,1 χιλιάδες για το 2018 πλησιάζοντας πολύ τα προ κρίσης επίπεδα όπου οι άνεργοι στην Κρήτη ήταν 35,4 χιλιάδες. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2009 έως και το 2013 τα ποσοστά ανεργίας είχαν αυξητική τάση που ξεπερνούσε το 30%. Από το 2014 όμως, μέχρι και σήμερα η ανεργία διαρκώς μειώνεται, φτάνοντας τα τελευταία χρόνια να έχει μειωθεί κατά 24,34% (μεταβολή 2017-2018).

Η μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, με βάση τα στοιχεία του 2016, παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο τόσο για την Ελλάδα όσο και το σύνολο των περιφερειών της. Σε εθνικό επίπεδο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μειώθηκε κατά 25% ενώ στην Κρήτη η μείωση ξεπερνάει εκείνη του εθνικού επιπέδου και φτάνει στο 28%. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 2008 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Κρήτη έφτανε τις 19.176 € ενώ το 2016 τις 13.811€. Σε ότι αφορά την εικόνα που παρουσιάζουν οι περιφερειακές ενότητες της Κρήτης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ με βάση τα στοιχεία του 2016, δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ τους ούτε σημαντικές αποκλίσεις από το αντίστοιχο της Περιφέρειας Κρήτης. Η Π.Ε Χανίων με 14.019 € με μείωση 28% σε σχέση με το 2008 τοποθετείται μετά την Π.Ε Λασιθίου 14.956 € και ακολουθούν η Π.Ε. Ηρακλείου με 13.538 € και η Π.Ε. Ρεθύμνης με 13.432 € με αντίστοιχες μειώσεις μεταξύ των ετών 20%, 23% και 31% αντίστοιχα. Το 2017 φαίνεται να απετέλεσε έτος ανάκαμψης καθώς καταγράφεται αύξηση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ συγκριτικά με το 2016 σε επίπεδο περιφέρειας της τάξεως του 4, 02% που φαίνεται να ήταν διπλάσιο από εκείνο που κατέγραψε συνολικά η Ελλάδα. Έτσι η Π.Ε Χανίων διατήρησε την δεύτερη θέση στην Κρήτη μετά το Λασίθι και με αύξηση 4,7% το κατά κεφαλήν εισόδημα έφτασε 14.366€.

Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι δεδομένου ότι η κτηνοτροφία στην Κρήτη αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα, η οποία μάλιστα σχετίζεται και με στοιχεία της βιοποικιλότητας (π.χ. πτωματοφάγα αρπακτικά), αλλά και με την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης τεύχος με τίτλο: **«Κτηνοτροφία και προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Κρήτη»**, το οποίο παρατίθεται στο Τεύχος ΤΤΑ.

2.3.1.2 Χωροταξική οργάνωση, χρήσεις γης και διαχείριση του χώρου

Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ)

Τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων προσδιορίζουν το αναπτυξιακό προφίλ, τα οικιστικά χαρακτηριστικά και τα στοιχεία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος κάθε ΟΤΑ. Σημειώνεται ότι για την εκπόνηση ΣΧΟΟΑΠ απαιτείται η έδρα του Δήμου να έχει πληθυσμό μικρότερο των 2.000 κατοίκων. Τα σχέδια αυτά προσδιορίζουν:

- Περιοχές προστασίας
- Περιοχές ελέγχου και περιορισμού δόμησης (για την προστασία του περιαστικού και εξωαστικού χώρου από την ανεξέλεγκτη διασπορά της εκτός σχεδίου δόμησης

- Περιοχές πολεοδομημένες (υπάρχοντες οικισμοί) ή νέες περιοχές όπου επιτρέπεται η πολεοδόμηση (επεκτάσεις, παραγωγικές χρήσεις)

Τα ΣΧΟΟΑΠ τηρούν τις κατευθύνσεις των υπερκείμενων σχεδίων ή πλαισίων, όπως το Γενικό και τα Ειδικά Πλαίσια, τα Περιφερειακά Πλαίσια και τα τυχόν Ρυθμιστικά Σχεδία. Οι βασικές παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη, πέραν των αναπτυξιακών προσδοκιών και οικιστικών αναγκών κάθε τοπικής κοινωνίας, είναι οι αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και οι απαιτήσεις που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή. Με βάση αυτές τις απαιτήσεις, επιβάλλεται: α) η μέγιστη δυνατή οικονομία επεκτάσεων (αρχή της «συμπαγούς» πόλης), β) ο περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης, γ) η θεσμοθέτηση προστασίας πόρων του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου καθώς και στοιχείων πολιτιστικής/ αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, πέραν όσων προστατεύονται ήδη από ίδια καθεστώτα (αρχαιολογικοί χώροι κλπ.), στον εξωαστικό χώρο.

Τα τρία εγκεκριμένα ΣΧΟΟΑΠ που σχετίζονται με την περιοχή μελέτης αναλύονται στη συνέχεια:

1. <u>ΣΧΟΟΑΠ του τέως Δήμου Αρμενών Νομού Χανίων (σήμερα Δ. Ε Αρμενών του Δήμου Αποκορώνου, ΦΕΚ 39/ΑΑΠ/03-02-2009 και τροποποίηση ΦΕΚ 78/ΑΑΠ/7-04-2017)</u>

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Σχέδιο, για την εφαρμογή της χωρικής οργάνωσης και λειτουργίας καθορίζονται οι περιοχές οικιστικής οργάνωσης, οι περιοχές παραγωγικών δραστηριοτήτων, οι περιοχές για τις οποίες απαιτείται έλεγχος και περιορισμός της οικιστικής εξάπλωσης και οι περιοχές ειδικής προστασίας με στόχο την διαφύλαξη τους και τη βιώσιμη ανάπτυξή τους. Πιο συγκεκριμένα θεσμοθετούνται οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

- Οργάνωση σε τρεις **οικιστικές ενότητες** (1η οικιστική ενότητα: Δ.Δ. Καλυβών, 2η οικιστική ενότητα: Δ.Δ. Αρμενών, Νέου Χωρίου, Στύλου και Μαχαιρών και 3η οικιστική ενότητα: Δ.Δ. Ραμνής και Καρών).
- Δύο **περιοχές ανάπτυξης ΠΟΑΠΔ (Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων)**, η πρώτη με δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα, στο πρώην Δ.Δ. Αρμενών βόρεια και σε απόσταση 100 m από τον ΒΟΑΚ με όρους και περιορισμούς της εκτός σχεδίου δόμησης και η δεύτερη για εγκαταστάσεις κτηνοτροφίας/ πτηνοτροφίας εντός των ορίων του πρώην Δ.Δ. Ραμνής δυτικά των οικισμών Σαμωνάς, Χιλιομουρδού, Κυριακισέλλια και Ραμνή, επίσης με όρους και περιορισμούς της εκτός σχεδίου δόμησης.
- **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) - δασικές και αναδασωτέες**, όπου απαγορεύεται η πολεοδόμηση και η δόμηση. Οι αναδασωτέες με υπουργικές αποφάσεις εντοπίζονται στα Δ.Δ. Στύλου, Μεγάλα Χωράφια, Ραμνής, Καρών, Καλυβών, Ντουλιανών, Ραμνής-Καρών-Μαχαιρών-Στύλου και Μελιδονίου-Παιδοχωρίου.
- **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) παραποτάμιες** (κατά μήκος των ποταμών Κοιλιάρη και Ξυδιά) και στο φαράγγι Δίκταμου. Εντός των εν λόγω περιοχών απαγορεύεται η πολεοδόμηση και η δόμηση.
- **Περιοχή Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ)** η περιοχή (σύμφωνα με την Υ.Α. ΥΠΠΟ, ΦΕΚ 669/ 5.9.1994) του **Αρχαιολογικού Χώρου Απτέρας** όπου καθορίζονται όροι δόμησης.
- **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ)** για **περιήγηση** κατά μήκος διαδρομών περιβαλλοντικής και πολιτιστικής αξίας (διαδρομή διερχόμενη από σημαντικούς οικισμούς του Δήμου: Καλύβες-Αρμένοι-Νέο Χωριό-Μαχαιροί-Στύλος, Μαχαιροί-Ραμνή-Κυριακισέλλια-Χιλιομοδού-Σαμωνάς-Πρόβαρμα-Στύλος, διαδρομές με Ι.Χ. και πεζοπορίες κατά μήκος των ποταμών Κοιλιάρη και Ξυδιά).

- **Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (ΠΕΠΔ)** που περιλαμβάνουν αρδευόμενη γεωργική γη στο κεντρικό και βόρειο τμήμα του Δήμου Αρμενών και περιοχή ανάπτυξης εναλλακτικών ήπιων μορφών τουρισμού-αγροτουρισμού, στο νότιο, ημιορεινό-ορεινό τμήμα της ενδοχώρας του Δήμου.
- Χωροθέτηση **καταφυγίου τουριστικών σκαφών** στη θέση «Βόλακας» του Δ.Δ. Καλυβών του Δήμου Αρμενών, με το ΦΕΚ 376/ΑΑΠ/22.8.2008.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Σχέδιο στις **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ)** και για την προστασία των περιοχών του δικτύου Natura 2000 στο νοτιοδυτικό τμήμα του δήμου στα σύνορα με τους Δήμους Σφακίων, Φρε και Κεραμιών καθορίζεται η **ΠΕΠ-1 – Περιοχή NATURA 2000** η οποία περιλαμβάνει τμήμα της περιοχής NATURA 2000 (ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια (GR4340008)) που βρίσκεται εντός των ορίων και στο νοτιότερο τμήμα του Δ. Αρμενών και μικρή δασική έκταση κωνοφόρων, βόρεια και εκτός του ορίου της περιοχής NATURA 2000.

Για την ΠΕΠ 1 στο Σχέδιο προτείνεται η θεσμοθέτηση των ζωνών προστασίας και των σχετικών όρων που θα καθοριστούν από το υπό εκπόνηση Διαχειριστικό Σχέδιο για την περιοχή ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια (GR4340008) σε συνεργασία με όλους τους Δήμους στους οποίους εντάσσεται η περιοχή όπως για παράδειγμα με τους Δήμους Φρε, Σφακίων, Κεραμιών κλπ. Έως την ολοκλήρωση και έγκριση του Διαχειριστικού Σχεδίου, ισχύουν οι ακόλουθοι όροι και περιορισμοί για την **ΠΕΠ 1**:

Επιτρέπονται:

- Οι ενέργειες και οι παρεμβάσεις που έχουν σκοπό τη διαχείριση και προστασία των τύπων οικοτόπων, ειδών πανίδας και χλωρίδας.
- Η συντήρηση στους υπάρχοντες δρόμους, χωρίς ασφαλτόστρωση και χωρίς διάνοιξη νέων
- Η λειτουργία των υφιστάμενων μαντριών, στάβλων, γεωργικών αποθηκών−αλλά όχι και η δημιουργία νέων−αποκλειομένων των ακόλουθων ενεργειών: εκχέρσωση εκτάσεων, λήψη εδάφους γενικά, αμμοληψία, χαλικοληψία, εξόρυξη κάθε είδους υλικού, διαχείριση της βλάστησης με φωτιά, φυτοφάρμακα, ζιζανιοκτόνα, παρασιτοκτόνα ή διαχείριση της πανίδας με δηλητηριώδη δολώματα.
- Η διενέργεια ερευνών, γεωλογικών, εδαφολογικών, οικολογικών, βοτανολογικών, χλωριδικών, καταγραφών πανίδας και χλωρίδας γενικά, διενέργεια μετρήσεων ποιότητας υδάτων, εδάφους και αέρα.
- Η διενέργεια αρχαιολογικών ανασκαφών, ερευνών καθώς και η συντήρηση πολιτιστικών μνημείων και θησαυρών, όπως προβλέπει ο ν. 5351/1932.
- Η εκτέλεση έργων και εργασιών που αποσκοπούν στη βελτίωση, διατήρηση, διαχείριση ή/και αποκατάσταση των χαρακτηριστικών του οικοσυστήματος, χωρίς εισαγωγή ειδών χλωρίδας και πανίδας, και γενικά φυτεύσεων, εκτός και αν αποτελούν στοιχείο της διαχειριστικής παρέμβασης, οπότε θα ισχύουν οι σχετικές προϋποθέσεις.
- Η επιστημονική έρευνα των στοιχείων του οικοσυστήματος.
- Η ημερήσια επίσκεψη με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την παρατήρηση της φύσης, και την αναψυχή, καθώς επίσης και η εγκατάσταση και συντήρηση ελαφριάς υποδομής και η συντήρηση της υφιστάμενης, για την εξυπηρέτηση των παραπάνω δραστηριοτήτων, αλλά όχι ελεύθερο ή οργανωμένο camping.

- Τα έργα ερμηνείας του περιβάλλοντος (μονοπάτια, παρατηρητήρια και η σήμανσή τους) και η συντήρησή τους από δημόσιες υπηρεσίες, (φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου) σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης και με στόχο τη διαχείριση και φύλαξη της περιοχής.
- Η μελισσοκομία.
- Η διέλευση μόνο από τα υφιστάμενα μονοπάτια και το υφιστάμενο δίκτυο δασικών δρόμων.

Κατ' εξαίρεση, προκειμένου για κατοικία, αυτή διατηρείται ως χρήση στην οικοπεδική έκταση στην οποία έχει εκδοθεί η άδεια οικοδόμησης της, με δυνατότητα επισκευής και επέκτασης κατά την κείμενη νομοθεσία. Επίσης, κατ' εξαίρεση, υφιστάμενα εστιατόρια/ αναψυκτήρια και τουριστικές εγκαταστάσεις που εμπίπτουν σε περιοχές προστασίας (ΠΕΠ), διατηρούνται ως χρήση στην οικοπεδική έκταση για την οποία έχει εκδοθεί η άδεια οικοδόμησης τους, με δυνατότητα επισκευής χωρίς, όμως, δυνατότητα επέκτασης.

Για την προστασία και αναβάθμιση του τοπίου, το Σχέδιο ορίζει:

- Θεσμοθέτηση ζωνών προστασίας και των σχετικών όρων που θα καθοριστούν από το Διαχειριστικό Σχέδιο σε όλη την έκταση της ζώνης της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια (GR4340008) σε συνεργασία με τους γειτονικούς προς το νότο Δήμους.
- Λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, τόσο στην ορεινή ζώνη (ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια (GR4340008)) όσο και στην παράκτια. Σημειώνεται ότι οι δράσεις για την παρακολούθηση ρύπων και νερών θα πρέπει να συντονιστούν με τις αντίστοιχες δράσεις για τη ζώνη της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια (GR4340008) αλλά και την ορεινή ζώνη των όμορων Δήμων και τους φορείς που λειτουργούν στο επίπεδο της Περιφέρειας.

2. <u>ΣΧΟΟΑΠ του τέως Δήμου Πλατανιά Νομού Χανίων. [σήμερα Δ. Ε Πλατανιά του Δήμου Πλατανιά, ΦΕΚ 472/ΑΑΠ/22-10-2007)</u>

Το ΦΕΚ 472/ΑΑΠ/22-10-2007 «Έγκριση σχεδίου χωρικής και οικιστικής οργάνωσης ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) Δήμου Πλατανιά Νομού Χανίων», θεσμοθετεί τις ακόλουθες ρυθμίσεις:

Οργάνωση των οικισμών της Δημοτικής Ενότητας σε τέσσερις **Πολεοδομικές και Οικιστικές Ενότητες:** 1. Παλαιού Γερανίου-Πλατανιά (Παλαιό Γεράνι, Πλατανιάς, Άνω Γεράνι, Λουτράκι, Μόδι, Βρύσες, Πατελάρι), 2. Μάλεμε (Μάλεμε, Πύργος Ψηλονέρου, Κοντομαρί, Κοιλάδα, Ξηροκάμπι, Βλαχερωνίτισσα, Ξαμουδοχώρι, Κυπάρισσος, Μαρουλαχιανά), 3. Μανολιόπουλου (Μανολιόπουλο, Αποθήκες) και 4. Σιριλίου-Ντέρε (Σιρίλι, Μετόχι Σιριλίου, Ελληνικό, Ζουνάκι, Λίμνη, Ντερές, Παπαδιανά).

Για την προστασία του περιβάλλοντος και την οργάνωση χρήσεων γης ορίζονται:

- **Περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης:** υφιστάμενες οικιστικές περιοχές (εντός εγκεκριμένου σχεδίου πόλης, με σχέδιο πόλης υπό έγκριση, εντός οριοθετημένου οικισμού), περιοχές επέκτασης των οικισμών, βιοτεχνική περιοχή μέσης & χαμηλής όχλησης, βιοτεχνικές περιοχές χαμηλής όχλησης και περιοχές αναζήτησης ΠΕΡΠΟ.
- **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ):** παράκτια ζώνη, ζώνη προστασίας ρεμάτων, παρόχθιων οικοσυστημάτων και οικολογικών διαδρόμων, χαρακτηρισμένες δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις, περιοχές προστασίας τοπίου, γεωργική γη απόλυτης προστασίας, πάρκα αρχαιολογικού/ ιστορικού ενδιαφέροντος, πάρκα αναψυχής/ άθλησης/ πολιτισμού, περιοχή

φυσικής βλάστησης καθώς και οι ζώνες προστασίας ΒΟΑΚ και γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

- **Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (ΠΕΠΔ)** τουρισμού/ αναψυχής και γεωργικής γης, και **Περιοχές Ιδιαίτερων Χρήσεων (ΠΙΧ).**
- **Περιοχές αναζήτησης ΠΕΡΠΟ** με χρήση μόνο β΄ κατοικίας, εντός των Περιοχών Οικιστικής Ανάπτυξης, με τη γενική διατύπωση: επιτρέπεται η ανάπτυξη εντός ζώνης 200 m από τα όρια όλων των οικισμών (μαζί με τις επεκτάσεις τους) του Δήμου. Εντός των περιοχών αναζήτησης ΠΕΡΠΟ δεν περιλαμβάνονται ζώνες ειδικής προστασίας (ΠΕΠ) ή περιοχές των οποίων η καθοριζόμενη από την παρούσα, χρήση είναι ασυμβίβαστη με την οικιστική.
- **Περιοχές Παραγωγικών Δραστηριοτήτων/ Βιοτεχνικές Περιοχές:** Χωροθετούνται τρεις περιοχές παραγωγικών δραστηριοτήτων με τη μορφή ΒΕΠΕ/ ΒΙΟΠΑ, ΠΟΑΠΔ ή ΠΕΡΠΟ. Οι βιοτεχνικές περιοχές διακρίνονται ανάλογα με το βαθμό όχλησης της δραστηριότητας (ΚΥΑ 13727/724, ΦΕΚ 1087/Β/5.8.2003) σε μέσης και χαμηλής όχλησης, καθώς και σε χαμηλής όχλησης.
    - Η βιοτεχνική περιοχή μέσης και χαμηλής όχλησης, έκτασης περίπου 250 στρ., χωροθετείται κεντροβαρικά, κοντά στον ΒΟΑΚ και στην εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού λυμάτων
    - Χωροθετούνται δύο βιοτεχνικές περιοχές χαμηλής όχλησης, συγκεκριμένα: α) Η βιοτεχνική περιοχή Πατελαρίου, έκτασης περίπου 185 στρ., κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του επαρχιακού δρόμου προς Βρύσες-Πατελάρι και β) Η βιοτεχνική περιοχή Ξαμουδοχωρίου, έκτασης περίπου 180 στρ., ανάμεσα στον ΒΟΑΚ και το Ξαμουδοχώρι, δυτικά του επαρχιακού δρόμου.
- **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ)** σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του ν. 2508/1997 σε όλη την έκταση του Δήμου, οι οποίες διακρίνονται σε:
    - Περιοχές Απολύτου Προστασίας (ΑΠ):
        - ΠΕΠ (ΑΠ Ι) παράκτια ζώνη
        - ΠΕΠ (ΑΠ ΙΙ) ζώνη προστασίας ρεμάτων-παρόχθιων οικοσυστημάτων-οικολογικών διαδρόμων
        - ΠΕΠ (ΑΠ ΙΙΙ) χαρακτηρισμένες δασικές-αναδασωτέες εκτάσεις
        - ΠΕΠ (ΑΠ ΙV)περιοχή προστασίας τοπίου (υψώματα-κορυφογραμμές)
        - ΠΕΠ (ΑΠ V) ζώνη προστασίας ΒΟΑΚ
        - ΠΕΠ (ΑΠ VΙ) ζώνη προστασίας γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
        - ΠΕΠ (ΑΠ VΙΙ) γεωργική γη απόλυτης προστασίας
    - **ΠΕΠ (ΑΧ) πάρκο αρχαιολογικού/ ιστορικού ενδιαφέροντος- αρχαιολογικός χώρος.** Καθορίζονται δύο πάρκα, (α) το Πάρκο Αρχαιολογικού-Ιστορικού ενδιαφέροντος Μάλεμε, που περιλαμβάνει το Γερμανικό Νεκροταφείο, το ύψωμα 107 και την περιοχή του υστερομινωικού θολωτού τάφου του Μάλεμε, και (β) το Πάρκο Αρχαιολογικού-Ιστορικού ενδιαφέροντος Βρυσών που περιλαμβάνει τρεις αρχαιολογικούς χώρους στα υψώματα ΝΑ των Βρυσών.
    - **ΠΕΠ (ΦΒ) περιοχή φυσικής βλάστησης.** Καθορίζεται ζώνη που καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης του Δ.Δ. Ντερέ, εκτός της κοιλάδας του Ντεριανού ρέματος
- **Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (ΠΕΠΔ)** οι οποίες διακρίνονται σε:
    - ΠΕΠΔ (Τ) τουρισμού – αναψυχής
        - ΠΕΠΔ (Τ) −1: μεταξύ οικισμού Πλατανιά και ζώνης προστασίας εκβολών Κερίτη

- ΠΕΠΔ (Τ) – 2: μεταξύ ζώνης προστασίας εκβολών Κερίτη και οικισμού Παλ. Γερανίου
- ΠΕΠΔ (Τ) – 3: μεταξύ επέκτασης οικισμών Παλ. Γερανίου και Πύργου Ψηλονέρου
- ΠΕΠΔ (Τ) – 4: μεταξύ Πύργου Ψηλονέρου και προτεινόμενου αθλητικού κέντρου στην έκταση του πάρκου αναψυχής–άθλησης–πολιτισμού (ΠΕΠ–ΠΑ, νυν αεροδρόμιο Μάλεμε)

- ΠΕΠΔ (ΓΙ) γεωργική γη (βόρεια του ΒΟΑΚ)

- ΠΕΠΔ (ΓΙ) – 1:νότια του οικισμού Πλατανιά
- ΠΕΠΔ (ΓΙ) – 2: νότιο–ανατολικά του οικισμού Παλαιού Γερανίου
- ΠΕΠΔ (ΓΙ) –3: στην νότια περιοχή μεταξύ των οικισμών Παλαιού Γερανίου και Πύργου Ψηλονέρου.
- ΠΕΠΔ (ΓΙ) – 4: νότια του οικισμού Μάλεμε και μέχρι την ΠΕΠ (ΑΠ VII) – γεωργική γη απόλυτης προστασίας.

- ΠΕΠΔ (ΠΙ) γεωργική γη (νότια του ΒΟΑΚ).

Για τις περιοχές τουρισμού-αναψυχής ισχύουν ανά χρήση οι διατάξεις της εκτός σχεδίου δόμησης πλην της αρτιότητας η οποία ορίζεται στα 10 στρ. (με παρεκκλίσεις). Για τις περιοχές γεωργικής γης, σε αυτήν βόρεια του ΒΟΑΚ επιτρέπεται η άσκηση γεωργίας ολοκληρωμένης διαχείρισης και ισχύουν οι διατάξεις της εκτός σχεδίου δόμησης, ενώ σε αυτή νότια με γεωργική γη α΄ προτεραιότητας, επιτρέπονται και τουριστικές εγκαταστάσεις αποκλειστικά εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

- **Περιοχές Ιδιαίτερων Χρήσεων (ΠΙΧ)** οι οποίες διακρίνονται στις:

  - ΠΙΧ Ι: Εγκατάσταση Βιολογικού Καθαρισμού Λυμάτων και ο υγροβιότοπος της.
  - ΠΙΧ ΙΙ: Χώρος Προσωρινής Εναπόθεσης και Διαλογής Απορριμμάτων Δήμου, σε Δημοτική έκταση στο ΝΑ όριο του Δήμου.
  - ΠΙΧ ΙΙΙ: Νεκροταφεία Οικισμών.

Εντός των ορίων της Δημοτικής Ενότητας Πλατανιά του Δήμου Πλατανιά (πρώην Δήμου Πλατανιά) εντοπίζονται τμήματα της έκτασης της **ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006)** και της **ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε (GR4340003), ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021).**

Οι κυριότερες περιοχές στις οποίες εντάσσονται οι παραπάνω προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 είναι οι: ΠΕΠ (ΑΠ Ι) παράκτια ζώνη, ΠΕΠ (ΑΠ ΙΙ) ζώνη προστασίας ρεμάτων-παρόχθιων οικοσυστημάτων – οικολογικών διαδρόμων, ΠΕΠ (ΑΠ ΙΙΙ) χαρακτηρισμένες δασικές – αναδασωτέες εκτάσεις και ΠΕΠΔ (Τ) περιοχές Αναψυχής – Τουρισμού για τις οποίες ισχύουν τα παρακάτω:

ΠΕΠ (ΑΠ Ι) παράκτια ζώνη: Για την προστασία της παράκτιας περιοχής, που ευρίσκεται εκτός ορίων οικισμών, εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων και ΠΕΠ (ΑΠ Ι), καθορίζεται ζώνη πλάτους εβδομήντα μέτρων (70 m) από την καθορισμένη γραμμή αιγιαλού. Για την προστασία της ζώνης καθορίζονται οι ακόλουθοι περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπονται οι μόνιμες κατασκευές (στις περιοχές όπου δεν έχει θεσμοθετηθεί σχέδιο πόλης/ όριο οικισμού). Επιτρέπεται η τοποθέτηση μη μόνιμων (λυόμενων/ μεταφερόμενων) κατασκευών, για την εξυπηρέτηση των λουομένων, ύστερα από σχετική έγκριση Δήμου και ΕΠΑΕ.

- Δεν επιτρέπεται η διάνοιξη δρόμου κυκλοφορίας οχημάτων παράλληλου προς την ακτογραμμή, με σκοπό την αποτροπή της δημιουργίας συλλεκτήριου δρόμου καθ' όλο το μήκος του θαλάσσιου μετώπου του Δήμου.
- Τα υφιστάμενα τμήματα δρόμου, εντός ή εκτός σχεδίου πόλης, επιβάλλεται να πεζοδρομηθούν ή να μετατραπούν σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας.
- Επιβάλλεται η προστασία των αμμοθινών.
- Δεν επιτρέπεται η αμμοληψία και η απόθεση αδρανών υλικών (μπάζωμα).
- Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση κινητού εξοπλισμού της παραλίας (ομπρέλες, καρέκλες, κλπ.). Για το σκοπό αυτό απαιτείται μελέτη που θα ανατεθεί από τον Δήμο, με τον περιορισμό να παραμένει ελεύθερη εξοπλισμού (α) ζώνη ελάχιστου πλάτους 3 m εκατέρωθεν των ορίων των παραλιακών ιδιοκτησιών, (β) η επιφάνεια των αμμοθινών και (γ) ζώνη πλάτους 10 m από τη θάλασσα, όταν αυτή βρίσκεται σε κατάσταση ηρεμίας.

ΠΕΠ (ΑΠ ΙΙ): Για την προστασία των ρεμάτων, των παρόχθιων οικοσυστημάτων και των οικολογικών διαδρόμων, καθορίζεται ζώνη ποικίλου πλάτους που εκτείνεται κατά μήκος των ποταμών και ρεμάτων (Κερίτης (Ιαρδανός), Γερανιώτης, Σφακορύακο και Ταυρωνίτης-Ντεριανό ρέμα). Η ζώνη είναι ιδιαίτερα διευρυμένη βόρεια του ΒΟΑΚ/ εκβολές Ταυρωνίτη και κατά μήκος του Κερίτη. Σε κάθε περίπτωση το πλάτος της ζώνης προστασίας δεν είναι μικρότερο των 50 m εκατέρωθεν της βαθιάς γραμμής των ποταμών/ κύριων ρεμάτων και 30 m εκατέρωθεν της βαθιάς γραμμής των δευτερευόντων ρεμάτων. Για την προστασία της ζώνης καθορίζονται οι ακόλουθοι περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπονται οι μόνιμες κατασκευές. Επιτρέπεται η τοποθέτηση μη μόνιμων κατασκευών, με φυσικά υλικά, για χρήση αναψυχής και για σκοπούς διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος (π.χ. παρατηρητήρια ορνιθοπανίδας), μετά από σχετική έγκριση Δήμου και ΕΠΑΕ, με μέγιστη επιφάνεια ανά κατασκευή 25 m^2.
- Η άσκηση γεωργίας επιτρέπεται μόνο με εφαρμογή μεθόδων ολοκληρωμένης διαχείρισης.
- Επιβάλλεται η προστασία της παρόχθιας φυσικής βλάστησης. Στο πλαίσιο προστασίας της χαρτογραφούνται οι θύλακες με φυσική βλάστηση, έκτασης άνω των πέντε (5) στρεμμάτων, καθώς και οι επιμήκεις λωρίδες φυσικής βλάστησης κατά μήκος της κοίτης των ρεμάτων, πλάτους τουλάχιστον 10 m και μήκους τουλάχιστον 300 m. Φορέας ανάθεσης των σχετικών μελετών καθορίζεται η Διεύθυνση Δασών Χανίων.
- Επιβάλλεται η προστασία της παρόχθιας φυσικής βλάστησης.
- Δεν επιτρέπεται η αμμοληψία και η απόθεση αδρανών υλικών (μπάζωμα).

ΠΕΠ (ΑΠ ΙΙΙ): Χαρακτηρισμένες δασικές − αναδασωτέες εκτάσεις. Για την προστασία των δασικών εκτάσεων καθορίζεται ζώνη που συμπεριλαμβάνει τις εκτάσεις οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ή θα χαρακτηριστούν δασικές ή αναδασωτέες από τη Διεύθυνση Δασών Ν. Α. Χανίων. Για την προστασία της ζώνης δεν επιτρέπονται οι μόνιμες κατασκευές. Επιτρέπεται η τοποθέτηση μη μόνιμων κατασκευών με φυσικά υλικά, μετά από έγκριση της Διεύθυνσης Δασών, μόνο για χρήση αναψυχής και για σκοπούς διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος, με μέγιστη επιφάνεια ανά κατασκευή 25 m^2.

ΠΕΠΔ (Τ): Στις περιοχές Αναψυχής − Τουρισμού επιτρέπονται χρήσεις γης ως ακολούθως:

1. Ξενώνες − ξενοδοχεία και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις
2. Κατοικία
3. Εμπορικά καταστήματα

4. Εστιατόρια
5. Αναψυκτήρια
6. Κέντρα διασκέδασης και αναψυχής
7. Χώροι συνάθροισης κοινού
8. Πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις
9. Γήπεδα στάθμευσης
10. Αθλητικές εγκαταστάσεις
11. Συνεδριακά κέντρα
12. Καζίνο.

Καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης: Σε όλη την περιοχή ισχύουν ανά χρήση οι διατάξεις της «εκτός σχεδίου» δόμησης (πλην αρτιότητας).

Αρτιότητα: 10 στρέμματα για όλες τις επιτρεπόμενες χρήσεις.

- Κατά παρέκκλιση αρτιότητα τέσσερα (4) στρέμματα, για όλες τις επιτρεπόμενες χρήσεις εκτός τουριστικών εγκαταστάσεων, για τα οικόπεδα που έχουν δημιουργηθεί μέχρι τη δημοσίευση της παρούσας.
- Κατά παρέκκλιση αρτιότητα δύο (2) στρέμματα, για όλες τις επιτρεπόμενες χρήσεις εκτός τουριστικών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

3. ΣΧΟΟΑΠ του τέως Δήμου Γεωργιούπολης Νομού Χανίων (σήμερα Δ. Ε Γεωργιούπολης του Δήμου Αποκορώνου, ΦΕΚ 19/ΑΑΠ/22-01-2009 και τροποποιήσεις ΦΕΚ 79/ΑΑΠ/17-03-2014, ΦΕΚ 145/ΑΑΠ/17-03-2014 και ΦΕΚ 295/ΑΑΠ/09-09-2014)

Το ΦΕΚ 19/ΑΑΠ/22-01-2009 «Έγκριση σχεδίου χωρικής και οικιστικής οργάνωσης ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) Δήμου Γεωργιούπολης Νομού Χανίων» καθώς και οι τροποιήσεις αυτού ΦΕΚ 79/ΑΑΠ/17-03-2014 και ΦΕΚ 145/ΑΑΠ/17-03-2014 «Τροποποίηση του ΣΧΟΟΑΠ πρώην Δήμου Γεωργιούπολης ως προς τμήμα της ζώνης με στοιχείο 1 «Περιοχές γεωργικής γης» και την τροποποίησή του σε ζώνη με στοιχείο 1α «Περιοχές γεωργικής γης και αγροτουριστικών εγκαταστάσεων»», ΦΕΚ 295/ΑΑΠ/09-09-2014 «Τροποποίηση του ΣΧΟΟΑΠ πρώην Δήμου Γεωργιούπολης, ως προς το συντελεστή δόμησης στους παραδοσιακούς οικισμούς Πάτημα και Φυλακή Δημοτικής Ενότητας Γεωργιούπολης του Δήμου Αποκορώνου» θεσμοθετούν τις ακόλουθες ρυθμίσεις:

Οι οικισμοί της Δημοτικής Ενότητας οργανώνονται σε τρεις ζώνες ανάπτυξης:

1. **Ζώνη αστικής ανάπτυξης και τουρισμού.** Περιλαμβάνει δύο υποζώνες: α) το παράλιο μέτωπο βόρεια του ΒΟΑΚ και νότια με τους οικισμούς Ασπρολιανοί, Καβρός, Δράμα και β) την ευρύτερη περιοχή της Γεωργιούπολης και του οικισμού Μαθέ. Στην παράκτια αυτή περιοχή ενισχύεται η πολύπλευρη τουριστική δραστηριότητα και ταυτόχρονα ένα πλέγμα αστικών εξυπηρετήσεων και υπηρεσιών.

2. **Ζώνη οικοανάπτυξης.** Δημιουργείται από τους ημιορεινούς οικισμούς Μουρί-Κάβαλλος, Κουρνά, Κάστελλος, Πάτημα και Φυλακή. Η περιοχή αυτή σήμερα εμφανίζει κάποιες δειλές τάσεις ανάκαμψης. Εκτιμάται ότι υφίσταται δυνατότητα για επέκταση της ζώνης οικοανάπτυξης μέχρι την Επισκοπή και την Αργυρούπολη του Δήμου Λαππαίων.

3. **Ζώνη τουριστικής ανάπτυξης και παραθερισμού.** Περιλαμβάνει τους οικισμούς Εξώπολη και Καλαμίτσιο Αμυγδαλίου με επέκταση προς το Καλαμίτσιο Αλεξάνδρου του Δήμου Βάμμου.

Για την προστασία του περιβάλλοντος και την οργάνωση χρήσεων γης:

- **Περιοχές Ανάπτυξης**, οι οποίες διακρίνονται σε:
    - Περιοχές Οικιστικές:
    - Περιοχές εντός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου (Παραλία Κουρνά (τ. Καβρός), Γεωργιούπολη)
    - Οριοθετημένοι οικισμοί (όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί του Δήμου)
    - Περιοχές επέκτασης των οικισμών
    - Περιοχή παραγωγικών δραστηριοτήτων-ΒΙΟ.ΠΑ. Μέσης Όχλησης

Η περιοχή ΒΙΟ.ΠΑ. χωροθετείται επί της δημοτικής οδού Μαθέ – Γεωργιούπολης, στην παραλιακή ζώνη, δυτικά των Ασπρουλιάνων, σε ενδιάμεση θέση μεταξύ Επαρχιακής Οδού προς Μουρί-Κάβαλλο και της Παλαιάς Εθνικής Οδού και περιλαμβάνει έκταση 60 στρεμάτων, περίπου. Το ΒΙΟ.ΠΑ. θα συγκεντρώνει δευτερογενείς δραστηριότητες των κλάδων της οικοδομής, μάντρες οικοδομικών υλικών, χονδρεμπόριο, επισκευαστικές βιοτεχνίες, συνεργεία αυτοκινήτων και μοτοποδηλάτων, μονάδες συσκευασίας και επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων κ.α.

- **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ):** Καθορίζονται Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) (Ζώνη 3), σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του ν. 2508/1997, σε όλη την έκταση του Δήμου. Συγκεκριμένα:
    - Το βόρειο τμήμα μεταξύ του ΒΟΑΚ και της θάλασσας, από τα όρια του εγκεκριμένου σχεδίου της Γεωργιούπολης μέχρι τα όρια της Ζώνης 2α.
    - Το παραλιακό τμήμα που ανήκει στο Δ.Δ. Καλαμιτσίου−Αμυγδαλίου από τα όρια του εγκεκριμένου σχεδίου της Γεωργιούπολης έως τα όρια του Δήμου σε βάθος εβδομήντα (70 m) από τη γραμμή αιγιαλού.
    - Το δέλτα του ποταμού Αλμυρού, συμπεριλαμβανομένης και της τεχνητής λίμνης.
    - Το τμήμα, το οποίο ορίζεται από το υψομετρικό σημείο 412 m δυτικά της λίμνης Κουρνά, νότια και δυτικά από την όχθη της λίμνης μέχρι το όριο της Ζ.Ο.Ε., ανατολικά από την όχθη της λίμνης μέχρι την επαρχιακή οδό Κουρνά – Γεωργιούπολης και από το όριο της Ζ.Ο.Ε. σε μήκος 2.000μ. επί της επαρχιακής οδού και βόρεια από το ακραίο ανατολικό όριο ως το υψόμετρο 412 m.
    - Πενήντα (50) ή είκοσι (20) μέτρα εκατέρωθεν της κοίτης των ποταμών και των κύριων ρεμάτων, όπως φαίνεται στο Χάρτη Π2. Η ζώνη προστασίας των ρεμάτων που εμπίπτουν στη ΖΟΕ, προεκτεινόμενα μέχρι τα προτεινόμενα όρια πολεοδόμησης των οικισμών Κουρνά, Κάστελλου και Φυλακής ορίζεται σε 50 m, καθώς και για το υδατόρεμα που κινείται από την επαρχιακή οδό Γεωργιούπολης-Κουρνά (περίπου στο ύψος του προτεινόμενου ΒΙΟΠΑ) νοτιοδυτικά μέχρι πριν τα όρια του οικισμού Μαθές. Για τα υπόλοιπα ρέματα που φαίνονται στο Χάρτη Π.2 προτείνεται ζώνη προστασίας πλάτους 20 m.
    - Το δάσος Κουμαρέ (αριάς) νότια του οικισμού Κάστελλος.
    - Οι κηρυχθείσες αναδασωτέες περιοχές άνω των 10 στρ. από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες.
- **Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης** οι οποίες διακρίνονται σε:
    - <u>Ζώνη με στοιχείο 1</u> – Περιοχές Γεωργικής Γης. Περιλαμβάνουν εκτάσεις με ενδιαφέρον γεωργικό τοπίο (ελαιώνες) και αρδευόμενη γεωργική γη με πυκνό αρδευτικό δίκτυο

καθώς και το βοσκότοπο βορειοδυτικά της λίμνης Κουρνά. Η οριζόμενη αρτιότητα είναι 6,00 στρ. και ο σ.δ. για την κατοικία 0,035 με μέγιστη επιφάνεια ορόφων 210 m^2

- Ζώνη με στοιχείο 1α – Περιοχές Γεωργικής γης και Αγροτουριστικών Εγκαταστάσεων. Περιλαμβάνουν εκτάσεις με ενδιαφέροντα φυσικά χαρακτηριστικά και δυνατότητα ανάπτυξης δραστηριοτήτων με στόχο την προστασία της φύσης και του τοπίου. Επιτρέπονται και αγροτουριστικές μονάδες έως 30 κλίνες. Κατώτατο όριο κατάτμησης 4,00 στρ. και ο σ.δ. για κατοικία 0,035 με μέγιστη επιφάνεια ορόφων 210 m^2
- Ζώνες με στοιχείο 1β – Περιοχές Γεωργικής γης–Κτηνοτροφικών και Πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων
- Ζώνες με στοιχείο 2 – Περιοχές Κατοικίας και Τουριστικής Ανάπτυξης Περιοχές νότια του ΒΟΑΚ με δυνατότητα ανάπτυξης κατοικίας και τουριστικών εγκαταστάσεων, με κατώτατο όριο κατάτμησης τα 6,00 στρ. ενώ για τουριστικές εγκαταστάσεις τα 8,00 στρ. Επιπλέον για την κατοικία ο σ.δ. είναι 0,035 και η μέγιστη επιφάνεια ορόφων 210 m^2
- Ζώνη με στοιχείο 2α – Περιοχές Κατοικίας και Τουριστικών Εγκαταστάσεων-Απαίτηση Γεωτεχνικής Μελέτης. Οριοθετείται η περιοχή βόρεια του ΒΟΑΚ στο παραλιακό μέτωπο
- Ζώνες με στοιχείο 4 – Περιοχές Ορεινής Αναψυχής και αφορά τη ζώνη που βρίσκεται νότια-νοτιοδυτικά του Δήμου, στην περιοχή των Λευκών Ορέων. Με την προϋπόθεση ότι η περιοχή δεν εμπίπτει στις αναδασωτέες εκτάσεις, οι χρήσεις είναι: ποιμνιοστάσια, εγκαταστάσεις υπαίθριας αναψυχής, μονοπάτια κλπ., με κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας τα 10 στρ.

- **Περιοχές Ιδιαίτερων Χρήσεων:** εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων και υπάρχον νεκροταφείο. Καθορίζεται χώρος βιολογικού καθαρισμού σε θέση νοτιοανατολικά του οικισμού Μουρί. Προτείνεται η υπογειοποίηση του ΒΟΑΚ στα σημεία που διέρχεται από τους οικισμούς Γεωργιούπολης και Καβρού. Προβλέπονται υπόγειες διαβάσεις στα σημεία συνάντησης του ΒΟΑΚ με τα βασικά ρέματα.

Εντός των ορίων του τέως Δήμου Γεωργιούπολης Νομού Χανίων (σήμερα Δ. Ε Γεωργιούπολης του Δήμου Αποκορώνου) βρίσκεται το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης της **ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022)** καθώς και μεγάλο μέρος της **ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (βορειοανατολικές ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010).**

Οι κυριότερες περιοχές στις οποίες εντάσσονται οι παραπάνω προστατευόμενες περιοχές είναι οι: **Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) (Ζώνη 3) και Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (Ζώνες 1, 1α, 1β, 2α και 4)** για τις οποίες ισχύουν τα παρακάτω:

Στις εκτάσεις των ΠΕΠ (Ζώνης 3) απαγορεύεται:

- Η δόμηση, οι αμμοληψίες, απόρριψη σκουπιδιών, βαρέων αντικειμένων και μπαζών.
- Οι στραγγίσεις, αποξηράνσεις, αντλήσεις υδάτων για άρδευση, καθώς και αντιπλημμυρικά έργα που ενέχουν κινδύνους αλλοίωσης των υγροτοπικών χαρακτηριστικών.
- Η αφαίρεση φυτών, καρπών, ανθέων, βολβών, κοπή δέντρων και η επιφανειακή άροση και γενικά οι γεωργικές δραστηριότητες.
- Η συλλογή αυγών, φωλεών, νεοσσών κλπ και η εξόντωση ή παρενόχληση οποιουδήποτε ζώου με οποιονδήποτε τρόπο, το κυνήγι και η χρήση φωτιάς.
- Οι εκχερσώσεις ή καταλήψεις με σκοπό την αλλαγή χρήσης γης και τα αντιπλημμυρικά έργα.

- Η κατασκευή έργων μόνιμης τουριστικής υποδομής (camping κ.λπ.) και η λειτουργία βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων.
- Η ανεξέλεγκτη κίνηση τροχοφόρων, εκτός του υφιστάμενου οδικού δικτύου, σε θέσεις που εμπεριέχουν τον κίνδυνο αλλοίωσης και καταστροφής ευαίσθητων οικολογικών στοιχείων (π.χ. παραλία, αμμοθίνες κ.λπ.).
- Η χρήση μηχανοκίνητων σκαφών στη λίμνη Κουρνά, η διάνοιξη οδών, Η κατασκευή τεχνικών έργων, εκτός των απαραίτητων για την προστασία, διαχείριση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και για την προστασία των επισκεπτών των της Ζώνης 3. Εξαίρεση στην απαγόρευση αυτή αποτελούν έργα και εργασίες ύδρευσης και αποχέτευσης, κατόπιν έγκρισης μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- Η αλλαγή χρήσης και η αλλοίωση των χαρακτηριστικών του φυσικού περιβάλλοντος, οι παντός είδους εξορυκτικές δραστηριότητες.
- Η κατασκευή ποιμνιοστασίων και αγροικιών, η τοποθέτηση ποτίστρων για την κτηνοτροφία και γενικά υποδομών του πρωτογενούς τομέα.
- Τονίζεται επίσης ότι για τη Ζώνη 3 θα πρέπει να εκπονηθεί Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ) που θα εξειδικεύσει τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες και τα απαραίτητα έργα με στόχο την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, με ελαφρές κατασκευές και υλικά συμβατά με το περιβάλλον, όπου θα καθορίζει χώρους στάθμευσης, διαδρομές με την κατασκευή ξύλινων διαδρόμων, τις θέσεις ναυαγοσωστών, τα αποδυτήρια, τους χώρους υγιεινής κ.λπ.

Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (Ζώνες 1, 1α, 1β, 2α και 4)

- Ζώνη με στοιχείο 1 – Περιοχές Γεωργικής Γης

Η περιοχή αυτή περιλαμβάνει κυρίως εκτάσεις με ενδιαφέρον γεωργικό τοπίο (ελαιώνες) και εκτάσεις αρδευόμενης γεωργικής γης με πυκνό δίκτυο αρδευτικών κρουνών καθώς και το βοσκότοπο που βρίσκεται βορειοδυτικά της λίμνης Κουρνά.

Οι χρήσεις που επιτρέπονται είναι: Κατοικία, Γεωργικές αποθήκες, Δεξαμενές – Υδατοδεξαμενές, Αντλητικές εγκαταστάσεις, Φρεάτια.

- Ζώνη με στοιχείο 1α – Περιοχές Γεωργικής γης και Αγροτουριστκών Εγκαταστάσεων

Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν εκτεταμένες περιοχές που παρουσιάζουν ενδιαφέρον λόγω των φυσικών τους χαρακτηριστικών και προσφέρουν τη δυνατότητα για δραστηριότητες που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Οι χρήσεις που επιτρέπονται είναι οι χρήσεις που επιτρέπονται στη Ζώνη 1 και επιπλέον: Αγροτουριστικές μονάδες έως 30 κλίνες. Εκθετήρια, εργαστήρια χαμηλής όχλησης και εμπορικά καταστήματα παραδοσιακών προϊόντων, υφαντών, κεντημάτων, παραδοσιακών ειδών διατροφής κλπ. εμβαδού μέχρι 200τ.μ. Εστιατόρια, καφενεία, αναψυκτήρια εμβαδού μέχρι 200τμ. Αίθουσες διαλέξεων−σεμιναρίων μέχρι 120 θέσεων. Διαμόρφωση παρατηρητηρίων θέας, μονοπατιών, ξύλινων στεγάστρων, περιπτέρων κλπ, για ανάπαυση και αναψυχή.

- Ζώνη με στοιχείο 1β – Περιοχές Γεωργικής γης − Κτηνοτροφικών και Πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν γεωργικές εκτάσεις με δυνατότητα εγκατάστασης κτηνοτροφικών και πτηνοτροφικών μονάδων

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις είναι αυτές που επιτρέπονται στη Ζώνη 1 − Περιοχές Γεωργικής Γης− και επιπλέον:

Ποτίστρες ζώων, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Κτηνοτροφικές και Πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, εφ' όσον εντάσσονται στη 1η Κατηγορία – 2η Υποκατηγορία και 2η Κατηγορία – 3η και 4η Υποκατηγορία της 7ης Ομάδας σύμφωνα με την υπ' αριθμ. ΗΠ15393/2332/02 κοινή υπουργική απόφαση «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων σε κατηγορίες…..»' (ΦΕΚ 1022Β/1995) και τηρούν τους όρους της υπ' αριθμ. Υ1β2000/29.3.1995 κοινής υπουργικής απόφασης «Περί όρων ιδρύσεων και λειτουργίας κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων» (ΦΕΚ 343Β/1995). Επίσης, θα πρέπει να διαθέτουν σύστημα πλήρους επεξεργασίας στερεών και υγρών αποβλήτων. Οι επιτρεπόμενοι όροι και περιορισμοί δόμησης είναι αυτοί που επιτρέπονται στη Ζώνη 1. Επίσης, οι παρεκκλίσεις του άρθρου 1 του παραπάνω π.δ/τος 24.5.1985 (ΦΕΚ 270Δ) ισχύουν για τα γήπεδα που βρίσκονται επί Επαρχιακής Οδού.

- Ζώνες με στοιχείο 2 − Περιοχές Κατοικίας και Τουριστικής Ανάπτυξης

Οι χρήσεις που επιτρέπονται, αναφέρονται στο άρθρο 8 του από 23.2.1987 π.δ/τος (ΦΕΚ 166Δ) − «Τουρισμός−Αναψυχή»− και ειδικότερα: Κατοικία, τουριστικές εγκαταστάσεις, καφενεία, αναψυκτήρια, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης και αναψυχής, αθλητικές εγκαταστάσεις, υπαίθριες, πολιτιστικές εγκαταστάσεις (χώροι εκθέσεων, θεαμάτων κ.λπ.)

- Ζώνες με στοιχείο 2α − Περιοχές Κατοικίας και Τουριστικών Εγκαταστάσεων

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις είναι: Κατοικία, τουριστικές εγκαταστάσεις, καφενεία, αναψυκτήρια, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης και αναψυχής, υπαίθριοι αθλητικοί χώροι, υπαίθριες πολιτιστικές εγκαταστάσεις (χώροι εκθέσεων, θεαμάτων κ.λπ.)

- Ζώνες με στοιχείο 4− Περιοχές Ορεινής Αναψυχής

Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν εκτάσεις φυσικής, δενδρώδους και φρυγανικής βλάστησης, το μεγαλύτερο ποσοστό των οποίων εμπίπτει στις προστατευτικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, αποτελούν περιοχές με το μεγαλύτερο υψόμετρο και παρουσιάζουν έντονο ανάγλυφο. Πρόκειται για τη ζώνη που βρίσκεται στα νότια – νοτιοδυτικά του Δήμου, στην περιοχή των Λευκών Ορέων.

Οι χρήσεις που επιτρέπονται, με την προϋπόθεση ότι η περιοχή δεν εμπίπτει στις αναδασωτέες εκτάσεις άνω των 10στρ, είναι: Ποιμνιοστάσια, εγκαταστάσεις υπαίθριας αναψυχής, μονοπάτια κλπ. σύμφωνα με την Εγκ.1099/26.10.2004 «Οδηγίες που αφορούν τη δημιουργία χώρων διημέρευσης και υπαίθριας αναψυχής στα δάση και τις δασικές εκτάσεις της χώρας.»

Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το υπό εκπόνηση ΣΧΟΟΑΠ του Δήμου Ανατολικού Σελίνου, λόγω έλλειψης χρηματοδότησης έχει ανασταλεί.

4. <u>ΣΧΟΟΑΠ (Σχέδιο Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης) του τέως Δήμου Ιναχωρίου (σήμερα Δ.Ε. Ιναχωρίου του Δήμου Κισσάμου).</u>

Σύμφωνα με την μελέτη του ΣΧΟΟΑΠ του τέως Δήμου Ιναχωρίου η οποία δεν είναι εγκεκριμένη, αλλά βρίσκεται στο στάδιο Β2 της εκπόνησης της προτείνονται ο καθορισμός των ακόλουθων ζωνών εντός των ορίων του δήμου:

Α. ΖΩΝΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Ζώνες οργανωμένης ανάπτυξης στο δευτερογενή τομέα (Ζ.Π.Δ.):

- Ζ.Π.Δ. - 1: Ζώνη Ανάπτυξης Βιοτεχνικής - Μεταποιητικής Δραστηριότητας
- Ζ.Π.Δ. - 2: Ζώνη Οργανωμένης Ανάπτυξης Αγροτικής Μεταποιητικής Δραστηριότητας
- Ζ.Π.Δ. - 3: Ζώνη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας από ήλιο
- Ζ.Π.Δ. - 4: Ζώνη Αναζήτησης Εξόρυξης Βιομηχανικών Ορυκτών
- Ζ.Π.Δ. - 5: Ζώνη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

Β. ΖΩΝΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΩΝ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (Π.Ε.Π.)
  - Π.Ε.Π. 1 - «ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΑΠΕΝΤΑΝΤΙ ΑΚΤΗ»
  - Π.Ε.Π. 2 - «ΟΡΕΙΝΗΣ ΖΩΝΗΣ»
  - Π.Ε.Π. 3 - Αναδασωτέων Εκτάσεων
  - Π.Ε.Π. 4 - Τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
  - Π.Ε.Π. 5 - Αρχαιολογικών Χώρων
  - Π.Ε.Π. 6 - Διαδρομών Περιήγησης, Μονοπάτια στην εκτός Σχεδίου και εκτός Ορίων Οικισμών, Μονοπάτι Ε4
  - Π.Ε.Π. 7 - Ελεγχόμενης Κυνηγετικής Δραστηριότητας
  - Π.Ε.Π. 8 - Ακτών
  - Π.Ε.Π. 9 - Υδατορεμάτων
  - Π.Ε.Π. 10 - Θαλάσσιου Πάρκου και ανάπτυξης καταδυτικών δραστηριοτήτων
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΔΟΜΗΣΗΣ ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ (Π.Ε.Π. Δ.Α.)
  - Π.Ε.Π.Δ.Α.1 Αρδευόμενη Γεωργική Γη Πρώτης Προτεραιότητας
  - Π.Ε.Π.Δ.Α.2. Αρδευόμενη Γεωργική Γη Πρώτης Προτεραιότητας Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών
  - Π.Ε.Π. Δ.ΑΓΤ. - ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΥ
  - Π.Ε.Π. Δ. Τ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (περιοχή Λιβαδίων – Κάμπου)
  - Π.Ε.Π. Δ.ΑΝΔ - ΑΠΟΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΝΑΔΑΣΩΤΕΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ
  - Π.Ε.Π. Δ. Λ.Α.Χ. –ΛΟΙΠΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Στην συνέχεια της ενότητας αυτής δίνονται στοιχεία σχετικά με τις προβλέψεις του μη εγκεκριμένου ΣΧΟΟΑΠ, που αφορούν ζώνες οι οποίες εμπίπτουν εντός των περιοχών του δικτύου Natura της περιοχής, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της παρούσας Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης.

Πρόκειται για τις ζώνες:

i. Ζ.Π.Δ. - 1: Ζώνη Ανάπτυξης Βιοτεχνικής - Μεταποιητικής Δραστηριότητας

Η ζώνη αυτή προβλέπεται να λειτουργήσει ως υποδοχέας μικρών μεταποιητικών μονάδων του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας και θα είναι μονάδες χαμηλής όχλησης. Η ζώνη αυτή χωροθετείται σε περιοχή του Δ.Δ. Κεφαλίου εμβαδού περίπου 153 στρεμμάτων.

Στη ζώνη αυτή επιτρέπονται μόνο οι εξής χρήσεις:

- βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής όχλησης
- οι χρήσεις της κατηγορίας χρήσεων γης του Αρθ-5 ΠΔ/23-2/6-3-87

Ως επιτρεπόμενες χρήσεις ορίζονται μόνο:

1. Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής όχλησης
2. Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης
3. Εγκαταστάσεις χερσαίας υδατοκαλλιέργειας
4. Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης
5. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης
6. Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου
7. Κατοικία για προσωπικό ασφαλείας
8. Γραφεία
9. Εστιατόρια
10. Αναψυκτήρια
11. Χώροι συνάθροισης κοινού
12. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας
13. Αθλητικές εγκαταστάσεις
14. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων
15. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών

Οι πιο πάνω υπ' αρ.4 έως 15 χρήσεις, επιτρέπονται μόνο με την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των υπαριθμόν 1 έως 3 χρήσεων ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σ' αυτές.

ii. Ζ.Π.Δ. - 2: Ζώνη Οργανωμένης Ανάπτυξης Αγροτικής Μεταποιητικής Δραστηριότητας

Η ζώνη αυτή προβλέπεται να λειτουργήσει ως υποδοχέας σχετικά μικρών επιχειρήσεων που θα μπορούν να αναπτυχθούν στη περιοχή και να συνδέονται άμεσα με το παραγόμενο γεωργικό προϊόν. Η ζώνη αυτή χωροθετείται στη περιοχή της Χρυσοσκαλίτισσας και εντός της γεωργικής γης Α' προτεραιότητας εμβαδού περίπου 98,5 στρεμμάτων

Στην ζώνη αυτή επιτρέπονται βιοτεχνικές / βιομηχανικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης εφόσον σχετίζονται με τοπικά αγροτικά προϊόντα και εφόσον συμβάλουν στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα (Οι επιτρεπόμενες εγκαταστάσεις, καθορίζονται από το ΠΔ-227/87 (ΦΕΚ-100/Α/23-6-87) "χαρακτηρισμός βιοτεχνικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων ως γεωργικών", σε συσχέτιση με την κοινή υπουργική Αποφ-13727/724/3-7-03 (ΦΕΚ-1087/Β/5-8-03). Επί πλέον επιτρέπονται οι εξής χρήσεις της κατηγορίας χρήσεων γης του Αρθ-5 ΠΔ/23-2/6-3-87.

«(Αρθ-5 ΠΔ/23-2/6-3-87, Αρθ-1 παρ.2 ΠΔ-8/19-12-90) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΗ ΟΧΛΟΥΣΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΒΙΠΑ - ΒΙΟΠΑ ΠΡΟΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ.

Στην περιοχή Ζ.Π.Δ.2 επιτρέπονται μόνο:

1. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης που σχετίζονται με τοπικά αγροτικά προϊόντα
2. Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης που σχετίζονται με τοπικά αγροτικά προϊόντα
3. Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης που σχετίζονται με τοπικά αγροτικά προϊόντα
4. Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης
5. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης
6. Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου
7. Κατοικία για προσωπικό ασφαλείας
8. Γραφεία
9. Εστιατόρια
10. Αναψυκτήρια
11. Χώροι συνάθροισης κοινού
12. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας
13. Αθλητικές εγκαταστάσεις
14. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων
15. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών

Οι πιο πάνω υπ' αρ.4 έως 15 χρήσεις, επιτρέπονται μόνο με την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των υπ'αριθμ. 1-3 επιτρεπομένων χρήσεων ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σ' αυτές

Κατ' εξαίρεση σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από το ΓΠΣ ως ΒΙΠΑ-ΒΙΟΠΑ προς εξυγίανση επιτρέπεται ο καθορισμός κατηγοριών χρήσεων της ενότητας Β του Αρθ-230 ανάλογα με τον επιδιωκόμενο ρυθμό εξυγίανσης της περιοχής».

Επίσης επιτρέπονται:

- Εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου που σχετίζονται με τοπικά αγροτικά προϊόντα
- Χώροι συνάθροισης κοινού (κέντρα διασκέδασης αναψυχής κλπ.)
- Κτίρια κοινωνικών υποδομών (σχολεία κλπ.)

iii. Ζ.Π.Δ. - 3: Ζώνη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας από ήλιο

Η ζώνη αυτή προβλέπεται να λειτουργήσει ως υποδοχέας εγκαταστάσεων, συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποκλειστικά από ήλιο με μέγιστη ισχύ έως 5 MW, ανά εγκατάσταση.

Η ζώνη αυτή χωροθετείται στη περιοχή του Δ.Δ. Βάθης και επιλέγεται με κριτήρια φυσικής και χωροταξικής καταλληλόλητας έτσι ώστε:

- Να μη θίγεται η γεωργική γη Α προτεραιότητας
- Να υπάρχουν οι απαραίτητες αποστάσεις με τους γειτονικούς οικισμούς
- Να εξυπηρετείται άμεσα από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο
- Να βρίσκεται σε περιοχές κοντά σε -πέραν του οδικού- υφιστάμενα δίκτυα υποδομών (γραμμή μεσαίας τάσης) και να ανταποκρίνεται στη ζήτηση (ανάγκες)

Επιτρεπόμενες χρήσεις, η εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΗΛΙΟ έως 5 MW ανά εγκατάσταση και συνοδές εγκαταστάσεις, γεωργικές χρήσεις πλην καλλιεργειών υπό κάλυψη και κατοικία.

iv. Ζ.Π.Δ. - 5: Ζώνη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

Ορίζεται ζώνη αναζήτησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, στο βόρειο τμήμα του Δήμου και στην περίπτωση αυτή ισχύει η υφιστάμενη νομοθεσία.

Επιτρεπόμενες χρήσεις η εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και συνοδές εγκαταστάσεις.

v. Π.Ε.Π. 1- «Νήσος Ελαφόνησος και απέναντι ακτή»

Η Χερσαία ζώνη Της Π.Ε.Π.1 περιλαμβάνει την παράκτια ζώνη, την νήσο Ελαφόνησο καθώς και θύλακες προστασίας εντός της ζώνης NATURA με GR43400015. Επιτρεπόμενες χρήσεις μόνο:

- Η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας που αφορά τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά της χλωρίδας και όλων των ειδών της άγριας πανίδας καθώς και την αναπαραγωγική τους συμπεριφορά
- Τα έργα διατήρησης, διαχείρισης, αναβάθμισης φυσικού περιβάλλοντος (δηλαδή έργα ενίσχυσης - ενισχυτικές φυτεύσεις, ξύλινα τοιχία και περιφράξεις ευαίσθητων οικοτόπων, διαχειριστικά μέτρα ελέγχου της βλάστησης, όπως επιλεκτική κοπή δένδρων και άσκηση βόσκησης μετά από εκπόνηση ειδικών μελετών)
- Τα έργα ανάδειξης περιβάλλοντος και διαχείρισης της επισκεψιμότητας (ενημερωτικές πινακίδες, σήμανση μονοπατιών, κάδοι απορριμμάτων), μετά από εκπόνηση των κατάλληλων τεχνικών και περιβαλλοντικών μελετών και έγκριση των αρμόδιων υπηρεσιών
- Η ημερήσια επίσκεψη και η μετακίνηση πεζών στα ειδικά διαμορφωμένα και με κατάλληλη σήμανση μονοπάτια, με σκοπό την παρατήρηση της φύσης και την κολύμβηση στις επιλεγμένες παραλίες όπου αυτό επιτρέπεται
- Η συντήρηση υφιστάμενων υποδομών
- Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η λειτουργία και η εγκατάσταση δυο μη μόνιμων κατασκευών διαστάσεων 4χ5 m για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών και τη φύλαξη μέσων προστασίας. Σε

ότι αφορά στην ενέργεια αυτές θα είναι αυτοτροφοδοτούμενες (π.χ. από φωτοβολταϊκό σύστημα). Επιπλέον η τοποθέτηση σε μικρές συστάδες ομπρελών οι οποίες συνολικά δεν θα υπερβαίνουν τα 500 + 500 m^2

- Κατ' εξαίρεση επίσης επιτρέπεται η αναστήλωση του υπάρχοντος κτηρίου του Φάρου και των οικίσκων του φαροφύλακα, μετά από την έγκριση των απαιτούμενων τεχνικών και περιβαλλοντικών μελετών, για αποκλειστική χρήση ως χώρου διαμονής των φυλάκων
- Συμπληρωματικά με τα παραπάνω θα πρέπει να απομακρυνθούν από τα όρια της ζώνης οι υποδομές ΔΕΗ και ΟΤΕ (Στύλοι και καλώδια) αφού με βάση τα προβλεπόμενα δεν έχουν χρησιμότητα και δημιουργούν σημαντική αισθητική ρύπανση, όπως και κάθε άλλη προϋπάρχουσα κατασκευή μη νόμιμη που δεν αφορά την προστασία της περιοχής
- Κατ' εξαίρεση επιτρέπονται τα έργα βελτίωσης του αλιευτικού καταφυγίου του Σταυρού και οι απαραίτητες χερσαίες βελτιώσεις που συνδέονται με αυτό. Τα ανωτέρω διεξάγονται μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής. Κάθε άλλη ενέργεια διάφορος των προαναφερθέντων απαγορεύεται αυστηρώς

vi. Π.Ε.Π. 2- «Ορεινής Ζώνης»

Η Ζώνη αυτή περιλαμβάνει την ορεινή ζώνη της ευρύτερης περιοχής της ζώνης βιοποικιλότητας όπως αυτή ορίζεται στην Ε.Π.Μ. των ζωνών «ΈΛΟΣ ΤΟΠΟΛΙΑ – ΣΑΣΑΛΟΣ – ΆΓΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ» με κωδικό GR4340004 και «ΜΕΤΕΡΙΖΙΑ ΑΓΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ - ΤΣΟΥΝΑΡΑ - ΒΙΤΣΙΛΙΑ ΛΕΥΚΩΝ ΟΡΕΩΝ» (ζώνη SPA) με κωδικό GR4340016.

Στη ζώνη αυτή επιτρέπονται τα ακόλουθα:

- Η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας και η παρατήρηση των χαρακτηριστικών χλωρίδας και πανίδας.
- Οι διαχειριστικές επεμβάσεις που αποσκοπούν στην προστασία και την διατήρηση των οικοτόπων, της πανίδας και της χλωρίδας.
- Τα έργα διατήρησης, διαχείρισης, αναβάθμισης και ανάδειξης (ενημερωτικές πινακίδες, σήμανση) φυσικού περιβάλλοντος, μετά από εκπόνηση των κατάλληλων τεχνικών και περιβαλλοντικών μελετών.
- Η ημερήσια επίσκεψη και η πεζοπορία, καθώς και η μετακίνηση με τροχοφόρα στο υφιστάμενο οδικό δίκτυο, με σκοπό την παρατήρηση της φύσης , απαγορευομένης της διανυκτέρευσης και της κατασκήνωσης. Κατ' εξαίρεση η κατασκήνωση-διανυκτέρευση είναι δυνατόν να επιτραπεί σε επιλεγμένες θέσεις και για λόγους που εξυπηρετούν τους στόχους προστασίας της εν λόγω ζώνης, δηλαδή επιστημονική έρευνα και παρατήρηση των χαρακτηριστικών χλωρίδας – πανίδας.
- Οι παραδοσιακές ασχολίες όπως η γεωργία, η βόσκηση και η μμελισσοκομία συνεχίζουν να ασκούνται. Ειδικότερα για την βόσκηση απαιτείται η εκπόνηση και έγκριση διαχειριστικού σχεδίου και μελέτης βοσκοϊκανότητας ώστε να καθορίζονται οι χώροι βόσκησης και ο μέγιστος αριθμός ζώων.
- Η συντήρηση των νομίμως υφιστάμενων έργων υποδομής εφόσον δεν αποψιλωθούν ή εκχερσωθούν νέες εκτάσεις, δεν αποτίθενται προϊόντα εκσκαφών ή οικοδομικά υλικά και δεν υποβαθμίζεται το οικοσύστημά ή στοιχεία αυτού.
- Η συντήρηση και αξιοποίηση των ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.

- Δραστηριότητες αναψυχής όπως η αναρρίχηση μετά από κατάλληλη επιλογή της θέσης.

vii. Π.Ε.Π. 3 - Αναδασωτέων Εκτάσεων

Η τρίτη περιοχή αφορά στην προστασία των αναδασωτέων εκτάσεων όπως αυτές προκύπτουν από τα στοιχεία της Δασικής Υπηρεσίας μετά τη σχετική απόφαση του Νομάρχη Χανίων.

Οι αναδασωτέες εκτάσεις προστατεύονται από την ισχύουσα δασική νομοθεσία. Επίσης σε ότι αφορά τις δασικές εκτάσεις η προστασία τους προσδιορίζεται από το Ν.998/99 περί προστασίας Δασών. Στα Δάση και τις αναδασωτέες εκτάσεις απαγορεύεται η πολεοδόμηση και η δόμηση και επιτρέπονται μόνο κατασκευές που είναι απαραίτητες για την προστασία των δασών σύμφωνα με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Για τις δασικές εκτάσεις και την ακριβή οριοθέτησή τους προτείνεται η εκπόνηση ειδικών μελετών χαρτογράφησης με φορέα ανάθεσης τη Δνση Δασών Χανίων.

viii. Π.Ε.Π. 5 - Αρχαιολογικών Χώρων

Οι κηρυγμένοι Αρχαιολογικοί Χώροι στο Δήμο Ιναχωρίου που βρίσκονται υπό την εποπτεία της ΚΕ Εφορείας Προϊστορικών & Κλασσικών Αρχαιοτήτων είναι στο Δ.Δ. ΒΑΘΗΣ.

Στις ζώνες αυτές εκτός από τους περιορισμούς του Υπουργείου Πολιτισμού που προτάσσονται, ισχύουν οι χρήσεις και περιορισμοί δόμησης των ζωνών στις οποίες εμπίπτουν.

ix. Π.Ε.Π. 6 - Διαδρομών Περιήγησης, Μονοπάτια στην εκτός Σχεδίου και εκτός Ορίων Οικισμών, Μονοπάτι Ε4

Οι ζώνες αυτές αφορούν ένα σύνολο μονοπατιών που διατρέχουν το Δήμο από Ανατολικά προς τα Δυτικά που διασυνδέονται μεταξύ τους, καθώς και με το βασικό ευρωπαϊκό περιπατητικό μονοπάτι Ε4. Στις ζώνες αυτές λαμβάνονται μέτρα που είναι σύννομα με το «*Άρθρο 3 παρ. 3.8.2. Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων του Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. Κρήτης: …… Ως περιοχή με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, λόγω δυσμενούς προσπελασιμότητας, αλλά μεγάλου ενδιαφέροντος όσον αφορά στα στοιχεία φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που ενσωματώνει, θεωρείται η ζώνη κατά μήκος του ευρωπαϊκού περιπατητικού μονοπατιού Ε4, η οποία και προτείνεται να χαρακτηριστεί ΠΕΧΠ, ώστε να διατυπωθεί συντονισμένο πρόγραμμα μέτρων και έργων κατά φάσεις και φορείς χρηματοδότησης, για την ενίσχυση, αποκατάσταση και εν γένει διαχείριση της, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του παρόντος*.»

Επιτρέπεται επί των διαδρομών αυτών η κατασκευή παρατηρητηρίων θέας, ξύλινων στεγάστρων, περιπτέρων κλπ, για ανάπαυση και αναψυχή και προτείνεται η επαρκής σήμανση των διαδρομών αυτών με τις κατάλληλες πινακίδες και σήματα.

Επιτρέπονται οι εγκαταστάσεις υπαίθριας αναψυχής σύμφωνα με την Εγκ.1099/26.10.2004 «Οδηγίες που αφορούν τη δημιουργία χώρων διημέρευσης και υπαίθριας αναψυχής στα δάση και τις δασικές εκτάσεις της χώρας.»

Σημειώνεται εδώ ότι στο τμήμα της ΠΕΠ 6 που διέρχεται εντός των ήδη θεσμοθετημένων οικιστικών υποδοχέων, οι παρεμβάσεις αφορούν την ανάπλαση όψεων των υφιστάμενων κτηρίων και τη σήμανση – πληροφόρηση των επισκεπτών.

Επισημαίνεται ότι τα γήπεδα/οικόπεδα, που τμήμα της έκτασής τους βρίσκεται εντός της προαναφερόμενης ζώνης και το υπόλοιπο τμήμα τους βρίσκεται είτε στις περιοχές όπου ισχύει η εκτός σχεδίου δόμηση, είτε εντός των οικισμών, διατηρούν την αρτιότητα και το συντελεστή δόμησης επί του

συνολικού γηπέδου και ότι το όριο της ζώνης προς την πλευρά των γηπέδων, αποτελεί γραμμή δόμησης.

Επισημαίνεται επίσης ότι οι μελέτες πολεοδόμησης αναλαμβάνουν την υποχρέωση να καθορίσουν τα τμήματα των γηπέδων που περιλαμβάνονται στη ζώνη αυτή ως εισφορά σε γη των αντίστοιχων ιδιοκτησιών.

Απαγορεύεται κατά μήκος του μονοπατιού Ε4, στις περιοχές όπου αυτό προσδιορίζεται ως μονοπάτι (περιοχές όπου η όδευσή του δεν ταυτίζεται με υφιστάμενο οδικό δίκτυο), η ανάπτυξη κάθε δραστηριότητας που σχετίζεται με δόμηση κτιρίου, σε απόσταση τουλάχιστο είκοσι μέτρων από τον άξονά του. Εξαιρούνται τα νομίμως υφιστάμενα κτίσματα κατοικιών, περιπτέρων 101 πώλησης τοπικών αγροτικών και παραδοσιακών προϊόντων, αναψυκτηρίων, εστιατορίων στα οποία επιτρέπονται μόνο οι επισκευές και η αντικατάσταση στέγης.

Απαγορεύεται επίσης κατά μήκος του μονοπατιού Ε4 η εξόρυξη με κάθε μέσο οιοσδήποτε ορυκτού ή μεταλλεύματος και σε απόσταση πενήντα (50) μέτρων από τα άκρα του.

Κατά μήκος όλων των διαδρομών μονοπατιών και σε ζώνη 100 μ. εκατέρωθεν του άξονα τους οι νέες οικοδομικές άδειες, θα ελέγχονται από την ΕΠΑΕ.

x. Π.Ε.Π.8 - Ακτών

Για την προστασία των ακτών υιοθετούμε και ακολουθούμε τις κατευθυντήριες του Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. «*Άρθρο 9 Χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του ορεινού,παράκτιου, νησιωτικού και αγροτικού χώρου,καθώς και των παραμεθόριων περιοχών,Παραγρ.4: Παράκτιος και νησιωτικός χώρος ……..(ζ) η διαφύλαξη των τοπικών χαρακτηριστικών και του «τοπικού χρώματος» με προτεραιότητα στην ανάπλαση των παλαιών οικισμών που βρίσκονται πλησίον των ακτών, Αποφυγή χωροθέτησης, κοντά στην παραλία, εγκαταστάσεων που δεν απαιτούν γειτνίαση με τη θάλασσα, καθώς και αποφυγή εγκαταστάσεων πολύ μεγάλης κλίμακας……*»

Σε όλο το μήκος των ακτών στις περιοχές εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προτείνεται να υπάρχει αδόμητη ζώνη προστασίας ακτών συνολικού πλάτους εκατό (100) μέτρων, από τη καθορισμένη γραμμή αιγιαλού.

Από την παραπάνω ρύθμιση εξαιρείται η ζώνη προστασίας της Φύσης, όπου εκεί ισχύει ότι αναφέρει η Ε.Π.Μ.

Μέσα στη ζώνη αυτή απαγορεύεται η δόμηση και η οποιαδήποτε αλλοίωση των ακτών και η αδειοδότηση οποιοδήποτε ιδιωτικών λιμενικών εγκαταστάσεων. Από την απαγόρευση αυτή εξαιρούνται οι καντίνες που δεν αποτελούν μόνιμη εγκατάσταση.

Η παραπάνω ζώνη προσδιορίζεται με συντεταγμένες που αναφέρονται στο σχετικό παράρτημα. Στα αλιευτικά καταφύγια Σταυρού (Χρυσοσκαλίτισσας), Λιβαδίων (Αμυγδαλοκεφαλίου) και Αφρατολάκκων (Κάμπου) επιτρέπονται τα δημόσια λιμενικά έργα στον υδάτινο και χερσαίο χώρο, τα δημόσια έργα βελτίωσης πρόσβασης και αναπλάσεων και λοιπά έργα λιμενικών εξυπηρετήσεων. Για τα παραπάνω έργα απαιτούνται όλες οι αναγκαίες αδειοδοτήσεις.

xi. Π.Ε.Π.10 - Θαλάσσιου Πάρκου και ανάπτυξης καταδυτικών δραστηριοτήτων

Χωροθετείται από την περιοχή της Ελαφονήσου και μέχρι το Ακρωτήριο Λέντος και έως την ισοβαθή των 50μ ζώνη Θαλάσσιου Πάρκου.

Στη θαλάσσια αυτή ζώνη επιτρέπεται μόνο η κολύμβηση, η υποβρύχια περιήγηση και επιστημονική έρευνα και η κατασκευή υποβρύχιων υφάλων.

Σημειώνεται ότι για λόγους προστασίας απαγορεύεται η χρήση ταχύπλοων μέσων τύπου Jet Ski. Στη ζώνη αυτή επιτρέπεται η διέλευση όλων των άλλων σκαφών με ταχύτητα έως οκτώ (8) μίλια /ώρα.

xii. Π.Ε.Π.Δ.Α.1 Αρδευόμενη Γεωργική Γη Πρώτης Προτεραιότητας

Όσον αφορά την δόμηση επιτρέπονται μόνο οι εξής χρήσεις:

1. Γεωργικές αποθήκες μέχρι 50 m^2, δεξαμενές
2. Προωθητικά αντλιοστάσια – υδατοδεξαμενές-Δημοτικές ή Δημόσιες γεωτρήσεις
3. Κατοικία μέχρι 150 τ.μ (κύριοι χώροι), μικροί αποθηκευτικοί χώροι αγροτικών προϊόντων μέχρι 50 τ.μ. Συνολική επιφάνεια υπογείου έως 30% της συνολικής επιφάνειας κύριων χώρων
4. Περίπτερα πώλησης τοπικών αγροτικών και παραδοσιακών προϊόντων μέχρι 50 τ.μ.
5. Κοινωνικές Εξυπηρετήσεις του άρθρου 10 του Π.Δ.6/1987 (ΦΕΚ 166/Δ/1987). Οι χρήσεις αυτές εξαιρούνται από τον περιορισμό του μεγίστου εμβαδού που επιτρέπεται για κατοικία
6. Για εγκαταστάσεις δικτύων - τεχνικές υποδομές επιτρέπονται έργα που αφορούν μόνο στη διατήρηση, ανάδειξη και αναβάθμιση του αγροτικού χώρου
7. Συστήματα Α.Π.Ε. για εξυπηρέτηση των παραπάνω επιτρεπομένων χρήσεων

Σε τμήμα της περιοχής του Δ.Δ. Αμυγδαλοκεφαλίου εμπίπτει τμήμα της ζώνης Αναζήτησης Λιμνοδεξαμενών, εντός της οποίας θα χωροθετηθεί μελλοντικά λιμνοδεξαμενή

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του από 31-5-1985 Π.Δ.

xiii. Π.Ε.Π.Δ.Α.2. - Αρδευόμενη Γεωργική Γη Πρώτης Προτεραιότητας Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών

Όσον αφορά την δόμηση επιτρέπονται μόνο οι εξής χρήσεις από αυτές που αναφέρονται στο ΠΔ 24/31-5-85. (ΔΟΜΗΣΙΣ ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ) (ΦΕΚ-270/Δ/31-5-85)

1. ΑΡΘΡΟ 2: Γεωργικές αποθήκες μέχρι 50 $μ^2$, Δεξαμενές, θερμοκήπια
2. ΑΡΘΡΟ 3: Προωθητικά αντλιοστάσια – υδατοδεξαμενές- Δημοτικές ή Δημόσιες γεωτρήσεις
3. Εγκαταστάσεις δικτύων - τεχνικές υποδομές που αφορούν μόνο στη διατήρηση, ανάδειξη και αναβάθμιση του αγροτικού χώρου
4. Συστήματα Α.Π.Ε. για εξυπηρέτηση των παραπάνω επιτρεπομένων χρήσεων

Η περίμετρος της ζώνης έχει προκύψει και με την ένταξη μέσα σε αυτήν υφιστάμενων νόμιμων εγκαταστάσεων θερμοκηπιακών εκμεταλλεύσεων.

Στο σύνολο της περιμέτρου της ζώνης δημιουργείται ζώνη φύτευσης πλάτους τριών (3) μέτρων με ενδημικά φυτά της περιοχής όπως Πεύκο, Κέδρος Σχίνος και Χαρουπιά.

Επίσης σε κάθε θερμοκηπιακή εκμετάλλευση δημιουργείται ζώνη φύτευσης πλάτους δύο (2) μέτρων προς βορά ,με ενδημικά φυτά της περιοχής όπως Πεύκο, Κέδρος Σχίνος και Χαρουπιά

Κάθε εκμετάλλευση υποχρεούται στην κατασκευή συστήματος απορροής όμβριων από τις στέγες των θερμοκηπίων σε ομβροδεξαμενές και την επαναχρησιμοποίησή του.

xiv. Π.Ε.Π.Δ. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Περιοχής Ελαφονήσου (Π.Ε.Π.Δ. ΑΓΡ)

Βασική επιδίωξη είναι η απαγόρευση όλων των οχλουσών δραστηριοτήτων, με στόχο την απρόσκοπτη ανάπτυξη τουριστικών μονάδων και β΄ / παραθεριστικής κατοικίας.

Επίσης δε δίνεται κατεύθυνση για επενδύσεις ανάπτυξης μαζικών μορφών τουρισμού.

Η περιοχή αυτή βρίσκεται βόρεια της Χερσαίας Ζώνης προστασίας της Φύσης όπως αυτή ορίζεται στην Ε.Π.Μ. της Ελαφονήσου. Αφορά αποκλειστικά τμήματα των ζωνών Βιοποικιλότητας και Αειφορικής Διαχείρισης όπως ορίζονται αυτές στην παραπάνω μελέτη. Σε κάθε περίπτωση έχουν ληφθεί υπόψη τόσο οι περιορισμοί και οι δεσμεύσεις που θέτει τόσο η Ε.Π.Μ., όσο και ΕΧΜ Δυτικών Ακτών Ν. Χανίων.

Το ποσοστό κάλυψης, λόγω του ιδιαίτερου περιβαλλοντικού αποθέματος της εν λόγω περιοχής, πρέπει να οριστεί στο 10% (Π.Κ.=10%) για όλες τις χρήσεις, και για τις τουριστικές.

Στην ζώνη αυτή επιτρέπονται οι παρακάτω χρήσεις του άρθρου 8 του ΠΔ 6/87 (ΦΕΚ 166/ Δ):

- Σε περίπτωση αποκλειστικά γεωργικής εκμετάλλευσης ο μέγιστος συντελεστής αλλοίωσης του οικοπέδου θα είναι 0,80
- Κατοικία με μέγιστη επιφάνεια δόμησης τα 200 τ. μ., μέγιστη επιφάνεια κάλυψης του οικοπέδου με δομημένους χώρους τα 120 τετ. μέτρα και μέγιστη επιφάνεια αλλοίωσης αυτού (του οικοπέδου) το 0,40. Τα παραπάνω θα πρέπει να τηρούνται, με βεβαίωση του φορέα διαχείρισης της περιοχής ή της Πολεοδομίας, για την τήρηση των παραπάνω κατά την ηλεκτροδότηση των κατοικιών. Το ελάχιστο όριο κατάτμησης, παραμένει στα 4 στρέμματα.
- Εστιατόρια μέχρι 200 τ.μ. με μέγιστη επιφάνεια αλλοίωσης του οικοπέδουτο 0,40
- Αναψυκτήρια μέχρι 50 τ.μ. με μέγιστη επιφάνεια αλλοίωσης του οικοπέδουτο 0,40
- Χώρος στάθμευσης για τις ανάγκες των επισκεπτών της Ελαφονήσου προκειμένου να παραλάβει τις πιέσεις από οχήματα που ασκούνται στην προστατευμένη περιοχή Ελαφονήσου (ζώνη προστασίας της φύσης Ε.Π.Μ.)
- Αγροτικές αποθήκες έως 50 τ.μ.
- Τουριστικές εγκαταστάσεις με τους παρακάτω περιορισμούς:

Ως εφαρμογή των προτάσεων σχετικά με την ήπια τουριστική ανάπτυξη, προτείνεται η πυκνότητα κλινών / στρέμμα και ο συντελεστής δόμησης των τουριστικών εγκαταστάσεων να μην υπερβαίνει το

60% του μεγίστου επιτρεπομένου σήμερα για τις τουριστικές εγκαταστάσεις εκτός σχεδίου (δηλ. για τον Σ.Δ. 0,20 Χ 60% = 0,12).

Προτείνεται η μέγιστη πυκνότητα στη περιοχή Π.Ε.Π.Τ1 να είναι 6 κλίνες / στρέμμα). Ορίζεται μέγιστος αριθμός κλινών 100 (εκατό) ανά ιδιοκτησία.

Μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό αλλοίωσης του οικοπέδου στις τουριστικές εγκαταστάσεις θα είναι 60%.

Επιτρεπόμενες Τουριστικές εγκαταστάσεις είναι μόνο οι εξής:

- Οι εγκαταστάσεις Αγροτουρισμού που να ακολουθούν τις προδιαγραφές ΕΛΟΤ ΠΡΔ. 1417/2003 «Αγροτουρισμός Ορολογία και γενικές απαιτήσεις για τους Παροχείς Υπηρεσιών Αγροτουρισμού»
- Οι τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες
- Οι τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις - Ξενοδοχείο τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων, 3*,4*και 5*
- Τα Ξενοδοχεία κλασσικού τύπου μόνο εφόσον πληρούν προδιαγραφές αγροτουρισμού (προδιαγραφές ΕΛΟΤ ΠΡΔ. 1417/2003 «Αγροτουρισμός Ορολογία και γενικές απαιτήσεις για τους Παροχείς Υπηρεσιών Αγροτουρισμού») κατηγορίας 3*,4*και 5*
- Ο περιορισμός των 3*-4*-5*αστέρων αφορά και στην αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των ήδη νομίμως υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων στην περιοχή, προκειμένου να υπάρχει ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος
- Συστήματα Α.Π.Ε. για όλες τις παραπάνω χρήσεις εφόσον ικανοποιούν αποκλειστικά τις ανάγκες τους

<u>Μορφολογικοί περιορισμοί για όλα τα κτήρια</u>

Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτηρίων έως την ισοϋψή των σαράντα (40) μέτρων μετρούμενο από το φυσικό έδαφος και από κάθε όψη αυτών 4,00μ για μονώροφη οικοδομή ή μονώροφο τμήμα αυτής και 7,50μ για διώροφη οικοδομή ή διώροφο τμήμα αυτής . Επίσης τα χρώματα που θα χρησιμοποιούνται θα είναι το λευκό ή γαιώδη χρώματα.

Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ)

Στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων βρίσκονται σε διαδικασία εκπόνησης τέσσερα ΓΠΣ και συγκεκριμένα στους Δήμους: α) Χανίων - Νέας Κυδωνίας, συμπεριλαμβανομένων των Καποδιστριακών δήμων Θερίσου, Ελευθερίου Βενιζέλου, Σούδας, β) Ακρωτηρίου, γ) Κισσάμου, και Πελεκάνου. Εξ αυτών μόνο το ΓΠΣ της Δημοτικής Ενότητας Πελεκάνου του Δήμου Καντάνου-Σελίνου, βρίσκεται στο τελικό στάδιο έγκρισης του, και για το λόγο αυτό στο κείμενο που ακολουθεί δίνονται στοιχεία σχετικά με τις προβλέψεις του στις περιοχές του δήμου που εμπίπτουν στα όρια της περιοχής μελέτη.

1. <u>Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ), Δημοτικής Ενότητας Πελεκάνου, Δήμου Σελίνου-Καντάνου. Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.</u>

Σύμφωνα με την εγκεκριμένη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΑΔΑ: 7Β2Δ465ΦΘΗ-ΧΗΒ) του ΓΠΣ της Δ.Ε. Πελεκάνου προτείνεται:

- Ο καθορισμός 18 Περιοχών Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του Ν. 2508/97 σ' όλη την έκταση του Δήμου, οι οποίες διακρίνονται σε 15 περιοχές απόλυτης προστασίας ΠΕΠ (ΑΠ), όπου γενικά δεν επιτρέπεται η ανέγερση μόνιμων κατασκευών και σε 3, λοιπές περιοχές προστασίας, στις οποίες οι περιορισμοί εξειδικεύονται ανάλογα με το προστατευόμενο αντικείμενο.
- Ο καθορισμός 4 Περιοχών Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (ΠΕΠΔ) στην εκτός σχεδίου περιοχή της Δ.Ε.
- Ο καθορισμός 12 Περιοχές Ειδικών Χρήσεων (ΠΕΧ), οι οποίες αφορούν επιβατικά λιμάνια, αλιευτικά καταφύγια, προβλήτες, εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, λιμνοδεξαμενές, νεκροταφεία και μουσεία και στις οποίες απαγορεύεται κάθε άλλη χρήση, εκτός από αυτή για την οποία θα εγκριθούν.
- Ο καθορισμός 2 Ζωνών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, μιας ΒΙΟΠΑ χαμηλής όχλησης και μιας Περιοχής Αναζήτησης Μεταλλευτικής Δραστηριότητας.

Στη συνέχεια δίνονται στοιχεία σχετικά με τις προτεινόμενες ζώνες τους ΓΠΣ της Δ.Ε. Πελεκάνου οι οποίες εμπίπτουν στα όρια πέντε περιοχών του δικτύου Natura 2000 της Π.Ε. Χανίων:

- GR4340005-ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη
- GR4340004-ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος
- GR4340016-ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσίλια Λευκών Ορέων
- GR4340002-ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη
- GR4340015-ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός

Πρόκειται για τις ακόλουθες ζώνες:

ΠΕΠ 1 (ΑΠ) - Δασικές - Αναδασωτέες εκτάσεις. Στις δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις απαγορεύεται η πολεοδόμηση και η δόμηση και επιτρέπονται μόνο οι κατασκευές που είναι απαραίτητες για την προστασία των δασών, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας δασικής νομοθεσίας.

ΠΕΠ 2 (ΑΠ) - Ζώνες Προστασίας Ρεμάτων – Παρόχθιων Οικοσυστημάτων – Οικολογικοί Διάδρομοι. Οι ζώνες αυτές αφορούν την προστασία της παρόχθιας βλάστησης, είτε αυτή είναι φυσική αυτοφυής, είτε μεικτή που να περιλαμβάνει και καλλιέργειες όπως ελαιώνες κ.λπ. Ακολουθούν τις κοίτες των ποταμών και των ρεμάτων και αποτελούν οικολογικούς διαδρόμους.

Εντός των ζωνών αυτών απαγορεύεται κάθε δόμηση, καθώς και οι περιφράξεις και οι διαμορφώσεις που εμποδίζουν τη ροή του νερού. Επιτρέπονται παρόλα αυτά οι υφιστάμενες παραδοσιακές καλλιέργειες και οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στη διατήρηση και τον εμπλουτισμό της υφιστάμενης βλάστησης, ενώ απαγορεύεται η βόσκηση. Επίσης στις ζώνες αυτές επιτρέπεται η διαμόρφωση μονοπατιών και πεζοπορικών διαδρομών. Τυχόν έργα υποδομής (δρόμοι, γέφυρες) θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη μέγιστη πλημμυρική παροχή 50ετίας.

ΠΕΠ 4 (ΑΠ) – Περιοχή Ιδιαίτερης Φυσικής Βλάστησης – Γεωλογικών Σχηματισμών. Στις περιοχές αυτές απαγορεύεται κάθε δόμηση.

ΠΕΠ 5 (ΑΠ) – Περιοχή Προστασίας Τοπίου (υψώματα, κορυφογραμμές). Πρόκειται για επιλεγμένες κορυφές υψωμάτων και κορυφογραμμές, οι οποίες αποτελούν στοιχείο της ταυτότητας του φυσικού

τοπίου, όπως αυτό είναι ορατό από τους κύριους οδικούς άξονες και από την παραλιακή τουριστική ζώνη.

Στις περιοχές αυτές προτείνεται:

- Η δυνατότητα ανέγερσης ισόγειας πετρόκτιστης οικοδομής, μεγίστης δόμησης 50 τ.μ. και μέγιστου ύψους 3μ. από το φυσικό έδαφος και χρήσης αποκλειστικά ορεινού καταφυγίου, παρατηρητηρίου, κατοικίας, ή γραφείων – καταστημάτων και συγκεκριμένα μόνο αναψυκτήρια.
- Η απαγόρευση της εγκατάστασης κεραίας ραδιοσταθμού ή κινητής τηλεφωνίας.

ΠΕΠ 6 (ΑΠ) – Περιοχή προστασίας της Φύσης:

- **ΠΕΠ 6Α (ΑΠ):** Ελαφόνησος και ακτή απέναντι της Νήσου Ελαφονήσου. Στην ζώνη αυτή επιτρέπονται τα όσα ορίζονται από την ΕΠΜ Ελαφονήσου (Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης – Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2009), ήτοι επιστημονική έρευνα, παρατήρηση της φύσης, κολύμβηση, έργα διατήρησης και ανάδειξης φυσικού περιβάλλοντος, συντήρηση υφιστάμενων υποδομών πλην υποδομών ΔΕΗ – ΟΤΕ, εγκατάσταση 2 μη μόνιμων κατασκευών για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών και απαγορεύεται κάθε δόμηση.
- **ΠΕΠ 6Β (ΑΠ):** Ορεινή ζώνη. Εντός της ζώνης αυτής επιτρέπονται τα όσα ορίζει η ΕΠΜ Αγίου Δικαίου η οποία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Life – Nature 1998: Β4-3200/98/444 "Προστασία του Γυπαετού στην Ελλάδα (Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης – Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2001), ήτοι επιστημονική έρευνα, παρατήρηση της φύσης, επεμβάσεις για την προστασία του βιότοπου, έργα διατήρησης και ανάδειξης φυσικού περιβάλλοντος, συντήρηση των πολιτιστικών μνημείων και των υφιστάμενων έργων υποδομής, δραστηριότητες αναψυχής όπως η αναρρίχηση, παραδοσιακή βόσκηση και μελισσοκομία) και απαγορεύεται κάθε δόμηση.

ΠΕΠΔ 2: Περιοχή Βιολογικής Γεωργίας και Αγροτουρισμού εντός περιοχών Natura 2000. Διακρίνονται δύο περιοχές. Η γεωργία που θα ασκείται στις περιοχές πρέπει να είναι βιολογική και να παραμείνει στις υφιστάμενες καλλιέργειες.

Στην περιοχή αυτή επιτρέπονται μόνο:

1. Γεωργικά κτίρια, γεωργικές αποθήκες και δεξαμενές. Εξαιρούνται τα κτηνοτροφικά, τα πτηνοτροφικά κτίρια, τα κτίρια υδατοκαλλιεργειών, τα στέγαστρα σφαγής. Θερμοκήπια επιτρέπονται αποκλειστικά και μόνο στην περιοχή που αποτελεί προέκταση της ζώνης θερμοκηπιακών καλλιεργειών Χρυσοσκαλίτισσας.
2. Αντλητικές εγκαταστάσεις, υδατοδεξαμενές και φρέατα
3. Εγκαταστάσεις αγροτουρισμού σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417/2003 όπως ισχύουν
4. Κατοικία 150m^2
5. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και συγκεκριμένα μόνο φωτοβολταϊκά για την εξυπηρέτηση των παραπάνω επιτρεπόμενων χρήσεων γης.

ΠΕΠΔ 3: Περιοχές Αγροτικής Γης Υψηλής Παραγωγικότητας. Πρόκειται για την περιοχή Αναδασμού της Κουντούρας και την περιοχή των θερμοκηπίων, που αποτελεί συνέχεια της Χρυσοσκαλίτισσας. Η

περιοχή αυτοδικαίως θεωρείται γη υψηλής παραγωγικότητας και δεν επιτρέπεται η αλλαγή χρήσης της, πέραν της δημιουργίας εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν την γεωργία της περιοχής.

Στην περιοχή επιτρέπονται μόνο:

1. Γεωργικά κτίρια, γεωργικές αποθήκες, κτίρια υδατοκαλλιεργειών, δεξαμενές και θερμοκήπια. Εξαιρούνται τα κτηνοτροφικά, πτηνοτροφικά κτίρια και τα στέγαστρα σφαγής.
2. Αντλητικές εγκαταστάσεις, υδατοδεξαμενές, φρέατα
3. Επαγγελματικά εργαστήρια και αποθήκες των περιπτώσεων (αα) και (γγ) της παρ. 1γ του άρθρ. 2 του Ν. 3325/05 (Άρθρο 17 του Ν. 3325/05, ΦΕΚ 68 Α'/11- 03-05)
4. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και συγκεκριμένα μόνο φωτοβολταϊκά για την εξυπηρέτηση των παραπάνω επιτρεπόμενων χρήσεων γης.

ΠΕΠΔ 5: Περιοχή Βιολογικής Γεωργίας–Βιολογικής Κτηνοτροφίας και Αγροτουρισμού– Εναλλακτικού Τουρισμού, εντός περιοχών Natura 2000. Η περιοχή έχει εκτεταμένους ελαιώνες, άλλες γεωργικές γαίες και βοσκοτόπια, ενώ παραδοσιακά εξασκείται η μελισσοκομία. Η γεωργία και η κτηνοτροφία που θα εξασκούνται στην περιοχή, θα πρέπει να είναι βιολογικές.

Στην περιοχή αυτή επιτρέπονται μόνο:

1. Γεωργοκτηνοτροφικά, γεωργοπτηνοτροφικά κτίρια, γεωργικές αποθήκες και δεξαμενές. Εξαιρούνται τα στέγαστρα σφαγής και τα θερμοκήπια.
2. Αντλητικές Εγκαταστάσεις, Υδατοδεξαμενές και Φρέατα
3. Γραφεία – Καταστήματα
4. Εγκαταστάσεις αγροτουρισμού σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417/2003 όπως ισχύουν
5. Αθλητικές Εγκαταστάσεις αποκλειστικά και μόνο ήσσονος σημασίας
6. Κατοικία
7. Ιεροί Ναοί
8. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και συγκεκριμένα μόνο φωτοβολταϊκά για την εξυπηρέτηση των παραπάνω επιτρεπόμενων χρήσεων γης.

Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ)

Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ) (σύμφωνα με το άρθρο 24 του Νόμου 2508/97) είναι ο μηχανισμός εκείνος που στοχεύει στην οικιστική οργάνωση περιοχών για την εξυπηρέτηση μιας ή περισσοτέρων κατηγοριών χρήσεων γης του από 23-2-1987 (ΦΕΚ166Δ/87) Π.Δ. με εξαίρεση τις προβλεπόμενες χρήσεις γης του αρθρ.6 του Π.Δ. από 23-2-87 (ΦΕΚ 166/Δ) καθώς και την εξυπηρέτηση των αναγκών β' κατοικίας κατά το Π.Δ. 16-8-1985 (ΦΕΚ 416Δ/85).

Για την εφαρμογή του μηχανισμού ΠΕΡΠΟ προϋπόθεση είναι να προβλέπονται οι αιτούμενες χρήσεις, από τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) ή τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ). Για τον καθορισμό ΠΕΡΠΟ, μέχρι την έγκριση των παραπάνω αναφερόμενων ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ, απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη και έγκριση γενικών κατευθύνσεων ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδομικής δραστηριότητας ιδιοκτητών γης, οι οποίες καλύπτουν τουλάχιστον την περιφέρεια ενός νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος. Οι κατευθύνσεις αυτές εγκρίνονται με Απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του οικείου Νομαρχιακού

Συμβουλίου και του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης με το ΦΕΚ 42 ΑΑΠ/06.10.2006 έχουν εγκριθεί και θεσμοθετηθεί γενικές κατευθύνσεις ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδομικής δραστηριότητας (ΠΕΡΠΟ) ιδιοκτητών γης στην εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός οικισμών προ του 1923, καθώς και οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους στην Π.Ε Χανίων. Σύμφωνα με το αντίστοιχο ΦΕΚ έχουν καθοριστεί 10 Ζώνες Οικιστικής Ανάπτυξης (ΖΟΑ) στην Π.Ε. Χανίων.

Από τις ζώνες αυτές:

- η Περιοχή 5 της Χωρικής Ενότητας Σφακίων-Ασή Γωνιά, συνολικής επιφάνειας 2997.20 στρεμμάτων, βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008). Συνολικά και σύμφωνα με το ΦΕΚ 190 στρέμματα της περιοχής είναι προς πολεοδόμηση.
- η Περιοχή 7 της Χωρικής Ενότητας Κισσάμου συνολικής επιφάνειας 11536.55 στρεμμάτων, καταλαμβάνει μικρό τμήμα στα δυτικά της ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσίλια Λευκών Ορέων (GR4340016). Συνολικά και σύμφωνα με το ΦΕΚ 190 στρέμματα της περιοχής είναι προς πολεοδόμηση.
- η Περιοχή 8 της Χωρικής Ενότητας Καντάνου-Παλαιόχωρας συνολικής επιφάνειας 4265.07 στρεμμάτων, καταλαμβάνει μικρό τμήμα δυτικά της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015). Συνολικά και σύμφωνα με το ΦΕΚ 115 στρέμματα της περιοχής είναι προς πολεοδόμηση.

Ειδική Χωροταξική Μελέτη – Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου Γαύδου

Για την περιοχή της Γαύδου έχει εκπονηθεί Ειδική Χωροταξική Μελέτη η οποία δεν όμως έχει θεσμοθετηθεί. Δίνονται στην ενότητα αυτή στοιχεία των προτάσεων της μελέτης αυτής.

Η έκταση της προτεινόμενης από τη μελέτη, ΖΟΕ περιλαμβάνει ολόκληρη την επιφάνεια της νήσου Γαύδου και της συνοδού της βραχονησίδας Γαυδοπούλας, η οποία υπάγεται διοικητικά στην Κοινότητα Γαύδου, Νομού Χανίων.

Σύμφωνα με τη σχετική μελέτη προτείνονται οι ακόλουθες ζώνες:

ΖΩΝΗ Α: Είναι η περιοχή απολύτου προστασίας στην οποία εντάσσονται φυσικοί σχηματισμοί ή μεμονωμένα στοιχεία, που έχουν μνημειακό χαρακτήρα και μπορούν να χαρακτηριστούν σαν διατηρητέα μνημεία της φύσης (ορεινοί όγκοι, φαράγγια – χαράδρες, χείμαρροι, σπηλιές, βράχοι, αμμοθίνες, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, συστάδες δέντρων, βιότοποι) αλλά και αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία. Το σύνολο σχεδόν των κηρυγμένων και οριοθετημένων αρχαιολογικών χώρων που έχουν χαρακτηριστεί ως απόλυτης προστασίας (Ζώνη Α Αρχαιολογικών Χώρων) εντάσσονται στη ζώνη αυτή. Στην περιοχή απόλυτης προστασίας, απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα με εξαίρεση την διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους. Εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας, επιτρέπεται :

- Η αναγκαία υποδομή για επιστημονική έρευνα
- Οι ανασκαφές και η αναγκαία υποδομή για την υλοποίηση της αρχαιολογικής έρευνας λειτουργίας των αρχαιολογικών χώρων και προστασίας αυτών.

Στη Ζώνη Α εντάσσεται και η βραχονησίδα Γαυδοπούλα στο σύνολό της. Εντός της Ζώνης Α έχει ήδη κατασκευαστεί το Ελικοδρόμιο με διάνοιξη δρόμου προσπέλασης.

ΖΩΝΗ Β: Στις περιοχές σχετικής προστασίας, προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που είναι δυνατόν να μεταβάλλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη του με επιβολή – καθορισμό ειδικών όρων.

Η περιοχή περιλαμβάνει γεωργικές εκτάσεις που δεν είναι υψηλής παραγωγικότητας αλλά για λόγους ιδιαιτερότητας επιβάλλεται η διατήρηση του χαρακτήρα τους. Στις περιοχές αυτές προτείνεται κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας τα 8 στρέμματα χωρίς παρεκκλίσεις. Επίσης επιτρέπονται:

- γεωργικές αποθήκες με συνολική επιτρεπόμενη επιφάνεια 60 τ.μ. και μέγιστο ύψος 4 μ.
- φρέατα
- δεξαμενές, υδατοδεξαμενές, ομβριοδεξαμενές
- γεωτρήσεις, αντλητικές εγκαταστάσεις
- η αιγοπροβατοτροφία, μελισσοκομία
- η εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Στη Ζώνη Β απαγορεύεται :

- Το ελεύθερο κάμπινγκ
- Η συλλογή ειδικών φυτών και ζώων, απολιθωμάτων και πετρωμάτων χωρίς την άδεια της αρμόδιας υπηρεσίας
- Η υλοτομία χωρίς την σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας Δασών
- Η εκχέρσωση για την δημιουργία καλλιεργήσιμων εκτάσεων

Στην Ζώνη αυτή κατόπιν ειδικής μελέτης χωροθετούνται οι περιοχές εναπόθεσης στερεών και υγρών αποβλήτων.

ΖΩΝΗ Γ: Είναι η ζώνη προστασίας της θαλάσσιας περιοχής περιμετρικά της νήσου Γαύδου και Γαυδοπούλας σε απόσταση 2 μιλίων. Η ποικιλία των βιοτόπων και η σύνθεση των ειδών στα θαλάσσια και χερσαία οικοσυστήματα της περιοχής χαρακτηρίζει το νησί σαν ένα αξιόλογο καταφύγιο της άγριας ζωής. Στους όρμους, στις ακτές και στις σπηλιές του νησιού γίνεται η αναπαραγωγή των θαλάσσιων πληθυσμών της περιοχής. Στη ζώνη αυτή επιτρέπεται :

- Η παράκτια αλιεία όπως προβλέπεται από την νομοθεσία
- Η ερασιτεχνική αλιεία επιφάνειας σύμφωνα με την νομοθεσία
- Το ψαροντούφεκο μόνο σε τμήμα της ζώνης ανατολικά του όρμου Σαρακήνικου μέχρι τον όρμο Κόρφος.
- Επιτρέπεται η κατάδυση χωρίς αυτόνομη συσκευή σε όλη την περιοχή ενώ με αυτόνομη συσκευή στο τμήμα ανατολικά του όρμου Σαρακίνικο μέχρι τον όρμο Κόρφος.
- Επιτρέπεται η κίνηση για την μεταφορά επιβατών και η αποβίβασή τους σε επιλεγμένα σημεία των περιοχών Σαρακήνικο, Λαυρακά, Ποταμός, Τρυπητή, Κόρφος.
- Η κίνηση ταχυπλόων σκαφών σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων με ταχύτητα μικρότερη των 10 μιλίων.

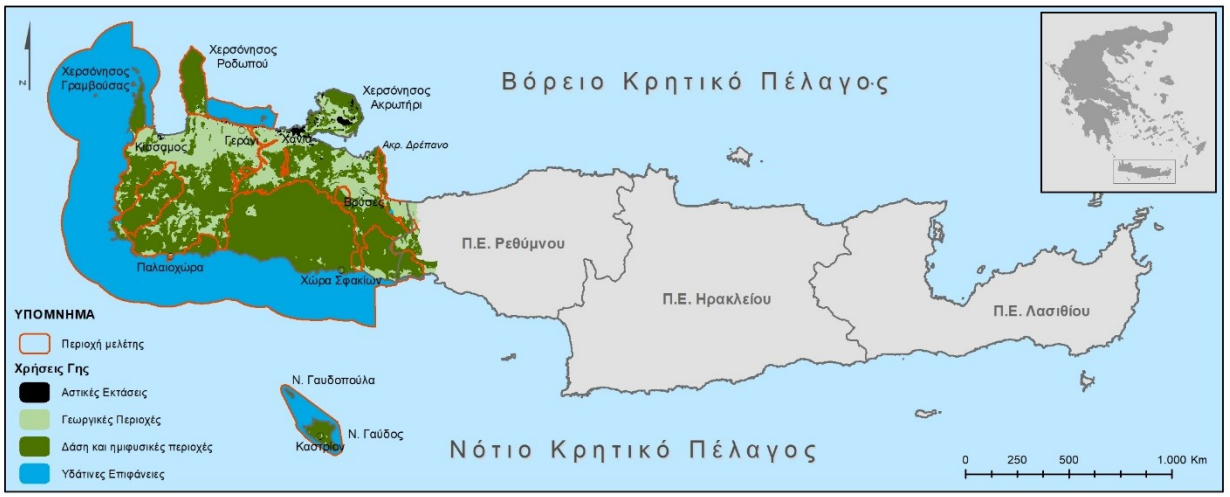
- Η φωτογράφηση επιτρέπεται όπως 4,3 σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή θέλει άδεια από την αρμόδια υπηρεσία.

Απαγορεύεται :

- Το ψάρεμα με εκρηκτικά
- Η προσέγγιση οποιουδήποτε σκάφους σε θαλάσσιες, υποβρύχιες ή επιφανειακές σπηλιές άνευ αδείας
- Η συλλογή ζωντανών οργανισμών, η οποιαδήποτε μεταφορά, ανάσυρση ή καταστροφή υποβρυχίων αντικειμένων ή σχηματισμών βυθού
- Η αλλοίωση της φυσικής ομορφιάς του υποβρύχιου ή χερσαίου τοπίου με σκάψιμο, ρύπανση ή φωτιά

Χρήσεις γης

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα χωρικά δεδομένα χρήσεων γης (CLC, 2018), το 37.5% της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Δυτική Κρήτη) καλύπτεται από δάση και ημιφυσικές εκτάσεις στις οποίες περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο εκτάσεις σκληροφυλλικής βλάστησης και δάση κωνοφόρων. Ένα άλλο 38% της έκτασης της ευρύτερης περιοχής καλύπτεται από υδάτινες επιφάνειες στις οποίες περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγω θαλάσσια, και δευτερευόντως παράκτια και εσωτερικά υδάτινα οικοσυστήματα (λιμναία και ποτάμια). Το 23% χαρακτηρίζεται ως γεωργική γη, με τους ελαιώνες να είναι η κυρίαρχη καλλιέργεια. Τέλος ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 1.5% της συνολικής έκτασης της ευρύτερης περιοχής μελέτης καλύπτεται από τεχνητές/ανθρωπογενείς επιφάνειες, οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά κύριο λόγο από διακεκομμένη αστική δόμηση, βιομηχανικές ή εμπορικές ζώνες και εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.3.1-2).

Εικόνα 2.3.1-2. Χάρτης χρήσεων γης της ευρύτερη περιοχή μελέτης (CLC, 2018).

Αντίστοιχα για την περιοχή μελέτης, το 64% της έκτασης της καλύπτεται από θαλάσσια, παράκτια και εσωτερικά υδάτινα οικοσυστήματα (λιμναία και ποτάμια). Το 32% καλύπτεται από δάση και ημιφυσικές εκτάσεις στις οποίες κυριαρχούν οι φυσικοί βοσκότοποι, η σκληροφυλλική βλάστηση και τα δάση κωνοφόρων. Το 4% χαρακτηρίζεται ως γεωργική γη με τους ελαιώνες να είναι η κυρίαρχη καλλιέργεια, ενώ μόλις το 0,09% της συνολικής έκτασης της περιοχής μελέτης καλύπτεται αστική δόμηση (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης, Εικόνα 2.3.1-2).

Οριοθέτηση και Καθορισμός Μέτρων Προστασίας Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

Ένα πολυετές ερευνητικό και εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο συνδέεται με εφαρμογές σχετικές με την βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας, υλοποιήθηκε από το ΕΜΠ και ολοκληρώθηκε το 1995. Το πρόγραμμα «Οριοθέτηση και Καθορισμός Μέτρων Προστασίας Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» είχε ως στόχο την οργάνωση της περιβαλλοντικής πληροφορίας και η διάθεσή της σε κάθε ενδιαφερόμενο. Τα δεδομένα της βάσης που προέκυψε, «Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση-ΦΙΛΟΤΗΣ», αφορούν στα αξιόλογα στοιχεία της ελληνικής φύσης και του τοπίου.

Τα δεδομένα της βάσης έχουν αντληθεί από ποικίλες βιβλιογραφικές πηγές, από ανέκδοτο υλικό των ερευνητών, καθώς και από σημαντική έρευνα πεδίου. Στη σημερινή της μορφή, σε εθνικό επίπεδο περιλαμβάνονται:

- 449 Τοπία Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ), με συνολική έκταση 6270 τετραγωνικά χιλιόμετρα ή 4,8% της χερσαίας έκτασης της χώρας
- 430 ελληνικοί βιότοποι του ευρωπαϊκού προγράμματος CORINE, με συνολική έκταση 34395 τετραγωνικά χιλιόμετρα ή 26,1% της χερσαίας έκτασης της χώρας
- 294 ελληνικοί βιότοποι του καταλόγου NATURA 2000
- 206 πρόσθετοι βιότοποι, σημαντικοί για απειλούμενα είδη της ελληνικής χλωρίδας και πανίδας, αλλά εκτός των καταλόγων CORINE και NATURA 2000, με συνολική έκταση 4378 τετραγωνικά χιλιόμετρα ή 3,3% της χερσαίας έκτασης της χώρας
- 5596 είδη και υποείδη της ελληνικής χλωρίδας (το σύνολο των ανώτερων φυτών)
- Όλα τα είδη και υποείδη της ελληνικής σπονδυλωτής πανίδας, (138 θηλαστικά, 480 πτηνά, 132 ερπετά, 15 αμφίβια, 128 ιχθύες του γλυκού νερού) και 438 είδη και υποείδη της ελληνικής εντομοπανίδας (λεπιδόπτερα και ορθόπτερα)
- Χάρτες με τις περιμέτρους των ανωτέρω τόπων (βιότοποι και τοπία), ψηφιοποιημένες σε κλίμακα 1:50000.

Στην περιοχή μελέτης υπάρχουν συνολικά 18 ΤΙΦΚ, και 19 ελληνικοί βιότοποι του ευρωπαϊκού προγράμματος CORINE σύμφωνα με τη «Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση-ΦΙΛΟΤΗΣ». Αναλυτικά στοιχεία για τις περιοχές αυτές δίνονται στον Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-3 του Τεύχους Τεκμηρίωσης.

2.3.1.3 Τεχνικές Υποδομές

Υποδομές μεταφορών

Στο δίκτυο των προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης (περιοχή μελέτης), το οδικό δίκτυο δεν είναι ιδιαιτέρως ανεπτυγμένο. Πιο συγκεκριμένα, μόνο η εθνική οδός «Καστέλι-Χανιά-Ρέθυμνον-Ηράκλειον-Άγ. Νικόλαος-Σητεία» διέρχεται από τις περιοχές: ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010), ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) και ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006).

Το υπόλοιπο οδικό δίκτυο που απαντάται στην περιοχή μελέτης, στο σύνολο του, ανήκει στην κατηγορία του επαρχιακού δικτύου.

Η μεγαλύτερη πυκνότητα του οδικού δικτύου χαρακτηρίζει την ευρύτερη περιοχή της Γεωργιούπολης και συγκεκριμένα την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010), την περιοχή στην οποία εκτείνονται η ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και η ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020), αλλά και την περιοχή του Άγιου Δίκαιου (ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016)).

Αξίζει να αναφερθεί ότι στην περιοχή μελέτης και συγκεκριμένα εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και της ΖΕΠ- Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) βρίσκεται η μεγαλύτερη σε έκταση (256 km^2) Περιοχή Άνευ Δρόμων (Κατή κ.α, 2020), της Ελλάδας, ενώ μικρότερες απαντώνται σχεδόν στο σύνολο των προστατευόμενων περιοχών της.

Αναφορικά με τις κύριες λιμενικές και αερολιμενικές υποδομές της Δυτικής Κρήτης εντός των ορίων της περιοχής μελέτης εντοπίζονται μόνο λιμένες περιφερειακής σημασίας οι οποίοι χρησιμοποιούνται ως επιβατικοί λιμένες ή ως αλιευτικά καταφύγια. Πιο συγκεκριμένα:

- ο επιβατικός λιμένας της Παλαιόχωρας βρίσκεται εντός των ορίων της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024),
- ο επιβατικός λιμένας της Χώρας Σφακίων βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008),
- ο επιβατικός λιμένας της Γαύδου στο Καραβέ βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και της ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023),
- το αλιευτικό καταφύγιο στο Κολυμπάρι βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003),
- το αλιευτικό καταφύγιο της Γεωργιούπολης βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παράλια Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010),
- το αλιευτικό καταφύγιο στο Φραγκοκάστελο βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340019),
- το αλιευτικό καταφύγιο στη Σούγια βρίσκεται εντός των ορίων της ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), και
- το αλιευτικό καταφύγιο στο Λουτρό βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008).

Υποδομές ενέργειας

Οι δραστηριότητες παραγωγής ενέργειας από συμβατικές πηγές πραγματοποιούνται σε ενεργειακούς κόμβους οι οποίοι λειτουργούν και ως κόμβοι μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Στη Δυτική Κρήτη λειτουργεί ένας περιφερειακής εμβέλειας Θερμικός Σταθμός παραγωγής ενέργειας με συμβατικές μεθόδους, ο ΑΗΣ στην Ξυλοκαμάρα Χανίων, ο οποίος βρίσκεται εκτός των ορίων της περιοχής μελέτης. Το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας αναπτύσσεται κατά κύριο λόγω εκτός των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου διατρέχει τμήματα προστατευόμενων περιοχών και συγκεκριμένα των: ΕΖΔ/

ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020), ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010) και ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022).

Το προγραμματιζόμενο τμήμα του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας το οποίο θα αναπτύσσεται ως νότιος κλάδος του ήδη υφιστάμενου πρόκειται να διατρέχει την ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) και την ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΡΑΕ (Απρίλιος, 2020) εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και της ΖΕΠ- Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) λειτουργεί υδροηλεκτρικό φράγμα στον ποταμό Αλμυρό, ενώ εντός των ορίων της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), υπάρχει ένα αιολικό πάρκο με άδεια λειτουργίας (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-4 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύνολο των αδειοδοτημένων ηλιοθερμικών εγκαταστάσεων, αλλά και των υπό αξιολόγηση φωτοβολταϊκών μονάδων ισχύος μεγαλύτερης του 1MW, αφορούν περιοχές εκτός των προστατευόμενων περιοχών, ενώ οι υλοποιημένες εγκαταστάσεις ηλιακής ενέργειας μικρής ισχύος δεν μπορούν να μορφοποιηθούν σε «εντοπισμένα χωρικά σύνολα», διότι πρόκειται για έργα σχετικά μικρής χωρικής κλίμακας, που η χωροθέτηση τους είναι διάστικτη και διαχέεται σε όλο τον πεδινό χώρο του νησιού και σχεδόν συναγωνίζονται σε παρουσία την εκτός σχεδίου δόμηση. Σύμφωνα με στοιχεία του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης, ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017), 47 φωτοβολταϊκές μονάδες μικρής ισχύος εντοπίζονται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής, με τις δύο εξ αυτών να διαθέτουν ΑΕΠΟ, ενώ για τις υπόλοιπες δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την κατάσταση λειτουργίας τους. Αναφορικά με την χωρική κατανομή των μονάδων αυτών αναφέρουμε ότι:

- Δεκαεπτά φωτοβολταϊκές μονάδες εντοπίζονται στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012).
- Έντεκα φωτοβολταϊκές μονάδες εντοπίζονται στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008).
- Από πέντε φωτοβολταϊκές μονάδες εντοπίζονται στην ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και στην ΕΖΔ- Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011).
- Τέσσερις φωτοβολταϊκές μονάδες εντοπίζονται στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010).
- Δύο φωτοβολταϊκές μονάδες εντοπίζονται στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006).
- Από μια φωτοβολταϊκή μονάδα εντοπίζεται στην ΕΖΔ- Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001), στην ΕΖΔ/ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και στην ΕΖΔ- Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013).

Το σύνολο των προβλεπόμενων και των σχεδιαζόμενων ΑΠΕ (άδεια παραγωγής και εγκατάστασης, αιτήσεις υπό αξιολόγηση), σύμφωνα με τα στοιχεία της ΡΑΕ, περιγράφονται στην ενότητα 2.3.2.6 (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-4 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Τουρισμός και Υποδομές

Στο σύνολο της έκτασης της Κρήτης γενικά, αλλά και ειδικότερα στη Δυτική Κρήτη (ευρύτερη περιοχή μελέτης) διαμορφώνονται ευρείες χωρικές ενότητες στις οποίες αναπτύσσονται οι πάσης φύσεως αστικές και τουριστικές δραστηριότητες. Οι ζώνες αυτές εντοπίζονται στις κρίσιμες παράκτιες περιοχές, οι οποίες εμπίπτουν εντός χερσαίας ζώνης μέγιστου πλάτους 1.500 μ. από τον αιγιαλό και χαρακτηρίζονται συνήθως από ιδιαιτέρως έντονο ανταγωνισμό χρήσεων γης και οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η τουριστική δραστηριότητα αναπτύσσεται κυρίαρχα στη βόρεια παράκτια ζώνη του νησιού ως «μορφή μαζικού, μονοθεματικού και αδιαφοροποίητου τουρισμού» και για την ευρύτερη περιοχή μελέτης εντοπίζεται στη δυτική ζώνη των Χανίων. Από τον εντατικό τουρισμό επηρεάζονται έντονα η παραλιακή/παράκτια ζώνη της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003).

Στο πλαίσιο της παρούσας ενότητας, και σε μια προσπάθεια εκτίμησης του πλήθους αλλά και του είδους των τουριστικών καταλυμάτων σε επίπεδο προστατευόμενης περιοχής και κατ' επέκταση της σχετικής πίεσης που ο τουριστικός τομέας ασκεί σε κάθε μια από αυτές, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα της Περιφερειακής Υπηρεσίας Τουρισμού της Κρήτης (2017), που αφορούν το πλήθος και το είδος των καταλυμάτων σε επίπεδο Δημοτικής Ενότητας. Η αναγωγή σε επίπεδο προστατευόμενης περιοχής έγινε αναλογικά και βασίστηκε στο ποσοστό της έκτασης της δημοτικής ενότητας που καταλαμβάνεται από κάποια περιοχή του δικτύου Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης (Πίνακας 2.3.1-5 του ΤΤΑ). Τα αποτελέσματα της προσέγγισης αυτής ερμηνεύτηκαν σύμφωνα με τη γνώση της ομάδας έργου για την περιοχή μελέτης.

- Η περιοχή που καταλαμβάνει η ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (βορειοανατολικές ακτές) - παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά (GR4340010), αποτελεί δημοφιλή τουριστικό προορισμό και παρουσιάζει έντονη οικιστική και τουριστική δραστηριότητα. Τα τουριστικά καταλύματα στην περιοχή υπολογίζονται στα 202 με 2552 δωμάτια και 5940 κλίνες. Από αυτά τα 85 αφορούν επαύλεις, τα 88 μη κύρια καταλύματα με 509 δωμάτια και 1209 κλίνες, διάσπαρτα σε ολόκληρη την έκταση της περιοχής και τα 29 κύρια καταλύματα τα οποία συγκεντρώνεται κυρίως στο παραλιακό τμήμα της περιοχής και αποτελούν κυρίως μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, που συνολικά υπολογίζεται ότι έχουν 1940 δωμάτια και 4105 κλίνες.
- Η περιοχή της ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) αποτελεί σημαντικό τουριστικό προορισμό που μπορεί να υποστηρίξει τουρισμό φυσιολατρικού και γεωλογικού ενδιαφέροντος. Στην περιοχή εκτιμήθηκε ότι υπάρχουν 6 καταλύματα τα οποία αφορούν κατά κύριο λόγω είτε βίλες και επιπλωμένα διαμερίσματα είτε ενοικιαζόμενα δωμάτια. Μεγάλη είναι η συγκέντρωση καταλυμάτων και τουριστικών εγκαταστάσεων και εκτός προστατευόμενης περιοχής, στην ευρύτερη περιοχή της λίμνης.
- Η περιοχή της ΕΖΔ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), παρουσιάζει ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον εξαιτίας της μεγάλης επισκεψιμότητας των φαραγγιών της περιοχής μεταξύ των οποίων και το επιβλητικό Φαράγγι της Σαμαριάς. Τα καταλύματα στην περιοχή υπολογίζονται στα 143 με και 968 δωμάτια και 2362 κλίνες. Η πλειοψηφία αυτών αποτελούν μη κύρια καταλύματα βρίσκονται στους παραθαλάσσιους οικισμούς της Αγίας Ρούμελης, του Λουτρακίου και την ευρύτερη περιοχή των Σφακίων και αφορούν ενοικιαζόμενα δωμάτια. Παραδοσιακές κατοικίες και ξενώνες χαρακτηρίζουν την περιοχή του Ομαλού. Τα κύρια καταλύματα στην περιοχή περιορίζονται σε 10 καθώς το είδος του τουρισμού που

αναπτύσσεται δεν ευνοεί την παρουσία μεγάλων τουριστικών μονάδων αντίθετα αρκετές είναι οι επαύλεις που συναντώνται κυρίως στα παραθαλάσσια τμήματα της περιοχής.

- Η περιοχή της ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) χαρακτηρίζεται από βραχώδη γη και απότομες πλαγιές με το μεγαλύτερο μέρος τους να καλύπτεται από ελαιώνες. Ο τουρισμός δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος και οι δραστηριότητες που κυριαρχούν εντός της περιοχής αφορούν αγροτικές και κτηνοτροφικές εργασίες. Τα καταλύματα εντός της περιοχής υπολογίζεται ότι δεν ξεπερνούν τα 10 και αφορούν κυρίως επιπλωμένα διαμερίσματα και επαύλεις με παραδοσιακό κρητικό χαρακτήρα.
- Εντός των ορίων της ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) δεν εντοπίζονται οικισμοί πλην της Αγίας Ρούμελης όπου και συγκεντρώνονται όλα τα τουριστικά καταλύματα της περιοχής. Υπολογίζεται ότι τα καταλύματα δεν ξεπερνούν τα 20 και είναι κυρίως ενοικιαζόμενα δωμάτια και μικρά διαμερίσματα που φιλοξενούν τους επισκέπτες που διασχίζουν το φαράγγι και καταλήγουν στην Αγία Ρούμελη.
- Η περιοχή της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη περιλαμβάνει τόσο ορεινά όσο και πεδινά τμήματα. Η παρουσία τουριστικών υποδομών εντοπίζεται κυρίως στο παράκτιο τμήμα της, όπου υπάρχει έντονη τουριστική ανάπτυξη με επίκεντρο τις περιοχές γύρω από την παραλία του Φραγκοκάστελου και του Ροδάκινου που αποτελούν φημισμένους τουριστικούς προορισμούς. Τα καταλύματα στην περιοχή υπολογίζονται στα 78 με 609 δωμάτια και 1475 κλίνες. Στο μεγαλύτερο μέρος τους (58) αφορούν μη κύρια καταλύματα δηλαδή τουριστικά διαμερίσματα και ενοικιαζόμενα δωμάτια ενώ τα κύρια καταλύματα υπολογίζονται στα 7 που όμως συγκεντρώνουν 207 δωμάτια και 464 κλίνες και βρίσκονται κατά κύριο λόγο στο Φραγκοκάστελο. Τέλος οι επαύλεις στην περιοχή υπολογίζονται στις 14 χωρίς να ακολουθούν συγκεκριμένη χωρική συγκέντρωση.
- Η ανθρώπινη δραστηριότητα στην περιοχή της ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) είναι περιορισμένη με τον οικισμό Ασφένδου να αποτελεί τον μοναδικό εντός των ορίων της. Στην περιοχή δεν εντοπίζεται σημαντική τουριστική δραστηριότητα και οι τουρίστες, περιορίζονται σε ημερήσιους εκδρομείς που την επισκέπτονται για φυσιολατρικούς λόγους.
- Εντός των ορίων της ΕΖΔ- Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) δεν εντοπίζονται αστικοί σχηματισμοί, τουριστικές υποδομές και καταλύματα.
- Η ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) αν και αναπτύσσεται εντός μιας ευρύτερης περιοχής όπου η αστική ανάπτυξη είναι ιδιαίτερα έντονη και τα τουριστικά καταλύματα καλύπτουν μεγάλο μέρος αυτής, στο εσωτερικό της δεν εντοπίζεται αντίστοιχα μεγάλος αριθμός καταλυμάτων καθώς η έκταση και η μορφολογία είναι αρκετά περιορισμένες. Εντός της περιοχής υπολογίζεται η παρουσία 34 τουριστικών καταλυμάτων τα οποία μοιράζονται σχεδόν ισομερώς και στις τρείς κατηγορίες επαύλεις, μη κύρια καταλύματα και κύρια καταλύματα και βρίσκονται διασκορπισμένα κυρίως μεταξύ της λίμνης Αγιάς και του βόρειου παραλιακού μετώπου, με τα κύρια καταλύματα να συγκεντρώνονται κυρίως εκατέρωθεν του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης (ΒΟΑΚ) που διασχίζει την περιοχή.
- Εντός των ορίων της ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020) δεν καταγράφονται τουριστικές υποδομές και καταλύματα. Παρ' όλα αυτά αξίζει να σημειωθεί ότι η ευρύτερη περιοχή της Λίμνης και κυρίως στο βόρειο τμήμα της, παρουσιάζει έντονη τουριστική ανάπτυξη η οποία αποτυπώνεται και στο πλήθος των τουριστικών καταλυμάτων που βρίσκονται διάσπαρτα στην περιοχή.

- Η ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού - Παραλία Μάλεμε (GR4340003) διοικητικά ανήκει στις Δ.Ε Κολυμβαρίου, Πλατανιά, Βουκολιών και Νέας Κυδωνίας. Οι συγκεκριμένες δημοτικές ενότητες συνολικά περιλαμβάνουν περισσότερα από 900 τουριστικά καταλύματα με 15.105 δωμάτια και πάνω από 37.000 κλίνες. Εντός όμως της περιοχής και με βάση την έκταση που εκείνη καταλαμβάνει στις αντίστοιχες δημοτικές ενότητες τα τουριστικά καταλύματα υπολογίζονται στα 64, η πλειοψηφία των οποίων συγκεντρώνεται στο παραλιακό τμήμα της περιοχής το οποίο και αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς της Κρήτης. Σε ότι αφορά το χερσαίο τμήμα και την χερσόνησο Ροδωπού τα καταλύματα εκεί είναι πολύ λιγότερα και αφορούν κυρίως επαύλεις που βρίσκονται στο νότιο τμήμα της πλησίον των οικισμών Αφράτα, Ροδωπό και Ραβδούχα ενώ αντίθετα το βόρειο τμήμα της χερσονήσου χαρακτηρίζεται από απόκρημνες βραχώδεις ακτές αραιό οδικό δίκτυο και απουσία οικιστικής ανάπτυξης.
- Η ΖΕΠ- Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) η οποία καταλαμβάνει το βόρειο τμήμα της χερσονήσου Ροδωπού χαρακτηρίζεται από απόκρημνες βραχώδεις ακτές και δεν περιλαμβάνει οικισμούς οδικό, δίκτυο και τουριστικές υποδομές.
- Η ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) περιλαμβάνει την νησίδα Άγιοι Θεόδωροι και την μικρότερη νησίδα βορειότερα που ονομάζεται Μικροί Άγιοι Θεόδωροι. Η νησίδες είναι ακατοίκητες και η μοναδική οικιστική παρέμβαση είναι η εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων. Η ανθρώπινη δραστηριότητα περιορίζεται στις επισκέψεις τουριστών που πραγματοποιούνται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ οργανωμένες επισκέψεις πραγματοποιούνται και μια φορά το χρόνο την ημέρα των Αγίων Θεοδώρων.
- Η ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα–Τηγάνι και Φαλάσαρνα–Ποντικονήσι, όρμος Λιβάδι–Βίγλα (GR4340001), βρίσκεται στο βορειοδυτικότερο τμήμα της Κρήτης εντάσσεται διοικητικά στο Δήμο Κισσάμου και συγκεκριμένα στη Δ.Ε Κισσάμου και περιλαμβάνει τη Χερσόνησο Γραμβούσα, τα νησιά Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, καθώς και τη νησίδα Ποντικονήσι. Το νησί της Ήμερης Γραμβούσας, η λιμνοθάλασσα του Μπάλου και η παραλία στα Φαλάσαρνα βρίσκονται ανάμεσα τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς της Κρήτης, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το πλήθος των επισκεπτών που συγκεντρώνουν κάθε χρόνο. Το μεγαλύτερο μέρος της Χερσονήσου της Γραμβούσας όπως και οι νησίδες είναι ακατοίκητες και δεν περιλαμβάνουν οικισμούς, δόμηση και γενικότερα υποδομές. Το νότιο τμήμα της Χερσονήσου μέχρι και τον κόλπο της παραλίας στα Φαλάσαρνα παρουσιάζει μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη, παραμένει όμως, σχετικά αραιοκατοικημένη, με την πλειοψηφία των υποδομών να αφορούν τουριστικά καταλύματα και επιχειρήσεις εστίασης και αναψυχής συγκεντρωμένες κυρίως γύρω από την παραλία στα Φαλάσαρνα και στον οικισμό Καλυβιανή. Σύμφωνα με τα δεδομένα στην περιοχή δραστηριοποιούνται 35 τουριστικά καταλύματα με 244 δωμάτια και 607 κλίνες με το μεγαλύτερο μέρος αυτών να αφορούν ενοικιαζόμενα δωμάτια ή διαμερίσματα καθώς και επαύλεις και λιγότερο κύρια καταλύματα και μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο τμήμα των τουριστών της περιοχής αφορά ημερήσιους εκδρομείς με αφετηρία το αστικό κέντρο των Χανίων ή το ευρύτερο αναπτυγμένο βόρειο τμήμα του νησιού.
- Η ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι (GR4340017), βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Κρήτης και περιλαμβάνει τη χερσόνησο Γραμβούσα, τα νησιά Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα και τη νησίδα Ποντικονήσι. Το έντονο ανάγλυφο της περιοχής την καθιστούν απρόσιτη από την θάλασσα. Οι νησίδες είναι ακατοίκητες όπως και οι ευρύτερη περιοχή η οποία δεν έχει δόμηση ενώ και το οδικό δίκτυο περιορίζεται στο ανατολικό τμήμα της χερσονήσου και αφορά στην ουσία ένα στενό χωμάτινο δρόμο που καταλήγει στην παραλία του Μπάλου. Παρόλη την έλλειψη υποδομών η περιοχή

δέχεται χιλιάδες τουρίστες που την επισκέπτονται κάθε χρόνο από την ξηρά μέσω του χωμάτινου δρόμου που καταλήγει στο υπαίθριο χώρο στάθμευσης που έχει δημιουργηθεί αλλά και από την θάλασσα με καραβάκια που φτάνουν στην παραλία του Μπάλου.

- Η ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), αναπτύσσεται στο ορεινό τμήμα του Δήμου Κισάμου και κυρίως στην Δ.Ε Ινναχωρίου Έχει έντονο ανάγλυφο και περιλαμβάνει αρκετά φαράγγια και κορυφές βουνών. Η Δ.Ε Ινναχωρίου είναι ορεινή και αγροτική με ελάχιστη δραστηριότητα στον τουριστικό τομέα, καθώς το 2017 συνολικά λειτουργούσαν στην περιοχή μόλις 28 καταλύματα (16 επαύλεις, 11 μη κύρια και ένα κύριο κατάλυμα). Με βάση τα παραπάνω υπολογίζεται ότι τα τουριστικά καταλύματα εντός της ΕΖΔ δεν ξεπερνούν τα 15 και αφορούν κατά κύριο λόγω επαύλεις και επιπλωμένα διαμερίσματα παραδοσιακού χαρακτήρα που βρίσκονται κοντά στους οικισμούς Έλος, Περιβόλι, Λίμνη κλπ.
- Η ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) καταλαμβάνει ορεινές εκτάσεις και περιλαμβάνει ελάχιστους ορεινούς οικισμούς φτάνοντας μέχρι τη Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας. Οι υποδομές στην περιοχή είναι περιορισμένες εξαιτίας του ανάγλυφου αλλά και της κακής ποιότητας του οδικού δικτύου. Τα καταλύματα στην περιοχή δεν ξεπερνούν τα 5 και αφορούν επαύλεις ή παραδοσιακού χαρακτήρα επιπλωμένα διαμερίσματα τα οποία φιλοξενήσουν τους ελάχιστους επισκέπτες της περιοχής. Σε γενικές γραμμές ο τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί στην περιοχή παρά το γεγονός ότι το πλούσιο φυσικό περιβάλλον θα μπορούσε να συντελέσει στην ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων.
- Η ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002), περιλαμβάνει την νήσο Ελαφόνησο και την ευρύτερη σε αυτήν παράκτια ζώνη. Η νήσος είναι ακατοίκητη χωρίς αστικές οικιστικές επεμβάσεις, χωρίζεται από την απέναντι ακτή από μια σχετικά στενή ζώνη ρηχών νερών πάνω από περιοδικά υποθαλάσσια στρώματα άμμου στον βυθό. Η περιοχή δεν διαθέτει τουριστικά καταλύματα όμως αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς της Κρήτης, με χιλιάδες τουρίστες να επισκέπτονται την περιοχή κάθε χρόνο, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Η ΖΕΠ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015), εκτείνεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Κρήτης μεταξύ των Τ.Κ Βάθης και Σκλαβοπούλας των Δήμων Κισάμου και Καντάνου Σελίνου αντίστοιχα. Η περιοχή αναπτύσσεται στην παραλιακή ζώνη από τη Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας έως και το ακρωτήριο Κριός, λίγο πριν την Παλαιόχωρα και περιλαμβάνει κάποιους από τους σημαντικότερους τουριστικούς πόρους της Π.Ε Χανίων και εν γένει της Κρήτης. Κάθε χρόνο πλήθος επισκεπτών συγκεντρώνονται κυρίως στην παραλιακή ζώνη, η οποία δέχεται υψηλές πιέσεις κατά τους καλοκαιρινούς μήνες καθώς εκτός του ιδιαίτερα υψηλού αριθμού τουριστών που την επισκέπτονται ημερησίως, σημαντικό φόρτο προκαλούν και δραστηριότητες όπως η ελεύθερη κατασκήνωση, οι εναποθέσεις απορριμμάτων αλλά και η συλλογή φυτών. Σε ότι αφορά την οικιστική ανάπτυξη είναι αρκετά περιορισμένη έτσι τα τουριστικά καταλύματα της περιοχής υπολογίζονται στα 8 και αφορούν κυρίως ενοικιαζόμενα δωμάτια εκατέρωθεν του βασικού οδικού δικτύου που οδηγεί στην παραλία καθώς και περιορισμένος αριθμός επαύλεων και ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων κοντά στην Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας.
- Η ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005), αναπτύσσεται στο νότιο τμήμα του νησιού, από την παραλία της Σούγιας προς το εσωτερικό για περίπου 6 km. Ο τουρισμός στην περιοχή δεν ακολουθεί την ραγδαία ανάπτυξη του βόρειου παραλιακού μετώπου όμως παρουσιάζει αυξητικές τάσεις κυρίως στην ευρύτερη περιοχή της Σούγιας στην οποία και συγκεντρώνεται η πλειοψηφία των τουριστικών υποδομών. Δεδομένου ότι η προστατευόμενη περιοχή δεν περιλαμβάνει ολόκληρο τον οικισμό

της Σούγιας και λαμβάνοντας υπόψη ότι ο χαρακτηρισμός του αρχαιολογικού χώρου της Λισσού περιόρισε σημαντικά την οικιστική εξάπλωση, υπολογίζεται ότι τα τουριστικά καταλύματα στην περιοχή είναι κοντά στα 10 και αφορούν κυρίως επιπλωμένα δωμάτια κοντά στον οικισμό της Σούγιας και επαύλεις διάσπαρτες στο εσωτερικό της περιοχής κοντά στους οικισμούς Προδρόμι και Καμάρια.

- Η ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και η ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340023), περιλαμβάνουν τις νήσους Γαύδο και Γαυδοπούλα καθώς και την θαλάσσια περιοχή μεταξύ τους και γύρω από αυτές. Τα δυο νησιά που βρίσκονται 21 μίλια νότια της νοτιοδυτικής ακτογραμμής της Κρήτη, σχηματίζουν τον Δήμο Γαύδου. Η Γαυδοπούλα είναι ακατοίκητη σε αντίθεση με τη Γαύδο στην οποία κατά την τελευταία απογραφή καταγράφηκαν 152 κάτοικοι. Η Γαύδος αποτελεί δημοφιλή προορισμό κυρίως ενναλακτικού τουρισμού καθώς για δεκαετίες αναπτυσσόταν στις παραλίες της η ελεύθερη κατασκήνωση. Τα τελευταία χρόνια όμως πέρα της κατασκήνωσης έχουν αναπτυχθεί και λειτουργούν τουριστικά καταλύματα κυρίως ενοικιαζόμενα δωμάτια ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες των επισκεπτών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2017 στην περιοχή λειτουργούν 6 καταλύματα με 25 δωμάτια και 61 κλίνες. Στην πραγματικότητα όμως και ύστερα από την ανάπτυξη διαφόρων πλατφόρμων βραχυχρόνιας μίσθωσης τα καταλύματα στην περιοχή υπολογίζονται περισσότερα και ξεπερνάνε τα 20 στην πλειοψηφία τους ενοικιαζόμενα δωμάτια και επιπλωμένα διαμερίσματα.
- Ο ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), δεν καταλαμβάνει χερσαία έκταση.

Βιομηχανική-Βιοτεχνική Δραστηριότητα

Το σύνολο των υφιστάμενων Βιομηχανικών Ζωνών της Δυτικής Κρήτης βρίσκονται εκτός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000. Ακόμη και η σημειακή βιομηχανική δραστηριότητα είναι περιορισμένη εντός τον ορίων της περιοχής μελέτης. Κατά κύριο λόγο καταγράφονται ολιγάριθμες μικρές μονάδες μεταποίησης αγροδιατροφικών προϊόντων (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-6 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα βιοτεχνικής δραστηριότητας, αποτελούν τα ελαιοτριβεία, μια ιδιαίτερα εντατική δραστηριότητα στο σύνολο της Περιφέρειας της Κρήτης, που ο αριθμός που καταγράφεται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης είναι μικρός. Μόλις δεκαπέντε ελαιοτριβεία στο σύνολο των περίπου 180 που απαντούν στη Δυτική Κρήτη βρίσκονται εντός των περιοχών Natura 2000 (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-6 του Τεύχους Τεκμηρίωσης). Τα υγρά απόβλητα αυτής της δραστηριότητας αποτελούν ένα διαρκές πρόβλημα, καθώς η επεξεργασία τους είναι δύσκολη τόσο λόγω της φύσης του αποβλήτου, όσο και εξαιτίας της χωρικής διασποράς των βιοτεχνικών αυτών μονάδων. Συνήθως τα λύματα αυτά καταλήγουν ανεπεξέργαστα στο φυσικό περιβάλλον.

Αναφορικά με την κατανομή των βιοτεχνικών/βιομηχανικών μονάδων στις προστατευόμενες περιοχές της περιοχής μελέτης θα πρέπει να αναφερθεί ότι:

- εντός τον ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), εντοπίζονται τρία ελαιοτριβεία και ένα τυροκομείο,
- εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), εντοπίζονται δύο ελαιοτριβεία, ένα τυροκομείο και μία βιομηχανική μονάδα ειδών διατροφής,

- εντός των ορίων της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), εντοπίζονται πέντε ελαιοτριβεία, εκ των οποίων το ένα βρίσκεται και εντός των ορίων της ΖΕΠ- Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022),
- εντός των ορίων της ΕΖΔ- Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011), εντοπίζεται ένα ελαιοτριβείο και ένα τυροκομείο,
- εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), εντοπίζονται ένα ελαιοτριβείο και μια μονάδα παραγωγής και τυποποίησης φρούτων και αγροτικών προϊόντων,
- εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), εντοπίζεται ένα ελαιοτριβείο,
- εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), εντοπίζεται ένα ελαιοτριβείο και ένα τυροκομείο, και
- εντός των ορίων της ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσίλια Λευκών Ορέων (GR4340016), εντοπίζεται ένα ελαιοτριβείο.

Στον τομέα επεξεργασίας των αστικών λυμάτων και των στερεών απορριμμάτων:

- εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) λειτουργεί μία ΕΕΛ (ΕΕΛ Αργυρούπολης), ενώ
- εντός των ορίων της ΕΖΔ- Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και της ΖΕΠ- Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023) υπάρχει ένας αποκατεστημένος ΧΑΔΑ (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-7 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

2.3.1.4 Εγκρίσεις περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, των κατηγοριών Α1 και Α2 της Υ.Α. 1958/2012

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, συγκεντρώθηκαν και αξιολογήθηκαν οι εγκρίσεις περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων των κατηγοριών Α1 και Α2 της ΥΑ 1958/2012, εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης.

Οι αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες των κατηγοριών Α1 και Α2 της ΥΑ 1958/2012 εκδίδονται από τις Κεντρικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΝ. Οι πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα ενότητα αντλήθηκαν από το ηλεκτρονικό μητρώο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του ΥΠΕΝ (http://aepo.ypeka.gr/).

Σκοπός της ενότητας αυτής είναι συλλογή, περιγραφή και αξιολόγηση δράσεων προστασίας στο πλαίσιο εφαρμογής των όρων ΑΕΠΟ διαφορετικών δραστηριοτήτων, εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών της περιοχής μελέτης.

Στον πίνακα ΤΤΑ 2.3.1-8 του Τεύχους Τεκμηρίωσης δίνονται οι αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, έργων που αδειοδοτήθηκαν ή τροποποιήθηκαν από το 2012 και έπειτα. Πρόκειται για 1 ΑΕΠΟ έργων χερσαίων μεταφορών, 1 υδραυλικών έργων, 2 συστημάτων περιβαλλοντικών υποδομών, 1 εξορυκτικών δραστηριοτήτων, 11 τουριστικών εγκαταστάσεων και έργων αστικής ανάπτυξης κτιριακού τομέα αθλητισμού και αναψυχής, 2 βιομηχανικών και συναφών εγκαταστάσεων, 1 έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και 10 ειδικών έργων και δραστηριοτήτων.

Το συγκεκριμένο **έργο χερσαίων μεταφορών** αφορά τη βελτίωση του οδικού άξονα Βρύσσες-Χώρα Σφακίων και χωροθετείται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008). Οι σχετικές με τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου δράσεις, είναι γενικές και αφορούν κατά κύριο λόγο την διατήρηση/προστασία του οικοτόπου 5420 "Φρύγανα *Sarcopoterium spinosum*".

Το **υδραυλικό έργο** «Λειτουργία υφιστάμενης υδροληψίας από τη λίμνη Κουρνά, Δ.Ε. ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ, Δ. ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ», χωροθετείται εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών:

1. ΕΖΔ – ΤΚΣ -Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παράλια Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)
2. ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά Και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022)

Στην ΑΕΠΟ του έργου προβλέπονται γενικές δράσεις διασφάλισης της οικολογικής παροχής προς τα κατάντη, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του οικοσυστήματος, χωρίς αναλυτικότερη αναφορά στο προστατευτέο αντικείμενο.

Τα έργα **συστημάτων περιβαλλοντικών υποδομών** αφορούν έργα διαχείρισης αστικών λυμάτων του οικισμού Σούγιας Δήμου Καντάνου-Σελίνου και έργα αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων της Γεωργιούπολης και της ευρύτερης περιοχής χωροθετούνται δε εντός των ορίων της ΕΖΔ-Όρμος Σουγιάς-Βάρδια-Φαράγγι Λύσου μέχρι Ανύδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005). Σύμφωνα με τις γνωμοδοτήσεις των ΑΕΠΟ ο χαρακτήρας των έργων αυτής της κατηγορίας δεν επηρεάζει αρνητικά τις παραπάνω το προστατευτέο αντικείμενο της συγκεκριμένης περιοχής.

Η **εξορυκτική δραστηριότητα** της οποίας η ΑΕΠΟ αξιολογήθηκε, χωροθετείται εντός των ορίων της ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) και αφορά την εκμετάλλευση ορυχείου γύψου στη θέση "Όρμος Στομίου" του Δήμου Κισσάμου. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση προβλέπονται γενικές δράσεις σχετικές με την προστασία και διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου της περιοχής Natura, χωρίς πρόσθετους περιβαλλοντικούς όρους.

Οι **τουριστικές εγκαταστάσεις** των οποίων οι ΑΕΠΟ αξιολογήθηκαν για τις ανάγκες της παρούσας ενότητας βρίσκονται ή γειτνιάζουν με τις προστατευόμενες περιοχές:

1. ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παράλια Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)
2. ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά Και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022)
3. ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού–Παραλία Μαλεμέ-Κολπος Χανίων (GR4340003)

Πρόκειται για μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες διαφορετικής δυναμικότητας η κάθε μία οι οποίες αναπτύσσονται στο παραλιακό τμήμα των προστατευόμενων περιοχών. Στις αντίστοιχες ΑΕΠΟ προβλέπονται δράσεις για την προστασία/διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου των αντίστοιχων περιοχών Natura, τόσο κατά τη φάση κατασκευής των έργων όσο και κατά τη φάση της λειτουργίας τους. Οι δράσεις αυτές επικεντρώνονται στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* και των αμμοθινικών οικοσυστημάτων στα οποία αυτή ωοτοκεί.

Οι **βιομηχανικές-βιοτεχνικές εγκαταστάσεις** των οποίων οι ΑΕΠΟ αξιολογήθηκαν, αφορούν επέκταση ή/και εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μεταποιητικών μονάδων κρέατος και φρούτων χωροθετούνται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φάσα (GR4340006). Δεν αναφέρονται στις ΑΕΠΟ συγκεκριμένες προβλέψεις σχετικές με τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου καθώς θεωρείται ότι δεν θίγεται από τα συγκεκριμένα έργα.

Το έργο **ανανεώσιμων πηγών ενέργειας** του οποίου η ΑΕΠΟ αξιολογήθηκε, αφορά την εγκατάσταση και λειτουργία Αιολικού Σταθμού Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ), ισχύος 9,35 MW, καθώς και της οδικής πρόσβασης στον αιολικό σταθμό στο Δ. Κισάμου, εντός των ορίων της ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004). Στην ΑΕΠΟ του έργου, προβλέπονται γενικές δράσεις για την προστασία/διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου της Natura κατά τη φάση κατασκευής του έργου, για την ελαχιστοποίηση της όχλησης πανίδας και ορνιθοπανίδας, προγράμματα παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου, πριν, κατά τη φάση κατασκευής αλλά και κατά τη φάση λειτουργίας του κάθε έργου, εγκατάσταση συστημάτων αποτροπής κ.α.

Τα **ειδικά έργα και δραστηριότητες** των οποίων οι ΑΕΠΟ αξιολογήθηκαν, αφορούν σταθμούς βάσης κινητής τηλεφωνίας, εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών:

1. ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008)
2. ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)
3. ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012)

Και στην περίπτωση αυτή τα όσα προβλέπονται στις αντίστοιχες ΑΕΠΟ, είναι γενικές δράσεις που προστασίας/διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου με έμφαση στα είδη ορνιθοπανίδας και τα ενδιαιτήματα τους.

2.3.1.5 Πιέσεις ανά τύπο οικοτόπου και είδος στις περιοχές Natura 2000

Οι πιέσεις/ απειλές των τύπων οικοτόπων και των ειδών σε επίπεδο περιοχής Natura 2000 κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τη σχετική προτυποποίηση (Reference Portal for Article 17 of the Habitats Directive), λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα του έργου της εποπτείας και τις σχετικές αναφορές από τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων (ΤΕΔ/SDF), ενώ επικαιροποιήθηκαν όπου απαιτήθηκε με βάση τη γνώση των ειδικών επιστημόνων της ομάδας έργου. Όπου ήταν δυνατό πραγματοποιήθηκε επίσης εξειδίκευση των πιέσεων/ απειλών με σκοπό την περιγραφή των τοπικών κάθε φορά συνθηκών.

Το σύνολο τον δεδομένων που αφορούν τις πιέσεις και τις απειλές στο προστατευτέο αντικείμενο δίνονται τους πίνακες του **Τεύχους Τεκμηρίωσης ΤΤΑ** (Πίνακες ΤΤΑ 2.3.1-9 έως 2.3.1-12):

- Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-9. Πιέσεις/απειλές στους τύπους οικοτόπων των περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης.
- Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-10. Πιέσεις/απειλές στα είδη χλωρίδας και πανίδας των περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης.
- Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-11. Πιέσεις/απειλές στα είδη ορνιθοπανίδας των περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης.
- Πίνακας ΤΤΑ 2.3.1-12. Πιέσεις/ απειλές ανά περιοχή Natura 2000 όπως εμφανίζονται στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων (SDF).

Στον πίνακα 2.3.1-1 παρουσιάζονται συνοπτικά πληροφορίες σχετικά με τις πιέσεις και τις απειλές με ισχυρή και μέση ένταση των τύπων οικοτόπων, των περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης.

Πίνακας 2.3.1-1. Πιέσεις- Απειλές στους τύπους οικοτόπων, στην περιοχή μελέτης.

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	Κωδικός τύπου οικοτόπου	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
A01	Οι περιοχές γειτνιάζουν με καλλιεργήσιμες εκτάσεις	5420	GR4340004	T
A06	Εγκατάλειψη - Απουσία βόσκησης	6420	GR4340006, GR4340010	P
		6220*	GR4340010	T
A09	Εντατική βόσκηση	1240, 3170*, 4090, 5420, 5430, 6220*, 6420, 8140, 9290, 934A	GR4340001, GR4340003, GR4340007, GR4340008, GR4340010	P
	Ημιεκτατική αιγοπροβατοτροφία με κανονική πυκνότητα βόσκησης	6220*	GR4340012	
A10	Μη εντατική βοσκή	5420	GR4340012	P
	Βόσκηση σε δάση και δασικές εκτάσεις	9260, 9290, 9320, 9340, 934A, 9540	GR4340003, GR4340004, GR4340005, GR4340007, GR4340008, GR4340010, GR4340011, GR4340012, GR4340015	P
		9540	GR4340008	T
	Εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης	1240, 1310, 1410, 2110, 2120, 2230, 2250*, 3170*, 4090, 5210, 5330, 5420, 5430, 6220*, 6420, 8210, 92C0, 92D0, 9320	GR4340001, GR4340002, GR4340003, GR4340004, GR4340005, GR4340007, GR4340008, GR4340013, GR4340015	P
	Ημιεκτατική αιγοπροβατοτροφία με κανονική πυκνότητα βόσκησης	1240, 1310, 5330, 5420, 6220*, 9310, 9340	GR4340010, GR4340011	P
A11	Καύση για γεωργικούς σκοπούς των γειτονικών καλλιεργειών	5420, 9540	GR4340008	P
A14	Κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις	3250	GR4340004	P
A15	Εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών	2110, 3250, 3280, 5210, 5420, 6220*, 6420, 9260, 92C0, 9310, 9340	GR4340001, GR4340003, GR4340004, GR4340005, GR4340006, GR4340008, GR4340010, GR4340015	P
		6420, 9310, 9320, 9340	GR4340004, GR4340015	T
	Διάφορες καλλιεργητικές πρακτικές	72A0, 934A	GR4340003, GR4340010	P
A26	Διάφορες γεωργικές δραστηριότητες	72A0	GR4340003	P
	Διάχυτη ρύπανση στα επιφανειακά ύδατα (λόγω αγροτικών και δασοκομικών δραστηριοτήτων)	3250, 3280, 3290, 92C0	GR4340006, GR4340007, GR4340010	
	Ρύπανση υδάτων εξαιτίας των γειτονικών καλλιεργειών	72A0	GR4340006	
A30	Άντληση νερού από επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση	3250, 3280, 3290, 6420, 92C0	GR4340004, GR4340006	P
	Άντληση νερού από τα επιφανειακά υδάτινα σώματα που συνδέονται με τον τύπο οικοτόπου για γεωργική χρήση	92D0	GR4340001	
A36	Πρόχειρες μικρές κατασκευές για την εξυπηρέτηση των αγροτικών δραστηριοτήτων	4090, 5420, 5430, 6220*, 9290, 9540	GR4340008	P
B01	Φύτευση ξενικών ειδών	1410	GR4340001	T
B05	Υλοτομία για διάφορους σκοπούς χωρίς νέες φυτεύσεις ή τη δυνατότητα φυσικής αναγέννησης	2250*, 92C0, 9310, 9320, 9340	GR4340001, GR4340003, GR4340006, GR4340010, GR4340015	P
B12	Αραίωση του υπορόφου των δένδρων	5420, 5430, 9290, 9540	GR4340008	P
B13	Καύση για δασικούς σκοπούς	2110, 2120, 5420, 934A, 9540	GR4340001, GR4340003, GR4340008	P
		9540	GR4340015	T

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	Κωδικός τύπου οικοτόπου	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
C01	Απόσπαση άμμου και χαλικιών	2120, 5420	GR4340001, GR4340003	P
E01	Δρόμος-χωματόδρομος	1150, 1240, 2110, 2120, 2230, 2250*, 3170*, 3250, 4090, 5330, 5420, 5430, 6220*, 6420, 72A0, 8140, 8210, 9290, 92C0, 92D0, 9310, 9320, 9340, 934A, 9540	GR4340001, GR4340002, GR4340003, GR4340004, GR4340005, GR4340006, GR4340007, GR4340008, GR4340010, GR4340015	P
		5420, 8210	GR4340001	T
F01	Όχληση από ανθρώπινες δραστηριότητες	2110, 2120, 2230, 5330, 6420	GR4340003, GR4340006, GR4340010	P
		3250	GR4340010	T
F02	Όχληση από κατασκευαστικές δραστηριότητες	3250, 3280, 72A0, 92C0	GR4340006, GR4340010	P
F05	Υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας, κτίρια στην παραλία	1240, 1310, 2110, 2220, 2230, 2250*, 3250, 5420, 6420, 8210, 92C0, 92D0	GR4340001, GR4340002, GR4340003, GR4340006, GR4340008, GR4340010, GR4340015	P
		2120, 2250*	GR4340001, GR4340010	T
	Κατασκήνωση, τροχόσπιτο	1310	GR4340001	P
	Υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας	3250, 92C0, 92D0	GR4340006, GR4340010	P
		6420	GR4340010	T
F06	Αποκατάσταση και καθαρισμός παραλίας	2110	GR4340003, GR4340006, GR4340012	P
F07	Διάφορες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στη φύση, ποδοπάτημα	1240, 1310, 2110, 2120, 2220, 2230, 2250*, 3170*, 5330, 5420, 6220*, 6420, 72A0, 8210, 9290, 92C0, 92D0, 9540	GR4340001, GR4340002, GR4340003, GR4340006, GR4340008, GR4340010, GR4340012, GR4340015	P
	Ποδοπάτημα	9320, 92C0	GR4340001, GR4340006	
F08	Ανθρωπογενείς αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς	1150, 1410, 3170*, 92C0, 92D0	GR4340001, GR4340007	P
F09	Οικιακά απορρίμματα	3170*, 3280, 3290, 72A0, 92C0, 92D0, 9320, 9340	GR4340001, GR4340003, GR4340004, GR4340006, GR4340008, GR4340010	P
F12	Σκουπίδια	3250, 72A0	GR4340010	P
F31	Τροποποίηση των υδρολογικών συνθηκών	72A0	GR4340006	P
	Ανθρωπογενείς αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς	92C0, 6420	GR4340008, GR4340010	
G07	Κυνήγι	5420, 9320	GR4340001	P
G09	Υπερβολική συγκομιδή ειδών χλωρίδας	4090	GR4340008	P
G24	Εισαγωγή και εξάπλωση ειδών	3280	GR4340006	P
H06	Ανθρωπογενής μείωση της συνδεσιμότητας των ενδιαιτημάτων	6420	GR4340006	P
I01	Εισβλητικά μη αυτόχθονα είδη	72A0	GR4340006	T
I02	Εισβλητικά μη αυτόχθονα είδη	2120, 2230, 3280, 3290, 5230, 5330, 72A0, 92C0	GR4340001, GR4340003, GR4340004, GR4340006, GR4340010	P
		3250, 5330	GR4340003, GR4340006	T
J01	Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά ύδατα	1240, 92C0, 92D0	GR4340001, GR4340003, GR4340007	P
J04	Συγκεντρώσεις απορριμμάτων	92C0	GR4340007	P
K01	Άντληση επιφανειακών υδάτων	72A0	GR4340006	P
K04	Αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς	6420	GR4340006	P
L01	Διάβρωση	9290, 9320, 934A	GR4340005, GR4340008	P

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	Κωδικός τύπου οικοτόπου	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
L04	Ευτροφισμός	72A0	GR4340006	P
L06	Παρασιτικά είδη	3250, 9290, 9540	GR4340008, GR4340010	P
M09	Φυσικής προέλευσης φωτιά	5420, 9320	GR4340008	P
N01	Άνοδος της θερμοκρασίας εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής	9290	GR4340008	P

Πίεση/ Απειλή: P= Πίεση, T= Απειλή, P/T= Πίεση & Απειλή

Παρατηρούμε ότι η πίεση Μη εντατική Βοσκή (A01) εντοπίζεται στα περισσότερα site του Ν. Χανίων καθώς επίσης και σε πλήθος Τ. Οικοτόπων (16). Επιπρόσθετα οι δρόμοι- χωματόδρομοι (E01), η Διάφορες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στη φύση, ποδοπάτημα (F05) καθώς και οι Υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας, κτίρια στην παραλία (F07) αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο στην περιοχή μελέτης.

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι Οικότοποι Προτεραιότητας επηρεάζονται, ανάλογα και την θέση τους, από τις κάτωθι πιέσεις/ απειλές:

- Εγκατάλειψη - Απουσία βόσκησης
- Εντατική βόσκηση
- Μη εντατική βοσκή
- Εφαρμογή Διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών
- Υλοτομία για διάφορους σκοπούς χωρίς νέες φυτεύσεις ή τη δυνατότητα φυσικής αναγέννησης
- Διάφορες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στη φύση, ποδοπάτημα
- Ανθρωπογενείς αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς

Πίνακας 2.3.1-2. Πιέσεις- Απειλές ανά είδος χλωρίδας και πανίδας, στην περιοχή μελέτης.

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
A01	Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)	**I**: *Afropselaphus assingi , Afropselaphus doernfeldae, Agapanthia probsti, Allotyphlus foedatus, Amauronyx askifouicus, Amauronyx occidens, Anaglyptus praecellens, Anthaxia brodskyi, Anthaxia margotana, Astenus minos, Bolbelasmus keithi, Bryaxis meybohmianus, Bucculatrix kaptarae, Cephennium chanianum, Chaetopelma lymberakisi, Cryphia omalosi, Dendarus falassarnensis, Dendarus grampusanus, Dendarus maximus, Dendarus wettsteini, Dichrooscytus impros, Elachista antonia, Elachista sebastella, Eudarcia creticola, Faronus albimontium, Faronus lefkamontium, Faronus meybohmi, Geostiba albimontis, Herrichia vilhelmseniella, Isotomus speciosus jarmilae, Kenotyphlus virgatus, Macrothele cretica, Messor concolor, Pedostrangalia ariadne, Peribatodes omalensis, Phlegra theseusi, Pholcus creticus, Phyllobrostis minoica, Pseudobankesia hauseriella, Pseudosphegesthes bergeri, Purpuricenus schurmanni, Tectusa callicera, Teleiodes albiluculella, Temnothorax minotaurosi, Tentyria sporadica gavdosana, Trichoferus bergeri, Yllenus gavdos*	P
	Μετατροπή σε καλλιέργεια	**I**: *Albinaria tenuicostata, Mediterranea pieperi*	T
	Δημιουργία δρόμου	**I**: *Deroceras gavdosensis*	
A05	Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)	**R**: *Chalcides ocellatus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni, Mediodactylus danilewskii, Podarcis cretensis, Telescopus fallax, Zamenis situla*	P
A06	Εγκατάλειψη - Απουσία βόσκησης	**P**: *Anacamptis palustris*	P
A09	Εντατική βόσκηση	**P**: *Acantholimon androsaceum, Allium bourgeaui subsp. cycladicum, Allium dilatatum, Allosorus persicus, Alyssum fragillimum, Alyssum lassiticum, Alyssum sphacioticum, Anchusa cespitosa, Anthemis abrotanifolia, Anthemis glaberrima, Anthemis samariensis, Arabis cretica, Arenaria fragillima, Arenaria guicciardii, Arenaria saponarioides, Arum idaeum, Arum purpureospathum, Asperula idaea, Asperula pubescens, Asperula rigida, Asplenium creticum, Bellis longifolia, Bolanthus creutzburgii, Brachypodium sylvaticum ssp. creticum, Bufonia stricta ssp. stricta, Calamintha cretica, Campanula aizoides, Campanula cretica, Campanula creutzburgii, Campanula jacquinii, Campanula laciniata, Campanula tubulosa, Centaurea argentea ssp. Macrothysana, Centaurea baldaccii, Centaurea idaea, Centaurea lancifolia, Centaurea redempta ssp. redempta, Centranthus sieberi, Cephalaria squamiflora, Chaerophyllum creticum, Cirsium morinifolium, Clematis elisabethae-carolae, Colchicum cretense, Colchicum macrophyllum, Corydalis uniflora, Crepis pusilla, Crepis sibthorpiana, Crocus sieberi, Cuscuta atrans, Cynoglossum sphacioticum, Datisca cannabina, Dianthus fruticosus ssp. creticus, Dianthus juniperinus, Dianthus sphacioticus, Draba cretica, Draba nuda, Ebenus cretica, Elatine alsinastrum, Eryngium ternatum, Erysimum candicum ssp. candicum, Erysimum mutabile, Erysimum raulinii, Euphorbia herniariifolia, Euphorbia rechingeri, Euphorbia sultan-hassei, Ferulago thyrsiflora, Festuca polita ssp. Cretica, Filago cretensis ssp. cretensis, Gagea omalensis, Galium incanum ssp. creticum, Galium incurvum, Galium samothracicum, Gypsophila nana, Helianthemum hymettium, Helichrysum heldreichii, Herniaria parnassica subp. Cretica, Hieracium schmidtii ssp. Creticum, Hypericum empetrifolium ssp. Oliganthum, Hypericum empetrifolium ssp. Tortuosum, Hypericum kelleri, Noccaea cretica, Noccaea zaffranii, Odontites linkii, Onobrychis sphaciotica, Onopordum bracteatum ssp. Creticum, Onosma erecta ssp. erecta, Origanum dictamnus, Paracaryum lithospermifolium ssp. Cariense, Petromarula pinnata, Petrorhagia dianthoides, Phagnalon pygmaeum, Phoenix theophrasti, Pimpinella tragium ssp. Depressa, Prospero depressum, Prunus prostrata, Ranunculus radinotrichus, Ranunculus subhomophyllus, Ricotia cretica, Sanguisorba cretica, Scilla nana ssp. nana, Scutellaria hirta, Scutellaria*	P

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
		sieberi, Securigera globosa, Sedum creticum, Sedum laconicum ssp. laconicum, Sedum praesidis, Sedum tristriatum, Senecio fruticulosus, Serapias bergonii, Sideritis syriaca ssp. syriaca, Silene variegata, Silene vulgaris ssp. suffrutescens, Staehelina fruticosa, Staehelina petiolata, Symphytum creticum, Telephium imperati ssp. pauciflorum, Teucrium cuneifolium, Tulipa bakeri, Tulipa saxatilis, Valeriana asarifolia, Verbascum arcturus, Verbascum spinosum, Veronica sartoriana, Veronica thymifolia, Viola alba subsp. Cretica, Viola fragrans, Viola rauliniana, Woodwardia radicans	
A10	Ανεπαρκής βόσκηση ή υποβόσκηση	**P**: *Allium rubrovittatum, Allium tardans, Anacamptis collina, Anacamptis coriophora subsp. fragrans, Anacamptis papilionacea ssp. alibertis, Anemone hortensis ssp. Heldreichii, Biarum davisii, Bupleurum kakiskalae, Centaurea idaea, Centaurea raphanina ssp. raphanina, Cerastium scaposum ssp. scaposum, Chamaecytisus spinescens ssp. Creticus, Crepis neglecta ssp. Cretica, Crepis tybakiensis, Fritillaria messanensis ssp. Sphaciotica, Fumana paphlagonica ssp. Alpina, Galium extensum, Galium monachinii, Himantoglossum robertianum, Hypericum aciferum, Nepeta sphaciotica, Ononis spinosa ssp. diacantha, Ononis verae, Orchis italica, Orchis pauciflora, Origanum dictamnus, Origanum microphyllum, Origanum X minoanum, Ormosolenia alpina, Ornithogalum creticum, Petrorhagia candica, Petrorhagia illyrica ssp. Taygetea, Phlomis lanata, Prospero minimum, Prunella cretensis, Ranunculus cupreus, Silene pinetorum ssp. Sphaciotica, Silene sieberi, Spiranthes spiralis, Stachys spinosa, Sternbergia lutea ssp. Greuteriana, Teucrium alpestre, Teucrium flavum ssp. gymnocalyx, Tulipa cretica, Verbascum spinosum, Veronica glauca ssp. kavusica, Zelkova abelicea*	
	Βόσκηση σε δάση και δασικές εκτάσεις	**P**: *Allium rubrovittatum, Centaurea idaea, Cephalanthera longifolia, Cyclamen creticum, Epipactis cretica, Himantoglossum samariense, Ophrys sphegodes, Ophrys sphegodes ssp. mammosa, Ophrys spruneri ssp. spruneri, Ophrys tenthredinifera, Orchis anthropophora, Orchis quadripunctata, Orchis spitzelii ssp. Nitidifolia, Paeonia clusii ssp. clusii, Ranunculus asiaticus, Trifolium phitosianum*	P
	Εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης	**P**: *Allium dilatatum, Allium rubrovittatum, Anacamptis collina, Anacamptis laxiflora, Androcymbium rechingeri, Anthemis ammanthus, Anthemis chia, Anthemis glaberrima, Artemisia inculta, Asperula rigida, Bupleurum gaudianum, Callitriche pulchra, Centaurea idaea, Centaurea pumilio, Centaurea raphanina ssp. raphanina, Crepis pusilla, Crepis tybakiensis, Cyclamen creticum, Cynara cornigera, Ebenus cretica, Filago aegaea ssp. aristata, Filago cretensis ssp. cretensis, Fritillaria graeca, Helichrysum orientale, Himantoglossum robertianum, Nigella stricta, Onosma graeca, Ophrys bombyliflora, Ophrys holoserica subsp. Candica, Orchis italica, Orchis pauciflora, Periploca angustifolia, Petromarula pinnata, Polygala venulosa, Ranunculus asiaticus, Scutellaria sieberi, Silene fabaria, Stachys arvensis, Stachys spinosa, Teucrium brevifolium, Trigonella corniculata subsp. Rechingeri, Tulipa cretica, Tulipa goulimyi, Tulipa saxatilis, Valeriana asarifolia, Viola scorpiuroides*	
	Ημιεκτατική αιγοπροβατοτροφία με κανονική πυκνότητα βόσκησης	**P**: *Cyclamen creticum*	
A11	Καύση για γεωργικούς σκοπούς	**P**: *Androcymbium rechingeri, Phoenix theophrasti, Zelkova abelicea*	P
		P: *Phoenix theophrasti*	T
	Καύση για γεωργικούς σκοπούς των γειτονικών καλλιεργειών	**P**: *Allium rubrovittatum, Allium tardans, Anacamptis collina, Anacamptis coriophora subsp. fragrans, Anacamptis papilionacea ssp. alibertis, Anemone hortensis ssp. Heldreichii, Biarum davisii, Cerastium scaposum ssp. scaposum, Crepis neglecta ssp. Cretica, Crepis tybakiensis, Fritillaria messanensis ssp. Sphaciotica, Himantoglossum robertianum, Ononis spinosa ssp. diacantha, Ononis verae, Orchis italica, Orchis pauciflora, Origanum microphyllum, Origanum X minoanum, Ormosolenia alpina, Ornithogalum creticum, Petrorhagia candica, Phlomis lanata, Prospero minimum, Prunella cretensis, Ranunculus cupreus, Silene sieberi, Stachys spinosa, Sternbergia lutea ssp. Greuteriana, Teucrium alpestre, Teucrium flavum ssp. gymnocalyx, Tulipa cretica, Verbascum spinosum*	P

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς	**R**: *Chalcides ocellatus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni, Mediodactylus danilewskii, Podarcis cretensis, Telescopus fallax, Zamenis situla*	T
A12	Πυρκαγιά	**I**: *Mediterranea pieperi*	T
A15	Εφαρμογή Διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών	**P**: *Androcymbium rechingeri, Crepis pusilla, Origanum dictamnus, Phoenix theophrasti*	P
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	**I**: *Eupholidoptera cretica, Eupholidoptera jacquelinae, Eupholidoptera pallipes, Heterarthrus imbrosensis, Orchamus raulinii*	P
	Ρύπανση των υδάτων ως αποτέλεσμα της χρήσης φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	**A**: *Bufotes viridis, Hyla arborea, Pelophylax cretensis*	P
		A: *Bufotes viridis, Hyla arborea*	T
	Χρήση φυτοπροστατευτικών στο σύνολο της έκτασης της περιοχής Natura	**M**: *Eptesicus serotinus, Pipistrellus hanaki, Pipistrellus kuhlii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Tadarida teniotis*	P
	Ρύπανση των αγροτικών εκτάσεων στις οποίες τρέφεται το είδος από χημικά φυτοπροστατευτικά	**M**: *Pipistrellus kuhlii*	
A26	Διάχυτη ρύπανση στα επιφανειακά ύδατα (λόγω αγροτικών και δασοκομικών δραστηριοτήτων)	**P**: *Cyclosorus dentatus, Serapias lingua*	P
A30	Άντληση νερού από επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση	**P**: *Anacamptis laxiflora, Anthemis chia, Cyclosorus dentatus, Serapias lingua*	P/T
A31	Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη	**I**: *Boyeria cretensis, Rhyacophila gudrunae, Speocyclops creticus, Tinodes aligi*	T
A36	Διάφορες δραστηριότητες πάνω από το σπήλαιο Ψιμάκι	**M**: *Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	P
B01	Μη φυσικές φυτεύσεις σε ανοιχτές εκτάσεις (μη αυτόχθονα είδη) σε παραλίες	**R**: *Caretta caretta*	P
B12	Αραίωση του υπορόφου των δένδρων	**P**: *Trifolium phitosianum*	P
C01	Εξόρυξη ορυκτών	**P**: *Origanum dictamnus*	T
	Αμμοληψίες (Παραλία Κολυμπάρι)	**R**: *Caretta caretta*	P

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Εξόρυξη ορυκτών (π.χ. πετρώματα, μεταλλεύματα, χαλίκια, άμμος)		
C03	Όχληση με αρνητική επίδραση στη φυσιολογία και στη συμπεριφορά: Η φυσιολογία, η συμπεριφορά και η οικολογία του είδους επηρεάζεται σημαντικά από την ηχητική ρύπανση που προκαλείται στο θαλάσσιο περιβάλλον από τη ναυτιλία, τις σεισμικές έρευνες/εξορύξεις υδρογονανθράκων	**M**: *Physeter macrocephalus*	T
	Όχληση με αρνητική επίδραση στη φυσιολογία και στη συμπεριφορά: Η φυσιολογία, η συμπεριφορά και η οικολογία του είδους επηρεάζεται σημαντικά από την ηχητική ρύπανση που προκαλείται στο θαλάσσιο περιβάλλον από τη ναυτιλία, τις σεισμικές έρευνες/εξορύξεις υδρογονανθράκων. Η απειλή κρίνεται ως Μακροχρόνια και Μόνιμη λαμβάνοντας υπόψη τον σωρευτικό αποτέλεσμα των πολλαπλών πηγών ηχητικής ρύπανσης στο θαλάσσιο περιβάλλον παρά το γεγονός ότι κάποιες από αυτές μπορεί να έχουν βραχυχρόνιο και προσωρινό χαρακτήρα		
D01	Σχεδιασμός υποδομών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας	**P**: *Hypericum kelleri, Noccaea cretica* **I**: *Albinaria pondika, Albinaria tenuicostata, Albinaria xanthostoma, Mastus amenazada, Metafruticicola crassicosta* **M**: *Eptesicus serotinus, Hypsugo savii, Miniopterus schreibersii, Monachus monachus, Myotis aurascens, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Nyctalus leisleri, Pipistrellus hanaki, Pipistrellus kuhlii, Plecotus kolombatovici, Plecotus macrobullaris, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Tadarida teniotis*	T
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	**M**: *Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	P
	Εκτεταμένη οδοποιία (άσφαλτος, τσιμεντόδρομοι, χωματόδρομοι).	**A**: *Bufotes viridis* **R**: *Chalcides ocellatus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Podarcis cretensis, Telescopus fallax, Zamenis situla* **M**: *Felis silvestris*	
	Κατακερματισμός ενδιαιτήματος, όχληση, δυνατότητα δημιουργίας νέων κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων με αίγες, πρόσβαση σε παράνομες δραστηριότητες (πχ λαθροθηρία)	**M**: *Capra aegagrus*	
	Δημιουργία δρόμου	**I**: *Mastus claudia, Mediterranea pieperi, Metafruticicola crassicosta*	T

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Διάνοιξη δρόμων και μονοπατιών	**I**: *Albinaria pondika, Albinaria sphakiota, Albinaria sublamellosa, Albinaria tenuicostata, Albinaria xanthostoma, Deroceras gavdosensis, Lindbergia pageti*	
	Δρόμος-χωματόδρομος	**P**: *Acantholimon androsaceum, Allium bourgeaui subsp. cycladicum, Allium dilatatum, Allium rubrovittatum, Allium tardans, Allosorus persicus, Alyssum fragillimum, Alyssum lassiticum, Alyssum sphacioticum, Anacamptis collina, Anacamptis coriophora subsp. fragrans, Anacamptis papilionacea ssp. alibertis, Anchusa cespitosa, Anemone hortensis ssp. Heldreichii, Anthemis abrotanifolia, Anthemis samariensis, Arabis cretica, Arenaria fragillima, Arenaria guicciardii, Arenaria saponarioides, Arum idaeum, Asperula idaea, Asperula pubescens, Asperula rigida, Asperula taygetea, Asplenium creticum, Bellis longifolia, Biarum davisii, Bolanthus creutzburgii, Brachypodium sylvaticum ssp. creticum, Bufonia stricta ssp. stricta, Calamintha cretica, Campanula aizoides, Campanula cretica, Campanula creutzburgii, Campanula jacquinii, Campanula laciniata, Campanula tubulosa, Centaurea argentea ssp. macrothysana, Centaurea baldaccii, Centaurea idaea, Centaurea lancifolia, Centaurea pumilio, Centaurea raphanina ssp. raphanina, Centaurea redempta ssp. redempta, Centranthus sieberi, Cephalanthera longifolia, Cephalaria squamiflora, Cerastium scaposum ssp. scaposum, Chaerophyllum creticum, Chamaecytisus spinescens ssp. creticus, Cirsium morinifolium, Clematis elisabethae-carolae, Colchicum cretense, Colchicum macrophyllum, Corydalis uniflora, Crepis neglecta ssp. Cretica, Crepis sibthorpiana, Crepis tybakiensis, Crocus sieberi, Cuscuta atrans, Cyclamen creticum, Cynara cornigera, Cynoglossum sphacioticum, Dianthus fruticosus ssp. creticus, Dianthus juniperinus, Dianthus sphacioticus, Draba cretica, Draba nuda, Ebenus cretica, Elatine alsinastrum, Epipactis microphylla, Eryngium ternatum, Erysimum candicum ssp. candicum, Erysimum mutabile, Erysimum raulinii, Euphorbia herniariifolia, Euphorbia rechingeri, Euphorbia sultan-hassei, Ferulago thyrsiflora, Festuca polita ssp. Cretica, Filago aegaea ssp. aristata, Filago cretensis ssp. cretensis, Fritillaria graeca, Fritillaria messanensis ssp. Sphaciotica, Fumana paphlagonica ssp. Alpina, Gagea omalensis, Galium extensum, Galium incanum ssp. creticum, Galium incurvum, Galium monachinii, Galium samothracicum, Gypsophila nana, Helianthemum hymettium, Helichrysum heldreichii, Herniaria parnassica subp. Cretica, Hieracium schmidtii ssp. Creticum, Himantoglossum robertianum, Himantoglossum samariense, Hypericum empetrifolium ssp. Oliganthum, Hypericum empetrifolium ssp. Tortuosum, Hypericum kelleri, Nigella stricta, Noccaea cretica, Noccaea zaffranii, Odontites linkii, Onobrychis sphaciotica, Ononis spinosa ssp. diacantha, Ononis verae, Onopordum bracteatum ssp. Creticum, Onosma erecta ssp. erecta, Onosma graeca, Ophrys bombyliflora, Ophrys holoserica subsp. Candica, Ophrys sphegodes, Ophrys sphegodes ssp. mammosa, Ophrys spruneri ssp. spruneri, Ophrys tenthredinifera, Orchis italica, Orchis pauciflora, Orchis quadripunctata, Orchis spitzelii ssp. nitidifolia, Origanum microphyllum, Origanum X minoanum, Ormosolenia alpina, Ornithogalum creticum, Paeonia clusii ssp. clusii, Paracaryum lithospermifolium ssp. cariense, Petromarula pinnata, Petrorhagia candica, Petrorhagia dianthoides, Petrorhagia illyrica ssp. Taygetea, Phagnalon pygmaeum, Phlomis lanata, Phoenix theophrasti, Pimpinella tragium ssp. Depressa, Polygala venulosa, Prospero depressum, Prospero minimum, Prunella cretensis, Prunus prostrata, Ranunculus asiaticus, Ranunculus creticus, Ranunculus cupreus, Ranunculus radinotrichus, Ranunculus subhomophyllus, Ricotia cretica, Sanguisorba cretica, Scilla nana ssp. nana, Scutellaria hirta, Scutellaria sieberi, Securigera globosa, Sedum creticum, Sedum laconicum ssp. laconicum, Sedum praesidis, Sedum tristriatum, Senecio fruticulosus, Serapias bergonii, Sideritis syriaca ssp. syriaca, Silene sieberi, Silene variegata, Silene vulgaris ssp. suffrutescens, Spiranthes spiralis, Stachys arvensis, Stachys spinosa, Staehelina fruticosa, Staehelina petiolata, Sternbergia lutea ssp. Greuteriana, Symphytum creticum, Telephium imperati ssp. pauciflorum, Teucrium alpestre, Teucrium cuneifolium, Teucrium flavum ssp. gymnocalyx, Trifolium phitosianum, Trigonella corniculata subsp. Rechingeri, Tulipa bakeri, Tulipa cretica, Tulipa goulimyi, Tulipa saxatilis, Valeriana asarifolia, Verbascum arcturus, Verbascum spinosum, Veronica glauca ssp. kavusica, Veronica sartoriana, Veronica thymifolia, Viola alba subsp. Cretica, Viola fragrans, Viola rauliniana, Viola scorpiuroides*	P
		P: *Origanum dictamnus, Woodwardia radicans*	T
E02	Θανάτωση ή τραυματισμός από πρόσκρουση, κόλπος Χανίων	**R**: *Caretta caretta*, *Chelonia mydas*	P/T

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Συγκρούσεις με πλοία που προκαλούν θανάσιμους τραυματισμούς: Στην περιοχή έχουν καταγραφεί περιστατικά εκβρασμένων νεκρών κητωδών του είδους, με εμφανή τραύματα από πρόσκρουση με μεγάλα διερχόμενα πλοία, καθιστώντας σαφή τον συσχετισμό μεταξύ της απώλειας ατόμων του είδους στη συγκεκριμένη θαλάσσια περιοχή και της υψηλής πυκνότητας των ακτοπλοϊκών διαδρομών που διέρχονται από αυτήν. Επιστημονικές έρευνες των τελευταίων δύο δεκαετιών στην ευρύτερη περιοχή της Ελληνικής Τάφρου συμπεριλαμβανομένης της συγκεκριμένης περιοχής, έχουν αποδείξει πως πάνω από το 50% των εκβρασμένων νεκρών ατόμων του είδους, έχει προκληθεί ως άμεσο αποτέλεσμα συγκρούσεων με μεγάλα πλοία που διασχίζουν την περιοχή αυτή.	**M**: *Physeter macrocephalus*	P/T
F01	Συνεχής αστικοποίηση	**R**: *Caretta caretta*	P/T
	Χώρος στάθμευσης		
F05	Υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας, κτίρια στην παραλία	**P**: *Centaurea pumilio, Nigella stricta*	P/T
	Χώροι στάθμευσης	**P**: *Phoenix theophrasti*	P
	Προβλήτες και τουριστικοί λιμένες	**R**: *Caretta caretta*	P/T
	Έπιπλα θαλάσσης κατά μήκος παραλιών		
F06	Καθαρισμός παραλιών από φύκια παραλίες	**R**: *Caretta caretta*	P/T
F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	**I**: *Chthonius minotaurus, Duvalius sbordonii, Dysderocrates marani, Dysderocrates marani, Elaphoidella minos, Exniphargus tzanisi, Graeconiscus kournasensis, Harpactea persephone, Histopona isolata, Kryptonesticus henderickxi, Lepthyphantes beshkovi, Lindbergia pageti, Lindbergia pageti, Niphargobatoides lefkodemonaki*	P
		I: *Platanosphaera kournasensis, Segestria sbordonii*	T
	Υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας, ποδοπάτημα	**I**: *Androcymbium rechingeri*	P/T
	Όχληση στα καταφύγια	**M:** *Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	
	Όχληση από τη συχνή κίνηση ανθρώπων στην περιοχή εξάπλωσης του είδους (πεζοπορικός τουρισμός)	**M**: *Capra aegagrus*	
	Ποδοπάτημα, συχνή χρήση	**R**: *Caretta caretta*	
	Οδήγηση εκτός δρόμου (off-road)		
	Μηχανοκίνητος Ναυταθλητισμός		

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Έπιπλα θαλάσσης κατά μήκος της παραλίας Πλατανιά		
	Έπιπλα θαλάσσης κατά μήκος της παραλίας Κολυμπάρι		
	Άλλα αθλήματα υπαίθρου και ψυχαγωγικές δραστηριότητες		
	Διάφορες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στη φύση, ποδοπάτημα	**P:** *Anthemis ammanthus, Centaurea pumilio, Crepis pusilla, Elatine alsinastrum, Nigella stricta, Silene fabaria, Viola alba subsp. cretica*	P
		P: *Centaurea pumilio, Cephalanthera cucullata, Elatine alsinastrum, Nigella stricta, Viola alba subsp. cretica*	T
F08	Προστασία από τη θάλασσα. έργα προστασίας των ακτών	**R**: *Caretta caretta*	P/T
F09	Οικιακά απορρίμματα	**P:** *Cyclosorus dentatus, Elatine alsinastrum, Serapias lingua, Viola alba subsp. cretica*	P/T
	Εναποθέσεις οικιακών απορριμμάτων	**R**: *Caretta caretta*	
F22	Πλαστικές σακούλες και φελιζόλ κατά μήκος των παραλιών	**R**: *Caretta caretta*	P/T
	Πλαστικές σακούλες	**M**: *Grampus griseus, Physeter macrocephalus, Ziphius cavirostris*	P
F24	Ηχητικές οχλήσεις σε παραλίες	**R**: *Caretta caretta*	P/T
	Φωτορύπανση σε παραλίες		
	Ηχορύπανση (pingers)	**M**: *Tursiops truncatus*	P
	Θόρυβος	**M**: *Physeter macrocephalus*	
	Συστήματα ηχοεντοπισμού των πλοίων	**M**: *Ziphius cavirostris*	
G01	Επιλεκτική αλιεία & αλιεία με ψαροντούφεκο	**F**: *Epinephelus marginatus*	P/T
	Μείωση της διαθέσιμης τροφής	**M**: *Monachus monachus*	T
	Μείωση των θηραμάτων	**M**: *Tursiops truncatus*	
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	**P:** *Acantholimon androsaceum, Alyssum fragillimum, Alyssum lassiticum, Alyssum sphacioticum, Anchusa cespitosa, Anthemis abrotanifolia, Arabis cretica, Arenaria guicciardii, Arum idaeum, Asperula idaea, Bellis longifolia, Bolanthus creutzburgii, Brachypodium sylvaticum ssp. creticum, Bufonia stricta ssp. stricta, Centaurea baldaccii, Chaerophyllum creticum, Cirsium morinifolium, Clematis elisabethae-carolae, Colchicum cretense, Corydalis uniflora, Crocus sieberi, Cuscuta atrans, Cynoglossum sphacioticum, Festuca polita ssp. Cretica, Gagea omalensis, Galium incanum ssp. creticum, Galium incurvum, Galium samothracicum, Helianthemum hymettium, Herniaria parnassica subp. Cretica, Hypericum empetrifolium ssp. Tortuosum, Hypericum kelleri, Noccaea cretica, Noccaea zaffranii, Paracaryum lithospermifolium ssp. Cariense, Prunus prostrata, Ranunculus radinotrichus, Scilla nana ssp. nana, Scutellaria hirta, Senecio fruticulosus, Sideritis syriaca ssp. syriaca, Telephium imperati ssp. pauciflorum, Tulipa bakeri, Veronica sartoriana, Veronica thymifolia, Viola fragrans, Viola rauliniana*	P/T
	Συγκομιδή	**P:** *Origanum dictamnus*	
	Συλλογή και απόσπαση τμημάτων φυτού	**P:** *Zelkova abelicea*	
	Εμπόριο κατοικίδιων, συλλογή από ιδιώτες ως κατοικίδιο, συλλογή για ερευνητικούς σκοπούς	**R:** *Mauremys rivulata*	T
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	**M**: *Stenella coeruleoalba*	P
	Ηθελημένη θανάτωση κυρίως από παράκτιους ψαράδες	**M**: *Tursiops truncatus*	

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Θανάτωση	**M**: *Monachus monachus, Tursiops truncatus*	
	Λαθροθηρία και παράνομη εμπορία κρέατος	**M**: *Capra aegagrus*	P/T
	Σκόπιμη θανάτωση	**R**: *Hierophis gemonensis, Natrix tessellata, Telescopus fallax*	
	Σκόπιμη θανάτωση. Το συγκεκριμένο είδος στην Κρήτη θεωρείται εσφαλμένα ως δηλητηριώδες.	**R**: *Chalcides ocellatus*	
	Σκόπιμη θανάτωση. Το συγκεκριμένο είδος στην Κρήτη θεωρείται εσφαλμένα ως δηλητηριώδες (οχιά).	**R**: *Zamenis situla*	
G11	Υπερσυλλογή	**I**: *Lindbergia pageti, Mediterranea pieperi, Metafruticicola crassicosta*	P
		I: *Albinaria sphakiota, Albinaria sublamellosa*	T
G12	Εμπλοκή σε αλιευτικά εργαλεία (δίχτυα)	**M**: *Monachus monachus*	P
	Ακούσια σύλληψη, λόγω δραστηριοτήτων αλιείας	**M**: *Tursiops truncatus*	
	Τυχαία θανάτωση	**M**: *Grampus griseus*	
	Ακούσια σύλληψη, λόγω δραστηριοτήτων αλιείας, κόλπος Χανίων	**R**: *Caretta caretta, Chelonia mydas*	P/T
H02	Όχληση με αρνητική επίδραση στη φυσιολογία και στη συμπεριφορά: Η φυσιολογία, η συμπεριφορά και η οικολογία του είδους επηρεάζεται σημαντικά από την ηχητική ρύπανση που προκαλείται στο θαλάσσιο περιβάλλον από τις στρατιωτικές ασκήσεις	**M**: *Physeter macrocephalus*	T
H04	Βανδαλισμός	**R**: *Caretta caretta*	P/T
H06	Ανθρωπογενής μείωση της συνδεσιμότητας των ενδιαιτημάτων	**P**: *Anacamptis palustris*	P/T
H07	Ενόχληση κατά την αναπαραγωγική περίοδο	**M**: *Monachus monachus*	P
I01	Παρουσία του εισβλητικού ξενικού είδους Trachemys scripta στη Λίμνη Αγιάς	**R**: *Mauremys rivulata*	P/T
	Παρουσία του εισβλητικού ξενικού είδους Trachemys scripta στη Λίμνη Κουρνά, στη Λίμνη Γεωργιούπολης και στον Αλμυρό Ποταμό		
	Παρουσία του εισβλητικού ξενικού είδους βατράχου Lithobates catesbeianus στη Λίμνη Αγιάς	**A**: *Pelophylax cretensis*	
I02	Εισβλητικά μη αυτόχθονα είδη	**P**: *Cyclosorus dentatus, Serapias lingua*	P/T
	Ξενικά είδη	**P**: *Androcymbium rechingeri, Phoenix theophrasti, Woodwardia radicans*	P
I05	Κίνδυνος μετάδοσης νόσων στον πληθυσμό από παθογόνα που προσβάλουν και	**M**: *Capra aegagrus*	T

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	μεταδίδονται από κτηνοτροφικά ζώα (αίγες ή/και πρόβατα)		
J01	Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)	**A**: *Bufotes viridis, Hyla arborea, Pelophylax cretensis* **R**: *Natrix tessellata*	P/T
		R: *Mauremys rivulata*	T
J02	Χημική ρύπανση	**M**: *Stenella coeruleoalba*	T
J04	Σκουπίδια και στερεά απόβλητα	**P**: *Androcymbium rechingeri, Anthemis glaberrima*	P
	Σκουπίδια	**P**: *Androcymbium rechingeri, Crepis pusilla, Phoenix theophrasti*	P
		P: *Androcymbium rechingeri, Crepis pusilla*	T
K01	Υπερβολική άντληση για διάφορες χρήσεις.	**A**: *Bufotes viridis, Hyla arborea, Pelophylax cretensis* **R**: *Mauremys rivulata, Natrix tessellata*	P/T
K02	Χρήση γης, μπαζώματα κ.α.	**A**: *Bufotes viridis, Hyla arborea, Pelophylax cretensis* **R**: *Mauremys rivulata, Natrix tessellata*	P/T
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	**A**: *Bufotes viridis, Hyla arborea, Pelophylax cretensis* **R**: *Mauremys rivulata, Natrix tessellata*	P/T
	Αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς	**P**: *Anacamptis palustris*	
L01	Διάβρωση	**R**: *Caretta caretta*	P/T
L05	Κίνδυνος σοβαρής γενετικής στένωσης και απώλειας γενετικής ποικιλότητας του πληθυσμού στο ενδεχόμενο μείωσης του μεγέθους του ή κατακερματισμού του. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ενδογαμία και πλήθος άλλων ζητημάτων που σχετίζονται με τη βιολογία του πληθυσμού.	**M**: *Capra aegagrus*	T
L06	Ανταγωνισμός με κτηνοτροφικά ζώα και ιδίως τις αίγες που βόσκουν εντός και στα όρια της περιοχής εξάπλωσης του είδους	**M**: *Capra aegagrus*	P/T
	Θανάτωση ατόμων του είδους, ιδίως νεαρών, λόγω παρασιτισμού από Κρότωνες		
	Υβριδισμός με τις αίγες που βόσκουν ελεύθερα στην περιοχή εξάπλωσης του είδους ή στα όρια αυτής		
	Η μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη	**M**: *Monachus monachus*	T
M08	Πλημμυρισμός	**R**: *Caretta caretta*	P/T
M09	Φωτιά (φυσικής προέλευσης)	**M**: *Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros*	T
	Όλοι οι δασικοί οικότοποι	**M**: *Myotis aurascens, Nyctalus leisleri*	
N01	Κλιματική αλλαγή	**I**: *Deroceras gavdosensis, Lindbergia pageti, Mastus claudia, Mediterranea pieperi, Metafruticicola crassicosta*	T

Κωδικός Πίεσης	Εξειδίκευση Πίεσης	Είδη χλωρίδας και πανίδας	Σημασία
	Μεταβολές θερμοκρασίας (π.χ. άνοδος θερμοκρασίας & ακραίες τιμές) λόγω κλιματικής αλλαγής	**R**: *Caretta caretta*	P/T
N04 N05	Αλλαγή στην επιφάνεια των παραλιών στα θαλάσσια σπήλαια/καταφύγια	**M**: *Monachus monachus*	T

Είδη Χλωρίδας και Πανίδας: A= Αμφίβια, R= Ερπετά, I= Ασπόνδυλα, M= Θηλαστικά, P= Χλωρίδα, F= Ιχθύες

Σημασία: P= Πίεση, T= Απειλή, P/T= Πίεση & Απειλή

Παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη πλειοψηφία των ειδών χλωρίδας δέχεται τις ακόλουθες πιέσεις/ απειλές:

- Εντατική βόσκηση*
- Ανεπαρκής βόσκηση ή υποβόσκηση*
- Καύση για γεωργικούς σκοπούς

Ενώ τα αμφίβια- ερπετά επηρεάζονται κυρίως από:

- Πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς
- Δημιουργία δρόμων
- Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία
- Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα
- Χρήση γης για μαζώματα
- Τροποποίηση υδρολογικής ροής

*Σημείωση: Σε ορισμένες ΠΠ ή ακόμη και σε μεμονωμένα σημεία εντός του τόπου η βόσκηση είτε είναι έντονή είτε παρουσιάζει σημάδια μειωμένης έντασης ενώ η δραστηριότητα αυτή για να μην επηρεάζει αρνητικά τα είδη χλωρίδας θα έπρεπε να υφίστανται σε κανονικά επίπεδα. Επιπρόσθετα ορισμένα είδη επηρεάζονται περισσότερο από τη βόσκηση σε σύγκριση με άλλα και κατ' επέκταση οι 2 αυτές πιέσεις δρουν αρνητικά στα διάφορα είδη χλωρίδας που απαντούν στα σημεία όπου ταυτόχρονα αναπτύσσεται και η δραστηριότητα της κτηνοτροφίας.

Επίσης, τα χειρόπτερα κινδυνεύουν από:

- Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία
- Διάφορες γεωργικές δραστηριότητες
- Δημιουργία δρόμων
- Όχληση στα καταφύγια
- Φωτιά (φυσικής προέλευσης)

Τα περισσότερα είδη ασπονδύλων επηρεάζονται κυρίως από:

- Τη μετατροπή σε γεωργική γη
- Τη Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία
- Την Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη
- Τη δημιουργία δρόμων, εκτεταμένη οδοποιία
- Τον τουρισμό
- Την υπερσυλλογή
- Την κλιματική αλλαγή

Σε ότι αφορά στα θαλάσσια είδη τόσο ερπετά (χελώνες) όσο και θηλαστικά διαπιστώνουμε ότι επηρεάζονται κυρίως από τον τουρισμό (ποδοπατήματα, οδήγηση εκτός δρόμου, καθαρισμός παραλιών, έπιπλα θαλάσσης), ηχητικές οχλήσεις σε παραλίες, ακούσια σύλληψη λόγω δραστηριοτήτων αλιείας, πλοία.

Στο παρόν τεύχος σε ό,τι αφορά οι πιέσεις/ απειλές στα είδη ορνιθοπανίδας, λόγω του όγκου της πληροφορίας (πλήθος ειδών), θα εξεταστούν ανά ομάδα επίδρασης. Σημειώνεται ότι στο τεύχος ΤΠΑ (Πίνακας ΤΠΑ 2.3.1-11 του Τεύχους Τεκμηρίωσης)δίνονται αναλυτικά οι πιέσεις/ απειλές ανά είδος και ανά Προστατευόμενη Περιοχή.

Πίνακας 2.3.1-3. Πιέσεις- Απειλές ανά είδος ορνιθοπανίδας, στην περιοχή μελέτης.

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	*Είδη ορνιθοπανίδας*	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
A01	Η μετατροπή ημιορεινών λειμώνων σε ελαιώνες (δηλ. εκχέρσωση μακίας και φρυγάνων και απόδοση τους σε ελαιοκαλλιέργεια) επιφέρει μείωση της διαθεσιμότητας τροφής	*Anthus campestris, Aquila chrysaetos, Emberiza calandra, Emberiza cirlus, Emberiza hortulana, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Jynx torquila, Lullula arborea*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340021, GR4340023	P
A05	Μείωση της ετερογένειας & της μωσαικότητας των φυσικών και αγροτικών οικοσυστημάτων έχει ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση καταφυγίων, θέσεων αναπαραγωγής, συρρίκνωση των περιοχών κυνηγίου, μείωση των φυσικών θηραμάτων και της διαθεσιμότητας τροφής της ορνιθοπανίδας	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P
A06	Δάσωση αγροτικών γαιών και εγκατάλειψη λιβαδοπονικής διαχείρισης επιφέρει μείωση της διαθεσιμότητας τροφής. Η πλειοψηφία ειδικά των αρπακτικών χρειάζεται δασικά διάκενα και ανοικτές εκτάσεις για αναζήτηση τροφής	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P
A09	Η υπερβόσκηση επιφέρει ερημοποίηση και συνολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P
A11	Συχνή καύση της φυσικής βλάστησης επιφέρει διάβρωση των εδαφών και ερημοποίηση. Αποτέλεσμα η ολική υποβάθμιση του ενδιατήματος τροφοληψίας των ανώτερων θηρευτών	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P
A16	Η μηχανική κατεργασία του εδάφους σε ορισμένες καλλιέργειες (π.χ. φρεζάρισμα ελαιώνων) ή η χημική καταστροφή της φυσικής βλάστησης που θεωρείται ανταγωνιστική της αγροτικής παραγωγής έχει αποτέλεσμα την μείωση της διαθεσιμότητας της τροφής και την βιοσυσσώρευση τοξικών αγροχημικών στην τροφική πυραμίδα. Επίσης η εγκατάλειψή της πρακτικής των αναβαθμίδων - τράφων θα μπορούσε να ενσωματωθεί σε αυτήν την κατηγορία.	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P
A21	Βιοσυσσώρευση τοξικών αγροχημικών ουσιών στην τροφική πυραμίδα/ μείωση παραγωγικότητας & βιωσιμότητας πληθυσμών αρπακτικών	*Aquila chrysaetos, Caprimulgus europaeus, Falco eleonorae, Falco naumanni, Falco peregrinus, Falco tinnunculus, Falco vespertinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Lanius senator, Otus scops*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340020, GR4340021, GR4340022	P
A23	Χρήση άλλων μεθόδων καταπολέμησης των παρασίτων στη γεωργία (εκτός από την καλλιέργεια του εδάφους)	*Falco vespertinus, Otus scops*	GR4340016, GR4340019	P
B09	Αποψιλωτικές υλοτομίες δεν λαμβάνουν χώρα στην Κρήτη. Ωστόσο αφαίρεση μεμονωμένων ή συστάδων δέντρων (π.χ. κυπαρίσσια, λεύκες, δρυς) στα όρια ελαιώνων είναι σημαντικότατη απειλή διότι επιφέρουν έλλειψη θέσεων φωλεοποίησης και κουρνιάσματος για πολλά αποικιακά είδη (comunal roosting) ημερόβιων και νυκτόβιων αρπακτικών. Επίσης μαζική αφαίρεση βλάστησης έχουμε στα μεγάλα έργα υποδομών (φράγματα, δρόμους αεροδρόμιο) και τουρισμού (γκολφ και μεγαξενοδοχεία).	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	*Είδη ορνιθοπανίδας*	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
B13	Φωτιές και ξύλευση	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014	P
B20	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών στη δασοκομία	*Certhia brachydactyla*	GR4340016, GR4340019	P
C01	Λατομεία για την παραγωγή αδρανών υλικών σε φαράγγια που αποτελούν χώρους αναπαραγωγής ειδών της ορνιθοπανίδας έχουν ως αποτέλεσμα την σταθερή όχληση και τελική εκτόπιση τους.	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340016	P
C01	Λατομεία για την παραγωγή αδρανών υλικών σε φαράγγια που αποτελούν χώρους αναπαραγωγής ειδών της ορνιθοπανίδας έχουν ως αποτέλεσμα την σταθερή όχληση και τελική εκτόπιση τους.	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340021	T
D01	Σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα (αιολικά πάρκα με άδεια παραγωγής)	*Anthus campestris, Apus pallidus, Aquila chrysaetos, Aquila heliaca, Aquila nipalensis, Buteo buteo, Circaetus gallicus, Circus aeruginosus, Circus macrourus, Circus pygargus, Clanga pomarina, Emberiza hortulana, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Hieraaetus fasciatus , Jynx torquila, Lullula arborea, Milvus migrans, Milvus milvus, Neophron percnopterus, Otus scops, Pernis apivorus, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Phyrrocorax pyrhocorax, Prumela colaris, Pyrrhocorax pyrrhocorax, Streptopelia turtur, Sylvia rueppeli*	GR4340014, GR4340016, GR4340019, GR4340021	T
E01	Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης, της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού	*Anthus campestris, Apus pallidus, Aquila chrysaetos, Athene noctua, Buteo buteo, Caprimulgus europaeus, Charadrius dubius, Circus sp., Emberiza hortulana, Falco biarmicus, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Jynx torquila, Jynx torquilla, Lanius collurio, Lullula arborea, Otus scops, Passer hispaniolensis, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Phyrrocorax pyrhocorax, Plegadis falcinellus, Prumela colaris, Pyrrhocorax pyrrhocorax, Streptopelia turtur, Sylvia rueppeli*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340020, GR4340021, GR4340022	P
E04	Τροχιά πτήσεων αεροπλάνων, ελικοπτέρων και άλλων αεροσκαφών μη ψυχαγωγικού τύπου	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340021	T
E08	Μεταφορικές δραστηριότητες σε ξηρά, νερό και αέρα που παράγουν θόρυβο, φως και άλλες μορφές ρύπανσης	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P
F01	Η αλλαγή χρήσεων γης και απόδοση αγροτική γης για αστική/ τουριστική χρήση αποτελεί σημαντική απειλή για την ορνιθοπανίδα της Κρήτης. Η συντριπτική πλειοψηφία των ειδών προτεραιότητας ενδιαιτούν σε ανθρωπογενή και ημιφυσικά αγροσυστήματα εξαρτώμενα από τις γεωργικές δραστηριότητες του ανθρώπου. Θεωρώντας ότι σχεδόν στο σύνολο τους τα είδη αυτά είναι αγροτικά, η οποιαδήποτε αλλαγή στην χρήση αγροτικής γης έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση της κατανομής τους και την μείωση πληθυσμιακού τους μεγέθους.	*Acrocephalus scirpaceus, Aquila chrysaetos, Aythya nyroca, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340020, GR4340021, GR4340022	T

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	*Είδη ορνιθοπανίδας*	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
F05	Απόδοση αγροτικής γης (εκτός σχεδίου πόλεως) για αστική και τουριστική χρήση έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ζωτικού χώρου τροφοληψίας των αρπακτικών	*Aquila chrysaetos, Ardea alba, Ardea cinerea, Ardea purpurea, Ardeola ralloides, Aythya nyroca, Botaurus stellaris, Charadrius dubius, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Plegadis falcinellus, Porzana porzana, Tringa erythropus, Tringa glareola, Tringa stagnatilis, Zapornia parva, Zapornia pusilla*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340020, GR4340021, GR4340022	P
F07	Σημαντική όχληση σε περιοχές αναπαραγωγής από συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. αναρρίχηση, αλεξίπτωτο πλαγιάς, απλή ορειβασία, μαζική διάσχιση ορειβατικών μονοπατιών κ.λπ.)	*Aquila chrysaetos, Aythya nyroca, Charadrius dubius, Columba livia, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340017, GR4340018, GR4340019, GR4340020, GR4340021, GR4340022	P
F07	Τουριστικές ζώνες	*Anthus campestris, Apus pallidus, Aquila chrysaetos, Athene noctua, Emberiza hortulana, Falco eleonorae, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Jynx torquilla, Lullula arborea, Otus scops, Passer hispaniolensis, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Phyrrocorax pyrhocorax, Prumela colaris, Pyrrhocorax pyrrhocorax, Streptopelia turtur, Sylvia rueppeli*	GR4340014, GR4340016, GR4340018, GR4340019, GR4340022	P
F26	Αποστράγγιση, ανάκτηση γης και μετατροπή υγροτόπων, ελών, τυρφώνων κ.λπ. σε οικισμούς ή περιοχές αναψυχής	*Motacilla cinerea*	GR4340016	P
F28	Μεταβολή των πλημμυρικών συνθηκών, προστασία από τις πλημμύρες για οικιστική ή ψυχαγωγική ανάπτυξη	*Acrocephalus scirpaceus, Aythya nyroca*	GR4340020, GR4340022	P
G07	Όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας	*Aquila chrysaetos, Columba livia, Columba palumbus palumbus, Coturnix coturnix, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Streptopelia turtur, Turdus iliacus, Turdus philomelos*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340021, GR4340022, GR4340023	P
G08	Ο παράνομος έλεγχος των σαρκοφάγων θηλαστικών με στόχο τη διαχείριση (αύξηση) των θηραμάτων έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα και ειδικά στα πτωματοφάγα αρπακτικά	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Turdus philomelos, Turdus pilaris*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340021	T
G10	Λαθροθηρία. Αν και η απειλή αυτή παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια κυρίως για σκοποβολή ή για ταρίχευση η οποία είναι σήμερα σε παρακμή, την θεωρούμε υψηλή λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική.	*Anas crecca, Aquila chrysaetos, Burhinus oedicnemus, Caprimulgus europaeus, Coracias garrulus, Coturnix coturnix, Falco peregrinus, Gallinago media, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus, Jynx torquilla, Lanius collurio, Lanius minor, Merops apiaster, Numenius arquata, Numenius phaeopus, Oriolus oriolus, Phalacrocorax aristotelis desmarestii, Streptopelia turtur, Turdus viscivorus, Upupa epos*	GR4340014, GR4340016, GR4340017, GR4340018, GR4340019, GR4340021, GR4340022, GR4340023	P
G11	Συλλογή αυγών ή νεοσσών επιφέρει μείωση της παραγωγικότητας των πληθυσμών και μακροπρόθεσμα την συρρίκνωση της κατανομής και του μεγέθους τους	*Aquila chrysaetos, Falco eleonorae, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340018, GR4340019, GR4340021	T
G13	Άμεση (και συχνά μαζική θανάτωση) λόγω κατανάλωσης δηλητηριασμένων δολωμάτων για τον έλεγχο σαρκοφάγων θηλαστικών	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	P

Κωδικός Πίεσης/ Απειλής	Εξειδίκευση πίεσης/ απειλής	*Είδη ορνιθοπανίδας*	Κωδικός περιοχής NATURA 2000	Πίεση/ Απειλή
G14	Η μολυβδίαση θεωρείται εν δυνάμει απειλή αλλά δεν έχει αξιολογηθεί στην Ελλάδα	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340017, GR4340019, GR4340021	T
G24	Εισαγωγή και εξάπλωση ειδών (συμπεριλαμβανομένων ξένων ειδών και ΓΤΟ) σε υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων	*Anas acuta, Anas crecca, Anas platyrhynchos, Aythya ferina, Aythya fuligula, Fulica atra, Mareca penelope, Mareca strepera, Tachybaptus ruficollis*	GR4340020, GR4340022	P
I04	Προβληματικά ιθαγενή είδη	*Calonectris diomedea s. str., Columba livia, Puffinus yelkouan*	GR4340018	P
K03	Κατασκευή και λειτουργία φραγμάτων	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340019	T
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	*Acrocephalus arundinaceus, Acrocephalus melanopogon, Acrocephalus scirpaceus, Fulica atra*	GR4340020, GR4340022	P
L01	Η διάβρωση και η απώλεια των εδαφών κυρίως σε ξηροθερμικά περιβάλλοντα όπως στην Κρήτη αποτελεί σοβαρή απειλή για την ορνιθοπανίδα. Η διαδικασία αυτή επιταχυνόμενη από την κλιματική αλλαγή, την υφαλμύρινση λόγω υπεράντλησης του υδροφόρου ορίζοντα και την υπερβόσκηση έχει επιφέρει σημαντική υποβάθμιση και συρρίκνωση όλων των διαθέσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας των πουλιών	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340016, GR4340017, GR4340019, GR4340021	T
L06	Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)	*Luscinia megarhynchos, Plegadis falcinellus, Sylvia crassirostris, Sylvia rueppeli, Sylvia rueppelli*	GR4340016, GR4340019, GR4340020, GR4340021, GR4340022, GR4340023	P
M09	Οι φυσικές πυρκαγιές είναι ελάχιστες με μικρή συχνότητα (π.χ. από κεραυνούς) και δεν αποτελούν σοβαρή απειλή	*Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Gypaetus barbatus, Gyps fulvus, Hieraaetus fasciatus*	GR4340014, GR4340019, GR4340021	T

Σημασία: P= Πίεση, T= Απειλή

Παρατηρούμε ότι τα περισσότερα είδη ορνιθοπανίδας επηρεάζονται κυρίως από:

- Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών (π.χ. Α/Π, υβριδικοί σταθμοί, Ηλιακή ενέργεια)
- Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών (Δρόμοι, Τροχιά πτήσεων αεροπλάνων, ελικοπτέρων και άλλων αεροσκαφών μη ψυχαγωγικού τύπου)
- Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής (Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε εμπορικές / βιομηχανικές περιοχές, Κατασκευή ή τροποποίηση)
- Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (Κυνήγι, Διαχείριση αλιευτικών πόρων και θηραμάτων, Χρήση βολίδων ή βαριδίων μολύβδου, Εισαγωγή και εξάπλωση ειδών)

Κάτωθι ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή των σημαντικότερων πιέσεων/ απειλών ανά Προστατευόμενη Περιοχή, δίνοντας κάθε φορά εξειδίκευση κάθε πίεσης. Επιπρόσθετα γίνεται ιδιαίτερη μνεία στις πιέσεις που δέχονται οικότοποι/ είδη προτεραιότητας καθώς και είδη χαρακτηρισμού και ας μην πρόκειται για σημαντικές επιδράσεις στο σύνολο της ΠΠ.

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, τα αμμοθινικά συστήματα της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτά (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)) καθώς και τις αθλητικές και ψυχαγωγικές υποδομές (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)) και δραστηριότητες (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής)που λαμβάνουν χώρα στις εκτάσεις τους. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι ο τύπος οικοτόπου 2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., επηρεάζεται και από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).

Σημαντική πίεση για αρκετούς τύπους οικοτόπων (1150, 5420, 6420, 72A0) της περιοχής είναι το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτή (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).

Επιπλέον, αρκετοί τύποι οικοτόπων (1150, 1410, 92D0) δέχονται πίεση από ανθρωπογενείς αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς (F08: Τροποποίηση των συνθηκών των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων περιοχών, για ανάπτυξη, χρήση και προστασία των οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών και ψυχαγωγικών υποδομών και περιοχών (συμπεριλαμβανομένων έργων προστασίας από την άνοδο της στάθμης της)), ενώ ορισμένοι (1410, 6420, 9320) επηρεάζονται από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που λαμβάνει χώρα στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση). Αξίζει να αναφερθεί ότι ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα, επηρεάζεται σημαντικά από τις παραπάνω δραστηριότητες.

Για τον τύπο οικοτόπου 6420, η εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα) αποτελεί σημαντική πίεση, όπως αποτελούν και οι καύσεις για δασικούς σκοπούς (B13: Καύση για δασικούς σκοπούς) για τον τύπο οικοτόπου 5420. Επιπρόσθετα, η άντληση νερού, για γεωργική

χρήση, από τα επιφανειακά υδάτινα σώματα που συνδέονται με τον τύπο οικοτόπου 92D0 (A30: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία) τον επηρεάζουν σημαντικά.

Τέλος, η παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)) επηρεάζει σημαντικά τον τύπο οικοτόπου 5330, ενώ η φύτευση ξενικών ειδών (B01: Μετατροπή σε δάση από άλλες χρήσεις γης ή αναδάσωση (εξαιρουμένης της αποστράγγισης) αποτελεί απειλή για τον τύπο οικοτόπου 1410.

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001), προκύπτει ότι:

- Από τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή, τα *Bufotes viridis, Hyla arborea, Pelophylax cretensis* δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί επίσης η αλλαγή στην επιφάνεια των παραλιών στα θαλάσσια σπήλαια/καταφύγια (N04: Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και της έκθεσης (παράκτιων βιοκοινοτήτων) στον κυματισμό λόγω κλιματικής αλλαγής, N05: Αλλαγή της θέσης, του μεγέθους και / ή της ποιότητας των ενδιαιτημάτων λόγω κλιματικής αλλαγής).
- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)) και απειλούνται από τις πυρκαγιές που προκαλούνται από την απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*. Επιπλέον, η Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata)*, συγκαταλέγεται στα είδη που

πολύ συχνά συλλέγονται από ιδιώτες ως κατοικίδια ή ακόμη και για εμπόριο κατοικίδιων, ή συλλέγονται για ερευνητικούς (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί και η γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Η Ποταμοχελώνα επιπρόσθετα δέχεται πιέσεις από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) και την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα της.

- Τα είδη χλωρίδας της περιοχής δέχονται πιέσεις από την εντατική αλλά και την εκτατική βόσκηση των αιγοπροβάτων (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα, A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση), την εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία), το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτήν (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και από τις αθλητικές και ψυχαγωγικές υποδομές (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)) και δραστηριότητες (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Οι κύριες απειλές για τα είδη των ασπόνδυλων της περιοχής, συγκεκριμένα για τα είδη του γένους *Albinaria*, προέρχονται από τη διάνοιξη δρόμων και μονοπατιών (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)) και τον σχεδιασμό υποδομών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής). Για τα είδη *Chaetopelma lymberakisi*, *Dendarus falassarnensis* και *Dendarus grampusanus*, σημαντική πίεση είναι η γεωργική εκμετάλλευση του εδάφους (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)).

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, τα αμμοθινικά συστήματα της περιοχής και συγκεκριμένα ο τύπος οικοτόπου 2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., δέχονται σημαντικές πιέσεις που σχετίζονται με την εκτατική αιγοπροβατοτροφία (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση) και τις υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας που αναπτύσσονται στην περιοχή (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002), προκύπτει ότι:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση

των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και της ακούσιας σύλληψης του λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Το είδος επιπλέον απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Οι κύριες απειλές για τα είδη χλωρίδας της περιοχής προέρχονται από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που λαμβάνει χώρα στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση) και τις υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας που αναπτύσσονται σε αυτή (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, τα αμμοθινικά συστήματα της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτά (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες))καθώς και τις αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής). Σημαντικές είναι και οι πιέσεις που δέχονται από τις καύσεις για δασικούς σκοπούς (B13: Καύση για δασικούς σκοπούς) και την παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)).

Οι δασικοί τύποι οικοτόπων της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τη βόσκηση στις εκτάσεις τους (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση), τις καύσεις για δασικούς σκοπούς (B13), την υλοτομία χωρίς νέες φυτεύσεις ή τη δυνατότητα φυσικής αναγέννησης (B05) και το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτά (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).

Οι φρυγανικοί τύποι οικοτόπων δέχονται σημαντικές πιέσεις από τις καύσεις για δασικούς σκοπούς (B13) και την εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία).

Επιπλέον, για τον τύπο οικοτόπου 5330: Θερμό-μεσογειακές και προερημικές λόχμες, σημαντικές πιέσεις αποτελούν το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται στις εκτάσεις του (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), η παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)) καθώς και η όχληση από ανθρώπινες δραστηριότητες (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)) που σχετίζονται με τη δόμηση κατοικιών ή/ και τουριστικών εγκαταστάσεων.

Σημαντικές πιέσεις για τον τύπο οικοτόπου 72A0: Καλαμιώνες αποτελούν οι γεωργικές δραστηριότητες (A26: Γεωργικές δραστηριότητες που προκαλούν διάχυτη ρύπανση σε επιφανειακά

ή υπόγεια ύδατα) και η εναπόθεση οικιακών απορριμμάτων (F09: Εναπόθεση και επεξεργασία αποβλήτων / απορριμμάτων από οικιακές / ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις).

Τέλος, ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 6220*: Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea επηρεάζεται σημαντικά από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή (*Bufotes viridis, Hyla arborea* και *Pelophylax cretensis*) δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από τη ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί επίσης η αλλαγή στην επιφάνεια των παραλιών στα θαλάσσια σπήλαια/καταφύγια (N04: Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και της έκθεσης (παράκτιων βιοκοινοτήτων) στον κυματισμό λόγω κλιματικής αλλαγής, N05: Αλλαγή της θέσης, του μεγέθους και / ή της ποιότητας των ενδιαιτημάτων λόγω κλιματικής αλλαγής).
- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και της ακούσιας σύλληψης του λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Το είδος επιπλέον απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Τα χερσαία ερπετά της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς

σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*. Επιπλέον, η Ποταμοχελώνα *Mauremys rivulata*, συγκαταλέγεται στα είδη που πολύ συχνά συλλέγονται από ιδιώτες ως κατοικίδια ή ακόμη και για εμπόριο κατοικίδιων, ή συλλέγονται για ερευνητικούς (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί και η γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Η Ποταμοχελώνα επιπρόσθετα δέχεται πιέσεις από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) και την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα της.

- Η Χελώνα Καρέτα (*Caretta caretta*), δέχεται πιέσεις εξαιτίας:
    - θανάτωσης ή τραυματισμού από πρόσκρουση στον κόλπο Χανίων (E02: Μεταφορικές δραστηριότητες ναυσιπλοΐας και οχηματαγωγών)
    - συνεχούς αστικοποίησης (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)) του παραλιακού μετώπου
    - προβλητών και τουριστικών λιμένων, καθώς και επίπλων θαλάσσης κατά μήκος των παραλιών (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών))
    - καθαρισμού παραλιών από φύκια (F06: Ανάπτυξη και συντήρηση παραλιών για τουρισμό και αναψυχή, αποκατάσταση και καθαρισμός παραλίας)
    - οδήγησης εκτός δρόμου, αθλημάτων υπαίθρου και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς και επίπλων θαλάσσης κατά μήκος της παραλίας Κολυμπάρι (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής)
    - έργων προστασίας των ακτών (F08: Τροποποίηση των συνθηκών των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων περιοχών, για ανάπτυξη, χρήση και προστασία των οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών και ψυχαγωγικών υποδομών και περιοχών (συμπεριλαμβανομένων έργων προστασίας από την άνοδο της στάθμης της)
    - ρύπανσης με πλαστικές σακούλες και φελιζόλ κατά μήκος των παραλιών (F22: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που προκαλούν θαλάσσια μακρο- και μικρο-σωματιδιακή ρύπανση (π.χ. πλαστικές σακούλες, πολυστερίνη))
    - ηχητικών οχλήσεων και φωτορύπανσης στις παραλίες (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης)
    - ακούσιας σύλληψης, λόγω δραστηριοτήτων αλιείας, στον Κόλπο Χανίων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού))
    - διάβρωσης (L01: Αβιοτικές φυσικές διεργασίες (π.χ. διάβρωση, συσσώρευση ιλύος, ξήρανση, βύθιση, αλάτωση))
    - πλημμυρών (M08: Πλημμύρες (φυσικές διεργασίες))

- Τα είδη χλωρίδας επηρεάζονται σημαντικά από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).
- Οι κύριες απειλές για τα είδη των ασπόνδυλων της περιοχής προέρχονται από τη διάνοιξη δρόμων και μονοπατιών (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), τον σχεδιασμό υποδομών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής), καθώς και από τις δραστηριότητες αθλητισμού, ψυχαγωγίας και αναψυχής (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής). Για ορισμένα είδη, σημαντική απειλή αποτελεί η αποστράγγιση του εδάφους για χρήση ως γεωργική γη (A31: Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη), ενώ άλλα δέχονται πίεση από την παράνομη υπερσυλλογή τους (G11: Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη). Η κλιματική αλλαγή (N01: Μεταβολές θερμοκρασίας (π.χ. άνοδος θερμοκρασίας & ακραίες τιμές) λόγω κλιματικής αλλαγής) αποτελεί επιπλέον σημαντική απειλή για ορισμένα ασπόνδυλα της περιοχής.

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, οι δασικοί τύποι οικοτόπων της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με την βόσκηση στις εκτάσεις τους (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση), την εφαρμογή διάφορων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία), την εναπόθεση οικιακών απορριμμάτων (F09: Εναπόθεση και επεξεργασία αποβλήτων / απορριμμάτων από οικιακές / ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις) και την παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)).

Επιπλέον, ο τύπος οικοτόπου 6420: Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της Molinio – Holoschoenion επηρεάζεται από την άντληση νερού από τα επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση (A30: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή, *Bufotes viridis, Hyla arborea* και *Pelophylax cretensis*, δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.
- Τα είδη των χερσαίων ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι

και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*.

- Τα είδη χλωρίδας της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από την άντληση νερού από τα επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση (A30: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία).
- Τα ασπόνδυλα της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τη μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)). Σημαντικές απειλές για τα είδη αποτελούν η αποστράγγιση του εδάφους για χρήση ως γεωργική γη (A31: Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη) και οι δραστηριότητες αθλητισμού, ψυχαγωγίας και αναψυχής (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και παράκτια ζώνη (GR4340005)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, ο τύπος οικοτόπου 6220*: Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea, επηρεάζεται σημαντικά από την εφαρμογή διάφορων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ όργωμα) στη γεωργία).

Επιπλέον, η εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση) αποτελεί πίεση για τον τύπο οικοτόπου 5210: Δενδρώδη matorrals με *Juniperus* spp., ενώ ο τύπος οικοτόπου 9320: Δάση με Olea και Ceratonia επηρεάζεται σημαντικά από το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτόν (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005), προκύπτει ότι:

- Από τα αμφίβια που καταγράφονται στη περιοχή, το είδος *Bufotes viridis* δέχεται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία) και από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Το χειρόπτερο *Rhinolophus blasii* δέχεται σημαντική πίεση από την όχληση λόγο επισκέψεων στα καταφύγια του στη περιοχή (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από

την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και της ακούσιας σύλληψης του λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Το είδος επιπλέον απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*.

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φάσα (GR4340006)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φάσα (GR4340006) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, τα ποτάμια συστήματα της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτά (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), τις αθλητικές και ψυχαγωγικές υποδομές (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)), την εναπόθεση οικιακών απορριμμάτων (F09: Εναπόθεση και επεξεργασία αποβλήτων / απορριμμάτων από οικιακές / ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις) και με οχλήσεις που υπόκεινται λόγω κατασκευαστικών δραστηριοτήτων (F02: Κατασκευή ή τροποποίηση (π.χ. στέγασης και οικισμών) σε υφιστάμενους αστικούς ή χώρους ψυχαγωγίας).

Σημαντικές είναι και οι πιέσεις που δέχονται από την εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία), την ρύπανση στα επιφανειακά ύδατα λόγω αγροτικών και δασοκομικών δραστηριοτήτων (A26: Γεωργικές δραστηριότητες που προκαλούν διάχυτη ρύπανση σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα) και την άντληση νερού από τα επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση (A30: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία). Η παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)) επίσης επηρεάζει σημαντικά τα ποτάμια συστήματα.

Οι δασικοί τύποι οικοτόπων της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τις υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)), την εναπόθεση οικιακών απορριμμάτων (F09: Εναπόθεση και επεξεργασία αποβλήτων / απορριμμάτων από οικιακές / ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις) και το

ποδοπάτημα (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής). Σημαντικές είναι και οι πιέσεις που δέχονται από την εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία) και την άντληση νερού από τα επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση (A30: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία).

Ο τύπος οικοτόπου 72A0: Καλαμιώνες, επηρεάζεται σημαντικά από την άντληση επιφανειακών υδάτων (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) και την τροποποίηση των υδρολογικών συνθηκών (F31: Άλλες τροποποιήσεις των υδρολογικών συνθηκών για οικιστική ή ψυχαγωγική ανάπτυξη). Ο ευτροφισμός (L04: Φυσικές διεργασίες ευτροφισμού ή οξίνισης) και η ρύπανση από γειτονικές καλλιέργειες (A26: Γεωργικές δραστηριότητες που προκαλούν διάχυτη ρύπανση σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα) αποτελούν επιπλέον πιέσεις για τον συγκεκριμένο τύπο οικοτόπου, όπως και οι διάφορες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στη περιοχή (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).

Για τον τύπο οικοτόπου 6420: Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες της Molinio–Holoschoenion, σημαντική πίεση αποτελεί η απουσία και εγκατάλειψη της βόσκησης (A06: Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή κουρέματος)), όπως και η όχληση από ανθρώπινες δραστηριότητες (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)). Τέλος, ο τύπος οικοτόπου 5420: Φρύγανα από Sarcopoterium spinosum επηρεάζεται σημαντικά από την εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή (*Bufotes viridis, Hyla arborea* και *Pelophylax cretensis*) δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους. Το είδος *Pelophylax cretensis* επηρεάζεται επιπρόσθετα σημαντικά από την παρουσία του εισβλητικού ξενικού είδους βατράχου *Lithobates catesbeianus* στη Λίμνη Αγιάς (I01: Εισβλητικά ξενικά είδη που αφορούν την ΕΕ).
- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Τα είδη χειροπτέρων δέχονται σημαντική πίεση από την χρήση φυτοπροστατευτικών στο σύνολο της έκτασης της περιοχής Natura (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία).
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από

την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

- Τα είδη των χερσαίων ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*. Επιπλέον, η Ποταμοχελώνα *Mauremys rivulata*, συγκαταλέγεται στα είδη που πολύ συχνά συλλέγονται από ιδιώτες ως κατοικίδια ή ακόμη και για εμπόριο κατοικίδιων, ή συλλέγονται για ερευνητικούς (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί και η γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Η Ποταμοχελώνα επιπρόσθετα δέχεται πιέσεις από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) και την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα της. Τέλος, η παρουσία του εισβλητικού ξενικού είδους *Trachemys scripta* στη Λίμνη Αγιάς (I01: Εισβλητικά ξενικά είδη που αφορούν την ΕΕ) αποτελεί σημαντική πίεση για τη Ποταμοχελώνα.
- Η Χελώνα Καρέτα (*Caretta caretta*), δέχεται πιέσεις εξαιτίας:
  - συνεχούς αστικοποίησης (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών))
  - καθαρισμού παραλιών από φύκια (F06: Ανάπτυξη και συντήρηση παραλιών για τουρισμό και αναψυχή, αποκατάσταση και καθαρισμός παραλίας)
  - οδήγησης εκτός δρόμου, ποδοπατήματος καθώς και επίπλων θαλάσσης κατά μήκος της παραλίας Πλατανιά (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής)
  - ρύπανσης με πλαστικές σακούλες και φελιζόλ κατά μήκος των παραλιών (F22: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που προκαλούν θαλάσσια μακρο- και μικρο-σωματιδιακή ρύπανση (π.χ. πλαστικές σακούλες, πολυστερίνη))
  - ηχητικών οχλήσεων και φωτορύπανσης στις παραλίες (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης)
  - πλημμυρών (M08: Πλημμύρες (φυσικές διεργασίες))

- Τα είδη χλωρίδας της περιοχής δέχονται πιέσεις από την ρύπανση στα επιφανειακά ύδατα λόγω αγροτικών και δασοκομικών δραστηριοτήτων (A26: Γεωργικές δραστηριότητες που προκαλούν διάχυτη ρύπανση σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα), την άντληση νερού από τα επιφανειακά ύδατα για γεωργική χρήση (A30: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία) και την εναπόθεση οικιακών απορριμμάτων (F09: Εναπόθεση και επεξεργασία αποβλήτων / απορριμμάτων από οικιακές / ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις). Επιπρόσθετες πιέσεις για τα είδη χλωρίδας σχετίζονται με το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται στη περιοχή (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), την εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα) καθώς και την απουσία ή εγκατάλειψη της (A06: Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή κουρέματος)). Τέλος, τα είδη επηρεάζονται από αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς (K04: Τροποποίηση της υδρολογικής ροής), την ανθρωπογενή μείωση της συνδεσιμότητας των ενδιαιτημάτων (H06: απαγόρευση εισόδου ή περιορισμένη πρόσβαση σε προστατευόμενη περιοχή/βιότοπο) και την παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)).
- Τα ασπόνδυλα της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τη μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)) και απειλούνται από την αποστράγγιση του για γεωργική χρήση (A31: Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη).

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, οι δασικοί τύποι οικοτόπων της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτούς (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), την ρύπανση στα επιφανειακά ύδατα λόγω αγροτικών και δασοκομικών δραστηριοτήτων (A26: Γεωργικές δραστηριότητες που προκαλούν διάχυτη ρύπανση σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα)) και τη γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Επιπρόσθετη πίεση για τους δασικούς τύπους οικοτόπων αποτελεί η βόσκηση στις εκτάσεις τους καθώς και η εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).

Για τις φρυγανικές εκτάσεις της περιοχής, και συγκεκριμένα για τον τύπο οικοτόπου 5420: Φρύγανα από Sarcopoterium spinosum , σημαντική πίεση αποτελεί η εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή (*Bufotes viridis* και *Hyla arborea*), δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια,

επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.

- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Τα είδη χειροπτέρων δέχονται σημαντική πίεση από την όχληση στα καταφύγια τους στη περιοχή (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Τα είδη των χερσαίων ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*.
- Για τα είδη χλωρίδας στη περιοχή, σημαντικές πιέσεις αποτελούν η εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα), η βόσκηση στις δασικές εκτάσεις καθώς και η εκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στη περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).
- Το ασπόνδυλο *Allotyphlus foedatus* επηρεάζεται σημαντικά από τη μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)).

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, οι δασικοί τύποι οικοτόπων της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτούς (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), την αραίωση του υπορόφου των δένδρων (B12: Αραίωση του υπορόφου των δένδρων) και την προσβολή των ειδών από παράσιτα (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

Σημαντικές είναι επίσης οι πιέσεις που δέχονται από την βόσκηση στις εκτάσεις τους (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση) και την εντατικοποίηση της (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα), καθώς και από την παρουσία πρόχειρων μικρών κατασκευών που εξυπηρετούν αγροτικές δραστηριότητες (A36: Γεωργικές δραστηριότητες που δεν αναφέρονται παραπάνω).

Για τα φρυγανικά συστήματα, σημαντικές είναι οι πιέσεις που υφίστανται από την εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα) και την εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση), καθώς κι από την καύση γειτονικών καλλιεργειών για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Η εφαρμογή

διαφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ όργωμα) στη γεωργία) και η παρουσία πρόχειρων μικρών κατασκευών που εξυπηρετούν αγροτικές δραστηριότητες (A36: Γεωργικές δραστηριότητες που δεν αναφέρονται παραπάνω) αποτελούν επιπρόσθετες πιέσεις για τα φρυγανικά συστήματα. Σε αυτές ανήκει και το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτά (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).

Αξίζει να αναφερθεί ότι η εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα) επηρεάζει σημαντικά και τους τύπους οικοτόπων προτεραιότητας 3170*: Μεσογειακά εποχιακά τέλματα και 6220*: Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή (*Bufotes viridis* και *Hyla arborea)*, δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.
- Ο Αίγαγρος (*Capra aegagrus*) επηρεάζεται σημαντικά στην περιοχή από τον ανταγωνισμό με κτηνοτροφικά ζώα, κυρίως αίγες (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα), τη λαθροθηρία και τη παράνομη εμπορία κρέατος (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), καθώς κι από την όχληση και κατακερματισμό του ενδιαιτήματος για τη δημιουργία κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων με αίγες ή την πρόσβαση σε παράνομες δραστηριότητες (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Τα είδη χειροπτέρων στην περιοχή απειλούνται από τις φωτιές (M09: Φωτιά (φυσικής προέλευσης)) και επηρεάζονται σημαντικά από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)). Σημαντική απειλή για

το είδος αποτελεί επίσης η αλλαγή στην επιφάνεια των παραλιών στα θαλάσσια σπήλαια/καταφύγια (N04: Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και της έκθεσης (παράκτιων βιοκοινοτήτων) στον κυματισμό λόγω κλιματικής αλλαγής, N05: Αλλαγή της θέσης, του μεγέθους και / ή της ποιότητας των ενδιαιτημάτων λόγω κλιματικής αλλαγής).

- Τα είδη των χερσαίων ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*.
- Για έναν μεγάλο αριθμό ειδών χλωρίδας στην περιοχή, σημαντική πίεση αποτελεί η βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα, A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση). Οι καύσεις σε γειτονικές καλλιέργειες για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς) επίσης επηρεάζει σημαντικά αρκετά είδη χλωρίδας. Για μερικά είδη όπως το *Hypericum kelleri* και *Noccaea cretica*, σημαντική απειλή αποτελεί ο σχεδιασμός υποδομών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής). Τέλος, για το είδος *Zelkova abelicea*, σημαντική πίεση αποτελεί η συλλογή κι απόσπαση τμημάτων από τα φυτά (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)), ενώ για το *Trifolium phitosianum* η αραίωση του υπορόφου των δένδρων (B12: Αραίωση του υπορόφου των δένδρων).
- Για τα περισσότερα είδη ασπόνδυλων στη περιοχή, σημαντική πίεση αποτελεί η μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)). Απειλές για ορισμένα είδη αποτελούν οι δραστηριότητες αθλητισμού, τουρισμού και ψυχαγωγίας (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής), η διάνοιξη δρόμων και μονοπατιών (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), η αποστράγγιση του εδάφους προς γεωργική χρήση (A31: Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη), η υπερσυλλογή (G11: Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη) καθώς και η κλιματική αλλαγή (N01: Μεταβολές θερμοκρασίας (π.χ. άνοδος θερμοκρασίας & ακραίες τιμές) λόγω κλιματικής αλλαγής). Ορισμένα είδη επηρεάζονται σημαντικά από την χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών για γεωργικούς σκοπούς (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία).
- Το είδος ιχθύ *Epinephelus marginatus* που εντοπίζεται στη περιοχή επηρεάζεται σημαντικά από την επιλεκτική αλίευση του και τη χρήση ψαροντούφεκου κατά την αλίευση (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, οι δασικοί τύποι οικοτόπων της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή διαφόρων καλλιεργητικών

πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία) και την ευρύτερη βόσκηση στις εκτάσεις τους (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση). Επιπλέον, η υλοτομία χωρίς νέες φυτεύσεις ή τη δυνατότητα φυσικής αναγέννησης (B05: Υλοτομία χωρίς αναφύτευση ή φυσική αναγέννηση) και οι υποδομές αθλητισμούς και ψυχαγωγίας (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)) επηρεάζουν σημαντικά ορισμένους δασικούς τύπους οικοτόπων.

Τα αμμοθινικά συστήματα επηρεάζονται σημαντικά από το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτά (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς κι από τις υποδομές (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)) και δραστηριότητες (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής) αθλητισμού και ψυχαγωγίας.

Οι υγροί μεσογειακοί λειμώνες, συγκεκριμένα ο τύπος οικοτόπου 6420, δέχονται σημαντικές πιέσεις από τις ανθρωπογενείς αλλαγές στο υδρολογικό καθεστώς (F31: Άλλες τροποποιήσεις των υδρολογικών συνθηκών για οικιστική ή ψυχαγωγική ανάπτυξη), την απουσία ή εγκατάλειψη της βόσκησης (A06: Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή κουρέματος)) και την όχληση που προκαλείται από ανθρώπινες δραστηριότητες (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)), ενώ απειλούνται από τις υποδομές αθλητισμού και ψυχαγωγίας (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).

Ο τύπος οικοτόπου 3250: Ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή με Glaucium flavum, δέχεται σημαντικές πιέσεις από την εναπόθεση απορριμμάτων (F12: Απόρριψη αστικών λυμάτων που προκαλούν ρύπανση σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα (εξαιρουμένης της υπερχείλισης όμβριων ή/και των αστικών απορροών)) και απειλείται με όχληση από ανθρώπινες δραστηριότητες (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)).

Ο τύπος οικοτόπου 72A0: Καλαμιώνες, επηρεάζεται σημαντικά από την εναπόθεση οικιακών απορριμμάτων (F09: Εναπόθεση και επεξεργασία αποβλήτων / απορριμμάτων από οικιακές / ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις), από κατασκευαστικές δραστηριότητες που προκαλούν όχληση (F02: Κατασκευή ή τροποποίηση (π.χ. στέγασης και οικισμών) σε υφιστάμενους αστικούς ή χώρους ψυχαγωγίας) και από την παρουσία εισβλητικών μη αυτόχθονων ειδών (I02: Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)).

Σημαντική πίεση για τον τύπο οικοτόπου 5420: Φρύγανα από Sarcopoterium spinosum, αποτελεί η εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση). Αξίζει να αναφερθεί, τέλος, ότι ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 6220*: Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea, δέχεται σημαντικές πιέσεις από την ημιεκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση) και απειλείται από την απουσία αλλά και από την έλλειψη διαχείρισης των φυσικών βοσκοτόπων (A06: Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή κουρέματος)).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή (*Bufotes viridis, Hyla arborea* και *Pelophylax cretensis*), δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.
- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Τα είδη χειροπτέρων στην περιοχή επηρεάζονται από το δίκτυο δρόμων και μονοπατιών που αναπτύσσεται σε αυτή (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), την όχληση στα καταφύγια τους (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής) και διάφορες δραστηριότητες πάνω από το σπήλαιο Ψιμάκι (A36: Γεωργικές δραστηριότητες που δεν αναφέρονται παραπάνω).
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί επίσης η αλλαγή στην επιφάνεια των παραλιών στα θαλάσσια σπήλαια/καταφύγια (N04: Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και της έκθεσης (παράκτιων βιοκοινοτήτων) στον κυματισμό λόγω κλιματικής αλλαγής, N05: Αλλαγή της θέσης, του μεγέθους και / ή της ποιότητας των ενδιαιτημάτων λόγω κλιματικής αλλαγής).
- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*. Επιπλέον, η Ποταμοχελώνα *Mauremys rivulata*, συγκαταλέγεται στα είδη που πολύ συχνά συλλέγονται από ιδιώτες ως κατοικίδια ή ακόμη και για εμπόριο κατοικίδιων, ή συλλέγονται για ερευνητικούς (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί και η γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και

υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Η Ποταμοχελώνα επιπρόσθετα δέχεται πιέσεις από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα της. Επιπρόσθετος παράγοντας πίεσης για το είδος αποτελεί η παρουσία του εισβλητικού ξενικού είδους *Trachemys scripta* στη Λίμνη Κουρνά, στη Λίμνη Γεωργιούπολης και στον Αλμυρό Ποταμό (I01: Εισβλητικά ξενικά είδη που αφορούν την ΕΕ).

- Ο Φοίνικας του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*) καθώς και τα υπόλοιπα είδη χλωρίδας της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από την εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα).
- Σημαντική πίεση για τα ασπόνδυλα της περιοχής αποτελεί η μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)). Για ορισμένα είδη, απειλή αποτελεί η αποστράγγιση του εδάφους προς γεωργική χρήση (A31: Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη), καθώς και οι δραστηριότητες αθλητισμού, τουρισμού κι αναψυχής (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο της περιοχής, δεν προκύπτουν πιέσεις/ απειλές μέσης ή υψηλής έντασης για το σύνολο των τύπων οικοτόπων που απαντώνται σε αυτή.

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011), προκύπτει ότι:

- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*.
- Το ασπόνδυλο *Kryptonesticus henderickxi* που καταγράφεται στην περιοχή απειλείται κυρίως από δραστηριότητες αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και

επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, τα αμμοθινικά συστήματα της περιοχής δέχονται πιέσεις που σχετίζονται με διάφορες δραστηριότητες αθλητισμού και ψυχαγωγίας (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής), καθώς και με την αποκατάσταση και καθαρισμό των παραλιών (F06: Ανάπτυξη και συντήρηση παραλιών για τουρισμό και αναψυχή, αποκατάσταση και καθαρισμός παραλίας).

Για τον τύπο οικοτόπου 9320: Δάση με Olea και Ceratonia, βασικός παράγοντας πίεσης αποτελεί η βόσκηση στις εκτάσεις του (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), προκύπτει ότι:

- Τα είδη αμφιβίων που καταγράφονται στην περιοχή, *Bufotes viridis, Hyla arborea* και *Pelophylax cretensis*, δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα τους.
- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).
- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και της ακούσιας σύλληψης του λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Το είδος επιπλέον απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται

σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*. Επιπλέον, η Ποταμοχελώνα *Mauremys rivulata*, συγκαταλέγεται στα είδη που πολύ συχνά συλλέγονται από ιδιώτες ως κατοικίδια ή ακόμη και για εμπόριο κατοικίδιων, ή συλλέγονται για ερευνητικούς (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί και η γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Η Ποταμοχελώνα επιπρόσθετα δέχεται πιέσεις από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα της.

- Ο Φοίνικας του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*) δέχεται κατά κύριο λόγο πιέσεις εξαιτίας της εφαρμογής διάφορων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ όργωμα) στη γεωργία), καθώς κι από το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται στη περιοχή (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)). Τα υπόλοιπα είδη χλωρίδας της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τη βόσκηση στις δασικές εκτάσεις (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).
- Τα ασπόνδυλα της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τη μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)). Το είδος *Boyeria cretensis*, συγκεκριμένα, απειλείται από την αποστράγγιση του εδάφους προς γεωργική χρήση (A31: Αποστράγγιση για χρήση ως γεωργική γη).

ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, ο τύπος οικοτόπου 5330: Θερμο-μεσογειακές και προερημικές λόχμες, δέχεται πιέσεις που σχετίζονται με την εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013), προκύπτει ότι:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί επίσης η αλλαγή στην επιφάνεια των παραλιών στα θαλάσσια σπήλαια/καταφύγια (N04: Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και της έκθεσης (παράκτιων βιοκοινοτήτων) στον κυματισμό λόγω κλιματικής αλλαγής, N05: Αλλαγή της θέσης, του μεγέθους και / ή της ποιότητας των ενδιαιτημάτων λόγω κλιματικής αλλαγής).

- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και της ακούσιας σύλληψης του λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Το είδος επιπλέον απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Το θαλάσσιο θηλαστικό *Physeter macrocephalus* απειλείται από συγκρούσεις με πλοία που προκαλούν θανάσιμους τραυματισμούς (E02: Μεταφορικές δραστηριότητες ναυσιπλοΐας και οχηματαγωγών), καθώς κι από την ηχητική ρύπανση λόγω στρατιωτικών ασκήσεων (H02: Εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής) και της ναυτιλίας και των σεισμικών ερευνών/εξορύξεων υδρογονανθράκων (C03: Εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής).
- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση). Επιπλέον, η Ποταμοχελώνα *Mauremys rivulata*, συγκαταλέγεται στα είδη που πολύ συχνά συλλέγονται από ιδιώτες ως κατοικίδια ή ακόμη και για εμπόριο κατοικίδιων, ή συλλέγονται για ερευνητικούς (G09: Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)). Σημαντική απειλή για το είδος αποτελεί και η γενικευμένη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)). Η Ποταμοχελώνα επιπρόσθετα δέχεται πιέσεις από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα της.
- Τα είδη χλωρίδας επηρεάζονται σημαντικά από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση).
- Τα ασπόνδυλα της περιοχής επηρεάζονται σημαντικά από τη μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)), τη χρήση φυτοπροστατευτικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία) και την υπερσυλλογή (G11: Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη). Ορισμένα είδη απειλούνται από την δημιουργία δρόμων και μονοπατιών (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), το σχεδιασμό υποδομών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής), τις πυρκαγιές (A12: Καταστολή πυρκαγιάς για γεωργικούς σκοπούς) και τη κλιματική αλλαγή (N01: Μεταβολές θερμοκρασίας (π.χ. άνοδος θερμοκρασίας & ακραίες τιμές) λόγω κλιματικής αλλαγής).

ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς - Φαράγγι Τρυπητής – Ψιλάφι - Κουστογέρακο (GR4340014)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η μείωση της ετερογένειας και της μωσαικότητας των φυσικών και αγροτικών οικοσυστημάτων που έχει ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση καταφυγίων, θέσεων αναπαραγωγής, συρρίκνωση των περιοχών κυνηγίου, μείωση των φυσικών θηραμάτων και της διαθεσιμότητας τροφής για την ορνιθοπανίδα (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)).
- Η υπερβόσκηση η οποία επιφέρει ερημοποίηση και συνολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα).
- Η συχνή καύση της φυσικής βλάστησης η οποία επιφέρει διάβρωση των εδαφών και ερημοποίηση με αποτέλεσμα την ολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των ανώτερων θηρευτών (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς).
- Η αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Η άμεση και συχνά μαζική θανάτωση λόγω κατανάλωσης δηλητηριασμένων δολωμάτων για τον έλεγχο σαρκοφάγων θηλαστικών (G13: Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Τα σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα στην ευρύτερη περιοχή (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής).
- Η αλλαγή χρήσεων γης και απόδοση αγροτική γης για αστική/τουριστική χρήση. Αποτελεί σημαντική απειλή για την ορνιθοπανίδα της Κρήτης καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των ειδών προτεραιότητας ενδιαιτούν σε ανθρωπογενή και ημιφυσικά αγροσυστήματα εξαρτώμενα από τις γεωργικές δραστηριότητες του ανθρώπου. (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)).
- Η απόδοση αγροτικής γης (εκτός σχεδίου πόλεως) για αστική και τουριστική χρήση που έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ζωτικού χώρου τροφοληψίας των αρπακτικών (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).

- Οι πυρκαγιές φυσικής προέλευσης (M09: Φωτιά (φυσικής προέλευσης)).
- Η αφαίρεση μεμονωμένων ή συστάδων δέντρων (π.χ. κυπαρίσσια, λεύκες, δρυς) στα όρια ελαιώνων η οποία αποτελεί σημαντικότατη απειλή διότι επιφέρει έλλειψη θέσεων φωλεοποίησης και κουρνιάσματος για πολλά αποικιακά είδη ημερόβιων και νυκτόβιων αρπακτικών (B09: Αποψίλωση δασών, αφαίρεση όλων των δέντρων).

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 2250*: Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., επηρεάζεται από την εκτατική αιγοπροβατοτροφία που αναπτύσσεται στην περιοχή (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση), τις υποδομές (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)) και δραστηριότητες αθλητισμού και ψυχαγωγίας (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής), καθώς κι από την υλοτομία που δεν συνοδεύεται από νέες φυτεύσεις ή φυσική αναγέννηση (B05).

Ο τύπος οικοτόπου 9320: Δάση με Olea και Ceratonia, δέχεται πιέσεις που σχετίζονται με τη βόσκηση στις εκτάσεις του (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση) και απειλείται από την εφαρμογή διάφορων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ όργωμα) στη γεωργία).

Οι φρυγανικοί τύποι οικοτόπων, δέχονται πιέσεις από το δίκτυο δρόμων και χωματόδρομων στη περιοχή (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)) και την εφαρμογή διάφορων καλλιεργητικών πρακτικών (A15: Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ όργωμα) στη γεωργία), οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά και τον τύπο οικοτόπου 5210: Δενδρώδη matorrals με *Juniperus* spp..

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015), προκύπτει ότι:

- Το αμφίβιο *Bufotes viridis* δέχεται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την ρύπανση που προκαλεί στα ύδατα η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία), από την γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων (J01: Ρύπανση μεικτής προέλευσης σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα (λιμναία και χερσαία)), από το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), αλλά και από την υπερβολική άντληση νερού (K01: Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα) ή την παρέμβαση με άλλους τρόπους όπως για παράδειγμα το μπάζωμα και την υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων (K02: Αποστράγγιση) τα οποία αποτελούν τα ενδιαιτήματα του.
- Η παρουσία του Αγριόγατου (*Felis silvestris*) στην περιοχή επηρεάζεται από το δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), που αναπτύσσεται σε αυτή.
- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση

της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

- Τα είδη των ερπετών της περιοχής δέχονται πιέσεις κατά κύριο λόγο από την απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου για την ενοποίηση αγροτεμαχίων (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)) και το εκτεταμένο δίκτυο δρόμων (όλων των κατηγοριών) της περιοχής (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)), καθώς και απειλές από τις πυρκαγιές που οφείλονται σε απώλεια ελέγχου κατά την καύση για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Ορισμένα είδη δέχονται πίεση από την σκόπιμη θανάτωση τους κυρίως γιατί εσφαλμένα θεωρούνται ως δηλητηριώδη είδη (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση), με χαρακτηριστικότερα τα παραδείγματα των *Chalcides ocellatus* και *Zamenis situla*.
- Ο Φοίνικας του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*) δέχεται κατά κύριο λόγο πιέσεις εξαιτίας των καύσεων για γεωργικούς σκοπούς (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς). Τα υπόλοιπα είδη χλωρίδας στη περιοχή επηρεάζονται σημαντικά από την εντατική βόσκηση (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα), την εκτατική αιγοπροβατοτροφία με χαμηλή πυκνότητα βόσκησης (A10: Εκτατική βόσκηση ή υποβόσκηση), καθώς κι από το δίκτυο των δρόμων και χωματόδρομων που αναπτύσσονται σε αυτή (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)). Παράγοντες που επηρεάζουν ορισμένα είδη αποτελούν οι υποδομές (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)) και δραστηριότητες αθλητισμού και ψυχαγωγίας (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής) και τα σκουπίδια γενικευμένης προέλευσης (J04: Μεικτής προέλευσης εδαφική ρύπανση και στερεά απόβλητα (εξαιρουμένων των απορρίψεων)).
- Τα ασπόνδυλα της περιοχής δέχονται σημαντικές πιέσεις από τη μετατροπή του εδάφους σε γεωργική γη (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)).

ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η μετατροπή ημιορεινών λειμώνων σε ελαιώνες (δηλ. εκχέρσωση μακίας και φρυγάνων και απόδοση τους σε ελαιοκαλλιέργεια) η οποία επιφέρει μείωση της διαθεσιμότητας τροφής (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)).
- Η χρήση διαφόρων μεθόδων για την καταπολέμηση των γεωργικών παρασίτων, εκτός από τη καλλιέργεια του εδάφους (A23: Χρήση άλλων μεθόδων καταπολέμησης των παρασίτων στη γεωργία (εκτός από την καλλιέργεια του εδάφους)).
- Η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών για δασοκομικούς σκοπούς (B20: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών στη δασοκομία).

- Η λατομεία για την παραγωγή αδρανών υλικών σε φαράγγια που αποτελούν χώρους αναπαραγωγής ειδών της ορνιθοπανίδας, που επιφέρει την σταθερή όχληση και τελική εκτόπιση τους (C01: Εξόρυξη ορυκτών (π.χ. πετρώματα, μεταλλεύματα, χαλίκια, άμμος)).
- Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η αποστράγγιση και ανάκτηση γης, καθώς και η μετατροπή υγροτόπων, ελών και τυρφώνων μεταξύ άλλων, σε οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (F26: Αποστράγγιση, ανάκτηση γης και μετατροπή υγροτόπων, ελών, τυρφώνων κ.λπ. σε οικισμούς ή περιοχές αναψυχής).
- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Οι διάφορες διαειδικές σχέσεις που αναπτύσσουν τα είδη ορνιθοπανίδας μεταξύ τους ή με άλλες ομάδες ειδών (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Τα σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα στην περιοχή (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής).
- Ο παράνομος έλεγχος των σαρκοφάγων θηλαστικών με στόχο τη διαχείριση (αύξηση) των θηραμάτων, ο οποίος επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα και ειδικά στα πτωματοφάγα αρπακτικά (G08: Διαχείριση αλιευτικών πόρων και θηραμάτων).
- Η διάβρωση και η απώλεια των εδαφών, η οποία αποτελεί σοβαρή απειλή για την ορνιθοπανίδα κυρίως σε ξηροθερμικά περιβάλλοντα όπως στην Κρήτη. Η διαδικασία αυτή επιταχυνόμενη από την κλιματική αλλαγή, την υφαλμύρινση λόγω υπεράντλησης του υδροφόρου ορίζοντα και την υπερβόσκηση έχει επιφέρει σημαντική υποβάθμιση και συρρίκνωση όλων των διαθέσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας των πουλιών (L01: Αβιοτικές φυσικές διεργασίες (π.χ. διάβρωση, συσσώρευση ιλύος, ξήρανση, βύθιση, αλάτωση)).
- Η ανάπτυξη τουριστικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).

ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η μείωση της ετερογένειας και της μωσαικότητας των φυσικών και αγροτικών οικοσυστημάτων που έχει ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση καταφυγίων, θέσεων αναπαραγωγής, συρρίκνωση των περιοχών κυνηγίου, μείωση των φυσικών θηραμάτων και της διαθεσιμότητας τροφής για την ορνιθοπανίδα (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση

αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)).

- Η υπερβόσκηση η οποία επιφέρει ερημοποίηση και συνολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα).
- Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η απόδοση αγροτικής γης (εκτός σχεδίου πόλεως) για αστική και τουριστική χρήση που έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ζωτικού χώρου τροφοληψίας των αρπακτικών (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).
- Η σημαντική όχληση σε περιοχές αναπαραγωγής από συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. αναρρίχηση, αλεξίπτωτο πλαγιάς, απλή ορειβασία, μαζική διάσχιση ορειβατικών μονοπατιών κ.λπ.) (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Η άμεση και συχνά μαζική θανάτωση λόγω κατανάλωσης δηλητηριασμένων δολωμάτων για τον έλεγχο σαρκοφάγων θηλαστικών (G13: Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η αλλαγή χρήσεων γης και απόδοση αγροτική γης για αστική/τουριστική χρήση. Αποτελεί σημαντική απειλή για την ορνιθοπανίδα της Κρήτης καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των ειδών προτεραιότητας ενδιαιτούν σε ανθρωπογενή και ημιφυσικά αγροσυστήματα εξαρτώμενα από τις γεωργικές δραστηριότητες του ανθρώπου. (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)).
- Η διάβρωση και η απώλεια των εδαφών, η οποία αποτελεί σοβαρή απειλή για την ορνιθοπανίδα κυρίως σε ξηροθερμικά περιβάλλοντα όπως στην Κρήτη. Η διαδικασία αυτή επιταχυνόμενη από την κλιματική αλλαγή, την υφαλμύρινση λόγω υπεράντλησης του υδροφόρου ορίζοντα και την υπερβόσκηση έχει επιφέρει σημαντική υποβάθμιση και συρρίκνωση όλων των διαθέσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας των πουλιών (L01: Αβιοτικές φυσικές διεργασίες (π.χ. διάβρωση, συσσώρευση ιλύος, ξήρανση, βύθιση, αλάτωση)).

ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η σημαντική όχληση σε περιοχές αναπαραγωγής από συγκεκριμένες δραστηριότητες αναψυχής (π.χ. αναρρίχηση, απλή ορειβασία, μαζική διάσχιση ορειβατικών μονοπατιών κ.λπ.) (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Η παρουσία προβληματικών ιθαγενών ειδών (I04).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η συλλογή αυγών ή νεοσσών, η οποία επιφέρει μείωση της παραγωγικότητας των πληθυσμών και μακροπρόθεσμα την συρρίκνωση της κατανομής και του μεγέθους τους (G11: Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη).

ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η μετατροπή ημιορεινών λειμώνων σε ελαιώνες (δηλ. εκχέρσωση μακίας και φρυγάνων και απόδοση τους σε ελαιοκαλλιέργεια) η οποία επιφέρει μείωση της διαθεσιμότητας τροφής (A01: Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)).
- Η μείωση της ετερογένειας και της μωσαικότητας των φυσικών και αγροτικών οικοσυστημάτων που έχει ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση καταφυγίων, θέσεων αναπαραγωγής, συρρίκνωση των περιοχών κυνηγίου, μείωση των φυσικών θηραμάτων και της διαθεσιμότητας τροφής για την ορνιθοπανίδα (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)).
- Η υπερβόσκηση η οποία επιφέρει ερημοποίηση και συνολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα).
- Η συχνή καύση της φυσικής βλάστησης η οποία επιφέρει διάβρωση των εδαφών και ερημοποίηση με αποτέλεσμα την ολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των ανώτερων θηρευτών (A11: Καύση για γεωργικούς σκοπούς).
- Η μηχανική κατεργασία του εδάφους σε ορισμένες καλλιέργειες (π.χ. φρεζάρισμα ελαιώνων) ή η χημική καταστροφή της φυσικής βλάστησης που θεωρείται ανταγωνιστική της αγροτικής παραγωγής, που έχουν ως αποτέλεσμα την μείωση της διαθεσιμότητας της τροφής και την βιοσυσσώρευση τοξικών αγροχημικών στην τροφική πυραμίδα. Επίσης η εγκατάλειψή της πρακτικής των αναβαθμίδων - τράφων θα μπορούσε να ενσωματωθεί στην κατηγορία αυτή. (A16: Άλλες πρακτικές διαχείρισης του εδάφους στη γεωργία).
- Η βιοσυσσώρευση τοξικών αγροχημικών ουσιών στην τροφική πυραμίδα που επιφέρει μείωση της παραγωγικότητας και βιωσιμότητας των πληθυσμών αρπακτικών (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία).

- Η αφαίρεση μεμονωμένων ή συστάδων δέντρων (π.χ. κυπαρίσσια, λεύκες, δρυς) στα όρια ελαιώνων η οποία αποτελεί σημαντικότατη απειλή διότι επιφέρει έλλειψη θέσεων φωλεοποίησης και κουρνιάσματος για πολλά αποικιακά είδη ημερόβιων και νυκτόβιων αρπακτικών (B09: Αποψίλωση δασών, αφαίρεση όλων των δέντρων).
- Η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών για δασοκομικούς σκοπούς (B20: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών στη δασοκομία).
- Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η απόδοση αγροτικής γης (εκτός σχεδίου πόλεως) για αστική και τουριστική χρήση που έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ζωτικού χώρου τροφοληψίας των αρπακτικών (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).
- Η σημαντική όχληση σε περιοχές αναπαραγωγής από συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. αναρρίχηση, αλεξίπτωτο πλαγιάς, απλή ορειβασία, μαζική διάσχιση ορειβατικών μονοπατιών κ.λπ.), καθώς και η (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Η άμεση και συχνά μαζική θανάτωση λόγω κατανάλωσης δηλητηριασμένων δολωμάτων για τον έλεγχο σαρκοφάγων θηλαστικών (G13: Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)).
- Οι διάφορες διαειδικές σχέσεις που αναπτύσσουν τα είδη ορνιθοπανίδας μεταξύ τους ή με άλλες ομάδες ειδών (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Τα σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα στην περιοχή (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής).
- Ο παράνομος έλεγχος των σαρκοφάγων θηλαστικών με στόχο τη διαχείριση (αύξηση) των θηραμάτων, ο οποίος επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα και ειδικά στα πτωματοφάγα αρπακτικά (G08: Διαχείριση αλιευτικών πόρων και θηραμάτων).
- Η κατασκευή και λειτουργία φραγμάτων (K03: Κατασκευή και λειτουργία φραγμάτων).
- Η ανάπτυξη τουριστικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).

ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η βιοσυσσώρευση τοξικών αγροχημικών ουσιών στην τροφική πυραμίδα που επιφέρει μείωση της παραγωγικότητας και βιωσιμότητας των πληθυσμών αρπακτικών (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία).
- Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η απόδοση αγροτικής γης (εκτός σχεδίου πόλεως) για αστική και τουριστική χρήση που έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ζωτικού χώρου τροφοληψίας των αρπακτικών (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).
- Οι μεταβολές στις πλημμυρικές συνθήκες και οι δράσεις προστασίας από τις πλημμύρες για οικιστική ή ψυχαγωγική ανάπτυξη (F28: Μεταβολή των πλημμυρικών συνθηκών, προστασία από τις πλημμύρες για οικιστική ή ψυχαγωγική ανάπτυξη).
- Η εισαγωγή κι εξάπλωση ειδών σε υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων (G24: Εισαγωγή και εξάπλωση ειδών (συμπεριλαμβανομένων ξένων ειδών και ΓΤΟ) σε υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων).
- Η τροποποίηση της υδρολογικής ροής (K04: Τροποποίηση της υδρολογικής ροής).
- Οι διάφορες διαειδικές σχέσεις που αναπτύσσουν τα είδη ορνιθοπανίδας μεταξύ τους ή με άλλες ομάδες ειδών (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η αλλαγή χρήσεων γης και απόδοση αγροτική γης για αστική/τουριστική χρήση. Αποτελεί σημαντική απειλή για την ορνιθοπανίδα της Κρήτης καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των ειδών προτεραιότητας ενδιαιτούν σε ανθρωπογενή και ημιφυσικά αγροσυστήματα εξαρτώμενα από τις γεωργικές δραστηριότητες του ανθρώπου. (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)).

ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η μείωση της ετερογένειας και της μωσαικότητας των φυσικών και αγροτικών οικοσυστημάτων που έχει ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση καταφυγίων, θέσεων αναπαραγωγής, συρρίκνωση των περιοχών κυνηγίου, μείωση των φυσικών θηραμάτων και της διαθεσιμότητας τροφής για την ορνιθοπανίδα (A05: Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κλπ.)).
- Η υπερβόσκηση η οποία επιφέρει ερημοποίηση και συνολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας (A09: Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα).

- Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η σημαντική όχληση σε περιοχές αναπαραγωγής από συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. αναρρίχηση, αλεξίπτωτο πλαγιάς, απλή ορειβασία, μαζική διάσχιση ορειβατικών μονοπατιών κ.λπ.) (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Η άμεση και συχνά μαζική θανάτωση λόγω κατανάλωσης δηλητηριασμένων δολωμάτων για τον έλεγχο σαρκοφάγων θηλαστικών (G13: Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)).
- Οι διάφορες διαειδικές σχέσεις που αναπτύσσουν τα είδη ορνιθοπανίδας μεταξύ τους ή με άλλες ομάδες ειδών (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η λατομεία για την παραγωγή αδρανών υλικών σε φαράγγια που αποτελούν χώρους αναπαραγωγής ειδών της ορνιθοπανίδας, που επιφέρει την σταθερή όχληση και τελική εκτόπιση τους (C01: Εξόρυξη ορυκτών (π.χ. πετρώματα, μεταλλεύματα, χαλίκια, άμμος)).
- Τα σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα στην περιοχή (D01: Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής).
- Η τροχιά πτήσεων αεροπλάνων, ελικοπτέρων καθώς κι άλλων αεροσκαφών μη ψυχαγωγικού τύπου (E04: Τροχιά πτήσεων αεροπλάνων, ελικοπτέρων και άλλων αεροσκαφών μη ψυχαγωγικού τύπου).
- Η διάβρωση και η απώλεια των εδαφών, η οποία αποτελεί σοβαρή απειλή για την ορνιθοπανίδα κυρίως σε ξηροθερμικά περιβάλλοντα όπως στην Κρήτη. Η διαδικασία αυτή επιταχυνόμενη από την κλιματική αλλαγή, την υφαλμύρινση λόγω υπεράντλησης του υδροφόρου ορίζοντα και την υπερβόσκηση έχει επιφέρει σημαντική υποβάθμιση και συρρίκνωση όλων των διαθέσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας των πουλιών (L01: Αβιοτικές φυσικές διεργασίες (π.χ. διάβρωση, συσσώρευση ιλύος, ξήρανση, βύθιση, αλάτωση)).

ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η βιοσυσσώρευση τοξικών αγροχημικών ουσιών στην τροφική πυραμίδα που επιφέρει μείωση της παραγωγικότητας και βιωσιμότητας των πληθυσμών αρπακτικών (A21: Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία).

- Η ανεξέλεγκτη αύξηση των αγροτικών κυρίως δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της όχλησης και της λαθροθηρίας και υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα τροφοληψίας των αρπακτικών λόγω κατακερματισμού (E01: Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)).
- Η απόδοση αγροτικής γης (εκτός σχεδίου πόλεως) για αστική και τουριστική χρήση που έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ζωτικού χώρου τροφοληψίας των αρπακτικών (F05: Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)).
- Η σημαντική όχληση σε περιοχές αναπαραγωγής από συγκεκριμένες δραστηριότητες αναψυχής στη φύση (π.χ. αναρρίχηση, αλεξίπτωτο πλαγιάς, απλή ορειβασία, μαζική διάσχιση ορειβατικών μονοπατιών κ.λπ.), καθώς και την τουριστική ανάπτυξη (F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής).
- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).
- Η εισαγωγή κι εξάπλωση ειδών (συμπεριλαμβανομένων ξένων ειδών και ΓΤΟ) σε υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων (G24).
- Οι διαειδικές σχέσεις που αναπτύσσουν τα είδη ορνιθοπανίδας μεταξύ τους ή με άλλες ομάδες ειδών (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).
- Η τροποποίηση της υδρολογικής ροής (K04: Τροποποίηση της υδρολογικής ροής) και οι μεταβολές των πλημμυρικών συνθηκών και προστασία από τις πλημμύρες για οικιστική ή ψυχαγωγική ανάπτυξη (F28)

Οι κύριες απειλές των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η αλλαγή χρήσεων γης και απόδοση αγροτική γης για αστική/τουριστική χρήση. Αποτελεί σημαντική απειλή για την ορνιθοπανίδα της Κρήτης καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των ειδών προτεραιότητας ενδιαιτούν σε ανθρωπογενή και ημιφυσικά αγροσυστήματα εξαρτώμενα από τις γεωργικές δραστηριότητες του ανθρώπου. (F01: Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της τροποποίησης των ακτών, των εκβολών και των παράκτιων συνθηκών)).

ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023)

Από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο, προκύπτει ότι οι βασικότερες πιέσεις των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι:

- Η όχληση σε θέσεις αναπαραγωγής λόγω άσκησης θήρας (G07: Κυνήγι).
- Η λαθροθηρία, η οποία παρόλο που παρατηρείται τοπικά και όχι σε ευρεία κλίμακα όπως πριν από 20 χρόνια, θεωρείται σημαντική λόγω της σπανιότητας ορισμένων ειδών που αν θανατωθούν λόγω λαθροθηρίας η επίπτωση στον πληθυσμό τους θα είναι σημαντική (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση).

- Οι διάφορες διαειδικές σχέσεις που αναπτύσσουν τα είδη ορνιθοπανίδας μεταξύ τους ή με άλλες ομάδες ειδών (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Όπως προκύπτει από το σύνολο των δεδομένων σχετικά με τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) και επηρεάζουν το προστατευτέο αντικείμενο της περιοχής, δεν έχουν καταγραφεί πιέσεις/ απειλές μέσης ή/ και υψηλής έντασης για το σύνολο των θαλάσσιων τύπων οικοτόπων που απαντώνται σε αυτή.

Αναφορικά με τα είδη χλωρίδας και πανίδας που ενδιαιτούν στην ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024), προκύπτει ότι:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), δέχεται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της σκόπιμης θανάτωσης της από παράκτιους αλιείς (G10: Παράνομο κυνήγι/θανάτωση) καθώς και από την τυχαία εμπλοκή της σε αλιευτικά εργαλεία (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Οι βασικές απειλές για το είδος στη περιοχή προέρχονται από τη μείωση της διαθέσιμης τροφής (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών) και από τη μεταφορά ιογενών ή παρασιτικών ασθενειών από άλλα είδη (L06: Διαειδικές σχέσεις (ανταγωνισμός, θήρευση, παρασιτισμός, παθογόνα)).
- Το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) δέχεται πιέσεις εξαιτίας της ηχορύπανσης (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) και της ακούσιας σύλληψης του λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)). Το είδος επιπλέον απειλείται από τη μείωση των θηραμάτων του (G01: Συγκομιδή θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).
- Το θαλάσσιο θηλαστικό *Physeter macrocephalus* επηρεάζεται σημαντικά από συγκρούσεις με πλοία που προκαλούν θανάσιμους τραυματισμούς (E02: Μεταφορικές δραστηριότητες ναυσιπλοΐας και οχηματαγωγών) και απειλείται από την ηχητική ρύπανση λόγω στρατιωτικών ασκήσεων (H02: Εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής) και της ναυτιλίας και των σεισμικών ερευνών/εξορύξεων υδρογονανθράκων (C03: Εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής). Ο θόρυβος από άλλες δραστηριότητες (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης) επίσης επηρεάζει σημαντικά το είδος, το οποίο επιπλέον δέχεται πιέσεις από τις πλαστικές σακούλες (F22: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που προκαλούν θαλάσσια μακρο- και μικρο-σωματιδιακή ρύπανση (π.χ. πλαστικές σακούλες, πολυστερίνη)). Το θηλαστικό *Ziphius cavirostris* επίσης επηρεάζεται από τις πλαστικές σακούλες και από συστήματα ηχοεντοπισμού των πλοίων (F24: Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης). Το είδος *Stenella coeruleoalba* απειλείται κυρίως από την χημική ρύπανση (J02: Μεικτής προέλευσης ρύπανση θαλάσσιων υδάτων (θαλάσσια και παράκτια)), ενώ το *Grampus griseus* επηρεάζεται σημαντικά από τις πλαστικές σακούλες και τις τυχαίες θανατώσεις (G12: Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)).
- Το είδος ιχθύ *Epinephelus marginatus* που εντοπίζεται στη περιοχή επηρεάζεται σημαντικά από την επιλεκτική αλίευση του και τη χρήση ψαροντούφεκου κατά την αλίευση (G01: Συγκομιδή

θαλάσσιων αλιευμάτων και οστρακοειδών (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών).

2.3.2 Επιπτώσεις σχεδίων ανάπτυξης

2.3.2.1 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης αστικών δραστηριοτήτων

Ο σχεδιασμός αναφέρεται στις εκτεταμένες αστικοποιημένες ζώνες, με τις νέες θεσμοθετημένες επεκτάσεις των οικιστικών χρήσεων, όπως αυτές οριοθετούνται από τα ΓΠΣ μεγάλων αλλά και μικρότερων αστικών κέντρων. Εξαιρώντας τους πυρήνες των ιστορικών κέντρων των πόλεων, οι ζώνες αυτές χαρακτηρίζονται από την άναρχη διασπορά όλων των επιτρεπόμενων χρήσεων γης. Το φαινόμενο εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στις περιφερειακές και στις πρώην εκτός σχεδίου περιοχές, των μεγάλων αστικών κέντρων αλλά και στα μικρότερα με χαμηλότερη ένταση ακολουθώντας όμως το ίδιο πρότυπο. Στο πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού ανάπτυξης αστικών δραστηριοτήτων, σημαντική προτεραιότητα, αποτελεί η ανάσχεση των δυσμενών φαινομένων από τη συνεχιζόμενη άμετρη κατανάλωση του χώρου, για την επίτευξη ενός ποιοτικά διαφορετικού μοντέλου ανάπτυξης. Προωθούνται συντονισμένες ενέργειες και μέτρα, με σκοπό να τεθούν όρια και να σταματήσει η συνεχής επέκταση της οικιστικής χρήσης σε νέες περιοχές, εις βάρος γεωργικών, δασικών ή και άλλων προστατευόμενων εκτάσεων και αναλαμβάνονται ποιοτικές παρεμβάσεις αναπλάσεων, για την αναβάθμιση του αστικού, περιαστικού και υπαίθριου χώρου. Ειδικά στη γεωργική γη, η οποία προτείνεται αφού οριοθετηθεί από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού να καταταγεί σε πρώτης προτεραιότητας, προωθείται αποτελεσματικά ο περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης. Επιδιώκεται ο αποτελεσματικός περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης, ως κατεύθυνση στα εκπονούμενα και υπό ανάθεση Τοπικά Χωρικά Σχέδια (ΤΧΣ), καθώς και σε τυχόν αναθεωρήσεις των ήδη θεσμοθετημένων ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ. Περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης επιδιώκεται και στις κρίσιμες παράκτιες περιοχές, με αυστηρότερες δεσμεύσεις κατά σειρά στην βόρεια παράκτια ζώνη, στην νότια, στη δυτική και στην ανατολική, ανάλογα με τα προβλήματα που εντοπίζονται. Τέλος, προωθείται η θέσπιση μεγαλύτερων αρτιοτήτων, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και σε ευαίσθητες κατηγορίες χρήσεων (παράκτιες εκτάσεις, γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, κλπ.), όχι μόνον για τη χρήση κατοικία, αλλά και για τις χρήσεις βιοτεχνία-βιομηχανία, τουρισμός.

Η χωρική ανάπτυξη των αστικών δραστηριοτήτων δεν αποτελεί πίεση/ απειλή για την πλειοψηφία των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης αφού η μεγαλύτερη/σημαντικότερη ζώνη, εκείνη των Χανίων, αναπτύσσεται εκτός των ορίων τους.

Εξαίρεση αποτελεί η παραλιακή ζώνη του κόλπου των Χανίων τμήμα της οποίας καταλαμβάνεται από την ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003). Η περιοχή αυτή χαρακτηρίζεται από έντονη αστική δραστηριότητα κατά κύριο λόγο εξαιτίας του τουρισμού. Αξίζει να αναφερθούμε στους οικισμούς της Αγίας Μαρίνας, του Πλατανιά, του Κολυμβαρίου και του Μάλεμε δίπλα στον οποίο υπάρχει και το ομώνυμο αεροδρόμιο. Επιπλέον μικρότερες ζώνες αστικής δραστηριότητας για τις οποίες προβλέπεται η χωρική τους ανάπτυξη σύμφωνα με τις προβλέψεις του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης, ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017), εντοπίζονται:

- στην ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), και αφορούν στην Παραλία Κουρνά και στον οικισμό Κεφαλά,
- στην ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011), και εστιάζονται στον οικισμό Φρε,

- στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και αφορούν στον οικισμό Ασή Γωνιά, του οποίου μόνο η επέκταση δύναται να αναπτυχθεί εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής, και
- στην ΕΖΔ/ΤΚΣ- Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), και συγκεκριμένα στους οικισμούς Φουρνέ, Αλικιανός και Σκινές. Οι οικισμοί αυτοί βρίσκονται εκτός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής, και μικρά μόνο τμήματα των επεκτάσεων τους δύναται να αναπτυχθούν εντός της.

2.3.2.2 Δίκτυα μεταφορικής υποδομής

Σύμφωνα με το «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κρήτης» (ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης, ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017) και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών της Ελλάδας (2019), προβλέπεται η ολοκλήρωση του σχεδιαζόμενου δικτύου οδικών αξόνων, λιμανιών και αεροδρομίων με χρονικό ορίζοντα το έτος 2037 και ενδιάμεσο ορίζοντα το 2027.

Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στη λειτουργική κατηγορία του διευρωπαϊκού και διαπεριφερειακού **οδικού δικτύου** και εμπίπτει στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (Δυτική Κρήτη), προγραμματίζεται:

- η ολοκλήρωση του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης (Β.Ο.Α.Κ.), με την κατάλληλη διατομή ανά οδικό τμήμα, δηλαδή τετράιχνη διατομή με μεσαία διαχωριστική νησίδα, εκτός των ορεινών και των καταληκτικών τμημάτων που διατηρούνται με βελτιωμένη χάραξη, σε δίιχνη διατομή και με ΛΕΑ, έως τη Σούδα και η σύνδεση του με τον αερολιμένα Χανίων και με το λιμάνι της Σούδας, έως το 2027. Ο οδικός αυτός άξονας διατέμνει τις προστατευόμενες περιοχές ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά (GR4340010) και ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022).
- Η επέκταση του Β.Ο.Α.Κ. (Α90 επεκτάσεις Σητεία-Καστέλλι) έως την Κίσσαμο με χρονικό ορίζοντα έως το 2037. Το τμήμα αυτό του οδικού δικτύου διατέμνει την ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006).

Το περιφερειακό οδικό δίκτυο έχει σχεδιαστεί ώστε να υπηρετεί τη διασύνδεση με το διευρωπαϊκό και διαπεριφερειακό οδικό δίκτυο και με τους δευτερεύοντες περιφερειακούς πόλους (έδρες Καλλικράτειων Δήμων) τόσο μεταξύ τους όσο και με τους πρωτεύοντες και δευτερεύοντες εθνικούς πόλους, τα λιμάνια διεθνούς ή διαπεριφερειακής εμβέλειας, τα αεροδρόμια του νησιού και τους σημαντικότερους πόλους έλξης περιβαλλοντικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Για όλες τις νέες οδικές συνδέσεις, οποιασδήποτε λειτουργικής κατηγορίας, λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι χαράξεις τους να βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από τις παραλιακές ζώνες, η σύνδεση με τις οποίες προτείνεται συστηματικά να γίνεται με εγκάρσιο συλλεκτήριο δίκτυο, όπως άλλωστε προβλέπεται και στην Οδηγία για τον παράκτιο χώρο. Επίσης λαμβάνεται μέριμνα στο σχεδιασμό ώστε να προβλέπονται υποδομές εναλλακτικών καυσίμων.

Αναφορικά με τις **αεροπορικές μεταφορές**, το σύνολο τους χωροθετείται εκτός των προστατευόμενων περιοχών της Δυτικής Κρήτης, με εξαίρεση το παλαιό στρατιωτικό αεροδρόμιο του Μάλεμε, το οποίο βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003). Το δίκτυο ελικοδρομίων είναι σχεδόν ανύπαρκτο, ενώ για την προβλεπόμενη πύκνωση του θα πρέπει να εκπονηθεί ειδική Μελέτη Σκοπιμότητας. Συνεπώς η λειτουργία των υποδομών αυτών αλλά και οι σχεδιαζόμενες αναβαθμίσεις/επεκτάσεις τους δεν πρόκειται να επηρεάσουν το σύνολο της περιοχής μελέτης.

Αναφορικά με τις **θαλάσσιες μεταφορές** και όπως έχει ήδη αναφερθεί στην ενότητα 2.3.1.3 οι κύριες λιμενικές υποδομές της Δυτικής Κρήτης που εντοπίζονται εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 είναι λιμένες περιφερειακής/τοπικής σημασίας οι οποίοι χρησιμοποιούνται ως επιβατικοί λιμένες ή ως αλιευτικά καταφύγια. Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης (ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017) και αναφορικά με κατευθύνσεις για τα δίκτυα θαλάσσιων μεταφορών, προβλέπεται η αξιοποίηση σημαντικών επενδύσεων στα λιμάνια, τις μαρίνες και τα αλιευτικά καταφύγια της Κρήτης για τη λειτουργική ιεράρχηση του ρόλου τους, την αισθητική τους αναβάθμιση ως πυλών εισόδου της νήσου και την συμπλήρωσή τους με ανάλογες υποδομές.

2.3.2.3 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα

Στην Περιφέρεια της Κρήτης αν εξαιρεθούν οι περιοχές αστικών χρήσεων, οι ζώνες τουριστικών δραστηριοτήτων και οι ορεινές ζώνες άνω των 1000 m, ο υπόλοιπος χώρος κατατάσσεται στην κατηγορία του αγροτικού χώρου και αφορά στη δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα, με γεωργικές δραστηριότητες στις καλλιεργούμενες εκτάσεις και κτηνοτροφικές δραστηριότητες στις δασικές και ημιφυσικές περιοχές.

Σύμφωνα με το εν ισχύ (ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης-ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017), πρότυπο χωρικής ανάπτυξης, η συνολική **γεωργική γη**[1] της Κρήτης αφού οριοθετηθεί, προτείνεται να καταταγεί, σε πρώτης προτεραιότητας χρήση. Η οριοθέτησή της από τις αρμόδιες διευθύνσεις θα συνοδεύεται από λεπτομερείς όρους και περιορισμούς στη χρήση και τη δόμηση, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο βαθμό προστασίας. Επίσης προβλέπεται να προωθηθεί η σταδιακή στροφή της παραγωγής προς βιολογικά/γεωργοπεριβαλλοντικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, και να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις από την εκτεταμένη χωρικά γεωργική δραστηριότητα που αποτελεί από τις σοβαρότερες αιτίες υποβάθμισης του περιβάλλοντος, με επιπτώσεις στην υγεία του πληθυσμού και στους αποδέκτες.

Αναμένεται, επίσης, από τις αρμόδιες διευθύνσεις, ο χωρικός προσδιορισμός και η θεσμοθέτηση των ζωνών ελεγχόμενης **βόσκησης** και εναλλασσόμενης βόσκησης, καθώς και η δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση της υπερβόσκησης, από την κτηνοτροφική δραστηριότητα της αιγοπροβατοτροφίας, η ανάπτυξη της οποίας εξακολουθεί να είναι εκτατική και ασκείται στις παρυφές των ορεινών όγκων. Επιπλέον σύμφωνα με τον σχεδιασμό:

- Χωροθετούνται ζώνες αναζήτησης «**κτηνοτροφικής γης πρώτης προτεραιότητας**», όπου θα μπορεί να καλλιεργούνται και κτηνοτροφικά φυτά. Προωθείται ο εκσυγχρονισμός των σημαντικών κτηνοτροφικών μονάδων, που εντοπίζονται διάσπαρτα σε ευρείες χωρικά ζώνες σε αναφορά με τα κέντρα κατανάλωσης, με στόχο να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από την ανεπαρκή διαχείριση των αποβλήτων τους, φαινόμενο που σχετίζεται απόλυτα με την έλλειψη εκσυγχρονισμού του τομέα
- Επιδιώκεται η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της **παραδοσιακής αλιείας** οι οποίες σήμερα είναι ιδιαίτερα περιορισμένες, όσο και των **υδατοκαλλιεργειών** με περιβαλλοντικά συμβατές μεθόδους, με διασφάλιση χωρικής συμβατότητας με τις άλλες χρήσεις.
- Υποστηρίζεται η **μεταλλευτική δραστηριότητα** (βιομηχανικά ορυκτά, ενεργειακές πρώτες ύλες, μεταλλικές ορυκτές πρώτες ύλες, μη μεταλλικά ορυκτά), σύμφωνα με τις χωροταξικές κατευθύνσεις της εθνικής πολιτικής για την αξιοποίηση των ορυκτών πρώτων υλών, η οποία

[1] Περιλαμβάνει τις εκτάσεις με αρδευτικά δίκτυα και με θερμοκήπια, τις αρδευόμενες με άλλα μέσα εκτάσεις αλλά και τις μη αρδευόμενες, τους αμπελώνες, τους ελαιώνες, τις εκτάσεις με σύνθετα συστήματα καλλιέργειας, τις εκτάσεις με οπωροφόρα δέντρα, καθώς και τις φυτείες με σαρκώδεις καρπούς

αναφέρεται ρητά στη διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης στα κοιτάσματα ΟΠΥ (έρευνα και εκμετάλλευση). Συγχρόνως, προωθείται από τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ η θεσμοθέτηση λατομικών περιοχών εξόρυξης και περιορίζεται στα αναγκαία ο αριθμός και η θέση των λατομικών περιοχών, όπου εξορύσσονται αδρανή. Θεσπίζονται συγκεκριμένοι χωρικοί περιορισμοί-πλησίον των μνημείων, μνημειακών συνόλων, χαρακτηρισμένων παραδοσιακών οικισμών, τοπίων ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους και περιοχών του Δικτύου Natura 2000-για την άσκηση της δραστηριότητας, καθώς και ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι για την αποκατάσταση των τοπίων.

Εξετάζοντας, την περιοχή μελέτης συγκριτικά με τις «ευρείες ζώνες ανάπτυξης πρωτογενούς τομέα» όπως αυτές προβλέπονται από το θεματικό χωρικό σχεδιασμό στο πλαίσιο του ΠΠΧΣΑΑ της Κρήτης προκύπτει ότι εξαιτίας του κατά κύριο λόγω ορεινού χαρακτήρα των προστατευόμενων περιοχών της Δυτικής Κρήτης γεωργική γη εντοπίζεται:

- στο πεδινό τμήμα της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010),
- στην παραλιακή ζώνη της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), και
- στο οροπέδιο του Ομαλού, στην ΕΖΔ/ΤΚΣ- Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008).

Διάσπαρτες εκτάσεις φυσικών βοσκοτόπων εντοπίζονται στις περισσότερες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura της Δυτικής Κρήτης. Οι σημαντικότεροι σε έκταση εντοπίζονται:

- σε μια ζώνη περιμετρικά του ορεινού όγκου των Λευκών Ορέων (ΕΖΔ/ΤΚΣ- Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008),
- στην περιοχή Ασφένδου - Καλλικράτη (ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019)),
- στις βορειοανατολικές ακτές της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010),
- στη Χερσόνησο της Γραμβούσας (ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340017)),
- στο νότιο τμήμα της χερσονήσου Ροδωπού (ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)), και
- στην ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005).

Στις περιοχές αυτές και σύμφωνα με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας της Κρήτης προωθούνται δράσεις όπως η στροφή προς βιολογικές καλλιέργειες και η μείωση της αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων καθώς και η μείωση της υπερβόσκησης.

2.3.2.4 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης βιομηχανίας

Σύμφωνα με τις διατυπώσεις του Ειδικού Πλαισίου για την Βιομηχανία (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/13.04.09), η μεταποίηση δεν εμφανίζει ισχυρές εξειδικεύσεις, αν και η παρουσία μονάδων μεταποίησης αγροτικών προϊόντων είναι αυξημένη. Η διατήρηση ενός ιστού μονάδων εξυπηρέτησης της τοπικής αγοράς παραμένει αναγκαία και δυνατή, με δεδομένο το γεωγραφικό χαρακτήρα της Περιφέρειας Κρήτης. Στις συμβατικές αυτές δραστηριότητες μπορεί να προστεθεί ένας αριθμός εξωστρεφών μονάδων

υψηλής προστιθέμενης αξίας σε τομείς αιχμής βασιζόμενες στην οικονομία της γνώσης και την Ε.Τ.Α. (Έρευνα, Τεχνολογία και Ανάπτυξη), ιδιαίτερα στην περίμετρο των ΑΕΙ.

Από χωρικής άποψης η κύρια ζώνη ανάπτυξης της μεταποίησης στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (Δυτική Κρήτη) θα είναι η ευρύτερη περιοχή των Χανίων. Η αύξηση των οργανωμένων υποδοχέων είναι αναγκαία, τόσο για μετεγκατάσταση όσο και για την ίδρυση νέων μονάδων. Η πολιτική για τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας προβλέπει: α) αποτροπή της παρόδιας ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης ένθεν και ένθεν του βασικού οδικού δικτύου και β) χωροθέτηση νέων μονάδων με αποφυγή των αναπτυγμένων ή υπό ανάπτυξη παράκτιων ζωνών τουριστικού χαρακτήρα και των ζωνών εντατικής ή ποιοτικής γεωργίας.

Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο για την Βιομηχανία στην Π.Ε Χανίων, από άποψη κλαδικών προτεραιοτήτων ισχύουν σε γενικές γραμμές οι περιφερειακές κατευθύνσεις με κάποια έμφαση στις μονάδες υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας. Η μεταποίηση στην περιφερειακή ενότητα συγκεντρώνεται στην ευρύτερη περιοχή των Χανίων. Η παρουσία μεγάλης πόλης υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης της οργανωμένης χωροθέτησης, στο πλαίσιο των περιφερειακών κατευθύνσεων. Η βιομηχανία δεν προκαλεί, με βάση τα μεγέθη και το χαρακτήρα της, ιδιαίτερες συγκρούσεις χρήσεων γης, αλλά στο σύνολο του παράκτιου χώρου επιβάλλεται λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης.

Και στο ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης (ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017) για λόγους λειτουργικούς και λόγους αναβάθμισης του περιβάλλοντος, επιδιώκεται η πολιτική της χωρικής συγκέντρωσης για την άσκηση της βιομηχανικής βιοτεχνικής δραστηριότητας. Οι υφιστάμενες ΒΙΠΑ/ ΒΙΟΠΑ/ ΒΙΠΕ και ΒΕΠΕ, προβλέπεται να μετασχηματιστούν σταδιακά και ανάλογα με τις ανάγκες και τη ζήτηση σε Επιχειρηματικά Πάρκα τύπου Β, με κατάλληλες προβλέψεις από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού. Προς αυτή την κατεύθυνση, στην Δυτική Κρήτη, προωθείται η ίδρυση και λειτουργία Επιχειρηματικού Πάρκου στα Χανιά, στη Δ.Ε. Κεραμιών

Στόχος είναι η μετεγκατάσταση των διάσπαρτων μονάδων εντός υφιστάμενων και νέων υποδοχέων «οργανωμένης μεταποιητικής δραστηριότητας» καθώς και εντός θεσμοθετημένων βιομηχανικών ζωνών. Για την ενίσχυση του καθοριστικής σημασίας για την Κρήτη, αγροτικού τομέα, επιδιώκεται η δημιουργία, είτε συμπληρωματικών στους υφιστάμενους, είτε νέων υποδοχέων, εντός των οποίων προβλέπεται να οργανωθεί συνολικά η μεταποιητική δραστηριότητα των προϊόντων του. Τέλος, προωθούνται ενέργειες και μέτρα, ώστε το σύνολο των υποδοχέων να μετασχηματιστεί σταδιακά σε Επιχειρηματικά Πάρκα τύπου Γ. Στη Δυτική Κρήτη ορίζεται μία περιοχή αναζήτησης υποδοχέων βιομηχανίας-βιοτεχνίας, για μονάδες μέσης και υψηλής οχλήσεως ορίζονται. Συγκεκριμένα πρόκειται για την περιοχή στο Πέρα Πλατάνι Δήμου Χανίων.

Το σύνολο της σχεδιαζόμενης βιομηχανικής δραστηριότητας της Δυτικής Κρήτης καταγράφεται εκτός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 και ως εκ τούτου δεν προβλέπεται να αποτελέσει πίεση/ απειλή για το προστατευτέο αντικείμενο.

2.3.2.5 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης του τριτογενούς τομέα

Με την 519/2017 απόφαση του Ε΄ Τμήματος του ΣτΕ κρίθηκε ότι η Κοινή Υπουργική Απόφαση Κ.Υ.Α. 24208/2009 (Β΄1138Β) που αφορά την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό έχει πλήρως αντικατασταθεί με την Κ.Υ.Α. 67659/9.12.2013 (ΦΕΚ Β΄3155) και δεν αναβίωσε μετά την ακύρωση της αποφάσεως (με την ΣτΕ3632/2015) που την αντικατέστησε, έχει δε, παύσει να ισχύει και να επιφέρει έννομες συνέπειες. Μετά την ακύρωση του νεότερου Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και μέχρι την έγκριση νέου, (για το οποίο οι διαδικασίες έχουν ήδη δρομολογηθεί) εξακολουθεί να είναι δυνατή η ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας στη χώρα, με βάση τις προβλέψεις που τυχόν

υπάρχουν σε υφιστάμενα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια (πρβλ. ΣτΕ 3043/2011), καθώς και στα κατωτέρου ιεραρχικώς επιπέδου σχεδιασμού, σε σχέση με τα περιφερειακά, χωρικά σχέδια αλλά και βάσει της ισχύουσας τουριστικής νομοθεσίας και επιμέρους νομοθετημάτων που ενδεχομένως υπάρχουν για κάθε περιοχή. Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις στις οποίες αποστέλλεται το παρόν , παρακαλούνται για την ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών των Περιφερειών και των Υπηρεσιών Δόμησης.

Στη βάση των επιταγών του ΠΠΣΧΑΑ Κρήτης (ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017) επιλέγονται ως πρότυπο εξέλιξης της τουριστικής δραστηριότητας:

- οι ήπιες μορφές πολυθεματικού τουρισμού, εναλλακτικού και ποιοτικά αναβαθμισμένου τύπου

ή

- μορφές πολυθεματικού τουρισμού ενταγμένες σε οργανωμένους υποδοχείς.

Στην υπεραναπτυγμένη βόρεια ακτή επιδιώκεται η ανάληψη δράσεων αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων, αναβάθμισης του δομημένου χώρου και αποτελεσματικού περιορισμού της ανάπτυξης μορφών μονοθεματικού μαζικού τουρισμού. Η ζήτηση για παραθεριστική κατοικία, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, κατευθύνεται με συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις μέσω και των Τοπικών και των Ειδικών Χωρικών Σχεδίων προς το εσωτερικό, στους πολυπληθείς ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς.

Οι χωρικές ενότητες αστικής /τουριστικής ανάπτυξης και παραθεριστικής κατοικίας διαμορφώνονται ως εξής:

- <u>παράκτιες ζώνες αστικής/τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής/περιβαλλοντικής αναβάθμισης</u>. Στις ζώνες αυτές εντάσσονται οι «*αναπτυγμένες και εν μέρει αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές*» της βόρειας ακτής, σύμφωνα με την ορολογία του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 1138Β/ 11.06.09). Για την αναβάθμισή των ζωνών αυτών, αναφορικά με την ποιότητα τους αλλά και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, απαιτούνται ο περιορισμός της περαιτέρω κατασκευής νέων καταλυμάτων και η παροχή ισχυρών κινήτρων για ποιοτική αναβάθμιση.

Εκτάσεις των προστατευόμενων περιοχών: ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) και ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), ανήκουν στις ζώνες αυτές.

- <u>παράκτιες ζώνες ελέγχου οικιστικής/τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής/περιβαλλοντικής αναβάθμισης.</u> Στις ζώνες αυτές εντάσσονται οι «*αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές*» της βόρειας ακτής-περί τον Κίσσαμο, τον Μόχλο Λασιθίου και την Σητεία-καθώς και αυτές της νότιας ακτής, σύμφωνα με την ορολογία του σχετικού Ειδικού Πλαισίου. Για τις ζώνες αυτές προβλέπεται η ανάπτυξη, με μέριμνα να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις τουριστικές δραστηριότητες του κυρίως βόρειου άξονα, με εξειδικευμένο φυσικό σχεδιασμό και με οριοθέτηση των ζωνών ανάπτυξης της παραθεριστικής κατοικίας.

Εκτάσεις των προστατευόμενων περιοχών: ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019), ανήκουν στις ζώνες αυτές.

- <u>παράκτιες ζώνες ήπιας οικιστικής/ τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής/ περιβαλλοντικής αναβάθμισης, καθώς και προστασίας/ ανάδειξης φυσικών και πολιτιστικών πόρων.</u> Στις ζώνες αυτές εντάσσονται οι «*περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού*» της ανατολικής και της δυτικής ακτής του νησιού. Χαρακτηρίζονται από δυναμική ζήτηση και διαφοροποιούνται από το κυρίαρχο μοντέλο μαζικού τουρισμού ως προς το βαθμό

χωρικής συγκέντρωσης τους, τη χρονική περίοδο ανάπτυξής τους, καθώς και των πόρων που αξιοποιούν. Καλύπτονται κατά κύριο λόγο τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, από τοπία ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους και αρχαιολογικούς χώρους. Οι ζώνες αυτές διαθέτουν τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη υψηλών προδιαγραφών διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος.

Εκτάσεις των προστατευόμενων περιοχών: ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015) και ΖΕΠ- Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσίλια Λευκών Ορέων (GR4340016), ανήκουν στις ζώνες αυτές.

- περιοχές ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριοτήτων, στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους καθώς και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων. Στις ζώνες αυτές εντάσσονται οι «*περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού*» σύμφωνα με την ορολογία του σχετικού Ειδικού Πλαισίου. Στόχος για τις περιοχές αυτές είναι η πληθυσμιακή τόνωση και παραγωγική ανασυγκρότηση με πολυδραστηριότητες των πολυπληθών παραδοσιακών οικισμών που εδρεύουν σε αυτές.

Εκτάσεις των προστατευόμενων περιοχών: ΕΖΔ/ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) και ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019), ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015), ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και ΖΕΠ- Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), ανήκουν στις ζώνες αυτές.

Εξετάζοντας, την περιοχή μελέτης συγκριτικά με τις επιμέρους ζώνες τουριστικής ανάπτυξης όπως αυτές προβλέπονται από τον θεματικό χωρικό σχεδιασμό στο πλαίσιο του ΠΠΧΣΑΑ της Κρήτης προέκυψε επιπλέον ότι, οι σημαντικές δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα, πλην της δραστηριότητας του τουρισμού, ασκούνται αποκλειστικά στις «ευρείες ζώνες ανάπτυξης αστικών δραστηριοτήτων» με την ευρεία έννοια, όπου συμπεριλαμβάνονται για την Δυτική Κρήτη οι κύριες κτιριακές εγκαταστάσεις του Πολυτεχνείου στο Ακρωτήρι/Χανιά, χρήσεις οι οποίες έχουν κατακλύσει τον περιφερειακό χώρο των αστικών κέντρων, δίχως μέριμνα ή υποχρέωση για την αποκατάσταση μιας κάποιας εδαφικής συνοχής. Επιδιώκεται να καταρτιστούν από τις αρμόδιες περιφερειακές και δημοτικές υπηρεσίες προγράμματα για ποιοτικές παρεμβάσεις αναπλάσεων και αναβάθμισης του αστικού και του περιαστικού χώρου και να χρηματοδοτηθούν αναλόγως.

Για τη χωρική διάρθρωση των ζωνών που περιεγράφηκαν πιο πάνω απαιτείται ενσωμάτωση των παραπάνω αναφερόμενων προβλέψεων στο νέο Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό που θα θεσμοθετηθεί.

2.3.2.6 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης ενέργειας από ΑΠΕ

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464Β/03.12.08), για τη χωροθέτηση των **αιολικών εγκαταστάσεων** με βάσει το εν δυνάμει εκμεταλλεύσιμο δυναμικό και τα ιδιαίτερα χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά η Περιφέρεια Κρήτης και κατ' επέκταση και η περιοχή μελέτης ανήκει στην κατηγορία «γ. Κατοικημένα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου Πελάγους», όπου δεν προβλέπεται περαιτέρω διάκριση σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας ή Περιοχές Αιολικής Καταλληλόλητας. Επομένως τα κριτήρια χωροθέτησης και οι προϋποθέσεις είναι όσα περιγράφονται γενικά στα επί μέρους άρθρα του Ειδικού Πλαισίου. Στο Πλαίσιο αναφέρονται αναλυτικά κατηγορίες περιοχών στις οποίες πρέπει να αποκλείεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι οικότοποι προτεραιότητας.

Αναφέρεται επιπρόσθετα ότι επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας μετά από σύνταξη Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης και έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Επίσης, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων 2, 3 και 4, του Ειδικού Πλαισίου, επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός δασών, δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 58 του Ν. 998/1979 και του άρθρου 13 του Ν. 1734/87 όπως ισχύουν.

Σύμφωνα με το ίδιο Ειδικό Πλαίσιο, με βάση τις εκτιμήσεις για το **υδροηλεκτρικό δυναμικό** της χώρας ανά υδατικό διαμέρισμα, η Περιφέρεια Κρήτης και κατ' επέκταση και η περιοχή μελέτης δεν παρουσιάζει μεγάλη πυκνότητα εκμεταλλεύσιμου δυναμικού. Ορίζονται κατηγορίες περιοχών, οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον αποκλεισμό της χωροθέτησης Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι οικότοποι προτεραιότητας.

Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως περιοχές προτεραιότητας για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσής της **ηλιακής ενέργειας** μπορεί ενδεικτικά να θεωρηθούν οι περιοχές που είναι άγονες ή δεν είναι υψηλής παραγωγικότητας και κατά προτίμηση αθέατες από πολυσύχναστους χώρους, με δυνατότητες διασύνδεσης με το Δίκτυο ή το Σύστημα. Στις περιοχές αποκλεισμού και στις ζώνες ασυμβατότητας συμπεριλαμβάνονται και οι οικότοποι προτεραιότητας.

Προνομιακές περιοχές χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της **ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο**, θεωρούνται ενδεικτικά οι χώροι που βρίσκονται πλησίον γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραγωγής πρώτης ύλης, ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, μεγάλων κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών μονάδων, μονάδων παραγωγής χαρτοπολτού, μονάδων παραγωγής χυμών και τοματοπολτού, πάσης φύσεως γεωργικών ή κτηνοτροφικών βιομηχανιών, ζωοτροφών κλπ. Ως περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας ορίζονται οι ίδιες κατηγορίες περιοχών που προβλέπονται για τις αιολικές εγκαταστάσεις.

Το ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης (ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017) προκρίνει και προωθεί την αρχή της συγκεντρωμένης ανάπτυξης των χρήσεων γης και των δραστηριοτήτων στον χώρο. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η χωροθέτηση των εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ:

- στην ευρύτερη ζώνη των τριών ενεργειακών κόμβων της Κρήτης. Στη Δυτική Κρήτη λειτουργεί ένας περιφερειακής εμβέλειας Θερμικός Σταθμός παραγωγής ενέργειας με συμβατικές μεθόδους, ο ΑΗΣ στην Ξυλοκαμάρα Χανίων. Με προοπτική την επόμενη δεκαπενταετία, κατά την οποία εκτιμάται ότι η Κρήτη θα έχει διασυνδεθεί ενεργειακά με τη Χώρα, προωθείται η κατάργηση του σταθμού της Ξυλοκαμάρας και η δημιουργία στην ίδια θέση νέου Ενεργειακού Κόμβου, συντονισμού του δικτύου του συστήματος, διανομής ή και παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ
- στις κεφαλές των μεγάλων φραγμάτων
- εντός των ορίων «ευρέων χωρικών ενοτήτων αναζήτησης για εγκαταστάσεις ΑΠΕ», για τις περιοχές των οποίων έχουν ελεγχθεί τα εφικτά μεγέθη συνολικής εγκατεστημένης ισχύος. Ως υποστηρικτικό εργαλείο της συγκεντρωμένης ανάπτυξης, αλλά και ως επιπρόσθετο μέτρο για την προστασία του ευαίσθητου περιβάλλοντος του νησιού, προτείνεται να εξαιρούνται οι περιοχές του δικτύου NATURA και το σύνολο των λοιπών προστατευόμενων περιοχών από την εγκατάσταση Αιολικών και Ηλιοθερμικών Πάρκων. Ειδικά για τα Ηλιοθερμικά Πάρκα, λόγω του εκτατικού χαρακτήρα τους και της σημαντικής περιβαλλοντικής υποβάθμισης που προκαλούν, προτείνεται να αποφεύγεται η όποια περαιτέρω έγκριση εγκατάστασής τους σε όλη την Κρήτη.

Σύμφωνα με το χωρικό προγραμματισμό ορίζονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (Δυτική Κρήτη) συνολικά δύο (2) «Ευρείες ζώνες αναζήτησης για ανάπτυξη δραστηριοτήτων ΑΠΕ», οι οποίες χωροθετούνται εκτός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Για να επιτευχθούν τα όσα περιγράφονται πιο πάνω και με αποκλειστικό γνώμονα την προστασία του τοπίου και του περιβάλλοντος απαιτείται ανάδραση προς το ισχύον Ειδικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464Β/03.12.08), με τροποποίησή του, ενσωματώνοντας τις παραπάνω αναφερόμενες προβλέψεις.

Κατά το επιδιωκόμενο πρότυπο ανάπτυξης, αναμένεται να υλοποιούνται εγκαταστάσεις αξιοποίησης όλων των μορφών ΑΠΕ (ενεργειακή αξιοποίηση των αστικών απορριμμάτων, σύνδεση των μεταφορών με ενεργειακές παραμέτρους, καθώς και υλοποίηση πιλοτικών εφαρμογών πολλαπλού σκοπού π.χ. άντληση-ταμίευση νερών με χρήση ΑΠΕ και συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής). Μονάδες παραγωγής ενέργειας από βιομάζα θα χρησιμοποιούν αποκλειστικά πρώτη ύλη που παράγεται στην Κρήτη, με σύγχρονη εφαρμογή των προβλέψεων του εγκεκριμένου ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας, αλλά και του νέου ΕΣΔΑΚ.

Η χωρική κατανομή, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και στο σύνολο των περιοχών του δικτύου Natura της Δυτικής Κρήτης, των εν λειτουργία ή των υπό κατασκευή εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, περιγράφηκε αναλυτικά στην ενότητα 2.3.1. Πλέον αυτών των εγκαταστάσεων και σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία (ΡΑΕ, Απρίλιος 2020) εντός των προστατευόμενων περιοχών της Δυτικής Κρήτης, προβλέπονται ή βρίσκονται σε φάση αξιολόγησης κάποια έργα ΑΠΕ (Πίνακας ΤΠΑ 2.3.1-3 του Τεύχους Τεκμηρίωσης). Πιο συγκεκριμένα:

- Στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), υπάρχουν έξι (6) υβριδικές μονάδες με άδεια παραγωγής, τέσσερα (4) αιολικά πάρκα με άδεια παραγωγής, και ένα αιολικό πάρκο του οποίου η αίτηση βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης.
- Στην ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013), υπάρχει μία (1) υβριδική μονάδα με άδεια παραγωγής.
- Στην ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), υπάρχουν δύο (2) αιολικά πάρκα με άδεια παραγωγής, ένα (1) του οποίου η αίτηση βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης.
- Στην ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016), υπάρχουν ένα (1) αιολικό πάρκο με άδεια παραγωγής και δύο (2) των οποίων η αίτηση βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης.
- Στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), υπάρχουν τρία (3) αιολικά πάρκα με άδεια παραγωγής και ένα (1) του οποίου η αίτηση βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης.
- Στην (GR4340019), υπάρχουν ένα (1) αιολικό πάρκο με άδεια παραγωγής και ένα (1) του οποίου η αίτηση βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης.
- Στην ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού–Παραλία Μαλεμέ-Κολπος Χανίων (GR4340003), υπάρχουν δύο (2) αιολικά πάρκα με άδεια παραγωγής.
- Στις ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), ΕΖΔ-Όρμος Σουγιάς-Βάρδια- Φαράγγι Λύσου μέχρι Ανύδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005), ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε (GR4340003), ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021) υπάρχει από ένα (1) αιολικό πάρκο με άδεια παραγωγής.

2.3.2.7 Σχέδια χωρικής ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών

Στο Ειδικό Πλαίσιο για τις για τις Υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ 2505Β/04.11.2011) καθορίζονται οι γενικοί στόχοι χωρικής και περιβαλλοντικής πολιτικής για τον τομέα και προσδιορίζονται αναλυτικά τα περιβαλλοντικά, χωροταξικά και αναπτυξιακά κριτήρια, με τα οποία θαλάσσιες περιοχές κρίνονται κατάλληλες για τη χωροθέτηση υδατοκαλλιεργητικών μονάδων (ΠΑΥ-Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών). Στο εσωτερικό αυτών των περιοχών οριοθετούνται ζώνες, είτε οργανωμένες με φορέα διαχείρισης (ΠΟΑΥ-Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών), είτε με μορφή άτυπων συγκεντρώσεων (ΠΑΣΜ - Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων).

Γενικά, με το Πλαίσιο αυτό, η Περιφέρεια Κρήτης δεν αποτελεί περιοχή προτεραιότητας για την ανάπτυξη τέτοιων μονάδων, ενώ στο Ειδικό Πλαίσιο του Τουρισμού όσον αφορά στη σχέση Τουρισμός - Υδατοκαλλιέργειες αναφέρεται ότι: «*η χωροθέτηση νέων μονάδων υδατοκαλλιέργειας πρέπει να αποφεύγεται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται ως ανεπτυγμένες τουριστικά ή παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού. Στις λοιπές περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος η χωροθέτηση νέων μονάδων επιτρέπεται σε διακριτά τμήματα που δεν παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον είτε μεμονωμένα είτε σε οργανωμένους υποδοχείς. Η 'εκμετάλλευση' της δραστηριότητας ως ειδικού ενδιαφέροντος τουριστικού πόρου είναι δυνατή και επιθυμητή υπό προϋποθέσεις. Απαραίτητος όρος συνδυασμένης ανάπτυξης η διατήρηση υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος*».

Ειδικότερα, στο Ειδικό Πλαίσιο για τις Υδατοκαλλιέργειες από τις πέντε προβλεπόμενες κατηγορίες περιοχών ΠΑΥ του Ελληνικού Θαλάσσιου χώρου, μόνον το βόρειο τμήμα της Περιφέρειας Κρήτης περιλαμβάνεται σε κάποια από αυτές και μάλιστα στην τελευταία κατηγορία: 'Περιοχές Σημειακών Χωροθετήσεων'. Η Κρήτη κατατάσσεται στις περιοχές με χαρακτηριστικά που ευνοούν την ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών, αλλά με ιδιαιτερότητες που δεν επιτρέπουν τη δημιουργία συγκεντρώσεων και οργανωμένων ζωνών. Η κατάταξη σε αυτήν την κατηγορία αφορά σε περιοχές που γειτνιάζουν με περιοχές ζήτησης (αστικά κέντρα, τουριστικές περιοχές κλπ.), διαθέτουν υποδομές εξυπηρέτησης για την προώθηση των προϊόντων, αλλά παράλληλα, λόγω είτε της γειτνίασης με ανταγωνιστικές χρήσεις, είτε της ευαισθησίας του φυσικού περιβάλλοντος, κρίνεται προτιμότερη η διάσπαρτη παρά η οργανωμένη χωροθέτηση.

Στο Πλαίσιο προβλέπεται, επίσης, η συνδυασμένη ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών επαγγελματικής αλιείας και τουρισμού κυρίως στα εσωτερικά ύδατα (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ποτάμια), λόγω της φύσης των υδατοκαλλιεργειών με τα οποία μπορεί να εξασφαλίζεται συγχρόνως η επιθυμητή πολυδραστηριότητα, καθώς και η συμπληρωματικότητα στους τομείς παραγωγής. Φυσικά, δεν καθορίζονται ΠΑΥ στα φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα, διότι κρίνεται ότι οι περιοχές αυτές, αφενός είναι περιορισμένες σε επίπεδο χώρας (σε έκταση και αριθμό) –πόσο μάλλον σε επίπεδο Κρήτης– και, αφετέρου, επειδή η ορθολογική αλιευτική και υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα αποτελεί βασικό διαχειριστικό εργαλείο, η τυχόν σημειακή χωροθέτηση τους μένει να εξειδικευτεί στα οικεία επίπεδα σχεδιασμού.

2.3.2.8 Υδατικοί Πόροι

Στον τομέα της διαχείρισης του υδατικού δυναμικού, με βάση το εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων της Κρήτης (ΦΕΚ 570 Β/ 8-4-2015), προωθείται η ολοκλήρωση του προγράμματος των μεγάλων ταμιευτήρων επιπέδου Περιφερειακού Πλαισίου, με την κατασκευή των οποίων αναμένεται να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα επάρκειας νερού για τις επόμενες δεκαετίες. Προωθείται επίσης και η αποκατάσταση των ευαίσθητων τοπίων, όπου αυτό απαιτείται. Από το επιδιωκόμενο πρότυπο χωρικής ανάπτυξης δίδονται ως κατευθύνσεις η προώθηση συστημάτων ελέγχου και

εξοικονόμησης υδατικών πόρων, η ενεργειακή αξιοποίησή τους, καθώς και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων για διαχείριση του υδάτινου δυναμικού σε μικρότερα χωρικά σύνολα, στην κλίμακα του τόπου και του τοπίου, με κατασκευή των προβλεπόμενων από το Σχέδιο Διαχείρισης μικρών ταμιευτήρων και λιμνοδεξαμενών ή και με εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων από τους οποίους αντλείται σήμερα αρδευτικό νερό.

2.3.2.9 Υγρά Απόβλητα και Στερεά Απορρίμματα

Στον τομέα της **διαχείρισης των υγρών αποβλήτων**, από το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης διατυπώνεται η κατεύθυνση, πέραν του ιδιαίτερα σημαντικού προγράμματος που ολοκληρώθηκε την τελευταία δεκαετία, να καταβληθεί νέα προσπάθεια για να ολοκληρωθούν οι αναγκαίες υποδομές (δίκτυα και εγκαταστάσεις επεξεργασίας) σε όλα τα αστικά κέντρα και τις ευαίσθητες περιοχές. Προβλέπεται η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε όλα τα οικιστικά κέντρα των αναπτυξιακών ενοτήτων και υποενοτήτων και στις αναπτυσσόμενες οικιστικά παραλιακές περιοχές, εκεί όπου δεν υπάρχουν ήδη.

Είναι αναγκαίο επίσης να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το πρόβλημα των αποβλήτων των περίπου 180 διάσπαρτων ελαιουργείων, τα οποία διοχετεύουν ανεξέλεγκτα στο περιβάλλον σημαντικές ποσότητες αποβλήτων ετησίως, με την προώθηση της έρευνας για εφαρμογή εναλλακτικών τρόπων αξιοποίησής τους, κατά το δυνατόν πλησιέστερα στις περιοχές παραγωγής ή και για τυχόν επεξεργασία τους στις εγκαταστάσεις των στερεών αποβλήτων.

Το ΠΧΣΣΑΑ της Κρήτης υιοθετεί πλήρως το εγκεκριμένο πλέον «Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης», το οποίο ενσωματώνει και αναβαθμίζει όλες τις υφιστάμενες δομές, με στρατηγική κατεύθυνση τη μείωση αποβλήτων και με στόχο την αύξηση της ανακύκλωσης και τη μείωση του υπολείμματος προς τελική διάθεση, προκρίνοντας παράλληλα δίκτυο συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών και ειδικών αποβλήτων.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης (ΦΕΚ 260/ Τεύχος Α.Α.Π./08-11-2017), σχεδιάζονται τέσσερις ΒΙΟΚΑ στην περιοχή μελέτης, ένας στην περιοχή του Κολυμπαρίου, στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), ένας στην περιοχή της Γεωργιούπολης στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), ένας στην περιοχή της Χώρας Σφακίων στην ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) και ένας στην περιοχή της Σούγιας στην ΕΖΔ- Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005).

2.3.2.10 Δυνατότητες υποδοχής μεγάλων/στρατηγικών επενδύσεων

Δεν προβλέπονται μεγάλες/στρατηγικές επενδύσεις στην περιοχή μελέτης.

Στον πίνακα ΤΤΑ 2.3.2-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης συνοψίζονται οι πιθανές απειλές που μπορεί να επιφέρει η εφαρμογή των σχεδίων ανάπτυξης στις προστατευόμενες περιοχές της κεντρικής και ανατολικής Κρήτης.

2.3.3 Σχέση με στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς

Στη Δυτική Κρήτη (ευρύτερη περιοχή μελέτης), υπάρχουν 79 κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία-ιστορικοί τόποι. Από αυτά τα 27 βρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής μελέτης (προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 της δυτικής Κρήτης) (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.3-1 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Αναφορικά με την χωρική εξάπλωση των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιοχή μελέτης αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη πυκνότητα, παρατηρείται στην νότια παραλιακή ζώνη, στις νησίδες Γαύδο και Γαυδοπούλα καθώς και στη Χερσόνησο Γραμβούσας. Πιο συγκεκριμένα:

- Εντός των ορίων της ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) και της ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340017) εντοπίζονται ο αρχαιολογικός χώρος της νησίδας Γραμβούσας, ο αρχαιολογικός χώρος στον κόλπο Λιβάδι Κισσάμου και η αρχαία Φαλάσαρνα.
- Εντός των ορίων της ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005), εντοπίζονται, ένα ιερό (Ασκληπιείο) Ρωμαϊκής εποχής, η αρχαία Έλυρος και ο κολπίσκος του Αγίου Κυρκού και ο αρχαιολογικός χώρος της Σούγιας.
- Εντός της ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) και της ΖΕΠ- Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023), εμπίπτουν οι αρχαιολογικοί χώροι Νήσου Γαύδου και ο αρχαιολογικός χώρος της νησίδας Γαυδοπούλα.
- Εντός της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) εντοπίζονται ένας αρχαίος οικισμός (πιθανότατα το αρχαίο Κόριον) και η περιοχή Αργυρούπολης-αρχαίας Λάππας.
- Εντός της ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015), εντοπίζονται, δύο μινωϊκοί οικισμοί, ένας στην θέση Αγαστορούλι και ένας στη θέση Τριπόκαμπος, ο αρχαιολογικός χώρος του Ελαφονησίου ο οποίος εμπίπτει και στα όρια της ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002), καθώς και η αρχαία πόλη Βιέννος.
- Εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) και της ΖΕΠ- Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021), εντοπίζεται το Δικτυνναίον ιερό στο ακρωτήριο Σπάθα.
- Εντός της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), εντοπίζονται ο αρχαιολογικός χώρος Αγίας Ρούμελης Σφακίων (αρχαία Τάρρα), εκείνος στο Φαράγγι Νίμπρου, η αρχαία Ανώπολις, ο αρχαίος Φοίνιξ, και η περιοχή του Λουτρού.
- Εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), εντοπίζεται ο αρχαιολογικός Χώρος Ροδάκινου, ο αρχαιολογικός Χώρος Ενετικού Φρουρίου "Φραγκοκάστελλο", η αρχαία πόλη Φοίνιξ Λάμπων στην περιοχή Πλακία και η αρχαιολογική περιοχή στο όρμο Πλακιά στον οποίο επιτρέπονται οι καταδύσεις.
- Στον ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) ο αρχαιολογικός χώρος στην νησίδα Πλακάκι Χανίων, στην οποία επιτρέπεται η κατάδυση.

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (Δυτική Κρήτη), υπάρχουν 8 κηρυγμένοι **παραδοσιακοί οικισμοί** και βρίσκονται στο σύνολο τους εντός των ορίων της περιοχής μελέτης. Πιο συγκεκριμένα οι παραδοσιακοί οικισμοί, Πάτημα και Φυλακή, βρίσκονται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), ο οικισμός της Σκαλωτής βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4310012), οι οικισμοί Κομιτάδες, Χώρα Σφακίων, Λουτρό, Ομαλός και Αγία Ρούμελη βρίσκονται εντός των ορίων της ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008) με τον τελευταίο εξ αυτών να ανήκει και στη ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), (Πίνακας ΤΤΑ 2.3.3-2 του Τεύχους Τεκμηρίωσης).

Στις προβλέψεις του ΠΠΣΧΑΑ Κρήτης αναγνωρίζεται η αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς η οποία αντιμετωπίζεται από κοινού με το φυσικό περιβάλλον και χαρακτηρίζεται με τον όρο «φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο». Αποτελεί δε έναν από τους τέσσερις άξονες, στους οποίους θα πρέπει να στρέφονται οι προσπάθειες για την περαιτέρω ανάπτυξη της Περιφέρειας της Κρήτης.

Πιο συγκεκριμένα, οι οριοθετημένες και εκτεταμένες περιοχές του δικτύου Natura 2000 της Κρήτης συνδυάζονται με τις περιοχές με φέρουσα ικανότητα «πολιτιστικού κεφαλαίου», ενοποιούνται και αναγνωρίζονται ως σημαντικής προτεραιότητας «ζώνες υψηλής προστασίας». Συγκροτούν τις ευρείες περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου», εντός των οποίων αναλαμβάνονται στοχευμένες χωρικές δράσεις για την προστασία και ανάδειξη των στοιχείων τους, από τις οποίες αναδεικνύεται η άρρηκτη σχέση της φυσικής και πολιτισμικής προσωπικότητας του κάθε χώρου και συνδέονται συστηματικά με προσπάθειες παραγωγικής ανασυγκρότησης των ορεινών όγκων και των παραδοσιακών οικισμών.

Στη ευρύτερη περιοχή μελέτης προσδιορίζονται οι ακόλουθες περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» της Ζώνης Π.Ε. Χανίων: (α) ζώνη στα ανατολικά, από τον Καβρό έως τα Άπτερα, (β) εκτεταμένη ζώνη από το Ακρωτήρι προς τα Χανιά και την παραλία έως τη Γραμβούσα και προς τον νότο έως την Παλαιόχωρα, ενσωματώνοντας και τα Λευκά Όρη, (γ) ζώνη στα νοτιοδυτικά, από την Ελαφόνησο έως και την ευρύτερη περιοχή του Έλους και (δ) οι νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα και το νησάκι των Αγίων Θεοδώρων.

Προτεραιότητα για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της ενιαίας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, αποτελεί η συγκρότηση και η εφαρμογή προγράμματος στοχευμένων χωρικών δράσεων από τους εν λειτουργία θεσμούς, περιφερειακούς και δημοτικούς, από τις οποίες αναδεικνύεται η άρρηκτη σχέση της φυσικής και πολιτισμικής προσωπικότητας του καθέκαστα χώρου, καθώς και το διαχρονικό ιστορικό βάθος του. Όλες οι δράσεις οφείλουν να έχουν συνθετικό χαρακτήρα και να συνδέονται με προσπάθειες παραγωγικής ανασυγκρότησης των ορεινών όγκων και των πολυπληθών παραδοσιακών οικισμών, οι περισσότεροι εκ των οποίων δεν είναι καν χαρακτηρισμένοι. Σε εφαρμογή των απαιτήσεων της Σύμβασης για το Τοπίο, εντοπίζονται εννέα χωρικές ενότητές «τοπία ιδιαίτερης σημασίας» εντός του ενιαίου δικτύου των «περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» στην Κρήτης με τις παρακάτω 3 να αναφέρονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης:

- ΠΕ Χανίων - Ενότητα 7 / Χανιά - Ακρωτήρι - Βάμμος,
- ΠΕ Χανίων - Ενότητα 8 / Δυτικές ακτές, έως Ακρωτήρι Κριός και
- ΠΕ Χανίων / Ρεθύμνης - Ενότητα 9 / Νότιες ακτές, έως Φραγκοκάστελο,

Εξετάζοντας την χωροθέτηση των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura της Δυτικής Κρήτης αναφορικά με την υπαγωγή τους στις ζώνες «Φέρουσας Ικανότητας Φυσικού και Πολιτιστικού Κεφαλαίου» και «Τοπίων Ιδιαίτερης Σημασίας» προέκυψε ότι:

- Οι προστατευόμενες περιοχές ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλμυρού (GR4340022) και ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018) καθώς και τμήματα των ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010), ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007), ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006), ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά) (GR4340020), ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), εντάσσονται στην εκτεταμένη και ενοποιημένη περιοχή με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού

κεφαλαίου» καθώς αναπτύσσεται εντός της **Ζώνης Π.Ε. Χανίων**, ενώ ταυτόχρονα ανήκουν στη **Ενότητα 7:** Χανιά - Ακρωτήρι - Βάμμος των «Τοπίων Ιδιαίτερης Σημασίας».

- Οι προστατευόμενες περιοχές ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021), ΕΖΔ- Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001), ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340017), ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004), ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσίλια Λευκών Ορέων (GR4340016), ΕΖΔ- Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015), ΕΖΔ- Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002) καθώς και τμήμα της ΕΖΔ/ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003), εντάσσονται στην εκτεταμένη και ενοποιημένη περιοχή με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» καθώς αναπτύσσεται εντός της **Ζώνης Π.Ε. Χανίων**, ενώ ταυτόχρονα ανήκουν στη **Ενότητα 8:** Δυτικές ακτές, έως Ακρωτήρι Κριός
- Οι προστατευόμενες περιοχές ΕΖΔ- Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013), ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Περιοχή (GR4340023), ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) καθώς και τμήματα των περιοχών ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη (GR4340008), ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012), ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019), εντάσσονται στην εκτεταμένη και ενοποιημένη περιοχή με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» καθώς αναπτύσσεται εντός της **Ζώνης Π.Ε. Χανίων**, ενώ ταυτόχρονα ανήκουν στη **Ενότητα 9:** Νότιες ακτές, έως Φραγκοκάστελο

2.4 Σύντομη περιγραφή των περιοχών Natura 2000 της Δυτικής Κρήτης

ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001)

Η ΕΖΔ-Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα-Τηγάνι και Φαλάσαρνα-Ποντικονήσι, Όρμος Λιβάδι-Βίγλα (GR4340001) βρίσκεται στο βορειοδυτικότερο άκρο της Κρήτης και περιλαμβάνει τη χερσόνησο Γραμβούσα, τα νησιά Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, καθώς και τη νησίδα Ποντικονήσι. Σχεδόν ολόκληρη η χερσόνησος αποτελείται από ασβεστολιθικούς βραχώδεις σχηματισμούς με απότομες πλαγιές και θαλάσσια σπήλαια που σχηματίζουν απόκρημνες ακτές.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η σχετικά υψηλή θαμνώδης σκληρόφυλλη βλάστηση, οι αλοφυτικές διαπλάσεις καθώς και η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με Ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας. Αξίζει να σημειωθεί η παρουσία της λιμνοθάλασσας του Μπάλου που σχηματίζεται από την χερσαία περιοχή ως τη μικρή χερσόνησο Τηγάνι, η οποία αποτελεί τύπο οικοτόπου προτεραιότητας (1150*).

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη αισθητική αξία και ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη χλωρίδα που φιλοξενεί γενικά καθώς εδώ απαντούν πολλά ενδημικά είδη της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης & Καρπάθου, αλλά και πολλά ελληνικά ενδημικά είδη.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών. Στην περιοχή επιβεβαιώνεται η παρουσία του στην περιοχή της Αγίας Ειρήνης

και μεταξύ Αζώγυρα και Φαλάσαρνα. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει καταγραφεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα εκτίμηση του μεγέθους πληθυσμού του είδους. β) το *Anthemis glaberrima*, τοπικό ενδημικό είδος των νησίδων της Ήμερης και Άγριας Γραμβούσας, το οποίο φύεται σε κοιλότητες μεταξύ ασβεστολιθικών παράκτιων βράχων και ενδιάμεσες αποθέσεις, σε υψόμετρο 0-30 m. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κρισίμως κινδυνεύον καθώς έχει πολύ περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση και εντοπίζεται σε μικρό αριθμό θέσεων. Ο πληθυσμός του είδους στην Ήμερη Γραμβούσα απαντά σε σχετικά απομονωμένη θέση και δεν δέχεται πιέσεις, ενώ στην Άγρια Γραμβούσα παρατηρείται βόσκηση. γ) το Androcymbium rechingeri, είδος της Ανατολικής Μεσογείου, το οποίο είναι γνωστό μόνο από τις ακτές της Δυτικής Κρήτης καθώς και από την Κυρηναϊκή (Λιβύη) και φύεται αποκλειστικά σε οικοτόπους που βρίσκονται στη μεταβατική ζώνη μεταξύ των φρυγάνων και της αμμοθινικής βλάστησης. Εξαιτίας της συνεχούς μείωσης της έκτασης και υποβάθμισης του ενδιαιτήματος του είδους (λόγω της έντονης τουριστικής δραστηριότητας που ασκείται στην παραλία) έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον. δ) το *Centaurea pumilio*, μεσογειακό είδος των παραλιών, το οποίο στη χώρα μας απαντά μόνο στις ακτές της Ν. και Δ. Πελοποννήσου, Κεφαλονιάς και Δ. Κρήτης. Στην περιοχή απαντά στην παραλία Φαλάσαρνα και γενικότερα δέχεται έντονες πιέσεις λόγω της τουριστικής δραστηριότητας. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.

Στην περιοχή καταγράφονται επίσης τα ακόλουθα 25 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας: Allium rubrovittatum, Anthemis ammanthus, Asperula rigida, Asperula taygetea, Campanula creutzburgii, Centaurea argentea, Crepis tybakiensis, Cynara cornigera, Ebenus cretica, Filago aegaea ssp. Aristate, Filago cretensis ssp. Cretensis, Inula candida ssp. Candida, Limonium frederici, Malcolmia flexuosa ssp. Naxensis Petromarula pinnata, Ranunculus asiaticus, Scutellaria sieberi, Sedum praesidis, Silene fabaria, Stachys spinosa, Trigonella corniculata subsp. Rechingeri, Tulipa goulimyi, Tulipa saxatilis, Valeriana asarifolia, Verbascum arcturus).

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla,* το οποίο παρουσιάζει εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής
- Την Ποταμοχελώνα, *Mauremys rivulata,* η οποία στην περιοχή εντοπίζεται κυρίως στον υγρότοπο της παραλίας Φαλάσαρνα
- Την θαλάσσια χελώνα, *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα)
- Τα θαλάσσια θηλαστικά *Monachus monachus* (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncatus* (Ρινοδέλφινο)
- Το αμφίβιο, *Pelophylax cretensis* (Κρητικός Βάτραχος, Παρ. V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό για την Κρήτη και κινδυνεύον
- Το ερπετό *Podarcis cretensis* (Τοιχόσαυρα της Κρήτης) (Παρ. IV, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), ενδημικό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες και τρωτό
- Το χερσαίο μαλάκιο *Albinaria pondika* το οποίο είναι στενοενδημικό και εντοπίζεται μόνο στη νησίδα Ποντικονήσι
- Το ασπόνδυλο *Dendarus grampusanus*, στενοενδημικό είδος της Άγριας και Ήμερης Γραμβούσας

- Τα ασπόνδυλα *Albinaria xanthostoma* και *Albinaria tenuicostata* τα οποία είναι ενδημικά της περιοχής και χαρακτηρίζονται ως τρωτά
- Το πολύ σπάνιο ασπόνδυλο *Chaetopelma lymberakisi*, γνωστό μόνο από ελάχιστες τοποθεσίες στη Δυτική Κρήτη
- Το πολύ σπάνιο *Dendarus falassarnensis* και στενοενδημικό είδος των βραχονησίδων στον κόλπο των Φαλασσάρνων
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax*
- Το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως κρισίμως κινδυνεύον καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016.

ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλασσιά Ζώνη (GR4340002)

Η ΕΖΔ-Νήσος Ελαφόνησος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη (GR4340002) βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Κρήτης και περιλαμβάνει το Ελαφονήσι, το οποίο χωρίζεται από την απέναντι ακτή με μια σχετικά στενή ζώνη ρηχών υδάτων (αβαθής αμμώδης βυθός). Οι σχηματισμοί αυτοί σε συνδυασμό με τα αμμοθινικά οικοσυστήματα του νησιού συνιστούν έναν πολύ σημαντικό και μοναδικό γεωλογικό σχηματισμό.

Η εκτεταμένη παραλία του Ελαφονησίου χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία αμμοθινικών οικοσυστημάτων. Στο νότιο τμήμα του νησιού εντοπίζεται ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 2250* (θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp), στο δυτικό βραχώδες τμήμα του νησιού κυριαρχούν οι θερμο-μεσογειακές λόχμες ενώ οι βραχώδεις ακτές του νησιού χαρακτηρίζονται από την παρουσία αλοφυτικών κοινοτήτων.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Androcymbium rechingeri*, είδος της Ανατολικής Μεσογείου, γνωστό μόνο από τις ακτές της Δυτικής Κρήτης στην Ελλάδα και από την Κυρηναϊκή (Λιβύη) το οποίο φύεται αποκλειστικά σε οικοτόπους που βρίσκονται στη μεταβατική ζώνη μεταξύ φρυγάνων και αμμοθινικής βλάστησης. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και εξαιτίας της συνεχούς μείωσης της έκτασης και υποβάθμισης του βιότοπου του είδους (λόγω της έντονης τουριστικής δραστηριότητας που ασκείται στην παραλία απέναντι από το Ελαφονήσι) έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον. β) το *Campanula saxatilis ssp. saxatilis*, ενδημικό είδος των Κυθήρων και της Δ. Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων, συνήθως κοντά σε ακτές. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό. γ) το *Centaurea pumilio*, μεσογειακό είδος των παραλιών, το οποίο στη χώρα μας απαντά μόνο στις ακτές της Ν. και Δ. Πελοποννήσου, Κεφαλονιάς και Δ. Κρήτης. Στην περιοχή απαντά στο Ελαφονήσι Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 7 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πρόκειται για τα: *Allium rubrovittatum, Ipomoea imperati, Lygeum spartum, Nigella stricta, Petromarula pinnata, Verbascum Arcturus* και *Viola scorpiuroides.*

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Η θαλάσσια χελώνα, Caretta caretta (Χελώνα Καρέττα)

- Τα θαλάσσια θηλαστικά Monachus monachus (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncatus* (Ρινοδέλφινο)
- Το ερπετό *Podarcis cretensis* (Τοιχόσαυρα της Κρήτης), ενδημικό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, αλλά και τρωτό,
- Το ασπόνδυλο *Bolbelasmus keithi,* είδος που κατανέμεται σε όλη την επιφάνεια του νησιού της Κρήτης (μέσα και χαμηλά υψόμετρα, συμπεριλαμβανομένης της Γαύδου). Πρόκειται για είδος που πετάει για μικρό διάστημα κατά τους χειμερινούς μόνο μήνες και η απόλυτη τροφική εξειδίκευσή του (ζει αποκλειστικά σε υπόγειους μύκητες-"τρούφες") το καθιστούν ιδιαίτερα δυσεύρετο και πολύ τοπικό.

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003)

Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ- Χερσόνησος Ροδωπού-Παραλία Μάλεμε-Κόλπος Χανίων (GR4340003) βρίσκεται στο ΒΔ τμήμα της Κρήτης και περιλαμβάνει τη χερσόνησο Ροδωπού και την παράκτια περιοχή από το Κολυμπάρι έως τον Πλατανιά, μεταξύ των κόλπων Κισσάμου και Χανίων, τους οποίους και διαχωρίζει.

Στην περιοχή κυριαρχεί η σκληρόφυλλη βλάστηση οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με Ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, οι αλοφυτικές κοινότητες στη βραχώδη παράκτια ζώνη, οι αμμοθινικοί σχηματισμοί και οι Θερμο-μεσογειακές λόχμες.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων, καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων. Στην περιοχή εμφανίζεται σε εσωτερικές θέσεις ανάμεσα στα φρύγανα και στη θαμνώδη σκληρόφυλλη βλάστηση της Χερσονήσου Ροδωπού.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 12 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πολλά από αυτά είναι ενδημικά είδη της Κρήτης (*Ebenus cretica, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi*) με ευρεία εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί, καθώς και ελληνικά ενδημικά είδη (*Centaurea argentea, Nepeta melissifolia, Valeriana asarifolia*) με περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση στη χώρα μας. Στα σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν επίσης τα *Fritillaria graeca, Helichrysum orientale, Malcolmia flexuosa ssp. naxensis, Ophrys bombyliflora, Ophrys holoserica subsp. Candica* και *Orchis italica*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla* με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής
- Την Ποταμοχελώνα, *Mauremys rivulata* η οποία εντοπίζεται σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια
- Τις θαλάσσιες χελώνες, *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα) και *Chelonia mydas* (Πράσινη χελώνα ή χελώνα Μίδας)
- Το χειρόπτερο *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος)
- Τα θαλάσσια θηλαστικά, *Monachus monachus* (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncates* (Ρινοδέλφινο)
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό της Κρήτης και των γύρω νησίδων, το οποίο χαρακτηρίζεται ως και τρωτό

- Το ασπόνδυλο *Albinaria xanthostoma* το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως τρωτό
- Το ασπόνδυλο *Metafruticicola crassicosta*, ενδημικό είδος της νησίδας Άγιοι Θεόδωροι το οποίο συναντάται σε όλο το νησί και έχει χαρακτηριστεί ως τρωτό
- Τα σπηλαιόβια *Elaphoidella minos, Lindbergia pageti, Segestria sbordonii, Speocyclops creticus,* είδη ασπονδύλων γνωστά από τα σπήλαια Κρομήρι και Ελληνοσπηλιός τα οποία βρίσκονται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- Τα χειρόπτερα *Pipistrellus kuhlii, Tadarida teniotis, Hypsugo savii* και *Eptesicus serotinus*
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus*, *Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004)

Η περιοχή ΕΖΔ-Έλος-Τοπόλια-Σάσαλος-Άγιος Δίκαιος (GR4340004) είναι ορεινή και περιλαμβάνει το φαράγγι των Τοπολίων, τον ποταμό Τυφλό, ο οποίος πηγάζει από το όρος Άγιος Δίκαιος (1008 m) και ρέει μέσα από το φαράγγι, το ανατολικό τμήμα και την κορυφή του όρους Κουτρούλη (1.071 m), τα χαμηλότερα σε υψόμετρο όρη Κεφάλι (905 m), Όξω Κοπρούλα (695 m), Βιτσίλαγκος (683 m) και Σελάκια (573 m), καθώς και το πολύ εντυπωσιακό σπήλαιο της Αγίας Σοφίας στα Τοπόλια.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, τα δάση αριάς, η παρόχθια βλάστηση, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας και τα δάση καστανιάς τα οποία εξαπλώνονται στην περιοχή του Έλους και των Τοπολίων.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Lathyrus neurolobus*, ενδημικό είδος της Δυτικής Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε σχιστολιθικές περιοχές Δ και ΒΔ των Λευκών Ορέων. Είναι υγρόφιλο είδος των παρόχθιων οικοσυστημάτων, το οποίο κινδυνεύει κυρίως από την αποξήρανση των υγροτόπων. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό. β) το Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος *Ruscus aculeatus*.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 20 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ενδημικά είδη της Κρήτης, καθώς και ελληνικά ενδημικά είδη. Τα είδη αυτά είναι: *Anacamptis collina, Anacamptis laxiflora, Anthemis chia, Campanula cretica, Centaurea argentea, Centaurea raphanina ssp. Raphanina, Cyclamen creticum, Filago aegaea ssp. Aristate, Himantoglossum robertianum, Limodorum abortivum, Neottia ovata, Ophrys holoserica subsp. Candica, Orchis italica, Orchis pauciflora, Petromarula pinnata, Polygala venulose, Scutellaria sieberi, Stachys arvensis, Tulipa cretica, Verbascum arcturus.*

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla* με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής
- Τα χειρόπτερα, *Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros και Miniopterus schreibersii*
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης, *Podarcis cretensis*, ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες και χαρακτηρισμένο ως Τρωτό
- Ο Κρητικός Βάτραχος, *Pelophylax cretensis*, ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον

- Το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο *Pipistrellus hanaki* το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του *Pipistrellus hanaki creticus*
- Τα στενοενδημικά ασπόνδυλα της Δυτικής Κρήτης *Allotyphlus foedatus, Bryaxis meybohmianus* και *Cephennium chanianum* καθώς και τα *Boyeria cretensis* και *Tinodes aligi* τα οποία έχουν εντοπιστεί σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης
- Τα σπάνια ασπόνδυλα *Rhyacophila gudrunae* (εξαιρετικά εντοπισμένο σε 3-4 ρυάκια της Δυτικής Κρήτης) και *Macrothele cretica* (γνωστό από ελάχιστες τοποθεσίες της Δυτικής Κρήτης, χαρακτηρισμένο ως τρωτό
- Τα εξαιρετικά σπάνια ασπόνδυλα *Kenotyphlus virgatus* (γνωστό μόνο από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική Κρήτη), *Amauronyx occidens* (γνωστό μόνο από την Τυπική Τοποθεσία), *Isotomus jarmilae* (γνωστό από ελάχιστα δείγματα στα Λευκά Όρη, Τοπόλια και Ψηλορείτη και χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον), *Pedostrangalia ariadne* (εντοπισμένο σε ελάχιστες τοποθεσίες των ορεινών όγκων της Κρήτης και χαρακτηρισμένο ως τρωτό και *Pseudosphegesthes bergeri* (γνωστό από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική Κρήτη και χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον
- Τα σπηλαιόβια *Dysderocrates marani* (γνωστό από 6 σπήλαια της Κρήτης), *Histopona isolata* και *Pholcus creticus* είδη ασπονδύλων τα οποία στην περιοχή μελέτης απαντούν στο σπήλαιο Αγίας Σοφίας
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- Τα χειρόπτερα *Pipistrellus kuhlii, Tadarida teniotis, Hypsugo savii* και *Eptesicus serotinus*
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και παράκτια ζώνη (GR4340005)

Η ΕΖΔ-Όρμος Σούγιας-Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Άνυδρους και Παράκτια Ζώνη (GR4340005) βρίσκεται στις νότιες ακτές της Δυτικής Κρήτης και εξαπλώνεται προς την ενδοχώρα του νησιού. Περιλαμβάνει τα ρέματα Διχαλώματα και Καμαριανό, καθώς και το φαράγγι Λισσού, όπου αποτελεί μια στενή κοιλάδα με εποχιακό ρέμα που ρέει από βορρά προς νότο και στην είσοδο της κοιλάδας έχει σχηματίσει φαράγγι με σχεδόν κάθετες πλευρές.

Η ακτογραμμή στο μεγαλύτερο τμήμα της είναι βραχώδης και απόκρημνη με μεγάλο αριθμό σπηλαίων. Εξαίρεση αποτελούν μόνο δύο μικρές περιοχές στο ανατολικό και δυτικό τμήμα της περιοχής, όπου οι παραλίες είναι αμμώδεις. Επιπλέον, η περιοχή περιλαμβάνει αρκετές πηγές, ρέματα, φαράγγια, κάθετα εσωτερικά βράχια, κινούμενους λιθώνες και ασβεστολιθικές πλάκες, τα οποία αποτελούν ένα σημαντικό στοιχείο του τοπίου και φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ενδημικών ειδών.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, τα πευκοδάση, η αείφυλλη δενδρώδης σκληρόφυλλη βλάστηση, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, η παρόχθια βλάστηση καθώς και οι αλοφυτικές κοινότητες. Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία εκτεταμένων θαλάσσιων λιβαδιών με Posidonia oceanica.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών. Στην περιοχή επιβεβαιώνεται η παρουσία του στο Φαράγγι Λισσού. Το είδος

προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση του πληθυσμού του είδους. β) το *Campanula saxatilis ssp. Saxatilis,* ενδημικό είδος των Κυθήρων και της Δυτικής Κρήτης, που απαντά κυρίως σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων, συνήθως κοντά σε ακτές. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 18 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πολλά από αυτά είναι ενδημικά της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης και Καρπάθου (*Asperula rigida, Campanula creutzburgii, Centaurea idaea, Cyclamen creticum, Ebenus cretica, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi, Verbascum arcturus*), καθώς και ελληνικά ενδημικά με περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση στην Ελλάδα (*Allium rubrovittatum, Campanula laciniata, Centaurea argentea, Filago cretensis ssp. Cretensis, Inula candida subsp. candida, Ranunculus creticus, Staehelina fruticose, Valeriana asarifolia Sedum creticum, Sedum praesidis*).

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Το Σπιτόφιδο, *Zamenis situla* με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής
- Τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα)
- Τα θαλάσσια θηλαστικά *Monachus monachus* (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncatus* (Ρινοδέλφινο)
- Τα χειρόπτερα, *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος), *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius) και *Myotis blythii* (Μικρομυωτίδα)
- Η Αγριόγατα (*Felis silvestris*) ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*)
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό
- Το αμφίβιο *Bufotes viridis*
- Το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως κρισίμως κινδυνεύον, καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016
- Το χειρόπτερο *Tadarida teniotis*
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φάσα (GR4340006)

Η ΕΖΔ/ΤΚΣ-Λίμνη Αγιάς-Πλατανιάς-Ρέμα και Εκβολή Κερίτη-Κοιλάδα Φασά (GR4340006) βρίσκεται στο ΒΔ τμήμα της Κρήτης, δυτικά της πόλης των Χανίων. Το παράκτιο τμήμα της περιοχής είναι πολύ μικρό και περιλαμβάνει την αμμώδη παραλία του Πλατανιά και τις εκβολές του ποταμού Κερίτη. Στην ενδοχώρα, τα όρια της περιοχής ακολουθούν τον ποταμό και περιλαμβάνουν επίσης την τεχνητή λίμνη της Αγιάς, η οποία υποστηρίζει μεγάλη ποικιλία από υγροτοπικά οικοσυστήματα. Στα νότια, η περιοχή συνορεύει με την κοιλάδα του Φάσα, η οποία αποτελεί μία από τις πιο υγρές κοιλάδες της Κρήτης.

Η κοιλάδα Φάσα χαρακτηρίζεται από καλά αναπτυγμένα γραμμικά υγροτοπικά οικοσυστήματα. Στο επάνω τμήμα της κοιλάδας, κατά μήκος του ποταμού Κερίτη αλλά και σε σημεία γύρω από τη λίμνη, υπάρχουν υγροί μεσογειακοί λειμώνες, καλαμιώνες, παρόχθια βλάστηση με πλατάνια. Στην μικρή παραλία υπάρχουν αμμοθινικά οικοσυστήματα, ενώ στο Λαγγό κυριαρχούν οι αριές, οι κουμαριές και τα φυλλίκια.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκει το *Woodwardia radicans*, παλαιοτροπικό είδος με εξάπλωση που ξεκινάει από τη Δ. Ευρώπη και φτάνει μέχρι τις Αζόρες. Στην Ελλάδα είναι γνωστό μόνο από το νησί της Κρήτης, όπου εντοπίζεται σε διάφορες θέσεις στην ευρύτερη περιοχή της κοιλάδας Φάσα (από το Λαγγό μέχρι τον Πρασέ). Απαντά κυρίως σε υγρά, ανοικτά δάση φυλλοβόλων, κοιλάδες, υγρές όχθες, κοντά σε καταρράκτες και σε μη ασβεστολιθικό υπόστρωμα, σε υψόμετρο από 200 έως 500m. Οι κυριότερες απειλές που αντιμετωπίζει το είδος αφορούν τις αλλαγές στο υδατικό καθεστώς, οι άστοχες αγροτικές πρακτικές, καθώς και οι διανοίξεις δρόμων στην περιοχή.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 4 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Σε αυτά ανήκει το τροπικό πτεριδόφυτο *Cyclosorus dentatus*, το οποίο στη χώρα μας είναι γνωστό μόνο από μερικές περιοχές της Δυτικής Κρήτης και απαντά σε βάλτους, ρυάκια και κανάλια καθώς και τα είδη *Anacamptis palustris, Neottia ovata* και *Serapias lingua*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*)
- Τα χειρόπτερα *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος) και *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος)
- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής
- Την Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*), ενδιαιτήματα τη οποίας αποτελούν τα ποτάμια οι υγροτόποι και τα ρυάκια της προστατευόμενης περιοχής, ενώ στη λίμνη της Αγιάς εντοπίζεται ένας από τους πυκνότερους πληθυσμούς του είδους στην Κρήτη
- Τη θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα)
- Η Αγριόγατα (*Felis silvestris*) ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*)
- Το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο *Pipistrellus hanaki* το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του *Pipistrellus hanaki creticus*
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό
- Ο Κρητικός Βάτραχος, *Pelophylax cretensis*, ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης, χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον
- Τα ασπόνδυλα *Boyeria cretensis* και *Tinodes aligi* που έχουν εντοπιστεί σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης καθώς και τα στενοενδημικά ασπόνδυλα της Δυτικής Κρήτης *Bryaxis meybohmianus* και *Allotyphlus foedatus*
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- Τα χειρόπτερα *Pipistrellus kuhlii, Tadarida teniotis* και *Eptesicus serotinus*

- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus*, *Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Natrix tessellata* και *Telescopus fallax*

ΕΖΔ-Φαράγγι Θερίσου (GR4340007)

Το φαράγγι του Θερίσου ή Ελευθερίου Βενιζέλου βρίσκεται περίπου 6 km νότια της πόλης των Χανίων, μεταξύ των χωριών Περιβόλια και Θέρισο. Το πλάτος του φαραγγιού κυμαίνεται από 15 έως 250 m και το μήκος του είναι περίπου 9 km. Κοντά στην είσοδο του φαραγγιού σχηματίζεται μια μικρή κοιλάδα στην οποία συναντάμε οπωρώνες και αμπέλια.

Γύρω από το φαράγγι κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η αείφυλλη σκληρόφυλλη βλάστηση καθώς και συστάδες με βελανιδιές. Κατά μήκος του φαραγγιού κυριαρχεί χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας. Τέλος κατά μήκος ενός μικρού ποταμού που υπάρχει στην περιοχή απαντούν συστάδες με πλατάνια, πικροδάφνη και λυγαριά.

Η σημασία του φαραγγιού συνίσταται στην υψηλή αισθητική του αξία, στη μεγάλη ποικιλία ενδιαιτημάτων συγκριτικά με τη μικρή του έκταση, καθώς και στο μεγάλο αριθμό ελληνικών και ενδημικών ειδών της Κρήτης.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών. Στην περιοχή επιβεβαιώνεται η παρουσία του κατά μήκος του φαραγγιού Θερίσου. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση για το μέγεθος του πληθυσμού του είδους. β) το Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος *Ruscus aculeatus*.

Η περιοχή επίσης φιλοξενεί 12 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας: *Allium dilatatum, Centaurea argentea, Ebenus cretica, Inula candida subsp. candida, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi, Verbascum Arcturus, Erysimum raulinii κ.α*. Τα είδη αυτά βρίσκουν καταφύγιο στα κάθετα βράχια και τις σάρες της περιοχής.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Τα χειρόπτερα *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος) και *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius)
- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής
- Το θηλαστικό *Crocidura zimmermanni* (Κρητική μυγαλή), ενδημικό για την Κρήτη, και χαρακτηρισμένο ως κινδυνεύον, καθώς και το θηλαστικό *Felis silvestris* (Αγριόγατα), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*)
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό
- Το *Allotyphlus foedatus*, κοινό, στενοενδημικό ασπόνδυλο της Δυτικής Κρήτης
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*
- Τα χειρόπτερα *Tadarida teniotis* και *Hypsugo savii*
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και Telescopus fallax

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Λευκά Όρη και παράκτια ζώνη (GR4340008)

Τα Λευκά Όρη αποτελούν τη μεγαλύτερη οροσειρά της Κρήτης με μέγιστο υψόμετρο 2453 m στην κορυφή Πάνες. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από ένα πολύ ιδιαίτερο γεωμορφολογικό ανάγλυφο με πολυάριθμες κορυφές, φαράγγια, γκρεμούς, οροπέδια χαράδρες, σπήλαια δολίνες κ.α., τα οποία συνθέτουν μια σειρά από διαφορετικούς οικοτόπους που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ενδημικών και στενο-ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας, καθώς και ένα τοπίο ιδιαίτερης αισθητικής αξίας με συνεχείς εναλλαγές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 1962 η περιοχή κηρύχθηκε ως Εθνικός Δρυμός Λευκών Ορέων Κρήτης, ενώ έχει επίσης ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και ανήκει στο δίκτυο Αποθεμάτων της Βιόσφαιρας (UNESCO).

Στην περιοχή υπάρχει το μεγαλύτερο δάσος με μεσογειακά κυπαρίσσια στην Κρήτη και ένα από τα τελευταία που έχουν απομείνει στο νησί, καθώς και εκτεταμένα δάση τραχείας πεύκης. Επιπλέον, στην περιοχή κυριαρχούν οι ακανθώδεις ερεικώνες, οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η βλάστηση των λιθώνων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων με ελληνικά ενδημικά είδη χλωρίδας, η παρόχθια βλάστηση με πλατάνια, πικροδάφνες και λυγαριές και τα ελληνικά δάση πρίνου. Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία εκτεταμένων θαλάσσιων λιβαδιών με Posidonia oceanica και από υφάλους.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη αισθητική αξία και ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη χλωρίδα που φιλοξενεί, καθώς σε αυτή απαντά μεγάλος αριθμός ειδών πολλά από τα οποία είναι είδη ενδημικά και στενοενδημικά. Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν:

- Το *Cephalanthera cucullata*, τοπικό ενδημικό είδος της Κρήτης, το οποίο απαντά στους 3 κύριους ορεινούς όγκους του νησιού (Λευκά Όρη, Ψηλορείτη και Δίκτη). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό. Στην περιοχή το είδος αναφέρεται από τις θέσεις Ξυλόσκαλο και Αγ. Νικόλαος στη Σαμαριά, τους Καλούς Λάκκους, πάνω από την Ανώπολη Σφακίων, το Κουστογέρακο και πάνω από την Ίμπρο.
- Το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση του πληθυσμού του είδους. Στην περιοχή εντοπίζεται κυρίως μεταξύ των φαραγγιών Ίμπρου και Σφακιανού, της Τρυπητής και του φαραγγιού της Αγίας Ειρήνης.
- Το *Zelkova abelicea*, τοπικό ενδημικό είδος της Κρήτης, με εμφάνιση και στους τέσσερις κύριους ορεινούς όγκους του νησιού (Λευκά Όρη, Ψηλορείτης-Κέδρος, Δίκτη και Θρυπτή). Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον. Οι περισσότερες θέσεις εμφάνισης του είδους εντοπίζονται στο οροπέδιο του Ομαλού και στις βόρειες πλαγιές των Λευκών Ορέων πάνω από το Θέρισο.
- Το *Bupleurum kakiskalae*, στενο-ενδημικό είδος του ορεινού όγκου των Λευκών Ορέων της Κρήτης, γνωστό μόνο από τις θέσεις Κακισκάλα και στην περιοχή ανάμεσα στις κορυφές Μελινταού και Αυλιμονάκου. Απαντά κυρίως σε ρωγμές βράχων κατακόρυφων ασβεστολιθικών βράχων. Οι κυριότερες απειλές του είδους είναι ο κίνδυνος του γενετικού εκφυλισμού λόγω του μικρού μεγέθους των υπο-πληθυσμών του, η αστάθεια του γεωλογικού υποστρώματος, η οποία επιδεινώνεται από τις δραστηριότητες αναρρίχησης και σε ορισμένες περιπτώσεις η βόσκηση. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κρισίμως κινδυνεύον.

- Το *Hypericum aciferum*, τοπικό ενδημικό της Κρήτης, γνωστό από δύο μόνο υπο-πληθυσμούς μεταξύ Σούγιας και Αγ. Ρουμέλης, στο νότιο μέρος του Νομού Χανίων. Είναι υποχρεωτικό χασμοφυτικό είδος που απαντά σε σκιερές θέσεις ασβεστολιθικών πλαγιών κοντά στη θάλασσα. Η μικρή εξάπλωση των υπο-πληθυσμών του το καθιστούν ευάλωτο σε διαταράξεις, φυσικές ή μη, αλλά δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα μέχρι σήμερα. Το είδος έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.
- Το *Nepeta sphaciotica*, στενο-ενδημικό της περιοχής Λευκών Ορέων, γνωστό μόνο από έναν πληθυσμό στη βόρεια πλαγιά της κορυφής Σβουριχτή. Η μικρή εξάπλωση του μοναδικού πληθυσμού καθιστούν το είδος ευάλωτο σε διαταράξεις, φυσικές ή μη. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κρισίμως κινδυνεύον.
- Το *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων.
- Το *Woodwardia radicans*, παλαιοτροπικό είδος με εξάπλωση που ξεκινάει από τη Δ. Ευρώπη και φτάνει μέχρι τις Αζόρες. Στην Ελλάδα είναι γνωστό μόνο από το νησί της Κρήτης, όπου εντοπίζεται σε διάφορες θέσεις στην ευρύτερη περιοχή της κοιλάδας Φάσα. Απαντά κυρίως σε υγρά, ανοικτά δάση φυλλοβόλων, κοιλάδες, υγρές όχθες, κοντά σε καταρράκτες και σε μη ασβεστολιθικό υπόστρωμα, σε υψόμετρο από 200 έως 500m. Οι κυριότερες απειλές που αντιμετωπίζει το είδος αφορούν τις αλλαγές στο υδατικό καθεστώς, οι άστοχες αγροτικές πρακτικές, καθώς και οι διανοίξεις δρόμων στην περιοχή.
- Το *Centaurea lancifolia*, ενδημικό υποχρεωτικό χασμόφυτο των Λευκών Ορέων και της Δίκτης. Στα Λευκά Όρη το είδος είναι γνωστό μόνο από λίγες κορυφές στο βόρειο τμήμα του ορεινού όγκου. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον.
- Το *Clematis elisabethae-carolae*, υπολειμματικό τοπικό ενδημικό είδος γνωστό μόνο από δύο θέσεις στο ανατολικό τμήμα του ορεινού όγκου των Λευκών Ορέων, το οποίο φύεται κυρίως σε σχισμές βράχων. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον.
- Το *Crepis auriculifolia*, υπολειμματικό ενδημικό είδος της Κρήτης, γνωστό από όλους τους ορεινούς όγκους του νησιού. Το είδος είναι χασμόφυτο και αναπτύσσεται κυρίως σε σχισμές και προεξοχές ασβεστολιθικών βράχων. Προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο είδος.
- Το *Lathyrus neurolobus*, ενδημικό είδος της Δυτικής Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε σχιστολιθικές περιοχές Δ και ΒΔ των Λευκών Ορέων. Είναι υγρόφιλο είδος των παρόχθιων οικοσυστημάτων, το οποίο κινδυνεύει κυρίως από την αποξήρανση υγροτόπων. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.
- Το Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος *Ruscus aculeatus*.
- Τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων, *Alyssum fragillimum, Anthemis samariensis, Arum purpureospathum, Centranthus sieberi, Cynoglossum sphacioticum, Euphorbia rechingeri, Myosotis solange, Noccaea zaffranii, Onobrychis sphaciotica και Ranunculus radinotrichus,* τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως τρωτά.

- Τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων, *Centaurea baldaccii, Chaerophyllum creticum* και *Teucrium cuneifolium* τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως τρωτά.
- Τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων, *Gagea omalensis, Prospero depressum* και *Prospero minimum* τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως τρωτά.
- Τα τοπικά ενδημικά είδη των Λευκών Ορέων *Euphorbia sultan-hassei, Helichrysum heldreichii* και *Hypericum kelleri*, τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενα.
- Το ενδημικό είδος της Δ. Κρήτης, *Sesleria doerfleri* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Τα ενδημικά είδη της Κρήτης *Alyssum lassiticum, Asplenium creticum, Bolanthus creutzburgii, Crepis sibthorpiana, Cuscuta atrans* και *Noccaea cretica* τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως τρωτά.
- Το ενδημικό είδος της Κρήτης *Biarum davisii*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Το ενδημικό είδος της Κρήτης, *Epipactis cretica* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον.
- Το ενδημικό είδος της Κρήτης *Lactuca alpestris*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Το ενδημικό είδος της Κρήτης, *Vincetoxicum creticum* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Το Ελληνικό ενδημικό είδος *Campanula aizoides*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.
- Το είδος με πολύ στενή εξάπλωση στην Ελλάδα, *Datisca cannabina*, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.
- Το *Draba nuda*, είδος του οποίου η εξάπλωση στην Ελλάδα, περιορίζεται μόνο στον ορεινό όγκο των Λευκών Ορέων και είναι χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Το *Elatine alsinastrum* το οποίο αποτελεί είδος με περιορισμένη εξάπλωση στην Ελλάδα και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Το *Cephalaria squamiflora* είδος το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Το *Paracaryum lithospermifolium ssp. Cariense* το οποίο αποτελεί ανατολικομεσογειακό είδος με περιορισμένη εξάπλωση στην Ελλάδα και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 162 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Η Μεσογειακή φώκια (Monachus monachus).
- Ο Κρητικός αίγαγρος (Capra aegagrus).
- Τα χειρόπτερα *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος), *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius), *Myotis blythii* (Μικρομυωτίδα), *Miniopterus schreibersii* (Πτεριγονυχτερίδα), *Myotis capaccinii* (Ποδαρομυωτίδα) και *Myotis emarginatus* (Πυρομυωτίδα).
- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.

- Το θηλαστικό *Crocidura zimmermanni* (Κρητική μυγαλή), ενδημικό για την Κρήτη, αλλά και κινδυνεύον, καθώς και το θηλαστικό Felis silvestris (Αγριόγατα), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*).
- Το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο *Pipistrellus hanaki* το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του *Pipistrellus hanaki creticus.*
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (Podarcis cretensis), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Το ασπόνδυλο *Albinaria sphakiota*, είδος ενδημικό της νοτιοδυτικής Κρήτης, με πολύ εντοπισμένη παρουσία, μόνο σε τρία φαράγγια των Λευκών Ορέων (Αράδαινας, Σαμαριάς, Ίμπρου). Το είδος χαρακτηρίζεται ως Τρωτό.
- Το ασπόνδυλο *Albinaria sublamellosa* είδος ενδημικό της νοτιοδυτικής Κρήτης, με πολύ εντοπισμένη παρουσία, μόνο σε ελάχιστα φαράγγια των Λευκών Ορέων (Κλάδου, Σαμαριάς, Αράδαινας, Ίλιγκα). Το είδος χαρακτηρίζεται ως Τρωτό.
- Τα εξαιρετικά σπάνια ασπόνδυλα, γνωστά είτε μόνο από την Τυπική Τοποθεσία τους ή/ και από ελάχιστες άλλες θέσεις της περιοχής μελέτης: *Afropselaphus assingi, Afropselaphus doernfeldae, Anthaxia margotana, Astenus minos* (μυρμηκόφιλο είδος), *Bucculatrix kaptarae* (Καταφύγιο Καλλέργη, Λευκά Όρη), *Cryphia omalosi* (Καταφύγιο Καλλέργη, Λευκά Όρη), *Dichrooscytus impros* (Φαράγγι Ιμβρου), *Faronus albimontium, Faronus lefkamontium, Faronus meybohmi, Geostiba albimontis, Herrichia vilhelmseniella* (Ομαλός, Λευκά Όρη), *Heterarthrus imbrosensis* (Φαράγγι του Ιμβρου και το Οροπέδιο του Ομαλού), *Tectusa callicera, Isotomus jarmilae* (κινδυνεύον), *Teleiodes albiluculella* (Ομαλός - Λευκά Όρη και Καταφύγιο Καλέργη), *Temnothorax minotaurosi* (Φαράγγι Ιμβρου και Αγ. Ειρήνη Χανίων), *Trichoferus bergeri* (κρισίμως κινδυνεύον), *Pseudobankesia hauseriella, Phyllobrostis minoica* (Ομαλός, Λευκά Όρη), *Peribatodes omalensis* (Ομαλός, Λευκά Όρη), *Pedostrangalia Ariadne* (τρωτό), *Pseudosphegesthes bergeri* (κινδυνεύον), *Purpuricenus schurmanni.*
- Τα πολύ σπάνια ασπόνδυλα *Agapanthia probsti* (στενοενδημικό της Δυτικής Κρήτης), *Anaglyptus praecellens* (κινδυνεύον), *Chaetopelma lymberakisi, Eupholidoptera cretica* (τρωτό), *Eupholidoptera pallipes* (τρωτό), Lindbergia pageti (τρωτό).
- Τα σπάνια ασπόνδυλα *Elachista Antonia, Elachista sebastella* και *Eudarcia creticola*, γνωστά από την Τυπική τους Τοποθεσία στον Ομαλό των Λευκών Ορέων.
- Τα σπάνια ασπόνδυλα *Orchamus raulinii, Phlegra theseusi* και *Messor concolor*, γνωστά από την Τυπική τους Τοποθεσία, το Φαράγγι του Ιμβρου.
- Το ασπόνδυλο *Dendarus wettsteinii*, γνωστό μόνο από μεγάλα υψόμετρα (>1700μ) των Λευκών Ορέων.
- Το ασπόνδυλο *Macrothele cretica*, γνωστό μόνο από ελάχιστες τοποθεσίες της Δυτικής Κρήτης και χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Το ασπόνδυλο *Rhyacophila gudrunae* εξαιρετικά εντοπισμένο σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης, καθώς και το στενοενδημικό της Δυτικής Κρήτης *Bryaxis meybohmianus* καθώς και τα ασπόνδυλα *Anthaxia brodskyi* και Bolbelasmus keithi.
- Τα τρωγλόβια ασπόνδυλα *Duvalius sbordonii* (Βάραθρο Τρύπα Βρούλας), *Dysderocrates marani* (Βάραθρο Τρύπα Βρούλας), *Exniphargus tzanisi* (Βάραθρο Τρύπα Βρούλας), *Lepthyphantes beshkovi* (Σπήλαιο Τζανή – Δυτική Κρήτη), *Niphargobatoides lefkodemonaki* (Σπήλαιο Δαιμονόσπηλιος).

- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*.
- Τον ιχθύ *Epinephelus marginatus*.
- Τα ασπόνδυλα *Lithophaga lithophaga* και *Pinna nobilis*.
- Τα χειρόπτερα *Eptesicus serotinus, Hypsugo savii, Myotis aurascens, Nyctalus leisleri, Pipistrellus kuhlii, Plecotus kolombatovici, Plecotus macrobullaris* και *Tadarida teniotis*.
- τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax*.

ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010)

Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ Δράπανο (Βορειοανατολικές Ακτές)-Παραλία Γεωργιούπολης-Λίμνη Κουρνά-Σπήλαιο Ψιμάκι (GR4340010) περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα του ακρωτηρίου Δράπανο, το δυτικό τμήμα της ακτογραμμής του κόλπου του Αλμυρού με τις εκβολές του, την παραλία της Γεωργιούπολης και τη λίμνη Κουρνά, η οποία είναι η μόνη φυσική λίμνη της Κρήτης. Τόσο η λίμνη Κουρνά, όσο και τα υγροτοπικά ενδιαιτήματα γύρω από τη Γεωργιούπολη και συγκεκριμένα το τελευταίο τμήμα του ρέματος του Αλμυρού (κοντά στις εκβολές του ποταμού), το δέλτα του ρέματος και οι εκβολές του ποταμού τροφοδοτούνται με νερό από πολλές υπόγειες πηγές.

Τα υγροτοπικά συστήματα της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της λίμνης, των ελών, του ρέματος Αλμυρού και των εκβολών, συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Επιπλέον, τόσο η λίμνη όσο και η εκβολή του Αλμυρού και η παραλία της Γεωργιούπολης θεωρούνται σημαντικές περιοχές για τα μεταναστευτικά είδη πουλιών, τα ενδημικά ασπόνδυλα, τα ερπετά και τα αμφίβια, καθώς και για τα θηλαστικά είδη που φιλοξενούν.

Η περιοχή συνδυάζει μεγάλη ποικιλία διαφορετικών οικοτόπων και τύπων βλάστησης, περιλαμβανομένης της λίμνης, των πηγών, των υγρών λιβαδιών, όπως επίσης παράκτια έλη, γκρεμούς και βραχώδεις εκτάσεις. Κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, οι θερμο-μεσογειακές λόχμες, τα δάση δρυός με βελανιδιές, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων, οι αλοφυτικές κοινότητες, η παρόχθια βλάστηση με πλατάνια, πικροδάφνες και λυγαριές. Στην εκτεταμένη αμμώδη παραλία στο παράκτιο τμήμα Β και ΒΑ της Γεωργιούπολης επικρατούν τα αμμοθινικά οικοσυστήματα. Οι εκβολές του Αλμυρού χαρακτηρίζονται από την παρουσία καλαμιώνων καθώς και συστάδων από φοίνικες του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*).

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Phoenix theophrasti* (Φοίνικας του Θεόφραστου), Ανατολικό - Μεσογειακό είδος το οποίο εξαπλώνεται κυρίως στην Κρήτη και στη ΝΔ Τουρκία και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο είδος. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί λίγα μεμονωμένα άτομα (<20) βόρεια της Γεωργιούπολης, σε σημείο που είναι προσπελάσιμο μόνο μέσω θαλάσσης. β) το Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος *Ruscus aculeatus*.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 8 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα ενδημικά: *Centaurea idaea, Dianthus juniperinus subsp. Heldreichii, Filago cretensis ssp. Cretensis, Petromarula pinnata, Verbascum spinosum, Sedum praesidis,* καθώς και τα είδη *Colchicum macrophyllum* και *Lactuca acanthifolia*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.

- Την Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*), η οποία εντοπίζεται σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια στην προστατευόμενη περιοχή. Στη λίμνη του Κουρνά, στη λίμνη Γεωργιούπολης και στον Αλμυρό Ποταμό εντοπίζονται μερικοί από τους πυκνότερους πληθυσμούς του είδους στην Κρήτη.
- Τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*)
- Τα χειρόπτερα *Rhinolophus hipposideros* (Μικρορινόλοφος), *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος), *Rhinolophus blasii* (Ρινόλοφος του Blasius), *Myotis blythii* (Μικρομυωτίδα), *Miniopterus schreibersii* (Πτεριγονυχτερίδα) και *Myotis capaccinii* (Ποδαρομυωτίδα).
- Η Αγριόγατα (*Felis silvestris*), ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*).
- Το ενδημικό της Κρήτης και της Λιβύης χειρόπτερο *Pipistrellus hanaki* το οποίο εμφανίζεται στην προστατευόμενη περιοχή με το ενδημικό υποείδος του *Pipistrellus hanaki creticus.*
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Ο Κρητικός Βάτραχος, (*Pelophylax cretensis),* ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και κινδυνεύον.
- Τα στενοενδημικά της Δυτικής Κρήτης ασπόνδυλα *Anthaxia margotana* και *Chaetopelma lymberakisi.*
- Τα ενδημικά της Κρήτης ασπόνδυλα *Boyeria cretensis* και *Chthonius minotaurus*.
- Το εξαιρετικά σπάνιο ασπόνδυλο *Trichoferus bergeri*, γνωστό από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική και Κεντρική Κρήτη και χαρακτηρισμένο ως κρισίμως κινδυνεύον.
- Τα εξαιρετικά σπάνια τρωγλόβια ασπόνδυλα *Graeconiscus kournasensis* (Σπήλαιο Κουρνά), *Harpactea persephone* (Σπήλαιο Κουρνά), *Platanosphaera kournasensis* (Σπήλαιο Κουρνά) και *Kryptonesticus henderickxi*.
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea.*
- Τα χειρόπτερα *Eptesicus serotinus, Hypsugo savii, Myotis aurascens, Pipistrellus kuhlii, Pipistrellus nathusii* και Tadarida teniotis.
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax.*

ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011)

Η ΕΖΔ-Φρε-Τζιτζιφές-Νίπος (GR4340011) βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του νομού Χανίων. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από βραχώδη εδάφη και απότομες πλαγιές. Σε αυτή κυριαρχούν οι θερμο-μεσογειακές λόχμες, τα δάση με μεσογειακά κυπαρίσσια, οι φρυγανικοί σχηματισμοί, οι συστάδες πρίνων, καθώς και οι θαμνώνες με δάφνες.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκει το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, στις οποίες έχει παρατηρηθεί σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια εκτίμηση του πληθυσμού του είδους.

Από τα άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας η περιοχή φιλοξενεί 2 ενδημικά χασμόφυτα είδη της Κρήτης τα: *Petromarula pinnata* και *Scutellaria sieberi*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.
- Το χειρόπτερο *Rhinolophus ferrumequinum* (Τρανορινόλοφος).
- Η Αγριόγατα (*Felis silvestris*), ως ενδημικό θηλαστικό υποείδος της Κρήτης (*Felis silvestris cretensis*).
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες και χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax.*

ΕΖΔ/ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012)

Η ΕΖΔ/ ΤΚΣ-Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη (GR4340012) περιλαμβάνει ποικιλία γεωμορφολογικών σχηματισμών όπως φαράγγια, χαράδρες, δολίνες, βάραθρα, πόλγες και οροπέδια, κυρίως σε μεγαλύτερα υψόμετρα, όπου σε συνδυασμό με τη χαμηλής έντασης ανθρωπογενή δραστηριότητα, συμβάλουν στη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων της περιοχής. Το πεδινό τμήμα της περιοχής αποτελείται από το οροπέδιο όπου κυριαρχούν κυρίως τα φρύγανα, οι καλλιέργειες και από την παράκτια ζώνη.

Στην περιοχή κυριαρχούν οι φρυγανικοί σχηματισμοί, η χασμοφυτική βλάστηση των ασβεστολιθικών βράχων, η παρόχθια βλάστηση με πλατάνια, πικροδάφνες και λυγαριές, η αείφυλλη σκληρόφυλλη βλάστηση με χαρουπιές, καθώς και η παρουσία εκτεταμένου δάσους βελανιδιάς στην περιοχή του οροπεδίου.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν:

- Το *Phoenix theophrasti*, Ανατολικο-Μεσογειακό είδος το οποίο εξαπλώνεται κυρίως στην Κρήτη και στη Ν.Δ. Τουρκία και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Στην ευρύτερη περιοχή της Σούδας έχουν καταγραφεί 78 μεμονωμένα άτομα.
- Το *Origanum dictamnus*, ενδημικό είδος της Κρήτης με εξάπλωση σε ολόκληρο το νησί. Απαντά σε ασβεστολιθικά βράχια, σχισμές βράχων και πρανή φαραγγιών. Προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο είδος. Ωστόσο, λόγω των πολυάριθμων διάσπαρτων θέσεων, όπου παρατηρείται σε ολόκληρο το νησί δεν υπάρχει μέχρι σήμερα εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού του είδους.
- Το *Centaurea poculatoris*, τοπικό ενδημικό είδος της ΝΔ. Κρήτης, το οποίο είναι υποχρεωτικό χασμόφυτο και αναπτύσσεται κυρίως σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων. Ο υποπληθυσμός του είδους στο φαράγγι Ασφένδου είναι ο υποπληθυσμός από τον οποίο περιεγράφηκε αρχικά το είδος. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.
- Το *Crepis auriculifolia*, υπολειμματικό ενδημικό είδος της Κρήτης, γνωστό από όλους τους ορεινούς όγκους του νησιού. Το είδος είναι χασμόφυτο και αναπτύσσεται κυρίως σε σχισμές και προεξοχές ασβεστολιθικών βράχων. Προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.
- Το *Hypericum kelleri*, τοπικό ενδημικό είδος των Λευκών Ορέων, που έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.

- Το Μεσογειακό-Ευρωπαϊκό είδος *Ruscus aculeatus.*
- Το ενδημικό είδος της Κρήτης, *Vincetoxicum creticum* το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 12 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Σε αυτά ανήκουν είδη ενδημικά της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης και Καρπάθου (*Centaurea idaea, Cyclamen creticum, Petromarula pinnata, Scutellaria sieberi, Verbascum arcturus*), ελληνικά ενδημικά είδη με περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση στην Ελλάδα (*Allium rubrovittatum, Alyssoides cretica, Valeriana asarifolia*), ενδημικά υποείδη της Κρήτης (*Dianthus juniperinus subsp. Heldreichii, Dianthus juniperinus subsp. Pulviniformis*), καθώς τα είδη *Ranunculus asiaticus* και *Serapias lingua*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) και το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncates*).
- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.
- Η Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*) με εξάπλωση σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια της προστατευόμενης περιοχής.
- Η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα).
- Το θηλαστικό *Crocidura zimmermanni* (Κρητική μυγαλή), ενδημικό για την Κρήτη, αλλά και κινδυνεύον καθώς και το θηλαστικό *Felis silvestris*, το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*).
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Ο Κρητικός Βάτραχος, *Pelophylax cretensis*, ενδημικό αμφίβιο της Κρήτης και κινδυνεύον.
- Τα ασπόνδυλα *Boyeria cretensis* (έχει εντοπιστεί σε ρυάκια της Δυτικής Κρήτης), *Allotyphlus foedatus* (στενοενδημικό της Δυτικής Κρήτης), *Amauronyx askifouicus* (γνωστό μόνο από την Τυπική Τοποθεσία), *Geostiba albimontis* (γνωστό μόνο από σε ελάχιστες τοποθεσίες των Λευκών Ορέων, *Kenotyphlus virgatus* (γνωστό μόνο από ελάχιστα δείγματα στη Δυτική Κρήτη)
- Τα αμφίβια *Bufotes viridis* και *Hyla arborea*.
- Το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως κρισίμως κινδυνεύον καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016.
- Το χειρόπτερο *Pipistrellus kuhlii*
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata* και *Telescopus fallax.*

ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013)

Η ΕΖΔ-Νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα (GR4340013) περιλαμβάνει τα νησιά Γαύδο και Γαυδοπούλα, τα οποία βρίσκονται 21 μίλια νότια της ΝΔ ακτογραμμής της Κρήτης. Η Γαύδος είναι μεγαλύτερη σε έκταση (29,58 km^2) και υψόμετρο (362 m) από τη Γαυδοπούλα (2,62 km^2 και 113 m, αντίστοιχα) και δομούνται κυρίως από ασβεστολίθους του Άνω Κρητιδικού (Ζώνη Πίνδου). Επιπλέον, στη Γαύδο υπάρχουν μεταμορφωμένα πετρώματα, νεογενή στρώματα με θαλάσσια απολιθώματα, καθώς και ψαμμιτικές αποθέσεις του Πλειστοκαίνου.

Και στα δύο νησιά κυριαρχούν οι λόχμες με σκληρόφυλλα είδη όπως το θαμνοκυπάρισσσο και το μαστιχόδεντρο, οι φρυγανικοί σχηματισμοί και οι αλοφυτικές κοινότητες. Επιπλέον, στη Γαύδο μεγάλες εκτάσεις καταλαμβάνουν το πευκόδασος με τραχεία πεύκη, οι θίνες των παραλίων με αρκεύθους και τα Μεσογειακά Εποχιακά Τέλματα. Τέλος, το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία εκτεταμένων θαλάσσιων λιβαδιών με *Posidonia oceanica*.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν: α) το *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων. Στη Γαύδο αναφέρεται ως σποραδικό και σε θέσεις που αντιστοιχούν στον οικότοπο προτεραιότητας 3170* (Μεσογειακά εποχιακά τέλματα). β) το *Bupleurum gaudianum*, τοπικό ενδημικό είδος της Γαύδου, το οποίο αναπτύσσεται κυρίως σε φρυγανικές εκτάσεις. γ) το *Callitriche pulchra*, Ανατολικο-μεσογειακό υδρόβιο είδος, γνωστό μόνο από 3 θέσεις σε εκτάσεις του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 3170* στο ΝΔ τμήμα της Γαύδου και από 5 θέσεις στην Κυρηναϊκή της Λιβύης. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως κρισίμως κινδυνεύον.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 9 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας. Πρόκειται για τα είδη: *Artemisia inculta, Asperula rigida, Centaurea idaea, Filago aegaea ssp. Aristate, Hymenolobus procumbens, Periploca angustifolia, Ranunculus asiaticus, Teucrium brevifolium,* και *Tulipa saxatilis*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) και το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncates*).
- Η Ποταμοχελώνα (*Mauremys rivulata*) η οποία εντοπίζεται σε ποτάμια, υγροτόπους και ρυάκια της προστατευόμενης περιοχής.
- Η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα).
- Το θαλάσσιο θηλαστικό *Physeter macrocephalus* (Φάλαινα φυσητήρας). Ο φυσητήρας αποτελεί είδος υπό αυστηρό καθεστώς προστασίας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την προστασία των Οικοτόπων (Παράρτημα IV) και το Πρωτόκολλο για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές και τη βιολογική ποικιλότητα στη Μεσόγειο (Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II). Επίσης, προστατεύεται από τη Συμφωνία για τη διατήρηση των κητωδών στην Μαύρη Θάλασσα, τη Μεσόγειο και την Συγκείμενη Ζώνη του Ατλαντικού (ACCOBAMS) και τη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας (IWC), ενώ το εμπόριο του είδους είναι παράνομο σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο σε Είδη Απειλούμενα με εξαφάνιση (CITES). Ο πληθυσμός του φυσητήρα έχει χαρακτηριστεί ως κινδυνεύων.
- Τα στενοενδημικά ασπόνδυλα των νήσων Γαύδου και Γαυδοπούλας, *Deroceras gavdosensis, Mastus amenazada* (μόνο στη Γαυδοπούλα), *Mastus claudia* (μόνο στη Γαύδο) και *Mediterranea pieperi* (το 90% του πληθυσμού του απαντάται στη Γαύδο), *Dendarus maximus, Eupholidoptera jacquelinae* (Τρωτό σύμφωνα με τον διεθνή Κατάλογο της IUCN), *Tentyria sporadica gavdosana* (μόνο στη Γαύδο) καθώς και το ασπόνδυλο *Bolbelasmus keithi.*
- Το ασπόνδυλο *Yllenus gavdos.*
- Το κητώδες θηλαστικό *Balaenoptera physalus*.
- Τα ερπετά *Hemidactylus turcicus, Mediodactylus danilewskii* και *Telescopus fallax.*

ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς - Φαράγγι Τρυπητής – Ψιλάφι - Κουστογέρακο (GR4340014)

Η ΖΕΠ-Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο (GR4340014), είναι πολύ σημαντική περιοχή για τα αναπαραγόμενα και μεταναστευτικά αρπακτικά, αλλά και για τα χαρακτηριστικά είδη των θαμνώνων και των ορεινών οικοτόπων. Στα σημαντικότερα είδη που φιλοξενεί περιλαμβάνονται: ο Γυπαετός (Gypaetus barbatus), ο Χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*) και η Κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*). Αξίζει να σημειωθούν τα στρουθιόμορφα είδη που αναπαράγονται στα Λευκά όρη όπως ο Πυρροβασιλίσκος (*Regulus ignicapilla*) και ο Σταυρομύτης (*Loxia curvirostra*) (μοναδικοί γνωστοί αναπαραγωγικοί πληθυσμοί της Κρήτης).

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 116 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδη χαρακτηρισμού της περιοχής είναι τα: *Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Pyrrhocorax pyrrhocorax.*

ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR4340015)

Η ΕΖΔ-Παραλία από Χρυσοσκαλίτισσα μέχρι Ακρωτήριο Κριός (GR43400015) περιλαμβάνει την παραλιακή ζώνη από τη Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας έως και το ακρωτήριο Κριός, λίγο πριν την Παλαιόχωρα, στο ΝΔ άκρο της Κρήτης. Η περιοχή χωρίζεται από το Ελαφονήσι, με μια σχετικά στενή ζώνη ρηχών υδάτων, δηλαδή έναν αβαθή, αμμώδη βυθό. Οι σχηματισμοί αυτοί σε συνδυασμό με τα αμμοθινικά οικοσυστήματα της περιοχής συνιστούν έναν πολύ σημαντικό και μοναδικό γεωλογικό σχηματισμό.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των φρυγανικών σχηματισμών, των λοχμών με σκληρόφυλλα είδη όπως το θαμνοκυπάρισσο και το μαστιχόδεντρο, την παρουσία αλοφυτικών κοινοτήτων, των αμμοθινικών οικοσυστημάτων και την σκληρόφυλλη βλάστηση.

Στα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας της περιοχής ανήκουν:

- Το *Androcymbium rechingeri*, είδος της Ανατολικής Μεσογείου, το οποίο είναι γνωστό μόνο από τις ακτές της Δυτικής Κρήτης, καθώς και από την Κυρηναϊκή (Λιβύη) και φύεται αποκλειστικά σε οικοτόπους που βρίσκονται στη μεταβατική ζώνη μεταξύ των φρυγάνων και της αμμοθινικής βλάστησης. Εξαιτίας της συνεχόμενης μείωσης της έκτασης και υποβάθμισης του βιότοπου του είδους έχει χαρακτηρισθεί ως κινδυνεύον.
- Το *Phoenix theophrasti*, Ανατολικο-Μεσογειακό είδος το οποίο εξαπλώνεται κυρίως στην Κρήτη και στη ΝΔ. Τουρκία και έχει χαρακτηρισθεί ως σχεδόν απειλούμενο. Στην περιοχή και συγκεκριμένα στην Άσπρη Λίμνη Χρυσοσκαλίτισσας έχουν καταγραφεί 16 μεμονωμένα άτομα.
- Το *Crepis pusilla*, Μεσογειακό είδος, το οποίο προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81). Στην Κρήτη απαντά σε πολλές θέσεις σε όλη την έκταση του νησιού, συνήθως σε επίπεδες, ανοικτές θέσεις και συμπιεσμένα, αργιλικά εδάφη, μονοπάτια, εγκαταλειμμένες αναβαθμίδες ή ανοίγματα χαμηλών θαμνώνων καθώς και σε κοινότητες θεροφυτικών λιβαδιών και εποχικών λιμνίων.

- Το *Campanula saxatilis ssp. saxatilis*, ενδημικό είδος των Κυθήρων και της Δ. Κρήτης, το οποίο απαντά κυρίως σε ρωγμές ασβεστολιθικών βράχων, συνήθως κοντά σε ακτές. Το είδος προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό.
- Το *Centaurea pumilio*, μεσογειακό είδος των παραλιών, το οποίο στη χώρα μας απαντά μόνο στις ακτές της Ν και Δ Πελοποννήσου, Κεφαλονιάς και Δ Κρήτης. Προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 67/81) και έχει χαρακτηρισθεί ως τρωτό είδος.

Η περιοχή φιλοξενεί επίσης 7 άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας τα οποία είναι ενδημικά είδη της φυτογεωγραφικής περιοχής Κρήτης & Καρπάθου καθώς και ελληνικά ενδημικά είδη. Πρόκειται για τα είδη: *Allium rubrovittatum, Ipomoea imperati, Lygeum spartum, Nigella stricta, Petromarula pinnata, Verbascum Arcturus* και *Viola scorpiuroides*.

Αναφορικά με τα είδη πανίδας στην περιοχή απαντώνται:

- Η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*).
- Η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα).
- Το Σπιτόφιδο (*Zamenis situla*) με εξάπλωση σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.
- Το θηλαστικό *Felis silvestris* (Αγριόγατα), το οποίο απαντάται στην περιοχή ως ενδημικό υποείδος (*Felis silvestris cretensis*).
- Η Τοιχόσαυρα της Κρήτης (*Podarcis cretensis*), ενδημικό ερπετό για την Κρήτη και τις γύρω νησίδες, και χαρακτηρισμένο ως τρωτό.
- Τα ασπόνδυλα *Bolbelasmus keithi* και *Chaetopelma lymberakisi.*
- Το αμφίβιο Bufotes viridis.
- Το δίθυρο (ασπόνδυλο) *Pinna nobilis*, προσφάτως αναγνωρισμένο ως κρισίμως κινδυνεύον καθώς οι πληθυσμοί του είδους υφίστανται μαζική μείωση στη Μεσόγειο η οποία παρατηρήθηκε αρχικά το 2016.
- Τα ερπετά *Chalcides ocellatus, Hemidactylus turcicus, Hierophis gemonensis, Lacerta trilineata, Mediodactylus bartoni* και *Telescopus fallax.*

ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016)

Η ΖΕΠ-Μετερίζια Άγιος Δίκαιος-Τσουνάρα-Βιτσιλιά Λευκών Ορέων (GR4340016) είναι κατά κύριο λόγο ορεινή περιοχή, η οποία ξεκινάει από το Έλος στα βόρεια και περιλαμβάνει με νότια διεύθυνση τον Άγιο Δίκαιο (1.181 m), την Τσουνάρα (1.102 m) και το Καλυβάκι (1.010 m). Η ορεινή βλάστηση είναι κυρίως φρυγανική και κυριαρχείται από τα θαμνώδεις διαπλάσεις. Οι ελαιώνες καταλαμβάνουν ένα μικρό μέρος του δυτικού τμήματος της περιοχής.

Η περιοχή είναι σημαντική για τα χαρακτηριστικά είδη πουλιών των θαμνώνων της Μεσογείου. Περικλείει σημαντικές θέσεις για τα πουλιά όπως το βουνό Κουτρούλης. Οι θηρευτές όπως ο Χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*) και οι γύπες όπως το Όρνιο (*Gyps fulvus*) και ο Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*) αναπαράγονται στον Κουτρούλη, ενώ ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*), ο Σφηκιάρης (*Pernis apivorus*) και ο Μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*) διαβιούν ή διέρχονται από δω.

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 107 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι ο *Gypaetus barbatus*.

ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017)

Η ΖΕΠ-Χερσόνησος Γραμβούσας και Νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι και θαλάσσια ζώνη (GR4340017) βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Κρήτης, περιλαμβάνει τη χερσόνησο Γραμβούσα, τα νησιά Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα στα ανοιχτά του βόρειου άκρου του ακρωτηρίου και τη νησίδα Ποντικονήσι, 10 km δυτικά από το κέντρο της χερσονήσου. Σχεδόν σε όλο της το μήκος, η χερσόνησος αποτελείται από ανθρακικά πετρώματα με απότομες πλαγιές που δημιουργούν απόκρημνες ακτές, απροσπέλαστες από τη θάλασσα. Τα ενάλια σπήλαια είναι αρκετά συχνοί σχηματισμοί της ακτογραμμής. Η περιοχή είναι γνωστή για τις λιμνοθάλασσες που σχηματίζονται από το ηπειρωτικό κομμάτι της χερσονήσου και τη χερσόνησο Τηγάνι. Τα νησιά της Άγριας και Ήμερης Γραμβούσας εμφανίζουν σχεδόν τον ίδιο χαρακτήρα βλάστησης, με μεγαλύτερο το ποσοστό αλοφυτικών ειδών των βράχων και της άμμου.

Είναι σημαντικό μέρος για τους θηρευτές, στενά συνδεδεμένους με τους θαλάσσιους γκρεμούς και τα θαλασσοπούλια αλλά και για τα μεταναστευτικά είδη. Σπάνια και κινδυνεύοντα αρπακτικά όπως ο Ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*) παρατηρούνται στην περιοχή κατά τη μετανάστευση, καθώς η περιοχή είναι από τα σημαντικότερα περάσματα μεταναστευτικών πουλιών στην Ελλάδα. Στα είδη που αναπαράγονται στην περιοχή περιλαμβάνονται ο Μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*) και ο Θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*). Επίσης φωλιάζουν ο Αρτέμης, ο Μύχος και ο Πετρίτης.

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 64 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι το *Falco eleonorae*.

ΖΕΠ-Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι (GR4340018)

Το νησί Άγιοι Θεόδωροι βρίσκεται βορειοδυτικά της πόλης των Χανίων και είναι ακατοίκητο. Καλύπτεται κυρίως με φρύγανα και από μια μικρή συστάδα πεύκων, τα οποία έχουν φυτευτεί. Θεωρείται σημαντικό μέρος για είδη πτηνών που σχετίζονται με τους θαλάσσιους γκρεμούς και τους χαμηλούς θαμνώνες.

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 30 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδος χαρακτηρισμού είναι το *Falco eleonorae*.

ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019)

Η ΖΕΠ-Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανικά (GR4340019) βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Κρήτης στα νοτιοανατολικά σύνορα της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων με το Ρέθυμνο. Περικλείει τα φαράγγια Καλλικράτης και Αργουλιανό και το Οροπέδιο Μανικά. Φαράγγια, χαράδρες και οροπέδια, κυρίως στα μεγαλύτερα υψόμετρα, συνδυασμένα με ελάχιστη ανθρώπινη δραστηριότητα έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία και συντήρηση φυσικών οικοτόπων.

Η περιοχή είναι σημαντικός τόπος για τα αρπακτικά πουλιά με χαρακτηριστικότερο τον Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*) και το Όρνιο (*Gyps fulvus*) αλλά και τα είδη της ορνιθοπανίδας που εμφανίζονται στους θαμνώνες, όπως το Βλαχοτσίχλονο (*Emberiza hortulana*) και ο Αιγαιοτσιροβάκος (*Sylvia rueppelli*).

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 107 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Το είδος *Sylvia rueppelli* είναι το είδος χαρακτηρισμού της περιοχής.

ΖΕΠ-Λίμνη Αγιάς (Χανιά)(GR4340020)

Παρόλο που δεν είναι φυσική λίμνη, η Αγιά υποστηρίζει μεγάλη ποικιλία από υγροτοπικές κοινότητες, αποτελώντας ίσως την πλουσιότερη στην Κρήτη. Η λίμνη της Αγιάς ήταν βάλτος προτού η ΔΕΗ τη μετατρέψει σε τεχνητή λίμνη για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας. Πλέον, το εργοστάσιο της ΔΕΗ δεν λειτουργεί, ενώ στη δυτική της πλευρά η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Χανίων (Δ.Ε.Υ.Α.Χ.) έχει κτιριακές και τεχνολογικές υποδομές.

Η περιοχή της λίμνης της Αγιάς είναι σημαντικός τόπος για τα μεταναστευτικά και διαχειμάζοντα υδρόβια και παρυδάτια πουλιά. Σημαντικά είδη είναι ο Λευκοτσικνιάς (*Egretta garzetta*) και η Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*).

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 212 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδη χαρακτηρισμού της περιοχής είναι τα: *Aythya nyroca* και *Ergetta garzetta*.

ΖΕΠ-Χερσόνησος Ροδωπού (GR4340021)

Η περιοχή βρίσκεται στο βορειοδυτικό μέρος της Κρήτης (γύρω στα 20 km από τα Χανιά) και καταλαμβάνει το βόρειο τμήμα της χερσονήσου Ροδωπού. Χαρακτηρίζεται από: 1) καλυμμένους με βλάστηση θαλάσσιους γκρεμούς, αιγαιακούς γκρεμούς, χάσματα, σάρες και βάραθρα, 2) φρύγανα επηρεασμένα από τη βόσκηση και 3) συστάδες από σκίνους.

Αποτελεί σημαντικό μέρος για τα αποδημητικά πτηνά και τους αναπαραγόμενους θηρευτές. Στα σημαντικά είδη για την περιοχή περιλαμβάνονται ο Θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis desmaresti*) και τα Χρυσογέρακα (*Falco biarmicus*), ενώ στη χερσόνησο φωλιάζει σποραδικά μικρός πληθυσμός από Όρνια (*Gyps fulvus*). Μεγάλα μεταναστευτικά αρπακτικά έχουν παρατηρηθεί κατά καιρούς κατά τη διάρκεια των μεταναστευτικών περιόδων.

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 55 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι το *Falco biarmicus*.

ΖΕΠ-Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού (GR4340022)

Η Λίμνη Κουρνά είναι η μόνη φυσική λίμνη γλυκού νερού στην Κρήτη. Όλο το υδρολογικό σύστημα, περιλαμβανομένης της λίμνης, των ελών και του ρέματος και της εκβολής του Αλμυρού στη Γεωργιούπολη, είναι από τα σπουδαιότερα στη λεκάνη της Μεσογείου

Τόσο η λίμνη Κουρνά όσο και η εκβολή του Αλμυρού και η παραλία της Γεωργιούπολης θεωρούνται σημαντικότατες θέσεις για μεταναστευτικά είδη πτηνών, που τις χρησιμοποιούν είτε για ξεκούραση κατά τη μετανάστευση είτε και για διαχείμαση, με πιο χαρακτηριστικό είδος τη Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*).

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 207 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής είναι τα *Egretta garzetta* και *Aythya nyroca*.

ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και Θαλάσσια Ζώνη (GR4340023)

Η περιοχή περιλαμβάνει δύο δορυφορικά νησιά της Κρήτης, τη Γαύδο και τη Γαυδοπούλα. Βρίσκονται 21 μίλια νότια της νοτιοδυτικής ακτογραμμής της Κρήτης. Το νησί της Γαύδου είναι το μεγαλύτερο από τα δύο, με μια έκταση 29,58 km^2 και μεγαλύτερο υψόμετρο τα 362 m. Η Γαυδοπούλα απλώνεται 3 μίλια βορειοδυτικά της Γαύδου με έκταση 2,62 km^2 και μεγαλύτερο υψόμετρο τα 113 m. Η ΖΕΠ-Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα και θαλάσσια ζώνη (GR4340023) είναι περιοχή μεγάλης σημασίας για τα αποδημητικά μεταναστευτικά πουλιά.

Συνολικά στην περιοχή απαντούν 133 είδη ορνιθοπανίδας (παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, μεταναστευτικά είδη, είδη τα οποία έχουν παρουσία στο ευρωπαϊκό καθεστώς απειλής ή στη λίστα της IUCN ή στις Συμβάσεις Βόννης και Βέρνης κ.α.).

Είδος χαρακτηρισμού της περιοχής είναι ο Θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis*).

ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024)

Ο ΤΚΣ-Θαλάσσια Περιοχή Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης (GR4340024) είναι θαλάσσια περιοχή και περιλαμβάνει τα χωρικά ύδατα της Δ και ΝΔ Κρήτης. Εκτείνεται από το βόρειο άκρο του νησιού Άγρια Γραμβούσα και καταλαμβάνει όλο το μήκος της δυτικής και νοτιοδυτικής ακτής της Κρήτης μέχρι το ακρωτήριο Φραγκοκάστελο, το οποίο αποτελεί και το νοτιοανατολικό όριο της περιοχής. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μια στενή ζώνη ρηχών παράκτιων υδάτων και μια πολύ απότομη πλαγιά της υφαλοκρηπίδας που φτάνει σε βάθος πάνω από 2000 m στο δυτικό και νοτιοδυτικό τμήμα αυτής.

Η περιοχή, χαρακτηρίζεται από την παρουσία αμμοσύρσεων που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους, ύφαλους και από εκτεταμένα θαλάσσια λιβάδια με *Posidonia oceanica*.

Στην περιοχή απαντούν, τα θηλαστικά *Monachus monachus* (Μεσογειακή φώκια) και *Tursiops truncatus* (Ρινοδέλφινο) καθώς και η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* (Χελώνα Καρέττα).

Πολύ σημαντικό είδος για την περιοχής αποτελεί επίσης το θαλάσσιο θηλαστικό *Physeter macrocephalus* (Φάλαινα φυσητήρας). Ο φυσητήρας αποτελεί είδος υπό αυστηρό καθεστώς προστασίας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την προστασία των Οικοτόπων (Παράρτημα IV) και το Πρωτόκολλο για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές και τη βιολογική ποικιλότητα στη

Μεσόγειο (Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα ΙΙ). Επίσης, προστατεύεται από τη Συμφωνία για τη διατήρηση των κητωδών στην Μαύρη Θάλασσα, τη Μεσόγειο και την Συγκείμενη Ζώνη του Ατλαντικού (ACCOBAMS) και τη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας (IWC), ενώ το εμπόριο του είδους είναι παράνομο σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο σε Είδη Απειλούμενα με εξαφάνιση (CITES). Ο πληθυσμός του φυσητήρα έχει χαρακτηριστεί ως κινδυνεύων.

Στην περιοχή απαντούν επίσης, ο ιχθύς *Epinephelus marginatus*, τα ασπόνδυλα *Alcyonium* spp, *Antipathes sp, Axinella* spp, *Eunicella cavolini, Eunicella sp, Palinurus elephas, Paramuricea clavate*, *Pinna nobilis* και τα θαλάσσια θηλαστικά *Grampus griseus, Stenella coeruleoalba, και Ziphius cavirostris*.

Βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

ARCELON. (2018, 12 20). Ανάκτηση από https://www.archelon.gr/eng/ournews.php?mid=6&screen=1&nid=1023

Bate D. 1905. On the mammals of Crete. Ibis 103a: 503-514.

Bazos I. (2013). *Silene holzmannii*. The IUCN Red List of Threatened Species 2013: e.T161910A5512572. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2011-1.RLTS.T161910A5512572.en

Bazos I., Delipetrou P., Fournaraki C., Dimopoulos P. & Constantinidis T. (2017) *Colchicum cupanii* subsp. *cupanii*. The IUCN Red List of Threatened Species 2017: e.T162123A56544094. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2017-3.RLTS.T162123A56544094.en

Bergmeier Å. & P. Dimopoulos. 2003. The vegetation of islets in the Aegean and the relation between the occurrence of islet specialists, island size and grazing. Phytocoenologia 33 (2-3):447-474.

Bilz M. (2011) *Ruscus aculeatus*. The IUCN Red List of Threatened Species2011: e.T162375A5581331.

Boyec P. & K. Athanasiou. 1991. A new subspecies of Biarum tenuifolium (Araceae) from Crete. Flora Med. 1:5-13. (3.4)

C. Carreras et al. (2007). The genetic structure of the loggerhead sea turtle (Caretta caretta) in the Mediterranean as revealed by nuclear and mitochondrial DNA and its conservation implications. *Citation Details volume 8*, σσ. 761-775.

Christenhusz, M., Bento Elias, R., Dyer, R., Ivanenko, Y., Rouhan, G., Rumsey, F. & Väre, H. 2017. Asplenium creticum. The IUCN Red List of Threatened Species 2017: e.T83470616A83470747. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2017-2.RLTS.T83470616A83470747.en. Downloaded on 01 December 2019.

D. Margaritoulis & K. Teneketzis. (2003, January). Identification of a developmental habitat of the green turtle in Lakonikos Bay, Greece. Barcelona Convention-Bern Convention-Bonn Convention (CMS), pp. 170-175.

D. Margaritoulis, R. Argano, I. Baran, F. Bentivegna, M. N. Bradai, J. A. Camiñas, P. Casale, G. De Metrio, A. Demetropoulos, G. Gerosa, B. J. Godley, D. A. Haddoud, J. Houghton, L. Laurent, and B. Lazar. (2003). Loggerhead turtles in the Mediterranean Sea: present knowledge and conservation perspectives. Στο A. Bolten, *Loggerhead Sea Turtles* (σ. Chapter: 11). Washington D.C.: B.E. Witherington.

Delipetrou P. & Bazos I. (2011) *Origanum Dictamnus*. The IUCN Red List of Threatened Species 2011: E.T162352A5578153. Http://Dx.Doi.Org/10.2305/IUCN.UK.2011-2.RLTS.T162352A5578153.En.

E.C.E. 1991. European Red List of Globally Threatened Animals and Plants. New York, p. 154

Economidis P.S. 1991. Checklist of freshwater fishes of Greece. Hell. Soc. Prot. Nat. Spec. publ. 48 p.

Egli B.R. 1991. The special flora, ecological and edaphic conditions of dolines in the mountains of Crete. Bot. Chron. 10:325-335.

Ekonomidou E., 1988. Entopismos kai meleti ton ygroviotopon kai allon simantikon gia tin ornithopanida viotopon tis Kritis (Location and study of wetlands and of other important for Avifauna biotopes of Crete). Patras University (3.2.d., 3.3.).

Fillipakis M. 1992. General plan forestry development of Lasithi district. Forestry Division of Lasithi District, p. 110. (in greek).

Georghiou K. 1995. Checklist of Endemic, Rare and Threatened Plants of Greece. Draft. University of Athens.

Georghiou K. 1995. Checklist of Endemic, Rare and Threatened Plants of Greece. Draft. University of Athens.

Greuter W, U. Matthas & H. Risse. 1984. Additions to the flora of Crete, 1973-1983. I. Widenowia 14: 27-36.

Greuter W, U. Matthas & H. Risse. 1984. Additions to the flora of Crete, 1973-1983. II. Widenowia 14: 269-297.

Greuter W, U. Matthas & H. Risse. 1985. Additions to the flora of Crete, 1973-1983. III. Widenowia 14: 23-60.

Greuter W. (1973): Additions to the flora of Crete, 1938-1973. Ann. Musei Goulandris 1: 15-83.

Grimmet R.F.A. & T.A. Jones. 1989. The Important Bird Areas in Europe. ICBP Technical Publication No. 9, p. 906. (3.2. a).

Grimmet R.F.A. & T.A. Jones. 1994. Simantikes perioxes gia ta poulia tis Elladas. (Important areas for the birds of Greece). p. 274

Heath, M. F. and Evans, M. I., eds. 2000. Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation. 2: Southern Europe. Cambridge, UK: BirdLife International. BirdLife Conservation, Series No. 8, p. 791.

Iatroú, G., Kypriotakis, Z., Fournaraki, C., Kaltsis, A. & Koutsovoulou, K. 2018. Convolvulus argyrothamnos. The IUCN Red List of Threatened Species 2018: e.T61677A102932388. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2018-1.RLTS.T61677A102932388.en. Downloaded on 01 December 2019.

IUCN. (2010). *Sea Turtles in the Mediterranean (distribution, threats, and conservation priorities)*. Gland, Switzerland: IUCN/SSC Marine Turtle Specialist Group.

Johnson D. (1998) Phoenix theophrasti. The IUCN Red List of Threatened Species 1998: e.T38630A10140653. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.1998.RLTS.T38630A10140653.en

Kozlowski G., Frey D., Fazan L., Egli B. & Pirintsos S. (2012) *Zelkova abelicea*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T30319A17701987. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2012.RLTS.T30319A17701987.en.

Kypriotakis Z. & G. Tsiourlis. Vegetation map of Crete. Unpublished data.

Laurita Longo F. 1967. First study of management of mountain Dikti (island of Crete). Ministry of Agriculture, p. 250. (in greek).

Legakis A. 1990. Study of the ecological management of Giouchtas mountain. Gathering analysis of data. Report. University of Crete, Iraklion, p. 35 (3.1., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3.)

Margaritoulis D. (2005). Nesting activity and reproductive output of loggerhead sea turtles, Caretta caretta, over 19 seasons (1984-2002) at Laganas Bay, Zakynthos, Greece: The largest rookery in the Mediterranean. *Chelonian Conservation and Biology 4(4)*, 916-929.

Margaritoulis D. Rees A. F. (2001). The Loggerhead Turtle, Caretta caretta, population nesting in Kyparissia Bay, Peloponnesus, Greece: Results of beach surveys over seventeen seasons and determination of the core nesting habitat. *Zoology in the Middle East 24*, 75-90.

Margaritoulis D., M. Dretakis, and A. Kotitsas. (1995). Discovering new nesting areas of Caretta caretta in Greece. *in Proceedings of the Twelfth Annual Workshop on Sea Turtle Biology and Conservation (compilers: J. I. Richardson, T. H. Richardson)*. (σσ. 214-217). Miami, USA.: NOAA Technical Memorandum NMFS-SEFSC-361.

Margaritoulis D., Panagopoulou A., Rees A. F. (2009). Loggerhead nesting in Rethymno, Island of Crete, Greece: Fifteen-year nesting data (1990-2004) indicate a declining population. *Barcelona Convention-Bern Convention-Bonn Convention (CMS)* (σσ. 116-119). Barcelona: editors: A. Demetropoulos, O. Turkozan.

Margaritoulis D., Panagopoulou A., Rees A. F. (2009). Loggerhead nesting in Rethymno, Island of Crete, Greece: Fifteen-year nesting data (1990-2004) indicate a declining population. *Barcelona Convention-Bern Convention-Bonn Convention (CMS)*, (σσ. 116-119). Barcelona.

Matthas U. 1991. Phytogeographical and taxonomic problems of the deciduous oaks of Crete. Bot. Chron. 10:635-640.

Ministry of Environment Physical Planning and Public Works. 1990. (Work Team: A. Legakis et al). Erevnitiko programma. Meleti ton akton tis kritis pou parousiazoun oikologikes diatarahes (Research Programme. Study of the coasts of Kriti that present ecological disturbances). Dept. of Biology. University of Crete, p. 228.

Ministry of Environment, Physical Planning, and Public Works. 1992. (Work team: Koroni M., Adamoyiannis E., Tzelepoglou R., Papakonstantinoy N., Tseranidis A., Martika M., Veresoglou D., Vakirtzis S., Karamani K., Kaxira C.). Eidiki chorotaxiki meleti kathorismou chriseon gis ton notion akton N. Irakleiou apo orio N. Lasithiou mechri Kokkino Pyrgo me stocho tin prostasia tou perivallontos kai thn touristiki anaptyxi-D fasi, oristiki meleti (Special study for land use in the southern coasts of Irakleion Prefecture from the border of Lassithi Prefecture to Kokkinos Pyrgos, with targets the protection of the environment and tourism development-Phase D, final report. Thessaloniki 83 pp.

Morgan V & C. Leon. 1992. Datasheets of Flora species for revision of Appendix I of the Bern Convention. Volume IV. endemic taxa of Cyprus, Greece and Turkey Nature and environment. Nature and Envrionment. No 63 p. 106. Council of Europe, Publishing and Documentaion Service, Strasbourg

Morianou G., Kourgialas N., Psarras G., Koubouris G., 2018, Mapping the sensitivity to desertification in Crete (Greece), the risk for agricultural areas. Journal of the Climate Change. doi: 10.2166/wcc.2018.148.

National Statistical Service of Greece. 1986. Distribution of the country's area by basic categories of land use. Athens. p.224 (4.1, 4.5). 8) Zoological Museum, Dept. of Biology, Athens University. 1995. Apeiloumena, prostatevomena kai endimika eidi zoon tis Elladas (Threatened, protected and endemic animal species of Greece). Ed. A. Legakis (3.3, 4.2).

Natural History Museum of Crete, Conservation of Gypaetus barbatus in Greece.

Ondrias. 1965. (Archives of the Hellenic Zoological Society, Legakis).

Paragamian, K. 1992. The natural environment of Giouchtas mountain. Booklet, p. 16 (4.2., 4.3.)

Patras University-Ministry of Environment, Physical Planning and Public Works. 1988. (Work Team: Economidou E. et al) Entopismos kai meleti ton ygroviotopon kai allon simantikon gia tin ornithopanida viotopon tis Kritis (Localization and study of wetlands and of other important for the birdfauna biotopes of Crete). Final report, Vol. 1, Patra. p. 384. 4.1.

Peraki S. 1992. Study of the protection management and development of Giouchtas mountain. Report, p. 50. (3.1., 4.4.)

Pieper H. 1977. Fledermaeuse aus Schleiereulen-Gewoellen von der Insel Kreta. Z. Saeugetierkunde, 42 (1): 7-12.

Platakis E. 1973. Caves and other karstic formations of Crete. Vol. 1, p. 414.

Rackham O., A.D. Grove & J.A. Moody (eds). 1990. Petromarula 1: Stability and change in the Cretan landscape. Corpus Christi College, Cambridge, Great Britain, p. 88.

Samir H. Patel Aliki Panagopoulou Stephen J. Morreale Susan S. Kilham Ioannis Karakassis Thomas Riggall Dimitris Margaritoulis James R. Spotila. (2015). *Differences in size and reproductive output of loggerhead turtles Caretta carettanestingin the eastern Mediterranean Sea are linked to foraging site.* MARINE ECOLOGY PROGRESS SERIES.

Sowig, P. 1985. Beitrage zur Kenntnis der Verbeitung und Okologie der Amphibian und Reptilien Kretas. Salamandra 21(4): 252-262.

Strid A. & Kit Tan. 1991. Mountain Flora of Greece. Vol 2. Edinburgh University Press. p. 974.

Strid A. 1986 Mountain Flora of Greece. Vol 1. Cambridge University Press. p. 822.

Tsiftsis S. (2018) *Epipactis cretica*. The IUCN Red List of Threatened Species 2018: e.T57478022A57478026. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2018-2.RLTS.T57478022A57478026.en.

Turland N.L., Chilton & J. Press. 1993. Flora of the Cretan area. Annotated checklist & atlas. Natural History Museum, London, p. 439. (3.3.)

Turland, N.J. 2011. Wagenitzia lancifolia. The IUCN Red List of Threatened Species 2011: e.T161881A5508387.http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2011-1.RLTS.T161881A5508387.en. Downloaded on 01 December 2019.

Tutin T.G. 1964-1978. Flora Europea. Cambridge University Press. 5

University of Crete, Laboratory of Terrestrial Ecology. 1993. Prokatarktiki Meleti Diacheirisis tou Fysikou Perivallontos tis nisou Chrysis (Preliminary Study for the Management of the Natural Environment of Chrysi Island). Irakleio, p. 58.

Vardinoyannis K. 1994. Biogeografia ton chersaion malakion sto notio nisiotiko Aigaiako toxo (Biogeography of land snails in the south Aegean island arc). Ph.D. Thesis. Athens University.

Véla E. (2018) *Cephalanthera cucullata*. The IUCN Red List of Threatened Species 2018:e.T161912A123982623. http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2018-1.RLTS.T161912A123982623.en.

Werner. 1938. Dia Amphibien und Reptilien Griechenlands. Zoologica 1-117. (3.2.d., 3.3.)

Wettestein O, Herpetologia aegea. Sber. Osterr. Akad. Wiss. Math.-Naturw. Kl. Abt. 1, Wien 162 (9/10): 651-883.

Zacharis A. 1977. Forests of Crete. Apo tin Archaiotita os Simera (From Antiquity to Today). Ministry of Agriculture-General Forestry Division, p. 146.

Zaffran J. 1990. Contributions a la flore et la vegetation de la Grete. Universite de Provence, p. 650.

Zohary M. & G. Orshan. 1965. An outline of the Geobotany of Crete. Israel Journ. Bot. 14: 1-49.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΑΡΧΕΛΩΝ Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας. (2018). Η προστασία της θαλάσσιας χελώνας Caretta caretta στην Κρήτη κατά το 2018. Αθήνα: ΑΡΧΕΛΩΝ.

Γεωργίου Κ., Δεληπέτρου Π., Σκώκου Ν. & Χλύκας, Ν. (Συντονιστές έκδοσης). (2014) Παραδοτέο Α.4: «Γεωγραφική Αποτύπωση Σε Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών Της Δυνητικής Εξάπλωσης Κάθε Είδους Και Σχετική Τεκμηριωμένη Έκθεση-Εισήγηση». ΥΠΕΚΑ, Αθήνα, ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ : «NERCO-Ν. ΧΛΥΚΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.», «ΣΚΩΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ», «ΠΑΤΡΙΝΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΟΥ», Αθήνα. 62 σελ.

Μουντράκης Δ., 1985, Γεωλογία Ελλάδας, University Studio Press.

Φασουλάς Χ., 2001, Οδηγός υπαίθρου για τη γεωλογία της Κρήτης, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ηράκλειο.

Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. & Καμάρη Γ. (Επιμ. Εκδ.). (2009α) Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας, Τόμος 1 (A-D), Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.

Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. & Καμάρη Γ. (Επιμ. Εκδ.). (2009β) Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλουμένων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας, Τόμος 2 (E-Z), Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

http://www.ecovalue-crete.eu/

http://votaniki.gr/chlorida-kai-vlastisi/vlastisi/typoi-oikotopon/

https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover/clc2018)

http://aepo.ypeka.gr/